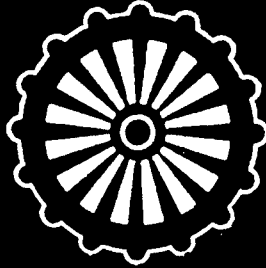

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා: 14

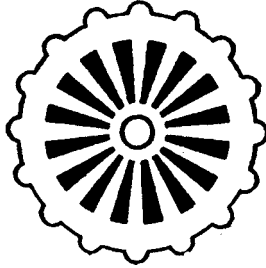
සුත්‍රානන්තරපිටකයෙහි

සංස්‍රවණනිකාය

ද්විතීය භාගය

නිද, නවමීය

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා: 14

සුත්‍රානන්තරපිටකයෙහි

08 වන ග්‍රන්ථය

සංයුතනනිකාය

ද්විතීය භාගය

නිදහවගීය

ත්‍රිපිටක පරිවෘත්ත කාරක සභායෙහි

සංයුතනනිකාය සංස්කාරක මණ්ඩලය

විසිත්ත කරණ ලද

සිංහල පරිවෘත්තයෙන් යුක්ත යි.

මු. ම. 2550

ක්‍රි. ම. 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 14

The Eighth Book in the
Suttanta-Pitaka

8

SAMYUTTANIKĀYA (II)

With the Sinhala translation by

**The Samyuttanikāya Editorial Board
of
The Tripitaka Translation Committee**

සුභානන්දිවකෙ

සංස්කෘතානිකායො

දුතියො භාගො

නිද්‍යවගෙහා

සුත්‍රානන්දිවකයෙහි

සංස්කෘතානිකාය

ද්විතීය භාගය

නිද්‍ය වගීය

පටුන

CONTENTS

	පිටුව
සංයකාරකනිවේදනය	xi
සංකේතනිරූපණය — ABBREVIATIONS ...	xii
පාලිකේතිය — PĀLI ALPHABET	xiii
නිදනවග්ග-විග්ගප්පි	xvi
පෙළ හා පරිවර්තනය	2-441
භාෂාදිපාදනුකකමණිකා	442
සංඝඤ්ඤානාමානුකකමණිකා	443
පදනුකකමණිකා	445
ඉදහි පත්‍රය	483

සංස්කාරක නිවේදනය

සංයුක්තනීකායෙහි නිදනවර්ගීය අවසන් කොට ඇති සංයුක්ත නවයෙ-
කින් යුත් ද්විතීයභාගය බුද්ධජයනනී ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලා සංස්කාරකයන් තුදුස්
(14) වැනි, සුත්‍රානුපිටකග්‍රන්ථ සංස්කාරකයන් අටවැනි ග්‍රන්ථය යි.

මේ භාගය සිංහලභාෂාවට පරිවර්තනය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ මුල්
මණ්ඩලය විසින් පවරණ ලද්දේ ආචාර්ය පණ්ඩිත පෙරේරාජේ සඤ්ඤාසාර
නායකසථිවරයන් වහන්සේට ය. උන්වහන්සේ රෝගී වීමෙන් ඒ කාර්යය
පටහැරා නොවූ බැවින් ත්‍රිපිටකසංස්කාරකභාගයෙහි සම්මතයෙන් සංයුක්ත-
නීකාය සංසොධකමණ්ඩලයට අයත් පණ්ඩිත භෑෂොධ ධම්මිඤ්ඤ නායක
සථිවරයන් වහන්සේ, පණ්ඩිත චතුරභේදර අමරසිංහ නායක සථිවරයන්
වහන්සේ, පණ්ඩිත භලගම සරණධාර සථිවරයන් වහන්සේ යන තෙතම
විසින් සිංහලයට අමුතුවෙන් පරිවර්තනය කොට පෙළ ද ලිපිදෙසාපගත
කොට ලියා සුත්‍රසංස්කාර ද දක්වමින් සකස් කරණ ලදී.

මුද්‍රණවස්ථාවෙහි දක්නා ලද සම්ප්‍රේෂණයන් හා ව්‍යවස්ථාපිත
විමානව්‍යාප්තිය වූ විට පත් කිරීම ද, සුත්‍රප්‍රදේශ හඳුන්වාලීමේ හඟවන
අස්ථානපතික පෙරහැරවූව සුක්කසථානයෙහි යෙදීම හා වාක්‍ය සම්බන්ධය
අභිවර්ණවීමට නිසිවන සේ දත හෙත පරිදි යෙදීම යුතු පෙරහැරවූව අභි
වතුරු [—] රේඛා අතර යෙදීම ද, ඇතැම් පාළු පදයන්ට යුක්තාර්ථ කථනය
ද, දුර්ගම අභියන් සුගම කොට අධොලිපි යෙදීම ද, විෂයානුරූප වන සේ
ඇතැම් සුත්‍රනාමයන් සකස් කිරීම ද මෙහි අප විසින් කරණ ලද සංස්කර-
ණයෝ වෙති.

පරිවර්තක සථිවරවරුන් විසින් සම්පාදිත විසයසූචි, භාෂාදිපාද-සඤ්ඤා-
නාම - පදනුක්කමණිකා සහිත මේ පටහැරවූවග්‍රන්ථය මුද්‍රණආරයෙන්
ප්‍රසිද්ධියට පමුණුවාලීමෙන් ජනිතකුසලමිතිමයෙන් පරිවර්තන - සංයෝධන-
සංස්කරණ කාර්යයන්හි නියුක්ත සහකාරී තෙරවරු ද, ලංකාව රජය
හා සාංස්කෘතිකනායකාංශයෙහි අධිකාරීහු ද, මුද්‍රණශිල්පීහු ද ප්‍රත්‍යයානුරූප
සේ ලෝකික - ලොකොත්තර සුබලාභීහු වෙත්වා.

පරමාහාර වජීරඤ්ඤ සථිවර.

ත්‍රිපිටක පරිවර්තන කාරක භාගයෙහි ද
සංස්කාරක මණ්ඩලයෙහි ද සම්පාදක.

ත්‍රිපිටක කාර්යාලය, ධම්මකාලය විද්‍යාලය.
දෙමටගොඩ, කොළඹ.

සමෛකනනීරූපණය

ABBREVIATIONS

සී. 1	—	'පාලිමධුල්ල' මහාචාර්ය- සීහල කාලපණ්ණපොත්කං
සී. 2	—	'භාලිල' පරමානන්ද චාර්ය- සීහල කාලපණ්ණපොත්කං
සී.මු.	—	බණ්ඩරමුල්ලේ අමරසිහනේර සංසෝධිත සීහලකතර-මුද්දිතපොත්කං
සයා.	—	සයාමකතර-මුද්දිතපොත්කං
මජ්ඣ.	—	මජ්ඣනිමසාසකවග්ග-පිටක පොත්කං
PTS.	—	Pali Text Society-edition.

PALĪ ALPHABET

IN SINHALESE CHARACTERS.

VOWELS

ආ ආඛා ඉ ඉඛි ඊ ඊඛා ඊඛි ඊඛා

CONSONANTS

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඛna			
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤña			
ටta	ඨtha	ඞda	ඟdha	ණna			
තta	ඵtha	දda	ධdha	නnā			
පpa	ඵpha	ඛba	භbha	මma			
යya	රra	ලla	චva	සsa	හha	ලla	ආං ෆං

කka	කාkā	කිki	කීkī	කුku	කූkū	කෙke	කෝkō
ඛkha	ඛාkhā	ඛිkhi	ඛීkhī	ඛුkhu	ඛූkhū	ඛෙkhe	ඛෝkhō
ගga	=	=	=	=	=	=	=

Conjunct - Consonants

කකkka	ඤචñca	චිtvā	මම්mpha
කඛkkha	ඤඡñcha	ඳ්dda	මඛm̄bha
කඝkgha	ඤජñja	ඳ්ධddha	මභmbha
කඣkjhā	ඤඣñjha	ඳ්දdra	මමmma
කඤknā	ඤඤññā	ඳ්චdvā	මභm̄ha
කඞkṅhā	ඤඟñghā	ධ්ධdhvā	ය්යyyā
කචkchā	ච්චtṭā	නන්ntā	ය්‍යyha
කඡkchhā	ච්ඡtṭhā	නන්nthā	ල්ලlā
කටkṭhā	ච්ඨtṭhā	නන්ndā	ල්‍යlyā
කඟkṅghā	ච්ඞṅghā	නන්ndhā	ල්‍යlha
කඟkṅghā	ච්ඞṅghā	නන්nna,	ච්චvha
කචcchā	ච්ඞṅghā	නන්nha	ය්‍යsma
කඡcchhā	ච්ඞṅghā	ප්පppā	ය්‍යsvā
කටṭṭhā	ච්ඞṅghā	ප්පpphā	ය්‍යssa
කඟṅghā	ච්ඞṅghā	ඛඛbbā	භ්භhma
කචcca	ච්ඞṅghā	ඛභbbhā	භ්භhva
කඡccha	ච්ඞṅghā	ච්චbra	ච්චlha
කටṭṭha	ච්ඞṅghā	ච්චmpā	
කඟṅghā	ච්ඞṅghā		

ආ ආඛා ඉ ඉඛි ඊ ඊඛා ඊඛි ඊඛා

සංයුත්තනිකායො

නීදනවගහ - විසයසූචි

විසයා

පිටුවකො

1. අභිසමයසංයුත්තං

2-220

1. මුඛවගහො

2-18

1. පටිච්චසමුප්පාද	සුත්තං	2
2. විභවිත	„	4
3. පටිපද	„	8
4. විපස්සි	„	14
5. සිඛි	„	14
6. වෙසාහු	„	14
7. කතුසකි	„	16
8. කොතාගමන	„	16
9. කසප	„	16
10. ගොතම	„	16-18

මුඛවගහො පඨමො.

2. ආභාරවගහො

20-42

1. ආභාර	සුත්තං	20
2. මොලියඵග්ගුන	„	22
3. සමණව්‍යාගමණ	„	24
4. දුතිය සමණව්‍යාගමණ	„	26
5. කච්චාතගොතන	„	28
6. ධම්මකථික	„	30
7. අවෙලකසප	„	30
8. තිමිරුක	„	36
9. මාලපණ්ඩිත	„	38
10. පච්චය (පච්චසුප්පනන)	„	40-42

ආභාරවගහො දුතියො.

3. දසබලවගහො

44-72

1. දසබල	සුත්තං	44
2. දුතියදසබල	„	44
3. උපනීස	„	46
4. අඤ්ඤතිප්පිය	„	52
5. භූමිජ	„	58
6. උපමාණ	„	64
7. පච්චය	„	66
8. භික්ඛු	„	68
9. සමණව්‍යාගමණ	„	70
10. දුතිය සමණව්‍යාගමණ	„	72

දසබලවගහො තීන්තො

විෂයයා

පිටිබඩනා

4. කලාපවහනියවග්ගො

74-104

1. භූත	සුතනං	74
2. කලාර	"	78
3. ඤාණවිඤ්චි	"	88
4. දුතියඤාණවිඤ්චි	"	92
5. අවිජ්ජාපච්චය	"	94
6. දුතිය අවිජ්ජාපච්චය	"	98
7. තතුලා	"	100
8. වෛතනා	"	102
9. දුතිය වෛතනා	"	102
10. තතිය වෛතනා	"	104

කලාපවහනියවග්ගො වතුපෙට්ඨා.

5. ගහපනිවග්ගො

106-124

1. පඤ්චභයවෙර	සුතනං	106
2. දුතිය පඤ්චභයවෙර	"	110
3. දුක්ඛ	"	112
4. ලොක	"	114
5. ඤාතීක	"	114
6. අඤ්ඤතරමුඛානමණ	"	116
7. ජංහුග්ගොණී	"	118
8. ලොකායතීක	"	118
9. පඨම අරියසාවක	"	120
10. දුතිය අරියසාවක	"	122-124

ගහපනිවග්ගො පඤ්චමො.

6. දුක්ඛවග්ගො

126-146

1. පරිච්චංසන	සුතනං	126
2. උපාදාන	"	134
3. සඤ්ඤප්පන	"	134
4. දුතිය සඤ්ඤප්පන	"	136
5. මහාරුක්ඛ	"	138
6. දුතිය මහාරුක්ඛ	"	138
7. තරුණරුක්ඛ	"	140
8. නාමරූප	"	142
9. විඤ්ඤාණ	"	142
10. නිදාන [පරිච්චසමුපපාද]	"	144-146

දුක්ඛවග්ගො ජට්ඨො.

විෂයා

පිටිපිටියා

7. මහාවග්ගො

148-198

1.	අසසුතවනතු	සුතතං	548
2.	දුතියඅසසුතවනතු	"	150
3.	පුතතමංස	"	152
4.	අභිරාග	"	158
5.	නගර	"	162
6.	සමමසත	"	166
7.	තලකලාප	"	176
8.	කොසමච්චි	"	180
9.	උපයනති	"	186
10.	සුසීම	"	188-198

මහාවග්ගො ආනන්දො.

සමණමුහමණවග්ගො

200-202

1.	ජරාමරණ	සුතතං	200
2.	ජාති	"	200
3.	භව	"	200
4.	උපාද්‍ය	"	200
5.	තණ්හා	"	200
5.	වෙදනා	"	202
7.	එසස	"	202
8.	සලායතන	"	202
9.	තාමරුප	"	202
10.	විඤ්ඤාණ	"	202
11.	සංඛාර	"	202

සමණමුහමණවග්ගො අට්ඨමො.

9. අනුකරපෙය්‍යාලො

204-210

1. සසුචග්ගො

204-210

1	ජරාමරණ	සුතතං	204
2.	ජාති	"	204
3.	භව	"	204
4.	උපාද්‍ය	"	204
5.	තණ්හා	"	204
6.	වෙදනා	"	206
7.	එසස	"	206
8.	සලායතන	"	206
9.	තාමරුප	"	206
10.	විඤ්ඤාණ	"	206
11.	සංඛාර	"	206

විසයා		පිටුවනිකා
	2. සිඤ්චාචගෙයා	
1-11. ජරාමරණාදි සුත්තනිකී	...	208
	8. ඡයාගචගෙයා	
1-11. ජරාමරණාදි සුත්තනිකී	...	208
	4. ජඤ්චගෙයා	
1-11. ජරාමරණාදි සුත්තනිකී	...	208
	5. උසෙයාලුභිචගෙයා	
1-11. ජරාමරණාදි සුත්තනිකී	...	208
	6. අප්පට්ඨානිචගෙයා	
1-11. ජරාමරණාදි සුත්තනිකී	...	208
	7. ආභප්පචගෙයා	
1-11. ජරාමරණාදි සුත්තනිකී	...	208
	8. විජිගචගෙයා	
1-11. ජරාමරණාදි සුත්තනිකී	...	210
	9. යාභච්චගෙයා	
1-11. ජරාමරණාදි සුත්තනිකී	...	210
	10. සභිචගෙයා	
1-11. ජරාමරණාදි සුත්තනිකී	...	210
	11. සමපජඤ්ඤචගෙයා	
1-11. ජරාමරණාදි සුත්තනිකී	...	210
	12. අප්පමාදචගෙයා	
1-11. ජරාමරණාදි සුත්තනිකී	...	210

අනන්තරපෙය්‍යාලො නවමො.

සුත්තනිකා අනන්තරපෙය්‍යාලො නිවසීනා.

	10. අභිසමචගෙයා	212-220
1. නඛසීඛා	සුත්තං ...	212
2. පොකඛරණී	” ...	212
3. සමෙහජ්ජඋදක	” ...	214
4. දුතීය සමෙහජ්ජඋදක	” ...	214
5. පඝචී	” ...	216
6. දුතීයපඝචී	” ...	216
7. සමුද්ද	” ...	216
8. දුතීයසමුද්ද	” ...	216
9. පඛඛතුපම	” ...	218
10. දුතීයපඛඛතුපම	” ...	218
11. තභීයපඛඛතුපම	” ...	220

අභිසමචගෙයා දසමො.

අභිසමචසංසුත්තං සමිනතං.

විෂයයා

පිටුවකිනා

2. බාහුසංයුතනං

222-274

1. නානිභතවගෙහා

222-232

1.	බාහුතානතන	සුතනං	222
2.	ඵසනතානතන	„	222
3.	නො ඵසනතානතන	„	222
4.	වෙදනානතන	„	224
5.	නො වෙදනානතන	„	224
6.	බාහිරබාහුතානතන	„	226
7.	පරියෙසනා නානතන	„	226
8.	නො පරියෙසනා නානතන	„	228
9.	ලාභනානතන	„	230
10.	නො ලාභනානතන	„	230-232

නානිභතවගෙහා පඨමො.

2. සත්තධාතුවගෙහා

234-256

1.	සත්තධාතු	සුතනං	234
2.	සතීදුත	„	236
3.	භිඤ්ඤාචසඵ	„	238
4.	භිතාභිමුභතීක	„	240
5.	චඛකම	„	242
6.	සභාඵ	„	244
7.	අසාදා	„	246
8.	අසාදාමුලකතීකපඤ්ඤා	සුතනං	248
9.	අතිරිකමුලකතීකචතුකක	„	252
10.	අනොතතාපමුලකතීකතනග	„	254
11.	අපපසුතමුලකතීකආග	„	256
12.	කුසිතමුලකතීකෙක	„	256

සත්තධාතුවගෙහා දුතියො.

3. කමමපඵවගෙහා

258-262

1.	අසමාහිත	සුතනං	258
2.	දුසසීල	„	258
3.	පඤ්ඤාසිකතාපද	„	258
4.	සත්තකමමපඵ	„	260
5.	දසකමමපඵ	„	260
6.	අට්ඨඛිනික	„	262
7.	දසඛිනික	„	262

කමමපඵවගෙහා තතියො.

විසයා

පිටිවකා

4. වතුධාතු වග්ගො

264-274

1. වතුධාතු	සුත්තං	264
2. පුබ්බ	"	264
3. අසාදපට්ඨෙසන	"	266
4. නොවේදං	"	268
5. දුක්ඛ	"	270
6. අභිනන්දන	"	272
7. උපපාද	"	272
8. සමණව්‍යාගමණ	"	272
9. දුතිය සමණව්‍යාගමණ	"	274
10. තතිය සමණව්‍යාගමණ	"	274

වතුධාතු වග්ගො වතුපඤ්ඤා.

ධාතුසංසුතං සමන්තං.

3. අනමන ගහසංසුතනං

276-296

1. තිණකට්ඨ වග්ගො

276-286

1. තිණකට්ඨ	සුත්තං	276
2. පඨවී	"	276
3. අසු	"	278
4. මාතුඵඤ්ඤා	"	280
5. පබ්බත	"	280
6. සාසප	"	282
7. සාවක	"	282
8. ගඛනා	"	284
9. දණ්ඩ	"	284
10. පුග්ගල	"	286

තිණකට්ඨ වග්ගො පඨවීමො.

2. දුග්ගත වග්ගො

288-296

1. දුග්ගත	සුත්තං	288
2. සුඛිත	"	288
3. තිංසමතත	"	288
4. මාතු	"	290
5. පිතු	"	290
6. භාතු	"	292
7. භගිනී	"	292
8. පුත්ත	"	292
9. ඩිතු	"	292
10. වෙපුලලපබ්බත	"	292-296

දුග්ගත වග්ගො දුතියො.

අනමන ගහ සංසුතනං සමන්තං.

විෂයයා

පිටිවැට්ටිය

4. කිසිසප්තසංසුතනං

298-342

1. කසපවග්ගො

298-342

1.	සනඤ්චි	සුතනං	298
2.	අනෙතතාපි	”	300
3.	චන්ද්‍රපම	”	302
4.	කුලපග	”	306
5.	ඒණණ	”	308
6.	ඕවාද	”	310
7.	දුතිය ඕවාද	”	314
8.	තතිය ඕවාද	”	318
9.	කිංතාභිඤ්ඤා	”	320
10.	භික්ඛුනුපසංග	”	326
11.	චිචර	”	330
12.	පරමරණා	”	336
13.	සඤ්චිමපඤ්චිපක	”	338-342

කසපවග්ගො පඨමො.

කිසිසප්තසංසුතනං සමත්තං.

5. ලාභසකිකාරසංසුතනං

344-372

1. දුරුණවග්ගො

344-352

1.	දුරුණ	සුතනං	344
2.	බලිස	”	344
3.	කුමම	”	346
4.	දීඤ්ඤාමි එලක	”	346
5.	මිලකක	”	348
6.	අසනිවිචකක	”	348
7.	දිඤ්ඤාමිලල	”	348
8.	සිහාල	”	350
9.	වෙරමබ	”	348
10.	සහාඨ	”	352

දුරුණවග්ගො පඨමො.

2. පාඨිවග්ගො

354-356

1.	සුචණ්ණපාඨි	සුතනං	354
2.	රුපියපාඨි	”	354
3-10	සුචණ්ණනිකඛසුතනාදී අට්ඨකං	”	356

පාඨිවග්ගො දුතියො.

විෂයා

පිටුවකයා

3. මාතුශාමවග්ගො.

355-364

1. මාතුශාම	සුත්තං	358
2. ජනපදකලායාණී	”	354
3. එකපුත්තක	”	354
4. එකධිතු	”	360
5. සමණව්‍යාභවණ	”	360
6. දුතියසමණව්‍යාභවණ	”	362
7. තතියසමණව්‍යාභවණ	”	362
8. ඡවිං ඡිද්දති	”	362
9. වාලරජ්ජ	”	364
10. බිණාතව තිකඛු	”	364

මාතුශාමවග්ගො තතියො.

4. සධ්‍යගෙදවග්ගො.

366-372

1. සධ්‍යගෙද	සුත්තං	366
2. කුසලමුලසමුච්චේද	”	366
3. කුසලධම්මසමුච්චේද	”	366
4. සුක්කධම්මසමුච්චේද	”	366
5. අත්තවධ	”	366
6. දෙවදත්ත	”	368
7. මාතු	”	370
8-13 පිතුසුත්තයාදි ඡක්කං	”	370-372

සධ්‍යගෙදවග්ගො චතුසස්ථො.

ලාභසක්කාරසංග්‍රහනං සමන්තං.

6. රාහුලසංග්‍රහනං

374-388

1 පඨමො චග්ගො.

374-380

1. වකඛුආරාදි	සුත්තං	374
2. රූපාදි අරමමණ	”	376
3. විඤ්ඤාණ	”	176
4. සමඵය්‍ය	”	376
5. චෙදතා	”	378
6. සඤ්ඤා	”	678
7. සඤ්ඤවතනා	”	378
8. තණ්හා	”	380
9. ධාතු	”	380
10. බණ්ඩ	”	380

චග්ගො සඨමො.

විෂය

පිටුවකො

දුතියො වගෙහො.

382-388

1.	වකත්‍රිආරාදි	සුත්තං	382
2.	රූපාදි ආරම්භණ	"	382
3.	විඤ්ඤාණ	"	382
4.	සම්ඵය්‍ය	"	384
5.	වෙදහා	"	384
6.	සඤ්ඤා	"	384
7.	සඤ්ඤවතනා	"	384
8.	තණ්හා	"	384
9.	ධාතු	"	384
10.	බන්ධ	"	384
11.	මානානුසය	"	366
12.	මානාපහන	"	386-388

වගෙහො දුතියො.

7. ලක්ඛණසංසුතනං

390-404

1. පඨමො වගෙහො.

390-396

1.	අට්ඨිසඛ්ඛලික	සුත්තං	390
2.	මංසපෙසි	"	392
3.	මංසපිණ්ඩ	"	392
4.	නිව්ඡවි	"	392
5.	අසිලොම	"	394
6.	තතතිලොම	"	394
7.	උසුලොම	"	394
8.	සුචිලොම	"	394
9.	දුතියසුචිලොම	"	396
10.	කුම්භණ්ඩ	"	396

පඨමො වගෙහො.

දුතියො වගෙහො.

398-404

1.	ගුඵකුළ	සුත්තං	398
2.	ගුඵබාදි	"	398
3.	නිව්ඡවිඡච්චි	"	398
4.	මඛගුලිඡච්චි	"	398
5.	බක්ඛිලිඡච්චි	"	398
6.	අසිසක	"	398
7.	භිකත්‍රු	"	398
8.	භිකත්‍රුණී	"	398
9.	සිසඛමානා	"	402
10.	සාමණේර	"	402
11.	සාමණේරී	"	402-404

වගෙහො දුතියො

ලක්ඛණසංසුතනං ගමනං.

විසයා

පිටුවනො

8. ඔපමමසංසුතතං

406-420

1. පඨමො වගො

406-420

1. කුච	සුතතං	406
2. නඛසීඛා	"	406
3. කුල	"	408
4. මකකාසන	"	408
5. සතඨි	"	410
6. ධනුඝාභ	"	410
7. ආණ්	"	412
8. කලීඛනරූපධාන	"	414
9. නාග	"	414
10. බිලාල	"	416
11. සිගාල	"	418
12. දුතීයසිගාල	"	420

වගො පඨමො.

ඔපමමසංසුතතං සමතතං.

9. හිකචුසංසුතතං

422-440

1. පඨමො වගො.

422-440

1. මොග්ගලාන	සුතතං	422
2. සාරිපුතත	"	424
3. මහානාග සුතතං	"	424
4. නවහිකචු	"	428
5. සුජාත	"	430
6. ලකුණ්චකහද්දිය	"	430
7. විසාඛපඤ්චාලිපුතත	"	432
8. නජ්ඣ	"	432
9. නිසා	"	434
10. ථෙරනාමක	"	434
11. මහාකපපිත	"	438
12. සහායක	"	438-440

වගො පඨමො.

හිකචුසංසුතතං සමතතං.

හිකචුවගො හිට්ඨිතො.

සුභානන්දපිටකෙ
සංස්කෘතනිකායො
දුතියො භාගො

සුභනනනපීටකෙ

සංයුතනනිකායො

දුතියො භාගො

නිදනවගෙහො

1. අභිසමයසංයුතනං

1. බුද්ධවගෙහො

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමාසමබුද්ධස්ස

1. 1. 1.

පටිච්චසමුප්පාදසුභනං

1. එවං මෙ සුභනං: එකං සමයං භගවා ඤාචජ්ජීයං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තත්ත ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි 'භික්ඛවො'ති. 'හදනෙත'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පට්චසොසාසුං. භගවා! එතදවොච:

පටිච්චසමුප්පාදං වො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමි. තං සුභනං. සාධුකං මනසි කරොඨ. භාසිස්සාමිති. 'එවං හනෙත'ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පට්චසොසාසුං. භගවා! එතදවොච:

කතමො ච භික්ඛවෙ, පටිච්චසමුප්පාදො? අවිජ්ජාපට්චයා භික්ඛවෙ සඛ්ඛාරා. සඛ්ඛාරපට්චයා විඤ්ඤාණං. විඤ්ඤාණපට්චයා තාමරුපං. තාමරුප-පට්චයා සලායතනං. සලායතනපට්චයා එස්සො. එස්සපට්චයා වෙදනා. වෙදනාපට්චයා තණ්හා. තණ්හාපට්චයා උපාදානං. උපාදානපට්චයා භවො. භවපට්චයා ජාතී. ජාතීපට්චයා ජරාමරණං, සොකපරිදෙවදුකකිද්දෙමතස්සු-පායාසා සමභවනති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුකකකිකිස්ස සමුදයො භොති. අයං ටුට්චති භික්ඛවෙ පටිච්චසමුප්පාදො.

1. පට්චසොසාසුමහගවා - සී 1, 2.

අවිජ්ජාය තෙව අසෙසවිරුගතිරෙධා සඛ්ඛාරතිරෙධො. සඛ්ඛාරතිරෙධො විඤ්ඤාණතිරෙධො. විඤ්ඤාණතිරෙධො තාමරුපතිරෙධො. තාමරුපතිරෙධො සලායතනතිරෙධො. සලායතනතිරෙධො එසසතිරෙධො. එසසතිරෙධො වෙදනාතිරෙධො. වෙදනාතිරෙධො තණ්හාතිරෙධො. තණ්හාතිරෙධො උපාදනතිරෙධො. උපාදනතිරෙධො භවතිරෙධො. භවතිරෙධො ජාතී- නිරෙධො. ජාතීතිරෙධො ජරාමරණං, සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා නිරුජ්ඣනති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකකිස්ස තිරෙධො හොතිති.

*ඉදමවොච භගවා. අතනමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභි- නඤ්ඤති.

1. 1. 2,

විභවගසුභතං

2. ඝාචභජීයං-1

පට්ඨවසමුපපාදං වො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමි. විභජ්ස්සාමි. තං සුඤ්ඤං. සාධුකං මනසි කඤ්ඤං. භාසිස්සාමිති. එවං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පට්ඨස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

කතමො ව භික්ඛවෙ, පට්ඨවසමුපපාදො? අවිජ්ජාපට්ඨයා භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරං. සඛ්ඛාරපට්ඨයා විඤ්ඤාණං. විඤ්ඤාණපට්ඨයා තාමරුපං. තාමරුපපට්ඨයා සලායතනං. සලායතනපට්ඨයා එසසා. එසසපට්ඨයා වෙදනා. වෙදනාපට්ඨයා තණ්හා. තණ්හාපට්ඨයා උපාදනං. උපාදනපට්ඨයා භවො. භවපට්ඨයා ජාතී. ජාතීපට්ඨයා ජරාමරණං, සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා සම්භවනති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකකිස්ස සමුදයො හොති.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, ජරාමරණං? යා² තෙසං තෙසං සත්තාතං තමහි තමහි සත්තනතිකායෙ ජරා ජරණතා ඛණ්ඨිචං. පාලිචං. චලිතතචතා ආයුතො සංභාති ඉඤ්ඤාතං පරිපාකො, අයං වුට්ඨති ජරා.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, මරණං? යා² තෙසං තෙසං සත්තාතං තමහා තමහා සත්තනතිකායා චුභ්භි චචතතා හෙදො අනතරධාතං මචචුමරණං කාල- නිරීයා ඛකිංතං හෙදො කලෙචරස්ස³ තිකෙඛපො ජීවිතීඤ්ඤායස්ස උපචෙඡදො⁴. ඉදං වුට්ඨති මරණං. ඉති අයඤ්ච ජරා ඉදඤ්ච මරණං, ඉදං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, ජරාමරණං.

කතමා ව භික්ඛවෙ, ජාතී? යා තෙසං තෙසං සත්තාතං තමහි තමහි සත්තනතිකායෙ ජාතී සඤ්ජාතී ඉක්කනතී තිබ්බතති අභිනිබ්බතති ඛකිංතං. පාදුභාවො ආයතනාතං පට්ටොභො, අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, ජාතී.

කතමො ව භික්ඛවෙ, භවො? තයොමෙ භික්ඛවෙ, භවා: කාමභවො රුපභවො අරුපභවො. අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, භවො.

* කථෙච න දිස්සති.

1. ඝාචභජීයං විහරති. - ඡා. 2. යං - සිවු, සී, 1, 2. 3. කලෙචරස්ස - ඡා, මජ්ඣ. 4. ජීවිතීඤ්ඤායස්ස උපචෙඡදො, අයං පාදමා න දිස්සතෙ. - සිවු. මජ්ඣ. මජ්ඣ. සිවු. න දිස්සතෙ.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ උපාදානං? වතතාරිමානී භික්ඛවෙ, උපාදානානි: කාමුච්චාදානං දිවස්ථිච්චාදානං සීලබ්බතුපාදානං අත්තවාදුපාදානං. ඉදං චූච්චතී භික්ඛවෙ උපාදානං.

කතමා ව භික්ඛවෙ තණ්හා? ඡයිමෙ භික්ඛවෙ, තණ්හාකායා: රූපතණ්හා සඤ්ජතණ්හා ගතභික්ඛානා රසතණ්හා ඵොට්ඨබ්බතණ්හා ධම්මතණ්හා. අයං චූච්චතී භික්ඛවෙ තණ්හා.

කතමා ව භික්ඛවෙ වෙදනා? ඡයිමෙ භික්ඛවෙ, වෙදනාකායා: වකච්ඤාසම්මසාප්තා වෙදනා, සොතසම්මසාප්තා වෙදනා, ඝාණසම්මසාප්තා වෙදනා, ජීවහාසම්මසාප්තා වෙදනා, කායසම්මසාප්තා වෙදනා, මනොසම්මසාප්තා වෙදනා. අයං චූච්චතී භික්ඛවෙ වෙදනා.

කතමො ව භික්ඛවෙ එසෙසා? ඡයිමෙ භික්ඛවෙ, එසෙසාකායා: වකච්ඤාසම්මසෙසා, සොතසම්මසෙසා, ඝාණසම්මසෙසා, ජීවහාසම්මසෙසා, කායසම්මසෙසා, මනොසම්මසෙසා. අයං චූච්චතී භික්ඛවෙ, එසෙසා.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ සලායතනං? වකතායතනං සොතායතනං ඝාණායතනං ජීවහායතනං කායායතනං මනායතනං. ඉදං චූච්චතී භික්ඛවෙ, සලායතනං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ තාමරූපං? වෙදනා සඤ්ඤා වෙතනා එසෙසා මනසීකායෙ, ඉදං චූච්චතී තාමං. වතතායෙ ව මහාභුතා, වච්ඡානං ව මහාභුතානං උපාදායරූපං, ඉදං චූච්චතී රූපං. ඉති ඉදඤ්ච තාමං, ඉදඤ්ච රූපං, ඉදං චූච්චතී භික්ඛවෙ, තාමරූපං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං? ඡයිමෙ භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණකායා: වකච්ඤාඤ්ඤාණං සොතවිඤ්ඤාණං ඝාණවිඤ්ඤාණං ජීවහාවිඤ්ඤාණං කායවිඤ්ඤාණං මනොවිඤ්ඤාණං. ඉදං චූච්චතී භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ සඛ්ඛාරා? තයොමෙ භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරා: කායසඛ්ඛාරො වච්චසඛ්ඛාරො චිත්තසඛ්ඛාරො. ඉමෙ චූච්චන්ති භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරා.

කතමා ව භික්ඛවෙ අවිජ්ජා? යං බො භික්ඛවෙ දුකෙව අඤ්ඤාණං, දුකච්චාදායෙ අඤ්ඤාණං, දුකච්චාදායෙ අඤ්ඤාණං, දුකච්චාදායෙ අඤ්ඤාණං, දුකච්චාදායෙ අඤ්ඤාණං, අයං චූච්චතී භික්ඛවෙ, අවිජ්ජා.

ඉති බො භික්ඛවෙ අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරා, සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං, -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුකච්චාදායෙ සමුදයො හොතී.

අවිජ්ජාය ඤ්ච අසෙසවීරාගනීරොධා සඛ්ඛාරනීරොධො. සඛ්ඛාරනීරොධා විඤ්ඤාණනීරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුකච්චාදායෙ නීරොධො හොතීති.

1. 1. 3.

පටිපදසුභතං.

3. ආවජජීයං-

මිච්ඡාපට්ඨපදඤ්ච චෝ භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි සම්මාපට්ඨපදඤ්ච. තං සුභංථ. සාධුකං මනසි කරොථ. භාසිස්සාමීති. එවං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොස්සං. භගවා එතදචෝචා:

කතමා ච භික්ඛවෙ, මිච්ඡාපට්ඨපදා? අවිජ්ජාපච්චයා භික්ඛවෙ, සඛිංඤා. සඛිංඤාපච්චයා විඤ්ඤාණං -පෙ- එවමේතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛස්ස සමුදයො භොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, මිච්ඡාපට්ඨපදා.

කතමා ච භික්ඛවෙ, සම්මාපට්ඨපදා? අවිජ්ජාය තෙව අසෙසවිරුගනිරුධො සඛිංඤානිරුධො. සඛිංඤානිරුධො විඤ්ඤාණනිරුධො -පෙ- එවමේතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛස්ස නිරුධො භොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සම්මා-පට්ඨපදාති.

1. 1. 4.

විපස්සිසුභතං.

4. ආවජජීයං-

විපස්සිස්ස භික්ඛවෙ, භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පුබ්බව සම්මොධා අනභිසම්බුද්ධස්ස බොධිසත්තස්සෙව සතො එතදභොසි: “කිච්ඡං¹ වතායං ලොකො ආපනොතා ජායති ව ජීයති ව මීයති ව වචති ව උපපජ්ජති ව. අථ ව පනීමස්ස දුක්ඛස්ස නිස්සරණං තපපජාතාති ජරාමරණස්ස. කුදස්සු² තාම ඉමස්ස දුක්ඛස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤාසිස්සාති ජරාමරණස්සා”ති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිච්චි නු ඛො සති ජරාමරණං භොති? කිම්පච්චයා ජරාමරණං”නති? අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මයො: “ජාතියා ඛො සති ජරාමරණං භොති, ජාතීපච්චයා ජරාමරණං”නති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිච්චි නු ඛො සති ජාතී භොති? කිම්පච්චයා ජාතී”ති? අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධි-සත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මයො: “භවෙ ඛො සති ජාතී භොති, භවපච්චයා ජාතී”ති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිච්චි නු ඛො සති භවො භොති? කිම්පච්චයා භවො”ති? අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මයො: “උපාදානෙ ඛො සති භවො භොති, උපාදානපච්චයා³ භවො”ති.

1. කිච්ඡං - සි. 1, 2. 2. කුදස්සු - සිච්චු, මඡසං. 3. උපාදානපච්චයා - සි 2

අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස ඵතදභොසි: “කිම්හි නු ඛො සති උපාදානං හොති? කිම්පච්චයා උපාදාන”නති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “තණ්හාය ඛො සති උපාදානං හොති. තණ්හාපච්චයා¹ උපාදාන”නති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස ඵතදභොසි: “කිම්හි නු ඛො සති තණ්හා හොති? කිම්පච්චයා තණ්හා”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “වෙදතාය ඛො සති තණ්හා හොති. වෙදනාපච්චයා² තණ්හා”ති

අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස ඵතදභොසි: “කිම්හි නු ඛො සති වෙදනා හොති? කිම්පච්චයා වෙදනා”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “ඵසො ඛො සති වෙදනා හොති. ඵසාපච්චයා³ වෙදනා”ති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස ඵතදභොසි: “කිම්හි නු ඛො සති ඵසො හොති? කිම්පච්චයා ඵසො”ති: අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “සලායතනෙ ඛො සති ඵසො හොති. සලායතනපච්චයා⁴ ඵසො”ති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස ඵතදභොසි: “කිම්හි නු ඛො සති සලායතනං හොති? කිම්පච්චයා සලායතන”නති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “තාමරුපෙ ඛො සති සලායතනං හොති. තාමරුපපච්චයා⁵ සලායතන”නති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස ඵතදභොසි: “කිම්හි නු ඛො සති තාමරුපං හොති? කිම්පච්චයා තාමරුප”නති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “විඤ්ඤාණෙ ඛො සති තාමරුපං හොති. විඤ්ඤාණපච්චයා තාමරුප”නති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස ඵතදභොසි: “කිම්හි නු ඛො සති විඤ්ඤාණං හොති? කිම්පච්චයා විඤ්ඤාණ”නති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “සඛ්ඛාරෙත්ථ⁶ ඛො සති විඤ්ඤාණං හොති. සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණ”නති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස ඵතදභොසි: “කිම්හි නු ඛො සති සඛ්ඛාරා හොනති. කිම්පච්චයා සඛ්ඛාරාති? අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසයිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “අවිජ්ජාය ඛො සති සඛ්ඛාරා හොනති. අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරා”ති.

1 තණ්හාපච්චයා, - සි 1, 2. 2. වෙදනාපච්චයා - සි 1, 2 3. ඵසාපච්චයා - සි 1, 2. 4. සලායතනපච්චයා - සි 1, 2. 5. තාමරුපපච්චයා - සි 1, 2. 6. සඛ්ඛාර - සා.

ඉති භිදං අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරං සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං -පෙ-ඵචමේතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛතඛනස්ස සමුදයො හොති. “සමුදයො සමුදයො”ති ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස පුබ්බෙ අනන්තසුඤ්ඤා ධම්මෙමුඤ්ඤ චක්ඛුං උදපාදි. ඤ්ඤං උදපාදි. පඤ්ඤා උදපාදි. විජ්ජා උදපාදි. ආලොකො උදපාදි.

අඵ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස ඵතදහොසි: “කිමචි නු ඛො අසති ජරාමරණං න හොති? කිස්ස නිරොධා ජරාමරණනිරොධො?”ති. අඵ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස යොතිසො මනසිකාරං අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මයො: “ජාතියා ඛො අසති ජරාමරණං න හොති. ජාතීනිරොධා ජරාමරණනිරොධො”ති.

අඵ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස ඵතදහොසි: “කිමචි නු ඛො අසති ජාතී න හොති? කිස්ස නිරොධා ජාතීනිරොධො?”ති. අඵ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස යොතිසො මනසිකාරං අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මයො: “භවෙ ඛො අසති ජාතී න හොති. භවනිරොධා ජාතීනිරොධො”ති.

අඵ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස ඵතදහොසි: “කිමචි නු ඛො අසති භවො න හොති? කිස්ස නිරොධා භවනිරොධො?”ති. අඵ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස යොතිසො මනසිකාරං අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මයො: “උපාදුතෙ ඛො අසති භවො න හොති. උපාදුතනිරොධා භවනිරොධො”ති.

අඵ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස ඵතදහොසි: “කිමචි නු ඛො අසති උපාදුතං න හොති? කිස්ස නිරොධා උපාදුතනිරොධො?”ති. අඵ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස යොතිසො මනසිකාරං අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මයො: “තණ්හාය ඛො අසති උපාදුතං න හොති. තණ්හානිරොධා උපාදුතනිරොධො”ති.

අඵ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස ඵතදහොසි: “කිමචි නු ඛො අසති තණ්හා න හොති? කිස්ස නිරොධා තණ්හානිරොධො?”ති. අඵ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස යොතිසො මනසිකාරං අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මයො: “වෙදනාය ඛො අසති තණ්හා න හොති. වෙදනානිරොධා තණ්හානිරොධො”ති.

අඵ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස ඵතදහොසි: “කිමචි නු ඛො අසති වෙදනා න හොති? කිස්ස නිරොධා වෙදනානිරොධො?”ති. අඵ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස යොතිසො මනසිකාරං අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මයො: “ඵසො ඛො අසති වෙදනා න හොති. ඵසානිරොධා වෙදනා-නිරොධො”ති.

අඵ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස ඵතදහොසි: “කිමචි නු ඛො අසති ඵසො න හොති? කිස්ස නිරොධා ඵසානිරොධො?”ති. අඵ ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස යොතිසො මනසිකාරං අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මයො: “සලායතනෙ ඛො අසති ඵසො න හොති. සලායතනනිරොධා ඵසානිරොධො”ති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සියං බොධිසත්තං ඵතදහොසි: “කිමහි ඞු ඛො අසභි සලායතනං න හොති? කියං නිරොධා සලායතනනිරොධො?”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සියං බොධිසත්තං යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මයො: “නාමරූපෙ ඛො අසභි සලායතනං න හොති. නාමරූපනිරොධා සලායතනනිරොධො”ති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සියං බොධිසත්තං ඵතදහොසි: “කිමහි ඞු ඛො අසභි නාමරූපං න හොති? කියං නිරොධා නාමරූපනිරොධො?”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සියං බොධිසත්තං යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මයො: “විඤ්ඤාණෙ ඛො අසභි නාමරූපං න හොති. විඤ්ඤාණනිරොධා නාමරූපනිරොධො”ති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සියං බොධිසත්තං ඵතදහොසි: “කිමහි ඞු ඛො අසභි විඤ්ඤාණං න හොති? කියං නිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො?”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සියං බොධිසත්තං යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මයො: “සඤ්ඤායෙ ඛො අසභි විඤ්ඤාණං න හොති. සඤ්ඤායනිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො”ති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සියං බොධිසත්තං ඵතදහොසි: “කිමහි ඞු ඛො අසභි සඤ්ඤායා න හොනති? කියං නිරොධා සඤ්ඤායනිරොධො?”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සියං බොධිසත්තං යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසම්මයො: “අවිජ්ජාය ඛො අසභි සඤ්ඤායා න හොනති. අවිජ්ජානිරොධා සඤ්ඤායනිරොධො”ති.

ඉති භිදං අවිජ්ජානිරොධා සඤ්ඤායනිරොධො. සඤ්ඤායනිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො -පෙ- ඵමමෙතං කෙවලං ඉක්ඛන්ති කියං නිරොධො හොති.

“නිරොධො නිරොධො”ති ඛො භික්ඛවෙ, විපස්සියං බොධිසත්තං පුබ්බෙ අනුසුතෙහු ධම්මෙහු වක්ඛං උදපාදි. ඤාණං උදපාදි. පඤ්ඤා උදපාදි. විජ්ජා උදපාදි. ආලොකො උදපාදිති.

(සත්තනාමපි බුද්ධිතං ඵමං විජාරෙතබ්බො.)

1. 1. 5.

සිඛිසුභතං.

5. සිඛියං භික්ඛවෙ, භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධියං පුබ්බෙව සම්බොධා අනභිසම්බුද්ධියං බොධිසත්තං ඵම සතො ඵතදහොසි. -පෙ-

1. 1. 6.

වෙස්සභුසුභතං.

6. වෙස්සභුසුභතං භික්ඛවෙ, භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධියං පුබ්බෙව සම්බොධා අනභිසම්බුද්ධියං බොධිසත්තං ඵම සතො ඵතදහොසි. -පෙ-

1. 1. 7.

කඤ්ඤානිසුඤානං

7 කඤ්ඤානිසුඤානං භික්ඛවෙ, භගවතො අරහතො සමමාසච්චුදාසස්ස පුබ්බෙව සම්මොධා අනභිසච්චුදාසස්ස බොධිසත්තසෙසව සතො එතදභොසි: - පෙ -

1. 1. 8.

භකානාගමනසුඤානං

8. භකානාගමනස්ස¹ භික්ඛවෙ, භගවතො අරහතො සමමාසච්චුදාසස්ස පුබ්බෙව සම්මොධා අනභිසච්චුදාසස්ස බොධිසත්තසෙසව සතො එතදභොසි: - පෙ -

1. 1. 9.

කිසසපසුඤානං

9. කිසසපසුඤානං භික්ඛවෙ, භගවතො අරහතො සමමාසච්චුදාසස්ස පුබ්බෙව සම්මොධා අනභිසච්චුදාසස්ස බොධිසත්තසෙසව සතො එතදභොසි: - පෙ -

[පෙයතාලමුඛෙන නිද්දිට්ඨාති (5-9) ඉමාති සුභතනනාති විපසයිසුභනා-ගතපාලිනෙයෙනෙව වින්දාරතො දට්ඨබ්බාති.]

1. 1. 10.

භොගමසුඤානං

10. පුබ්බෙව මෙ භික්ඛවෙ, සම්මොධා අනභිසච්චුදාසස්ස බොධිසත්තසෙසව සතො එතදභොසි: “කිච්ඡං වතායං ලොකො ආපනෙතා. ජායති ව, ජීයති ව, මීයති ව, වචති ව, උපපජ්ජති² ව. අඵ ව පතිමස්ස දුක්ඛස්ස නිසාරණං තපජාතාති ජරුමරණස්ස. කුදස්ස³ තාම ඉමස්ස දුක්ඛස්ස නිසාරණං පඤ්ඤාසිසසති ජරුමරණස්සා”ති

තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ, එතදභොසි: “කිමති නු බො සති ජරුමරණං භොති? කිමපච්චයා ජරුමරණං?”නති.⁴ තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ, යොනීතො මහසිකාරු අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “ජාතියා බො සති ජරුමරණං භොති. ජාතිපච්චයා ජරුමරණං”නති.

තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ, එතදභොසි: “කිමති නු බො සති ජාති භොති?” - පෙ - භවො - උපාදානං - තණ්හා - වෙදනා - එසෙසා - සලායතනං - තාම රූපං - විඤ්ඤාණං - සඤ්ඤාරා භොනති? කිමපච්චයා සඤ්ඤාරා”ති? තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ යොනීතො මහසිකාරු අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “අවිජ්ජාය බො සති සඤ්ඤාරු භොනති. අවිජ්ජාපච්චයා සඤ්ඤාරා”ති.

ඉති හිදං⁵ අවිජ්ජාපච්චයා සඤ්ඤාරා. සඤ්ඤාරපච්චයා විඤ්ඤාණං - පෙ - එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනිස්ස සමුදයො භොති.

“සමුදයො සමුදයො”ති බො මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුසුඤානෙසු ධම්මෙසු වහනුං උදපාදි. ඤාණං උදපාදි. පඤ්ඤා උදපාදි. විජ්ජා උදපාදි. ආලොකො උදපාදි.

1. කොණාගමනස්ස සී. මු. මජ්ඣ. “කොතකමුභි - කතකමුභි” - බොදාසංකාත. 2 උපපජ්ජති 3. කුදස්ස - මජ්ඣ, සී. මු. 4. ජරුමරණං - සී. මු. 5 ඉතිහිදං භික්ඛවෙ - සී. මු, සී. 1, 2.

තස්ස මඤ්ඤාං භික්ඛවෙ, එතදභොසි: “කිංචි නු ඛො අසති ජරුමරණං න භොති? කිංඤ්ඤාං නිරුධං ජරුමරණනිරුධො?”ති. තස්ස මඤ්ඤාං භික්ඛවෙ, යොතිසො මතසිකාරු අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “ජාතියා ඛො අසති ජරුමරණං න භොති. ජාතීනිරුධං ජරුමරණනිරුධො”ති.

තස්ස මඤ්ඤාං භික්ඛවෙ, එතදභොසි: “කිංචි නු ඛො අසති ජාතී න භොති? -පෙ- භවො - උපාදානං - තණ්හා - වෙදනා - ඵසො - සලායතනං - නාම-රූපං - විඤ්ඤාණං - සංඛාරු න භොනති? කිංඤ්ඤාං සංඛාරුනිරුධො?”ති. තස්ස මඤ්ඤාං භික්ඛවෙ, යොතිසො මතසිකාරු අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “අවිජ්ජාය ඛො අසති සංඛාරු න භොනති. අවිජ්ජානිරුධං සංඛාරු-නිරුධො”ති.

ඉති භිදං අවිජ්ජානිරුධං සංඛාරුනිරුධො. සංඛාරුනිරුධො විඤ්ඤාණ-නිරුධො -පෙ- එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනස්ස නිරුධො භොති.

“නිරුධො නිරුධො”ති ඛො මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අතනුස්සුතෙසු ධමෙමසු වක්ඛුං උදපාදී. ඤ්ඤාණං උදපාදී. පඤ්ඤා උදපාදී. විජ්ජා උදපාදී. ආලොකො උදපාදීති.

බුද්ධවග්ගො පඨමො.

තසසුඤ්ඤානං¹:

දෙහතා විහරිත පච්චදා ව²
විපසයි සිඛි ව වෙස්සහු,
කකුසකො³ කොතාගමිනො ව⁴ කස්සපො
(මහායසො සකාමුනී ව) ගොතමොති⁵

1. තස්ස උදදානං භවති - ස්‍යා. 2. විහරිතං පච්චදං - ස්‍යා. 3. කකුසකො ව - භීමු.
4. කොතාගමිනො - මජ්ඣං. 5. මහාසකාමුනී ව ජලාතමොති - මජ්ඣං, ස්‍යා.

2. ආහාරවග්ගො

1. 2. 1.

ආහාරසුභනං.

11. සාවකච්ඡයං-

වත්තාඳෙමෙ භික්ඛවෙ, ආහාර භුක්තානං වා සත්තානං සීතියා සමභවෙ-
සීතං වා අනුග්ගහාය. කතමෙ වත්තාඳෙ? කඛලීඛිකාඳෙ¹ ආහාඳෙ
ඔලාරිකො වා සුබ්බමො වා, එසොසා දුතියො, මනොසඤ්චනතා තතියා,
විඤ්ඤාණං වතුථං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වත්තාඳෙ ආහාර භුක්තානං වා
සත්තානං සීතියා සමභවෙසීතං වා අනුග්ගහාය.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ,² වත්තාඳෙ ආහාරා කීනන්දිතා? කිංසමුදයා?
කිඤ්ජාතිකා? කිම්පභවා? ඉමෙ වත්තාඳෙ ආහාර තණ්හානිදුතා, තණ්හා-
සමුදයා, තණ්හාජාතිකා, තණ්හාපභවා³

තණ්හා වායං භික්ඛවෙ, කීනන්දිතා? කිංසමුදයා? කිඤ්ජාතිකා? කිම්පභවා?
තණ්හා වෙදනානිදුතා, වෙදනාසමුදයා, වෙදනාජාතිකා, වෙදනාපභවා.

වෙදනා වායං භික්ඛවෙ, කීනන්දිතා? කිංසමුදයා? කිඤ්ජාතිකා? කිම්පභවා?
වෙදනා එසසනිදුතා, එසසසමුදයා, එසසජාතිකා, එසසපභවා.

එසොසා වායං භික්ඛවෙ, කීනන්දිතො? කිංසමුදයො? කිඤ්ජාතිකො?
කිම්පභවා? එසොසා සලායතනනිදුතො, සලායතනසමුදයො, සලායතන-
ජාතිකො, සලායතනපභවා.

සලායතනඤ්චිදං භික්ඛවෙ, කීනන්දිතං? කිංසමුදයං? කිඤ්ජාතිකං?
කිම්පභවා? සලායතනං තාමරූපනිදුතං, තාමරූපසමුදයං, තාමරූප-
ජාතිකං, තාමරූපපභවා.

තාමරූපඤ්චිදං භික්ඛවෙ, කීනන්දිතං? කිංසමුදයං? කිඤ්ජාතිකං?
කිම්පභවා? තාමරූපං විඤ්ඤාණනිදුතං, විඤ්ඤාණසමුදයං, විඤ්ඤාණජාතිකං,
විඤ්ඤාණපභවා.

1 කඛලීඛිකාරා - මජ්ඣ. ඥා. 2. ඉමෙ භික්ඛවෙ - මජ්ඣ. ඉමෙ ව භික්ඛවෙ - සා.
ඉමෙ - සීචු. 3. තණ්හාපභවා - සීචු.

විඤ්ඤාණඤ්චිදං භික්ඛවෙ, කීන්තිදුතං? කිංසමුදයං? කීඤ්ජාතිකං? කීමපභවං? විඤ්ඤාණං සඛිංරතීදුතං, සඛිංරසමුදයං, සඛිංරජාතිකං, සඛිංරපපභවං.

සඛිංර වීමෙ භික්ඛවෙ, කීන්තිදුතා? කිංසමුදයා? කීඤ්ජාතිකා? කීමපභවා? සඛිංර අවිජ්ජාතිදුතා, අවිජ්ජාසමුදයා, අවිජ්ජාජාතිකා, අවිජ්ජාපභවා.

ඉති ඛො භික්ඛවෙ, අවිජ්ජාපච්චයා සඛිංර. සඛිංරපච්චයා විඤ්ඤාණං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකනිකුස්ස සමුදයො හොති.

අවිජ්ජාය කෙව අසෙසවිරහනිරොධා සඛිංරතීරොධො. සඛිංරතීරොධා විඤ්ඤාණතීරොධො - පෙ - එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකනිකුස්ස තීරොධො හොතීති.

1. 2 2.

මොළියඵගගුන¹සුතනං

12. ඝාමජඣියං-

චත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ, ආහාරා භුතානං වා සත්තානං ජීතියා, සම්භවෙසීතං වා අනුග්ගහාය. කතමෙ චත්තාරො? කඛලීඛිකාරො ආහාරො ඔලාරිකො වා සුබ්බමො වා, එස්සො දුතියො, මනොසඤ්චෙතනා තතීජා, විඤ්ඤාණං චතුජ්ඣං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, චත්තාරො ආහාරා භුතානං වා සත්තානං ජීතියා, සම්භවෙසීතං වා අනුග්ගහායාති.

එවං චුතෙන ආයසවා මොළියඵගගුනො භගවන්තං එතදවොච: කො ඤු ඛො භනෙත විඤ්ඤාණාහාරං ආහාරෙතීති? නො කලො පඤ්ඤාති භගවා අවොච: ආහාරෙතීති අහං න වදමි. ආහාරෙතීති වාහං වදෙය්‍යං, තත්‍රස්ස කලො පඤ්ඤා 'කො ඤු ඛො භනෙත, ආහාරෙතී'ති. එවඤ්චාහං න වදමි. එවං මං අවදන්තං යො එවං පුච්චෙය්‍ය: 'කීස්ස ඤු ඛො භනෙත විඤ්ඤාණා-හාරො'ති, එස කලො පඤ්ඤා. තත්‍ර කලං වෙය්‍යාකරණං, විඤ්ඤාණාහාරො ආයතීං පුත්ඛභවාභිනීඛභතියා පච්චයො. තස්මිං භුතෙ සති සලායතනං, සලායතනපච්චයා එස්සොති.

කො ඤු ඛො භනෙත, චුසතීති. නො කලො පඤ්ඤාති භගවා අවොච. චුසතීති අහං න වදමි. චුසතීති වාහං වදෙය්‍යං, තත්‍රස්ස කලො පඤ්ඤා 'කො ඤු ඛො භනෙත, චුසතී'ති. එවං වාහං න වදමි. එවං මං අවදන්තං යො එවං පුච්චෙය්‍ය 'කීමපච්චයා ඤු ඛො භනෙත, එස්සො'ති, එස කලො පඤ්ඤා. තත්‍ර කලං වෙය්‍යාකරණං 'සලායතනපච්චයා එස්සො. එස්සපච්චයා වෙදතා'ති.

1. මොළියඵගගුන - ඝජා. මොළියඵගුණ - සීචු

කො නු බො භනෙන, වෙදීයනීති¹. තො කලො පඤ්ඤාති භගවා අවොව. වෙදීයනීති අහං ත වදමි. වෙදීයනීති වාහං වදෙය්‍යං, තනුස්ස කලො පඤ්ඤා “කො නු බො භනෙන, වෙදීයනී”ති. එවං වාහං ත වදමි. එවං මං අවදනං යො එවං පුච්ඡෙය්‍ය “කීච්චව්වයා නු බො භනෙන වෙදනා”ති, එස කලො පඤ්ඤා. තනු කලං වෙය්‍යාකරණං “එස්සපච්චයා වෙදනා. වෙදනාපච්චයා තණ්හා”ති.

කො නු බො [භනෙන, තණ්හීයනීති². තො කලො පඤ්ඤාති භගවා අවොව. තණ්හීයනීති අහං ත වදමි. තණ්හීයනීති වාහං වදෙය්‍යං, තනුස්ස කලො පඤ්ඤා “කො නු බො භනෙන, තණ්හීයනී”ති. එවං වාහං ත වදමි. එවං මං අවදනං යො එවං පුච්ඡෙය්‍ය “කීච්චව්වයා නු බො භනෙන, තණ්හා”ති, එස කලො පඤ්ඤා. තනු කලං වෙය්‍යාකරණං “වෙදනාපච්චයා තණ්හා. තණ්හාපච්චයා උපාදන”නති.

කො නු බො භනෙන, උපාදීයනීති. තො කලො පඤ්ඤාති භගවා අවොව. උපාදීයනීති අහං ත වදමි. උපාදීයනීති වාහං වදෙය්‍යං, තනුස්ස කලො පඤ්ඤා “කො නු බො භනෙන, උපාදීයනී”ති. එවං වාහං ත වදමි. එවං මං අවදනං යො එවං පුච්ඡෙය්‍ය “කීච්චව්වයා නු බො භනෙන, උපාදන”නති එස කලො පඤ්ඤා. තනු කලං වෙය්‍යාකරණං “තණ්හා-පච්චයා උපාදනං. උපාදනපච්චයා භවො -පෙ- එච්චමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස සමුදයො හොති.”

ජනනං කෙව එභ්‍යුත, එස්සායතතාතං අසෙසවිරුගනීරුධා එස්ස-නීරුධො. එස්සනීරුධා වෙදනානීරුධො. වෙදනානීරුධා තණ්හානීරුධො. තණ්හානීරුධා උපාදනනීරුධො. උපාදනනීරුධා භවනීරුධො. භව-නීරුධා ජාතීනීරුධො. ජාතීනීරුධා ජරාමරණං සොඝපරිදෙවදුක්ඛ-දෙමතස්සුපායාසා තිරුජ්ඣන්ති. එච්චමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස නීරුධො හොතිති.

1. 2. 3.

සමණ්ඩාහමණස්සතා

13. සාවච්ඡියං-

යෙ භි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ජරාමරණං තපපජාතනති, ජරාමරණසමුදයං තපපජාතනති, ජරාමරණනීරුධං තපපජාතනති, ජරා-මරණනීරුධං භාමිනීං පටිපදං තපපජාතනති. ජාතීං -පෙ- භවං - උපාදනං - තණ්හං - වෙදනං - එස්සං - සලායතනං - තාමරූපං - විඤ්ඤාණං - සඛ්ඛාරෙ තපපජාතනති, සඛ්ඛාරසමුදයං තපපජාතනති, සඛ්ඛාරනීරුධං තපපජාතනති, සඛ්ඛාරනීරුධං භාමිනීං පටිපදං³ තපපජාතනති. ත මෙ තෙ භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණෙස්ස වා සමණසම්මතා. බ්‍රාහ්මණෙස්ස වා බ්‍රාහ්මණසම්මතා. ත ව පත තෙ අායසම්මතො සාමඤ්ඤත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථං වා දීට්ඨෙව ධම්මෙ සං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විභරන්ති.

1. වෙදයනීති - කපචි. 2. තණ්හි - මඡසා. 3. ගාමිනීපටිපදං - සා.

යෙ ව ඛො කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ජරාමරණං පජාතනති, ජරුමරණසමුදයං පජාතනති. ජරුමරණනිරුධං පජාතනති. ජරුමරණනිරුධගාමිනිං පටිපදං පජාතනති. ජාතීං -පෙ- භවං - උපාදානං - තණතං - වෙදනං - එසසං - සලායතනං - නාමරූපං - විඤ්ඤාණං - සඛ්ඛාරෙ පජාතනති, සඛ්ඛාරසමුදයං පජාතනති. සඛ්ඛාරනිරුධං පජාතනති. සඛ්ඛාරනිරුධගාමිනිං පටිපදං පජාතනති. තෙ ඛො මෙ භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණේසු වෙව සමණසමමතා. බ්‍රාහ්මණේසු ව බ්‍රාහ්මණසමමතා. තෙ ව පනායසමනේතා සාමඤ්ඤජඤ්ඤා චුභමඤ්ඤාජඤ්ඤා දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඩා උපසමපජ විහරන්ති.

1. 2. 4.

දුතියසමණබ්‍රාහ්මණසුතතං

14 සාවජජීයං-

යෙ හි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉමෙ ධම්මෙ තපපජාතනති, ඉමෙසං ධම්මානං සමුදයං තපපජාතනති. ඉමෙසං ධම්මානං නිරුධං තපපජාතනති. ඉමෙසං ධම්මානං නිරුධගාමිනිං පටිපදං තපපජාතනති. කතමෙ ධම්මෙ තපපජාතනති? කතමෙසං ධම්මානං සමුදයං තපපජාතනති? කතමෙසං ධම්මානං නිරුධං තපපජාතනති? කතමෙසං ධම්මානං නිරුධගාමිනිං පටිපදං තපපජාතනති? ජරුමරණං තපපජාතනති. ජරුමරණසමුදයං තපපජාතනති. ජරුමරණනිරුධං තපපජාතනති. ජරුමරණනිරුධගාමිනිං පටිපදං තපපජාතනති. ජාතීං -පෙ- භවං - උපාදානං - තණතං - වෙදනං - එසසං - සලායතනං - නාමරූපං - විඤ්ඤාණං - සඛ්ඛාරෙ තපපජාතනති, සඛ්ඛාරසමුදයං තපපජාතනති, සඛ්ඛාරනිරුධං තපපජාතනති, සඛ්ඛාරනිරුධගාමිනිං පටිපදං තපපජාතනති.

ඉමෙ ධම්මෙ තපපජාතනති, ඉමෙසං ධම්මානං සමුදයං තපපජාතනති. ඉමෙසං ධම්මානං නිරුධං තපපජාතනති. ඉමෙසං ධම්මානං නිරුධගාමිනිං පටිපදං තපපජාතනති. න මෙ තෙ භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණේසු වා සමණසමමතා බ්‍රාහ්මණේසු වා බ්‍රාහ්මණසමමතා. න ව පන තෙ ආයසමනේතා සාමඤ්ඤාජඤ්ඤා වා චුභමඤ්ඤාජඤ්ඤා වා දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඩා උපසමපජ විහරන්ති.

යෙ ව ඛො කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉමෙ ධම්මෙ පජාතනති, ඉමෙසං ධම්මානං සමුදයං පජාතනති. ඉමෙසං ධම්මානං නිරුධං පජාතනති, ඉමෙසං ධම්මානං නිරුධගාමිනිං පටිපදං පජාතනති. කතමෙ ධම්මෙ පජාතනති? කතමෙසං ධම්මානං සමුදයං පජාතනති? කතමෙසං ධම්මානං නිරුධං පජාතනති? කතමෙසං ධම්මානං නිරුධගාමිනිං පටිපදං පජාතනති? ජරුමරණං පජාතනති. ජරුමරණසමුදයං පජාතනති. ජරුමරණනිරුධං පජාතනති. ජරුමරණනිරුධගාමිනිං පටිපදං පජාතනති. ජාතීං -පෙ- භවං - උපාදානං - තණතං - වෙදනං - එසසං - සලායතනං - නාමරූපං - විඤ්ඤාණං - සඛ්ඛාරෙ පජාතනති, සඛ්ඛාරසමුදයං පජාතනති. සඛ්ඛාරනිරුධං පජාතනති. සඛ්ඛාරනිරුධගාමිනිං පටිපදං පජාතනති.

ඉමෙ ධම්මෙ පජාතනාහි, ඉමෙසං ධම්මානං සමුදයං පජාතනාහි. ඉමෙසං ධම්මානං තීරේධං පජාතනාහි. ඉමෙසං ධම්මානං තීරේධගාමිතිං පටිපදං පජාතනාහි. තෙ ඛොමෙ භික්ඛවෙ සමිණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා සමනෙසු වෙව සමණසම්මතා, බ්‍රාහ්මණෙසු ව බ්‍රාහ්මණසම්මතා. තෙ ව පනායසමනොතා සාමිඤ්ඤඤාඤාඤාඤා ඉධෙඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සචරිකතා උපසම්පජ්ජ විහරන්තීති.

1. 2. 6.

කම්මානගොභාසුභතං.

15. සාමන්ඨිං-

අථ ඛො අයසමා කම්මානගොභොතො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම් උපසඛකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙභා ඵකමන්තං නිසීදී. ඵකමන්තං නිසීනො ඛො අයසමා කම්මානගොභොතො භගවන්තං ඵතදවොච: “සමාදිට්ඨි සමාදිට්ඨි”ති භනොන ට්ඵචති, නිත්තාවතා හු ඛො භනොන සමාදිට්ඨි භොතීති?²

²අයං නිසීනො ඛො අයසමා කම්මාන ලොකො යෙභුයෙසන අභිතදෙඤ්ච වන්භිතඤ්ච. ලොකසමුදයඤ්ච ඛො කම්මාන යථාභුතං සමමපඤ්ඤාය පසසනො යා ලොකෙ නන්භා, සා න භොතී. ලොකතීරේධං ඛො කම්මාන යථාභුතං සමමපඤ්ඤාය පසසනො යා ලොකෙ අභිතා, සා න භොතී. උපායුපාදනාභිතීවෙසවිතීඛඤ්චො³ බ්‍රාහ්මණං කම්මාන ලොකො යෙභුයෙසන තඤ්ච උපායුපාදනං වෙතසො අධිධානං අභිතීවෙසානුසයං න උපෙතී, න උපාදියති, තාධිධානී ‘අතතා මේ’ති. දුක්ඛමෙව උපපජ්ජමානං උපපජ්ජති, දුක්ඛං නිරුජ්ඣමානං නිරුජ්ඣති ති ත කඛති. ත විචිකිච්චති. අපරපච්චයා ඤ්ඤාමෙවසා ඵඤ්ච භොතී. ඵත්තාවතා⁴ ඛො කම්මාන, සමාදිට්ඨි භොතී.

සබ්බමජ්ඣිති ඛො කම්මාන, අයමෙකො අනොතා. සබ්බං නන්භි අයං දුතියො අනොතා. ඵතෙ තෙ කම්මාන උභො අනොත අනුපගමම මජ්ඣික තථාගතො ධම්මං දෙසෙති. අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරු. සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං - පෙ - ඵවමෙතසා කෙවලසා දුක්ඛකඛනිසා සමුදයො භොතී. අවිජ්ජාය තෙව අසෙසවිරහනීරේධා සඛ්ඛාරනීරේධො. සඛ්ඛාරනීරේධා විඤ්ඤාණනීරේධො - පෙ - ඵවමෙතසා කෙවලසා දුක්ඛකඛනිසා නීරේධො භොතීති.

1. 2. 6

ධම්මකපිකසුභතං.

16. සාමන්ඨිං-

අථ ඛො අඤ්ඤාතරේ භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙභා ඵකමන්තං නිසීදී. ඵකමන්තං නිසීනො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච: ‘ධම්මකපිකො ධම්මකපිකො’ති භනොන ට්ඵචති, නිත්තාවතා හු ඛො භනොන, ධම්මකපිකො භොතී’ති⁵

1. කම්මායන - සී 1. 2. 2. දවස - මජ්ඣං, සඤා, 3. විචිකිච්චො - මජ්ඣං, සඤා, සීචු. 4. ඵත්තාවතා හු ඛො - සී, 1. 2.

ජරාමරණස්ස වෙ භික්ඛු නිබ්බිද්දය විරාගාය නිරොධාය ධම්මං දෙසෙති, ධම්මකපිකො භික්ඛුති අලං වචනාය.

ජරාමරණස්ස වෙ භික්ඛු නිබ්බිද්දය විරාගාය නිරොධාය පටිපනො හොති, ධම්මානුධම්මපටිපනො භික්ඛුති අලං වචනාය.

ජරාමරණස්ස වෙ භික්ඛු නිබ්බිද්ද විරාගා නිරොධා අනුපාදා විමුක්තො හොති, දිට්ඨධම්මනිබ්බාණපනො භික්ඛුති අලං වචනාය.

ජාතියා වෙ භික්ඛු - පෙ - භවස්ස වෙ භික්ඛු - උපාදානස්ස වෙ භික්ඛු - තණ්හාය වෙ භික්ඛු - වෙදනාය වෙ භික්ඛු - ඵස්සස්ස වෙ භික්ඛු - සලායනතස්ස වෙ භික්ඛු - නාමරූපස්ස වෙ භික්ඛු - විඤ්ඤාණස්ස වෙ භික්ඛු - සඛ්ඛාරාතං වෙ භික්ඛු - අවිජ්ජාය වෙ භික්ඛු නිබ්බිද්දය විරාගාය නිරොධාය ධම්මං දෙසෙති, ධම්මකපිකො භික්ඛුති අලං වචනාය.

[ජාතියා වෙ භික්ඛු -පෙ-] අවිජ්ජාය වෙ භික්ඛු නිබ්බිද්දය විරාගාය නිරොධාය පටිපනො හොති, ධම්මානුධම්මපටිපනො භික්ඛුති අලං වචනාය.

[ජාතියා වෙ භික්ඛු -පෙ-] අවිජ්ජාය වෙ භික්ඛු නිබ්බිද්ද විරාගා නිරොධා අනුපාදා විමුක්තො හොති, දිට්ඨධම්මනිබ්බාණපනො භික්ඛුති අලං වචනායාති.

1. 2. 7.

අවෙලකස්සපසුත්තං

17. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤජගහෙ විහරති වෙඵචනො කලඤ්ඤකම්මාශප. අඵ ඛො භගවා සුබ්බිකභසමයං නිවාසෙත්වා පතකච්චර-මාදය රාජගහං පිණ්ඩාය පාවිසී. අඤ්ඤා ඛො අවෙලො කස්සපො¹ භගවන්තං දුරතොව ආගච්ඡන්තං. දිස්වාන යෙක භගවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා භගවතා සද්ධං සමොදදී. සමොදදතීයං කඵං සාරාතීයං විකීසාරෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසී. එකමන්තං ඨිතො ඛො අවෙලො කස්සපො භගවන්තං එතදවොච: සුචෙජ්ජායාම මයං භවන්තං ගොහමං කඤ්චීදෙව දෙසං, සවෙ තො භවං ගොහමො ඔකාසං කරොති පඤ්ඤාස්ස වෙය්‍යාකරණායාති.

1. අවෙලකස්සපො - සීචු

අකාලො බො තාව කසසප, පඤ්ඤාසු. අනතරසරං පවිට්ඨමානි. දුතියමපි බො අවෙලො කසසපො භගවනතං එතදවොච: පුච්ඡෙත්තසාම මයං භවනතං ගොතමං කඤ්චිදෙව දෙසං, සවෙ නො භවං ගොතමො ඔකාසං කරොති පඤ්ඤාසු වෙය්‍යකරණායාති. අකාලො බො තාව කසසප පඤ්ඤාසු, අනතරසරං පවිට්ඨමානි. තතියමපි බො අවෙලො කසසපො භගවනතං එතදවොච: පුච්ඡෙත්තසාම මයං භවනතං ගොතමං කඤ්චිදෙව දෙසං, සවෙ නො භවං ගොතමො ඔකාසං කරොති පඤ්ඤාසු වෙය්‍යකරණායාති. අකාලො බො තාව කසසප පඤ්ඤාසු, අනතරසරං පවිට්ඨමානි.

එවං චුතෙන අවෙලකසසපො භගවනතං එතදවොච: න බො පන මයං භවනතං ගොතමං බහුදෙව පුච්ඡිතුමානි.

පුච්ඡ කසසප, යදකඛබ්බිති.

කීනඤු බො හො ගොතම, සයංකතං දුකඛනති? මා හෙවං කසසපාති භගවා අවොච.

කිම්පන හො ගොතම, පරංකතං¹ දුකඛනති? මා හෙවං කසසපාති භගවා අවොච.

කීනඤු බො හො ගොතම, සයංකතඤ්ඤා පරකතඤ්ඤා දුකඛනති? මා හෙවං කසසපාති භගවා අවොච.

කිම්පන හො ගොතම, අසයංකාරං අපරංකාරං² අබ්බිච්ඡමුප්පනතං දුකඛනති? මා හෙවං කසසපාති භගවා අවොච.

කීනඤු බො හො ගොතම, තප්පී දුකඛනති. න බො කසසප, තප්පී දුකඛං. අප්පී බො කසසප, දුකඛනති.

තෙන හි භවං ගොතමො දුකඛං න ජාතාති න පසසතීති? නබ්බාහං³ කසසප, දුකඛං න ජාතාමි, න පසසාමි. ජාතාමි බ්බාහං⁴ කසසප, දුකඛං, පසසාමි බ්බාහං කසසප, දුකඛනති.

‘කීනඤු බො හො ගොතම, සයංකතං දුකඛ’නති ඉති පුට්ඨො සමානො ‘මා හෙවං කසසපා’ති වදෙසි. ‘කිම්පන හො ගොතම පරංකතං දුකඛ’නති ඉති පුට්ඨො සමානො ‘මා හෙවං කසසපා’ති වදෙසි. ‘කීනඤු බො හො ගොතම, සයංකතඤ්ඤා පරකතඤ්ඤා දුකඛ’නති ඉති පුට්ඨො සමානො ‘මා හෙවං කසසපා’ති වදෙසි. ‘කිම්පන හො ගොතම අසයංකාරං අපරංකාරං අබ්බිච්ඡමුප්පනතං දුකඛ’නති ඉති පුට්ඨො සමානො ‘මා හෙවං කසසපා’ති වදෙසි. ‘කීනඤු බො හො ගොතම තප්පී දුකඛ’නති ඉති පුට්ඨො සමානො ‘න බො කසසප තප්පී දුකඛං, අප්පී බො කසසප දුකඛ’නති වදෙසි. ‘තෙන හි භවං ගොතමො දුකඛං න ජාතාති, න පසසතී’ති ඉති පුට්ඨො සමානො ‘න බ්බාහං කසසප, දුකඛං න ජාතාමි, න පසසාමි. ජාතාමි බ්බාහං කසසප දුකඛං, පසසාමි බ්බාහං කසසප දුකඛ’නති වදෙසි. ‘ආචිකඤු⁵ මෙ භනෙන භගවා දුකඛං, දෙසෙතු⁶ මෙ භනෙන භගවා දුකඛ’නති.

1. පරංකතං - 2. අපරංකාරං 3. නබ්බාහං - සී. මු. සී. 1. 2 4. බ්බාහං - සී. මු. සී. 1 2. 5. ආචිකඤු ව - මජ්ඣිම, සෘ. 6. දෙසෙතු ව - මජ්ඣිම, සෘ.

“සො කරොති සො පටිසංවේදියතී”¹ ති¹ බො කසසප, ආදිනො සතො “සයං කතං දුකඛි”නති ඉති වදං සසසතං එතං පරෙති. “අඤ්ඤා කරොති අඤ්ඤා පටිසංවේදියතී”ති බො කසසප, වේදනාභිතුනනසස සතො “පරංකතං දුකඛි”නති ඉති වදං උචේජදං එතං පරෙති.

එතෙ තෙ කසසප, උභො අනෙත අනුපගමම මජ්ඣෙකිත තථාගතො ධම්මං දෙසෙති: අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරු, සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං -පෙ- එව- මෙතසස කෙවලසස දුකඛිකඛිකිසස සමුදයො හොති. අවිජ්ජායතෙව අසෙස- විරුගතිරෙධා සඛ්ඛාරතිරෙධො, සඛ්ඛාරතිරෙධා විඤ්ඤාණතිරොධො -පෙ- එවමෙතසස කෙවලසස දුකඛිකඛිකිසස තිරොධො හොතීති.

එවං චූඤ්ඤා අවේලො කසසපො භගවනතං එතදවොච: අභිකකනතං භනෙත, අභිකකනතං භනෙත: සෙය්ථාපි භනෙත, නිකකුජ්ජතං වා උකකුජ්ජෙය් -පෙ- වකුමනො රූපාති දකඛිනතී. එවමෙවං භගවතා අතෙකපරිඨායෙන ධම්මො පකාසිතො, එසාහං භනෙත භගවනතං සරණං ගච්ජාමි, ධම්මෙඤ්ච භික්ඛුසඛ්ඛසඤ්ච. ලභෙය්ථාභව්ඤ්ඤා, භගවතො සනතිකෙ පබ්බජ්ජං, ලභෙය්ථං උපසම්පදනති.

යො බො කසසප, අඤ්ඤාතිත්ථියපුබ්බො ඉමසමිං ධම්මවිතයෙ ආකඛති පබ්බජ්ජං. ආකඛති උපසම්පදං, සො වතනාරෙ මාසෙ පරිච්ඡති. වතුනතං මාසානං අච්චයෙන පරිච්ඡත්ථපරිච්ඡාසං² ආරභ්චිතතා භික්ඛු. ආකඛමානා³ පබ්බාජෙතති උපසම්පාදෙනති භික්ඛුභාවාය, අපි ව මයා පුග්ගලොච්චනතා විදිතාති.

සවෙ භනෙත, අඤ්ඤාතිත්ථියපුබ්බො ඉමසමිං ධම්මවිතයෙ ආකඛනතා පබ්බජ්ජං, ආකඛනතා උපසම්පදං වතනාරෙ මාසෙ පරිච්ඡනති වතුනතං මාසානං අච්චයෙන පරිච්ඡත්ථපරිච්ඡාසෙ ආරභ්චිතතා භික්ඛු ආකඛමානා පබ්බාජෙතති උපසම්පාදෙනති භික්ඛුභාවාය, අහං වතනාරි වසානාති පරිච්ඡිසසාමි, වතුනතාඤ්ච වසානං අච්චයෙන පරිච්ඡත්ථපරිච්ඡාසං ආරභ්චිතතා භික්ඛු පබ්බාජෙනතු උපසම්පාදෙනතු භික්ඛුභාවායාති.⁴

අලුත් බො අවේලො⁵ කසසපො භගවතො සනතිකෙ පබ්බජ්ජං. අලුත් උපසම්පදං. අවිරූපසම්පනො ව පනායසමා කසසපො⁶ එකො චූපකට්ඨො අපාමනො ආනාපි පභිතනො විභරනො න විරසෙව යසසත්ථාය කුලපුතතා සමමදෙව අගාරසමා අතගාරිසං පබ්බජනති, තදනුතතරං මුභම- වරිසපරිඨොසානං දිට්ඨිව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකනා උපසම්පජ්ජ විහාසි. බිණ්ණ ජාති, චූසිතං මුභමවරිසං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්තනායාති අබ්බඤ්ඤාසි. අඤ්ඤාතරෙ ව පනායසමා කසසපො අරහතං අභොසීති.

1. පටිසංවේදියතී - සීමු, සී 1, 2. 2. පරිච්ඡත්ථපරිච්ඡාසං - ක දිසනෙ මරමමොපොත්ථෙක
3. ආකඛමානා - ක දිසනෙයමපි මරමමො පොත්ථෙක. 4. සවෙ භනෙත - පෙ- උපසම්පා- දෙනතු භික්ඛුභාවායාති - ඉමසමි වාසාච්ඡිකිසස මරමමොපොත්ථෙක විඤ්ඤා දිසනෙත.
5. අවේලොකො කසසපො - සී 1, 2. 6. අවේලකසසපො - සීමු.

1. 2. 8.

නිමිඛරුකසුභතං.

18. සාවනුසීයං--

අථ ඛො නිමිඛරුකො¹ පරිබ්බජකො යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්භි: භගවතා සද්ධිං සලෙමාදී. සලෙමාදනීයං කථං සාරුණීයං චිතිකාරෙභි: එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසිනොතා ඛො නිමිඛරුකො පරිබ්බජකො භගවන්තං එතදවොච:

කීනනු ඛො භො ගොතම, සයංකතං සුඛදුක්ඛන්ති? “මා හෙවං නිමිඛරුකාති” භගවා අවොච. කීමපන භො ගොතම, පරංකතං සුඛදුක්ඛන්ති? “මා හෙවං නිමිඛරුකා”ති භගවා අවොච. කීනනු ඛො භො ගොතම, සයංකතඤ්ඤා පරංකතඤ්ඤා සුඛදුක්ඛන්ති? “මා හෙවං නිමිඛරුකා”ති භගවා අවොච. කීමපන භො ගොතම, අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුපපන්නං සුඛදුක්ඛන්ති? “මා හෙවං නිමිඛරුකා”ති භගවා අවොච. කීනනු ඛො භො ගොතම, තඤ්ඤා සුඛදුක්ඛන්ති? න ඛො නිමිඛරුක තඤ්ඤා සුඛදුක්ඛං, අඤ්ඤා ඛො නිමිඛරුක, සුඛදුක්ඛන්ති. තෙන හි භවං ගොතමො සුඛදුක්ඛං න ජානාති, න පසානති? තච්චාභං නිමිඛරුක, සුඛදුක්ඛං න ජානාමි, න පසාමි. ජානාමි ඛො අභං නිමිඛරුක, සුඛදුක්ඛං. පසාමි ඛවාභං නිමිඛරුක, සුඛදුක්ඛන්ති.

කීනනු ඛො භො ගොතම, “සයංකතං සුඛදුක්ඛන්ති” ඉති පුට්ඨො සමානො මා හෙවං නිමිඛරුකාති වදෙසී. “කීමපන භො ගොතම, පරංකතං සුඛදුක්ඛන්ති” ඉති පුට්ඨො සමානො මා හෙවං නිමිඛරුකාති වදෙසී. “කීනනු ඛො භො ගොතම, සයංකතඤ්ඤා පරංකතඤ්ඤා සුඛදුක්ඛන්ති” ඉති පුට්ඨො සමානො මා හෙවං නිමිඛරුකාති වදෙසී. “කීමපන භො ගොතම, අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුපපන්නං සුඛදුක්ඛන්ති” ඉති පුට්ඨො සමානො මා හෙවං නිමිඛරුකාති වදෙසී. “කීනනු ඛො භො ගොතම, තඤ්ඤා සුඛදුක්ඛන්ති” ඉති පුට්ඨො සමානො න ඛො නිමිඛරුක, තඤ්ඤා සුඛදුක්ඛං, අඤ්ඤා ඛො නිමිඛරුක, සුඛදුක්ඛන්ති වදෙසී. “තෙන හි භවං ගොතමො සුඛදුක්ඛං න ජානාති න පසානති” ඉති පුට්ඨො සමානො ‘ත ඛවාභං නිමිඛරුක, සුඛදුක්ඛං න ජානාමි, න පසාමි. ජානාමි ඛවාභං නිමිඛරුක, සුඛදුක්ඛං, පසාමි ඛවාභං නිමිඛරුක, සුඛදුක්ඛං’න්ති වදෙසී. ආචිකඤ්ඤා ච මෙ භවං ගොතමො සුඛදුක්ඛං. දෙසෙනු ච² මෙ භවං ගොතමො සුඛදුක්ඛන්ති.

“සා වෙදතා, සො වෙදිගනී”ති ඛො නිමිඛරුක, ආදිතො සතො “සයංකතං සුඛදුක්ඛං”න්ති එවමපභං³ න වදමි. අඤ්ඤා වෙදතා “අඤ්ඤා වෙදිගනී”ති ඛො නිමිඛරුක, වෙදතාභිතුන්තසා සතො “පරංකතං සුඛදුක්ඛං”න්ති, එවමපභං³ න වදමි.

1. නිමිඛරුකො. සභා. 2. ච - ඛ දිසසතෙ සීමු - පොඤ්ඤා 3 එවමපභං - මජ්ඣං, සභා.

එතෙ තෙ තිමිරුක, උභො අනෙත අනුපගච්ච මජ්ඣෙක තථාගතො ධම්මං දෙසෙති: “අවිජ්ජාපච්චයා සඛිංඤ්. සඛිංඤ්පච්චයා විඤ්ඤාණං. -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකුක්ඛස්ස සමුදයො හොති. අවිජ්ජායනෙව අසෙසවිරහනිරුධො සඛිංඤ්ඤෙධො. සඛිංඤ්ඤෙධො විඤ්ඤාණනිරුධෙධො. -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකුක්ඛස්ස නිරුධෙධො හොති”ති.

එවං චුතො තිමිරුකො පරිබ්බාජකො භගවතං එතදවොච: අභිකක්ඛනං හො ගොතමි -පෙ- එසාහං¹ භවතං² ගොතමි සරණං ගච්ඡාමි, ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඛ්ඤ්ඤච. උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතෙත පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති.

1. 2. 9.

බාලපණ්ඩිතසුභතං

19. ඝාටිකපීඨං-

අවිජ්ජානීවරණස්ස භික්ඛවෙ, බාලස්ස තණ්හාය සම්පයුතතස්ස³ එවමයං කායො සමුදගතො. ඉති අයඤ්ඤෙව කායො ඛනිඤ්ඤා ව නාමරූපං ඉතෙථතං ආයං ආයං පටිච්ච එසො, සලෙචායතනාති යෙති පුට්ඨො බාලො සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදියති එතෙසං වා අඤ්ඤතරෙත.

අවිජ්ජානීවරණස්ස භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතස්ස තණ්හාය සම්පයුතතස්ස එවමයං කායො සමුදගතො. ඉති අයඤ්ඤෙව කායො ඛනිඤ්ඤා ව නාමරූපං ඉතෙථතං ආයං ආයං පටිච්ච එසො. සලෙචායතනාති යෙති පුට්ඨො පණ්ඩිතො සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදියති එතෙසං වා අඤ්ඤතරෙත.

තත්‍ර භි⁴ භික්ඛවෙ, කො විසෙසො කො අභිපපායො⁵ කීං නානාකරණං පණ්ඩිතස්ස බාලෙතාති?

භගවම්මුලකා නො භනෙත, ධම්මා, භගවනොතනිකා භගවම්පටිසරණා. සාධු වත භනෙත, භගවතඤ්ඤඤච පටිභාතු එතස්ස භාසිතස්ස අතො. භගවතො සුඤ්ඤා භික්ඛු ධාරෙස්සන්තීති. තෙත භි භික්ඛවෙ, පුණාථ සාධුතං මතසි කරොථ භාසිස්සාමිති. “එවමභනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

යාය ව භික්ඛවෙ, අවිජ්ජාය නිච්චිතස්ස බාලස්ස යාය ව තණ්හාය සම්පයුතතස්ස අයං කායො සමුදගතො, සා වෙච්ච අවිජ්ජා බාලස්ස අපපභිතා. සා ව තණ්හා අපරිකම්ඤා. තංකිස්ස හෙතු? ත භි භික්ඛවෙ,⁶ බාලො අවරි චුභවචරියං සම්මා දුක්ඛකකුක්ඛයාය. තස්මා බාලො කායස්ස හෙදා කායුපගො හොති. සො කායුපගො සමානො ත පරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙත සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි. ත පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමි.

1. එසාහං භනෙත- සභා, සීවු. 2. භගවතං - කපථි. 3. සංයුතතස්ස - සභා.
4. තත්‍ර භි - ඉති නා දිස්සතෙ සභා, මජ්ඣ 5. අභිපපායො - මජ්ඣ අභිපපායො - සභා.
6. ත භික්ඛවෙ - මජ්ඣ.

යාය ව භික්ඛවෙ, අවිජ්ජාය නිවුතස්ස පණ්ඩිතස්ස යාය ව නණ්භාය සම්පසුතතස්ස අයං කාමො සමුදගතො. සා වෙව අවිජ්ජා පණ්ඩිතස්ස පතීනා. සා ව තණ්හා පරිකම්ණා තං කිය්ස හෙතු? අවරි භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො බුහම-වරියං සමමා දුක්ඛකයාය, තස්මා පණ්ඩිතො කායස්ස හෙද හ කායුපගො භොති, සො අකායුපගො සමානො පරිච්චවති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙති දුක්ඛෙහි දොමනසෙස්සි උපායාසෙහි. පරිච්චවති දුක්ඛස්මාති වදාමි.

අයං ඛො භික්ඛවෙ, විසෙසො අයං අධිපායො ඉදං නානාකරණං පණ්ඩිතස්ස බාලෙන, ඤද්දං බුහමවරියවාසොති.

1. 2. 10.

පච්චය (පච්චසුප්පනනා) යුතනං*

20. සාවජ්ජියං—

පච්චසමුප්පාදස්සද්ධි වො භික්ඛවෙ, දෙසියාමි¹ පච්චසමුප්පනො ව ධම්මෙ. තං සුණාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසියාමිති. එමමනනොති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසොසාසුං. භගවා එතදවොච:

කතමො ව භික්ඛවෙ, පච්චසමුප්පාදෝ ජාතිපච්චයා භික්ඛවෙ ජරාමරණං උපාදා වා² තථාගතානං අනුපාදා³ වා තථාගතානං සීතාව සා ඛාතු ධම්මට්ඨිතතා ධම්මනියාමිතා ඉදප්පච්චයතා. තං තථාගතො අභිසමුප්පාදිති, අභිසමෙති, අභිසමුප්පාදිතා අභිසමෙතා ආචිකති දෙසෙති පඤ්ඤාපෙති⁴ පට්ඨපෙති විවරති විභජති උත්තානීකරොති. පස්සථාති වාහ. “ජාතිපච්චයා භික්ඛවෙ ජරාමරණං”⁴ [ඉති ඛො භික්ඛවෙ, යා තත්ත තථතා අචිතථතා අතඤ්ඤථතා ඉදප්පච්චයතා. අයං චුච්චති භික්ඛවෙ, පච්චසමුප්පාදො.]

භවපච්චයා භික්ඛවෙ ජාති -පෙ- උපාදානපච්චයා භික්ඛවෙ භවො -පෙ- තණ්හාපච්චයා භික්ඛවෙ උපාදානං - වෙදනාපච්චයා භික්ඛවෙ තණ්හා-ථස්සපච්චයා භික්ඛවෙ වෙදනා - සලායතනපච්චයා භික්ඛවෙ එස්සො - තාමරුපපච්චයා භික්ඛවෙ සලායතනං- විඤ්ඤණපච්චයා භික්ඛවෙ තාමරුපං- සඛිංරපච්චයා භික්ඛවෙ විඤ්ඤණං - අවිජ්ජාපච්චයා භික්ඛවෙ සඛිංරා උපාදා වා තථාගතානං අනුපාදා වා තථාගතානං සීතාව සා ඛාතු ධම්මට්ඨි-තතා ධම්මනියාමිතා ඉදප්පච්චයතා. තං තථාගතො අභිසමුප්පාදිති, අභිසමෙති. අභිසමුප්පාදිතා අභිසමෙතා ආචිකති දෙසෙති පඤ්ඤාපෙති පට්ඨපෙති විවරති විභජති උත්තානීකරොති. පස්සථාති වාහ. “අවිජ්ජාපච්චයා භික්ඛවෙ සඛිංරා” ඉති ඛො භික්ඛවෙ, යා තත්ත තථතා අචිතථතා අතඤ්ඤථතා ඉදප්පච්චයතා, අයං චුච්චති භික්ඛවෙ, පච්චසමුප්පාදො.†

1 ඉදසෙස්සාමි - මජ්ඣ. ඝා. 2. උපාදාදෙ වා-සීචු. අනුපාදාදෙ වා සීචු. 3 පඤ්ඤාපෙති-මජ්ඣ. 4. ජරාමරණං -පෙ- භොභීති සීචු. ඝා.
 * විසුද්ධිමඤ්ඤ ‘පච්චසමුප්පාද පච්චසමුප්පානාධම්මදෙසනා සුතන’නති නිද්ද්ධිං.
 † ඉමෙමිං සුතෙන පෙය්‍යොලච්චයසා සංඛිතත වාගරසු අබ්බජථ ‘උපාදා වා තථාගතානාං’ ආදී (පාඨොච ‘ඉතිඛො භික්ඛවෙ යා තත්ත තථතා’ ආදී පාඨො ව යථාපයානං පච්චසමං යොජෙතබ්බං)

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, පටිච්චසමුප්පත්තා ධම්මා? ජරාමරණං භික්ඛවෙ, අනිච්චං සංඛිතං පටිච්චසමුප්පත්තං, බ්‍යධම්මං ව්‍යධම්මං විරාගධම්මං නිරෝධධම්මං. ජාති භික්ඛවෙ, අනිච්චා සංඛිතා පටිච්චසමුප්පත්තා බ්‍යධම්මා ව්‍යධම්මා, විරාගධම්මා නිරෝධධම්මා. භවො භික්ඛවෙ, අනිච්චා සංඛිතො පටිච්චසමුප්පත්තො බ්‍යධම්මො ව්‍යධම්මො විරාගධම්මො නිරෝධධම්මො. උපාද්‍යං භික්ඛවෙ - පෙ- තණ්හා භික්ඛවෙ - වෙදනා භික්ඛවෙ - ඵසො භික්ඛවෙ- සලායතනං භික්ඛවෙ- තාමරුපං භික්ඛවෙ- විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ- සංඛාරා භික්ඛවෙ - අවිජ්ජා භික්ඛවෙ අනිච්චා සංඛිතා පටිච්චසමුප්පත්තා බ්‍යධම්මා ව්‍යධම්මා විරාගධම්මා නිරෝධධම්මා. ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, පටිච්චසමුප්පත්තා ධම්මා.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස අයඤ්ච පටිච්චසමුප්පාදෙ ඉමෙ ච පටිච්චසමුප්පත්තා ධම්මා යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය සුද්ධිංඤ්ඤා¹ හොන්ති, සො චන² පුබ්බත්තං වා පටිඨාපිස්සති³: “අහොසිං නු ඛො අහං අනීතමධානං, ත නු ඛො අහොසිං අනීතමධානං, කිං නු ඛො අහොසිං අනීතමධානං, කප්ථං නු ඛො අහොසිං අනීතමධානං, කිං හුන්වා කිං අහොසිං නු ඛො අහං අනීතමධානන්ති”; අපරන්තං වා උපධාපිස්සති: “භවිස්සාමි නු ඛො අහං අනාගතමධානං, ත නු ඛො භවිස්සාමි අනාගතමධානං, කිං නු ඛො භවිස්සාමි අනාගතමධානං, කප්ථං නු ඛො භවිස්සාමි අනාගතමධානං, කිං හුන්වා කිං භවිස්සාමි නු ඛො අහං අනාගතමධානන්ති”; ඵතර්හි වා පච්චුප්පත්තං අධානං අජ්ඣිතතා කප්ථකපි භවිස්සති: “අහං නු ඛොස්මී, තො නු ඛොස්මී කිං නු ඛොස්මී, කප්ථා නු ඛොස්මී, අයං නු ඛො සතෙතා කුතො⁴ අගතො, සො කුභිං භාමී භවිස්සති” ති තෙතං ණතං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු? තථා හි භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස අයඤ්ච පටිච්චසමුප්පාදෙ, ඉමෙ ච පටිච්චසමුප්පත්තා ධම්මා යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය සුද්ධිංඤ්ඤා.

ආහාරමග්ගො දුතියො.

තමුද්දනා:-

ආහාරඵග්ගණා වෙච ද්දෙ ච සමිණ්ඩ්‍රාහමණා,
කච්චාතගොතෙතා ධම්මකපි අවෙලභීච්චරුකෙත ච,
බාලපණ්ඩිතතො වෙච දසමො පච්චයෙන වාති.

1 සුරද්දිංඤ්ඤා - සි 2 සුද්දිංඤ්ඤා - සි 1. 2. සො ච - සෘ. 3. උපධාපිස්සති - සෘ. පටිඨාපිස්සති - මජ්ඣ. 4 කුතො නු ඛො - සිමු. 5 භවිස්සාමි - මජ්ඣ.

3. දසබලවග්ගො.

1. 3. 1.

දසබලසුභතං

21. සාවනීයං-

දසබලසමන්තාගතො භික්ඛවෙ, තථාගතො චතුභි ව වෙසාරජේඨි සමන්තාගතො ආසහං ණතං පච්ඡානාති. පරිසාසු සීහතාදං නදති. චුභවචක්කං පවනෙතති: ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථංගමො.¹ ඉති වෙදනා, ඉති වෙදනාය සමුදයො, ඉති වෙදනාය අත්ථංගමො. ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අත්ථංගමො. ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අත්ථංගමො. ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථංගමො. ඉති ඉමස්මිං සති ඉදං හොති. ඉමස්සප්පාද ඉදං උපපජ්ජති. ඉමස්මිං අසති ඉදං න හොති. ඉමස්ස නිරොධා ඉදං නිරුජ්ඣති.

ඥද්දං: අච්ඡාපච්චාසා සඤ්ඤා, සඤ්ඤාපච්චාසා විඤ්ඤාණං -පෙ- ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස සමුදයො හොති. අච්ඡාසානෙව අසෙසවිරහනිරොධා සඤ්ඤානිරොධො. සඤ්ඤානිරොධො විඤ්ඤාණනිරොධො. -පෙ- ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස නිරොධො හොතීති

1. 3. 2.

දුතියදසබලසුභතං

22. සාවනීයං-

දසබලසමන්තාගතො භික්ඛවෙ, තථාගතො චතුභි ව වෙසාරජේඨි සමන්තාගතො ආසහං ණතං පච්ඡානාති. පරිසාසු සීහතාදං නදති. චුභවචක්කං පවනෙතති: ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථංගමො.¹ ඉති වෙදනා, ඉති වෙදනාය සමුදයො, ඉති වෙදනාය අත්ථංගමො. ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අත්ථංගමො. ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අත්ථංගමො. ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථංගමො. ඉති ඉමස්මිං සති ඉදං හොති, ඉමස්සප්පාද ඉදං උපපජ්ජති. ඉමස්මිං අසති ඉදං න හොති, ඉමස්ස නිරොධා ඉදං නිරුජ්ඣති.

1. අත්ථංගමො - සී 1, 2.

යදිදං: අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරා, සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං, -පෙ- එවමෙ-
තස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස සමුදයො හොති. අවිජ්ජායනෙව අසෙස-
විරහනිරුධො සඞ්ඛාරනිරුධො, සඞ්ඛාරනිරුධො විඤ්ඤාණනිරුධො -පෙ-
එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස නිරුධො හොති.

එවං ස්වාකතානො භික්ඛවෙ, මයා ධම්මො උත්තානො විචචො පකාසිතො
ඡිත්තපිලොකිකො. එවං ස්වාකතානෙ ඛො භික්ඛවෙ, මයා ධම්මෙ උත්තානෙ
විචචෙ පකාසිතෙ ඡිත්තපිලොකිකෙ අලමෙව සඬා පබ්බජිතෙත කුලපුත්තෙත
විරියං¹ ආරභිතුං: කාමිං තවො ච තභාරා ච අධිච්ච අවසිස්සතු, සරීරෙ
උපසුස්සතු මංසලොතිතං, යං තං පුරිසත්ථාමෙත² පුරිසවිරියෙත පුරිස-
පරකකමෙත පත්තබ්බං ත තං අපාපුණ්ණිචා විරියස්ස සණ්ඨාතං හවිස්සති

දුක්ඛං හි භික්ඛවෙ, කුසිතො විහරති වොකිණේණො පාපකෙහි
අකුසලෙහි ධම්මෙහි. මහත්තඤ්ච සදත්ථං පරිතාපෙහි. ආරඬ්චවිරියො ච
ඛො භික්ඛවෙ සුඛං විහරති පවිච්චෙනො පාපකෙහි අකුසලෙහි ධම්මෙහි.
මහත්තඤ්ච සදත්ථං පරිපුරෙති.

ත භික්ඛවෙ, නීතෙත අග්ගස්ස පතති හොති අග්ගෙත ච ඛො³ අග්ගස්ස
පතති හොති මණ්ඩපෙය්‍යවිදං භික්ඛවෙ, බුහුච්චරියං, සත්ථා⁴ සමමුඛිභුතො.
තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, විරියං ආරභථ අප්පත්තස්ස පතතියා, අතඨිගතස්ස
අධිගමාය, අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය, "එවං තො අයං අමනාකං පබ්බජ්ජා:
අවිඤ්ඤා⁵ හවිස්සති, සථලා සඋද්දයා, යෙසං⁶ මයං පරිභුඤ්ජාම විචර පිණ්ඩපාත
සෙතාසන ශිලාතප්පච්චය භෙසජ්ජ පරිකාරං, තෙසං තෙ කාරු අමොසු
මහපථලා හවිස්සන්ති මනාතියංසා"ති එවං හි චො භික්ඛවෙ සිකඛිතබ්බං.
අත්තත්ථං වා හි භික්ඛවෙ සමපස්සමානෙත අලමෙව අප්පමාදෙන සමපාදෙතුං.
පරත්ථං වා හි භික්ඛවෙ සමපස්සමානෙත අලමෙව අප්පමාදෙන සමපාදෙතුං.
උභයත්ථං වා හි භික්ඛවෙ සමපස්සමානෙත අලමෙව අප්පමාදෙන
සමපාදෙතුන්ති.

1. 3. 3.

උපභිසයුතනං.

23. සාවජ්ජිකං-

ජාතතො අතං භික්ඛවෙ, පස්සතො ආසවාතං බයං චදුමි. තො
ඤ්ජානො තො අපස්සතො කිඤ්ච භික්ඛවෙ ජාතතො කීං පස්සතො
ආසවාතං බයො හොති? "ඉති රූපං ඉති රූපස්ස සමුදයො ඉති රූපස්ස
අත්ථංගමො, ඉති වේදනා -පෙ- ඉති සඤ්ඤා -පෙ- ඉති සඞ්ඛාරා -පෙ- ඉති
විඤ්ඤාණං ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථංගමොති" එවං
ඛො භික්ඛවෙ ජාතතො එවං පස්සතො ආසවාතං බයො හොති.

1. විරියං - මජ්ඣං. 2. පුරිසථාමිත මජ්ඣං. 3. අංග්ගනා ච ඛො හික්ඛවෙ - මජ්ඣං.
4. සමුඛිභු - සීමු. 5. අවිඤ්ඤාණං - සා. 6. යෙසංඤ්ච - මජ්ඣං.

යමපිසංඝං¹ කං භික්ඛවෙ, ඛයස්මිං ඛයෙ ඤාණං, තචපි සඋපනිසං වදමි. තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ ඛයෙ ඤාණස්ස උපනිසා? විමුතතිතියං වචනීයං. විමුතතිමපභං² භික්ඛවෙ සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ, විමුතතියා උපනිසා? විරාගොතිස්ස වචනීයං. විරාගමපභං³ භික්ඛවෙ සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ, විරාගස්ස උපනිසා? නිබ්බදතිස්ස වචනීයං. නිබ්බදමපභං⁴ භික්ඛවෙ සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ, නිබ්බදය උපනිසා? යථාභුතඤාණදස්සතනතියං වචනීයං.

යථාභුතඤාණදස්සතමපභං⁵ භික්ඛවෙ සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ, යථාභුතඤාණදස්සතස්ස උපනිසා? සමාධිතියං වචනීයං. සමාධිමපභං භික්ඛවෙ සඋපනිසං වදමි. තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ, සමාධිස්ස උපනිසා? සුඛනතියං වචනීයං. සුඛමපභං භික්ඛවෙ සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ, සුඛස්ස උපනිසා? පස්සඤ්චිතියං වචනීයං. පස්සඤ්චිමපභං භික්ඛවෙ සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ, පස්සඤ්චියා උපනිසා? පිතීතියං වචනීයං. පිතීමපභං භික්ඛවෙ සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ පිතියා උපනිසා? පාමුල්ඡන්තියං වචනීයං. පාමුල්ඡමපභං භික්ඛවෙ සඋපනිසං වදමි. තො අනුපනිසං.

කා ච භික්ඛවෙ, පාමුල්ඡස්ස උපනිසා? සඤ්චාතියං වචනීයං. සඤ්චමපභං භික්ඛවෙ, සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ, සඤ්චාය උපනිසා? දුක්ඛනතියං වචනීයං. දුක්ඛමපභං භික්ඛවෙ, සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛස්ස උපනිසා? ජාතීතියං වචනීයං. ජාතීමපභං භික්ඛවෙ, සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ, ජාතීභ්‍යා උපනිසා? භවොතිස්ස වචනීයං. භවමපභං භික්ඛවෙ, සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ, භවස්ස උපනිසා? උපාදනනතියං වචනීයං. උපාදනමපභං භික්ඛවෙ, සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ, උපාදනස්ස උපනිසා? තණ්හාතියං වචනීයං. තණ්හමපභං භික්ඛවෙ, සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ, තණ්හාය උපනිසා? වෙදනාතියං වචනීයං. වෙදනමපභං භික්ඛවෙ, සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං. කා ච භික්ඛවෙ, වෙදනාය උපනිසා? එස්සොතිස්ස වචනීයං. එස්සමපභං භික්ඛවෙ, සඋපනිසං වදමි, තො අනුපනිසං.

1. යමපි - සඤ්චා. 2. විමුතතිමපභං - මජ්ඣ. 3. විරාගමපභං - මජ්ඣ. 4. නිබ්බදමපභං - මජ්ඣ. 5. දස්සතමපභං - මජ්ඣ.

කා ව භික්ඛවෙ, එසංසං උපනීසා? සලායතනතනිසං වචනීයං. සලායතනවපතං භික්ඛවෙ, සඋපනීසං වදමි, තො අනුපනීසං. කා ව භික්ඛවෙ, සලායතනසං උපනීසා? තාමරුපනතීසං වචනීයං. තාමරුපවපතං භික්ඛවෙ, සඋපනීසං වදමි, තො අනුපනීසං. කා ව භික්ඛවෙ, තාමරුපසං උපනීසා? විඤ්ඤාණතනිසං වචනීයං. විඤ්ඤාණවපතං භික්ඛවෙ, සඋපනීසං වදමි, තො අනුපනීසං. කා ව භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණසං උපනීසා? සඛ්ඛාරාතීසං වචනීයං. සඛ්ඛාරෙවපතං භික්ඛවෙ, සඋපනීසෙ වදමි, තො අනුපනීසෙ. කා ව භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරාතං උපනීසා? අච්ඡාතිසං වචනීයං.

ඉති ඛො ජ්ඣෙව, අච්ඡුපනීසා සඛ්ඛාරා, සඛ්ඛාරුපනීසං විඤ්ඤාණං. විඤ්ඤාණුපනීසං තාමරුපං. තාමරුපනීසං සලායතනං. සලායතනුපනීසො එසංසා. එසංසුපනීසා වෙදනා, වෙදනුපනීසා තණ්හා, තණ්හනුපනීසං උපාදනං. උපාදනුපනීසො භවො. භවුපනීසා ජාතී. ජාතූපනීසං දුක්ඛං. දුක්ඛුපනීසා සඤ්ඤා. සද්ධුපනීසං පාමුඡ්ඡං. පාමුඡ්ඡුපනීසා පිතී. පිතූපනීසා පසංඤ්ඤා. පසංඤ්ඤුපනීසං සුඛං. සුඛුපනීසො සමාධි. සමාධුපනීසං යථාභූතඤ්ඤාදසංතං. යථාභූතඤ්ඤාදසංතනුපනීසා නිබ්බිදා, නිබ්බිදුපනීසො විරාගො. විරාගුපනීසා විමුතතී. විමුතතූපනීසං ඛයෙ ඤ්ඤාණං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උපරි පබ්බතෙ ඵුලලුඵුසතකෙ දෙවෙ වසංනනනනං උදකං යථානීනනං පවනතමානං පබ්බතකඤ්ඤර පදරසාඛා පරිපුරෙතී, පබ්බතකඤ්ඤර පදරසාඛා පරිපුරා කුසොඛෙහ¹. පරිපුරෙතතී, කුසොඛො පරිපුරා මහාසොඛෙහ පරිපුරෙතතී, මහාසොඛො පරිපුරා කුනානදියො පරිපුරෙතතී, කුනානදියො පරිපුරායො මහානදියො පරිපුරෙතතී, මහානදියො පරිපුරායො මහාසමුද්දං² පරිපුරෙතතී.

එවිමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අච්ඡුපනීසා සඛ්ඛාරා, සඛ්ඛාරුපනීසං විඤ්ඤාණං. විඤ්ඤාණුපනීසං තාමරුපං. තාමරුපනීසං සලායතනං. සලායතනුපනීසො එසංසා. එසංසුපනීසා වෙදනා, වෙදනුපනීසා තණ්හා, තණ්හනුපනීසං උපාදනං. උපාදනුපනීසො භවො. භවුපනීසා ජාතී. ජාතූපනීසං දුක්ඛං. දුක්ඛුපනීසා සඤ්ඤා. සද්ධුපනීසං පාමොඡ්ඡං. පාමොඡ්ඡුපනීසා පිතී. පිතූපනීසා පසංඤ්ඤා. පසංඤ්ඤුපනීසං සුඛං. සුඛුපනීසො සමාධි. සමාධුපනීසං යථාභූතඤ්ඤාදසංතං. යථාභූතඤ්ඤාදසංතනුපනීසා නිබ්බිදා, නිබ්බිදුපනීසො විරාගො. විරාගුපනීසා විමුතතී. විමුතතූපනීසං ඛයෙ ඤ්ඤාණතී.

1 කුසුසෙහ - සඤා - සිමු, පි 1, 2. 2 මහාසමුද්දං සාගරං - සි 1, 2.

1. 3. 4.

අඤ්ඤාතිඤ්ඤානං

24. රුජගභෙ-

අඵ ඛො ආයසමා සාරිපුභොතා පුබ්බතභසමයං නිවාසෙත්වා පතන-
 විචරමාදය රුජගභෙ පිණ්ඩාය පාවිසී. අඵ ඛො ආයසමතො සාරිපුතභසස
 එතදභොසි: අතිපපගො ඛො තාව රුජගභෙ පිණ්ඩාය වරිත්තුං, යනනුතාභං
 යෙන අඤ්ඤාතිඤ්ඤානං පරිබ්බාජකානං ආරාමො තෙත්තපසඛකමෙයන්තී.
 අඵ ඛො ආයසමා සාරිපුතො යෙන අඤ්ඤාතිඤ්ඤානං පරිබ්බාජකානං
 ආරාමො තෙත්තපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා තෙති අඤ්ඤාතිඤ්ඤාතී
 පරිබ්බාජකෙති සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං විනිසාරෙත්වා
 එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තං ඛො ආයසමන්තං සාරිපුතං තෙ
 අඤ්ඤාතිඤ්ඤානං පරිබ්බාජකා එතදවොචුං:

සන්තාවුසො සාරිපුතහ, එකෙ සමණ්ණාභවණා කමමවාද සයංකතං
 දුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනතී. සන්තී පතාවුසො සාරිපුතහ, එකෙ සමණ්ණාභවණා
 කමමවාද පරංකතං දුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනතී. සන්තාවුසො සාරිපුතහ, එකෙ
 සමණ්ණාභවණා කමමවාද සයංකතඤ්ඤා පරංකතඤ්ඤා දුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනතී.
 සන්තී පතාවුසො සාරිපුතහ එකෙ සමණ්ණාභවණා කමමවාද අසයංකාරං
 අපරංකාරං අභිච්චසමුපපන්නං දුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනතී. ඉධ පතාවුසො
 සාරිපුතහ, සමණො ගොතමො කිංවාදී, නිමිකතාසී? කථං බ්‍යාකරෙමානා ව
 මයං චුත්තවාදිතො වෙච්ච සමණස්ස ගොතමස්ස අස්සාම? න ච සමණං
 ගොතමං අභුතෙන අබ්‍යාචිකෙතියසාමි? ධම්මස්ස වානුධම්මං බ්‍යාකරෙමසාම
 න ච කොචි සභධම්මිකො වාදනුපාතො ගාරඤ්ඤා ආගචෙජ්ජයන්තී?

පච්චිච්චසමුපපන්නං ඛො ආවුසො දුක්ඛං චුත්තං භගවතා. නිමපච්චිච්ච?
 එස්සං පච්චිච්ච. ඉති වදං චුත්තවාදී වෙච්ච භගවතො අස්ස. න ච භගවන්තං
 අභුතෙන අබ්‍යාචිකෙතියසා ධම්මස්ස වානුධම්මං බ්‍යාකරෙමස. න ච කොචි
 සභධම්මිකො වාදනුපාතො ගාරඤ්ඤා ආගචෙජ්ජයන්තී.

තත්‍ර ආවුසො යෙ තෙ සමණ්ණාභවණා කමමවාද සයංකතං දුක්ඛං
 පඤ්ඤාපෙනතී, තදපි එස්සපච්චියා. යෙපි තෙ සමණ්ණාභවණා කමමවාද
 පරංකතං දුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනතී, තදපි එස්සපච්චියා. යෙපි තෙ සමණ-
 ඤ්ණාභවණා කමමවාද සයංකතඤ්ඤා පරංකතඤ්ඤා දුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනතී, තදපි
 එස්සපච්චියා. යෙපි තෙ සමණ්ණාභවණා කමමවාද අසයංකාරං අපරංකාරං
 අභිච්චසමුපපන්නං දුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනතී, තදපි එස්සපච්චියා.

1. ධම්මස්ස අනුධම්මං. සී. ඉ.

තත්‍ර ආට්‍රිසො යෙ තෙ සමණ්‍යාභමණා කමමවාදු සයංකතං දුක්ඛං පඤ්ඤපෙනතී, තෙ වත අඤ්ඤත්‍ර එස්සා පටිසංවෙදිස්සන්තීති¹ තෙනං ණතං විජ්ජති. යෙපි තෙ සමණ්‍යාභමණා කමමවාදු පරංකතං දුක්ඛං පඤ්ඤපෙනතී, තෙ වත අඤ්ඤත්‍ර එස්සා පටිසංවෙදිස්සන්තීති තෙනං ණතං විජ්ජති. යෙපි තෙ සමණ්‍යාභමණා කමමවාදු සයංකතංකද්ධ පරංකතංකද්ධ දුක්ඛං පඤ්ඤපෙනතී, තෙ වත අඤ්ඤත්‍ර එස්සා පටිසංවෙදිස්සන්තීති තෙනං ණතං විජ්ජති. යෙපි තෙ සමණ්‍යාභමණා කමමවාදු අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුප්පන්නං දුක්ඛං පඤ්ඤපෙනතී, තෙ වත අඤ්ඤත්‍ර එස්සා පටිසං-වෙදිස්සන්තීති තෙනං ණතං විජ්ජති.

අස්සොසි බො ආයසමා ආනිජෙඤ, ආයසමතො සාරිපුත්තස්ස තෙහි අඤ්ඤතිජීයෙහි පරිබ්බාජකෙහි සද්ධිං ඉමං කථාසලාපං. අථ බො ආයසමා ආනිජෙඤ රුජගහෙ පිණ්ඩාය වරිත්ථා පච්ජාභතතං පිණ්ඩපානපටිකතනො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්චා භගවතනං අභිවාදෙචා, එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසිනො බො ආයසමා ආනිජෙඤ යාවතකො ආයසමතො සාරිපුත්තස්ස තෙහි අඤ්ඤතිජීයෙහි පරිබ්බාජකෙහි සද්ධිං අගොසි කථාසලාපො, තං සබ්බං භගවතො ආරොචෙසි

සාධු සාධු ආනිජෙ, යථා තං සාරිපුත්තො ව² සමමා බ්‍යාකරමානො බ්‍යාකරෙය්‍ය, පටිච්චසමුප්පන්නං බො ආනිජෙ දුක්ඛං චුයතං මයා, කීං පටිච්ච? එස්සං පටිච්ච. ඉතී වදං චුත්තවාදී වෙච මෙ අස්ස. න ව මං අභුතෙත අබ්‍යාවිකෙබ්‍යය, ධම්මස්ස වානුධම්මං බ්‍යාකරෙය්‍ය, න ව කො චී සභධම්මිකො වාදනුසාතො ගාරස්සං ණතං ආගචෙජ්ජය.

තත්‍රා'නිජෙ, යෙ තෙ සමණ්‍යාභමණා කමමවාදු සයංකතං දුක්ඛං පඤ්ඤපෙනතී, තදපි එස්සපච්චයා. යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ සමණ්‍යාභමණා කමමවාදු අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුප්පන්නං දුක්ඛං පඤ්ඤපෙනතී, තදපි එස්සපච්චයා.

තත්‍රා'නිජෙ, යෙපි තෙ සමණ්‍යාභමණා කමමවාදු සයංකතං දුක්ඛං පඤ්ඤපෙනතී. තෙ වත අඤ්ඤත්‍ර එස්සා පටිසංවෙදිස්සන්තීති තෙනං ණතං විජ්ජති. යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ සමණ්‍යාභමණා කමමවාදු අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුප්පන්නං දුක්ඛං පඤ්ඤපෙනතී, තෙ වත අඤ්ඤත්‍ර එස්සා පටිසංවෙදිස්සන්තීති තෙනං ණතං විජ්ජති.

එකම්ධාහං ආනිජෙ, සමයං ඉධෙව රුජගහෙ විහරම් වෙච්චනෙ කලඤකතිවාපෙ. අථබ්වාහං ආනිජෙ, පුබ්බතභසමයං නිවාසෙචා පතන-විවරමාදුය රුජගහං පිණ්ඩාය පාවිසිං. තස්ස මස්සං ආනිජෙ එතදගොසි: “අභිප්පගො බො තාව රුජගහෙ පිණ්ඩාය වරිත්ථං, යනත්‍රතාහං යෙන අඤ්ඤතිජීයාතං පරිබ්බාජකාතං ආරාමො තෙනුපසඛකමෙය්‍යන්තී. අථ බ්වාහං ආනිජෙ, යෙන අඤ්ඤතිජීයාතං පරිබ්බාජකාතං ආරාමො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්චා තෙහි අඤ්ඤතිජීයෙහි පරිබ්බාජකෙහි සද්ධිං සමෙමාදිං. සමෙමාදිං කථං සාරාණීයං³ විනිසාරෙචා එකමන්තං නිසීදිං, එකමන්තං නිසිනං බො මං ආනිජෙ, තෙ අඤ්ඤතිජීයා පරිබ්බාජකා එතදවොචුං:

1. පටිසංවෙදයනති, සෞ. 2. සාරිපුත්තො - මජ්ඣ. 3. සාරාණීයං - මජ්ඣ.

සත්තාච්චිසො ගොතම, එකෙ සමණ්ණාභවණං කම්මවාදු සයංකතං දුකං පඤ්ඤපෙනති. සනති පතාච්චිසො ගොතම, එකෙ සමණ්ණාභවණං කම්මවාදු, පරංකතං දුකං පඤ්ඤපෙනති, සත්තාච්චිසො ගොතම, එකෙ සමණ්ණාභවණං කම්මවාදු සයංකතඤ්ඤ පරංකතඤ්ඤ දුකං පඤ්ඤපෙනති. සනති පතාච්චිසො ගොතම, එකෙ සමණ්ණාභවණං කම්මවාදු අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්ච-සමුපපන්නං දුකං පඤ්ඤපෙනති. ඉධ භො ආයස්මා ගොතමො කීං වාදී? කීමකඛාභී? කථං බ්‍යාකරොතා ව මයං චුත්තවාදිතො වෙච ආයස්මතො ගොතමස්ස අස්සාම: න ව ආයස්මතං ගොතමං අභුතෙන අබ්භාවිකෙය්‍යාම, ධම්මස්ස වානුධම්මං බ්‍යාකරෙය්‍යාම, න ව කොචී සභධම්මිකො වාදනුපාතො ගාරයාං ණානං ආගචෙජ්ජයාති.

එවං චුත්තාභං ආතඤ්ඤ, තෙ අඤ්ඤතිජ්ජියෙ පරිබ්බාජකෙ එතදවොචං: පච්චිසමුපපන්නං ඛො ආච්චිසො දුකං චුත්තං මයා. කීං පච්චිව? එය්‍යං පච්චිව. ඉති වදං චුත්තවාදී වෙච මෙ අස්ස, න ව මං අභුතෙන අබ්භාවිකෙය්‍යාම, ධම්මස්ස වානුධම්මං බ්‍යාකරෙය්‍යාම, න ව කොචී සභධම්මිකො වාදනුපාතො ගාරයාං ණානං ආගචෙජ්ජයාම.¹

තත්තාච්චිසො යෙ තෙ සමණ්ණාභවණං කම්මවාදු සයංකතං දුකං පඤ්ඤපෙනති, තදපි එස්සපච්චයා. යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ සමණ්ණාභවණං කම්මවාදු අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුපපන්නං දුකං පඤ්ඤපෙනති, තදපි එස්සපච්චයා.

තත්තාච්චිසො යෙ තෙ සමණ්ණාභවණං කම්මවාදු සයංකතං දුකං පඤ්ඤපෙනති, තෙ වත අඤ්ඤත්‍ර එස්සා පච්චිසංවෙදිස්සනතීති තෙනං ණානං විජ්ජති. යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ සමණ්ණාභවණං කම්මවාදු අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුපපන්නං දුකං පඤ්ඤපෙනති, තෙ වත අඤ්ඤත්‍ර එස්සා පච්චිසංවෙදිස්සනතීති තෙනං ණානං විජ්ජතිති.

අච්චරියං භනෙත, අබ්භුතං භනෙත, යත්‍ර හී නාම එතෙන පදෙන සබ්බො අන්තො චුත්තො භවිස්සති, සීයා නු ඛො භනෙත එතෙචන්තො වින්තොරෙන චුච්ච-මානො ගම්භිරො වෙච අස්ස, ගම්භිරොචභාසො වාති. තෙනභාතඤ්ඤ, තඤ්ඤෙ-වෙච පච්චිභාභුති.

සචෙ මං භනෙත එවං පුච්චෙය්‍යං, ජරාමරණං ආච්චිසො ආතඤ්ඤ, කීනති-දුතං කීංසමුදයං කීඤ්ඤාතිකං කීමපභවනති: එවං පුච්චොභං² භනෙත එවං බ්‍යාකරෙය්‍යාං, ජරාමරණං ඛො ආච්චිසො ජාතීතිදුතං, ජාතීසමුදයං, ජාතී ජාතීකං, ජාතීපභවනති. එවං පුච්චොභං භනෙත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යාං.

1. ආගචෙජ්ජ. 2. පුච්චොභං - සිමු.

සවෙ මං භනෙත, එවං පුච්චෙත්ඤ්ඤං ජාතී පතාටුසො ආතඤ්ඤා කිනන්දිතා කිංසමුදයා කිඤ්ඤාතීකා කිම්පභවොති, එවං පුච්චො'හං භනෙත එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං ජාතී ඛො ආටුසො භවතිද්දතා, භවසමුදයා, භවජාතිකා, භවප්පභවොති, එවං පුච්චො'හං භනෙත එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං.

සවෙ මං භනෙත, එවං පුච්චෙත්ඤ්ඤං භවො පතාටුසො ආතඤ්ඤා කිනන්දිතො, කිංසමුදයො, කිඤ්ඤාතීකො, කිම්පභවොති, එවං පුච්චො'හං භනෙත එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං භවො ඛො ආටුසො උපාද්දතතිද්දතො උපාද්දතසමුදයො උපාද්දතජාතීකො උපාද්දතප්පභවොති. එවං පුච්චො'හං භනෙත එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං.

සවෙ මං භනෙත එවං පුච්චෙත්ඤ්ඤං. උපාද්දතං පතාටුසො -පෙ- තණ්හා-පතාටුසො -පෙ- වෙදතා පතාටුසො -පෙ-

සවෙ මං භනෙත, එවං පුච්චෙත්ඤ්ඤං එසො පතාටුසො ආතඤ්ඤා කිනන්දිතො, කිංසමුදයො, කිඤ්ඤාතීකො, කිම්පභවොති, එවං පුච්චො'හං භනෙත එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං, එසො ඛො ආටුසො සලායතනතිද්දතො සලායතනසමුදයො සලායතනජාතීකො, සලායතනප්පභවො¹

ජනනං කෙච්ච ආටුසො, එසොයතතාතං අසෙසවිරොහතිරොධො එසොතිරොධො. එසොතිරොධො වෙදතාතිරොධො. වෙදතාතිරොධො තණ්හාතිරොධො. තණ්හාතිරොධො. උපාද්දතතිරොධො උපාද්දතතිරොධො. භවතිරොධො භවතිරොධො ජාතීතිරොධො. ජාතීතිරොධො ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛද්‍රෙමතස්සුපායාසා තිරුජ්ඣන්ති. එවමෙතස්ස කෙච්චරුස්ස දුක්ඛක්ඛක්ඛස්ස තිරොධො භොතිති. එවං පුච්චො'හං භනෙත එවං බ්‍යාකරෙය්‍යන්ති.

1. 3. 5.

භූමිපසුභතං

25. ආවච්චියං-

අථ ඛො ආයස්මා භූමිපජා සායතනතමෙයං පතිසලාතා ටුට්ඨිතො යෙතායස්මා ආච්චිපුභතො තෙහුපසඛකම්. උපසඛකම්චා ආයස්මතා සාරිපුභතන සද්ධිං සලෙච්චොදි. සලෙච්චොදනීයං කථං සාරාණීයං චිතිසාරෙච්චා එකමනනං තිසිදි. එකමනනං තිසිනො ඛො ආයස්මා භූමිපජා ආයස්මනනං සාරිපුභතං එතද්දචොච:

1, සලායතනප්පභවොති - මජ්ඣ.

සත්තාට්ඨසො සාරිපුත්ත එකෙ සමණවුභවණා කම්මවාද, සයංකතං සුඛදුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනති. සනති පනාට්ඨසො සාරිපුත්ත එකෙ සමණවුභවණා කම්මවාද පරංකතං සුඛදුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනති. සනති පනාට්ඨසො,1 සාරිපුත්ත එකෙ සමණවුභවණා කම්මවාද, සයංකතඤ්ඤා පරංකතඤ්ඤා සුඛදුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනති. සනති පනාට්ඨසො සාරිපුත්ත එකෙ සමණවුභවණා කම්මවාද අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුප්පන්නං සුඛදුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනති.

ඉධ තො ආට්ඨසො සාරිපුත්ත භගවා නිං වාදී? නිමකොයී? කථං ව්‍යාකරමානා ව මයං චුත්තවාදිතො වෙච භගවතො අස්සාම? න ව භගවන්තං අභුතෙන අබ්භාචිකෙඛියාම? ධම්මස්ස වානුධම්මං බ්‍යාකරෙය්‍යාම? න ව කොචී සහධම්මිකො වාදනුපාතො ගාරය්‍යං ධානං ආගචේඨය්‍යානී?

පච්චිචසමුප්පන්නං ඛො ආට්ඨසො සුඛදුක්ඛං චුත්තං භගවතා. නිං පච්චිච? එස්සං පච්චිච. ඉති වදං චුත්තවාදී වෙච. භගවතො අස්ස, න ව භගවන්තං අභුතෙන අබ්භාචිකෙඛියා, ධම්මස්ස වානුධම්මං බ්‍යාකරෙය්‍යා, න ව කොචී සහධම්මිකො වාදනුපාතො ගාරය්‍යං ධානං ආගචේඨය්‍යා.

තත්තාට්ඨසො යෙ තෙ සමණවුභවණා කම්මවාද, සයංකතං සුඛදුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනති, තදපි එස්සපච්චයා. යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ සමණවුභවණා කම්මවාද, අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුප්පන්නං සුඛදුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනති, තද'පි එස්සපච්චයා.

තත්තාට්ඨසො යෙපි තෙ සමණවුභවණා කම්මවාද, සයංකතං සුඛදුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනති, තෙ ච ත අඤ්ඤාහු එස්සා පච්චිචසමුප්පන්නානීති තෙතං ධානං චිජ්ජති. යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ සමණවුභවණා කම්මවාද, අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුප්පන්නං සුඛදුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනති, තෙ ච ත අඤ්ඤාහු එස්සා පච්චිචසමුප්පන්නානීති තෙතං ධානං චිජ්ජති.

අස්සොසි ඛො ආයසමා ආනඤ්ඤා ආයසමතො සාරිපුත්තස්ස ආයසමතා භුමිජේත සද්ධිං ඉමං කථාසලාපං. අථ ඛො ආයසමා ආනඤ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්නි භගවන්තං අභිච්චදෙච්චා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසිනො ඛො ආයසමා ආනඤ්ඤා යාවතකො ආයසමතො සාරිපුත්තස්ස ආයසමතා භුමිජේත සද්ධිං අහොසි කථාසලාපො, තං සබ්බං භගවතො ආරොචෙසි

සාධු සාධු ආනඤ්ඤා, යථා තං සාරිපුත්තො ව සම්මා ව්‍යාකරමානො ව්‍යාකරෙය්‍ය. පච්චිචසමුප්පන්නං ඛො ආනඤ්ඤා සුඛදුක්ඛං චුත්තං මයා, නිං පච්චිච, එස්සං පච්චිච. ඉති වදං චුත්තවාදී වෙච මෙ අස්ස න ව මං අභුතෙන අබ්භාචිකෙඛියා, ධම්මස්ස වානුධම්මං බ්‍යාකරෙය්‍යා, න ව කොචී සහධම්මිකො වාදනුපාතො ගාරය්‍යං ධානං ආගචේඨය්‍යා.

1. සත්තාට්ඨසො මජ්ඣං, සෞ

තත්‍රානන්ද යෙ තෙ සමණත්‍රාගමණා කම්මවාද සයංකතං සුඛදුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනති, තදපි එසංඝපච්චයා. යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ සමණත්‍රාගමණා කම්මවාද අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්ච-සමුපානනං සුඛදුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනති තදපි එසංඝපච්චයා.

තත්‍රානන්ද යෙ තෙ සමණත්‍රාගමණා කම්මවාද සයංකතං සුඛදුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනති. තෙ ච ත අඤ්ඤත්‍ර එසංඝ පටිසංවේදිසංනතීති තෙනං ධානං විජ්ජති. යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ සමණත්‍රාගමණා කම්ම-වාද අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුපානනං සුඛදුක්ඛං පඤ්ඤාපෙනති. තෙ ච ත අඤ්ඤත්‍ර එසංඝ පටිසංවේදිසංනතීති තෙනං ධානං විජ්ජති.

කාසෙ වා භානන්ද සති කාසසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං, වාචාය¹ වා භානන්ද සති චචිසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං, මනෙ වා භානන්ද සති මනොසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං අච්චජාපච්චයා ව².

සාමං වා තං ආනන්ද කාසසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං, පරෙවාසා³ තං ආනන්ද කාසසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං, පරෙවාසා⁴ තං ආනන්ද කාසසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං, සමපජානො වා තං ආනන්ද කාසසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං, අසමපජානො වා තං ආනන්ද කාසසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං, අසමපජානො වා තං ආනන්ද කාසසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං.

යං පච්චයාසා තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං, සාමං වා තං ආනන්ද චචිසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං, පරෙවාසා තං ආනන්ද චචිසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං, සමපජානො වා තං ආනන්ද -පෙ- අසමපජානො වා තං ආනන්ද -පෙ- චචිසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං.

යං පච්චයාසා තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං, සාමං වා තං ආනන්ද මනොසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං, පරෙවාසා තං ආනන්ද මනොසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං, සමපජානො වා තං ආනන්ද -පෙ- අසමපජානො වා තං ආනන්ද මනොසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං, අසමපජානො වා තං ආනන්ද මනොසඤ්චතනාහෙතු උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. ඉමෙසු ආනන්ද ධම්මෙසු අච්චජා අනුපජ්ජතා.

අච්චජායනෙව ආනන්ද අසෙසච්චරාගනීරොධා සො කාසො න ගොති. යං පච්චයාසා තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. සා වාචා න ගොති. යං පච්චයාසා තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. සො මනො න ගොති. යං පච්චයාසා තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛං. ඛෙතනං තං⁷ න ගොති. -පෙ- වජ්ඣ තං⁸ න ගොති. -පෙ- ආයතනං තං⁹ න ගොති - අභිකරණං තං¹⁰ න ගොති යං පච්චයාසා තං උපපජ්ජති අජ්ඣතනං සුඛදුක්ඛන්ති.

1. වාචාය සා 2. අච්චජාපච්චයා- සි. මු සා, 3. යමපච්චයාය සා, 4. පරෙවාසා තං - සා, පරෙවාසා - මජ්, 5. අභිකරණං - සා. 6. සුඛදුක්ඛං - පෙ- සි. මු. 7. ඛෙතනං වා සා, 8. වජ්ඣං වා, සා, 9. ආයතනං වා සා, 10. අභිකරණං වා - සා,

1. 3. 6.

උපවාණසූතං

26. සාවච්චියං-

අථ ඛො ආයස්මා උපවාණො යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛක-
මිච්චා භගවනතං අභිවාදෙච්චා එකමනතං නිසීදී. එකමනතං නිසීනො ඛො
ආයස්මා උපවාණො භගවනතං එතදවොච:

සනති හි භනෙත,¹ එකෙ සමණ්ඩ්‍රාහවණා සයංකතං දුක්ඛං පඤ්ඤ-
පෙනති. සනති හි පත භනෙත² එකෙ සමණ්ඩ්‍රාහවණා පරංකතං දුක්ඛං
පඤ්ඤපෙනති. සනති හි භනෙත එකෙ සමණ්ඩ්‍රාහවණා සයංකතඤ්ච
පරංකතඤ්ච දුක්ඛං පඤ්ඤපෙනති. සනති හි පත භනෙත එකෙ සමණ-
ඩ්‍රාහවණා අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුපපනතං දුක්ඛං පඤ්ඤපෙනති.

ඉධ තො භනෙත භගවා කීං වාදී? කිමකුඛාසී! කථං ඛ්‍යාකරමාතා ව
මයං චුත්තවාදිතො වෙච භගවතො අස්සාම? න ව භගවනතං අභුතෙන
අඛ්‍යාචිකෙඛය්‍යාම? ධම්මස්ස වානුධම්මං ඛ්‍යාකරෙය්‍යාම? න ව කොචී
සභධම්මිකො වාදුනුපාතො ගාරය්‍යාං ණතං ආභවෙඡ්ඡයාති?

පථිච්චසමුපපනතං ඛො උපවාණ දුක්ඛං චුත්තං මයා. කීං පථිච්ච?
එස්සං පථිච්ච. ඉති වදං චුත්තවාදී වෙච මෙ අස්ස න ව මං අභුතෙන
අඛ්‍යාචිකෙඛය්‍ය ධම්මස්ස වානුධම්මං ඛ්‍යාකරෙය්‍ය න ව කොචී සභධම්මිකො
වාදුනුපාතො ගාරය්‍යාං ණතං ආභවෙඡ්ඡය්‍ය.

නත්‍ර උපවාණ යෙ තෙ සමණ්ඩ්‍රාහවණා සයංකතං දුක්ඛං පඤ්ඤපෙනති,
තදපි එස්සපච්චයා. යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ සමණ්-
ඩ්‍රාහවණා අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුපපනතං දුක්ඛං පඤ්ඤපෙනති
තදපි එස්සපච්චයා.

නත්‍ර උපවාණ³ යෙ තෙ සමණ්ඩ්‍රාහවණා සයංකතං දුක්ඛං පඤ්ඤ-
පෙනති, තෙ වත අඤ්ඤත්‍ර එස්සා පථිසංවෙදිස්සනතීති තෙතං ණතං විජ්ජති.
යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ -පෙ- යෙපි තෙ සමණ්ඩ්‍රාහවණා අසයංකාරං
අපරංකාරං අභිච්චසමුපපනතං දුක්ඛං පඤ්ඤපෙනති, තෙ වත අඤ්ඤත්‍ර එස්සා
පථිසංවෙදිස්සනතීති තෙතං ණතං විජ්ජති.

1. සනති පත භනෙත - මජ්ඣ. - ස්‍යා. 2. සනති පත භනෙත - මජ්ඣ. - ස්‍යා.
3. තත්‍රාපවාණ - ස්‍යා.

1. 3. 7

පච්චයසුභතං

27. ඝාච්ඡජීයං-

අවිජ්ජාපච්චයා භික්ඛවෙ සඛ්ඛාරා, සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛන්ධස්ස සමුදයො ගොති.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, ජරාමරණං? යා තෙසං තෙසං සත්තානං තච්චි තච්චි සත්තනිකායෙ ජරා මරණතා ඛණ්ඩිච්චං පාලිච්චං වලිච්චතච්චතා ආයුතො සංභානී ඉඤ්ඤාතං පරිපාකො, අයං චුච්චති ජරා. යා තෙසං තෙසං සත්තානං තච්චා තච්චා සත්තනිකායා චුච්චි වච්චතතා හෙදො අන්තරධානං මච්චුමරණං කාලකීරියා ඛන්ධානං හෙදො කලෙඛරස්ස¹ තීකෙඛපො ජීවිතීඤ්ඤාස්ස උපවෙජ්ඣදො, ඉදං චුච්චති මරණං. ඉති අයඤ්ච ජරා ඉදං ව මරණං ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ ජරාමරණං. ජාතිසමුදයා ජරාමරණසමුදයො, ජාතීනිරොධා ජරාමරණනිරොධො. අයමෙව අරියො අට්ඨඛිනිකො මග්ගො ජරාමරණ- නිරොධගාමිනී පටිපදා. සෙය්‍යපීදං: සමමාදිට්ඨී සමමාසඛිකපොසා සමමාචාචා සමමාකමමනොසා සමමාආජීවො සමමාචායාමො සමමාසති සමමාසමාධි.

කතමා ව භික්ඛවෙ, ජාතී?² යා තෙසං තෙසං සත්තානං තච්චි තච්චි සත්තනිකායෙ ජාතී සඤ්ජාතී මක්ඛනති තිබ්බතති අභිනිබ්බතති ඛන්ධානං පාකුභාවො ආයතනානං පටිලාභො, අයං චුච්චති භික්ඛවෙ ජාති. භවසමුදයා ජාතිසමුදයො. භවනිරොධා ජාතීනිරොධො. අයමෙව අරියො අට්ඨඛිනිකො මග්ගො ජාතීනිරොධගාමිනී පටිපදා. සෙය්‍යපීදං: සමමාදිට්ඨී -පෙ- සමමාසමාධි.

කතමො ව භික්ඛවෙ, භවො -පෙ- කතමඤ්ච භික්ඛවෙ උපාදානං -පෙ- කතමා ව භික්ඛවෙ තණ්හා -පෙ- කතමා ව භික්ඛවෙ වෙදනා -පෙ- කතමො ව භික්ඛවෙ එස්සො -පෙ- කතමං ච භික්ඛවෙ සලායතනං -පෙ- කතමං ව භික්ඛවෙ නාමරූපං -පෙ- කතමං ව භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං -පෙ-³ කතමෙ ව භික්ඛවෙ සඛ්ඛාරා තයො මෙ භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරා: කායසඛ්ඛාරො වචීසඛ්ඛාරො විතතසඛ්ඛාරො, ඉමෙ චුච්චන්ති භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරා. අවිජ්ජාසමුදයා සඛ්ඛාර- සමුදයො. අවිජ්ජානිරොධා සඛ්ඛාරනිරොධො. අයමෙව අරියො අට්ඨඛිනිකො මග්ගො සඛ්ඛාරනිරොධගාමිනී පටිපදා. සෙය්‍යපීදං: සමමාදිට්ඨී -පෙ- සමමාසමාධි.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො එවං පච්චයං³ පජානාති, එවං පච්චයසමුදයං පජානාති, එවං පච්චයනිරොධං පජානාති, එවං පච්චය- නිරොධගාමිනීං පටිපදං පජානාති, අයං චුච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො දිට්ඨී- සම්පනො ඉතිපි, දස්සනසම්පනො ඉතිපි, ආභතො ඉමං සඤ්චමං ඉතිපි, පස්සති ඉමං සඤ්චමං ඉතිපි, සෙඛෙත⁴ ඤ්ඤෙත සමන්තාගතො ඉතිපි, සෙඛාය⁵ විජ්ජාය සමන්තාගතො ඉතිපි, ධම්මසොතං සමාපනො ඉතිපි, අරියො තිබ්බෙහිකපඤ්ඤා ඉතිපි, අමතආරං ආභවති තිට්ඨති ඉතිපිති.

1. සලලවරස්ස - මජ්ඣං, ඝා. 2 කතමා ව භික්ඛවෙ ජාති -පෙ- - මජ්ඣං - ඝා. 3. පච්චයං පත - සීවු. 4. සෙඛෙත - මජ්ඣං - ඝා. 5. සෙඛාය - මජ්ඣං - ඝා. * "කතමො ව භික්ඛවෙ භජවො -පෙ-" ඉච්චාදීහු පෙය්‍යාලුච්චෙත සඛිඛිතනා, පච්චයවිභාගො චුදධවග්ගො විභඛහුනො චුතතනාභානුභාතරත වෙදිතඤ්ඤා. (පි. 4, 6.)

1. 3. 8.

භික්ඛුසුභතං.

28. සාවච්චියං-

තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති. හද්දෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසොසාසුං. භගවා එතදවොච:

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු ජරුමරණං පජාතාති, ජරුමරණසමුදයං පජාතාති, ජරුමරණනිරොධං පජාතාති, ජරුමරණ නිරොධභාමිනිං පච්චපදං පජාතාති. ජාතිං පජාතාති -පෙ- භවං පජාතාති -පෙ- උපාදානං පජාතාති -පෙ- තණහං පජාතාති -පෙ- වෙදනං පජාතාති -පෙ- එසං පජාතාති -පෙ- සලායතනං පජාතාති -පෙ- තාමරුපං පජාතාති -පෙ- විඤ්ඤාණං පජාතාති -පෙ- සඛ්ඛාරෙ පජාතාති, සඛ්ඛාරසමුදයං පජාතාති, සඛ්ඛාර- නිරොධං පජාතාති, සඛ්ඛාරනිරොධභාමිනිං පච්චපදං පජාතාති.

කතමං ච භික්ඛවෙ, ජරුමරණං? යා තෙසං තෙසං සත්තානං තච්චි තච්චි සත්තනීකායෙ ජරු ජරණතා ඛණ්ඨිච්චං පාලිච්චං. චලිතතචතා ආයුතො සංභානී ඉඤ්චියානං පරිපාකො, අයං චුච්චති ජරා. යා තෙසං තෙසං සත්තානං තච්චා තච්චා සත්තනීකායා චුච්චි චචතතා හෙදෙ අනතරධානං මච්චුමරණං කාලකිරියා ඛතානං හෙදෙ කලෙබරසං තිකෙඛපො, ඉදං චුච්චති මරණං. ඉති අයං ච ජරා ඉදං ච මරණං ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ ජරුමරණං. ජාතිසමුදයා ජරුමරණසමුදයො. ජාතීනිරොධා ජරුමරණනිරොධො. අයමෙච අරියො අට්ඨඛිනිකො මහො ජරුමරණනිරොධභාමිනී පච්චපද. සෙය්‍යපීදං: සමමාදිට්ඨී -පෙ- සමමාසමාසි.

කතමා ච භික්ඛවෙ ජාති -පෙ- කතමා ච භික්ඛවෙ භවො -පෙ- කතමං ච භික්ඛවෙ උපාදානං -පෙ- කතමා ච භික්ඛවෙ තණහා -පෙ- කතමා ච භික්ඛවෙ වෙදනා -පෙ- කතමො ච භික්ඛවෙ එසො: -පෙ- කතමං ච භික්ඛවෙ සලායතනං -පෙ- කතමං ච භික්ඛවෙ තාමරුපං -පෙ- කතමං ච භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං -පෙ- කතමෙ ච භික්ඛවෙ සඛ්ඛාරා? තයො'මෙ භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරා: කායසඛ්ඛාරෙ චචිසඛ්ඛාරෙ චිතතසඛ්ඛාරෙ. ඉමෙ චුච්චන්ති භික්ඛවෙ සඛ්ඛාර. අච්චජාසමුදයා සඛ්ඛාරසමුදයො. අච්චජානිරොධා සඛ්ඛාරනිරොධො. අයමෙච අරියො අට්ඨඛිනිකො මහො සඛ්ඛාරනිරොධ- භාමිනීපච්චපද. සෙය්‍යපීදං: සමමාදිට්ඨී -පෙ- සමමාසමාසි.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු එවං ජරාමරණං පජාතාති, එවං ජරාමරණං-සමුදයං පජාතාති, එවං ජරාමරණනිරෝධං පජාතාති, එවං ජරාමරණනිරෝධගාමිනීං පටිපදං පජාතාති -පෙ- එවං ජාතීං පජාතාති -පෙ- එවං භවං -පෙ- එවං උපාදානං -පෙ- එවං තණහං -පෙ- එවං වෙදනං -පෙ- එවං එසුං -පෙ- එවං සලායතනං -පෙ- එවං නාමරූපං -පෙ- එවං විඤ්ඤාණං -පෙ- එවං සඛ්ඛාරෙ පජාතාති, එවං සඛ්ඛාරසමුදයං පජාතාති, එවං සඛ්ඛාරනිරෝධං පජාතාති, එවං සඛ්ඛාරනිරෝධගාමිනීං පටිපදං පජාතාති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු දිට්ඨිසම්පන්නො ඉතිපි, දසුන-සම්පන්නො ඉතිපි, ආගතො ඉමං සඤ්චමං ඉතිපි, පසසති ඉමං සඤ්චමං ඉතිපි, සෙබොත ඤ්ඤෙන සමන්තාගතො ඉතිපි, සෙබොය විජ්ජාය සමන්තාගතො ඉතිපි, ධම්මසොතං සමාපන්නො ඉතිපි, අරියො නිබ්බට්ඨකපඤ්ඤො ඉතිපි, අමතථාරං ආභවිව තිට්ඨති ඉතිපිති.

1. 8. 9.

සමණ්‍යාගමණසුභතං

29. ඝාච්ඡපීයං-

තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙහසි භික්ඛවොති. භදනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පට්ටසොසුං. භගවා එතදවොච:

යෙ හි කෙචි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ජරාමරණං ත පරිජාතනති, ජරාමරණං සමුදයං ත පරිජාතනති, ජරාමරණනිරෝධං ත පරිජාතනති ජරාමරණනිරෝධගාමිනීං පටිපදං ත පරිජාතනති, -පෙ- ජාතීං ත පරිජාතනති, -පෙ- භවං ත පරිජාතනති -පෙ- උපාදානං ත පරිජාතනති -පෙ- තණහං -පෙ- වෙදනං -පෙ- එසුං -පෙ- සලායතනං -පෙ- නාමරූපං -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ ත පරිජාතනති, සඛ්ඛාරසමුදයං ත පරිජාතනති, සඛ්ඛාරනිරෝධං ත පරිජාතනති, සඛ්ඛාරනිරෝධගාමිනීං පටිපදං ත පරිජාතනති, තමෙතෙ භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණෙසු වා සමණසම්මතා, බ්‍රාහ්මණෙසු වා බ්‍රාහ්මණසම්මතා. ත ච පනෙතෙ ආයසම්මතා සාමඤ්ඤන්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤන්ථං වා දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්ථා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

යෙ ච ඛො කෙචි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ජරාමරණං පරිජාතනති, ජරාමරණසමුදයං පරිජාතනති, ජරාමරණනිරෝධං පරිජාතනති, ජරාමරණනිරෝධගාමිනීං පටිපදං පරිජාතනති -පෙ- ජාතීං පරිජාතනති -පෙ- භවං -පෙ- උපාදානං -පෙ- තණහං -පෙ- වෙදනං -පෙ- එසුං -පෙ- සලායතනං -පෙ- නාමරූපං -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ පරිජාතනති, සඛ්ඛාරසමුදයං පරිජාතනති, සඛ්ඛාරනිරෝධං පරිජාතනති, සඛ්ඛාරනිරෝධගාමිනීං පටිපදං පරිජාතනති. තෙ ඛොමෙ භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණෙසු වෙච්ච සමණසම්මතා, බ්‍රාහ්මණෙසු ච බ්‍රාහ්මණ සම්මතා. තෙ ච පනායසම්මතා සාමඤ්ඤන්ථං ච බ්‍රහ්මඤ්ඤන්ථං ච දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්ථා උපසම්පජ්ජ විහරන්තිති.

1 3. 10

දුතියමඤ්චාගම ඤාසුභාහං.

30. භාවනාදීයං-

තනු ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති. හදනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසොසාසුං. භගවා එතදවොච:

යෙ හි කෙච්චි භික්ඛවෙ. සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ජරාමරණං තප්පජාතනාති, ජරාමරණසමුදයං තප්පජාතනාති, ජරාමරණනිරෝධං තප්පජාතනාති, ජරාමරණනිරෝධභාමිතිං පටිපදං තප්පජාතනාති, තෙ වත ජරාමරණං සමතික්කමම ධංසනාතීති තෙන ධාතං විජජති.

[යෙ හි කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා] ජාතීං තප්පජාතනාති -පෙ- භවං -පෙ- උපාදානං -පෙ- නණතං -පෙ- වෙදානං -පෙ- එසං -පෙ- සලායතනං -පෙ- නාමරූපං -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ තප්පජාතනාති, සඛ්ඛාරසමුදයං තප්පජාතනාති, සඛ්ඛාරනිරෝධං තප්පජාතනාති, සඛ්ඛාරනිරෝධභාමිතිං පටිපදං තප්පජාතනාති, තෙ වත සඛ්ඛාරෙ සමතික්කමම ධංසනාතීති තෙන ධාතං විජජති.

යෙ ච ඛො කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ජරාමරණං පජාතනාති, ජරාමරණසමුදයං පජාතනාති, ජරාමරණනිරෝධං පජාතනාති, ජරාමරණනිරෝධභාමිතිං පටිපදං පජාතනාති, තෙ වත ජරාමරණං සමතික්කමම ධංසනාතීති ධාතමෙනං විජජති.

[යෙ ච ඛො කෙච්චි භික්ඛවෙ සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා] ජාතීං පජාතනාති -පෙ- භවං -පෙ- උපාදානං -පෙ- නණතං -පෙ- වෙදානං -පෙ- එසං -පෙ- සලායතනං -පෙ- නාමරූපං -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ පජාතනාති -සඛ්ඛාරසමුදයං පජාතනාති, සඛ්ඛාරනිරෝධං පජාතනාති සඛ්ඛාරනිරෝධභාමිතිං පටිපදං පජාතනාති, තෙ වත සඛ්ඛාරෙ සමතික්කමම ධංසනාතීති ධාතමෙනං විජජති.

දසබලවග්ගො භවිජ්ජො

තසාසුදදනං.

ඤො දසබලා උපතීසා ච දඤ්ඤාතිජචීය භුමිජො,
උපවාණො පච්චසො භික්ඛු ඤො ච සමඤ්චාගමණාති.

4. කලාරාධනතීයවග්ගො

1. 4. 1.

භූතසුභතං.

31. ඝාචජචීයං-

තඤ්ඤා ඛො භගවා ආයසචන්තං ඝාචීපුභතං ආමනෙතසි. චුත්තමිදං සාරිපුභත, පාරායණේ¹ අජිතපඤ්ඤා:

“යෙ ව සඛිඛාතධම්මානෙ යෙ ව සෙඛා³ පුච්ඡ ඉධ,
තෙසං මෙ නිපකො ඉරියං පුට්ඨො⁴ පමුඤ්චි මාරිසා”ති.

ඉමස්ස නු ඛො සාරිපුභත, සඛිඛිනෙතන භාසිතස්ස කථං විජාරෙත අනෙඤා දට්ඨබ්බොති. එවං චුත්තෙ ආයසමා සාරිපුභතො තුණ්ඨි අහොසි. දුතියමි ඛො භගවා ආයසචන්තං සාරිපුභතං ආමනෙතසි. -පෙ- දුතියමි ඛො ආයසමා සාරිපුභතො තුණ්ඨි අහොසි.

තතියමි ඛො භගව ආයසචන්තං සාරිපුභතං ආමනෙතසි: චුත්තමිදං සාරිපුභත පාරායණේ අජිතපඤ්ඤා:

“යෙ ව සඛිඛාතධම්මානෙ යෙ ව සෙඛා පුච්ඡ ඉධ,
තෙසං මෙ නිපකො ඉරියං පුට්ඨො පමුඤ්චි මාරිසා”ති.

ඉමස්ස නු ඛො සාරිපුභත සඛිඛිනෙතන භාසිතස්ස කථං විජාරෙත අනෙඤා දට්ඨබ්බොති. එවං චුත්තෙ තතියමි ඛො ආයසමා සාරිපුභතො තුණ්ඨි අහොසි.

භූතමිදන්ති සාරිපුභත පස්සපීති. භූතමිදන්ති භනෙත යථාභූතං සමමපඤ්ඤාය පස්සති.* භූතමිදන්ති යථාභූතං සමමපඤ්ඤාය දිස්වා භූතස්ස නිබ්බිදාය විරුගාය නිරොධාය පටිපනෙතා හොති. තදභාරසමභවන්ති යථාභූතං සමමපඤ්ඤාය පස්සති. තදභාරසමභවන්ති යථාභූතං සමමපඤ්ඤාය දිස්වා ආභාරසමභවස්ස නිබ්බිදාය විරුගාය නිරොධාය පටිපනෙතා හොති. තදභාරනිරොධා - යං භූතං තං නිරොධධම්මන්ති යථාභූතං සමමපඤ්ඤාය පස්සති. තදභාරනිරොධා - යං භූතං තං නිරොධධම්මන්ති යථාභූතං සමමපඤ්ඤාය දිස්වා නිරොධධම්මස්ස නිබ්බිදාය විරුගාය නිරොධාය පටිපනෙතා හොති. එවං ඛො භනෙත, සෙඛො හොති.

1. පාරායණෙ - මජ්ඣං, ඝා, P.T.S. 2 සඛිඛන - සීඝ්‍ර.

3. සෙඛවා - මජ්ඣං, ඝා. 4. පුට්ඨො ව - ඝා, පුට්ඨො 3ම - P.T.S.

* “සමමපඤ්ඤාය පස්සතොති - සහවිපස්සනාය මඤ්ඤාය සමම පස්සතාසා” ඉති අට්ඨකථාගතපාඨො විමෙසිතබ්බො.

කථකුට්ඨ භනෙන, සඬ්ඛාතඨමො භොති? භුතමිදන්ති භනෙන යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය පසස්සති. භුතමිදන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය දිස්වා භුතස්ස නිබ්බිද්ද පිරිභා නිරොධා අනුපාද්ද විමුඤ්ඤා භොති. තද්දහාරසමභවන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය පසස්සති. තද්දහාරසමභවන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය දිස්වා ආහාරසමභවස්ස නිබ්බිද්ද පිරිභා නිරොධා අනුපාද්ද විමුඤ්ඤා භොති. තද්දහාරනිරොධා - යං භුතං තං නිරොධධම්මන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය පසස්සති. තද්දහාරනිරොධා යං භුතං තං නිරොධධම්මන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය දිස්වා නිරොධධම්මස්ස නිබ්බිද්ද පිරිභා නිරොධා අනුපාද්ද විමුඤ්ඤා භොති. එවං ඛො භනෙන සඬ්ඛාතඨමො භොති.

ඉති ඛො භනෙන යං තං වුතතං පාර්යඤ්ඤා අර්ථපඤ්ඤා:

“කෙ ව සඬ්ඛාතඨමොස්ස යෙ ව සෙඛා පුච්ච ඉධ,
තෙසං මෙ නිපකො ඉරියං පුඤ්ඤා පමුඤ්ඤි ලොකිං”ති

ඉමස්ස ඛවාභං භනෙන සඬ්ඛිකෙන භාසිතස්ස එවං වින්දාරෙන අත්ථං අර්ථතාමිති.

සාධු, සාධු, සාරිපුතත. භුතමිදන්ති සාරිපුතත, යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය පසස්සති. භුතමිදන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය දිස්වා භුතස්ස නිබ්බිද්ද පිරිභා නිරොධාය පටිපනො භොති. තද්දහාරසමභවන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය පසස්සති. තද්දහාරසමභවන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය දිස්වා ආහාරසමභවස්ස නිබ්බිද්ද පිරිභා නිරොධාය පටිපනො භොති. තද්දහාරනිරොධා - යං භුතං තං නිරොධධම්මන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය පසස්සති. තද්දහාරනිරොධා- යං භුතං තං නිරොධධම්මන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය දිස්වා නිරොධධම්මස්ස නිබ්බිද්ද පිරිභා නිරොධාය පටිපනො භොති. එවං ඛො සාරිපුතත සෙඛො භොති.

කථකුට්ඨ සාරිපුතත, සඬ්ඛාතඨමො භොති? භුතමිදන්ති සාරිපුතත, යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය පසස්සති. භුතමිදන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය දිස්වා භුතස්ස නිබ්බිද්ද පිරිභා නිරොධා අනුපාද්ද විමුඤ්ඤා භොති. තද්දහාර - සමභවන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය පසස්සති. තද්දහාරසමභවන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය දිස්වා ආහාරසමභවස්ස නිබ්බිද්ද පිරිභා නිරොධා අනුපාද්ද විමුඤ්ඤා භොති. තද්දහාරනිරොධා - යං භුතං තං නිරොධධම්මන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය පසස්සති. තද්දහාරනිරොධා- යං භුතං තං නිරොධධම්මන්ති යථාභුතං සමමපපඤ්ඤය දිස්වා නිරොධධම්මස්ස නිබ්බිද්ද පිරිභා නිරොධා අනුපාද්ද විමුඤ්ඤා භොති. එවං ඛො සාරිපුතත, සඬ්ඛාතඨමො භොති.

ඉති බො සාරිපුත්ත, යං තං වුත්තං පාරායණේ අර්තපඤ්ඤා:

“යෙ ච සඛිංතධම්මාසෙ යෙ ච සෙවා පුඤ්ඤ ඉධ,
තෙසං මෙ නිපකො ඉරියං පුට්ඨො පමුඤ්ඤි මාරිසා”ති.

ඉමස්ස බො සාරිපුත්ත, සඛිබ්බෙතන භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අත්ථො දට්ඨබ්බොති.

1. 4. 2.

කලාරසුභතං

32. ඝාචජඨියං-

අඵ බො කලාරචනනිසො භික්ඛු යෙනායසමා ඝාචිපුභොතා තෙනුප-
සඛිකම්. උපසඛිකම්ඤා ආයසමතා සාරිපුත්තෙන තසද්ධිං සලෙමාදි. සලෙමාදනියං
කථං සාරාණීයං වීතිසාරෙඤා එකමනනං නිසීදි. එකමනනං නිසිනොතා බො
කලාරචනනියො භික්ඛු ආයසමනනං සාරිපුත්තං එතදවොච:

මොඋච්ඡෙඤ්ඤාණො ආවුසො සාරිපුත්ත, භික්ඛු සික්ඛං පච්චකතාය
භිතායාවනොති. නහ නුත සො ආයසමා ඉමසම් ධම්මවිතයෙ
අස්සාසම්උච්ඡාති. තෙන භායසමා සාරිපුත්තො ඉමසම් ධම්මවිතයෙ අස්සාසං
පනොති. “ත බවාහං ආවුසො කඛිංතම්” ති. ආයතිඋපතාවුසොති? “ත
බවාහං ආවුසො, විවිකිච්ඡාමි”ති.

අඵ බො කලාරචනනියො භික්ඛු උච්ඡායාසනා යෙන භගවා තෙනුප-
සඛිකම්. උපසඛිකම්ඤා භගවනනං අභිවාදෙඤා එකමනනං නිසීදි. එකමනනං
නිසිනොතා බො කලාරචනනියො භික්ඛු භගවනනං එතදවොච: ආයසමතා
භනොත, සාරිපුත්තෙන අඤ්ඤා බ්‍යාකතා “බ්බිණො ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං
කරණීයං තාපරං ඉත්ථනතායාති පජාතාමි”ති.

අඵ බො භගවා අඤ්ඤාහරං භික්ඛුං ආමනොතසි: එහි චං භික්ඛු මම
චචතෙ සාරිපුත්තං ආමනොතති “සත්ථා තං ආවුසො සාරිපුත්ත
ආමනොතති”ති. එවං භනොතති බො සො භික්ඛු භගවතො පටිස්සුඤා
යෙනායසමා සාරිපුත්තො තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්ඤා ආයසමනනං
සාරිපුත්තං එතදවොච: “සත්ථා තා ආවුසො සාරිපුත්ත ආමනොතති”ති.
එවමාවුසොති බො ආයසමා සාරිපුත්තො තස්ස භික්ඛුනො පටිස්සුඤා යෙන
භගවා තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්ඤා භගවනනං අභිවාදෙඤා එකමනනං
නිසීදි. එකමනනං නිසිනොතා බො ආයසමනනං සාරිපුත්තං භගවා එතදවොච:

සඵලං කීර තයා සාරිපුතත, අඤ්ඤා බ්‍යාකතා “බිණා ජාති. වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං. කතං කරණීයං. තාපරං ඉජ්ජතායාති පජාතාමි”ති? න ඛො භනෙත, එතෙහි පදෙහි එතෙහි බ්‍යාඤ්ඤෙහි. අනෙච¹ ව වුතෙතාති. යෙන කෙතච්චි සාරිපුතත, පරියායෙන කුලපුතෙතා අඤ්ඤං බ්‍යාකරෙති, අඵ ඛො බ්‍යාකතං බ්‍යාකතතො දට්ඨබ්බන්ති. තනු අහච්චි භනෙත, එවං වදමි: “න ඛො භනෙත, එතෙහි පදෙහි එතෙහි බ්‍යාඤ්ඤෙහි අනෙච ව වුතෙතා”ති.

සඵලෙ තං සාරිපුතත, එවං පුච්චෙය්‍යුං: කඵං ජාතතා පත තයා ආවුසො සාරිපුතත, කඵං පසාතා අඤ්ඤා බ්‍යාකතා “බිණා ජාති. වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං. කතං කරණීයං. තාපරං ඉජ්ජතායාති පජාතාමි”ති එවං පුට්ඨො චංචං සාරිපුතත, කීන්ති බ්‍යාකරෙය්‍යාසීති?

සඵලෙ මං භනෙත, එවං පුච්චෙය්‍යුං: කඵං ජාතතා පත තයා ආවුසො සාරිපුතත, කඵං පසාතා අඤ්ඤා බ්‍යාකතා, “බිණා ජාති. වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං. තාපරං ඉජ්ජතායාති පජාතාමි”ති. එවං පුට්ඨොභම්භනෙත. එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං:

“යන්තිදතාවුසො ජාති, තසා නිදනසා ඛො බිණයම් බිණමිති² විදිතං. බිණසම් බිණමිති විදිතා, බිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, තාපරං ඉජ්ජතායාති පජාතාමි”ති. එවං පුට්ඨොභම්භනෙත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යන්ති.

සඵලෙ පත තං සාරිපුතත, එවං පුච්චෙය්‍යුං: ජාති පතාවුසො සාරිපුතත, කීන්තිදතා? කිංසමුදයො? කිඤ්ජාතිකො? කිම්පභවොති? එවං පුට්ඨො චංචං සාරිපුතත, කීන්ති බ්‍යාකරෙය්‍යාසීති?

සඵලෙ මං භනෙත, එවං පුච්චෙය්‍යුං: ජාති පතාවුසො සාරිපුතත, කීන්තිදතා? කිංසමුදයො? කිඤ්ජාතිකො? කිම්පභවොති? එවං පුට්ඨොභං භනෙත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං: “ජාති ඛො ආවුසො, භවතිදතා, භවසමුදයා භවජාතිකා, භවපභවොති. එවං පුට්ඨොභං භනෙත එවං බ්‍යාකරෙය්‍යන්ති.

සඵලෙ පත තං සාරිපුතත, එවං පුච්චෙය්‍යුං: භවො පතාවුසො සාරිපුතත, කීන්තිදතො? කිංසමුදයො? කිඤ්ජාතිකො? කිම්පභවොති? එවං පුට්ඨො චංචං සාරිපුතත, කීන්ති බ්‍යාකරෙය්‍යාසීති?

සඵලෙ මං භනෙත, එවං පුච්චෙය්‍යුං: භවො පතාවුසො සාරිපුතත, කීන්තිදතො? කිංසමුදයො? කිඤ්ජාතිකො? කිම්පභවො? ති එවං පුට්ඨොභං භනෙත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං: භවො ඛො ආවුසො උපාදනනිදතො, උපාදන-සමුදයො, උපාදනජාතිකො, උපාදනපභවොති. එවං පුට්ඨොභං භනෙත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යන්ති.

1 අපචා - මජ්ඣ. 2 බිණාමිති - මජ්ඣ.

සවෙ පන තං සාරිපුත්ත, එවං පුච්චෙය්‍යං උපාදනං පනාටුසො සාරිපුත්ත, කිනතිදතං? කිංසමුදයං? කිඤ්ජාතිකං? කිම්පභවනති? එවං පුට්ඨො භං සාරිපුත්ත, කිනති බ්‍යාකරෙය්‍යාසීති.

සවෙ මං භනෙත, එවං පුච්චෙය්‍යං: “උපාදනං පනාටුසො සාරිපුත්ත, කිනතිදතං කිංසමුදයං? කිඤ්ජාතිකං? කිම්පභවනති?” එවං පුට්ඨොභං භනෙත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං: උපාදනං බො ආටුසො තණ්හා නිදනං, තණ්හා සමුදයං, තණ්හා ජාතිකං, තණ්හා පභවනති. එවං පුට්ඨොභං භනෙත එවං බ්‍යාකරෙය්‍යනති.

සවෙ පන තං සාරිපුත්ත, එවං පුච්චෙය්‍යං: තණ්හා පනාටුසො සාරිපුත්ත කිනතිදතං? කිංසමුදයං? කිංජාතිකං? කිම්පභවති? එවං පුට්ඨො භං සාරිපුත්ත, කිනති බ්‍යාකරෙය්‍යාසීති?

සවෙ මං භනෙත, එවං පුච්චෙය්‍යං: තණ්හා පනාටුසො සාරිපුත්ත, කිනතිදතං කිංසමුදයං කිඤ්ජාතිකං කිම්පභවති? එවං පුට්ඨොභං භනෙත එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං: තණ්හා බො ආටුසො වෙදතානිදතං, වෙදතාසමුදයං, වෙදතාජාතිකං, වෙදතාපභවති. එවං පුට්ඨොභං භනෙත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යනති.

සවෙ පන තං සාරිපුත්ත, එවං පුච්චෙය්‍යං, වෙදතා පනාටුසො සාරිපුත්ත, කිනතිදතං? කිංසමුදයං? කිඤ්ජාතිකං? කිම්පභවති? එවං පුට්ඨො භං සාරිපුත්ත, කිනති බ්‍යාකරෙය්‍යාසීති?

සවෙ මං භනෙත, එවං පුච්චෙය්‍යං: වෙදතා පනාටුසො සාරිපුත්ත, කිනතිදතං කිංසමුදයං කිඤ්ජාතිකං කිම්පභවති. එවං පුට්ඨොභං භනෙත එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං: වෙදතා බො ආටුසො එසුනිදතං එසුසමුදයං එසුජාතිකං එසුපභවති. එවං පුට්ඨොභං භනෙත එවං බ්‍යාකරෙය්‍යනති.

සවෙ පන තං සාරිපුත්ත, එවං පුච්චෙය්‍යං: කථං ජාතතො පන තෙ ආටුසො සාරිපුත්ත, කථං පස්සතො යා වෙදතාසු තඤ්ඤී සා ත උපට්ඨාසීති? එවං පුට්ඨො භං සාරිපුත්ත, කිනති ව්‍යාකරෙය්‍යාසීති?

සවෙ ම භනෙත එවං පුච්චෙය්‍යං: කථං ජාතතො පනාටුසො සාරිපුත්ත, කථං පස්සතො යා වෙදතාසු තඤ්ඤී සා ත උපට්ඨාසීති, එවං පුට්ඨොභං භනෙත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං: තිස්සො බො ඉමා ආටුසො වෙදතා, කතමා තිස්සො? සුඛා වෙදතා දුක්ඛා වෙදතා අදුක්ඛමසුඛා වෙදතා, ඉමා බො ආටුසො, තිස්සො වෙදතා අතිව්වා. යදතිව්වං තං දුක්ඛනති විදිතං. යා වෙදතාසු තඤ්ඤී සා ත උපට්ඨාසීති.¹ එවං පුට්ඨොභං භනෙත එවං බ්‍යාකරෙය්‍යනති.

1. යා වෙදතාසු ත සා තඤ්ඤී උපට්ඨාසීති - සීවු.

සාධු, සාධු, සාරිපුත්ත. අයමපි බො සාරිපුත්ත, පරියායො එතස්සෙව අන්තස සඛිබ්බෙනතන වෙය්‍යාකරණාය:¹ යං කිඤ්චී වෙදගිතං තං දුක්ඛසමිනති.

සවෙ පන තං සාරිපුත්ත, එවං පුච්ඡෙය්‍යං: කථං විමොක්ඛා පන තයා ආට්ටිසො සාරිපුත්ත, අඤ්ඤා බ්‍යාකතා “බිණා ජාති, ට්‍රිසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, තාපරං ඉන්ද්‍රිතතායාති පජාතාමි”ති. එවං පුට්ඨො ඤාමි සාරිපුත්ත කිනති බ්‍යාකරෙය්‍යාසිති.?

සවෙ මං භනොත, එවං පුච්ඡෙය්‍යං: කථං විමොක්ඛා පන තයා ආට්ටිසො සාරිපුත්ත, අඤ්ඤා බ්‍යාකතා “බිණා ජාති, ට්‍රිසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, තාපරං ඉන්ද්‍රිතතායාති පජාතාමි”ති එවං පුට්ඨො: භනොත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං: අජ්ඣත්තවිමොක්ඛා² බ්‍රහ්මං ආට්ටිසො සබ්බුපාදුතකකියා³ තථා සතො විහරමි, යථා සතං විහරන්තං ආසවා තානුස්සවන්ති, අත්තානඤ්ච තාවජාතාමිති. එවං පුට්ඨො: භනොත, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යන්ති.

සාධු සාධු, සාරිපුත්ත. අයමපි බො සාරිපුත්ත, පරියායො එතස්සෙව අන්තස සඛිබ්බෙනතන වෙය්‍යාකරණාය: “යෙ ආසවා සමණේන ට්‍රිත්තා, තෙසවාහංත කඛිනාමි. තෙ මෙ පභිණාති න විචිකිච්ඡාමි”ති. ඉදමවොච භගවා, ඉදං වච්ඡාත⁴ සුභතො උට්ඨායාසනා විහාරං පාවිසි.

තත්‍ර බො ආයස්මා සාරිපුත්තො අවිච්චකකන්තස්ස භගවතො භික්ඛු ආමනෙතසි: පුබ්බෙ අපච්චිකංචිදිතං මං ආට්ටිසො භගවා පඨමං පඤ්ඤං අපුච්ඡි. තස්ස මෙ අහොසි දුක්ඛාසිතතතං. යතො ච බො මෙ ආට්ටිසො භගවා පඨමං පඤ්ඤං අනුමොදි, තස්ස මය්‍හං ආට්ටිසො එතදහොසි:

“දිවසඤ්චපි මං භගවා එතමන්ථං පුච්ඡෙය්‍ය අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පරියායෙහි, දිවසමභං⁵ භගවතො එතමන්ථං බ්‍යාකරෙය්‍යං අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පරියායෙහි.

රතතිඤ්චපි මං භගවා එතමන්ථං පුච්ඡෙය්‍ය අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පරියායෙහි, රතතිමභං⁶ භගවතො එතමන්ථං බ්‍යාකරෙය්‍යං අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පරියායෙහි.

රතතිඤ්චපි මං භගවා එතමන්ථං පුච්ඡෙය්‍ය අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පරියායෙහි, රතතිඤ්චමභං භගවතො එතමන්ථං ව්‍යාකරෙය්‍යං අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පරියායෙහි.

1. බ්‍යාකරණාය - සිවු.
2. අජ්ඣත්තං විමොක්ඛා - මජ්ඣං, සිවු, P.T.S. සී 1, 2. 3. කකියාය - සිවු.
4. වච්ඡා - සී 1, 2. 5. දිවසමභං - මජ්ඣං. 6. රතතිමභං - මජ්ඣං.

ඥො රතනීඤ්චානි වෙපි මං භගවා එතමන්ථං පුච්චෙය්‍ය අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පරියායෙහි, ඥො රතනීඤ්චානිපහං භගවතො එතමන්ථං බ්‍යාකරෙය්‍යං අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පරියායෙහි

තිනි රතනීඤ්චානි වෙපි මං භගවා -පෙ- වතතාරි රතනීඤ්චානි වෙපි මං භගවා -පෙ- පඤ්ච රතනීඤ්චානි වෙපි මං භගවා -පෙ- ඡ රතනීඤ්චානි වෙපි මං භගවා භගවා -පෙ- සත්ත රතනීඤ්චානි වෙපි මං භගවා එතමන්ථං පුච්චෙය්‍ය අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පරියායෙහි, සත්ත රතනීඤ්චානිපහං භගවතො එතමන්ථං බ්‍යාකරෙය්‍යං අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පරියායෙහිති.

අථ බො කලාරබ්‍හතියො භික්ඛු උට්ඨායාසනා යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. -පෙ- එකමන්තං නිසිනො බො කලාරබ්‍හතියො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච:

අයසමතා භනොත, සාරිපුත්තො ඩීභතාදෙ තදිතො: “පුබ්බො අපච්චිසංචිදිතං මං ආට්ඨසො, භගවා පඨමං පඤ්ඤං ආපුච්ඡි.1 තස්ස මෙ අහොසි දඤ්ඤාසිත්තං. යතො ව බො මෙ ආට්ඨසො භගවා පඨමං පඤ්ඤං අනුමොදි තස්ස මය්‍යං ආට්ඨසො එතදහොසි:

“දිවසඤ්චෙපි මං භගවා එතමන්ථං පුච්චෙය්‍ය අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පරියායෙහි, දිවසමපහං භගවතො එතමන්ථං බ්‍යාකරෙය්‍යං අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පරියායෙහි.

රතනීඤ්චෙපි2 මං භගවා එතමන්ථං පුච්චෙය්‍ය අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පරියායෙහි, රතනිමපහං භගවතො එතමන්ථං බ්‍යාකරෙය්‍යං අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පරියායෙහි.

රතනීඤ්චං වෙපි මං භගවා-පෙ-ඥො රතනීඤ්චානි වෙපි මං භගවා -පෙ- තිණ්ඤ්චානි වෙපි මං භගවා -පෙ- වතතාරි රතනීඤ්චානි වෙපි මං භගවා -පෙ- පඤ්ච රතනීඤ්චානි වෙපි මං භගවා -පෙ- ඡරතනීඤ්චානි වෙපි මං -පෙ- සත්ත රතනීඤ්චානි වෙපි මං භගවා එතමන්ථං පුච්චෙය්‍ය අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පරියායෙහි, සත්ත රතනීඤ්චානිපහං භගවතො එතමන්ථං බ්‍යාකරෙය්‍යං අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පරියායෙහි”ති.

සා භික්ඛු සාරිපුත්තස්ස ධම්මධාතු සුපච්චිච්ඤා.3 යස්ස ධම්මධාතුයා සුපච්චිච්ඤාතො දිවසඤ්චෙපහං සාරිපුත්තං එතමන්ථං පුච්චෙය්‍ය අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පරියායෙහි. දිවසමපි4 මෙ සාරිපුත්තො එතමන්ථං බ්‍යාකරෙය්‍ය අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පදෙහි අඤ්ඤාමඤ්ඤානි පරියායෙහි.

1. අපුච්ඡි මඡසං, සා. 2. රතනීඤ්චෙපි - සී 1, 2. 3. සුපච්චිච්ඤා - සීචු. 4. දිවසං වෙපි *ව - සීචු, 5. රතනීඤ්චානි මෙපහං සීචු, PTS

රතනිං වෙපහං සාරිපුතං එතමන්ථං පුච්චෙය්‍යං අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පදෙති අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පරියායෙහි, රතනිමපි මෙ සාරිපුතො එතමන්ථං බ්‍යාකරෙය්‍ය අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පදෙති අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පරියායෙහි.

රතනිඤ්චං වෙපහං සාරිපුතං එතමන්ථං පුච්චෙය්‍යං අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පදෙති අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පරියායෙහි, රතනිඤ්චමපි මෙ සාරිපුතො එතමන්ථං බ්‍යාකරෙය්‍ය අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පදෙති අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පරියායෙහි.

ඤේ රතනිඤ්චාති වෙපහං සාරිපුතං එතමන්ථං පුච්චෙය්‍යං අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පදෙති අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පරියායෙහි, ඤේ රතනිඤ්චාතිපි මෙ සාරිපුතො එතමන්ථං බ්‍යාකරෙය්‍ය අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පදෙති අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පරියායෙහි.

තිණී රතනිඤ්චාති වෙපහං සාරිපුතං -පෙ- වහාරි රතනිඤ්චාති වෙපහං සාරිපුතං -පෙ- පඤ්ච රතනිඤ්චාති වෙපහං සාරිපුතං -පෙ- ඡ රතනිඤ්චාති වෙපහං සාරිපුතං -පෙ- සත්ත රතනිඤ්චාති වෙපහං සාරිපුතං එතමන්ථං පුච්චෙය්‍යං අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පදෙති අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පරියායෙහි, සත්ත රතනිඤ්චාතිපි මෙ සාරිපුතො එතමන්ථං බ්‍යාකරෙය්‍ය අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පදෙති අඤ්ඤාමඤ්ඤාති පරියායෙහි.

1. 4. 3.

ඤ්ඤාමඤ්ඤාති

33. ඝාමනුච්චං-

චතුරතනාලීසං වො භික්ඛවෙ, ඤ්ඤාමඤ්ඤාති දෙසිස්සාමි. තං සුභංචං -පෙ- කතමාති භික්ඛවෙ, චතුරතනාලීසං ඤ්ඤාමඤ්ඤාති?

ඡරුමරණෙ ඤ්ඤං, ඡරුමරණසමුදයෙ ඤ්ඤං, ඡරුමරණනිරුධෙවෙ ඤ්ඤං, ඡරුමරණනිරුධගාමිනියා පටිපද්දය ඤ්ඤං.

ඡාතියා ඤ්ඤං, ඡාති සමුදයෙ ඤ්ඤං, ඡාතීනිරුධෙවෙ ඤ්ඤං, ඡාතීනිරුධගාමිනියා පටිපද්දය ඤ්ඤං.

භවෙ ඤ්ඤං, භවසමුදයෙ ඤ්ඤං, භවනිරුධෙවෙ ඤ්ඤං, භවනිරුධගාමිනියා පටිපද්දය ඤ්ඤං.

උපාදනෙ ඤ්ඤං -පෙ- තණ්ඛාය ඤ්ඤං -පෙ- වෙදනාය ඤ්ඤං -පෙ- එසෙස ඤ්ඤං -පෙ- සලායතනෙ ඤ්ඤං -පෙ- තාමරාපෙ ඤ්ඤං -පෙ- විඤ්ඤාණෙ ඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු ඤ්ඤං, සඛ්ඛාරසමුදයෙ ඤ්ඤං, සඛ්ඛාරනිරුධෙවෙ ඤ්ඤං, සඛ්ඛාරනිරුධගාමිනියා පටිපද්දය ඤ්ඤං. ඉමාති වුවවන්ති භික්ඛවෙ චතුරතනාලීසං ඤ්ඤාමඤ්ඤාති.*

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, ඡරුමරණං? යා තෙසං තෙසං සත්තාතං තච්චි තච්චි සත්තනිකායෙ ඡරු ඡරණතා බණ්ඩිච්චං පාලිච්චං වලීතනවතා ආයුතො සංඛාති ඉන්ද්‍රියාතං පරිපාකො, අයං වුවවති ඡරු යා තෙසං තෙසං සත්තාතං තච්චා තච්චා සත්තනිකායා වුති වචනතා හෙදෙ අනතරධාතං මච්චුමරණං කාලකීරියා බණ්ඩාතං හෙදෙ කලෙබරසා නිකොපො ඉදං වුවවති මරණං. ඉති අයඤ්ච ඡරු, ඉදඤ්ච මරණං, ඉදං වුවවති භික්ඛවෙ ඡරුමරණං.

* ඡරුමරණාදීනං එකාදසකං පච්චයානං එසසකමි. වහාරි වහාරි කාමා, චතුරතනාලීස ඤ්ඤාමඤ්ඤාති දැනිබ්බාති.

ජාතිසමුදයො ජරුමරණසමුදයො, ජාතිනිරුධො ජරුමරණනිරුධො. අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකිකො මග්ගො ජරුමරණනිරුධගාමිනී පටිපදා. සෙය්‍යපීදො: සමමාදිට්ඨී -පෙ- සමමාසමාධි.

යතො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො එවං ජරුමරණං පජානාති, එවං ජරුමරණසමුදයං පජානාති, එවං ජරුමරණනිරුධං පජානාති, එවං ජරුමරණනිරුධගාමිනීං පටිපදං පජානාති, ඉදමස්ස ධමමෙ ඤුණං. සො ඉමිතා ධමමෙන දිට්ඨෙත විදිතෙන අකාලිකෙන පනෙන පරියොගාලොහන අතීතාතාගතෙ තයං තෙති¹.

යෙ බො කෙචි අනීතමඤ්චාතං සමිණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ජරුමරණං අබ්‍හඤ්ඤංසු, ජරුමරණසමුදයං අබ්‍හඤ්ඤංසු, ජරුමරණනිරුධං අබ්‍හඤ්ඤංසු, ජරුමරණනිරුධගාමිනීං පටිපදං අබ්‍හඤ්ඤංසු, සබ්බෙ තෙ එවමෙව අබ්‍හඤ්ඤංසු, සෙය්‍යථාපහං² එතරති. යෙපි හි කෙචි අතාගතමඤ්චාත සමිණා වා බ්‍රාහ්මණාවා ජරුමරණං අභිජාතීස්සනති, ජරුමරණසමුදයං අභිජාතීස්සනති, ජරුමරණනිරුධං අභිජාතීස්සනති, ජරුමරණනිරුධගාමිනීං පටිපදං අභිජාතීස්සනති, සබ්බෙ තෙ එවමෙව අභිජාතීස්සනති, සෙය්‍යථාපහං එතරති. ඉදමස්ස අනියෙ ඤුණං.

යතො බො භික්ඛවෙ අරියසාවකස්ස ඉමානි ඤො ඤුණානි පරිසුඤ්චාති භොනත් පරියොදානාති ධමමෙ ඤුණඤ්ඤා අනියෙ ඤුණඤ්ඤා, අයං ට්‍රිවච්චි භික්ඛවෙ අරියසාවකො දිට්ඨීසමපනො ඉතිපි, දස්සනසමපනො ඉතිපි, ආගතො ඉමං සඤ්චමං ඉතිපි, පස්සන් ඉමං සඤ්චමං ඉතිපි, සෙබෙන ඤුණෙන සමන්තාගතො ඉතිපි, සෙබාය විජජාය සමන්තාගතො ඉතිපි, ධමමසොතං සමාපනො ඉතිපි, අරියො නිබ්බෙධිකපඤ්ඤා ඉතිපි, අමතඤ්චාරං ආභවිව තිට්ඨති ඉතිපිති.

කතමා ව භික්ඛවෙ, ජාතී? යා තෙසං තෙසං සත්තාතං -පෙ- කතමො ව භික්ඛවෙ හවො: -පෙ- කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ උපාදාතං -පෙ- කතමා ව භික්ඛවෙ, තණ්හා -පෙ- කතමා ව භික්ඛවෙ වෙදතා -පෙ- කතමො ව භික්ඛවෙ, එස්සො -පෙ- කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සලායතනං -පෙ- කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ නාමරූපං -පෙ- කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං -පෙ- කතමෙ ව භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරා? තයොමෙ භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරු, කායසඛ්ඛාරෙ වචී- සඛ්ඛාරෙ විත්තසඛ්ඛාරෙ, ඉමෙ ට්‍රිවච්චන්ති භික්ඛවෙ සඛ්ඛාරු.

අවිජජාසමුදයො සඛ්ඛාරසමුදයො, අවිජජානිරුධො සඛ්ඛාරනිරුධො. අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකිකො මග්ගො සඛ්ඛාරනිරුධගාමිනී පටිපදා. සෙය්‍යපීදො: සමමාදිට්ඨී -පෙ- සමමාසමාධි.

යතො බො භික්ඛවෙ අරියසාවකො එවං සඛ්ඛාරෙ පජානාති, එවං සඛ්ඛාරසමුදයං පජානාති, එවං සඛ්ඛාරනිරුධං පජානාති, එවං සඛ්ඛාර- නිරුධගාමිනීං පටිපදං පජානාති, ඉදමස්ස ධමමෙ ඤුණං. සො ඉමිතා ධමමෙන දිට්ඨෙත විදිතෙන අකාලිකෙන පනෙන පරියොගාලොහන අතීතාතාගතෙ තයං තෙති¹.

1. අතීතාතාගතෙ යං භොති - මජ්ඣ. 2. සෙය්‍යථාපහං - මජ්ඣ.

යෙ ඛො කෙච් අභිනමඤ්ඤානං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා සඛ්ඛාරෙ අබ්‍හඤ්ඤාසු, සඛ්ඛාරසමුදයං අබ්‍හඤ්ඤාසු, සඛ්ඛාරනිරෝධං අබ්‍හඤ්ඤාසු, සඛ්ඛාරනිරෝධභෞමිතීං පටිපදං අබ්‍හඤ්ඤාසු, සබ්බෙ තෙ එවමෙව අබ්‍හඤ්ඤාසු, සෙය්‍යථාපහං එතරහි. යෙපි හි කෙච් අනාගතමඤ්ඤානං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා සඛ්ඛාරෙ අභිජානිස්සන්ති, සඛ්ඛාරසමුදයං අභිජානිස්සන්ති, සඛ්ඛාරනිරෝධං අභිජා නිස්සන්ති, සඛ්ඛාරනිරෝධභෞමිතීං පටිපදං අභිජානිස්සන්ති, සබ්බෙ තෙ එවමෙව අභිජානිස්සන්ති, සෙය්‍යථාපහං එතරහි. ඉදමස්ස අනුයෙ ඤ්ඤාණං.

ගතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමානි ඥො ඤ්ඤාණානි පරිසුඤ්ඤානි භොන්ති පරියොදනානි ධම්මෙ ඤ්ඤාණං ව අනුයෙ ඤ්ඤාණං ව. අයං චූළච්චි භික්ඛවෙ, අරියසාවකො දිට්ඨිසම්පන්නො ඉතිපි, දස්සනසම්පන්නො ඉතිපි, ආගතො ඉමං සද්ධම්මං ඉතිපි, පස්සති ඉමං සද්ධම්මං ඉතිපි, සෙබ්බෙත ඤ්ඤාණෙන සමන්තාගතො ඉතිපි, සෙබ්බාය විජ්ජාය සමන්තාගතො ඉතිපි, ධම්මසොතං සමාපන්නො ඉතිපි, අරියො නිබ්බෙධිකපඤ්ඤා ඉතිපි, අමතඤ්ඤා ආගච්ච තිට්ඨති ඉතිපිති.

1. 4. 4.

දුතියඤ්ඤාණවස්සු සුභතං.

34. භාවිතපීඨං--

සත්තසත්තරි වො භික්ඛවෙ ඤ්ඤාණවස්සුනි දෙසිස්සාමි. තං සුභාථ -පෙ- කතමානි භික්ඛවෙ සත්ත සත්තරි ඤ්ඤාණවස්සුනි?

ජාතිපච්චයා ජරාමරණන්ති ඤ්ඤාණං, අසති ජාතියා තප්චි ජරාමරණන්ති ඤ්ඤාණං, අනිතම්පි අඤ්ඤානං ජාතිපච්චයා ජරාමරණන්ති ඤ්ඤාණං, අසති ජාතියා තප්චි ජරාමරණන්ති ඤ්ඤාණං, අනාගතම්පි අඤ්ඤානං ජාතිපච්චයා ජරාමරණන්ති ඤ්ඤාණං, අසති ජාතියා තප්චි ජරාමරණන්ති ඤ්ඤාණං, ගම්පස්ස තං ධම්මට්ඨිති ඤ්ඤාණං තම්පි බයධම්මං වයධම්මං විරාගධම්මං නිරොධධම්මන්ති ඤ්ඤාණං.

භවපච්චයා ජාතීති ඤ්ඤාණං -පෙ- උපාදනපච්චයා භවොති ඤ්ඤාණං -පෙ- තණ්හාපච්චයා උපාදනන්ති ඤ්ඤාණං -පෙ- වෙදනා පච්චයා තණ්හාති ඤ්ඤාණං -පෙ- ඵස්සපච්චයා වෙදනාති ඤ්ඤාණං -පෙ- සලායතන පච්චයා ඵස්සාති ඤ්ඤාණං -පෙ- තාමරුපපච්චයා සලායතනන්ති ඤ්ඤාණං -පෙ- විඤ්ඤාණපච්චයා තාමරුපන්ති ඤ්ඤාණං -පෙ- සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණන්ති ඤ්ඤාණං -පෙ-

අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරාති ඤාණං, අසති අවිජ්ජාය තප්පි සඛ්ඛාරාති ඤාණං, අනීතමපි අද්ධානං අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරාති ඤාණං, අසති අවිජ්ජාය තප්පි සඛ්ඛාරාති ඤාණං, අනාගතමපි අද්ධානං අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරාති ඤාණං, අසති අවිජ්ජාය තප්පි සඛ්ඛාරාති ඤාණං, යමපියෙ තං ධම්මට්ඨිති ඤාණං තමපි ධ්මධම්මං ව්‍යධම්මං විරුහධම්මං නිරොධධම්මතනි ඤාණං. ඉමානි වුවුවනති භික්ඛවෙ සත්තසත්තරි ඤාණවජ්ජුතීති. *

1. 4. 5

අවිජ්ජාදිපච්චය දෙසනා සුභතං

35. ඝෛවජ්ජියං-

අවිජ්ජාපච්චයා භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරු, සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං -පෙ-ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොතීති.

ඵවං වුතෙත අඤ්ඤාතරේ භික්ඛු, භගවතනං ඵතදවොච. කතමං නු ඛො භනෙත, ජරුමරණං? කස්ස ච පනිදං ජරුමරණනති? තො කලො පඤ්ඤාති භගවා අවොච. “කතමං ජරුමරණං? කස්ස ච පනිදං ජරුමරණනති?” ඉති වා භික්ඛු යො වදෙය්‍ය, “අඤ්ඤං ජරුමරණං අඤ්ඤස්ස ච පනිදං ජරුමරණනති” ඉති වා භික්ඛු යො වදෙය්‍ය, උභයමෙතං ඵකථං. ඛ්‍යඤ්ඤතමෙච තානං.

“තං ජ්වං, තං සරීරනති” වා භික්ඛු දිට්ඨියා සති මුඟචරියවාසො න හොති. “අඤ්ඤං ජ්වං, අඤ්ඤං සරීරනති” වා භික්ඛු දිට්ඨියා සති මුඟච-චරියවාසො න හොති. ඵතෙ තෙ භික්ඛු උභො අනෙත අනුපගමම මජ්ඣෙක තථාගතො ධම්මං දෙසෙති ජාතිපච්චයා ජරුමරණනති.

කතමා නු ඛො භනෙත, ජාතී? කස්ස ච පතායං ජාතීති? තො කලො පඤ්ඤාති භගවා අවොච “කතමා ජාතී? කස්ස ච පතායං ජාතීති?” ඉති වා භික්ඛු යො වදෙය්‍ය, “අඤ්ඤං ජාතී, අඤ්ඤස්ස ච පතායං ජාතීති” ඉති වා භික්ඛු යො වදෙය්‍ය, උභයමෙතං ඵකථං, ඛ්‍යඤ්ඤතමෙච තානං.

“තං ජ්වං, තං සරීරනති” වා භික්ඛු දිට්ඨියා සති මුඟචරියවාසො න හොති. “අඤ්ඤං ජ්වං, අඤ්ඤං සරීරනති” වා භික්ඛු දිට්ඨියා සති මුඟචරියවාසො න හොති. ඵතෙ තෙ භික්ඛු උභො අනෙත අනුපගමම මජ්ඣෙක තථාගතො ධම්මං දෙසෙති භවපච්චයා ජාතීති.

* ජාතිපච්චයාදීනං ඵකාදසත්තං පච්චයානං ඵකකසම්භවෙ සත්ත සත්ත කාමා, සත්තසත්තරි ඤාණවජ්ජුතී දිට්ඨිමානිති

කතමො ණු ඛො හනෙත, හවො? කස්ස ච පතායං හවොති? නො කලො පඤ්ඤාති හගවා අවොච. “කතමො හවො, කස්ස ච පතායං හවොති” ඉති වා භික්ඛු, යො වදෙය්‍ය, “අඤ්ඤස්ස හවො” අඤ්ඤෙ පතායං හවොති” ඉති වා භික්ඛු, යො වදෙය්‍ය, උභයමෙතං එකත්ථං, බ්‍යඤ්ඤතමෙව තාතං.

“තං ජ්චං, තං සරීරනති” වා භික්ඛු දිට්ඨියා සති බ්‍රහ්මචරියවාසො ත හොති. “අඤ්ඤං ජ්චං, අඤ්ඤං සරීරනති” වා භික්ඛු, දිට්ඨියා සති බ්‍රහ්මචරියවාසො ත හොති. එතෙ තෙ භික්ඛු උභො අනෙත අනුපගම්ම මජ්ඣිමනික තථාගතො ධම්මං දෙසෙති. උපාදානපච්චයා හවොති -පෙ- තණ්හාපච්චයා උපාදානනති -පෙ- වෙදනා පච්චයා තණ්හාති -පෙ- එස්සපච්චයා වෙදනාති -පෙ- සලාඤ්ඤාපච්චයා එස්සොති -පෙ- තාමරුප පච්චයා සලාඤ්ඤානති -පෙ- විඤ්ඤාණ පච්චයා තාමරුපනති -පෙ- සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණනති.

කතමෙ ණු ඛො හනෙත, සඛ්ඛාරො? කස්ස ච පනිමෙ සඛ්ඛාරොති? නො කලො පඤ්ඤාති හගවා අවොච. “කතමෙ සඛ්ඛාරො, කස්ස ච පනිමෙ සඛ්ඛාරොති” ඉති වා භික්ඛු, යො වදෙය්‍ය, “අඤ්ඤෙ සඛ්ඛාරො, අඤ්ඤස්ස පනිමෙ සඛ්ඛාරොති” ඉති වා භික්ඛු, යො වදෙය්‍ය, උභයමෙතං එකත්ථං, බ්‍යඤ්ඤතමෙව තාතං.

“තං ජ්චං, තං සරීරනති” වා භික්ඛු, දිට්ඨියා සති බ්‍රහ්මචරියවාසො ත හොති. “අඤ්ඤං ජ්චං, අඤ්ඤං සරීරනති” වා භික්ඛු, දිට්ඨියා සති බ්‍රහ්මචරියවාසො ත හොති. එතෙ තෙ භික්ඛු, උභො අනෙත අනුපගම්ම මජ්ඣිමනික තථාගතො ධම්මං දෙසෙති: අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරොති.

අවිජ්ජායතෙව භික්ඛු, අසෙසවිරාගනිරොධා යාතිස්ස තාති විසුකාසි-තාති¹ විසෙවිතාති විපථඤ්ඤාති කාති වි කාති වි “කතමඤ්ඤ ජරාමරණො? කස්ස ච පනිදං ජරාමරණො? ඉති වා, අඤ්ඤං ජරාමරණො, අඤ්ඤස්ස ච පනිදං ජරාමරණො ඉති වා, තං ජ්චං තං සරීරං ඉති වා, අඤ්ඤං ජ්චං අඤ්ඤං සරීරං ඉති වා” සම්බන්ධස්ස තාති පභිණාති හවනති උච්ඡිනන-මුලාති තාලාවඤ්ඤකතාති අතභාවකතාති ආයතිං අනුපපාදාමමාති.

අවිජ්ජායතෙව භික්ඛු අසෙසවිරාගනිරොධා යාතිස්ස තාති විසුකාසිතාති විසෙවිතාති විපථඤ්ඤාති කාති වි කාති වි “කතමො ජාති? කස්ස ච පතායං ජාති? ඉති වා, අඤ්ඤෙ ජාති අඤ්ඤස්ස ච පතායං ජාති ඉති වා, තං ජ්චං තං සරීරං ඉති වා, අඤ්ඤං ජ්චං අඤ්ඤං සරීරං ඉති වා” සම්බන්ධස්ස තාති පභිණාති හවනති උච්ඡිනනමුලාති තාලාවඤ්ඤකතාති අතභාවකතාති ආයතිං අනුපපාදාමමාති.

1. සුකාසිතාති භි. මු.

අවිජ්ජායතෙව භික්ඛු අසෙසවිරුගනිරොධො යානි'ස්ස තානි විසුකාසිතානි විසෙවිතානි විපථඤ්ඤානි කානිචි කානිචි, “කතමො භවො, කස්ස ච පනායං භවො ඉති වා, අඤ්ඤා භවො අඤ්ඤාස්ස ච පනායං භවො ඉති වා, තං ජීවං තං සරීරං ඉති වා, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරං ඉති වා” සබ්බානි'ස්ස තානි පභිතානි භවන්ති උච්ඡින්නාමුලානි තාලාවඤ්ඤාකතානි අතභාවකතානි අයතිං අනුපපාදධම්මානි.

අවිජ්ජායතෙව භික්ඛු අසෙසවිරුගනිරොධො යානි'ස්ස තානි විසුකාසිතානි විසෙවිතානි විපථඤ්ඤානි කානිචි කානිචි, “කතමං උපාදානං -පෙ- කතමා තණ්හා -පෙ- කතමා වෙදනා -පෙ- කතමො එස්සො -පෙ- කතමං සලායතනං -පෙ- කතමං තාමරුපං -පෙ- කතමං විඤ්ඤාණං -පෙ- අවිජ්ජායතෙව භික්ඛු අසෙසවිරුගනිරොධො යානි'ස්ස තානි විසුකාසිතානි විසෙවිතානි විපථඤ්ඤානි කානි චි කානි චි, “කතමෙ සඬ්ඛාරා, කස්ස ච පනිමෙ සඬ්ඛාරා ඉති වා, අඤ්ඤා සඬ්ඛාරා, අඤ්ඤාස්ස ච පනිමෙ සඬ්ඛාරා ඉති වා, තං ජීවං තං සරීරං ඉති වා, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරං ඉති වා” සබ්බානි'ස්ස තානි පභිතානි භවන්ති උච්ඡින්නාමුලානි තාලාවඤ්ඤාකතානි අතභාවකතානි අයතිං අනුපපාදධම්මානීති.

1. 4. 6.

දුතියඅවිජ්ජාපච්චයසුතතං

36. ඝාච්ඡඵියං-

තනු ඛො භගවා -පෙ- අවිජ්ජාපච්චයා භික්ඛවෙ සඬ්ඛාරා, සඬ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං -පෙ- එචමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනිස්ස සමුදයො භොති.

කතමං ජරාමරණං, කස්ස ච පනිදං ජරාමරණං ඉති වා භික්ඛවෙ, යො වදෙය්ස, අඤ්ඤං ජරාමරණං අඤ්ඤාස්ස ච පනිදං ජරාමරණං ඉති වා භික්ඛවෙ, යො වදෙය්ස, උභයමෙතං එකත්ථං. බ්‍යඤ්ඤමෙව තාතං.

තං ජීවං තං සරීරං ඉති වා භික්ඛවෙ දිට්ඨියා සති බ්‍රහ්මචරියවාසො ත භොති. අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරං ඉති වා භික්ඛවෙ දිට්ඨියා සති බ්‍රහ්මචරිය-වාසො ත භොති. එතෙ තෙ භික්ඛවෙ උභො අනෙත අනුපගමම මජ්ඣිමනිකාපාඨාගතො ධම්මං දෙසෙති: ජාතිපච්චයා ජරාමරණන්ති -පෙ-

කතමා ජාති -පෙ- කතමො භවො -පෙ- කතමං උපාදානං -පෙ- කතමා තණ්හා -පෙ- කතමා වෙදනා -පෙ- කතමො එස්සො -පෙ- කතමං සලායතනං -පෙ-, කතමං තාමරුපං -පෙ- කතමං විඤ්ඤාණං -පෙ- කතමෙ සඬ්ඛාරා, කස්ස ච පනිමෙ සඬ්ඛාරා ඉති වා භික්ඛවෙ යො වදෙය්ස, අඤ්ඤා සඬ්ඛාරා, අඤ්ඤාස්ස ච පනිමෙ සඬ්ඛාරා ඉති වා භික්ඛවෙ යො වදෙය්ස, උභයමෙතං එකත්ථං. බ්‍යඤ්ඤමෙව තාතං.

“තං ජ්වං තං සරීරං” ඉති වා භික්ඛවෙ, දිවසීයා සති බ්‍රහ්මචරියවාසො න භොති. “අඤ්ඤං ජ්වං අඤ්ඤං සරීරං” ඉති වා භික්ඛවෙ දිවසීයා සති බ්‍රහ්මචරියවාසො න භොති. එතෙ තෙ භික්ඛවෙ උභො අනෙත අනුපගමම මජ්ඣෙකතතථාගතො ධමමං දෙසෙති: අවිජ්ජාපච්චයා සඛාරා. -පෙ-

අවිජ්ජායනෙව භික්ඛවෙ, අසෙසවිරුගනිරොධා යානියා තාති විසුකාසි-තාති විසෙවිතාති විපථඤ්ඤාති කානිචි කානිචි, “කතමං ජරාමරණං කසා ව පනීදං ජරාමරණං ඉති වා, අඤ්ඤං ජරාමරණං අඤ්ඤාසා ව පනීදං ජරාමරණං ඉති වා, තං ජ්වං තං සරීරං ඉති වා, අඤ්ඤං ජ්වං අඤ්ඤං සරීරං ඉති වා” සබ්බානියා තාති පභිණාති භවන්ති උච්ඡින්නාමුලාති තාලාවඤ්ඤකතාති අතභාවකතාති¹ ආයතීං අනුපාදධමමානීති.

අවිජ්ජායනෙව භික්ඛවෙ, අසෙසවිරුගනිරොධා යානියා තාති විසුකාසි-තාති විසෙවිතාති විපථඤ්ඤාති කානිචි කානිචි, “කතමා ජාති -පෙ- කතමො භවො -පෙ- කතමං උපාදානං -පෙ- කතමා තණහා -පෙ- කතමො වෙදතා -පෙ- කතමො එසො -පෙ- කතමං සලායතනං -පෙ- කතමං නාමරූපං -පෙ- කතමං විඤ්ඤාණං -පෙ- කතමෙ සඛාරා, කසා ව පනිමෙ සඛාරා ඉති වා, අඤ්ඤා සඛාරා, අඤ්ඤාසා ව පනිමෙ සඛාරා ඉති වා, තං ජ්වං තං සරීරං ඉති වා, අඤ්ඤං ජ්වං අඤ්ඤං සරීරං ඉති වා” සබ්බානියා තාති පභිණාති භවන්ති උච්ඡින්නාමුලාති තාලාවඤ්ඤකතාති අතභාවකතාති¹ ආයතීං අනුපාදධමමානීති.

1. 4. 7

නිකුමහසුතං

37. සාමජීයං-

තායං භික්ඛවෙ, කායො කුමභාසං. තාපි² අඤ්ඤාසං. පුරුණමිදං භික්ඛවෙ කමමං අභිසඛිතං අභිසඤ්ඤවතයිතං වෙදයිතං³ දවසිබ්බං

තත්‍ර ඛො භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො පටිච්චසමුපාදඤ්ඤාව සාධුකං යොනියො මතසිකරෙති: “ඉති ඉමසමීං සති ඉදං භොති, ඉමසසුපාදා ඉදං උපාජ්ජති, ඉමසමීං අසති ඉදං න භොති, ඉමසසනිරොධො ඉදං නිරුජ්ඣති, යදිදං අවිජ්ජාපච්චයා සඛාරා, සඛාරාපච්චයා විඤ්ඤාණං -පෙ- එවමෙතසා කෙවලසා දුක්ඛකඛනියා සමුදයො භොති. අවිජ්ජායනෙව අසෙසවිරුගනිරොධො සඛාරනිරොධො. සඛාරනිරොධො විඤ්ඤාණනිරොධො -පෙ- එවමෙතසා කෙවලසා දුක්ඛකඛනියා නිරොධො භොතීති.

1. අතභාවං කතාති - මජ්ඣං, සෘ, - සීමු
2. කපි - මජ්ඣං, PTS. 3. වෙදනියං - මජ්ඣං, සෘ, PTS.

1. 4. 8.

වේදනනාසුභතං

38. ඝාච්ඡජීයං-

යඤ්ච භීතඛවෙ, වෙතෙතී යඤ්ච පකපෙපතී, යඤ්ච අනුසෙතී, ආරම්මණ-
මෙතං හොති විඤ්ඤාණස්ස ධීතියා. ආරම්මණෙ සති පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස
හොති. තස්මිං පතිට්ඨිතෙ විඤ්ඤාණෙ විරුලොහ ආයතීං පුතඛභවාහි-
නිබ්බතති හොති. ආයතීං පුතඛභවාහිනිබ්බතතියා සති ආයතීං ජාති ජරු
මරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා සම්භවනති. එවමෙතස්ස
කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති.

නො වෙ භීතඛවෙ, වෙතෙතී, නො වෙ¹ පකපෙපතී, අඵ වෙ අනුසෙතී,
ආරම්මණමෙතං හොති විඤ්ඤාණස්ස ධීතියා. ආරම්මණෙ සති පතිට්ඨා
විඤ්ඤාණස්ස හොති. තස්මිං පතිට්ඨිතෙ විඤ්ඤාණෙ විරුලොහ ආයතීං
පුතඛභවාහිනිබ්බතති හොති. ආයතීං පුතඛභවාහිනිබ්බතතියා සති ආයතීං
ජාතිජරුමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා සම්භවනති. එවමෙ-
තස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති.

යකො ව ඛො භීතඛවෙ, නො වෙච්ච වෙතෙතී, නො ව පකපෙපතී, නො
ව අනුසෙතී, ආරම්මණමෙතං න හොති විඤ්ඤාණස්ස ධීතියා. ආරම්මණෙ
අසති පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස න හොති. තදපපතිට්ඨිතෙ විඤ්ඤාණෙ අවිරුලොහ
ආයතීං පුතඛභවාහිනිබ්බතති න හොති. ආයතීං පුතඛභවාහිනිබ්බතතියා
අසති ආයතීං ජාතිජරුමරණං සොකපරිදෙව දුක්ඛදොමනස්සුපායාසා
නිරුජ්ඣනති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො හොතීති.

1. 4. 9.

දුතීය වේදනනා සුභතං

39. ඝාච්ඡජීයං.

යඤ්ච භීතඛවෙ, වෙතෙතී, යඤ්ච පකපෙපතී, යඤ්ච අනුසෙතී, ආරම්මණ-
මෙතං හොති විඤ්ඤාණස්ස ධීතියා. ආරම්මණෙ සති පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස
හොති. තස්මිං පතිට්ඨිතෙ විඤ්ඤාණෙ විරුලොහ නාමරූපස්ස අවකාසනති
හොති. නාමරූපපච්චයා සලායතනං, සලායතනපච්චයා එසොසා, එසං-
පච්චයා වෙදනා-පෙ- තණ්හා-පෙ- උපාදානං-පෙ- භවො-පෙ- ජාතී-පෙ-
ජරුමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා සම්භවනති. එවමෙතස්ස
කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති.

නො වෙ භීතඛවෙ, වෙතෙතී, නො වෙ පකපෙපතී, අඵ වෙ අනුසෙතී,
ආරම්මණමෙතං හොති විඤ්ඤාණස්ස ධීතියා. ආරම්මණෙ සති පතිට්ඨා
විඤ්ඤාණස්ස හොති. තස්මිං පතිට්ඨිතෙ විඤ්ඤාණෙ විරුලොහ නාමරූපස්ස
අවකාසනති හොති. නාමරූපපච්චයා සලායතනං -පෙ- එවමෙතස්ස
කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති.

1. නො ව - සී මු - සා,

යනො ව ඛො භික්ඛවෙ, නො වෙව වෙතෙහි, නො ව පකපොති, නො ව අනුසෙති, ආරම්මණමෙතං න භොති විඤ්ඤාණස්ස ධීතියා. ආරම්මණේ අසති පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස න භොති. තදපපතිට්ඨිතෙ විඤ්ඤාණේ අවිරුලොහ නාම-රූපස්ස අවකකන්ති න භොති. නාමරූපනිරොධා සලායතන නිරොධො -පෙ-ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො භොතීති.

1. 4. 10.

තනියවෙගනාසුභතං.

40. ඝාචජඵයා:-

යඤ්ච භික්ඛවෙ, වෙතෙහි, යඤ්ච පකපොති, යඤ්ච අනුසෙති, ආරම්මණ-මෙතං භොති විඤ්ඤාණස්ස ධීතියා. ආරම්මණේ සති පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස භොති. තස්මිං පතිට්ඨිතෙ විඤ්ඤාණේ විරුලොහ තති භොති. තතියා සති ආගතීගතී භොති. ආගතීගතීයා සති චුත්ථපපානො භොති. චුත්ථපපානෙ සති ආයතීං ජාතීජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා සම්භවන්ති. ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො භොති

නො වෙ භික්ඛවෙ, වෙතෙහි, නො වෙ පකපොති, අථ වෙ අනුසෙති ආරම්මණමෙතං භොති විඤ්ඤාණස්ස ධීතියා. ආරම්මණේ සති පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස භොති. තස්මිං පතිට්ඨිතෙ විඤ්ඤාණේ විරුලොහ තති භොති. තතියා සති ආගතීගතී භොති. ආගතීගතීයා සති චුත්ථපපානො භොති. චුත්ථපපානෙ සති ආයතීං ජාතීජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛ-දොමනස්සුපායාසා සම්භවන්ති. ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො භොති.

යනො ව ඛො භික්ඛවෙ, නො වෙව වෙතෙහි, නො ව පකපොති, නො ව අනුසෙති, ආරම්මණමෙතං න භොති විඤ්ඤාණස්ස ධීතියා. ආරම්මණේ අසති පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස න භොති. තදපපතිට්ඨිතෙ විඤ්ඤාණේ අවිරුලොහ තති න භොති. තතියා අසති ආගතීගතී න භොති. ආගතීගතීයා අසති චුත්ථපපානො න භොති. චුත්ථපපානෙ අසති ආයතීං ජාතීජරාමරණං සොක-පරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා නිරුජ්ඣන්ති. ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො භොතීති.

කලාරචනන්යවගෙගා චතුසෙට්ඨා

තමු, ඥානං:

භුතමිදං කලාරඤ්ච දුචෙ ව ඤ්ඤාණවජ්ඣති,
අවිජ්ජාපට්ඨයා ව දො නතුම්භ වෙතතා තයොති.

5. ගහපතිවගෙහා.

1. 6. 1.

පඤ්චනසචෙරසුභතං.

41. සාවභජීයං-

අථ ඛො අනාඨපිණ්ඩිභ්‍යො ගහපති යෙන හගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්ඤා හගවනතං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනතං නිසීදි. එකමනතං නිසීනතං ඛො අනාඨපිණ්ඩිකං ගහපතිං හගවා එතදචොච:

යතො ඛො ගහපති, අරියසාවකස්ස පඤ්ච භයාති වෙරාති චූපසනතානි හොනති, චතුභි ව සොතාපතනියඛෙහති සමනතාගතො හොති, අරියො වස්ස ඤ්ඤො පඤ්ඤො හුදිට්ඨො හොති සුපට්ඨිඤ්ඤො, සො ආකඬමානො අතතතාව අතතාතං ඛ්‍යාකරෙය්‍ය: “විණ්ඨිරයොලති විණ්ඨිරච්ඡාත-යොතිඤ්ඤා¹ විණ්ඨෙතතිච්ඡයො විණ්ඨාපාඤ්ඤානිච්ඡිතිපාතො, සොතාපනො-හවස්සී අභිතිපාතධිචෙමා නියතො සචෙමාධිපරායණො” ති.

කතමානි පඤ්ච භයාති වෙරාති චූපසනතානි හොනති?

යං ගහපති, පාණතිපාති පාණතිපාතපච්චයා දිට්ඨධම්මකම්පි භයං වෙරං පසවති, සම්පරාසිකම්පි භයං වෙරං පසවති, වෙතසිකම්පි දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදයති,² පාණතිපාතා පටිච්ඡිතස්ස එවං තං භයං වෙරං චූපසනතං හොති.

යං ගහපති, අදිනනාදුසි අදිනනාදුතපච්චයා දිට්ඨධම්මකම්පි භයං වෙරං පසවති, සම්පරාසිකම්පි භයං වෙරං පසවති, වෙතසිකම්පි දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදයති, අදිනනාදුතා පටිච්ඡිතස්ස එවං තං භයං වෙරං චූපසනතං හොති.

යං ගහපති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරී කාමෙසු මිච්ඡාචාරපච්චයා දිට්ඨධම්මකම්පි භයං වෙරං පසවති, සම්පරාසිකම්පි භයං වෙරං පසවති, වෙතසිකම්පි දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදයති, කාමෙසු මිච්ඡාචාර පටිච්ඡිතස්ස එවං තං භයං වෙරං චූපසනතං හොති.

යං ගහපති, මුසාවාදී මුසාවාදපච්චයා දිට්ඨධම්මකම්පි භයං වෙරං පසවති, සම්පරාසිකම්පි භයං වෙරං පසවති, වෙතසිකම්පි දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදයති, මුසාවාද පටිච්ඡිතස්ස එවං තං භයං වෙරං චූපසනතං හොති.

1. සොභි - මජ්ඣ. 2. පටිසංවෙදයති - සී.මු. P.T.S.

යං ගහපති, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨාසී සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨාන-
පච්චයා දිට්ඨධම්මකමප්භයං චෙරං පසවති, සමපරුසිකමප්භයං චෙරං පසවති,
චේතසිකමප්භයං ද්වේශසංසං පටිසංචෙදයති, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා
පටිච්චතස්ස එවං තං භයං චෙරං චූපසනතං භොති.

ඉමානි පඤ්ච භයානි චෙරනි චූපසනතානි භොතානි.

කතමෙහි චතුති සොතාපතනියඛෙහති සමන්තාගතො භොති?

ඉධ ගහපති, අරියසාවකො බුද්ධො අචෙච්චපසසාදෙන සමන්තාගතො
භොති: “ඉතිපි සො ගඟවා අරහං, සමමාසලබ්බො, විජ්ජාචරණසමපනො,
සුගතො, ලොකවිදු, අනුතතණෙ පුරිසදමමසාරථි, සථා දෙවමනුස්සාතං,
බුද්ධො, ගඟවා”ති.

ධම්මෙ අචෙච්චපසසාදෙන සමන්තාගතො භොති: “සාමකඛානො ගඟවතා
ධම්මො, සඤ්චරිකො, අකාලිකො, එහිපසසිකො, ඔපතසිකො, පච්චතං.
චෙදිතඛෙබ්බො විඤ්ඤානි”ති.

සඛෙස අචෙච්චපසසාදෙන සමන්තාගතො භොති: “සුපට්ඨනො¹
ගඟවතො සාවකසඛෙසා, උජ්ජපට්ඨනො ගඟවතො සාවකසඛෙසා, ඤාය-
පට්ඨනො ගඟවතො සාවකසඛෙසා, සාමීච්චපට්ඨනො ගඟවතො
සාවකසඛෙසා, යද්දං චතතාරි පුරිසපුනාති අට්ඨ පුරිසපුගාලා එස ගඟවතො
සාවකසඛෙසා, - අාහුතෙය්සා, පාහුතෙය්සා, දකඛිතෙය්සා, අඤ්ඤාලී-
කරණීයො, අනුතතරං පුඤ්ඤකෙඛතං ලොකස්සා”ති.

අරියකතෙහති සීලෙහි සමන්තාගතො භොති: අබණෙධති අච්ඡිද්දෙහි
අසබලෙහි අකමමාසෙහි භුජ්ජෙහති විඤ්ඤාපසසනෙථි² අපරුමට්ඨෙහි
සමාධිසංචතතතිකෙහි.

ඉමෙහි චතුති සොතාපතනියඛෙහති සමන්තාගතො භොති.

කතමො චස්ස අරියො ඤායො පඤ්ඤාය සුද්ධො භොති සුපට්ඨිඤ්ඤා

ඉධ ගහපති, අරියසාවකො පටිච්චසමුප්පාද ඤෙඤ්ඤවසාධුකං යොනිසො
මනසි කණ්ඨති: “ඉති ඉමසමං සති ඉදං භොති, ඉමසුප්පහදඉදං උපපජ්ජති,
ඉමසමං අසති ඉදං ත භොති, ඉමස්ස නිරොධා ඉදං නිරුජ්ජති, යද්දං
අච්ඡිජ්ජාපච්චයා සඛිඤ්ඤා, සඛිඤ්ඤාපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා
නාමරුපං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙචලස්ස දුකඛකඛනස්ස සමුදයො භොති.
අච්ඡිජ්ජායතෙච අසෙසච්චරානනිරොධා සඛිඤ්ඤානිරොධො, සඛිඤ්ඤානිරොධො
විඤ්ඤාණනිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙචලස්ස දුකඛකඛනස්ස නිරොධො
භොති. අගමස්ස අරියො ඤායො පඤ්ඤාය සුද්ධො භොති සුපට්ඨිඤ්ඤා -

1. සුපට්ඨනො - ඡෙස.
2. විඤ්ඤාපසසනෙථි - ඤා PTS

යතො ඛො භගපතී, අරියසාවකස්ස ඉමානි පඤ්ච භයානි චෙරානි චූපසන්නානි හොනනී, ඉමෙහි චතුහි සොතාපතනීයඛෙගහි සමන්නාගතො හොති, අයමස්ස¹ අරියො සද්දො පඤ්ඤාය සුද්ධෙඨා හොති සුප්පට්ඨිඤ්ඤො, සො අකඛ්ඛිමානො අත්තතාව අත්තාතං බ්‍යාකරෙය්‍ය: බිණ්ණීරයොමහි බිණ්ණීරච්ඡතයොනියො බිණ්ණපෙතනීවීසයො බිණ්ණාපායදුක්ඛනිවිජිපාතො, සොතාපනොභමයම් අවිජිපාතධම්මො: නියතො සම්මොඛිපරායණොති.

1. 6. 2

දුතීය පඤ්චභයචරසුක්තං

42. ඝාවජජීයං-

අථ ඛො සම්ඛහුලා භික්ඛු යෙහ භගවා තෙනුපසඛකමිඤ්ඤ උපසඛකමිඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා ඵකමන්තං නිසීදිංසු ඵකමන්තං නිසීනො ඛො තෙ භික්ඛු භගවා ඵතදවොච

යතො ච ඛො භික්ඛවො අරියසාවකස්ස පඤ්ච භයානි චෙරානි චූපසන්නානි හොනනී. චතුහි ච සොතාපතනීයඛෙගහි සමන්නාගතො හොති. අරියො චස්ස සද්දො පඤ්ඤාය සුද්ධෙඨා හොති සුප්පට්ඨිඤ්ඤො, සො අකඛ්ඛිමානො අත්තතාව අත්තාතං බ්‍යාකරෙය්‍ය. බිණ්ණීරයොමහි -පෙ- අවිජිපාතධම්මො: නියතො සම්මොඛිපරායණොති.

කතවානී පඤ්ච භයානි චෙරානි චූපසන්නානි හොනනී?

යං භික්ඛවෙ,* පාණ්ණිපානී -පෙ- [භයං චෙරං පසචති -පෙ-] අදින්නාදසී -පෙ- කාමෙසු මිච්ඡාවාරී -පෙ- මුක්ඛාවාදී -පෙ- යං භික්ඛවෙ සුරාමෙරයමඤ්ඤපච්චාදධාසී -පෙ- [භයං චෙරං පසචති -පෙ- දුක්ඛං දෙමනස්සං චෙදයති, සුරාමෙරයමඤ්ඤපච්චාදධාසා පටිච්චිතස්ස ඵචං තං භයං චෙරං චූපසන්නං හොති]

ඉමානි පඤ්ච භයානි චෙරානි චූපසන්නානිහොනනී.

කතමෙහි චතුහි සොතාපතනීයඛෙගහි සමන්නාගතො හොති?

ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො බුඤ්ඤො [අචෙච්චපසසාදෙන සමන්නාගතො හොති.] -පෙ- ධම්මෙම -පෙ- සඛෙඤ්ඤා [අචෙච්චපසසාදෙන සමන්නාගතො හොති.] -පෙ- අරියකනොති සීලෙහි සමන්නාගතො හොති -පෙ- ඉමෙහි චතුහි සොතාපතනීයඛෙගහි සමන්නාගතො හොති.

කතමො චස්ස අරියො සද්දො පඤ්ඤාය සුද්ධෙඨා හොති සුප්පට්ඨිඤ්ඤො?

ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො පටිච්චසමුප්පාදාඤ්ඤා පඤ්ඤා ඤායුක්කයොනියො මකසී කරොති -පෙ- අයමස්ස අරියො සද්දො පඤ්ඤාය සුද්ධෙඨා හොති සුප්පට්ඨිඤ්ඤො.

1 අයමමස්ස - මජ්ඣ., PTS 1, 2
* ඝායාපච්චි සබ්බං චිත්තාජෙතබ්බං - සීඤ්ඤා, PTS, 6 1, 2.

යතො ව බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමාති පඤ්ච භයාති වෙරුති චූපසනනාති හොත්ති, ඉඡේති වතුති සොතාපතතියධෙගති සමනනාගතො හොති, අයමස්ස අරියො ඤයො පඤ්ඤාය චුද්ධෙඨා හොති සුපච්චිද්ධො, සො ආකඛමානො අතතනාව අතතානං බ්‍යාකරෙය්‍ය: “බිණ්ණි රව්ඡානෙයානියො, බිණ්ණපෙතතිවිසයො, බිණ්ණාපායදුග්ගතිවිතිපාතො සොතාපනෙතාහමෙථී අචිතිපාතධමෙමා නියතො සමෙබ්බාධිපරායණො”ති.

1. 5. 3.

දුක්ඛසුභතං

43. ඝාච්ඡජීයං-

දුක්ඛස්ස භික්ඛවෙ, සමුදයඤ්ච අත්ඛගමඤ්ච¹ දෙසියාමි. තං සුඤ්ඤං -පෙ-

කතමො ව භික්ඛවෙ දුක්ඛස්ස සමුදයො? වකඤ්ච පච්චව රූපෙ ව උපපජ්ජති වකඤ්චිඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සඛගති ඵසෙසා. ඵසපච්චයා වෙදනා. වෙදනාපච්චයා තණ්හා. අයං බො භික්ඛවෙ දුක්ඛස්ස සමුදයො

සොතඤ්ච පච්චව සද්දෙ ව -පෙ- ඝාතඤ්ච පච්චව ගඤ්ච ව -පෙ- ජීවහඤ්ච පච්චව රසෙ ව -පෙ- කායඤ්ච පච්චව ථොට්ඨබ්බෙ ව -පෙ- මහඤ්ච පච්චව ධමෙම ව උපපජ්ජති මනොවිඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සඛගති ඵසෙසා. ඵසපච්චයා වෙදනා. වෙදනාපච්චයා තණ්හා. අයං බො භික්ඛවෙ දුක්ඛස්ස සමුදයො.

කතමො ව භික්ඛවෙ, දුක්ඛස්ස අත්ඛගමො? වකඤ්ච පච්චව රූපෙ ව උපපජ්ජති වකඤ්චිඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සඛගති ඵසෙසා. ඵසපච්චයා වෙදනා. වෙදනාපච්චයා තණ්හා. තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවිරුගතිරොධා උපාදාන- නීරොධො. උපාදානනීරොධා භවනීරොධො. භවනීරොධා ජාතීනීරොධො. ජාතීනීරොධා ජරුමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමතසුපායාසා නිරුජ්ඣන්ති. ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස නීරොධො හොති. අයං බො භික්ඛවෙ දුක්ඛස්ස අත්ඛගමො.

සොතඤ්ච පච්චව සද්දෙ ව උපපජ්ජති සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- ඝාතඤ්ච පච්චව ගඤ්ච ව උපපජ්ජති ඝාතවිඤ්ඤාණං -පෙ- ජීවහඤ්ච පච්චව රසෙ ව -පෙ- කායඤ්ච පච්චව ථොට්ඨබ්බෙ ව -පෙ- මහඤ්ච පච්චව ධමෙම ව උපපජ්ජති මනො විඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සඛගති ඵසෙසා. ඵසපච්චයා වෙදනා වෙදනාපච්චයා තණ්හා. තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවිරුගතිරොධා උපාදාන- නීරොධො. උපාදානනීරොධා භවනීරොධො. භවනීරොධා ජාතීනීරොධො. ජාතීනීරොධා ජරුමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමතසුපායාසා නිරුජ්ඣන්ති. ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස නීරොධො හොති. අයං බො භික්ඛවෙ දුක්ඛස්ස අත්ඛගමොති.

1. අත්ඛගමං- ඔ 1, 2

1. 5. 4.

ලොකසුභතං

44. ඝාච්ඡඵියං-

ලොකස්ස භීතඛවෙ සමුදයං ච අන්ධගමං ච දෙසිස්සාමි තං සුභංච -පෙ-

කතමො ච භීතඛවෙ, ලොකස්ස සමුදයො? චක්ඛුඤ්ඤා පටිච්ච රූපෙ ච උපපජ්ඣති චක්ඛුච්ඡාදාණං. තිණ්ණං සංඛතති ඵස්සො. ඵස්සපච්චයා වෙදනා. වෙදනාපච්චයා තණ්හා. තණ්හාපච්චයා උපාදානං. උපාදානපච්චයා භවො භවපච්චයා ජාති. ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපා-යාසා සමභවන්ති. අයං ඛො භීතඛවෙ, ලොකස්ස සමුදයො.

සොතඤ්ඤා පටිච්ච සද්දෙ ච -පෙ- ඝාතඤ්ඤා පටිච්ච ගඤ්ඤා ච -පෙ- ජීවහඤ්ඤා පටිච්ච රසෙ ච -පෙ- කායඤ්ඤා පටිච්ච ඵොට්ඨබ්බෙ ච -පෙ- මනඤ්ඤා පටිච්ච ධම්මෙ ච උපපජ්ඣති මනොච්ඡාදාණං. තිණ්ණං සංඛතති ඵස්සො. ඵස්සපච්චයා වෙදනා. වෙදනාපච්චයා තණ්හා. -පෙ- ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා සමභවන්ති. අයං ඛො භීතඛවෙ ලොකස්ස සමුදයො.

කතමො ච භීතඛවෙ, ලොකස්ස අන්ධගමො? චක්ඛුඤ්ඤා පටිච්ච රූපෙ ච උපපජ්ඣති චක්ඛුච්ඡාදාණං. තිණ්ණං සංඛතති ඵස්සො. ඵස්සපච්චයා වෙදනා. වෙදනාපච්චයා තණ්හා. තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවිරුගතිරොධා උපාදානතිරොධො. උපාදානතිරොධො භවතිරොධො -පෙ- ඵචමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනිකස්ස තීරොධො හොති. අයං ඛො භීතඛවෙ ලොකස්ස අන්ධගමො.

සොතඤ්ඤා පටිච්ච සද්දෙ ච -පෙ- ඝාතඤ්ඤා පටිච්ච ගඤ්ඤා ච -පෙ- ජීවහඤ්ඤා පටිච්ච රසෙ ච -පෙ- කායඤ්ඤා පටිච්ච ඵොට්ඨබ්බෙ ච -පෙ- මනඤ්ඤා පටිච්ච ධම්මෙ ච උපපජ්ඣති මනොච්ඡාදාණං. තිණ්ණං සංඛතති ඵස්සො. ඵස්සපච්චයා වෙදනා. වෙදනාපච්චයා තණ්හා. තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවිරුගතිරොධො උපාදානතිරොධො. උපාදානතිරොධො භවතිරොධො -පෙ- ඵචමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනිකස්ස තීරොධො හොති. අයං ඛො භීතඛවෙ ලොකස්ස අන්ධගමොති.

1. 5. 5.

ඤ්ඤානිකසුභතං

45. ඵචං මෙ සුභතං: ඵකං සමයං භගවා ඤ්ඤානිකෙ විහරති ගිඤ්ඤාකා-චසථෙ

අථ ඛො භගවා රහොගතො පටිසලුච්ඡිනො ඉමං ධම්මපරියායං අභාසි:

1, පටිසලානො - මජ්ඣං

වකුට්ඨකුට්ඨ පටිච්ච රූපෙ ව උපපජ්ජති වකුට්ඨකුට්ඨකුට්ඨං. තිණ්ණං සඛගති එසෙසා. එසසපච්චයා වෙදනා. වෙදනාපච්චයා තණ්හා. තණ්හාපච්චයා උපාදානං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො නොති.

සොතකුට්ඨ පටිච්ච සද්දෙ ව -පෙ- ඝාතකුට්ඨ පටිච්ච ගකුට්ඨ ව -පෙ- ජීවකුට්ඨ පටිච්ච රසෙ ව -පෙ- කායකුට්ඨ පටිච්ච ජොට්ඨබ්බෙ ව -පෙ- මතකුට්ඨ පටිච්ච ධම්මෙ ව උපපජ්ජති මනෝවිකුට්ඨකුට්ඨං. තිණ්ණං සඛගති එසෙසා. එසසපච්චයා වෙදනා. වෙදනාපච්චයා තණ්හා. තණ්හාපච්චයා උපාදානං-පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො නොති.

වකුට්ඨකුට්ඨ පටිච්ච රූපෙ ව උපපජ්ජති වකුට්ඨකුට්ඨකුට්ඨං. තිණ්ණං සඛගති එසෙසා. එසසපච්චයා වෙදනා. වෙදනාපච්චයා තණ්හා. තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවීරාගනීරොධා උපාදානනීරොධො. උපාදානනීරොධා භවතීරොධො-පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නීරොධො නොති.

සොතකුට්ඨ පටිච්ච සද්දෙ ව -පෙ- ඝාතවච්ච පටිච්ච ගකුට්ඨ ව -පෙ- ජීවකුට්ඨ පටිච්ච රසෙ ව -පෙ- කායකුට්ඨ පටිච්ච ජොට්ඨබ්බෙ ව -පෙ- මතකුට්ඨ පටිච්ච ධම්මෙ ව උපපජ්ජති මනෝවිකුට්ඨකුට්ඨං. තිණ්ණං සඛගති එසෙසා. එසසපච්චයා වෙදනා. වෙදනාපච්චයා තණ්හා. තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවීරාගනීරොධා උපාදානනීරොධො. උපාදානනීරොධා භවතීරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නීරොධො නොති.

තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤතරො භික්ඛු භගවතො උපසස්සතිං¹ ඨිතො භොති. අද්දසා ඛො භගවා² නං භික්ඛුං උපසස්සතිං ඨිතං. දිස්වාත තං භික්ඛුං එතදවොච: අසස්සාසි තො නුං භික්ඛු ඉමං ධම්මපරියායන්ති? එවමානෙතති. උග්ගණ්හාති නුං භික්ඛු ඉමං ධම්මපරියායං. පරියාපුණාති නුං භික්ඛු ඉමං ධම්මපරියායං. ධාරෙති නුං භික්ඛු ඉමං ධම්මපරියායං. අත්ඨංඝිතොයං භික්ඛු ධම්මපරියායො, අදිබ්බභවවරියකොති.

1. 5. 6

අඤ්ඤතර මුභමණ්ණුතනං

46. සාවච්චියං-

අප ඛො අඤ්ඤතරෙ මුභමණො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්නා භගවතා සද්ධිං සමෙමාදි. සමෙමාදනීඨං කථං සාරාණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමනනං නිසීදි. එකමනනං නිසීනෙනා ඛො සො මුභමණො භගවතනං එතදවොච:

කිනන්ත ඛො භො ගොතම සො කරුති, සො පටිසංවෙදෙයතිති? “සො කරුති සො පටිසංවෙදෙයති”ති ඛො මුභමණ, අයමෙකො අනෙතා.

කිං පන භො ගොතම අඤ්ඤකු කරුති, අඤ්ඤකු පටිසංවෙදෙයතිති? “අඤ්ඤකු කරුති අඤ්ඤකු පටිසංවෙදෙයති” ති ඛො මුභමණ, අයං දුතියො අනෙතා.

1 උපසස්සති - මර්ඝා, සා.

එතෙ තෙ බ්‍රාහ්මණ උභො අනෙත අනුපගමම මජ්ඣෙක තපාගතො ධම්මං දෙසෙති. “අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරා, සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං -පෙ- ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස සමුදයොභොති. අවිජ්ජායනෙව අසෙසවීරාගනිරොධා සඛ්ඛාරනිරොධො. සඛ්ඛාරනිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො -පෙ- ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස තිරොධො භොති”ති.

එවං චුතෙත සො බ්‍රාහ්මණො භගවනනං එතදවොච: අභික්කනනං හො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙත්තු අජ්ජතයෙත පාණ්ණපෙතං සරණං ගතනති.

1. 5. 7.

ජාණ්ණසොණී සුභනං.

47. සාවඤ්චියං-

අථ ඛො ජාණ්ණසොණී බ්‍රාහ්මණො යෙත භගවා තෙනුපසඛකමි උපසඛකමිත්වා භගවතා සද්ධිං සමොද්ධිං -පෙ- එකමනනං නිසිනො ඛො ජාණ්ණසොණී බ්‍රාහ්මණො භගවනනං එතදවොච:

කීනත්තු ඛො හො ගොතම සඛ්ඛමෙඤ්චිති? “සඛ්ඛමෙඤ්චි”ති ඛො බ්‍රාහ්මණ අයමෙකො අනෙතො.

කිං පත හො ගොතම සඛ්ඛං තඤ්චිති? “සඛ්ඛං තඤ්චි”ති ඛො බ්‍රාහ්මණ අයං දුතියො අනෙතො.

එතෙ තෙ බ්‍රාහ්මණ උභො අනෙත අනුපගමම මජ්ඣෙක තපාගතො ධම්මං දෙසෙති: “අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරා, සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං -පෙ- ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස සමුදයො භොති. අවිජ්ජායනෙව අසෙසවීරාගනිරොධා සඛ්ඛාරනිරොධො. සඛ්ඛාරනිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො -පෙ- ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස තිරොධො භොති”ති.

එවං චුතෙත ජාණ්ණසොණී බ්‍රාහ්මණො භගවනනං එතදවොච අභික්කනනං හො ගොතම, -පෙ- [උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙත්තු] අජ්ජතයෙත පාණ්ණපෙතං සරණං ගතනති.

1. 5. 8.

ලොකායතීකසුභනං.

48. සාවඤ්චියං-

අථ ඛො ලොකායතීකො බ්‍රාහ්මණො යෙත භගවා [තෙනුපසඛකමි උපසඛකමිත්වා භගවතා සද්ධිං සමොද්ධිං] -පෙ- එකමනනං නිසිනො ඛො ලොකායතීකො බ්‍රාහ්මණො භගවනනං එතදවොච:

කිනඤ්ඤා ඛො භො භොතම, සබ්බමඤ්ඤිති? 'සබ්බමඤ්ඤිති ඛො චූභමණ ජේට්ඨමේතං ලොකායතං.

කිං පත භො භොතම, සබ්බං තඤ්ඤිති? 'සබ්බං තඤ්ඤිති ඛො චූභමණ උද්භයමේතං ලොකායතං.

කිනඤ්ඤා ඛො භො භොතම, සබ්බමේකතතනන්ති? 'සබ්බමේකතතනන්ති' ඛො චූභමණ තභියමේතං ලොකායතං.

කිං පත භො භොතම, සබ්බං පුච්චතතනන්ති? 'සබ්බං පුච්චතතනන්ති' ඛො චූභමණ වතුඤ්ඤමේතං ලොකායතං.

එතෙ තෙ චූභමණ උභො අනෙත අනුපභමම මජ්ඣිමනික තථාභතො ධම්මං දෙතෙති: "අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාර, සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං -පෙ- එවමේතස්ස කෙවලස්ස උකඛකඛකිස්ස සමුදයො භොති. අවිජ්ජායතෙව අසෙසවිර්භනිරොධො සඛ්ඛාරනිරොධො, සඛ්ඛාරනිරොධො විඤ්ඤාණනිරොධො -පෙ- එවමේතස්ස කෙවලස්ස උකඛකඛකිස්ස නිරොධො භොති"ති.

එවං චූභතෙත ලොකායතිකො චූභමණො භගවතනං එතදචොච: අභිකක්ඛනං භො භොතම -පෙ- [උපාසකං මං භවං භොතමො ධාරෙතු] අජ්ජතග්ගෙ පාඤ්ඤපෙතං සරණං ගතනති.

1. 5. 9

පඨම අභියසාවකසුභතං

49. භාවජජීයං-

ත භික්ඛවෙ සුතවතො අරියසාවකස්ස එවං භොති: "කිනඤ්ඤා ඛො කිසම්මිං සති කිං භොති, කියසුපපාදා කිං උපපජ්ජති, [කිසම්මිං සති සඛ්ඛාර භොතති, කිසම්මිං සති විඤ්ඤාණං භොති, කිසම්මිං සති තාමරුපං භොති, කිසම්මිං සති සලායතනං භොති,]* කිසම්මිං සති එසොසා භොති, කිසම්මිං සති වේදනා භොති, කිසම්මිං සති තණ්හා භොති, කිසම්මිං සති උපාදානං භොති, කිසම්මිං සති භවො භොති, කිසම්මිං සති ජාති භොති, කිසම්මිං සති ජරාමරණං භොති"ති,

අථ ඛො භික්ඛවෙ සුතවතො අරියසාවකස්ස අපරපච්චයා ඤාණඤ්ඤෙවෙඤ්ඤා භොති: "ඉමසම්මිං සති ඉදං භොති, ඉමසුපපාදා ඉදං උපපජ්ජති. [අවිජ්ජාය සති සඛ්ඛාරා භොතති. සඛ්ඛාරෙසු සති විඤ්ඤාණං භොති.]* විඤ්ඤාණෙ සති තාමරුපං භොති. -පෙ- ජාතියා සති ජරාමරණං භොති"ති. සො එවං පජානාති "එවං අයං ලොකො සමුදයති"ති.

* [-] ඉමෙති සකඛිජෙනෙහි අනතරිත පාඨා; සාමීපොඤ්ඤෙව ලිඛිතභිහලපොඤ්ඤෙව ච ස දිසානෙත.

ත භික්ඛවෙ, පුතචතො අරියසාවකස්ස එවං හොති: “කිං නු ඛො කිසම්මං අසති කිං ත හොති, කිසං නිරොධා කිං නිරුජ්ඣති, කිසම්මං අසති සඛාරා ත හොනති, කිසම්මං අසති විඤ්ඤාණං ත හොති, කිසම්මං අසති තාමරූපං ත හොති, කිසම්මං අසති සලායතනං ත හොති, කිසම්මං අසති එස්සො ත හොති, කිසම්මං අසති වෙදනා ත හොති, කිසම්මං අසති තණ්හා ත හොති, කිසම්මං අසති උපාදතං ත හොති, කිසම්මං අසති භවො ත හොති, කිසම්මං අසති ජාති ත හොති, කිසම්මං අසති ජරාමරණං ත හොති”ති.

අඵ ඛො භික්ඛවෙ, පුතචතො අරියසාවකස්ස අපරපච්චයා ඤ්ඤාණමෙ-වෙත්ථ හොති: “ඉමසම්මං අසති ඉදං ත හොති. ඉමසං නිරොධා ඉදං නිරුජ්ඣති. අභිජජාය අසති සඛාරා ත හොනති. සඛාරෙසු අසති විඤ්ඤාණං ත හොති. විඤ්ඤාණෙ අසති තාමරූපං ත හොති. තාමරූපෙ අසති සලායතනං ත හොති. -පෙ- එස්සො ත හොති. -පෙ- වෙදනා ත හොති. -පෙ- තණ්හා ත හොති. -පෙ- උපාදතං ත හොති. -පෙ- භවො ත හොති. -පෙ- ජාති ත හොති. ජාතියා අසති ජරාමරණා ත හොති”ති. සො එවං පජානාති “එවං අයං ලොකො නිරුජ්ඣති”ති.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො එවං ලොකස්ස සමුදයං ච අත්ඛතමං ච යථාභූතං පජානාති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො දිට්ඨිසම්පන්නො ඉතිපි -පෙ- අමතඤ්චාරං ආභව්ච තිට්ඨති ඉතිපිති.

1. 5. 10

දුතිය අරියසාවකසුතතං.

50. ඝාචජජීයං-

ත භික්ඛවෙ, පුතචතො අරියසාවකස්ස එවං හොති: “කිනනු ඛො කිසම්මං සති කිං හොති, කිසසුපපාද කිං උපපජ්ජති, කිසම්මං සති සඛාරා හොනති, කිසම්මං සති විඤ්ඤාණං හොති, කිසම්මං සති තාමරූපං හොති, කිසම්මං සති සලායතනං හොති, කිසම්මං සති එස්සො හොති, කිසම්මං සති වෙදනා හොති, කිසම්මං සති තණ්හා හොති, කිසම්මං සති උපාදතං හොති, කිසම්මං සති භවො හොති, කිසම්මං සති ජාති හොති, කිසම්මං සති ජරාමරණං හොති”ති.

අඵ ඛො භික්ඛවෙ, පුතචතො අරියසාවකස්ස අපරපච්චයා ඤ්ඤාණමෙවෙත්ථ හොති: “ඉමසම්මං සති ඉදා හොති. ඉමසසුපපාද ඉදං උපපජ්ජති. අභිජජාය සති සඛාරා හොනති. සඛාරෙසු සති විඤ්ඤාණං හොති. විඤ්ඤාණෙ සති තාමරූපං හොති. තාමරූපෙ සති සලායතනං හොති. සලායතනෙ සති එස්සො හොති. එස්සෙ සති වෙදනා හොති. වෙදනාය සති තණ්හා හොති. තණ්හාය සති උපාදතං හොති. උපාදතෙ සති භවො හොති. භවෙ සති ජාති හොති. ජාතියා සති ජරාමරණං හොති”ති යො එවං පජානාති: “එවමයං ලොකො සමුදයති”ති.

ත භික්ඛවෙ, සුභවතො අරියසාවකස්ස එවං තොති: “කිනන්තු ඛො කිසමිං අසති කිං ත භොති, කිසස නිරොධා කිං නිරුජ්ඣති, කිසමිං අසති සඛ්ඛාරා ත භොනති, කිසමිං අසති විඤ්ඤාණං ත භොති -පෙ- කිසමිං අසති ජරාමරණං ත භොති”ති.

අඵ ඛො භික්ඛවෙ, සුභවතො අරියසාවකස්ස අපරපඵච්චයා ඤාණ-මෙවෙත්ථ භොති: “ඉමසමිං අසති ඉදං ත භොති. ඉමස්ස නිරොධා ඉදං නිරුජ්ඣති. අවිජ්ජාය අසති සඛ්ඛාරා ත භොනති. සඛ්ඛාරෙසු අසති විඤ්ඤාණං ත භොති. විඤ්ඤාණෙ අසති තාමරූපං ත භොති -පෙ- ජාතියා අසති ජරාමරණං ත භොති”ති. සො එවං පජාතාති: “එවමයං ලොකො නිරුජ්ඣති”ති.

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො එවං ලොකස්ස සමුදයඤ්ඤා අත්ඛිතමඤ්ඤා යථාභූතං පජාතාති. අයං චූළචති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො දිට්ඨි-සම්පන්නො ඉතිපි, දස්සනසම්පන්නො ඉතිපි, අභතො ඉමං සඤ්ඤාමං ඉතිපි, පස්සති ඉමං සඤ්ඤාමං ඉතිපි, සෙධෙත ඤාණෙන සමන්තාභතො ඉතිපි, සෙධාය විජ්ජාය සමන්තාභතො ඉතිපි, ධම්මසොතං සම්පන්නො ඉතිපි, අරියො නිබ්බන්ධිකපඤ්ඤා ඉතිපි, අමතඤ්ඤා ආභව්ච තිට්ඨති ඉතිපිති

ගහපතිවග්ගො පඤ්ඤාමො.

තසසුඤ්ඤානං:

ඤේ පඤ්ඤා වෙරහයා චූඤ්ඤා දුක්ඛං ලොකො ව ඤානිතං
අඤ්ඤාතරං ජාණ්ට්ඨියොණි ව ලොකායතිකෙන අට්ඨමං
ඤේ අරියසාවකා චූඤ්ඤා වග්ගො තෙන පච්චවතීති,

6. දුක්ඛවග්ගො

1. 6. 1

පරිච්ඡෙදනාසුත්තං

51. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාඨකපීඨං වහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරුමෙ. තඤ්ඤො¹ භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති. හදනොති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

කීත්තාවතා: හු ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු පරිච්ඡෙදනාසමානො පරිච්ඡෙදනෙස සබ්බසො සමමා දුක්ඛකඛයානාති? “භගවං මූලිකා තො භනෙත, ධම්මා. භගවං තෙතතිකා, භගවං පටිසරණා. සාධු වත භනෙත භගවනං එව පටිභාතු එතස්ස භාසිතස්ස අථො. භගවතො සුත්වා භික්ඛු ධාරෙස්සන්ති”ති.

තෙත හි භික්ඛවෙ,² සුඤ්ඤාඨ. සාධුකං මතසි කරොඨ. භාසිතස්මිති

එවං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

ඉමං භික්ඛවෙ, භික්ඛු පරිච්ඡෙදනාසමානො පරිච්ඡෙදති: “යං ඛො ඉදං අතෙකපීඨං. තානපපකාරකං³ දුක්ඛං ලොකෙ උපපජ්ජති ජරාමරණං. ඉදං හු ඛො දුක්ඛං කිත්තිදුකං, කිංසමුදයං, කිඤ්ජාතිකං, කිංපභවං. කිංසමිං සති ජරාමරණං භොති. කිංසමිං අසති ජරාමරණං ත භොති”ති.

තො පරිච්ඡෙදනාසමානො එවං පජානාති: “යං ඛො ඉදං අතෙකපීඨං තානපපකාරකං දුක්ඛං ලොකෙ උපපජ්ජති ජරාමරණං, ඉදං ඛො දුක්ඛං ජාතිකිදුකං ජාතිසමුදයං ජාතිජාතිකං ජාතිපභවං. ජාතියා සති ජරාමරණං භොති. ජාතියා අසති ජරාමරණං ත භොති”ති.

සො ජරාමරණඤ්ඤෙ පජානාති. ජරාමරණසමුදයඤ්ඤෙ පජානාති. ජරාමරණනිරෝධඤ්ඤෙ පජානාති. යං ව ජරාමරණනිරෝධසාරුපයාමිති පටිපදකං ව පජානාති. තථා පටිපනො ව භොති අනුධම්මවාරි.

අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු සබ්බසො සමමා දුක්ඛකඛයාස පටිපනො භොති⁴ ජරාමරණනිරෝධාය.

අථාපරං පරිච්ඡෙදනාසමානො පරිච්ඡෙදති: “ජාතිපතායං කිත්තිදුකා, කිංසමුදයා, කිඤ්ජාතිකා, කිංපභවා, කිංසමිං සති ජාති භොති, කිංසමිං අසති ජාති ත භොති”ති.*

1. ‘ඛො’ ඉති තඤ්ඤො - PTS. 2. සිකාපෙ භා - PTS, 3. තානපපකාර - සිචු. 4. ‘භොති’ ඉති සබ්බසො තඤ්ඤො. * ජාතිවාරො ත දිස්සන්තෙ - PTS.

සො පරිච්ඡිංසමානො ඵලං පජානාති: “ජාති භවතිදුතා, භවසමුදයා, භවජාතිකා, භවපභවො. භවෙ සති ජාති භොති. භවෙ අසති ජාති ත භොති”ති.

සො ජාතීං ව පජානාති. ජාතිසමුදයං ව පජානාති. ජාතිනිරුධං ව පජානාති. යා ව ජාතිනිරුධසාරූපගාමිනී පටිපදා, තං ව පජානාති. තථා පටිපනො ව භොති අනුධම්මවාරී.

අයං චූළචනි භික්ඛවෙ, භික්ඛු සබ්බසො දුක්ඛකයාය පටිපනො භොති¹ ජාතිනිරුධාය.

අථාපරං පරිච්ඡිංසමානො පරිච්ඡිංසති: “භවො පතායං කිනන්දනො, කිංසමුදයො, කිඤ්ජාතිකො, කිම්පභවො, කියමිං සති භවො භොති, කියමිං අසති භවො ත භොති”ති.

සො පරිච්ඡිංසමානො ඵලං පජානාති: භවො උපාදතනීදනො. උපාදත-සමුදයො, උපාදතජාතිකො, උපාදතපභවො. උපාදතෙ සති භවො භොති. උපාදතෙ අසති භවො ත භොතිති.

සො භවං ව පජානාති. භවසමුදයං ව පජානාති. භවනිරුධං ව පජානාති. යා ව භවනිරුධසාරූපගාමිනී පටිපදා, තං ව පජානාති. තථා පටිපනො ව භොති අනුධම්මවාරී.

අයං චූළචනි භික්ඛවෙ, භික්ඛු සබ්බසො දුක්ඛකයාය පටිපනො භොති භවනිරුධාය.

අථාපරං පරිච්ඡිංසමානො පරිච්ඡිංසති: උපාදතං පනිදං කිනන්දනං -පෙ- තණ්හා පතායං කිනන්දනා -පෙ- වෙදනා පතායං කිනන්දනා -පෙ- ඵසෙසා පතායං කිනන්දනො -පෙ- සලායතනං පනිදං කිනන්දනං -පෙ- තාමරූපං පනිදං කිනන්දනං -පෙ- විඤ්ඤණං පනිදං කිනන්දනං -පෙ- සඤ්ඤා පනිමෙ කිනන්දනා, කිංසමුදයා, කිඤ්ජාතිකා, කිම්පභවො, කියමිං සති සඤ්ඤා භොනති, කියමිං අසති සඤ්ඤා ත භොනති”ති. සො පරිච්ඡිංසමානො ඵලං පජානාති: “සඤ්ඤා අවිජ්ජානීදනා, අවිජ්ජාසමුදයා, අජ්ජාජාතිකා, අවිජ්ජාපභවො. අවිජ්ජාය සති සඤ්ඤා භොනති. අවිජ්ජාය අසති සඤ්ඤා ත භොනතිති. සො සඤ්ඤා රෙ ව පජානාති. සඤ්ඤා රසමුදයං ව පජානාති. සඤ්ඤා ර නිරුධං ව පජානාති. යා ව සඤ්ඤා රනිරුධසාරූප ගාමිනී පටිපදා, තං ව පජානාති. තථා පටිපනො ව භොති අනුධම්මවාරී.

අයං චූළචනි භික්ඛවෙ, භික්ඛු සබ්බසො සමමා දුක්ඛකයාය පටිපනො භොති සඤ්ඤා රනිරුධාය.

1. ‘භොති’ ඉති කප්ථි-මඡසා, සො, PTS. ඔ

අවිජ්ජාගතොයං භික්ඛවෙ, පුරිසපුග්ගලො පුඤ්ඤං වෙ සඛාරං අභිසඛිරොති, පුඤ්ඤපභංගං හොති විඤ්ඤණං. අපුඤ්ඤං වෙ සඛාරං අභිසඛිරොති, අපුඤ්ඤපභංගං හොති විඤ්ඤණං. ආනෙඤ්ජං වෙ සඛාරං අභිසඛිරොති, ආනෙඤ්ජපභංගං හොති විඤ්ඤණං.

යනො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අවිජ්ජා පභිණා හොති විජ්ජා උපපන්නා, සො අවිජ්ජාවිරාගා විජ්ජපපාදා නෙව පුඤ්ඤභිසඛාරං අභිසඛිරොති. න අපුඤ්ඤාසඛාරං අභිසඛිරොති. න ආනෙඤ්ජාභිසඛාරං අභිසඛිරොති අනභිසඛිරොනෙතො අනභිසඤ්චතයනෙතො න කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. අනුපාදියං න පරිතස්සති. අපරිතස්සං පච්චතං. යෙව¹ පරිනිබ්බායති. 'බිණා ජාති. වුසිතං. බුභවච්චියං. කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තතායා'ති පජානාති.

සො සුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති, සා අනිච්චාති පජානාති. අනපේඤ්ඤා-සිතාති² පජානාති. අනභිතඤ්චතාති³ පජානාති. දුක්ඛං වෙ වෙදනං වෙදියති, සා අනිච්චාති පජානාති. අනපේඤ්ඤාසිතාති² පජානාති. අනභිතඤ්චතාති³ පජානාති. අදුක්ඛමසුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති, සා අනිච්චාති පජානාති. අනපේඤ්ඤාසිතාති² පජානාති. අනභිතඤ්චතාති පජානාති

සො සුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති, විසඤ්ඤානෙතො තං⁴ වෙදනං වෙදියති. දුක්ඛං වෙ වෙදනං වෙදියති, විසඤ්ඤානෙතො තං වෙදනං වෙදියති. අදුක්ඛමසුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති, විසඤ්ඤානෙතො තං වෙදනං වෙදියති.

සො කායපරියනතිකං වෙදනං වෙදයමානො⁵ කායපරියනතිකං වෙදනං වෙදයාමීති⁶ පජානාති. ජ්චිතපරියනතිකං වෙදනං වෙදයමානො ජ්චිතපරියනතිකං වෙදනං වෙදයාමීති පජානාති. කායස්ස හෙද උඤ්චං ජ්චිතපරියාදනා ඉධෙව සබ්බවෙදසිතාති අනභිතඤ්චතාති සිති භවිස්සනති. සරිරාති අවසිස්සනති පජානාති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො කුම්භකාරපාකා උණං කුම්භං උඤ්චරිත්වා සමෙ භුමිභාගෙ පතිවිසෙය්‍ය,⁷ තත්‍ර යායං උසථා සා තතේච වුපසමෙය්‍ය. කපලුරාති අවසිස්සෙය්‍යං. එවමෙව බො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමානො [කායපරියනතිකං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති.] ජ්චිතපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමානො ජ්චිතපරියනතිකං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති. කායස්ස හෙද උඤ්චං ජ්චිතපරියාදනා ඉධෙව සබ්බවෙදසිතාති අනභිතඤ්චතාති සිති භවිස්සනති, සරිරාති අවසිස්සනති පජානාති.

1. පච්චතනපෙඤ්ඤාව - චජ්ජං. 2. න අපේඤ්ඤාසිතා - සිවු. 3. න අභිතඤ්චතා - සිවු.
4. විසංග්‍රහෙතො තං - සිවු 5 වෙදියමානො - සිවු, PTS, 6 වෙදියාමි - සිවු,
7. පච්චිසෙය්‍යෙය්‍ය - චජ්ජං, පතිවිසෙය්‍යෙය්‍ය-සා, PTS

තං කීං මඤ්ඤුඵ භික්ඛවෙව, අපි නු ඛො ඛිණාසවො භික්ඛු පුඤ්ඤති-සඛාරං වා අභිසඛිවරෙය්‍ය, අපුඤ්ඤතිසඛාරං වා අභිසඛිවරෙය්‍ය, ආනෙඤ්ජාභිසඛාරං වා අභිසඛිවරෙය්‍යාති?

‘නො හෙතං භනෙත.’

සබ්බසො වා පන සඛිවරෙපු අසති සඛිවරනීරොධා අපි නු ඛො විඤ්ඤුණං පඤ්ඤයෙථාති?

‘නො හෙතං භනෙත.’

සබ්බසො වා පන විඤ්ඤුණේ අසති විඤ්ඤුණනීරොධා අපි නු ඛො නාමරූපං පඤ්ඤයෙථාති?

‘නො හෙතං භනෙත.’

සබ්බසො වා පන නාමරූපෙ අසති නාමරූපනීරොධා අපි නු ඛො සලායතනං පඤ්ඤයෙථාති?

‘නො හෙතං භනෙත.’

සබ්බසො වා පන සලායතනෙ අසති සලායතනනීරොධා අපි නු ඛො ඵසෙයා පඤ්ඤයෙථාති?

‘නො හෙතං භනෙත.’

සබ්බසො වා පන ඵසෙය අසති ඵසෙයනීරොධා අපි නු ඛො වෙදනා පඤ්ඤයෙථාති?

‘නො හෙතං භනෙත.’

සබ්බසො වා පන වෙදනාය අසති වෙදනානීරොධා අපි නු ඛො තණ්හා පඤ්ඤයෙථාති?

‘නො හෙතං භනෙත.’

සබ්බසො වා පන තණ්හාය අසති තණ්හානීරොධා අපි නු ඛො උපාදානං පඤ්ඤයෙථාති?

‘නො හෙතං භනෙත.’

සබ්බසො වා පන උපාදානෙ අසති උපාදානනීරොධා අපි නු ඛො භවො පඤ්ඤයෙථාති?

‘නො හෙතං භනෙත.’

සබ්බසො වා පන භවෙ අසති භවනීරොධා අපි නු ඛො ජාඪී පඤ්ඤයෙථාති?

‘නො හෙතං භනෙත.’

සබ්බසො වා පන ජාඪීයා අසති ජාඪීනීරොධා අපි නු ඛො ජරාමරණං පඤ්ඤයෙථාති?

‘නො හෙතං භනෙත.’

සබ්බසො වා පන ජරාමරණෙ අසති ජරාමරණනීරොධා අපි නු ඛො ජරාමරණං පඤ්ඤයෙථාති?

‘නො හෙතං භනෙත.’

සාධු සාධු ඛො! භික්ඛවෙව, ඵචමෙවෙතං² භික්ඛවෙව, හෙතං අඤ්ඤුඵ සද්දහඵ ඵචමෙවෙතං³ භික්ඛවෙව, අධිච්චඵඵ නිකායඛා ඵඪ්ඪ භොඵ නිබ්බිච්චිඵඵ. ඵසෙවනො ඉක්ඛස්සාති

1. ‘ඵඵ’ ඉඵි නසී - මජ්ඣ., සෘ., PTS. 2. ඵඵමෙව. - මජ්ඣ.
3. සද්දහඵ මෙව. - මජ්ඣ., PTS. සද්දහඵ ඵඵමෙව. - සෘ.

1. 6. 2.

උපාදනසුභතං

52. ඝාචජඨිං-

උපාදනීයෙසු භික්ඛවෙ ධම්මෙසු අසාදනුපසසිනො විහරතො තණ්හා පවසස්ඨි තණ්හාපච්චයා උපාදනං. උපාදනපච්චයා භවො. භවපච්චයා ජාති. ජාතීපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා සමභවන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛන්ධස්ස සමුදයො ගොති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, දසනනං වා කට්ඨවාහානං චීසාය වා කට්ඨවාහානං තිංසාය වා කට්ඨවාහානං චන්තාරීසාය වා කට්ඨවාහානං මහාඅග්ගිකකඤ්ඤා ජලෙය්‍ය¹, තත්‍ර පුරිසො කාලෙත කාලං සුක්ඛාති වෙච තිණාති පකඛිපෙය්‍ය, සුක්ඛාති ච ගොමයාති පකඛිපෙය්‍ය, සුක්ඛාති ච කට්ඨාති පකඛිපෙය්‍ය, එවං² හි සො භික්ඛවෙ මහාඅග්ගිකකඤ්ඤා තදුභාරො තදුපාදනො චිරං දීඝමඤ්ඤාතං ජලෙය්‍ය

එවමෙච බො භික්ඛවෙ, උපාදනීයෙසු ධම්මෙසු අසාදනුපසසිනො විහරතො තණ්හා පවසස්ඨි තණ්හාපච්චයා උපාදනං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛන්ධස්ස සමුදයො ගොති.

උපාදනීයෙසු භික්ඛවෙ, ධම්මෙසු ආදීනවානුපසසිනො විහරතො තණ්හා තිරුජ්ඣති. තණ්හාතිරොධා උපාදනතිරොධො. උපාදනතිරොධො -පෙ- ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා තිරුජ්ඣන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛන්ධස්ස තිරොධො ගොති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, දසනනං වා කට්ඨවාහානං චීසාය වා කට්ඨවාහානං තිංසාය වා කට්ඨවාහානං චන්තාරීසාය වා කට්ඨවාහානං මහාඅග්ගිකකඤ්ඤා ජලෙය්‍ය, තත්‍ර පුරිසො ත කාලෙත කාලං සුක්ඛාති වෙච තිණාති පකඛිපෙය්‍ය, ත සුක්ඛාති ච ගොමයාති පකඛිපෙය්‍ය, ත සුක්ඛාති ච කට්ඨාති පකඛිපෙය්‍ය, එවං හි සො භික්ඛවෙ මහාඅග්ගිකකඤ්ඤා පුරිමස්ස ච උපාදනස්ස පරියාදනා අඤ්ඤස්ස ච අනුපහාරා අභාහාරො නිබ්බායෙය්‍ය.

එවමෙච බො භික්ඛවෙ, උපාදනීයෙසු ධම්මෙසු ආදීනවානුපසසිනො විහරතො තණ්හා තිරුජ්ඣති තණ්හාතිරොධා උපාදනතිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛන්ධස්ස තිරොධො ගොතිති

1. 6 3

සඤ්ඤප්පනසුභතං

53. ඝාචජඨිං-

සඤ්ඤප්පනීයෙසු භික්ඛවෙ, ධම්මෙසු අසාදනුපසසිනො විහරතො තණ්හා පවසස්ඨි. තණ්හාපච්චයා උපාදනං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛන්ධස්ස සමුදයො ගොති.

1. ජලෙය්‍ය - PTS. 2. එවඤ්ඤි - ස්‍යා, PTS.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, තෙලං ච පට්ඨව වට්ඨිං ච පට්ඨව තෙලප්පදීපො ක්කායෙය්‍ය, තනු පුරිසො කාලෙත කාලං තෙලං ආසිඤ්චෙය්‍ය,¹ වට්ඨිං උපසංභරෙය්‍ය,² එවං හි සො භික්ඛවෙ තෙලප්පදීපො තද්දභාරො තද්දපාදතො විරං දීඝමඤ්චානං ජලෙය්‍ය.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සඤ්ඤප්පතීයෙසු ධම්මෙසු අය්‍යාදනුපසසිනො විහරතො තණ්හා පච්ඤ්ඤිති. තණ්හාපච්චයා උපාදානං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස සමුදයො හොති.

සඤ්ඤප්පතීයෙසු භික්ඛවෙ, ධම්මෙසු ආදීතවානුපසසිනො විහරතො තණ්හා නිරුජ්ඣති. තණ්හානිරොධා උපාදානනිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස නිරොධො හොති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, තෙලං ච පට්ඨව වට්ඨිං ච පට්ඨව තෙලප්පදීපො ක්කායෙය්‍ය, තනු පුරිසො ත කාලෙත කාලං තෙලං ආසිඤ්චෙය්‍ය, ත වට්ඨිං ච.³ උපසංභරෙය්‍ය, එවං හි සො භික්ඛවෙ තෙලප්පදීපො පුරිමස්ස ච උපාදානස්ස උරියාදනා අඤ්ඤස්ස ච අනුපහාරා අතාහාරො නිබ්බානෙය්‍ය.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සඤ්ඤප්පතීයෙසු ධම්මෙසු ආදීතවානුපසසිනො විහරතො තණ්හා නිරුජ්ඣති. තණ්හානිරොධා උපාදානනිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස නිරොධො හොති.

1. 6. 4

දුතීය සඤ්ඤප්පනසුනනං

54. සාමන්තියං-

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, තෙලං ච පට්ඨව වට්ඨිං ච පට්ඨව තෙලප්පදීපො ක්කායෙය්‍ය, තනු පුරිසො කාලෙත කාලං තෙලං ආසිඤ්චෙය්‍ය, වට්ඨිං ච උපසංභරෙය්‍ය, එවං හි සො භික්ඛවෙ තෙලප්පදීපො තද්දභාරො තද්දපාදතො විරං දීඝමඤ්චානං ජලෙය්‍ය.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සඤ්ඤප්පතීයෙසු ධම්මෙසු අය්‍යාදනුපසසිනො විහරතො තණ්හා පච්ඤ්ඤිති. තණ්හාපච්චයා උපාදානං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස සමුදයො හොති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, තෙලං ච පට්ඨව වට්ඨිං ච පට්ඨව තෙලප්පදීපො ක්කායෙය්‍ය, තනු පුරිසො ත කාලෙත කාලං තෙලං ආසිඤ්චෙය්‍ය, ත වට්ඨිං ච උපසංභරෙය්‍ය, එවං හි සො භික්ඛවෙ තෙලප්පදීපො පුරිමස්ස ච උපාදානස්ස උරියාදනා අඤ්ඤස්ස ච අනුපහාරා⁴ අතාහාරො නිබ්බානෙය්‍ය.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සඤ්ඤප්පතීයෙසු ධම්මෙසු ආදීතවානුපසසිනො විහරතො තණ්හා නිරුජ්ඣති. තණ්හානිරොධා උපාදානනිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස නිරොධො හොති.

1. අසිසිඤ්චෙය්‍ය - සිමු. 2. උපසංභරෙය්‍ය - සිමු, සී 1, 3. ව, ඉභි නන්ති - සන, මජ්ජ. 4. අනුපහාරා - PTS.

1. 6. 5

මහාරූක්ඛසුක්තං

55. ආවජ්ඣයං-

උපාදනීයෙසු භික්ඛවෙ, ධම්මෙසු අසාදනුපසසිනො විහරතො තණ්හා පවඛසති. තණ්හාපච්චයා උපාදනං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකකිස්ස සමුදයො හොති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාරුක්ඛො, තස්ස යාති වෙච චූලානි අධොගමානි, යාති ච තිරිඨංගමානි, සබ්බානි තානි උඤ්ච ඔජං අභිහරන්ති. එවං හි සො භික්ඛවෙ මහාරුක්ඛො තදහාරො තදුපාදනො විරං දීඝමඤ්ඤානං තිට්ඨෙය්‍ය.

එවමෙච ඛො භික්ඛවෙ, උපාදනීයෙසු ධම්මෙසු අසාදනුපසසිනො විහරතො තණ්හා පවඛසති. තණ්හාපච්චයා උපාදනං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකිස්ස සමුදයො හොති.

උපාදනීයෙසු භික්ඛවෙ, ධම්මෙසු ආදීතවානුපසසිනො විහරතො තණ්හා නිරුජ්ඣති. තණ්හානිරොධො උපාදනනිරොධො. උපාදනනිරොධො භවනිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකිස්ස නිරොධො හොති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාරුක්ඛො, අථ පුරිසො ආගචේජ්ජය්‍ය කුඤ්ජල-පිටකං ආදය. තො තං රුක්ඛං මූලෙ ජීඤ්ඤෙය්‍ය. මූලෙ ඡේත්ථා¹ පලිබණ්ණෙය්‍ය² පලිබණ්ණිත්ථා මූලානි උඤ්චරෙය්‍ය අනතමනො උසිරතාලමනතානිපි.³ සො තං රුක්ඛං ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං ජීඤ්ඤෙය්‍ය. ඛණ්ඩාඛණ්ඩිකං ජීඤ්ඤිත්ථා ථාලෙය්‍ය. ථාලෙත්ථා සකලිකං සකලිකං කරෙය්‍ය. සකලිකං සකලිකං කරිත්ථා වාතාභපෙ විසොසෙය්‍ය, වාතාභපෙ විසොසෙත්ථා අග්ගිතා ඛහෙය්‍ය. අග්ගිතා ඛහෙත්ථා මසිං කරෙය්‍ය. මසිං කරිත්ථා මහාවාතෙ වා ඔපුතෙය්‍ය. තදියා වා සිඝසොතාය පචාහෙය්‍ය. එවං හි සො භික්ඛවෙ මහාරුක්ඛො උච්ඡන්තමුඡෙලා අස්ස තාලාවජ්ඣකතො අතභාවකතො⁴ ආයතීං අනුපාදධම්මො.

එවමෙච ඛො භික්ඛවෙ, උපාදනීයෙසු ධම්මෙසු ආදීතවානුපසසිනො විහරතො තණ්හා නිරුජ්ඣති. තණ්හානිරොධො උපාදනනිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකිස්ස නිරොධො හොතිති.

1. 6. 6

දුතීය මහාරූක්ඛසුක්තං

56. ආවජ්ඣයං-

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාරුක්ඛො, තස්ස යාති වෙච චූලානි අධොගමානි, යාති ච තිරිඨංගමානි, සබ්බානි තානි උඤ්ච ඔජං අභිහරන්ති. එවං හි සො භික්ඛවෙ මහාරුක්ඛො තදහාරො තදුපාදනො විරං දීඝමඤ්ඤානං තිට්ඨෙය්‍ය.

1. මූලං ඡීඤ්ඤිත්ථා - ඡේතං, මූලෙක ඡේත්ථා - PTS. 2. පලි - PTS.
3. උසිරතාල - සීමු. 4. අතභාවංඛතො - PTS, සීමු. ඡේතං, අතභාවංගතො - ස්‍යා.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, උපාදනීයෙසු ධම්මෙසු අස්සාදනුපසසිතො විහරතො තණ්හා පච්චස්සිති. තණ්හාපච්චයා උපාදනං -පෙ- එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛස්ස සමුදයො භොති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාරුක්ඛො, අථ පුරිසො ආගච්චෙය්‍ය කුඤ්ඤ-පිටකං ආදය. සො තං රුක්ඛං මූලෙ ඡන්දෙය්‍ය මූලෙ ඡේනා පලිබ්භේය්‍ය. පලිබ්භේනා මූලානි උඤ්ඤෙය්‍ය -පෙ- තදීයා වා සීඝ්‍රසොතාය පවාහෙය්‍ය. එවං හි සො භික්ඛවෙ මහාරුක්ඛො උච්ඡින්නාමූලො අස්ස තාලාවජ්ඣකතො අනභාවකතො ආයතීං අනුපපාදධම්මො.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, උපාදනීයෙසු ධම්මෙසු ආදීතවානුපසසිතො විහරතො තණ්හා නිරුජ්ඣති. තණ්හානිරොධා උපාදනනිරොධො -පෙ- එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛස්ස නිරොධො නොතිති

1. 6. 7

තරුණරුක්ඛසුතනං

57 සාවස්ථියං-

සඤ්ඤප්පතීයෙසු භික්ඛවෙ, ධම්මෙසු අස්සාදනුපසසිතො විහරතො තණ්හා පච්චස්සිති. තණ්හාපච්චයා උපාදනං -පෙ- එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛස්ස සමුදයො භොති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, තරුණේ රුක්ඛො, තස්ස පුරිසො කාලෙන කාලං මූලානි පලිඝණේය්‍ය.¹ කාලෙන කාලං පංසුං දදෙය්‍ය. කාලෙන කාලං උදකං දදෙය්‍ය. එවං හි සො භික්ඛවෙ තරුණේ, රුක්ඛො තදභාරො තදුපාදතො වුඤ්ඤිං වීරුලුඝිං වෙපුලුං ආපඤ්ඤෙය්‍ය.

එවමෙව ඛො භික්ඛවො, සඤ්ඤප්පතීයෙසු ධම්මෙසු අස්සාදනුපසසිතො විහරතො තණ්හා පච්චස්සිති. තණ්හාපච්චයා උපාදනං -පෙ- එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛස්ස සමුදයො භොති.

සඤ්ඤප්පතීයෙසු භික්ඛවෙ, ධම්මෙසු ආදීතවානුපසසිතො විහරතො තණ්හා නිරුජ්ඣති. තණ්හානිරොධා උපාදනනිරොධො -පෙ- එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛස්ස නිරොධො නොති

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, තරුණේ රුක්ඛො, අථ පුරිසො ආගච්චෙය්‍ය කුඤ්ඤපිටකං ආදය. සො තං රුක්ඛං මූලෙ ඡන්දෙය්‍ය මූලෙ ඡේනා පලිබ්භේය්‍ය. පලිබ්භේනා මූලානි උඤ්ඤෙය්‍ය අනතමසො උසිරිතාලමනනානිපි. සො තං රුක්ඛං බණ්ඩාබණ්ඩිකං ඡන්දෙය්‍ය. බණ්ඩාබණ්ඩිකං ඡේනා ථාලෙය්‍ය. ථාලෙනා සකලීකං සකලීකං කරෙය්‍ය. සකලීකං සකලීකං කරිනා වාතාතපෙ වීසොසෙය්‍ය. වාතාතපෙ වීසොසෙනා අග්ගිතා ධම්මෙය්‍ය. අග්ගිතා ධම්මෙය්‍ය මසීං කරෙය්‍ය. මසීං කරිනා මහාවාතෙ වා ඔපුතෙය්‍ය, තදීයා වා සීඝ්‍රසොතාය පවාහෙය්‍ය. එවං හි සො භික්ඛවෙ තරුණේ රුක්ඛො උච්ඡින්නා-මූලො අස්ස තාලාවජ්ඣකතො අනභාවකතො ආයතීං අනුපපාදධම්මො.

1. පලිඝණෙය්‍ය - මජ්ඣ, පලිඝණෙය්‍ය - සා, PTS. පලිඝණෙය්‍ය - සී 1 සී මු.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සඤ්ඤප්ඵියෙසු ධම්මෙසු ආදීතවානුපසයිතො විහරතො තණ්හා නිරුප්ඛති. තණ්හානිරොධා උපාදතනිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො භොතිති.

1 6 8

නාමරූපසුභතං

58. ඝාචජථියං-

සඤ්ඤප්ඵියෙසු භික්ඛවෙ, ධම්මෙසු අස්සාදනුපසයිතො විහරතො නාමරූපස්ස අවකක්ඛන්ති භොති. නාමරූපපච්චයා සලායතනං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො භොති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාරුකෙඛා, තස්ස යාති වෙව මූලාති අධොගමාති, යාති ච තිරිඨංගමාති, සබ්බාති නාති උඤ්ඨං ඔජං අභිගරන්ති. එවං හි සො භික්ඛවෙ මහාරුකෙඛා තද්දහාරො තදුපාදතො විරං දීඝමඤ්ඤාතං තිට්ඨෙය්‍ය.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සඤ්ඤප්ඵියෙසු ධම්මෙසු අස්සාදනුපසයිතො විහරතො නාමරූපස්ස අවකක්ඛන්ති භොති. නාමරූපපච්චයා සලායතනං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො භොති.

සඤ්ඤප්ඵියෙසු භික්ඛවෙ, ධම්මෙසු ආදීතවානුපසයිතො විහරතො නාමරූපස්ස අවකක්ඛන්ති ත භොති. නාමරූපනිරොධා සලායතනනිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො භොති

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාරුකෙඛා, අථ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍ය කුඤ්ඤ- පිට්ඨං ආදය -පෙ- ආයතිං අනුපපාදධම්මො.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සඤ්ඤප්ඵියෙසු ධම්මෙසු ආදීතවානුපසයිතො විහරතො නාමරූපස්ස අවකක්ඛන්ති ත භොති. නාමරූපනිරොධා සලායතන- නිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරොධො භොතිති.

1 6 9

විඤ්ඤාණසුභතං

59. ඝාචජථියං-

සඤ්ඤප්ඵියෙසු භික්ඛවෙ, ධම්මෙසු අස්සාදනුපසයිතො විහරතො විඤ්ඤාණස්ස අවකක්ඛන්ති භොති. විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං -පෙ- එවමෙ- තස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො භොති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාරුකෙඛා, තස්ස යාති වෙව මූලාති [අධොගමාති] -පෙ- [දීඝමඤ්ඤාතං තිට්ඨෙය්‍ය.]

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සඤ්ඤප්ඵියෙසු ධම්මෙසු අස්සාදනුපසයිතො විහරතො විඤ්ඤාණස්ස අවකක්ඛන්ති භොති. විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො භොති.

සඤ්ඤප්ඵියෙසු භික්ඛවෙ, ධම්මෙසු ආදීනවානුපසසිනො විහරතො විඤ්ඤාණස්ස අවකකන්ති ත හොති. විඤ්ඤාණනිරොධා¹ තාමරූපනිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකිකිස්ස නිරොධො හොති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාරුකෙඛා, අථ පුරිසො ආගචෙජ්ජය්‍ය -පෙ- ආයතිං අනුපපාදධම්මො.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සඤ්ඤප්ඵියෙසු ධම්මෙසු ආදීනවානුපසසිනො විහරතො විඤ්ඤාණස්ස අවකකන්ති ත හොති විඤ්ඤාණනිරොධා¹ තාමරූප- නිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකිකිස්ස නිරොධො හොතිති.

1 6. 10

නීදන [පටිච්චසමුප්පාද] සුභතං

60. එකං සමයං භගවා කුරුසු විහරති කම්මායසදම්මං² තාම කුරුතං නිගමො. අථ ඛො ආයසමා ආනන්දෙ, යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකමිත්වා භගවතං අභිවාදෙති: එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතං එතදවොච: අච්ඡරියං භනො, අඛුතං භනො යාව ගමිතීරො වායං භනො, පටිච්චසමුප්පාදෙ ගමිතීරාවහාසො ව, අථ ව පත මෙ උත්තාතකුත්තාතකො විය ඛායතිති.

මා හෙවං ආනන්ද, මා හෙවං ආනන්ද, ගමිතීරො වායං ආනන්ද, පටිච්චසමුප්පාදෙ ගමිතීරාවහාසො ව එතස්ස ආනන්ද, ධම්මස්ස අඤ්ඤාණා අනනුබොධා අපච්චෙධා එවමයං පජා තන්තාකුලකජාතා ගුලාගුණිකා³ ජායා මුඤ්ඤ්ඤිකච්චුතා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං සංසාරං තාතිවන්ති.

උපාදනියෙසු ආනන්ද, ධම්මෙසු අස්සාදනුපසසිනො විහරතො තණ්හා පවඛසීති. තණ්හාපච්චයා උපාදතං. උපාදතපච්චයා භවො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකිකිස්ස සමුදයො හොති.

සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, මහාරුකෙඛා, තස්ස යාති වෙච මූලානි අධොගමාති, යාති ව තීරියංගමාති. සබ්බානි තානි උද්ධං ඔජං අභිහරන්ති. එවං හි සො ආනන්ද මහාරුකෙඛා තදහාරො තදුපාදනො චිරං දීඝමධානං භිට්ඨෙය්‍ය.

එවමෙව ඛො ආනන්ද, උපාදනියෙසු ධම්මෙසු අස්සාදනුපසසිනො විහරතො තණ්හා පවඛසීති. තණ්හාපච්චයා උපාදතං. උපාදතපච්චයා භවො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකිකිස්ස සමුදයො හොති.

උපාදනියෙසු ආනන්ද, ධම්මෙසු ආදීනවානුපසසිනො විහරතො තණ්හා නිරුජ්ඣති. තණ්හානිරොධො උපාදනනිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකකිකිස්ස නිරොධො හොති.

1. විඤ්ඤාණස්ස නිරොධා-මජ්ඣං, PTS. 2. කම්මාසධම්මං මජ්ඣං, කම්මාසදම්මං, PTS 3. කුලාගුණික-මජ්ඣං, ගුලිගුණික - සා, ගුලිගුණික - PTS

සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, මහාරුකෙඛා, අථ පුරිතො ආගචෙජ්ජය්‍ය කුඤ්ඤපිටකං ආදය. සො තං රුකං ඉලෙ ඡිඤ්ඤය්‍ය' ඉලෙ ඡේචා පලිඛණේය්‍ය. පලිඛණීචා ඉලාති උඤ්ඤරොය්‍ය. අනතමසො උසිරතාලමතතානිපි. සො තා රුකං ඛණ්ඨාඛණ්ඨිකං ඡිඤ්ඤය්‍ය, ඛණ්ඨාඛණ්ඨිකං ඡේචා ථාලෙය්‍ය ථාලෙචා සකලිකං සකලිකං කරොය්‍ය. සකලිකං සකලිකං කරිචා වාතාතපෙ විසොසෙය්‍ය. වාතාතපෙ විසොසෙචා අගභිතා ඛගෙය්‍ය. අගභිතා ඡිඤ්ඤා මසිං කරොය්‍ය. මසිං කරිචා මහාවාතෙ වා ඉපුතෙය්‍ය. තදීයා වා සිඝසොතාය පවාහෙය්‍ය. එවං හී සො ආනන්ද මහාරුකෙඛා උච්ඡින්නඉලො අස්ස තාලාවච්ඡුකතො අතචහාවකතො ආයතී අනුපපාදධමෙවො.

එවමෙව ඛො ආනන්ද, උපාදනීයෙසු ඛමෙමසු ආදීතවානුපස්සිනො විහරතො තණ්හා නිරුජ්ඣති. තණ්හානිරොධා උපාදනනිරොධො. උපාදනනිරොධා භවනිරොධො. භවනිරොධා ජාතීනිරොධො. ජාතීනිරොධා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමතස්සුපායාසා නිරුජ්ඣන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛඤ්ඤා නිරොධො ගොභීති.

දුක්ඛවග්ගො ජපට්ඨා.

තප්‍රඥානං:

පරිචිමංසනුපාදනං ඥො ව සඤ්ඤාදුජ්ජනානි ව මහාරුකෙඛත ඥො වුතතා තරුණෙන ව සතතමං තාමරුපඤ්ච විඤ්ඤාණං නිදහෙන ව තෙ දසාති.

7. මහාවග්ගො

1. 7. 1

අසුතවිභ්වුසුතතං.

61. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං ගඟවා ඝාචන්ද්‍රියං විහරති ජෙනවනෙන අනාචපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. ඤත්‍ර -පෙ- අවොච:

අසුතවා: භික්ඛවෙ පුටුඡ්ඡනො ඉමෙයම් වාතුමමහාභුතිකයම්.¹ කායසම් නිබ්බිඤ්ඤයාපි විරජේය්‍යාපි විමුච්චෙය්‍යාපි. තං කිස්ස හෙතු: දිස්සති භික්ඛවෙ, ඉමෙස්ස වාතුමමහාභුතිකස්ස කායස්ස ආචරොයාපි අපචරොයාපි ආදනමපි නිකේපකමපි² තස්මා තත්‍රාසුතවා: පුටුඡ්ඡනො නිබ්බිඤ්ඤයාපි විරජේය්‍යාපි විමුච්චෙය්‍යාපි.

යං ච බො එතං භික්ඛවෙ, චුළුවති විතතං ඉතිපි මනො ඉතිපි විඤ්ඤාණං ඉතිපි, තත්‍රාසුතවා: පුටුඡ්ඡනො තාලං නිබ්බිඤ්ඤාණං තාලං විරජ්ඡතුං තාලං විමුච්චිතුං. තං කිස්ස හෙතු? දීඝරතතං හෙතං භික්ඛවෙ, අසුතවනො පුටුඡ්ඡනස්ස අජේඛාසිතං මමාසිතං පරාමධං එතං මම එතොහමෙසම් එතො මෙ අතතාති. තස්මා තත්‍රාසුතවා: පුටුඡ්ඡනො තාලං නිබ්බිඤ්ඤාණං තාලං විරජ්ඡතුං තාලං විමුච්චිතුං.

චරං භික්ඛවෙ, අසුතවා: පුටුඡ්ඡනො ඉමං වාතුමමහාභුතිකං කායං අතතතො උපගචේය්‍යා, තනෙච විතතං. තං කිස්ස හෙතු: දිස්සතායං භික්ඛවෙ, වාතුමමහාභුතිකො කායො එකමපි වස්සං කිට්ඨිතො, දොපි වස්සාති කිට්ඨමානො, නිඤ්ඤිපි වස්සාති කිට්ඨමානො, චතතාරිපි වස්සාති කිට්ඨමානො, පඤ්ඤපි වස්සාති කිට්ඨමානො, දහපි වස්සාති කිට්ඨමානො, විසතිපි වස්සාති කිට්ඨමානො, හිංසමපි වස්සාති කිට්ඨමානො, චතතාරිකමපි වස්සාති කිට්ඨමානො, පඤ්ඤකමපි වස්සාති කිට්ඨමානො, වස්සකතමපි කිට්ඨමානො භියොසා පි කිට්ඨමානො. යඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ චුළුවති විතතං ඉතිපි මනො ඉතිපි විඤ්ඤාණං ඉතිපි. තං රතතියා ච දිවසස්ස ච අඤ්ඤදෙච උපපජ්ජති අඤ්ඤං තිරුජ්ඣති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මකකචො අරඤ්ඤෙ පචනෙ³ චරමානො සාඛං ගණහාති.⁴ තං මුඤ්ඤිතො අඤ්ඤං ගණහාති: තං මුඤ්ඤිතො අඤ්ඤං ගණහාති: එවමෙච බො භික්ඛවෙ යද්දං චුළුවති විතතං ඉතිපි මනො ඉතිපි විඤ්ඤාණං ඉතිපි. තං රතතියා ච දිවසස්ස ච අඤ්ඤදෙච උපපජ්ජති, අඤ්ඤං තිරුජ්ඣති.

1. වාතුමමහාභුතිකයම් - මජ්ඣ., PTS. 2. නිකේපමපි - සීචු, සී 2
3. අරඤ්ඤාපචනෙ - සීචු, සී 1, 2, අරඤ්ඤා ච මුහාවනෙ - ස්‍යා.
4. ගණහාති - මජ්ඣ.

තත්‍ර භික්‍ෂුවෙ සුතවා අරියසාවකො පටිච්චසමුප්පාදං යෙව සාධුකං
යොනිසො මනසි කරෙතී: ඉති ඉමෙසම් සති ඉදං හොති. ඉමෙසුප්පාදා ඉදං
උපපජ්ජති. ඉමෙසම් අසති ඉදං ත හොති. ඉමෙසා තිරොධා ඉදං නිරුජ්ඣති:
යද්දං අවිජ්ජාපච්චයා සඛාරා සඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං. -පෙ- ඵචමෙතස්ස
කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස සමුදයො හොති.

අවිජ්ජාපච්චයෙ අසෙසමීරාගනිරොධා සඛාරනිරොධො සඛාරනිරොධා
විඤ්ඤාණනිරොධො. -පෙ- ඵචමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකිස්ස නිරොධො
හොති.

ඵචං පස්සං භික්‍ෂුවෙ, සුතවා අරියසාවකො රුපසම්මපි නිබ්බිජ්ජති.
වෙදනායපි නිබ්බිජ්ජති. සඤ්ඤායපි නිබ්බිජ්ජති. සඛාරෙසුපි නිබ්බිජ්ජති.
විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිජ්ජති. නිබ්බිජ්ජං විරජ්ජති. විරුගා විමුච්චති. විමුත්තසම්මං
විමුත්තමථි ඤ්ඤාණං හොති. ඩිණං ජාති. චුසිතං චුභවවරියං. 'කතං ඩාරණීයං
තාපරං ඉත්ථතතායාති පජාතාති'ති.

1. 7. 2

දුතිය අසසුතවහභුසුත්තනං

62 ආදි පථියං-

අසසුතවා භික්‍ෂුවෙ, පුටුජ්ජනො ඉමෙසම් වාතුමමභාභුතිකසම්මං කායසම්මං
නිබ්බිජ්ජෙය්‍යපි විරජ්ජෙය්‍යපි විමුච්චෙය්‍යපි තං කිස්ස හෙතු: දිස්සති භික්‍ෂුවෙ
ඉමෙසා වාතුමමභාභුතිකස්ස කායස්ස අවයොපි අපචයොපි අදුතමපි
නිකෙඨපතමපි. තස්මා තත්‍රාසසුතවා පුටුජ්ජනො නිබ්බිජ්ජෙය්‍යපි විරජ්ජෙය්‍යපි
විමුච්චෙය්‍යපි.

යඤ්ච ඛො එතං භික්‍ෂුවෙ චුච්චති විතතං ඉතිපි මනො ඉතිපි විඤ්ඤාණං
ඉතිපි. තත්‍රාසසුතවා පුටුජ්ජනො තාලං නිබ්බිජ්ජිතුං තාලං විරජ්ජිතුං තාලං
විමුච්චිතුං. තං කිස්ස හෙතු: දීඝරතතං හෙතං භික්‍ෂුවෙ, අසසුතවතො
පුටුජ්ජනස්ස අජෙඤ්ඤාසිතං මොසිතං පරාමධං "එතං මම එසොහමෙමි එසො
මෙ අතතා"ති. තස්මා තත්‍රාසසුතවා පුටුජ්ජනො තාලං නිබ්බිජ්ජිතුං තාලං
විරජ්ජිතුං තාලං විමුච්චිතුං.

වරං¹ භික්‍ෂුවෙ, අසසුතවා පුටුජ්ජනො ඉමං වාතුමමභාභුතිකං කායං
අතතතො උපගචෙජ්ජය්‍ය, ත තෙව විතතං. තං කිස්ස හෙතු: දිස්සතායං
භික්‍ෂුවෙ, වාතුමමභාභුතිකො කායො එකමපි වස්සං තිට්ඨමානො, දොපි
වස්සාති තිට්ඨමානො, තිණ්ඨිපි -පෙ- වතතාරිපි පෙ-පඤ්චපි -පෙ- දසපි -පෙ-
විතතිපි -පෙ- තිංසමපි-පෙ- වතතාරිසමපි -පෙ- පඤ්ඤාසමපි-පෙ-වස්සාසතමපි
තිට්ඨමානො. භියෙසාපි තිට්ඨමානො, යඤ්ච ඛො එතං භික්‍ෂුවෙ චුච්චති
විතතං ඉතිපි මනො ඉතිපි විඤ්ඤාණං ඉතිපි, තං රතතියා ව දිවසස්ස ව
අඤ්ඤාදෙව උපපජ්ජති. අඤ්ඤාං නිරුජ්ඣති

1. වරංපි - ඝා,

තත්‍ර භික්ඛවෙ, සුතචා අරියසාවකො පටිච්චසමුප්පාදං යෙව සාධුකං යොනීසො මතසි කරෙතී: ඉතී ඉමසමිං සතී ඉදං හොතී: ඉමසසුප්පාදා ඉදං උප්පජ්ජතී, ඉමසමිං අසතී ඉදං ත හොතී, ඉමසස නිරුජ්ඣතී. සුඛවෙදනීයං භික්ඛවෙ, එසං පටිච්ච උප්පජ්ජතී සුඛා වෙදනා. තසෙසව සුඛවෙදනීයස එසසස නිරුධා යං තජ්ජං වෙදසිතං සුඛවෙදනීයං එසං පටිච්ච උප්පනනා සුඛා වෙදනා සා නිරුජ්ඣතී. සා වූපසමමති.¹ දුක්ඛවෙදනීයං භික්ඛවෙ, එසං පටිච්ච උප්පජ්ජතී දුක්ඛා වෙදනා², තසෙසව දුක්ඛවෙදනීයස නිරුධා යං තජ්ජං වෙදසිතං දුක්ඛවෙදනීයං එසං පටිච්ච උප්පනනා දුක්ඛා වෙදනා, සා නිරුජ්ඣතී. සා වූපසමමති. අදුක්ඛමසුඛවෙදනීයං භික්ඛවෙ, එසං පටිච්ච උප්පජ්ජතී අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා, තසෙසව අදුක්ඛමසුඛවෙදනීයස එසසස නිරුධා යං තජ්ජං වෙදසිතං අදුක්ඛමසුඛවෙදනීයං එසං පටිච්ච උප්පනනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා සා නිරුජ්ඣතී. සා වූපසමමති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, දභිනනං කට්ඨානං සඛ්ඛට්ඨසමොධානා³ උසවා ජායතී, තෙජො අභිනිබ්බතතාතී. තෙසං යෙව දභිනනං කට්ඨානං තාතාභාවා විනිකෙච්චා⁴ යා තජ්ජා උසවා සා නිරුජ්ඣතී. සා වූපසමමති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සුඛවෙදනීයං එසං පටිච්ච උප්පජ්ජතී සුඛා වෙදනා⁵, තසෙසව සුඛවෙදනීයස එසසස නිරුධා යං තජ්ජං වෙදසිතං සුඛවෙදනීයං එසං පටිච්ච උප්පනනා සුඛා වෙදනා, සා නිරුජ්ඣතී. සා වූපසමමති. දුක්ඛවෙදනීයං එසං පටිච්ච -පෙ- අදුක්ඛමසුඛවෙදනීයං එසං පටිච්ච උප්පනනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා, සා නිරුජ්ඣතී. සා වූපසමමති.

එව. පසං භික්ඛවෙ, සුතචා අරියසාවකො එසෙපි තිබ්බිඤ්ඤා වෙදනායපි තිබ්බිඤ්ඤා. සඤ්ඤායපි තිබ්බිඤ්ඤා. සඛ්ඛාරෙසුපි තිබ්බිඤ්ඤා. විඤ්ඤාණසමමපි තිබ්බිඤ්ඤා. තිබ්බිඤ්ඤා විරජ්ජතී. විරාභා විමුච්චතී. විමුච්චනසමිං විමුච්චනමතී ඤ්ඤාණං හොතී. 'ඛිණා ජාතී. වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං. කතං කරණීයං. තාපරං ඉත්තනායා'තී පජාතාතී.

1. 7. 8.

සුතනමංසසුතනං

63 සාවහසීයං-

චතතාරෙ මෙ භික්ඛවෙ, අභාරු භුතාතං වා සතතාතං ධීතීයා සමභාවෙසීතං වා අනුගහභාය. කතමෙ චතතාරෙ? කඛලීකාරෙ අභාරෙ මලාරකො වා සුබ්‍රමො වා, එසො දුතීයො, මනොසඤ්ඤචතතා තතීයා, විඤ්ඤාණං චතුත්ථං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, චතතාරෙ අභාරු භුතාතං වා සතතාතං ධීතීයා සමභාවෙසීතං වා අනුගහභාය.

1. වූපසමති. සා. 2. දුක්ඛවෙදනා - මජ්ඣ, PTS. 3. සඛ්ඛට්ඨසමොධානා-සා. 4. තාතාභාවා විනිකෙච්චා- සා, මජ්ඣ. 5. සුඛවෙදනා-මජ්ඣ, PTS.

කථකුච භික්ඛවෙ, කඛලීකාරො ආභාරො දට්ඨබ්බො? සෙය්ථාපි භික්ඛවෙ, දො ජයමපභිකා:1 පරිතතං. හමබ්ලං ආදාය කන්තාරමෙය්ඨං පටිපජේජ්ඤං, තෙසමෙය්ඨ ඵකපුත්තකො පියො මිතාපො. අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ, ද්වීජ ගං ජයමපභිකාතං කන්තාරගතාතං යා පරිතතා සමබ්ල-මිතතා, සා පරිතතං පරියාදතං ගවේජය්ඨ. සීයා ච ඛොසං කන්තාරා-සෙයො අනිතරිණෙණො.2 අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ, ද්වීජනං ජයමපභිකාතං ඵවමෙය්ඨ: අමිතාකං ඛො යා පරිතතා සමබ්ලමතතා, සා පරිකඤ්ඤා පරියාදිතතා අජී වායං කන්තාරාවසෙයො අනිතරිණෙණො. යනුහුත මයං ඉමං ඵක-පුත්තකං පියං මතාපං වධිනි: වලච්චරකුච සොණ්ඨිකකුච කර්නි: පුත්තමංසානි බාදනතා දොපිමං3 කන්තාරාවසෙයං නිජ්ඣරෙය්ඨං, මා සබ්බව තයො විතසයිමොති. අථ ඛො තෙ භික්ඛවෙ, දො ජයමපභිකා තං ඵකපුත්තකං පියං මතාපං වධිනි: වලච්චරකුච සොණ්ඨිකකුච කර්නි: පුත්තමංසානි බාදනතා ඵවං තං4 කන්තාරාවසෙයං නිජ්ඣරෙය්ඨං. තෙ පුත්තමංසානි වෙච බාදෙය්ඨං, උරෙ ච පභිපිංසෙය්ඨං.5 'කභං ඵකපුත්තක, කභං ඵකපුත්තකා'ති.

තං තීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි හු තෙ දවාය වා ආභාරං ආභරෙය්ඨං,6 මදාය වා ආභාරං ආභරෙය්ඨං,6 මිණ්ඩතාය වා ආභාරං ආභරෙය්ඨං,6 විභුසතාය වා ආභාරං ආභරෙය්ඨං. තො හෙතමානෙන. තහු තෙ භික්ඛවෙ, යාවදෙව කන්තාරෙය්ඨ නිජ්ඣරණ්ඨාය ආභාරං ආභරෙය්ඨංහරි? ඵවමිතෙන. ඵවමෙච බාහං භික්ඛවෙ, කඛලීකාරො ආභාරො දට්ඨබ්බොති වදාමි.

කඛලීකාරෙ භික්ඛවෙ ආභාරෙ පරිඤ්ඤාතෙ පඤ්චකාමගුණීකො රාගො පරිඤ්ඤාතො භොති. පඤ්චකාමගුණීකෙ රාගෙ පරිඤ්ඤාතෙ තජී තං සඤ්ඤාජතං, යෙන සඤ්ඤාජතෙන සංයුතො අරියසාවකො උත ඉමං ලොකං ආගවේජය්ඨ.

කථකුච භික්ඛවෙ, ඵසාභාරො දට්ඨබ්බො? සෙය්ථාපි භික්ඛවෙ, ගාථී නිච්චමමා කුඛබ්බකුච නිසාය තිට්ඨෙය්ඨ, යෙ කුඛබ්බනිසීතා පාණා තෙ තං බාදෙය්ඨං. රුකබ්බකුච නිසාය තිට්ඨෙය්ඨ, යෙ රුකබ්බනිසීතා පාණා තෙ තං බාදෙය්ඨං. උදකබ්බකුච නිසාය තිට්ඨෙය්ඨ, යෙ උදකබ්බනිසීතා පාණා තෙ තං බාදෙය්ඨං. ආකාසකුච නිසාය තිට්ඨෙය්ඨ, යෙ ආකාසනිසීතා පාණා තෙ තං බාදෙය්ඨං. යඤ්ඤාදෙව භී සා භික්ඛවෙ ගාථී නිච්චමමා නිසාය තිට්ඨෙය්ඨ, යෙ තනනිසීතා තනනිසීතා පාණා7 තෙ තං බාදෙය්ඨං. ඵවමෙච බාහං භික්ඛවෙ ඵසාභාරො දට්ඨබ්බොති වදාමි

ඵසෙය භික්ඛවෙ, ආභාරෙ පරිඤ්ඤාතෙ තියො වෙදනා පරිඤ්ඤාතා භොනති. තිසු වෙදනාසු පරිඤ්ඤාතාසු අරියසාවකස්ස තජී කිඤ්චි උතාරිං8 කරණීයනති වදාමි.

1. ජයමපභිකා - ස්‍යා 2 අනිතරිණෙණො - මජ්ඣං, අනිතරිණෙණො - PTS
 3 දොපිමං - ස්‍යා 4. ඵවං තං - මජ්ඣං, PTS. 5 පටිපිංසෙය්ඨං - මජ්ඣං.
 6. ආභාරෙය්ඨං මජ්ඣං. 7. යෙ තනනිසීතා පාණා මජ්ඣං. 8 උතාරි මජ්ඣං - ස්‍යා.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ, මනොසංඤ්චතතාභාරො දට්ඨබ්බො? සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අඛගාරකාසු සාධිකපොරිසා පුණණා අඛගාරතං චිතච්චිකාතං චිතඤ්චමාතං. අථ පුරිසො ආගචෙජ්ජය්‍ය ජිවිතුකාමො අමරිතුකාමො සුඛකාමො දුක්ඛපචිකක්ඛලො.¹ තමෙතං ඥො බලච්චෙනො පුරිසා තාතාබාහාසු ගගොඤ්චා තං අඛගාරකාසු උපකඤ්ඤය්‍යං. අථ බො භික්ඛවෙ තස්ස පුරිසස්ස ආරකාවස්ස වෙතතා ආරකා පඤ්ඤා ආරකා පඤ්ඤි. තං නිස්ස හෙතු: චිදිතං හි² භික්ඛවෙ, තස්ස පුරිසස්ස හොති: ඉමෙඤ්චාභං අඛගාරකාසු පපචිස්සාමි, තතොතිදුතං මරණං වා නිගච්ඡාමි, මරණමත්තං වා දුක්ඛන්ති. එවමෙව බ්වාහං භික්ඛවෙ මනොසංඤ්චතතාභාරො දට්ඨබ්බොති වදාමි.

මනොසංඤ්චතතාය භික්ඛවෙ, ආභාරෙ පරිඤ්ඤාතෙ තිස්සො තණ්හා පරිඤ්ඤාතා හොන්ති. තීසු තණ්හාසු පරිඤ්ඤාතාසු අරියසාවකස්ස තච්චි කිඤ්චී උභතරිං කරණීයන්ති වදාමි.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණාභාරො දට්ඨබ්බො? සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ වොරං ආගුචාරිං ගහොඤ්චා රඤ්ඤාසු දුස්සය්‍යස්සං, අයං තෙ දෙව වොරො ආගුචාරී, ඉමෙස්ස යං ඉච්ඡති තං දණ්ඩං පණෙතිති. තමෙතං රාජා එවං වදෙය්‍ය: ගච්ඡථ, හො, ඉමං පුරිසං පුබ්බතභ්‍යමයං සතතිසතෙන භතථාති. තමෙතං පුබ්බතභ්‍යමයං සතතිසතෙන භතෙය්‍යං. අථ රාජා මජ්ඣන්තිකං සමයං එවං වදෙය්‍ය: අවොහා කථං සො පුරිසොති. තථෙව දෙව ජීවතීති. තමෙතං රාජා එවං වදෙය්‍ය: ගච්ඡථ හො, තං පුරිසං මජ්ඣන්තිකසමයං සතතිසතෙන භතථාති. තමෙතං මජ්ඣන්තිකසමයං සතතිසතෙන භතෙය්‍යං. අථ රාජා සායනභ්‍යමයං එවං වදෙය්‍ය: අවොහා කථං සො පුරිසොති. තථෙව දෙව ජීවතීති. තමෙතං රාජා එවං වදෙය්‍ය: ගච්ඡථ හො තං පුරිසං සායනභ්‍යමයං සතතිසතෙන භතථාති. තමෙතං සායනභ්‍යමයං සතතිසතෙන භතෙය්‍යං. තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො දිවසං තීහි සතතිසතෙහි භඤ්ඤාමානො තතොතිදුතං දුක්ඛං දොමනස්සං පච්චිසංචෙදයෙථාති.³ එකිස්සාපි භික්ඛවෙ, සතතියා භඤ්ඤාමානො තතො නිදුතං දුක්ඛං දොමනස්සං පච්චිසංචෙදයෙථ. කො පන වාදො තීහි සතතිසතෙහි භඤ්ඤාමානොති. එවමෙව බ්වාහං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණාභාරො දට්ඨබ්බොති වදාමි.

විඤ්ඤාණෙ භික්ඛවෙ, ආභාරෙ පරිඤ්ඤාතෙ තාමරුපං පරිඤ්ඤාතං හොති. තාමරුපෙ පරිඤ්ඤාතෙ අරියසාවකස්ස තච්චි කිඤ්චී උභතරිං කරණීයන්ති වදාමිති

1. දුක්ඛපචිකක්ඛලො - මජ්ඣ. 2. එවං හි - මජ්ඣ, PTS
 3. පච්චිසංචෙදයෙථ - සීචු, මජ්ඣ, PTS. සී 1, 2

1. 7. 4

අපච්ඡිද්ධසුභතං

64. ඝාමපච්ඡියං-

වතතාරොමෙ භික්ඛවෙ, ආභාරා භුතාතං වා සත්තාතං සීතියා සමභවෙසීතං වා අනුග්ගහාය. කතමෙ වතතාරො? කබලීකාරො¹ ආභාරෙ ඔලාරිකො වා සුමුමො වා, එසො ඉතියො, මනොසංකෙච්චතතා තතියා, විඤ්ඤාණං වතුථං ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වතතාරෙ අභාරා භුතාතං වා සත්තාතං සීතියා සමභවෙසීතං වා අනුග්ගහාය.

කබලීකාරෙ වෙ භික්ඛවෙ, ආභාරෙ අපච්ඡි රාගො අපච්ඡි නන්දි අපච්ඡි තණ්හා. පතිට්ඨිතං තථ විඤ්ඤාණං විරුලුතං යථ පතිට්ඨිතං විඤ්ඤාණං විරුලුතං අපච්ඡි තථ තාමරුපස්ස අවකකන්ති. යථ අපච්ඡි තාමරුපස්ස අවකකන්ති, අපච්ඡි තථ සංඛාරාතං වුද්ධි. යථ අපච්ඡි සංඛාරාතං වුද්ධි, අපච්ඡි තථ ආයතීං පුතබ්භවාභිනිබ්බන්ති යථ අපච්ඡි ආයතීං පුතබ්භවාභිනිබ්බන්ති, අපච්ඡි තථ ආයතීං ජාතිජරාමරණං. යථ අපච්ඡි ආයතීං ජාතිජරාමරණං, සසොකං තං භික්ඛවෙ සදරං² සලපායාසන්ති වදුමි.

එසො වෙ භික්ඛවෙ, ආභාරෙ -පෙ- මනොසංකෙච්චතතාය වෙ භික්ඛවෙ ආභාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණෙ වෙ භික්ඛවෙ, ආභාරෙ අපච්ඡි රාගො අපච්ඡි නන්දි අපච්ඡි තණ්හා. පතිට්ඨිතං තථ විඤ්ඤාණං විරුලුතං. යථ පතිට්ඨිතං විඤ්ඤාණං විරුලුතං, අපච්ඡි තථ තාමරුපස්ස අවකකන්ති. යථ අපච්ඡි තාමරුපස්ස අවකකන්ති, අපච්ඡි තථ සංඛාරාතං වුද්ධි. යථ අපච්ඡි සංඛාරාතං වුද්ධි, අපච්ඡි තථ ආයතීං පුතබ්භවාභිනිබ්බන්ති. යථ අපච්ඡි ආයතීං පුතබ්භවාභිනිබ්බන්ති. අපච්ඡි තථ ආයතීං ජාතිජරාමරණං, යථ අපච්ඡි ආයතීං ජාතිජරාමරණං, සසොකං තං භික්ඛවෙ සදරං සලපායාසන්ති වදුමි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, රජකො වා විතතකාරො³ වා සති රජතාය වා ලාඛාය වා හජ්ජිඤ්ඤාය වා නීලීයා වා මඤ්ඤ්ඤාය⁴ වා සුමට්ඨෙ වා⁵ එලකෙ වා භිතතියා වා දුස්සපටෙ 'වා ඉඤ්ඤරුපං වා පුරිසරුපං වා අභිනිමමිණෙය්‍ය සබ්බභගපච්චභිතං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, කබලීකාරෙ වෙ ආභාරෙ අපච්ඡි රාගො අපච්ඡි නන්දි අපච්ඡි තණ්හා: පතිට්ඨිතං තථ විඤ්ඤාණං විරුලුතං. යථ පතිට්ඨිතං විඤ්ඤාණං විරුලුතං, අපච්ඡි තථ තාමරුපස්ස අවකකන්ති. යථ අපච්ඡි තාමරුපස්ස අවකකන්ති, අපච්ඡි තථ සංඛාරාතං වුද්ධි. යථ අපච්ඡි සංඛාරාතං වුද්ධි, අපච්ඡි තථ ආයතීං පුතබ්භවාභිනිබ්බන්ති. යථ අපච්ඡි ආයතීං පුතබ්භවාභිනිබ්බන්ති, අපච්ඡි තථ ආයතීං ජාතිජරාමරණං. යථ අපච්ඡි ආයතීං ජාතිජරාමරණං සසොකං තං භික්ඛවෙ සදරං සලපායාසන්ති වදුමි.

1 කබලීකාරො - සිවු, PTS. 2. සරජං - සිවු, සා. 3. විතතකාරකො - මජ්ඣ. සා. 4. මඤ්ඤ්ඤාය - සිවු. මඤ්ඤ්ඤාය - PTS 5. සුමට්ඨෙ වා - මජ්ඣ. ; 6: දුස්සපටෙ - මජ්ඣ., PTS

එසෙසු වෙ භික්ඛවෙ, ආභාරෙ -පෙ- මනොසඤ්ඤවතනාය වෙ භික්ඛවෙ ආභාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාදෙනෙ වෙ භික්ඛවෙ ආභාරෙ අභි රාගො අභි නඤ්ඤි අභි තණ්හා, පතිට්ඨිතං තඤ්ඤි විඤ්ඤාදණං විරුලුහං, යඤ්ඤි පතිට්ඨිතං විඤ්ඤාදණං විරුලුහං අභි තඤ්ඤි තාමරුපසස අවකකනති. යඤ්ඤි අභි තාමරුපසස අවකකනති, අභි තඤ්ඤි සඤ්ඤාරාතං චුද්ධි. යඤ්ඤි අභි සඤ්ඤාරාතං චුද්ධි, අභි තඤ්ඤි ආයතිං පුතඤ්ඤවාරිතිඤ්ඤතති. යඤ්ඤි අභි ආයතිං පුතඤ්ඤවාරිතිඤ්ඤතති, අභි තඤ්ඤි ආයතිං ජාතිජරාමරණං. යඤ්ඤි අභි ආයතිං ජාතිජරාමරණං, සසොකං තං භික්ඛවෙ සදරං සඋපායාසනති වදමි.

කඤ්ඤිකාරෙ වෙ භික්ඛවෙ ආභාරෙ තඤ්ඤි රාගො තඤ්ඤි නඤ්ඤි තඤ්ඤි තණ්හා. අපපතිට්ඨිතං තඤ්ඤි විඤ්ඤාදණං අවිරුලුහං යඤ්ඤි අපපතිට්ඨිතං විඤ්ඤාදණං අවිරුලුහං, තඤ්ඤි තඤ්ඤි තාමරුපසස අවකකනති. යඤ්ඤි තඤ්ඤි තාමරුපසස අවකකනති, තඤ්ඤි තඤ්ඤි සඤ්ඤාරාතං චුද්ධි. යඤ්ඤි තඤ්ඤි සඤ්ඤාරාතං චුද්ධි, තඤ්ඤි තඤ්ඤි ආයතිං පුතඤ්ඤවාරිතිඤ්ඤතති. යඤ්ඤි තඤ්ඤි ආයතිං පුතඤ්ඤවාරිතිඤ්ඤතති, තඤ්ඤි තඤ්ඤි ආයතිං ජාතිජරාමරණං. යඤ්ඤි තඤ්ඤි ආයතිං ජාතිජරාමරණං, අසොකං තං භික්ඛවෙ අදරං අනුපායාසනති වදමි.

එසෙසු වෙ භික්ඛවෙ ආභාරෙ -පෙ- [අනුපායාසනති] වදමි. මනො සඤ්ඤවතනාය වෙ භික්ඛවෙ ආභාරෙ -පෙ- [අනුපායාසනති] වදමි. විඤ්ඤාදෙනෙ වෙ භික්ඛවෙ ආභාරෙ තඤ්ඤි රාගො තඤ්ඤි නඤ්ඤි තඤ්ඤි තණ්හා, අපපතිට්ඨිතං තඤ්ඤි විඤ්ඤාදණං අවිරුලුහං, යඤ්ඤි අපපතිට්ඨිතං විඤ්ඤාදණං අවිරුලුහං, තඤ්ඤි තඤ්ඤි තාමරුපසස අවකකනති. යඤ්ඤි තඤ්ඤි තාමරුපසස අවකකනති, තඤ්ඤි තඤ්ඤි සඤ්ඤාරාතං චුද්ධි. යඤ්ඤි තඤ්ඤි සඤ්ඤාරාතං චුද්ධි, තඤ්ඤි තඤ්ඤි ආයතිං පුතඤ්ඤවාරිතිඤ්ඤතති. යඤ්ඤි තඤ්ඤි ආයතිං පුතඤ්ඤවාරිතිඤ්ඤතති, තඤ්ඤි තඤ්ඤි ආයතිං ජාතිජරාමරණං. යඤ්ඤි තඤ්ඤි ආයතිං ජාතිජරාමරණං, අසොකං තං භික්ඛවෙ අදරං අනුපායාසනති වදමි.

සෙය්‍යපාපි භික්ඛවෙ, කුට්ඨාගාරං වා කුට්ඨාගාරසාලා වා උභහරාය වා දකඤ්ඤාය වා පාචිතාය වා වාතපානා¹ සුරියෙ උග්ගච්ඡනෙත වාතපානෙත රඤ්ඤි පච්ඤිතා සායස පතිට්ඨිතාති. පච්ඡමාය භනෙත භික්ඤ්ඤනති. පච්ඡමා වෙ භික්ඛවෙ, භික්ඤ්ඤි තාසස, සායස පතිට්ඨිතාති? පච්ඡමාය භනෙතති පච්ඡම වෙ භික්ඛවෙ, තාසස, සායස පතිට්ඨිතාති? අපපතිට්ඨිතං භනෙතති ආපො වෙ භික්ඛවෙ, තාසස සායස, පතිට්ඨිතාති? අපපතිට්ඨිතං භනෙතති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, කඤ්ඤිකාරෙ වෙ ආභාරෙ තඤ්ඤි රාගො තඤ්ඤි නඤ්ඤි තඤ්ඤි තණ්හා -පෙ- [අනුපායාසනති] වදමි. එසෙසු වෙ භික්ඛවෙ ආභාරෙ -පෙ- [අනුපායාසනති] වදමි. මනොසඤ්ඤවතනාය වෙ භික්ඛවෙ ආභාරෙ -පෙ- [අනුපායාසනති] වදමි.

1. පාචිතව.තප.කා - සීච්ඤ, සා.

විඤ්ඤාණේ වෙ භික්ඛවෙ, ආභාරෙ තඤ්ච රුභො තඤ්ච තඤ්ච තඤ්ච තඤ්චා අපපතිට්ඨිතං තඤ්ච විඤ්ඤාණං අවිරුලුහං යත් අපපතිට්ඨිතං විඤ්ඤාණං අවිරුලුහං, තඤ්ච තත් නාමරූපස්ස අවකක්ඛනති. යත් තඤ්ච නාමරූපස්ස අවකක්ඛනති, තඤ්ච තත් සඛ්ඛාරාතං වුලුභි. යත් තඤ්ච සඛ්ඛාරාතං වුලුභි, තඤ්ච තත් ආයතීං පුත්ඛතවාභිනිබ්බතති. යත් තඤ්ච ආයතීං පුත්ඛතවාභි- නිබ්බතති, තඤ්ච තත් ආයතීං ජාතිජරාමරණං. යත් තඤ්ච ආයතීං ජාතිජරා- මරණං, අසොකං තං භික්ඛවෙ අදරං අනුපායාසනාති වදාමිති.

1. 7. 5

නිශ්චරසුතං

65. සාවඤ්චියං-

පුඤ්ඤව මෙ¹ භික්ඛවෙ සමොධා අතභිසමවුද්ධස්ස බොධිසත්තස්සෙව සතො එතදභොසී: “කිච්ඡං² වතායං ලොකො ආපනෙතා ජායතී ව ජීයතී ව මීයතී ව වචති ව උපපජ්ජති ව³. අථ ව පතිමස්ස දුක්ඛස්ස නිස්සරණං න පජාතාති ජරාමරණස්ස. කුදසසු තාම ඉමස්ස දුක්ඛස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤාසිස්සති ජරාමරණස්ස”ති. තස්ස මස්සං භික්ඛවෙ, එතදභොසී: “කිච්චි නු බො සති ජරාමරණං භොති, කීංපච්චයා ජරාමරණන්ති.” තස්ස මස්සං භික්ඛවෙ, යොනිසො මනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “ජාතීයා බො සති ජරාමරණං භොති. ජාතීපච්චයා ජරාමරණ”න්ති.

තස්ස මස්සං භික්ඛවෙ, එතදභොසී: “කිච්චි නු බො සති ජාතී භොති -පෙ- භවො භොති -පෙ- උපාදානං භොති -පෙ- තණ්හා භොති -පෙ- වෙදනා තොති -පෙ- එස්සො භොති -පෙ- සලායතනං භොති -පෙ- නීච්චි නු බො සති නාමරූපං භොති, කිච්චච්චයා තාමරූප”න්ති තස්ස මස්සං භික්ඛවෙ, යොනිසො මනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “විඤ්ඤාණේ බො සති නාමරූපං භොති. විඤ්ඤාණපච්චයා තාමරූප”න්ති.

තස්ස මස්සං භික්ඛවෙ, එතදභොසී: “කිච්චි නු බො සති විඤ්ඤාණං භොති, කිච්චච්චයා විඤ්ඤාණ”න්ති. තස්ස මස්සං භික්ඛවෙ, යොනිසො මනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “තාමරූපෙ බො සති විඤ්ඤාණං භොති, තාමරූප- පච්චයා විඤ්ඤාණ”න්ති.

තස්ස මස්සං භික්ඛවෙ, එතදභොසී: “පච්චුද්ධවතති බො ඉදං විඤ්ඤාණං, තාමරූපමතා ත පරං³ ගච්ජති. එතතාවතා ජායෙථ වා ජීයෙථ වා මීයෙථ වා වචෙථ වා උපපජ්ජෙථ වා යදිදං තාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණ- පච්චයා තාමරූපං, තාමරූපපච්චයා සලායතනං, සලායතනපච්චයා එස්සො -පෙ- එච්චමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛතඛනිස්ස සමුදයො භොති”ති. -

1. පුඤ්ඤව මෙ - මජ්ඣ. 2 කිච්චං - මජ්ඣ. 3. උපපජ්ජති ව - සීචු. 4 කාපරං - සීචු, PTS.

“සමුදයො සමුදයො” ති ඛො මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු එකඛුං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.

තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ, එතදහොසි: “කිම්හි නු ඛො අසති ජරාමරණං ත හොති, කිස්ස නිරොධා ජරාමරණනිරොධො”ති. තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ, යොනිසො මනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “ජාතියා ඛො අසති ජරාමරණං ත හොති, ජාතීනිරොධා ජරාමරණනිරොධො”ති.

තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ, එතදහොසි “කිම්හි නු ඛො අසති ජාති ත හොති -පෙ- භවො ත හොති -පෙ- උපාදතං ත හොති -පෙ- තණ්හා ත හොති -පෙ- වෙදතා ත හොති -පෙ- එසො ත හොති -පෙ- සලායතනං ත හොති -පෙ- තාමරුපං ත හොති, කිස්ස නිරොධා තාමරුපනිරොධො”ති? තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ, යොනිසො මනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “විඤ්ඤාණෙ ඛො අසති තාමරුපං ත හොති. විඤ්ඤාණනිරොධා තාමරුප නිරොධො”ති.

තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ, එතදහොසි: “කිම්හි නු ඛො අසති විඤ්ඤාණං ත හොති, කිස්ස නිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො”ති තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ, යොනිසො මනසිකාරා අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “තාමරුපෙ ඛො අසති විඤ්ඤාණං ත හොති, තාමරුපනිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො”ති.

තස්ස මය්හං භික්ඛවෙ, එතදහොසි: “අගිහතො ඛො මායං මය්හො බොධාය යදිදං තාමරුපනීරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො වඤ්ඤාණනිරොධො තාමරුපනිරොධො තාමරුපනීරොධො සලායතනනිරොධො සලායතනනිරොධො එසානිරොධො -පෙ- එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකස්ස නිරොධො හොති”ති

“නිරොධො නිරොධො”ති ඛො මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු එකඛුං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො අරඤ්ඤා පවතෙ වරමානො පසෙය්‍ය පුරාණං මය්හං පුරාණඤ්ජසං පුබ්බකෙහි මනුස්සෙහි අනුයාතං. සො තමනුගච්ඡෙය්‍ය, තමනුගච්ඡන්තො පසෙය්‍ය පුරාණං තගරං, පුරාණං රාජධානීං පුබ්බකෙහි මනුස්සෙහි අජ්ඣාචුත්ථං¹ ආරාමසම්පන්නං වතසම්පන්නං පොකඛරණීසම්පන්නං උද්දපං² රමණීයං. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ, පුරිසො රඤ්ඤා වා රාජමහාමනසස්ස වා ආරොවෙය්‍ය: “යගෙස භනෙත, ජාතෙය්‍යාසි අහං අද්දසං අරඤ්ඤා පවතෙ වරමානො පුරාණං මය්හං පුරාණඤ්ජසං පුබ්බකෙහි මනුස්සෙහි අනුයාතං. තමනුගච්ඡං. තමනුගච්ඡන්තො අද්දසං පුරාණං තගරං, පුරාණං රාජධානීං පුබ්බකෙහි මනුස්සෙහි අජ්ඣාචුත්ථං ආරාමසම්පන්නං වතසම්පන්නං පොකඛරණීසම්පන්නං උද්දපං² රමණීයං. තමහනෙත තගරං මාපෙතිති.

1. අජ්ඣාචුත්ථං - චේතං. 2. උද්දපවිතතං - මජ්ඣං, සො, PTS, ඕ 1, 2.

අඵ ඛො භික්ඛවෙ, රාජා වා රුජමභාමතො වා තං තගරං මාපෙය්‍ය, තදස්ස තගරං අපරෙත සමයෙන ඉඳ්ධිකෙඛව ජීතකඛ ඛාහුජ්ඣස්සං.¹ ආකිණ්ණමනුස්සං වුඤ්ඤිං වෙපුලුප්පතතං. එවමෙව ඛවාහං භික්ඛවෙ අද්දසං පුරාණං මග්ගං පුරාණස්සප්පං පුබ්බකෙහි සමමාසමුඤ්ඤිති අනුයාතං.

කතමො ව සො භික්ඛවෙ, පුරාණමග්ගො පුරාණස්සප්පො පුබ්බකෙහි සමමාසමුඤ්ඤිති අනුයාතො? අගමෙව අරියො අට්ඨඛිකො මග්ගො. සෙය්‍යපීදං: සමමාද්ධිසී -පෙ- සමමාසමාහි. අගං ඛො සො භික්ඛවෙ පුරාණමග්ගො පුරාණස්සප්පො පුබ්බකෙහි සමමාසමුඤ්ඤිති අනුයාතො.

තමනුගච්ඡිං, තමනුගච්ඡන්තො ජරාමරණං අබ්භසුඤ්ඤසීං, ජරාමරණ සමුදයං අබ්භසුඤ්ඤසීං, ජරාමරණනිරොධං අබ්භසුඤ්ඤසීං, ජරාමරණනිරොධ ගාමිනීපට්ඨදං අබ්භසුඤ්ඤසීං. තමනුගච්ඡිං, තමනුගච්ඡන්තො ජාතීං අබ්භසුඤ්ඤසීං -පෙ- භවං අබ්භසුඤ්ඤසීං -පෙ- උපාද්‍යතං අබ්භසුඤ්ඤසීං -පෙ- තණ්හං අබ්භසුඤ්ඤසීං -පෙ- වෙදනං අබ්භසුඤ්ඤසීං -පෙ- එස්සං අබ්භසුඤ්ඤසීං -පෙ- සලායතනං අබ්භසුඤ්ඤසීං -පෙ- නාමරූපං අබ්භසුඤ්ඤසීං -පෙ- විඤ්ඤාණං අබ්භසුඤ්ඤසීං -පෙ- විඤ්ඤාණනිරොධගාමිනීපට්ඨදං අබ්භසුඤ්ඤසීං, තමනුගච්ඡිං. තමනුගච්ඡන්තො සඛ්ඛාරෙ අබ්භසුඤ්ඤසීං, සඛ්ඛාරසමුදයං අබ්භසුඤ්ඤසීං, සඛ්ඛාරනිරොධං අබ්භසුඤ්ඤසීං, සඛ්ඛාරනිරොධගාමිනීපට්ඨදං අබ්භසුඤ්ඤසීං.

තදභිඤ්ඤා ආචිකං භික්ඛුතං භික්ඛුනීතං උපාසකාතං උපාසිකාතං. තසීදං භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මචරියං ඉඳ්ධිකෙඛව ජීතකඛ විජාරිකං ඛාහුජ්ඣස්සං.¹ පුජ්ඣතං යාවදෙව මනුස්සෙහි සුප්පකාසිතන්ති.

1. 7. 6.

සමමසනිසුතතං*

66. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා කුරුසු විහරති කම්මාසදම්මං. තාම කුරුතං නිගමො. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනොහි භික්ඛවොති. හදන්තෙහි තෙ භික්ඛු භගවතො පට්ඨසෙසාසුං. භගවා ඒතදවොච:

සමමසඵ තො තුඛො භික්ඛවෙ අනතරා සමමසතන්ති?² එවං වුතො අස්සදුතරො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: අහං ඛො භනො, සමමසාමි අනතරා සමමසතන්ති. යථා කථං පත සමං භික්ඛු සමමසසී අනතරා සමමසතන්ති? අඵ ඛො සො භික්ඛු ව්‍යාකාසී. යථා සො භික්ඛු ව්‍යාකාසී, ත සො භික්ඛු භගවතො විතතං ආරාධෙසී.

1. බහුජ්ඣස්සං - PTS., බහුජ්ඣස්සං - ස්‍යා.
* සමමස සුතතං - මජ්ඣ. 2. අනතරං සමමනෙහි - මජ්ඣ., PTS.

එවං වුභෙත අයසමා ආනිජෙද්ද, හගචනතං එතදවොච: “එතස්ස හගචා කාලො, එතස්ස සුගත කාලො, යං හගචා අනතරා සම්මසතං භාසෙය්‍ය, හගචතො සුඤ්චා භික්ඛු ධාරෙස්සනති”ති. තෙනභාතඤ්ඤ සුඤ්චා, සාධුකං මතසිකරොථ, භාසිස්සාමිති. එවං හනෙතති ඛො සෙ භික්ඛු හගචතො පච්චස්සොස්සං. හගචා එතදවොච:

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මසමානො සම්මසති අනතරා සම්මසතං. යං ඛො ඉදං අතෙකච්චිං තාතප්පකාරකං දුක්ඛං ලොකෙ උප්පජ්ජති ජරාමරණං ඉදං භු ඛො! දුක්ඛං කිනනිදතං කිංසමුදයං කිස්සාතිකං කිම්පභවං, කිස්මිං සති ජරාමරණං භොති, කිස්මිං අසති ජරාමරණං න භොතීති. සො සම්මසමානො එවං පජාතාති: යං ඛො ඉදං අතෙකච්චිං තාතප්පකාරකං දුක්ඛං ලොකෙ උප්පජ්ජති ජරාමරණං, ඉදං ඛො දුක්ඛං උප්පිනිදතං උප්පිසමුදයං උප්පිජාතිකං උප්පිපභවං, උප්පිසමිං සති ජරාමරණං භොති, උප්පිසමිං අසති ජරාමරණං න භොතීති. සො ජරාමරණංඤ්ඤ පජාතාති, ජරාමරණංඤ්ඤඤ්ඤ පජාතාති, ජරාමරණනිරොධංඤ්ඤ පජාතාති යා ව ජරාමරණනිරොධසාරූපගාමිනී පටිපද්ද, තඤ්ඤ පජාතාති. තථා පටිපනෙතො ව භොති අනුධම්මචාරී. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු සබ්බසො සම්මා දුක්ඛකම්මයං පටිපනෙතො ජරාමරණනිරොධාය.

අථාපරං සම්මසමානො සම්මසති අනතරා සම්මසතං. උප්පි පතායං කිනනිදතො කිංසමුදයො කිස්සාතිකො කිම්පභවො, කිස්මිං සති උප්පි භොති, කිස්මිං අසති උප්පි න භොතීති. සො සම්මසමානො එවං පජාතාති උප්පි තණ්හානිදතො තණ්හාසමුදයො තණ්හාජාතිකො තණ්හාපභවො, තණ්හාය සති උප්පි භොති, තණ්හාය අසති උප්පි න භොතීති සො උප්පිඤ්ඤ පජාතාති, උප්පිසමුදයංඤ්ඤ පජාතාති, උප්පිනිරොධංඤ්ඤ පජාතාති, යා ව උප්පිනිරොධසාරූපගාමිනී පටිපද්ද, තඤ්ඤ පජාතාති. තථා පටිපනෙතො ව භොති අනුධම්මචාරී. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු සබ්බසො සම්මා දුක්ඛකම්මයං පටිපනෙතො උප්පිනිරොධාය.

අථාපරං සම්මසමානො සම්මසති අනතරා සම්මසතං, තණ්හා පතායං කඤ්ඤ උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති, කඤ්ඤ නිවිසමානා නිවිසතිති. සො සම්මසමානො එවං පජාතාති.² යං ඛො කිස්සුචි ලොකෙ³ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති, එතඤ්ඤ නිවිසමානා නිවිසති. කිස්සුචි ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං? වඤ්ඤුං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති, එතඤ්ඤ නිවිසමානා නිවිසති.

1. ඉදං ඛො - මජ්ඣ., PTS. 2. ජාතාති - මජ්ඣ., සෘ.
 3. යං ඛො ලොකෙ - මජ්ඣ., සෘ.

සොභං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං -පෙ- කාණං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං -පෙ- ජීව්‍යා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං -පෙ- කායො ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං -පෙ- මනෝ ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතේසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එත් නිවිතමානා නිවිතති.

යෙ හි කෙ වී භික්ඛවෙ, අතීතමඤ්චානං සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, තං නිව්චතො අද්දකඛුං, සුඛතො අද්දකඛුං, අත්තතො අද්දකඛුං, ආරොග්‍යතො අද්දකඛුං, ඛෙමතො අද්දකඛුං, තෙ තණ්හං වඩෙස්සුං. යෙ තණ්හං වඩෙස්සුං, තෙ උපධිං වඩෙස්සුං. යෙ උපධිං වඩෙස්සුං, තෙ දුක්ඛං වඩෙස්සුං. යෙ දුක්ඛං වඩෙස්සුං, තෙ ත පරිච්ඡේදිංසු ජාතියා ජරාමරණේත සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමතස්සෙහි උපායාසෙහි, ත පරිච්ඡේදිංසු දුක්ඛස්මාති වදමි.

යෙපි හි කෙ වී¹ භික්ඛවෙ, අනාගතමඤ්චානං සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, තං නිව්චතො දකඛිනන්ති², සුඛතො දකඛිනන්ති. අත්තතො දකඛිනන්ති; ආරොග්‍යතො දකඛිනන්ති, ඛෙමතො දකඛිනන්ති, තෙ තණ්හං වඩෙස්සන්ති.³ යෙ තණ්හං වඩෙස්සන්ති, තෙ දුක්ඛං වඩෙස්සන්ති. යෙ දුක්ඛං වඩෙස්සන්ති ජාතියා ජරාමරණේත සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමතස්සෙහි උපායාසෙහි. ත පරිච්ඡේදිංසු දුක්ඛස්මාති වදමි.

යෙපි හි කෙවී භික්ඛවෙ, එතරහි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, තං නිව්චතො පස්සන්ති, සුඛතො පස්සන්ති, අත්තතො පස්සන්ති, ආරොග්‍යතො පස්සන්ති, ඛෙමතො පස්සන්ති, තෙ තණ්හං වඩෙස්සන්ති, යෙ තණ්හං වඩෙස්සන්ති, තෙ උපධිං වඩෙස්සන්ති. යෙ උපධිං වඩෙස්සන්ති, තෙ දුක්ඛං වඩෙස්සන්ති. යෙ දුක්ඛං වඩෙස්සන්ති, තෙ ත පරිච්ඡේදිංසු ජාතියා ජරාමරණේත සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමතස්සෙහි උපායාසෙහි. ත පරිච්ඡේදිංසු දුක්ඛස්මාති වදමි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ආපාතීයකංසො⁴ වණ්ණසම්පනො ගඤ්චි- සම්පනො රසසම්පනො, සො ව ඛො විසෙත සංඝට්ඨො. අඵ පුරියො ආභවෙජ්ජය්‍ය සම්මාභිතතො සම්මපරේතො කිලනො තසිතො පිපාසිතො. තමෙතං එඵං විදෙය්‍යුං: “අයං තෙ අලේසා පුරිස, ආපාතීයකංසො වණ්ණ- සම්පනො ගඤ්චිසම්පනො රසසම්පනො, සො ව ඛො විසෙත සංඝට්ඨො, සවෙ ආකඛධි පිච්ච⁵ පිච්චතො හි ඛො තං ඡාදිය්‍යති, වණ්ණේතපි ගඤ්චිතපි රසෙතපි. පිඤ්ච⁶ ව පත තතොනිදුතං මරණං වා නිගච්ජසි මරණමත්තං වා දුක්ඛ”න්ති. සො තං පාතීයකංසං සහසා අපට්ඨිඛා පිච්චෙය්‍ය, ත පට්ඨිඛාපේජ්ජය්‍ය සො තතොනිදුතං මරණං වා නිගච්ජය්‍ය, මරණමත්තං වා දුක්ඛං.

1. යෙ හි කෙ වී - සීචු. 2 දකඛිනන්ති - මජ්ඣ. සං. 3. වඩෙස්සන්ති - මජ්ඣ. 4. ආපාතීයකංසො - සං, PTS 5. පිච්චි - සීචු, පිච්චෙය්‍යාසි - සී 2. 6. ඡාදෙය්‍යති, සීචු, මජ්ඣ. 7 පිච්චා - සීචු. මජ්ඣ, සං, සී 2.

එවමෙව ඛො භීකඛවෙ, යෙ භී කෙ වී අභිනමඤ්ඤානං සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, තං නිව්චතො අඤ්ඤානුං, සුඛතො අඤ්ඤානුං, අතතතො අඤ්ඤානුං, ආරොග්‍යතො අඤ්ඤානුං, ඛෙමතො අඤ්ඤානුං. තෙ තණ්හං වඩෙසිසුං. යෙ තණ්හං -පෙ- යෙ දුක්ඛං වඩෙසිසුං. තෙ න පරිච්චිංසු ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි. ත පරිච්චිංසු දුක්ඛසමාති වදමි.

යෙ භී කෙ වී භීකඛවෙ, අනාගතමඤ්ඤානං සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, තං නිව්චතො දඤ්ඤානුං, සුඛතො -පෙ- අතතතො -පෙ- ආරොග්‍යතො -පෙ- ඛෙමතො දඤ්ඤානුං, තෙ තණ්හං වඩෙසිසුන්හන්. යෙ තණ්හං -පෙ- යෙ දුක්ඛං වඩෙසිසුන්හන්. තෙ -පෙ- න පරිච්චිංසුන්හන් දුක්ඛසමාති වදමි.

යෙ භී කෙ වී භීකඛවෙ, එතරහි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, තං නිව්චතො පස්සන්හි, සුඛතො පස්සන්හි, අතතතො පස්සන්හි, ආරොග්‍යතො පස්සන්හි, ඛෙමතො පස්සන්හි. තෙ තණ්හං වඩෙසිසුන්හන්. යෙ තණ්හං [වඩෙසිසුන්හන්.] -පෙ- තෙ න පරිච්චිංසුන්හන් ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි. ත පරිච්චිංසුන්හන් දුක්ඛසමාති වදමි.

යෙ ව ඛො කෙ වී භීකඛවෙ, අභිනමඤ්ඤානං සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, තං අභිව්චතො අඤ්ඤානුං, දුක්ඛතො අඤ්ඤානුං, අතතතො අඤ්ඤානුං, රොගතො අඤ්ඤානුං, භයතො අඤ්ඤානුං. තෙ තණ්හං පජ්ඣංසු. යෙ තණ්හං පජ්ඣංසු, තෙ උපධිං පජ්ඣංසු. යෙ උපධිං පජ්ඣංසු, තෙ දුක්ඛං පජ්ඣංසු. යෙ දුක්ඛං පජ්ඣංසු, තෙ පරිච්චිංසු ජාතියා ජරාය මරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි. පරිච්චිංසු දුක්ඛසමාති වදමි.

යෙපි භී කෙ වී භීකඛවෙ, අනාගතමඤ්ඤානං සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, තං අභිව්චතො දඤ්ඤානුං, දුක්ඛතො දඤ්ඤානුං, අතතතො දඤ්ඤානුං, රොගතො දඤ්ඤානුං, භයතො දඤ්ඤානුං. තෙ තණ්හං පජ්ඣස්සන්හන්. යෙ තණ්හං පජ්ඣස්සන්හන්, යෙ -පෙ- පරිච්චිංසුන්හන්¹ දුක්ඛසමාති වදමි.

යෙපි භී කෙ වී භීකඛවෙ, එතරහි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, තං අභිව්චතො පස්සන්හි, දුක්ඛතො පස්සන්හි, අතතතො පස්සන්හි, රොගතො පස්සන්හි, භයතො පස්සන්හි. තෙ තණ්හං පජ්ඣන්හන්. යෙ තණ්හං පජ්ඣන්හන්, තෙ උපධිං පජ්ඣන්හන්. යෙ උපධිං පජ්ඣන්හන්, තෙ දුක්ඛං පජ්ඣන්හන්. යෙ දුක්ඛං පජ්ඣන්හන්, තෙ පරිච්චිංසුන්හන් ජාතියා ජරාය මරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි, පරිච්චිංසුන්හන් දුක්ඛසමාති වදමි.

1. පරිච්චිංසුන්හන් - සීචු. සා.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ආපාතීයකංසො වණණසම්පනෙනා ගනිසම්පනෙනා රසසම්පනෙනා, සො ව බො විසෙත සංසට්ඨො. අථ පුරිසො ආගචෙජ්ජය්‍ය සම්මාභිතතෙනා සම්මපරෙතො කීලනෙනා තපිතො පිපාසිතො. තමෙතං ඵලං වදෙය්‍යං: “අයං තෙ අලොකො පුරිස, ආපාතීයකංසො වණණසම්පනෙනා ගනිසම්පනෙනා රසසම්පනෙනා, සො ව බො විසෙත සංසට්ඨො. සචෙ ආකඛ්ඛි පිච, පිචතො හි බො තං ඡාදිස්සති වණණතපි ගකොතපි රසෙතපි. පිඤ්ච පත තතොතිදුතං මරණං වා නිගච්ඡති, මරණමතතං වා දුක්ඛ”න්ති. අථ බො භික්ඛවෙ, තස්ස පුරිසස්ස ඵලමස්ස: “සකකා බො මෙ අයං සුරාපිපාසිතා පාතීයෙත වා විතෙතුං, දඬිමණ්ඩකෙත වා විතෙතුං, මන්ද්‍රොණිකාය¹ වා විතෙතුං, ලොණසොචීරකෙත වා විතෙතුං. ත තෙච්චාහං තං පිචෙය්‍යං, යං මම අස්ස දීඝරතතං අභිතාය දුක්ඛාය”ති. සො තං ආපාතීයකංසං පටිසඛ්ඛා ත පිචෙය්‍ය, පටිනිස්සචෙජ්ජය්‍ය. සො තතොතිදුතං ත මරණං වා තිගචෙජ්ජය්‍ය, මරණමතතං වා දුක්ඛං.

ඵලමෙච බො භික්ඛවෙ, යෙ හි කෙ වි අතීතමධ්‍යානං සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, තං අතීච්චතො අද්දකඛුං, දුක්ඛතො අද්දකඛුං, අතතතතො අද්දකඛුං, රොගතො අද්දකඛුං, භයතො අද්දකඛුං. තෙ තණ්හං පඡහිංසු. යෙ තණ්හං පඡහිංසු. තෙ උපධිං පඡහිංසු යෙ උපධිං පඡහිංසු, තෙ දුක්ඛං පඡහිංසු. යෙ දුක්ඛං පඡහිංසු, තෙ පරිච්චෙචිංසු ජාතියා ජරාය මරණෙන සොකෙහි පරිදෙචෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි පරිච්චෙචිංසු දුක්ඛසමාති වදමි.

යෙපි හි කෙ වි භික්ඛවෙ, අතාගතමධ්‍යානං සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, තං අතීච්චතො දුක්ඛන්ති -පෙ- තෙ පරිච්චෙචිස්සන්ති ජාතියා ජරාය මරණෙන සොකෙහි පරිදෙචෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි, පරිච්චෙචිස්සන්ති දුක්ඛසමාති වදමි.

යෙපි හි කෙවි භික්ඛවෙ, ඵතරති සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, තං අතීච්චතො පස්සන්ති, දුක්ඛතො පස්සන්ති, අතතතතො පස්සන්ති, රොගතො පස්සන්ති, භයතො පස්සන්ති තෙ තණ්හං පඡහන්ති. යෙ තණ්හං පඡහන්ති, තෙ උපධිං පඡහන්ති. යෙ උපධිං පඡහන්ති, තෙ දුක්ඛං පඡහන්ති. යෙ දුක්ඛං පඡහන්ති, තෙ පරිච්චෙචන්ති ජාතියා ජරාය මරණෙන සොකෙහි පරිදෙචෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි. පරිච්චෙචන්ති දුක්ඛසමාති වදමිති

1. භට්ටලොණිකාය - මජ්ඣං, මට්ටලොණිකාය - ස්‍යා, PTS.

1. 7. 7.

නලකලාපසුතතං.

67. එකං සමයං ආයස්මා ව සාරිපුත්තො ආයස්මා ව මහාකොට්ඨිතො බොධිසම්මසංඝො විහරන්ති ඉසිපතනෙ මිහදායෙ අඵ බො ආයස්මා මහා-කොට්ඨිතො සායණනසමයං පතිසලාණො වුට්ඨිතො යෙතායස්මා සාරිපුත්තො තෙනුපසංකම්. උපසංකම්චා ආයස්මතා සාරිපුත්තතන සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං විභිසාරෙච්චා එකමන්තං තිසිදි.

එකමන්තං නිසින්නො බො ආයස්මා මහාකොට්ඨිතො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච: “කිනනු බො ආවුසො සාරිපුත්ත, සයංකතං ජරාමරණං, පරකතං¹ ජරාමරණං, සයංකතඤ්ච පරකතඤ්ච ජරාමරණං, උදහු අසයංකාරං අපරංකාරං අබ්බිච්චසමුප්පන්නං ජරාමරණං”නති?

න බො ආවුසො කොට්ඨිත, සයංකතං ජරාමරණං. න පරකතං ජරාමරණං. න සයංකතඤ්ච පරකතඤ්ච ජරාමරණං. නාපි අසයංකාරං. අපරංකාරං අබ්බිච්ච සමුප්පන්නං ජරාමරණං. අපි ව ජාතීපච්චයා ජරාමරණනති.

කිනනු බො ආවුසො සාරිපුත්ත, සයංකතා ජාතී, පරකතා¹ ජාතී, සයංකතා ව පරකතා ව ජාතී, උදහු අසයංකාරා² අපරංකාරා² අබ්බිච්ච-සමුප්පන්නා ජතීති?

න බො ආවුසො කොට්ඨිත. සයංකතා ජාතී. න පරකතා ජාතී, න සයංකතා ව පරකතා ව ජාතී. නාපි අසයංකාරා² අපරංකාරා² අබ්බිච්චසමුප්පන්නා ජාතී. අපි ව භවපච්චයා ජාතීති.

කිනනු බො ආවුසො සාරිපුත්ත, සයංකතො භවො, පරකතො භවො, සයංකතො ව පරකතො ව භවො, උදහු අසයංකාරො අපරංකාරො අබ්බිච්ච-සමුප්පන්නො භවොති?

න බො ආවුසො කොට්ඨිත, සයංකතො භවො න පරකතො භවො. න සයංකතො ව පරකතො ව භවො. නාපි අසයංකාරො අපරංකාරො අබ්බිච්චසමුප්පන්නො භවො අපි ව උපාදහපච්චයා භවොති.

1 ජරංකතං - ඡෙසං. PTS. 2. කාරං - ස ජා.

කීනනු ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත, සයංකතං උපාදතං -පෙ- සයංකතා
තණ්හා -පෙ- සයංකතා වෙදතා -පෙ- සයංකතො ඵසො -පෙ-
සයංකතං සලායතනං -පෙ- සයංකතං තාමරුපං, පරකතං තාමරුපං,
සයංකතඤ්ච පරකතඤ්ච තාමරුපං, උදනු අසයංකාරං අපරංකාරං අඛිච්ච-
සමුපපනනං තාමරුපනති?

ත ඛො ආවුසො කොට්ඨීත, සයංකතං තාමරුපං. ත පරකතං
තාමරුපං. ත සයංකතඤ්ච පරකතඤ්ච තාමරුපං. තාපි අසයංකාරං
අපරංකාරං අඛිච්චසමුපපනනං තාමරුපං. අපි ච විඤ්ඤාණපච්චයා තාම-
රුපනති.

කීනනු ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත, සයංකතං විඤ්ඤාණං, පරකතං
විඤ්ඤාණං, සයංකතඤ්ච පරකතඤ්ච විඤ්ඤාණං, උදනු අසයංකාරං අපරංකාරං
අඛිච්චසමුපපනනං විඤ්ඤාණනති?

ත ඛො ආවුසො කොට්ඨීත, සයංකතං විඤ්ඤාණං. පරකතං විඤ්ඤාණං,
ත සයංකතඤ්ච පරකතඤ්ච විඤ්ඤාණං. තාපි අසයංකාරං අපරංකාරං
අඛිච්චසමුපපනනං විඤ්ඤාණං අපි ච තාමරුපපච්චයා විඤ්ඤාණනති.

ඉදනෙව ඛො මයං ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස භාසිතං ඵචං ආඡානාම:
“ත ඛො ආවුසො කොට්ඨීත, සයංකතං තාමරුපං, ත පරකතං තාමරුපං,
ත සයංකතඤ්ච පරකතඤ්ච තාමරුපං, තාපි අසයංකාරං අපරංකාරං
අඛිච්චසමුපපනනං තාමරුපං. අපි ච විඤ්ඤාණපච්චයා තාමරුප”නති.

ඉදනෙව ච පත මයං ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස භාසිතං ඵචං ආඡානාම:
“ත ඛො ආවුසො කොට්ඨීත, සයංකතං විඤ්ඤාණං, ත පරකතං විඤ්ඤාණං,
ත සයංකතඤ්ච පරකතඤ්ච විඤ්ඤාණං, තාපි අසයංකාරං අපරංකාරං
අඛිච්චසමුපපනනං විඤ්ඤාණං. අපි ච තාමරුපපච්චයා විඤ්ඤාණ”නති.

යථා කථමපනාවුසො සාරිපුත්ත, ඉමස්ස භාසිතස්ස අනෙො දට්ඨබ්බොති?
තෙත භාවුසො උපමං තෙ කරිස්සාමි. උපමායපිධෙකචෙව විඤ්ඤා ජුරිසා
භාසිතස්ස අනං ආඡානනති.

සෙය්‍යථාපි අට්ඨසො, ඥෙ නලකලාපියො අඤ්ඤමඤ්ඤං නිස්සාය තිට්ඨෙය්‍යං, එවමෙව ඛො ආට්ඨසො, නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤණං, විඤ්ඤණපච්චයා නාමරූපං, නාමරූපපච්චයා සලායතනං, සලායතනපච්චයා එස්සො -පෙ- එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකුස්ස සමුදයො භොති. තාසඤ්ඤෙ ආට්ඨසො, නලකලාපිනං එකං අපකඛෙස්සය්‍ය, එකා පපතෙය්‍ය, අපරඤ්ඤෙ අපකඛෙස්සය්‍ය, අපරා පපතෙය්‍ය. එවමෙව ඛො ආට්ඨසො, නාමරූපනිරොධා විඤ්ඤණනිරොධො, විඤ්ඤණනිරොධො නාමරූපනිරොධො, නාමරූපනිරොධො සලායතනනිරොධො, සලායතනනිරොධො එස්සනිරොධො -පෙ- එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛකුස්ස නිරොධො භොතීති.

අවජරියං ආට්ඨසො සාරිපුත්ත, අබ්බුතං ආට්ඨසො සාරිපුත්ත, යාව සුභාසිතඤ්ඤිදං ආයසමතා සාරිපුත්තෙනත. ඉදං ව පත මයං ආයසමතො සාරිපුත්තස්ස සුභාසිතං ඉලෙහි ජතතිංසාය වද්දීති අනුමොදම.

ජරාමරණස්ස වෙ ආට්ඨසො, භික්ඛු නිබ්බිදය විරාගාය නිරොධාය ධම්මං දෙසෙති, 'ධම්මකපිකො භික්ඛු'ති අලං වචතාය. ජරාමරණස්ස වෙ ආට්ඨසො, භික්ඛු නිබ්බිදය විරාගාය නිරොධාය පටිපනො භොති, 'ධම්මානුධම්මපටිපනො භික්ඛු'ති අලං වචතාය. ජරාමරණස්ස වෙ ආට්ඨසො, භික්ඛු නිබ්බිද විරාගා නිරොධා අනුපාද විමුත්තො භොති, 'දිට්ඨධම්මනිබ්බාතපනො භික්ඛු'ති අලං වචතාය.

ජාතියා වෙ ආට්ඨසො, භික්ඛු -පෙ- භවස්ස වෙ -පෙ- උපාදතස්ස වෙ -පෙ- තණ්හාය වෙ -පෙ- වෙදනාය වෙ -පෙ- එස්සස්ස වෙ -පෙ- සලායතනස්ස වෙ -පෙ- නාමරූපස්ස වෙ -පෙ- විඤ්ඤණස්ස වෙ -පෙ- සඛ්ඛාරාතං වෙ [නිබ්බිදය] -පෙ- 'දිට්ඨධම්මනිබ්බාතපනො භික්ඛු'ති අලං වචතාය.

අවිජ්ජාය වෙ ආට්ඨසො, භික්ඛු නිබ්බිදය විරාගාය නිරොධාය ධම්මං දෙසෙති, 'ධම්මකපිකො භික්ඛු'ති අලං වචතාය. අවිජ්ජාය වෙ ආට්ඨසො, භික්ඛු නිබ්බිදය විරාගාය නිරොධාය පටිපනො භොති, 'ධම්මානුධම්මපටිපනො භික්ඛු'ති අලං වචතාය. අවිජ්ජාය වෙ ආට්ඨසො, භික්ඛු නිබ්බිද විරාගා නිරොධා අනුපාද විමුත්තො භොති, 'දිට්ඨධම්මනිබ්බාතපනො භික්ඛු'ති අලං වචතායාති.

1. 7. 8.

කොසමඛිපුත්තං.

68. එකං සමයං ආයසමා ව මුසීලො ආයසමා ව සවිට්ඨො¹ ආයසමා ව නාරදො ආයසමා ව ආනිඤ්ඤො කොසමඛියං විහරන්ති සොසිතාග්ගමෙ.

අථ ඛො ආයසමා සවිට්ඨො ආයසමන්තං ඛො මුසීලං එතදවොච: "අඤ්ඤත්‍රෙව ආට්ඨසො මුසීල, සඤ්ඤා අඤ්ඤත්‍ර රූපියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකඛනනිතියා අභ්ථායසමතො මුසීලස්ස පච්චතනමෙව ඤ්ඤණං ජාතිපච්චයා ජරාමරණන්ති? අඤ්ඤත්‍රෙව ආට්ඨසො සවිට්ඨ සඤ්ඤා අඤ්ඤත්‍ර රූපියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකඛනනිතියා අභමෙනං ජානාමි අභමෙනං පස්සාමි ජාතිපච්චයා ජරාමරණන්ති."

1. පවිට්ඨො - මජ්ඣ, සා.

අඤ්ඤාත්‍රෙව ආට්‍රිසො මුසීල සඤ්ඤා රුචියා අඤ්ඤාත්‍ර අනුස්සවා
 අඤ්ඤාත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤාත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිතියා, අභ්‍යයසමතො
 මුසීලස්ස පච්චතතමෙව ඤාණං භවපච්චයා ජාතීති -පෙ- උපාදතපච්චයා
 භවොති -පෙ- තණහාපච්චයා උපාදතනනි -පෙ- වෙදනාපච්චයා තණහාති
 -පෙ- එස්සපච්චයා වෙදනාති -පෙ- සලායතතපච්චයා එස්සොති -පෙ-
 තාමරුපපච්චයා සලායතතනනි -පෙ- විඤ්ඤාණපච්චයා තාමරුපනනි
 -පෙ- සඤ්ඤාපච්චයා විඤ්ඤාණනනි -පෙ- අවිජ්ජාපච්චයා සඤ්ඤාති?
 අඤ්ඤාත්‍රෙව ආට්‍රිසො සවිට්ඨ, සඤ්ඤා රුචියා අඤ්ඤාත්‍ර අනුස්සවා
 අඤ්ඤාත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤාත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිතියා අභමෙතං
 ජාතාමි, අභමෙතං පස්සාමි අවිජ්ජාපච්චයා සඤ්ඤාති.

අඤ්ඤාත්‍රෙව ආට්‍රිසො මුසීල, සඤ්ඤා -පෙ- අඤ්ඤාත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣා-
 තකකනනිතියා, අභ්‍යයසමතො මුසීලස්ස පච්චතතමෙව ඤාණං ජාතීතිරොධා
 ජරාමරණනිරොධොති? අඤ්ඤාත්‍රෙව ආට්‍රිසො සවිට්ඨ, සඤ්ඤා රුචියා,
 අඤ්ඤාත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤාත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤාත්‍ර
 දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිතියා අභමෙතං ජාතාමි, අභමෙතං පස්සාමි, ජාති-
 නිරොධා ජරාමරණනිරොධොති අඤ්ඤාත්‍රෙව ආට්‍රිසො මුසීල, සඤ්ඤා
 අඤ්ඤාත්‍ර රුචියා අඤ්ඤාත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤාත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤාත්‍ර
 දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිතියා අභ්‍යයසමතො මුසීලස්ස පච්චතතමෙව ඤාණං
 භවතිරොධා ජාතීතිරොධොති. -පෙ- උපාදතනිරොධා භවතිරොධොති
 -පෙ- තණහානිරොධා උපාදතනිරොධොති -පෙ- වෙදනානිරොධා තණහා-
 නිරොධොති -පෙ- එස්සනිරොධා වෙදනානිරොධොති -පෙ- සලායතනනිරොධා
 එස්සනිරොධොති -පෙ- තාමරුපනිරොධා සලායතනනිරොධොති -පෙ-
 විඤ්ඤාණනිරොධා තාමරුපනිරොධොති -පෙ- සඤ්ඤාපච්චයා විඤ්ඤාණ-
 නිරොධොති -පෙ- අවිජ්ජානිරොධා සඤ්ඤාපච්චයාති? අඤ්ඤාත්‍රෙව
 ආට්‍රිසො සවිට්ඨ, සඤ්ඤා රුචියා අඤ්ඤාත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤාත්‍ර
 ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤාත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිතියා අභමෙතං ජාතාමි,
 අභමෙතං පස්සාමි අවිජ්ජානිරොධා සඤ්ඤාපච්චයාති.

අඤ්ඤාත්‍රෙව ආට්‍රිසො මුසීල, සඤ්ඤා රුචියා අඤ්ඤාත්‍ර අනුස්සවා
 අඤ්ඤාත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤාත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිතියා අභ්‍යයසමතො
 මුසීලස්ස පච්චතතමෙව ඤාණං භවතිරොධො තිබ්බාණනනි? අඤ්ඤාත්‍රෙව
 ආට්‍රිසො සවිට්ඨ, සඤ්ඤා රුචියා අඤ්ඤාත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤාත්‍ර
 ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤාත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිතියා අභමෙතං ජාතාමි,
 අභමෙතං පස්සාමි භවතිරොධො තිබ්බාණනනි. තෙත භායසමා මුසීලො
 අරහං ඕණාසවොති. එවං වුතෙත අයස්සා මුසීලො තුණ්ඨි අභොසි.

අඵ ඛො ආයසමා තාරදෙ ආයසමනතං සවිට්ඨං එතදවොච: සාධාට්ඨසො සවිට්ඨ, අභමෙතං පඤ්ඤං ලභෙය්‍යං, මමෙතං¹ පඤ්ඤං පුච්ඡ. අභං තෙ එතං පඤ්ඤං ව්‍යාකරිසාමිති. ලභතායසමා² තාරදෙ එතං පඤ්ඤං. පුච්ඡාමහං ආයසමනතං තාරදං එතං පඤ්ඤං. ඛ්‍යාකරොහු ච මෙ ආයසමා තාරදෙ එතං පඤ්ඤං.

අඤ්ඤත්‍රෙව ආට්ඨසො තාරද, සද්ධාය අඤ්ඤත්‍ර රුචියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිතියා අන්ථායසමනො තාරදස්ස පච්චතතමෙව ඤාණං ජාතිපච්චයා ජරාමරණනති? අඤ්ඤත්‍රෙව ආට්ඨසො සවිට්ඨ, සද්ධාය අඤ්ඤත්‍ර රුචියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිතියා අභමෙතං ජාතාමි, අභමෙතං පස්සාමි ජාතිපච්චයා ජරාමරණනති. අඤ්ඤත්‍රෙව ආට්ඨසො තාරද, සද්ධාය අඤ්ඤත්‍ර රුචියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිතියා අන්ථායසමනො තාරදස්ස පච්චතතමෙව ඤාණං භවපච්චයා ජාතීති -පෙ- අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරාතී? අඤ්ඤත්‍රෙව ආට්ඨසො සවිට්ඨ, සද්ධාය අඤ්ඤත්‍ර රුචියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිතියා අභමෙතං ජාතාමි, අභමෙතං පස්සාමි, අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරාතී.

අඤ්ඤත්‍රෙව ආට්ඨසො තාරද, සද්ධාය අඤ්ඤත්‍ර රුචියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිතියා අන්ථායසමනො තාරදස්ස පච්චතතමෙව ඤාණං ජාතිනිරොධා ජරාමරණනිරොධොති? අඤ්ඤත්‍රෙව ආට්ඨසො සවිට්ඨ, සද්ධාය අඤ්ඤත්‍ර රුචියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිතියා අභමෙතං ජාතාමි, අභමෙතං පස්සාමි ජාතිනිරොධා ජරාමරණනිරොධොති. අඤ්ඤත්‍රෙව ආට්ඨසො තාරද, සද්ධාය අඤ්ඤත්‍ර රුචියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිතියා අන්ථායසමනො තාරදස්ස පච්චතතමෙව ඤාණං භවනිරොධා ජාතිනිරොධොති -පෙ- අවිජ්ජා- නිරොධා සඛ්ඛාරනිරොධොති? අඤ්ඤත්‍රෙව ආට්ඨසො සවිට්ඨ, සද්ධාය අඤ්ඤත්‍ර රුචියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣා- තකකනනිතියා අභමෙතං ජාතාමි, අභමෙතං පස්සාමි අවිජ්ජා නිරොධා සඛ්ඛාරනිරොධොති.

1. මමෙවං - සා. 2. ලභති ආයසමා - සා.

අඤ්ඤත්‍රෙව ආට්‍රියො තාරද, සද්ධාය අඤ්ඤත්‍ර රුචියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිඤා අභයායසමතො තාරදස්ස පච්චතතමෙව ඤ්ඤණං භවතිරොධො නිබ්බාණනනි? අඤ්ඤත්‍රෙව ආට්‍රියො සච්චි, සද්ධාය අඤ්ඤත්‍ර රුචියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිජ්ඣාතකකනනිඤා අභමෙතං ජාතාමි, අභමෙතං පසාමි භවතිරොධො නිබ්බාණනනි.

තෙත භායසවා තාරදෙ අරහං ඛිණාසවොති? භවතිරොධො නිබ්බාණනනි ඛො මෙ ආට්‍රියො සමමපසඤ්ඤය සුද්ධිං, ත වචනි අරහං ඛිණාසවො. සෙය්‍යථාපි ආට්‍රියො, කතතාරමග්ගෙ උදපානො, තත්‍ර තෙවස්ස රජ්ජ්‍ර ත උදකවාරකො. අථ පුරිසො ආගචෙජ්ජය්‍ය ඝමමාභිතතො සමමපරෙතො කිලනොතා තසිභො පිඨාපිතො. සො තං උදපානං ඔලොකෙය්‍ය, තස්ස උදකනනි ති ඛො ඤ්ඤණං අස්ස, ත ව ඤායෙන පුඤ්ඤා විභරෙය්‍ය. ඵවමෙව ඛො ආට්‍රියො, භවතිරොධො නිබ්බාණනනි යථාභූතං සමමපසඤ්ඤය සුද්ධිං, ත වචනි අරහං ඛිණාසවොති. ඵවං චුතෙන ආයස්වා ආතඤ්ඤ ආයසමනතං සච්චිං ඵතදවොච: ඵවංවාදී නිං ආට්‍රියො සච්චි, ආයසමනතං තාරදං කිං වදෙසීති? ඵවංවාදහං ආට්‍රියො ආතඤ්ඤ, ආයසමනතං තාරදං ත කිඤ්චි වදම් අඤ්ඤත්‍ර කල්‍යාණා, අඤ්ඤත්‍ර කුසලාති.

1 7. 9.

උපයපනිසුතනං

69. සාවජජීයං-

මහාසමුද්දෙ භීතකවෙ, උපයනො මහාතදියො උපයාපෙති. මහාතදියො උපයනනියො කුන්තදියො උපයාපෙනති. කුන්තදියො උපයාපෙනනියො මහාසොබෙහ උපයාපෙනති. මහාසොබහා උපයනනා කුසොබෙහ¹ උපයාපෙනති. ඵවමෙව ඛො භීතකවෙ, අච්ඡ්‍ර උපයනනී සඛ්ඛාරෙ උපයාපෙති. සඛ්ඛාරා උපයනනා විඤ්ඤණං උපයාපෙනති. විඤ්ඤණං උපයනනං තාමරුපං උපයාපෙති. තාමරුපං උපයනනං සලායතනං උපයාපෙති. සලායතනං උපයනනං ඵස්සං උපයාපෙති. ඵස්සො උපයනනො වෙදනං උපයාපෙති. වෙදනා උපයනනී තණ්හං උපයාපෙති. තණ්හා උපයනනී උපාදනං උපයාපෙති. උපාදනං උපයනනං භවං උපයාපෙති. භවො උපයනනො ජාතීං උපයාපෙති. ජාතී උපයනනී ජරාමරණං උපයාපෙති.

මහාසමුද්දෙ භීතකවෙ, අපයනො මහාතදියො අපයාපෙති. මහාතදියො අපයනනියො කුන්තදියො අපයාපෙනති. කුන්තදියො අපයනනියො මහා-සොබෙහ අපයාපෙනති. මහාසොබහා අපයනනා කුසොබෙහ අපයාපෙනති. ඵවමෙව ඛො භීතකවෙ, අච්ඡ්‍ර අපයනනී සඛ්ඛාරෙ අපයාපෙති. සඛ්ඛාරා අපයනනා විඤ්ඤණං අපයාපෙනති. විඤ්ඤණං අපයනනං තාමරුපං අපයාපෙති. තාමරුපං අපයනනං සලායතනං අපයාපෙති. සලායතනං අපයනනං ඵස්සං අපයාපෙති. ඵස්සො අපයනනො වෙදනං අපයාපෙති. වෙදනා අපයනනී තණ්හං අපයාපෙති. තණ්හා අපයනනී උපාදනං අපයා-පෙති. උපාදනං අපයනනං භවං අපයාපෙති. භාවො අපයනනො ජාතීං අපයාපෙති. ජාතී අපයනනී ජරාමරණං අපයාපෙනති.

1. කුසොබෙහ - මජ්ඣ, කුසසුබෙහ - සිමු.

1. 7. 10

සුසීමසුභතං¹

70. එවා මෙ සුතං: එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරන්ති චෙඨචනෙ කලඤ්ඤා නිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන හගවා සක්කතො හොති ගරුකතො මානිතො පුජිතො අපචිතො ලාභී විචරපිණ්ඩපානසෙනාසන- ගිලානපච්චය²හෙසජ්ජපරිකාරානං. භික්ඛුසඤ්ඤාපි සක්කතො, හොති ගරුකතො මානිතො පුජිතො අපචිතො ලාභී විචරපිණ්ඩපානසෙනාසන- ගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාරානං. අඤ්ඤාතිජභියා පන පරිබ්බාජකා අසක්කතා හොනති අගරුකතා අමානිතා අපුජිතා අනපචිතා න ලාභිතො³ විචරපිණ්ඩපානසෙනාසනගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාරානං.

තෙන ඛො පන සමයෙන සුසීමො පරිබ්බාජකො රාජගහෙ පච්චසති මහතියා පරිබ්බාජකපරිසාය සද්ධිං. අථ ඛො සුසීමස්ස පරිබ්බාජකස්ස පරිසා සුසීමං පරිබ්බාජකං එතදවොචු: එහි ත්ඛං ආචුසො සුසීම, සමණේ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වර. ත්ඛං ධම්මං පරියාපුණ්ණිකා අමො වාචෙය්‍යාසි. තං මයං ධම්මං පරියාපුණ්ණිකා ගිහිනං භාසිස්සාම. එවං මයමපි සක්කතා භවිස්සාම ගරුකතා මානිතා පුජිතා අපචිතා ලාභිතො විචරපිණ්ඩපාන- සෙනාසනගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාරානන්ති. එවමාචුසොති ඛො සුසීමො පරිබ්බාජකො සකාය පරිසාය පටිසද්ධිකා⁴ යෙනායස්මා ආනිඤ්ඤා තෙනුප- සඛකම්. උපසඛකම්භවා ආයස්මවා ආනඤ්ඤා සද්ධිං සමොදාදි. සමොදාදතියං කථං සාරාණීයං චිතීසාරෙච්චා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනො ඛො සුසීමො පරිබ්බාජකො ආයස්මන්තං ආනඤ්ඤා එතදවොච: ඉච්ඡාමහං ආචුසො ආනඤ්ඤා ඉමස්මිං ධම්මචිතයෙ බ්‍රහ්මචරියං වරිතුන්ති.

අථ ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා සුසීමං පරිබ්බාජකං ආදය යෙන හගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භවා හගවන්තං අභිවාදෙච්චා එකමන්තං නිසීදි එකමන්තං නිසිනො ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා හගවන්තං එතදවොච: අයං හනො සුසීමො පරිබ්බාජකො එවමාහ: “ඉච්ඡාමහං ආචුසො ආනඤ්ඤා ඉමස්මිං ධම්මචිතයෙ බ්‍රහ්මචරියං වරිතු”න්ති. තෙන භානඤ්ඤා සුසීමං පරිබ්බාජෙථාති. අලන්ථ ඛො සුසීමො පරිබ්බාජකො හගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, අලන්ථ උපසමපදං.⁵

තෙන ඛො පන සමයෙන සම්බහුලෙහි භික්ඛුහි හගවතො සන්තිකෙ අඤ්ඤා ව්‍යාසතා හොති “බිණා ජාති චුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං තාපරං ඉන්ධනායාති පජානාමා”ති. අස්සොසි ඛො ආයස්මා සුසීමො සම්බහුලෙහි තීර භික්ඛුහි හගවතො සන්තිකෙ අඤ්ඤා ව්‍යාසතා. “බිණා ජාති චුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං තාපරං ඉන්ධනායාති පජානාමා”ති.

1. සුසීම - මජ්ඣං, සඤා. 2. ගිලානපච්චය - මජ්ඣං, සීචු. 3. අලංභිතා - සඤා.
 4. පටිසද්ධිකා - මජ්ඣං, පටිසද්ධිකා - PTS. 5. අලඤ්ඤාපදං - සීචු, සඤා.

අථ බො ආයස්මා සුසීමො යෙන හෙ භික්ඛු තෙනුපඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤා-
 මුඤ්ඤා තෙති භික්ඛුති සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං
 චීතිසාරොඤ්ඤා ඵකමනතං නිසීදි. ඵකමනතං නිසීනො බො ආයස්මා සුසීමො
 හෙ භික්ඛු ඵතදවොච: සචං කීර ආයස්මනොති භගවතො සනතිකො
 අඤ්ඤා බ්‍යාකතා “බිණ්ණ ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරීයං කතං කරණීයං තාපරං
 ඉත්තනායාති පජානාමා”ති. ඵවමාට්ඨසොති.

අපි නු තුමොහ ආයස්මනො: ඵචං ජාතනතා ඵචං පස්සනතා අනෙක-
 විහිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුහොථ? ඵකොපි හුඤ්ඤා බහුධා හොථ. බහුධාපි හුඤ්ඤා
 ඵකො හොථ. ආචීභාවං තිරොභාවං තිරොකුඤ්ඤං තිරොපාකාරං තිරො-
 පබ්බතං අසජ්ජමානා ගච්ඡ්ථ සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ. පඤ්චියාපි උමමුජ්ජ-
 නිමුජ්ජං.² කරොථ සෙය්‍යථාපි උදකෙ. උදකෙපි අභෙජ්ජමානො³ ගච්ඡ්ථ
 සෙය්‍යථාපි පඤ්චියං. ආකාසෙපි පලලචෙකත කමථ සෙය්‍යථාපි පකම් සකුණො.
 ඉතෙපි වන්දිමසුරියෙ ඵචචමභිද්ධිකෙ ඵචචමභානුභාවෙ පාණීතා පරාමසථ⁴
 පරිමජ්ජ්ථ. යාව බ්‍රහ්මචරොකාපි කායෙන වසං වතෙඤ්ඤාති? නො හෙතං
 ආට්ඨසො.

අපි නු තුමොහ ආයස්මනො: ඵචං ජාතනතා ඵචං පස්සනතා දිඤ්ඤාය
 සොකධාතුයා විසුඤ්ඤාය අතිකකනනමානුසකාය⁵ උභො සද්දො සුණාථ
 දිබ්බං ච මානුසෙ ච, යෙ දුරෙ සනතිකෙ වාති? නො හෙතං ආට්ඨසො.

අපි නු තුමොහ ආයස්මනො: ඵචං ජාතනතා ඵචං පස්සනතා පරසතනා-
 නං පරසුගලානං වෙතසා වෙතො පරිච්ච පජානාථ?⁶ සරාගං වා චිතතං
 සරාගං විතතනති පජානාථ, චිතරාගං වා චිතතං චිතරාගං විකතනති
 පජානාථ, සදෙසං වා චිතතං සදෙසං විකතනති පජානාථ, විතදෙසං වා
 චිතතං විතදෙසං විතතනති පජානාථ, සමොභං වා චිතතං සමොභං
 විතතනති පජානාථ, විතමොභං වා චිතතං විතමොභං විකතනති පජානාථ,
 සඤ්ඤිතං වා චිතතං සඤ්ඤිතං විතතනති පජානාථ, විකම්භතං වා චිතතං
 විකම්භතං විතතනති පජානාථ, මහග්ගතං වා චිතතං මහග්ගතං විතතනති
 පජානාථ, අමහග්ගතං වා චිතතං අමහග්ගතං විතතනති පජානාථ, සථිතතරං
 වා චිතතං සථිතතරං විතතනති පජානාථ, අනුතතරං වා චිතතං අනුතතරං
 විතතනති පජානාථ, සමාහිතං වා චිතතං සමාහිතං විතතනති පජානාථ,
 අසමාහිතං වා චිතතං අසමාහිතං විතතනති පජානාථ, විමුත්තං වා චිතතං
 විමුත්තං විතතනති පජානාථ, අවිමුත්තං වා චිතතං අවිමුත්තං විතතනති
 පජානාථාති? නො හෙතං ආට්ඨසො.

1. අපි පන තුමොහ - මජ්ඣං, PTS. 2. නිමුජ්ජං - ස්‍යා, PTS.
 3. අභිජ්ජමානො - ස්‍යා, PTS, මජ්ඣං. අභෙජ්ජමානො - සීචු.
 4. පරිමසථ - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS. 5. මානුසිකාය - මජ්ඣං, ස්‍යා.
 6. ජාතාථ - සීචු, ස්‍යා.

අපි නු තුමො ආයසමනො, එවං ජාතනතා එවං පසානතා අනෙක-
 විහිතං පුබ්බන්තිවාසං අනුසාරථ? සෙය්‍යථිදං: එකමපි ජාතීං ඥෙපි ජාතියො
 තියොසාපි ජාතියො චතසොසාපි ජාතියො පඤ්ඤපි ජාතියො දසපි ජාතියො
 විසමපි ජාතියො තිංසමපි ජාතියො චතතාරිකමපි ජාතියො පඤ්ඤසමපි
 ජාතියො ජාතිසතමපි ජාතිසහසමපි ජාතිසතසහසමපි, අනෙකෙපි
 සංවට්ඨකපෙප අනෙකෙපි විවට්ඨකපෙප අනෙකෙපි සංවට්ඨවිවට්ඨකපෙප,
 'අමුත්‍රාසිං එවනතාමො එවංභොතො එවංචණො එවමානාරො එවං
 සුබදුක්ඛපට්ඨසංවෙදී එවමාසුපරියනො. සො තතො චුතො අමුත්‍ර උදපාදිං.¹
 තත්‍රාපාසිං එවනතාමො එවංභොතො එවංචණො එවමානාරො එවං
 සුබදුක්ඛපට්ඨසංවෙදී එවමාසුපරියනො, සො තතො චුතො ඉධුපපනො'ති.
 ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බන්තිවාසං අනුසාරථාති?
 නො හෙතං ආට්ඨසො.

අපි නු තුමො ආයසමනො, එවං ජාතනතා එවං පසානතා දිබ්බන්ත
 වක්ඛනා විසුඥොත අතික්කන්තමානුසකෙන සතො පසාඨ වචමානෙ
 උපපජ්ජමානෙ.² තිනෙ පණීතෙ සුවණොණ දුබ්බණොණ සුගතෙ දුගතෙ
 යථාකමමුපගෙ සතො පජානාථ? ඉමෙ චත භොතො සත්තා කාය-
 දුච්චරිතෙන සමන්තාගතා වච්චුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනොදුච්චරිතෙන
 සමන්තාගතා අරියානං උපචාදකා මිච්ජාදිට්ඨිකා මිච්ජාදිට්ඨිකමමසමාදානා
 තෙ කායසස භෙද පරමරණං අපායං දුගතතීං විනිපාතං නිරයං උපපනතා.
 ඉමෙ වා පත භොතො සත්තා කායසුච්චරිතෙන සමන්තාගතා වච්චුච්චරිතෙන
 සමන්තාගතා මනොසුච්චරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං අනුපචාදකා
 සමාදිට්ඨිකා සමාදිට්ඨිකමමසමාදානා. තෙ කායසස භෙද පරමරණං
 සුගතීං සග්ගං ලොකං උපපනතාති. ඉති දිබ්බන්ත වක්ඛනා විසුඥොත
 අතික්කන්තමානුසකෙන සතො පසාඨ වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ.³ තිනෙ
 පණීතෙ සුවණොණ දුබ්බණොණ සුගතෙ දුගතෙ යථාකමමුපගෙ සතො
 පජානාථාති? නො හෙතං ආට්ඨසො.

අපි නු තුමො ආයසමනො, එවං ජාතනතා එවං පසානතා යෙ තෙ
 සත්තා විමොක්ඛා අතික්කමම රූපෙ ආරූපා, තෙ කායෙන චුච්චිචා:
 විහරථාති?. නො හෙතං ආට්ඨසො. එත්ථදති ආයසමනො, ඉදංඤච
 වෙය්‍යාකරණං ඉමෙසඤ්ච ධම්මානං අසමාපතති. ඉදං නො ආට්ඨසො
 කථන්ති? පඤ්ඤවිමුත්තා ඛො මයං ආට්ඨසො සුසීමාති. න ඛවාහං ඉමසා
 ආයසමනානං සඛිඛිතෙන භාසිතසා වින්ථාරෙන අත්ථං ආජානාමි. සාධු
 මෙ ආයසමනො තථා භාසනාහු, යථාහං ඉමසා ආයසමනානං
 සඛිඛිතෙන භාසිතසා වින්ථාරෙන අත්ථං ආජානෙය්‍යන්ති. ආජානෙය්‍යාසි
 වා ත්වං ආට්ඨසො සුසීම, න වා³ ත්වං ආජානෙය්‍යාසි. අථ ඛො පඤ්ඤවිමුත්තා
 මයන්ති.

1. උපපාදිං - සිටු, සි 1, 2. 2. උපපජ්ජමානෙ - ඡෙසා, ස්‍යා, PTS.
 3. මා වා - සිටු.

අඵ බො ආයසමා සුසීමො උට්ඨායාසතා යෙන භගවා තෙනුපසඛතම්. උපසඛතමිත්ථා භගවනතං අභිවාදෙත්වා එකමනතං තිසිදි. එකමනතං තිසිනෙතා බො ආයසමා සුසීමො යාවතකො තෙහි භික්ඛුති සද්ධං අනොසි කථාසලාපො, තං සබ්බං භගවතො ආරොවෙසි.

“පුබ්බෙ බො සුසීම, ධම්මට්ඨිතිඤ්ඤං, පච්ඡා නිබ්බාණේ ඤ්ඤන්තති.”

ත බවාහං භනෙත, ඉමස්ස භගවතා සබ්බිධෙතතත භාසිතස්ස විජ්ඣාරෙන අත්ථං ආජාතාමි. සාධු මෙ භනෙත, භගවා තථා භාසතු, යථාහං ඉමස්ස භගවතා¹ සබ්බිධෙතත භාසිතස්ස විජ්ඣාරෙන අත්ථං ආජාතෙය්‍යන්තති.

“ආජාතෙය්‍යාසි වා චිං සුසීම, ත වා චිං ආජාතෙය්‍යාසි, අඵ බො ධම්මට්ඨිති ඤ්ඤං පුබ්බෙ, පච්ඡා නිබ්බාණේ ඤ්ඤං.”

තඛඛිලඤ්ඤාසි සුසීම, රූපං නිව්වං වා අනිව්වං වාති? ‘අනිව්වං භනෙත.’ යං පතානිව්වං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? ‘දුක්ඛං භනෙත.’ යං පතානිව්වං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කලුං නු තං සමනුපසයිතුං, “එතං මම, එසො’භමෙසම්, එසො මෙ අත්තා”ති? ‘තො භෙතං භනෙත.’ වෙදතා නිව්වං වා අනිව්වං වාති? ‘අනිව්වං භනෙත’-පෙ-සඤ්ඤා නිව්වං වා අනිව්වං වා ති? ‘අනිව්වං භනෙත’-පෙ-සඛ්ඛාරා නිව්වං වා අනිව්වං වා ති? ‘අනිව්වං භනෙත’ -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්වං වා අනිව්වං වාති? ‘අනිව්වං භනෙත’ යං පතානිව්වං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? ‘දුක්ඛං භනෙත.’ යං පතානිව්වං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කලුං නු තං සමනුපසයිතුං “එතං මම එසො’භමෙසම්, එසො මෙ අත්තාති?” ‘තො භෙතං භනෙත.’

තස්මාතිභ සුසීම, යං කිඤ්චි රූපං අනිතාතාගතපච්චුප්පනතං අජ්ඣතතං වා බහිද්ධා වා ඔලාරිකං වා සුඛුමං වා භීතං වා පණීතා වා යං දුරේ සන්තිකෙ වා, සබ්බං රූපං “තෙතං මම, තෙසො’භමෙසම්, ත මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සමමප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. යා කාචි වෙදතා අනිතාතාගත පච්චුප්පනතා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සඛ්ඛාරා අනිතාතාගතපච්චුප්පනතා අජ්ඣතතං වා බහිද්ධා වා ඔලාරිකා වා සුඛුමා වා භීතා වා පණීතා වා යෙ දුරේ සන්තිකෙ වා, සබ්බෙ සඛ්ඛාරා “තෙතං මම, තෙසො’භමෙසම්, ත මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සමමප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිතාතාගතපච්චුප්පනතං අජ්ඣතතං වා බහිද්ධා වා ඔලාරිකං වා සුඛුමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරේ සන්තිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “තෙතං මම, තෙසො’භමෙසම්, ත මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභුතං සමමප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං සුසීම සුතවා අරියසාවකො රූපමච්චි නිබ්බිද්දති, වෙදතායසි නිබ්බිද්දති, සඤ්ඤායසි නිබ්බිද්දති, සඛ්ඛාරෙසුපි නිබ්බිද්දති, විඤ්ඤාණමච්චි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති. විමුච්චතසම්චි විමුච්චතමිති ඤ්ඤං භොති. ‘බිණා ජාති, චුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, තාපරං ඉත්ථනතායා’ති පජාතාති.

1. භගවංභා -

ජාතිපච්චයා ජරාමරණනති සුසීම, පසසසීති? 'එවං භනන්ත' භවපච්චයා ජාතීති සුසීම, පසසසීති? 'එවං භනන්ත.' උපාදහපච්චයා භවොති සුසීම, පසසසීති? 'එවං භනන්ත.' තණ්හාපච්චයා උපාදහනනති සුසීම, පසසසීති? 'එවං භනන්ත.' වෙදනාපච්චයා තණ්හාති -පෙ- එසසපච්චයා වෙදනාති -පෙ- සලායතනපච්චයා එසසොති පෙ තාමරුපපච්චයා සලායතනනති -පෙ- විඤ්ඤණපච්චයා තාමරුපනති -පෙ- සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤණනති -පෙ- අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරාති සුසීම, පසසසීති? 'එවං භනන්ත'

ජාතීතිරොධා ජරාමරණනිරොධොති සුසීම, පසසසීති? 'එවං භනන්ත.' භවනිරොධා ජාතීතිරොධොති සුසීම, පසසසීති? 'එවං භනන්ත.' උපාදහනනිරොධා භවනිරොධොති -පෙ- තණ්හානිරොධා උපාදහනනිරොධොති -පෙ- වෙදනානිරොධා තණ්හානිරොධොති -පෙ- එසසනිරොධා වෙදනානිරොධොති -පෙ- සලායතනනිරොධා එසසනිරොධොති -පෙ- තාමරුපනිරොධා සලායතනනිරොධොති -පෙ- විඤ්ඤණනිරොධා තාමරුපනිරොධොති -පෙ- සඛ්ඛාරනිරොධා විඤ්ඤණනිරොධොති -පෙ- අවිජ්ජානිරොධා සඛ්ඛාරනිරොධොති සුසීම, පසසසීති? 'එවං භනන්ත'

අපි නු නිං සුසීම, එවං ජාතනන්තො එවං පසසනන්තො අතෙකච්ඡිතිං ඉද්ධිවිධං පච්චනුභොසි? - එකොපි නු නිං ඛනුධා භොසි, ඛනුධාපි නු නිං එකො භොසි, ආච්ඡාචං තිරොභාචං, තිරොකුඛ්ඛිං තිරොපාකාරං තිරොපබ්බතං අසජ්ජමානො භවජ්ජි සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ, පඨවියමපි උමමුජ්ජනිමුජ්ජං කඤ්ඤි සෙය්‍යථාපි උදකෙ, උදකෙපි අභෙජ්ජමානෙ භවජ්ජි සෙය්‍යථාපි පඨවියං, ආකාසෙපි පලලභේකත කමසි සෙය්‍යථාපි පකඨි සඤ්ඤො, ඉමෙපි චන්දිම සුරියෙ එවමභිද්ධිකෙ එවමභානුභාවෙ පාණිතා පරමසසි පරමජ්ජසි, යාව බ්‍රහ්මලොකාපි කායෙත වසං වතෙතපීති? 'නො භෙතං භනන්ත.'

අපි නු නිං සුසීම, එවං ජාතනන්තො එවං පසසනන්තො දිබ්බිය සොත ධාතුයා විසුද්ධිය අනිකකනන්තොනුසකාය උභො සඥෙ සුණ්ඤ්ඤා දිබ්බෙ ව මානුසෙ ව යෙ දුරෙ සනතිකෙ වාති? 'නො භෙතං භනන්ත'

අපි නු නිං සුසීම, එවං ජාතනන්තො එවං පසසනන්තො පරසත්තාතං පරපුඤ්ජාතං වෙතසා වෙතො පරිච්ච පජාතාසි: සරුභං වා විතතං සරුභං විතතනති පජාතාසි -පෙ- අච්ඡිත්තං වා විතතං අච්ඡිත්තං විතතනති පජාතාසීති? 'නො භෙතං භනන්ත'

අපි නු නිං සුසීම, එවං ජාතනන්තො එවං පසසනන්තො අතෙකච්ඡිතිං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරසී: සෙය්‍යපීදං- එකමපි ජාතීං - පෙ ඉති සාකාරං සඋදෙයං අතෙකච්ඡිතිං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරසීති? 'නො භෙතං භනන්ත.'

අපි නු නිං සුසීම, එවං ජාතනො ඵලං පසුනො, දිබ්බික වකචුතා විසුඤ්ඤාන අභිකකනාමානුසකෙන සනෙත පසසභි වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ -පෙ- යථා කමච්චපගෙ සතෙත පජාතාසීති? 'නො හෙනං හනෙන.'

අපි නු නිං සුසීම, එවං ජාතනො ඵලං පසුනො, යෙ තෙ සනාතා විමොක්ඛා අභිකකමම රුපෙ ආරුපා, තෙ කායෙන ජුභිනා විහරසීති? 'නො හෙනං හනෙන.'

එතදුති සුසීම, ඉදංඤ්ච වෙය්‍යාකරණං ඉමෙසඤ්ච ධම්මානං අසමාපතති. ඉදං නො සුසීම, කථන්ති?

අප ඛො ආයස්වා සුසීමො භගවතො පාදෙසු සිරසා නිපතීනා භගවතනං එතදවොච: "අවචයො මං භනෙත, අවචගමා යථාබාලං යථාමුලුහං යථා අකුසලං, යො'ඛං¹ එවං සවකතානොධම්මවිනයෙ ධම්මතේඪකකො පබ්බජිතො. තස්ස මෙ භනෙත, භගවා අවචයං අවචයතො පතිගණනාචු ආයතීං සංවරායා"ති.

තග්ඝ නිං සුසීම, අවචයො අවචගමා යථාබාලං යථාමුලුහං යථා අකුසලං, යො නිං එවං සවාකතානෙ ධම්මවිනයෙ ධම්මතේඪකකො පබ්බජිතො. සෙය්‍යථාපි සුසීම, වොරං ආගුචාරීං භගෙනා; රඤ්ඤාදු දසෙය්‍යග්‍රං 'අයං තෙ දෙව වොරො, ආගුචාරී. ඉමස්ස යං ඉච්ඡති තං දණ්ඩං පණෙහී'ති. තමෙතං රාජා එවං වදෙය්‍ය: "භව්ඡ්ථ හො ඉමං පුරිතං දලුතාය රජ්ජයා පච්ජාබාහං ගාලුභබ්බකං බන්ධිනා බුරුමුණ්ඛකං² කරිනා බරස්සරෙන පණවෙන රථියාය රථියං සිඛ්ඝාටකෙන සිඛ්ඝාටකං පරිණෙනා, දකඛිණෙන ආරෙන තිකතාමෙනා; දකඛිණතො තගරස්ස සීසං ඡිඤ්ඤා"ති. තමෙතං රඤ්ඤාදු පුරිතං දලුතාය රජ්ජයා පච්ජාබාහං ගාලුභබ්බකං බන්ධිනා බුරුමුණ්ඛකං කරිනා බරස්සරෙන පණවෙන රථියාය රථියං සිඛ්ඝාටකෙන සිඛ්ඝාටකං පරිණෙනා, දකඛිණෙන ආරෙන තිකතාමෙනා; දකඛිණතො තගරස්ස සීසං ඡිඤ්ඤාග්‍රං.

තං කීං මඤ්ඤාසි සුසීම අපි නු සො පුරිසො තතොනිදුතං දුකනං දොමනස්සං³ පච්චිසංවෙදයෙථාති? 'එවං හනෙන.'

යඤ්ඤා සො සුසීම, පුරිසො තතො නිදුතං දුකනං දොමනස්සං පච්චිසං-වෙදයෙථ,⁴ යා ව එවං සවාකතානෙ ධම්මවිනයෙ ධම්මතේඪකකස්ස පබ්බජ්ජා, අයං තතො දුකඛිච්චාකතරා ව කට්ඨකච්චාකතරා ව. අපි ව විනිපාතාය සංවතතති. යතො ව ඛො නිං සුසීම, අවචයං අවචයතො දිස්වා යථාධම්මං පටිකරොසි, තං තෙ මයං පටිගණනාමි. ටුඤ්ඤා සුසීම, අරියස්ස විනයෙ යො අවචයං අවචයතො දිස්වා යථාධම්මං පටිකරොති, ආයතිඤ්ච සංවරං ආපජ්ජතිති.

මහාවග්ගො සත්තමො

තනුඤ්ඤානං:

ඤේ අසසුතචතා ටුතතා පුතනමංසෙන වාපරං,
අත්ථිරාගො ව තගරං සමමසනකලකලාපිතං,
කොසච්චි උපයන්ති ව දසමො ටුතතො සුසීමෙනාති.*

1. යවාහං - මජ්ඣ. 2. බුරුමුණ්ඛකං - මජ්ඣ; සසා, PTS. 3. දුකඛදොමනස්සං - සසා.
4. පච්චිසංවෙදියෙථ - මජ්ඣ, සීමු, PTS 5. යා ව - සසා.
* "මකකපටා අකරණිපුනො; සාලං නගරෙන සමමසා,
නලකලාපං උදපානං යච්චෙදො සුසීමෙන වා"ති.
ඉති ලිඛිත පොඤ්ඤාසංකල්ප.

8. සමණව්‍යාභමණවගෙහා

1 8. 1.

ජරමරණසුභතං

71. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාටජඝීයං විහරති ජෙතවනෙන අනාඨපිණ්ඩිකය්‍ය ආරාමෙ තත්‍ර ඛො භගවා -පෙ- එතදවොච:

යෙ හි කෙ වී භික්ඛවෙ, සමණා වාමුභමණා වා ජරාමරණං තප්පජාතනනී, ජරමරණසමුදයං තප්පජාතනනී, ජරාමරණනිරෝධං තප්පජාතනනී, ජරාමරණනිරෝධගාමිනීං පටිපදං තප්පජාතනනී. තමෙනෙ භික්ඛවෙ, සමණා වා මුභමණා වා සමණෙසු වා සමණ සමමතා, මුභමණෙසු වා මුභමණසමමතා, ත ව පත තෙ ආයසවනෙතා සාමඤ්ඤාඤ්ඤං වා මුභමඤ්ඤාඤ්ඤං වා දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සවජිකඤ්ඤා උපසම්පජ්ජ විහරනතී.

යෙ ච ඛො කෙවී භික්ඛවෙ, සමණා වා මුභමණා වා ජරාමරණං පජාතනනී, ජරාමරණසමුදයං පජාතනනී, ජරාමරණනිරෝධං පජාතනනී, ජරාමරණනිරෝධගාමිනීං පටිපදං පජාතනනී. තෙ ඛොමෙ භික්ඛවෙ, සමණා වා මුභමණා වා සමණෙසු වෙච සමණසමමතා, මුභමණෙසු ච මුභමණසමමතා. තෙ ච පතායසවනෙතා සාමඤ්ඤාඤ්ඤං මුභමඤ්ඤාඤ්ඤං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සවජිකඤ්ඤා උපසම්පජ්ජ විහරනතී.

1. 8. 2.

ජාතිසුභතං

72. [යෙ හි කෙවී -පෙ-] ජාතීං තප්පජාතනනී -පෙ- [යෙ ච ඛො කෙවී -පෙ- ජාතීං පජාතනනී -පෙ-]

1. 8. 3.

භවස්සුභතං

73 [යෙ හි කෙවී -පෙ-] භවා තප්පජාතනනී -පෙ- [යෙ ච ඛො කෙවී -පෙ- භවා පජාතනනී -පෙ-]

1. 8. 4.

උපාදනිසුභතං

74 [යෙ හි කෙවී -පෙ-] උපාදනං තප්පජාතනනී -පෙ- [යෙ ච ඛො කෙවී -පෙ- උපාදනං පජාතනනී -පෙ-]

1. 8. 5.

තණ්හාසුභතං

75. [යෙ හි කෙවී -පෙ-] තණ්හං තප්පජාතනනී -පෙ- [යෙ ච ඛො කෙවී -පෙ- තණ්හං පජාතනනී -පෙ-]

1. 8. 6.

වේදනාසුභතං

76. [යෙ හි කෙච්චි -පෙ-] වේදනං තපපජාතනනී -පෙ- [යෙ ච බො කෙච්චි -පෙ- වේදනං පජාතනනී -පෙ-]

1. 8. 7.

ඵසාසුභතං

77. [යෙ හි කෙච්චි -පෙ-] ඵසාං තපපජාතනනී -පෙ- [යෙ ච බො කෙච්චි -පෙ- ඵසාං පජාතනනී -පෙ-]

1. 8. 8.

සලායනිනසුභතං

78. [යෙ හි කෙච්චි -පෙ-] සලායතනං තපපජාතනනී -පෙ- [යෙ ච බො කෙච්චි -පෙ- සලායතනං පජාතනනී -පෙ-]

1. 8. 9.

තාමරුපසුභතං

79. [යෙ හි කෙච්චි -පෙ-] තාමරුපං තපපජාතනනී -පෙ- [යෙ ච බො කෙච්චි -පෙ- තාමරුපං පජාතනනී -පෙ-]

1. 8. 10.

විඤ්ඤාණසුභතං

80. [යෙ හි කෙච්චි -පෙ-] විඤ්ඤාණං තපපජාතනනී -පෙ- [යෙ ච බො කෙච්චි -පෙ- විඤ්ඤාණං පජාතනනී -පෙ-]

1. 8. 11.

සඛ්ඛාරසුභතං

81. [යෙ හි කෙච්චි භිතඛචෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා] සඛ්ඛාරෙ තපපජාතනනී, සඛ්ඛාරසමුදයං තපපජාතනනී, සඛ්ඛාරභීරොධං තපපජාතනනී, සඛ්ඛාරභීරොධගාමිනීං පච්චදං තපපජාතනනී -පෙ- [ත ච පත තෙ ආයසමනෙතා, සාමඤ්ඤාභං වා, බ්‍රහ්මඤ්ඤාභං වා, දිට්ඨෙච ධම්මෙ] සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡකඛා, උපසමපජ්ජ විහරනනී.

[යෙ ච බො කෙච්චි භිතඛචෙ සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා, සඛ්ඛාරෙ පජාතනනී -පෙ- තෙ ච පතායසමනෙතා, සාමඤ්ඤාභං වා, බ්‍රහ්මඤ්ඤාභං වා, දිට්ඨෙච ධම්මෙ] සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡකඛා, උපසමපජ්ජ විහරනනීති]

සමණබ්‍රහ්මණවග්ගො අධ්ධම්මො.

තත්‍රුඤ්ඤානි:

පච්චයෙකාදස චුත්තා, චතුසච්චවිභජ්ජතා,
සමණබ්‍රාහ්මණවග්ගො අභිසමයෙහවතඨම්මො, 1

1 නිදහන හවභි අධ්ධම්මො. සි. - මජ්ඣ. නිදහං - ඝසා. අධ්ධම්මො - ඝසා, PTS

9. අනුකර්පෙය්‍යාලො

1. සඤ්චගෞ

1. 9. 1. 1

ජරුමරණසුභතං

82. ඝාචන්දියං-

ජරුමරණං භික්ඛවෙ, අජාතතා අපසස්සතා යථාභුතං ජරුමරණෙ
යථාභුතංඤ්ඤාය සන්ථා පරියෙසිතබ්බො. ජරුමරණසමුදයං අජාතතා
අපසස්සතා යථාභුතං ජරුමරණසමුදයෙ යථාභුතංඤ්ඤාය සන්ථා පරියෙසි-
තබ්බො. ජරුමරණනිරෝධං අජාතතා අපසස්සතා යථාභුතං ජරුමරණනිරෝධෙ
යථාභුතංඤ්ඤාය සන්ථා පරියෙසිතබ්බො ජරුමරණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං
අජාතතා අපසස්සතා යථාභුතං ජරුමරණනිරෝධගාමිනියා පටිපදය යථාභුතං-
ඤ්ඤාය සන්ථා පරියෙසිතබ්බොති.

(සඤ්චසං පෙය්‍යාලො ඵචා වින්ධාරෙතබ්බොති)

1. 9. 1. 2

ජාතිසුභතං

83. ජාතීං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසස්සතා යථාභුතං -පෙ- [යථාභුතං-
ඤ්ඤාය] සන්ථා පරියෙසිතබ්බොති

1. 9. 1. 3

භවසුභතං

84. භවං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසස්සතා යථාභුතං -පෙ- [යථාභුතං-
ඤ්ඤාය] සන්ථා පරියෙසිතබ්බොති.

1. 9. 1. 4

උපාදනසුභතං

85. උපාදනං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසස්සතා යථාභුතං -පෙ- [යථාභුතං-
ඤ්ඤාය] සන්ථා පරියෙසිතබ්බොති.

1. 9. 1. 5

තණ්හාසුභතං

86. තණ්හං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසස්සතා යථාභුතං -පෙ- [යථාභුතං-
ඤ්ඤාය] සන්ථා පරියෙසිතබ්බොති.

1. 9. 1. 6

වෙදනාසුභතං

87. වෙදනං භික්ඛවෙ අජාතතා අපස්සතා යථාභුතං -පෙ- [යථාභුතං-සදුණාය] සන්ථා පරියෙසිතබ්බොති.

1. 9. 1. 7

ඵසාසුභතං

88. ඵසාං භික්ඛවෙ අජාතතා අපස්සතා යථාභුතං -පෙ- [යථාභුතං-සදුණාය] සන්ථා පරියෙසිතබ්බොති.

1. 9. 1. 8

සලායතනසුභතං

89 සලායතනං භික්ඛවෙ අජාතතා අපස්සතා යථාභුතං-පෙ-[යථාභුතං-සදුණාය] සන්ථා පරියෙසිතබ්බොති.

1. 9. 1. 9

නාමරූපසුභතං

90. නාමරූපං භික්ඛවෙ අජාතතා අපස්සතා යථාභුතං-පෙ-[යථාභුතං-සදුණාය] සන්ථා පරියෙසිතබ්බොති.

1. 9. 1. 10

විඤ්ඤාණසුභතං

91. විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ අජාතතා අපස්සතා යථාභුතං-පෙ-[යථාභුතං-සදුණාය] සන්ථා පරියෙසිතබ්බොති.

සඛ්ඛාරසුභතං

1. 9. 1. 11

92. සඛ්ඛාරෙ භික්ඛවෙ, අජාතතා අපස්සතා යථාභුතං සඛ්ඛාරෙසු යථාභුතංසදුණාය සන්ථා පරියෙසිතබ්බො. සඛ්ඛාරසමුදයං අජාතතා අපස්සතා යථාභුතං සඛ්ඛාරසමුදයෙ යථාභුතංසදුණාය සන්ථා පරියෙසිතබ්බො. සඛ්ඛාරනිරෝධං අජාතතා අපස්සතා යථාභුතං සඛ්ඛාරනිරෝධෙ යථාභුතං-සදුණාය සන්ථා පරියෙසිතබ්බො. සඛ්ඛාරනිරෝධගාමිනීං පටිපදාං අජාතතා අපස්සතා යථාභුතං සඛ්ඛාරනිරෝධගාමිනීයා පටිපදාය යථාභුතංසදුණාය සන්ථා පරියෙසිතබ්බොති.

2 සිකුඛාවග්ගො

1. 9. 2. 1 - 11.

ජරාමරණාදිසුභතාහි

93 - 103. ජරාමරණං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසසතා යථාභූතං ජරාමරණෙ යථාභූතංඤ්ඤාය සිකුඛා කරණීයාති. (පෙය්‍යාලො.)

(වභුසව්චිකං කාතබ්බං.)

3. යොග්ගවග්ගො

1. 9. 3. 1-11.

ජරාමරණාදිසුභතාහි

104 - 114. [ජරාමරණං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසසතා යථාභූතං ජරාමරණෙ යථාභූතංඤ්ඤාය] යොග්ගො කරණීයොති.

4. ජන්දවග්ගො

1. 9. 4. 1-11.

ජරාමරණාදිසුභතාහි

115 - 125. [ජරාමරණං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසසතා යථාභූතං ජරාමරණෙ යථාභූතංඤ්ඤාය] ජන්දො කරණීයොති.

5. උසොකාලුභිවග්ගො

1. 9. 5. 1-11.

ජරාමරණාදිසුභතාහි

126 - 136. [ජරාමරණං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසසතා යථාභූතං ජරාමරණෙ යථාභූතංඤ්ඤාය] උසොකාලුභි කරණීයාති:

6. අපච්චානිවග්ගො

1. 9. 6. 1-11.

ජරාමරණාදිසුභතාහි

137 - 147. [ජරාමරණං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසසතා යථාභූතං ජරාමරණෙ යථාභූතංඤ්ඤාය] අපච්චානි කරණීයාති.

7. ආතප්පවග්ගො

1. 9. 7. 1-11.

ජරාමරණාදිසුභතාහි

148 - 158. [ජරාමරණං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසසතා යථාභූතං ජරාමරණෙ යථාභූතංඤ්ඤාය] ආතප්පං කරණීයොති.

8. විජියවග්ගො

1. 9. 8. 1-11.

ජරාමරණාදියුතතානි

159 - 169. [ජරාමරණං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසසතා යථාභුතං ජරා-
මරණෙ යථාභුතංඤ්ඤාය] විජියං කරණීයනති.

9. ඝාතච්චවග්ගො

1. 9. 9. 1-11.

ජරාමරණාදියුතතානි

170 - 180. [ජරාමරණං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසසතා යථාභුතං ජරා-
මරණෙ යථාභුතංඤ්ඤාය] ඝාතච්චං කරණීයනති.

10. සතීවග්ගො

1. 9. 10. 1-11.

ජරාමරණාදියුතතානි

181 - 191. [ජරාමරණං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසසතා යථාභුතං ජරා-
මරණෙ යථාභුතංඤ්ඤාය] සතී කරණීයනති.

11. සමපජඤ්ඤවග්ගො

1. 9. 11. 1-11.

ජරාමරණාදියුතතානි

192 - 202. [ජරාමරණං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසසතා යථාභුතං ජරා-
මරණෙ යථාභුතංඤ්ඤාය] සමපජඤ්ඤං කරණීයනති.

12. අපපමාදවග්ගො

1. 9. 12. 1-11

ජරාමරණාදියුතතානි

203 - 213. [ජරාමරණං භික්ඛවෙ අජාතතා අපසසතා යථාභුතං ජරා-
මරණෙ යථාභුතංඤ්ඤාය] අපපමාදෙ කරණීයෙති.

අනභරපෙය්‍යාලො නිවමො.

තනු වග්ගද්දනි:

සන්ථා සික්ඛා ව යොගො ව ජඤ්ඤ උසොංඤ්ඤි පඤ්ඤිමි,
අපපච්චානී අතපසං විජියං ඝාතච්චමුච්චති.
සති ව සමපජඤ්ඤඤඤ අපපමාදෙන ආදසානි.*

සුතභානනා අනභරපෙය්‍යාලො නිවමිතා.

වග්ගා තෙ ආදස භොනති සුතතා ආනතීංස සතානි ව,
වතුසච්චෙන තෙ චුතතා පෙය්‍යාලෙ අනභරමි යෙති

* තෙසු ආදසසුපි වග්ගෙසු එකාදස එකාදස සුතභානනා භවති. තෙ ජරාමරණ ජාති භව උපාදාන තණනා වෙදනා එසං සලායතන නාමරූප විඤ්ඤාණ සංඛාර නාමෙහෙව ගහෙනබ්බා. “පච්චයෙකාදස චුතතා වතු-
සච්චවිභජ්ජනා” ඉති සබ්බත්ථ යථාරූපං උදානං කාතබ්බනති.

10. අභිසමයවගෙගා

1. 10. 1

නවසිඛාසුභතං

214. එවං මේ සුභතං: එකං සමයං භගවා ඝාචජජීයං විහරති ජෙතවනේ අනාචජිණ්ඩකස්ස ආරුමේ. අඵ ඛො භගවා: පරිත්තං නවසිඛායං පංසුං ආරොපෙතා: භික්ඛු ආමනොති: තඛිකිම්මඤ්ඤඵ භික්ඛවෙ, කතමනානු ඛො ඛහුතරං යො වායං මයා¹ පරිත්තො නවසිඛායං පංසු ආරොපිතො, අයං වා මහාපඨවීති.?

එතදෙව භනෙත ඛහුතරං යදිදං මහාපඨවී, අපමන්තකො නවසිඛායං භගවතා පරිත්තො පංසු ආරොපිතො. තෙව සතිමං කලං උපෙති, න සහස්සිමං කලං උපෙති, න සතසහස්සිමං කලං උපෙති, 'මහාපඨවී: උපනිධාය භගවතා පරිත්තො නවසිඛායං පංසු ආරොපිතොති.

එවමේව ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස දිට්ඨිසම්පන්නාස්ස පුග්ගලස්ස අභිසමේතාවිතො: එතදෙව ඛහුතරං දුක්ඛං යදිදං පරික්ඛිණං පරියාදිත්තං, අපමන්තකං අවසිට්ඨං. තෙව සතිමං කලං උපෙති, න සහස්සිමං කලං උපෙති, න සතසහස්සිමං කලං උපෙති, පුරිමං දුක්ඛකඛන්ධං පරික්ඛිණං පරියාදිත්තං උපනිධාය යදිදං සත්තකඛතභුං පරමතා.²

එවං මහජීයො: ඛො භික්ඛවෙ ධම්මාභිසමයො, එවං මහජීයො:³ ධම්මවකඛු පටිලාභොති.

1. 10. 2.

පොකඛරණී සුභතං

215. ඝාචජජීයං--

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පොකඛරණී පඤ්ඤාසයොජනාති ආයාමෙන පඤ්ඤාසයොජනාති විජ්ජාරෙන පඤ්ඤාසයොජනාති උබ්බධෙත පුණ්ණො උදකස්ස සමතිත්තකා කාකපෙය්‍යා. තතො පුරිසො කුසග්ගෙන උදකං උඤ්ඤරෙය්‍ය, තං කිම්මඤ්ඤඵ භික්ඛවෙ කතමනානුඛො ඛහුතරං යං වා කුසග්ගෙන උදකං උඛතං, යං වා පොකඛරණීයා උදකන්ති.?

එතදෙව භනෙත ඛහුතරං යදිදං පොකඛරණීයා උදකං. අපමන්තං කුසග්ගෙන උදකං උඛතං. තෙව සතිමං කලං උපෙති, න සහස්සිමං කලං උපෙති, න සතසහස්සිමං කලං උපෙති, පොකඛරණීයා උදකං උපනිධාය කුසග්ගෙන උදකං උඛතන්ති.

1. යොවායං - සීමු, PTS, ස්‍යා. 2. සත්තකඛතභුපරමතා - ස්‍යා. 3. මහිදුභියො - සීමු.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අරියාවකස්ස දිට්ඨිසම්පන්නස්ස පුග්ගලස්ස අභිසමෙතාපිනො එතදෙව ඛුත්තරං දුක්ඛං යදිදං පරික්ඛිණං පරියාදින්නං, අපමන්තකං අවසිට්ඨං. තෙව සතීමං කල්ලං උපෙනී, ත සභස්සිමං කල්ලං උපෙනී, ත සතසභස්සිමං කල්ලං උපෙනී, පුර්මං දුක්ඛක්ඛක්ඛං පරික්ඛිණං පරියාදින්නං උපනිධාය යදිදං සත්තක්ඛත්තං පරමතා.

එවං මහජාතියො ඛො භික්ඛවෙ, ධම්මාභිසමයො, එවං මහජාතියො ධම්මවක්ඛුපට්ටොහොති.

1. 10. 3.

සමෙහජ්ජදකසුත්තං

216. ඝාමජාතියං-

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යජ්ජිමා මහාතදියො සංසද්දන්ති සමෙතන්ති, සෙය්‍යජීදං: ගඛතා යමුත්තා අචිරවතී සරභු චීඨී. තතො පුරිසො දො වා තීණී වා උදකච්ඡසිතාති උඤ්චරෙය්‍ය. තං කීම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ කතමන්ත්තු ඛො ඛුත්තරං යාති වා දො වා තීණී වා උදකච්ඡසිතාති උබ්භතාති, යං වා සමෙහජ්ජ උදකතාති.?

එතදෙව භනෙත, ඛුත්තරං යදිදං සමෙහජ්ජ උදකං. අපමන්තකාති දො වා තීණී වා උදකච්ඡසිතාති උබ්භතාති. තෙව සතීමං කල්ලං උපෙනති, ත සභස්සිමං කල්ලං උපෙනති, ත සතසභස්සිමං කල්ලං උපෙනති, සමෙහජ්ජ උදකං උපනිධාය දො වා තීණී වා උදකච්ඡසිතාති උබ්භතාතීති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, -පෙ- මහජාතියො ධම්මවක්ඛුපට්ටොහොති.

1. 10 4.

දුතිය සමෙහජ්ජදකසුත්තං

217. ඝාමජාතියං-

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යජ්ජිමා මහාතදියො සංසද්දන්ති සමෙතන්ති, සෙය්‍යජීදං: ගඛතා යමුත්තා අචිරවතී සරභු මඨී. තං උදකං පරික්ඛයං පරියාදනං ගචෙජ්ජය්‍ය ධපෙඤා දො වා තීණීවා උදකච්ඡසිතාති. තං කීම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ කතමන්ත්තු ඛො ඛුත්තරං යං වා සමෙහජ්ජ උදකං පරික්ඛිණං පරියාදින්නං. යාති වා දො වා තීණී වා උදකච්ඡසිකාති අවසිට්ඨාතීති.?

එතදෙව භනෙත, ඛුත්තරං සමෙහජ්ජ උදකං යදිදං පරික්ඛිණං පරියාදින්නං. අපමන්තකාති දො වා තීණී වා උදකච්ඡසිතාති අවසිට්ඨාති. තෙව සතීමං කල්ලං උපෙනති, ත සභස්සිමං කල්ලං උපෙනති, ත සතසභස්සිමං කල්ලං උපෙනති, සමෙහජ්ජ උදකං පරික්ඛිණං පරියාදින්නං උපනිධාය දො වා තීණී වා උදකච්ඡසිතාති අවසිට්ඨාතීති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, -පෙ- මහජාතියො ධම්මවක්ඛුපට්ටොහොති.

1 10. 5.

පඨවිසුභතං

218. ඝාමපථීයං-

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො මහාපඨවීයා සත්තකොලට්ඨිමතනිඤ්ඤායො ගුප්‍රිකා උපනිකම්පෙය්‍ය. තං කිම්මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ කතමං නු ඛො ඛහුතරං යා වා සත්තකොලට්ඨිමතනිඤ්ඤායො ගුප්‍රිකා උපනිකම්පතා. යා වා මහාපඨවීති?

එතදෙව භනෙත, ඛහුතරං යදිදං මහාපඨවී. අපමතනිකා සත්තකොලට්ඨිමතනිඤ්ඤායො ගුප්‍රිකා උපනිකම්පතා. තෙව සතිමං කලං උපෙනති, ත සභස්සිමං කලං උපෙනති, ත සත්තසභස්සිමං කලං උපෙනති, මහාපඨවී උපනිධාය සත්තකොලට්ඨිමතනිඤ්ඤායො ගුප්‍රිකා උපනිකම්පතාති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ -පෙ- මහත්ථිඤ්ඤායො ධම්මවකුට්ඨිපට්ඨාගොති.

1. 10. 6

දුතීයපඨවිසුභතං

219. ඝාමපථීයං-

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාපඨවී පරිකඛයං පරියාදනං ගච්ඡෙය්‍ය ධ්වපෙතො සත්තකොලට්ඨිමතනිඤ්ඤායො ගුප්‍රිකා. තං කිම්මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, කතමනු ඛො ඛහුතරං යං වා මහාපඨවීයා පරිකම්ඤ්ඤා පරියාදිඤ්ඤාණං, යා වා සත්තකොලට්ඨිමතනිඤ්ඤායො ගුප්‍රිකා අවසිට්ඨාති?

එතදෙව භනෙත ඛහුතරං මහාපඨවීයා යදිදං පරිකම්ඤ්ඤා පරියාදිතං. අපමතනිකා සත්තකොලට්ඨිමතනිඤ්ඤායො ගුප්‍රිකා අවසිට්ඨා. තෙව සතිමං කලං උපෙනති, ත සභස්සිමං කලං උපෙනති, ත සත්තසභස්සිමං කලං උපෙනති, මහාපඨවීයා පරිකම්ඤ්ඤා පරියාදිඤ්ඤාණං උපනිධාය සත්තකොලට්ඨිමතනිඤ්ඤායො ගුප්‍රිකා අවසිට්ඨාති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ -පෙ- මහත්ථිඤ්ඤායො ධම්මවකුට්ඨිපට්ඨාගොති.

1. 10. 7.

සමුද්දසුභතං

220. ඝාමපථීයං-

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො මහාසමුද්දතො¹ ඤෙච වා තිණී වා උදකථුසිතාති උඤ්ඤෙරෙය්‍ය, තං කිම්මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, කතමං නු ඛො ඛහුතරං යාති වා ඤෙච වා තිණීවා උදකථුසිතාති උඛතාති, යං වා මහාසමුද්දෙ උදකතාති?

එතදෙව භනෙත, ඛහුතරං යදිදං මහාසමුද්දෙ උදකං. අපමතතාකති ඤෙච වා තිණී වා උදකථුසිතාති උඛතාති. තෙව සතිමං කලං උපෙනති, ත සභස්සිමං කලං උපෙනති, ත සත්තසභස්සිමං කලං උපෙනති. මහාසමුද්දෙ උදකං උපනිධාය ඤෙච වා තිණී වා උදකථුසිතාති උඛතාතිති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ -පෙ- මහත්ථිඤ්ඤායො ධම්මවකුට්ඨිපට්ඨාගොති

1. මහාසමුද්ද - ඝා.

1. 10. 8.

දුතිය සමුදදසුභතං

221. සාවඤ්චියං-

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ පරික්ඛයං පරියාදනං භවෙජ්ජය්‍ය, ධපෙත්වා දො වා තිණ්ණි වා උදකච්ඡසිතාති. තං කිම්මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, කතමං භු ඛො ඛහුතරං, යං වා මහාසමුද්දෙ උදකං පරික්ඛිණං පරියාදිතනං, යාති වා දො වා තිණ්ණි වා උදකච්ඡසිතාති අවසිට්ඨානීති?

එතදෙව භනෙත, ඛහුතරං මහාසමුද්දෙ උදකං යදිදං පරික්ඛිණං පරියාදිතනං. අපමනතාති දො වා තිණ්ණි වා උදකච්ඡසිතාති අවසිට්ඨානී. තෙව සතීමං කලං උපෙනති, න සහසසීමං කලං උපෙනති, න සතසහසසීමං කලං උපෙනති, මහාසමුද්දෙ උදකං පරික්ඛිණං පරියාදිතනං උපනිධාය දො වා තිණ්ණි වා උදකච්ඡසිතාති අවසිට්ඨානීති එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ -පෙ- මහඤ්චියො ධම්මවකච්ඡපටිලාභොති.

1: 10. 9

පබ්බතූපමසුභතං

222. සාවඤ්චියං-

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිඤ්ඤා භිමවතො පබ්බතරාජස්ස සත්ත සාසප- මනනීයො පාසාණසකකරා උපනීක්ඛිතපය්‍ය තං කිම්මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ කතමනභුඛො ඛහුතරං යා වා සත්ත සාසපමනනීයො පාසාණසකකරා උපනීක්ඛිතතා, යො වා භිමවා පබ්බතරාජාති.

එතදෙව භනෙත, ඛහුතරං යදිදං භිමවා පබ්බතරාජා. අපමනනීකා සත්ත සාසපමනනීයො පාසාණසකකරා උපනීක්ඛිතතා. තෙව සතීමං කලං උපෙනති, න සහසසීමං කලං උපෙනති, න සතසහසසීමං කලං උපෙනති, භිමවතනං පබ්බතරාජං උපනිධාය සත්ත සාසපමනනීයො පාසාණසකකරා උපනීක්ඛිතතාති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ -පෙ- මහඤ්චියො ධම්මවකච්ඡපටිලාභොති.

1 10. 10

දුතිය පබ්බතූපමසුභතං

223. සාවඤ්චියං-

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, භිමවා පබ්බතරාජා පරික්ඛයං පරියාදනං භවෙජ්ජය්‍ය ධපෙත්වා සත්ත සාසපමනනීයො පාසාණසකකරා. තං කිම්මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ කතමනභුඛො ඛහුතරං, යං වා භිමවතො පබ්බතරාජස්ස පරික්ඛිණං පරියාදිතනං, යා වා සත්ත සාසපමනනීයො පාසාණසකකරා අවසිට්ඨානීති?

එතදෙව භනෙත, බහුතරං භිමවතො පබ්බතරාජස්ස යදිදං පරිකඛිණං පරියාදිත්තං. අප්පමත්තිකා සත්ත සාසපමත්තියො පාසාණසකඛරා අවසිට්ඨා. තෙව සතිමං කලං උපෙනති, ත සභස්සිමං කලං උපෙනති, ත සත-සභස්සිමං කලං උපෙනති, ගිමවතො පබ්බතරාජස්ස පරිකඛිණං පරියාදිත්තං උපතිධාය සත්ත සාසපමත්තියො පාසාණසකඛරා අවසිට්ඨාති.

එවමෙව ඛො භිකඛවෙ, අරියසාවකස්ස දිට්ඨිසම්පන්නස්ස පුග්ගලස්ස අභිසමෙතාච්චො: එතදෙව බහුතරං දුක්ඛං යදිදං පරිකඛිණං පරියාදිත්තං, අප්පමත්තකං අවසිට්ඨං. තෙව සතිමං කලං උපෙනති, ත සභස්සිමං කලං උපෙනති, ත සතසභස්සිමං කලං උපෙනති, පුරිමං දුක්ඛකඛකුං පරිකඛිණං පරියාදිත්තං උපතිධාය යදිදං සත්තකඛත්තා: පරමතා. එවං මහජචියො ඛො භිකඛවෙ ධම්මාභිසමයො, එවං මහජචියො ධම්මවකඛුපපිලාභොති.

1. 10. 11

නතිසපබ්බතාමසුක්තං

224 සාවජචියං-

සෙය්‍යඵාපි භිකඛවෙ, පුරිසො සිතෙරුස්ස පබ්බතරාජස්ස සත්ත මුග්ගමත්තියො පාසාණසකඛරා උපතිකඛිපෙය්‍ය. තං කිම්මඤ්ඤඵ භිකඛවෙ කතමං හු ඛො බහුතරා ය: වා සත්ත මුග්ගමත්තියො පාසාණසකඛරා උපතිකඛිත්තා, යො වා සිතෙරු පබ්බතරාජාති

එතදෙව භනෙත, බහුතරං යදිදං සිතෙරු පබ්බතරාජා. අප්පමත්තිකා සත්ත මුග්ගමත්තියො පාසාණසකඛරා උපතිකඛිත්තා. තෙව සතිමං කලං උපෙනති, ත සභස්සිමං කලං උපෙනති, ත සතසභස්සිමං කලං උපෙනති, සිතෙරුං පබ්බතරාජාතං උපතිධාය සත්ත මුග්ගමත්තියො පාසාණසකඛරා උපතිකඛිත්තාති.

එවමෙව ඛො භිකඛවෙ අරියසාවකස්ස දිට්ඨිසම්පන්නස්ස පුග්ගලස්ස අභිගමං උපතිධාය අඤ්ඤතිත්ථියජජෙණමුභවණපරිබ්බාජකාතං අභිගමො: තෙව සතිමං කලං උපෙනති, ත සභස්සිමං කලං උපෙනති, ත සතසභස්සිමං කලං උපෙනති. එවං මහාභිගමො: භිකඛවෙ දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො එවං මහාභිඤ්ඤති.

අභිසමයවග්ගො දසමො.

තහු(දඤ්ඨ):

තඛසිඛා පොකඛරණි වෙව සමොජ්ජ උදකෙ දුවෙ,
ඤේ පඝථී ඤේ සමුඤ්ඤ තයො ච පබ්බතාපමාති.

අභිසමයසංයුක්තං සමධානං.

තහු වග්ගඤ්ඤන:

මුඤ්ඤො ආහාරො දසබලො කළාරො ගහපති පඤ්චමො,
දුක්ඛවග්ගො මහාවග්ගො අට්ඨමො සමණමුභවණො,
තවමො'නතරපෙය්‍යාලො දසමො'භිසමයො භවෙති

2. මාතුසංයුතතං

1. නානිත්තවග්ගො

2. 1. 1

මාතුනානිත්තසුභතං

225. සාවඤ්චිසං-

මාතුනානිත්තං වො භික්ඛවෙ දෙසිය්සාමි,¹ තං සුඤ්ඤාච සාධුකං මනසි-
කරොථ භාසිය්සාමිති. එවං භනෙනති බො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං,
භගවා එතදවොච.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ මාතුනානිත්තං? චක්ඛුමාතු රූපමාතු චක්ඛු-
විඤ්ඤණමාතු, සොතමාතු සඤ්ඤාමාතු සොභවිඤ්ඤණමාතු, සාණමාතු
ගනිමාතු සාණවිඤ්ඤණමාතු, ජ්වහාමාතු රසමාතු ජ්වහාවිඤ්ඤණමාතු,
කායමාතු ජොට්ඨබ්බමාතු කායවිඤ්ඤණමාතු, මනොමාතු ධම්මමාතු
මනොවිඤ්ඤණමාතු. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ මාතුනානිත්තනනි.

2. 1. 2

ඵසුනානිත්තසුභතං

226. සාවඤ්චිසං-

මාතුනානිත්තං භික්ඛවෙ පච්චිව උපපජ්ජති ඵසුනානිත්තං. කතමඤ්ච
භික්ඛවෙ, මාතුනානිත්තං? චක්ඛුමාතු සොතමාතු සාණමාතු ජ්වහාමාතු
කායමාතු මනොමාතු. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ මාතුනානිත්තං

කථඤ්ච² භික්ඛවෙ, මාතුනානිත්තං පච්චිව උපපජ්ජති ඵසුනානිත්තං?
චක්ඛුමාතුං භික්ඛවෙ, පච්චිව උපපජ්ජති චක්ඛුසම්ඵසුසා, සොතමාතුං පච්චිව
උපපජ්ජති සොතසම්ඵසුසා, සාණමාතුං පච්චිව උපපජ්ජති සාණසම්ඵසුසා,
ජ්වහාමාතුං පච්චිව උපපජ්ජති ජ්වහාසම්ඵසුසා, කායමාතුං පච්චිව
උපපජ්ජති කායසම්ඵසුසා, මනොමාතුං පච්චිව උපපජ්ජති මනොසම්ඵසුසා.
එවං බො භික්ඛවෙ, මාතුනානිත්තං පච්චිව උපපජ්ජති ඵසුනානිත්තනනි.

2. 1. 3

නො ඵසුනානිත්තසුභතං

227. සාවඤ්චිසං-

මාතුනානිත්තං භික්ඛවෙ, පච්චිව උපපජ්ජති ඵසුනානිත්තං, නො
ඵසුනානිත්තං පච්චිව උපපජ්ජති මාතුනානිත්තං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, මාතුනානිත්තං? චක්ඛුමාතු -පෙ- මනොමාතු ඉදං
චුච්චති භික්ඛවෙ මාතුනානිත්තං.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, මාතුනානිත්තං පච්චිව උපපජ්ජති ඵසුනානිත්තං,
නො ඵසුනානිත්තං පච්චිව උපපජ්ජති මාතුනානිත්තං? චක්ඛුමාතුං භික්ඛවෙ
පච්චිව උපපජ්ජති චක්ඛුසම්ඵසුසා, නො චක්ඛුසම්ඵසුසා පච්චිව උපපජ්ජති
චක්ඛුමාතු -පෙ- මනොමාතුං පච්චිව උපපජ්ජති මනොසම්ඵසුසා. නො
මනොසම්ඵසුසා පච්චිව උපපජ්ජති මනොමාතු. එවං බො භික්ඛවෙ, මාතු-
නානිත්තං පච්චිව උපපජ්ජති ඵසුනානිත්තං. නො ඵසුනානිත්තං පච්චිව
උපපජ්ජති මාතුනානිත්තනනි.

1. දෙසෙසාමි - මජ්ඣං, 2. කතමඤ්ච - සා.

2. 1. 4

වෛදනානානභයසුභතං

228. සාවකභීෂං-

ධාතුතානතනං භීකඛවෙ, පරිච්ච උපපජ්ජති එසසතානතනං. එසස-
තානතනං පරිච්ච උපපජ්ජති වෛදනාතානතනං.

කතමඤ්ච භීකඛවෙ, ධාතුතානතනං? වකඛුධාතු -පෙ- මනොධාතු.
ඉදං වුච්චති භීකඛවෙ ධාතුතානතනං

කථඤ්ච භීකඛවෙ, ධාතුතානතනං පරිච්ච උපපජ්ජති එසසතානතනං,
එසසතානතනං පරිච්ච උපපජ්ජති වෛදනාතානතනං? වකඛුධාතුං භීකඛවෙ,
පරිච්ච උපපජ්ජති වකඛුසමථෙසො, වකඛුසමථෙසං පරිච්ච උපපජ්ජති
වකඛුසමථෙසජ්ජා වෛදනා -පෙ- මනොධාතුං පරිච්ච උපපජ්ජති මනො-
සමථෙසො, මනොසමථෙසං පරිච්ච උපපජ්ජති මනොසමථෙසජ්ජා වෛදනා.
එවං ඛො භීකඛවෙ, ධාතුතානතනං පරිච්ච උපපජ්ජති එසසතානතනං.
එසසතානතනං පරිච්ච උපපජ්ජති වෛදනාතානතනනනති

2. 1. 5

නොවෛදනානානභයසුභතං

229. සාවකභීෂං-

ධාතුතානතනං භීකඛවෙ, පරිච්ච උපපජ්ජති එසසතානතනං, එසසතා-
නතනං පරිච්ච උපපජ්ජති වෛදනාතානතනං, නො වෛදනාතානතනං පරිච්ච
උපපජ්ජති එසසතානතනං. නො එසසතානතනං පරිච්ච උපපජ්ජති ධාතු-
තානතනං.

කතමඤ්ච භීකඛවෙ, ධාතුතානතනං? වකඛුධාතු -පෙ- මනොධාතු.
ඉදං වුච්චති භීකඛවෙ ධාතුතානතනං.

කථඤ්ච භීකඛවෙ, ධාතුතානතනං පරිච්ච උපපජ්ජති එසසතානතනං,
එසසතානතනං පරිච්ච උපපජ්ජති වෛදනාතානතනං, නො වෛදනාතානතනං
පරිච්ච උපපජ්ජති එසසතානතනං, නො එසසතානතනං පරිච්ච උපපජ්ජති
ධාතුතානතනං? වකඛුධාතුං භීකඛවෙ, පරිච්ච උපපජ්ජති වකඛුසමථෙසො,
වකඛුසමථෙසං පරිච්ච උපපජ්ජති වකඛුසමථෙසජ්ජා වෛදනා, නො වකඛු-
සමථෙසජ්ජා වෛදනං පරිච්ච උපපජ්ජති වකඛුසමථෙසො, නො වකඛුසමථෙසං
පරිච්ච උපපජ්ජති වකඛුධාතු -පෙ- මනොධාතුං පරිච්ච උපපජ්ජති මනො-
සමථෙසො, මනොසමථෙසං පරිච්ච උපපජ්ජති මනොසමථෙසොජ්ජා වෛදනා.
නො මනොසමථෙසජ්ජා වෛදනං පරිච්ච උපපජ්ජති මනොසමථෙසො, නො
මනොසමථෙසං පරිච්ච උපපජ්ජති මනොධාතු

එවං ඛො භීකඛවෙ, ධාතුතානතනං පරිච්ච උපපජ්ජති එසසතානතනං,
එසසතානතනං පරිච්ච උපපජ්ජති වෛදනාතානතනං, නො වෛදනාතානතනං
පරිච්ච උපපජ්ජති එසසතානතනං. නො එසසතානතනං පරිච්ච උපපජ්ජති
ධාතුතානතනනනති.

2. 1. 6

බාහිරමාතුනානානසුත්තං.

230. ආවහේයං-

මාතුතානතනං ඛො භික්ඛවෙ, දෙසෙසාමි තං සුඤ්ඤාඨ -පෙ- භාසිසාමි. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, මාතුතානතනං? රූපමාතු සඤ්ඤාමාතු භක්ඛමාතු රසමාතු ථොට්ඨබ්බමාතු ධම්මමාතු. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, මාතුතානතනනනි.

2. 1. 7

පරියෙසනානානසුත්තං.

231. ආවහේයං-

මාතුතානතනං භික්ඛවෙ, පට්ඨව උපපජ්ඣති සඤ්ඤාතානතනං. සඤ්ඤාතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති සංකප්පතානතනං. සංකප්පතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති ඡන්දතානතනං. ඡන්දතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති පරිලාභතානතනං. පරිලාභතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති පරියෙසතානතනං.

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, මාතුතානතනං? රූපමාතු -පෙ- ධම්මමාතු. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ මාතුතානතනං.

කථඤ්ඤා භික්ඛවෙ, මාතුතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති සඤ්ඤාතානතනං, සඤ්ඤාතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති සංකප්පතානතනං, සංකප්පතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති ඡන්දතානතනං, ඡන්දතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති පරිලාභතානතනං, පරිලාභතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති පරියෙසතානතනං?

රූපමාතුං භික්ඛවෙ, පට්ඨව උපපජ්ඣති රූපසඤ්ඤා. රූපසඤ්ඤා පට්ඨව උපපජ්ඣති රූපසංකප්පො. රූපසංකප්පං පට්ඨව උපපජ්ඣති රූපච්ඡන්දො. රූපච්ඡන්දං පට්ඨව උපපජ්ඣති රූපපරිලාභො. රූපපරිලාභං පට්ඨව උපපජ්ඣති රූපපරියෙසනා. [සඤ්ඤාමාතුං භික්ඛවෙ, පට්ඨව] -පෙ- ධම්මමාතුං භික්ඛවෙ පට්ඨව උපපජ්ඣති ධම්මසඤ්ඤා. ධම්මසඤ්ඤා පට්ඨව උපපජ්ඣති ධම්මසංකප්පො. ධම්මසංකප්පං පට්ඨව උපපජ්ඣති ධම්මච්ඡන්දො. ධම්මච්ඡන්දං පට්ඨව උපපජ්ඣති ධම්මපරිලාභො. ධම්මපරිලාභං පට්ඨව උපපජ්ඣති ධම්මපරියෙසනා.

ඵවං ඛො භික්ඛවෙ, මාතුතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති සඤ්ඤාතානතනං. සඤ්ඤාතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති සංකප්පතානතනං. සංකප්පතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති ඡන්දතානතනං. ඡන්දතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති පරිලාභතානතනං. පරිලාභතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති පරියෙසතානතනනනි.

2. 1. 8

නොපරියෙසනානානිභාසුභතං

232. ආවජ්ජියං-

මාතුතානතනං භික්ඛවෙ, පට්ඨව උපපජ්ජති සඤ්ඤාතානතනං. සඤ්ඤා-
තානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති සංකප්පතානතනං. සංකප්පතානතනං පට්ඨව
උපපජ්ජති ඡන්දතානතනං. ඡන්දතානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති පරිලාභ-
තානතනං. පරිලාභතානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති පරියෙසනානානතනං. නො
පරියෙසනානානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති පරිලාභතානතනං. නො පරිලා-
භතානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති ඡන්දතානතනං. නො ඡන්දතානතනං පට්ඨව
උපපජ්ජති සංකප්පතානතනං. නො සංකප්පතානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති
සඤ්ඤාතානතනං. නො සඤ්ඤාතානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති මාතුතානතනං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, මාතුතානතනං? රූපමාතු -පෙ- ධම්මමාතු.
ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, මාතුතානතනං.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ මාතුතානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති සඤ්ඤාතානතනං,
සඤ්ඤාතානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති -පෙ- පරියෙසනානානතනං, නො
පරියෙසනානානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති පරිලාභතානතනං, නො පරිලාභ-
තානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති ඡන්දතානතනං, නො ඡන්දතානතනං පට්ඨව
උපපජ්ජති සංකප්පතානතනං, නො සංකප්පතානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති
සඤ්ඤාතානතනං, නො සඤ්ඤාතානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති මාතුතානතනං?

රූපමාතුං භික්ඛවෙ, පට්ඨව උපපජ්ජති රූපසඤ්ඤා. රූපසඤ්ඤාං පට්ඨව
උපපජ්ජති රූපසංකප්පො. රූපසංකප්පං පට්ඨව උපපජ්ජති රූපච්ඡන්දෙ.
රූපච්ඡන්දං පට්ඨව උපපජ්ජති රූපපරිලාභො. රූපපරිලාභං පට්ඨව උපපජ්ජති
රූපපරියෙසනා. නො රූපපරියෙසනං පට්ඨව උපපජ්ජති රූපපරිලාභො.
නො රූපපරිලාභං පට්ඨව උපපජ්ජති රූපච්ඡන්දෙ. නො රූපච්ඡන්දං පට්ඨව
උපපජ්ජති රූපසංකප්පො. නො රූපසංකප්පං පට්ඨව උපපජ්ජති රූපසඤ්ඤා
නො රූපසඤ්ඤාං පට්ඨව උපපජ්ජති රූපමාතු.

සඤ්ඤාමාතුං භික්ඛවෙ, පට්ඨව -පෙ- ධම්මමාතුං භික්ඛවෙ, පට්ඨව උපපජ්ජති
ධම්මසඤ්ඤා. ධම්මසඤ්ඤාං පට්ඨව උපපජ්ජති ධම්මසංකප්පො. ධම්මසංකප්පං
පට්ඨව උපපජ්ජති ධම්මච්ඡන්දෙ. ධම්මච්ඡන්දං පට්ඨව උපපජ්ජති ධම්මපරිලාභො.
නො ධම්මපරිලාභං පට්ඨව උපපජ්ජති ධම්මපරියෙසනා. නො ධම්මපරියෙ-
සනං පට්ඨව උපපජ්ජති ධම්මපරිලාභො. නො ධම්මපරිලාභං පට්ඨව
උපපජ්ජති ධම්මච්ඡන්දෙ. නො ධම්මච්ඡන්දං පට්ඨව උපපජ්ජති ධම්මසංකප්පො.
නො ධම්මසංකප්පං පට්ඨව උපපජ්ජති ධම්මසඤ්ඤා. නො ධම්මසඤ්ඤාං
පට්ඨව උපපජ්ජති ධම්මමාතු.

ඵචං ඛො භික්ඛවෙ, මාතුතානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති සඤ්ඤාතානතනං.
සඤ්ඤාතානතනං පට්ඨව -පෙ- උපපජ්ජති පරියෙසනානානතනං. නො-
පරියෙසනානානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති පරිලාභතානතනං. නො පරිලාභ-
තානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති ඡන්දතානතනං. නො ඡන්දතානතනං පට්ඨව
උපපජ්ජති සංකප්පතානතනං. නො සංකප්පතානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති
සඤ්ඤාතානතනං. නො සඤ්ඤාතානතනං පට්ඨව උපපජ්ජති මාතු-
තානතනතනි.

2. 1. 9.

ලාභනානිභවස්සතං

233. ආවජ්ඣං-

බාභුතානතනං භික්ඛවෙ, පට්ඨව උපපජ්ඣති සඤ්ඤාතානතනං. සඤ්ඤාතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති සංකප්පතානතනං. සංකප්පතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති ඵසානානතනං. ඵසානානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති වෙදනානානතනං. වෙදනානානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති ඡන්දනානතනං. ඡන්දනානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති පරිලාභනානතනං. පරිලාභනානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති පරිඤ්ඤානානතනං. පරිඤ්ඤානානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති ලාභනානතනං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, බාභුතානතනං? රූපබාභු -පෙ- ඛම්මබාභු, ඉදං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, බාභුතානතනං

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ, බාභුතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති සඤ්ඤාතානතනං, සඤ්ඤාතානතනං පට්ඨව -පෙ- උපපජ්ඣති ලාභනානතනං?

රූපබාභුං භික්ඛවෙ, පට්ඨව උපපජ්ඣති රූපසඤ්ඤා, රූපසඤ්ඤාං පට්ඨව උපපජ්ඣති රූපසංකප්පො, රූපසංකප්පං පට්ඨව උපපජ්ඣති රූපසම්මසො, රූපසම්මසං පට්ඨව උපපජ්ඣති රූපසම්මසාජා වෙදනා, රූපසම්මසාජං වෙදනං පට්ඨව උපපජ්ඣති රූපච්ඡන්දො, රූපච්ඡන්දං පට්ඨව උපපජ්ඣති රූපපරිලාභො, රූපපරිලාභං පට්ඨව උපපජ්ඣති රූපපරිඤ්ඤා, රූපපරිඤ්ඤාං පට්ඨව උපපජ්ඣති රූපලාභො.

සඤ්ඤාබාභුං භික්ඛවෙ, පට්ඨව . පෙ- ඛම්මබාභුං භික්ඛවෙ, පට්ඨව උපපජ්ඣති ඛම්මසඤ්ඤා ඛම්මසඤ්ඤාං පට්ඨව උපපජ්ඣති ඛම්මසංකප්පො, ඛම්මසංකප්පං පට්ඨව උපපජ්ඣති ඛම්මසම්මසො, ඛම්මසම්මසං පට්ඨව උපපජ්ඣති ඛම්මසම්මසාජා වෙදනා, ඛම්මසම්මසාජං වෙදනං පට්ඨව උපපජ්ඣති ඛම්මච්ඡන්දො, ඛම්මච්ඡන්දං පට්ඨව උපපජ්ඣති ඛම්මපරිලාභො, ඛම්මපරිලාභං පට්ඨව උපපජ්ඣති ඛම්මපරිඤ්ඤා, ඛම්මපරිඤ්ඤාං පට්ඨව උපපජ්ඣති ඛම්මලාභො.

ඵචං ඛො භික්ඛවෙ, බාභුතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති සඤ්ඤාතානතනං, සඤ්ඤාතානතනං පට්ඨව -පෙ- උපපජ්ඣති ලාභනානතනන්.

3. 1. 10

නොලාභනානිභවස්සතං

234. ආවජ්ඣං-

බාභුතානතනං භික්ඛවෙ, පට්ඨව උපපජ්ඣති සඤ්ඤාතානතනං සඤ්ඤාතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති සංකප්පතානතනං ඵසා -පෙ- වෙදනා -පෙ- ඡන්ද -පෙ- පරිලාභ -පෙ- පරිඤ්ඤානානතනං. පරිඤ්ඤානානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති ලාභනානතනං. නොලාභනානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති පරිඤ්ඤානානතනං. නො පරිඤ්ඤානානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති පරිලාභනානතනං. නො පරිලාභනානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති -පෙ- ඡන්ද -පෙ- වෙදනා -පෙ- ඵසා -පෙ- සංකප්ප -පෙ- සඤ්ඤාතානතනං -පෙ- නො සඤ්ඤාතානතනං පට්ඨව උපපජ්ඣති බාභුතානතනං.

කතම්ඤ්ච භික්ඛවෙ, මාතුතාතනනං? රූපමාතු -පෙ- ධම්මමාතු, ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, මාතුතාතනනං.

කපඤ්ච භික්ඛවෙ, මාතුතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති සඤ්ඤාතාතනනං, සඤ්ඤාතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති සංකප්පතාතනනං -පෙ- එස්ස -පෙ- වෙදනා -පෙ- ඡන්ද -පෙ- පරිලාභ -පෙ- පරියෙසනා -පෙ- ලාභ -පෙ- තො ලාභතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති පරියෙසනාතාතනනං, තො පරියෙසනාතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති පරිලාභතාතාතනනං -පෙ- ඡන්ද -පෙ- වෙදනා -පෙ- එස්ස -පෙ- තො සංකප්පතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති සඤ්ඤාතාතනනං, තො සඤ්ඤාතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති මාතුතාතනනං†

රූපමාතුං භික්ඛවෙ, පටිච්ච උපපජ්ඣති රූපසඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤාමාතුං -පෙ- භක්ඛමාතුං -පෙ- රසමාතුං -පෙ- ඵොට්ඨබ්බමාතුං -පෙ- ධම්මමාතුං භික්ඛවෙ, පටිච්ච උපපජ්ඣති ධම්මසඤ්ඤා ධම්මසඤ්ඤා පටිච්ච -පෙ- උපපජ්ඣති ධම්මපරියෙසනා, ධම්මපරියෙසනං පටිච්ච උපපජ්ඣති ධම්මලාභො. තො ධම්මලාභං පටිච්ච උපපජ්ඣති ධම්මපරියෙසනා. තො ධම්මපරියෙසනං පටිච්ච උපපජ්ඣති ධම්මපරිලාභො. තො ධම්මපරිලාභං පටිච්ච උපපජ්ඣති ධම්මච්ඡන්දො, තො ධම්මච්ඡන්දං පටිච්ච උපපජ්ඣති ධම්මසම්මසංඝා වෙදනා, තො ධම්මසම්මසංඝා වෙදනං පටිච්ච උපපජ්ඣති ධම්මසම්මසංඝො, තො ධම්මසම්මසංඝං පටිච්ච උපපජ්ඣති ධම්මසංකප්පො. තො ධම්මසංකප්පං පටිච්ච උපපජ්ඣති ධම්මසඤ්ඤා තො ධම්මසඤ්ඤා පටිච්ච උපපජ්ඣති ධම්මමාතු.

එවං ඛො භික්ඛවෙ, මාතුතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති සඤ්ඤාතාතනනං. සඤ්ඤාතාතනනං පටිච්ච -පෙ- සංකප්ප -පෙ- එස්ස -පෙ- වෙදනා -පෙ- ඡන්ද -පෙ-පරිලාභ -පෙ- පරියෙසනා -පෙ- ලාභ -පෙ- තො ලාභතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති පරියෙසනාතාතනනං. තො පරියෙසනාතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති පරිලාභතාතනනං. තො පරිලාභතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති ඡන්දතාතනනං. තො ඡන්දතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති වෙදනාතාතනනං. තො වෙදනාතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති එස්සතාතනනං. තො එස්සතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති සංකප්පතාතනනං. තො සංකප්පතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති සඤ්ඤාතාතනනං. තො සඤ්ඤාතාතනනං පටිච්ච උපපජ්ඣති මාතුතාතනනනනි.

නානිතනවග්ගො පඨමො.

කමුඤ්ඤානං:

මාතුසම්මසං තො වෙතං වෙදනා අපරෙ දුවෙ,
එතං අඤ්ඤාතපඤ්චකං මාතුසඤ්ඤා ව තො වෙතං,
එස්සෙත අපරෙ දුවෙ එතං බාහිරපඤ්චකනි.*

* උද්දනෙ සුභතනාමානං මිසදිසනා දිස්සතෙ.

2. සත්තධාතුචගෙගා

2. 2. 1

සත්තධාතුසුභතං

235. ඝාචනථීයං-

සත්තමා භික්ඛවෙ, ධාතුයො. කතමා සත්ත? ආභාධාතු, සුභධාතු,¹ ආකාසානඤ්චායතතධාතු, ඵඤ්ඤාණඤ්චායතතධාතු, ආකිඤ්චඤ්ඤායතතධාතු, තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතතධාතු, සඤ්ඤාවෙදසිතනීරොධධාතු. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, සත්තධාතුයොති.

එවං චුතෙන අඤ්ඤතරො භික්ඛු භගවනනං එතදවොච: යාචායං භනෙන, ආභාධාතු, යා ච සුභධාතු, යා ච ආකාසානඤ්චායතතධාතු, යා ච විඤ්ඤාණඤ්චායතතධාතු, යා ච ආකිඤ්චඤ්ඤායතතධාතු, යා ච තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතතධාතු, යා ච සඤ්ඤාවෙදසිතනීරොධධාතු, ඉමා භු ඛො භනෙන, ධාතුයො කීං පච්චව පඤ්ඤායනතීති?

යායං භික්ඛු, ආභාධාතු, අයං ධාතු අකිකාරං පච්චව පඤ්ඤායති යායං භික්ඛු, සුභධාතු, අයං ධාතු අසුභං පච්චව පඤ්ඤායති යායං භික්ඛු, ආකාසානඤ්චායතතධාතු, අයං ධාතු රුපං පච්චව පඤ්ඤායති යායං භික්ඛු, විඤ්ඤාණඤ්චායතතධාතු, අයං ධාතු ආකාසානඤ්චායතනං පච්චව පඤ්ඤායති යායං භික්ඛු, ආකිඤ්චඤ්ඤායතතධාතු, අයං ධාතු විඤ්ඤාණඤ්චායතනං පච්චව පඤ්ඤායති. යායං භික්ඛු, තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතතධාතු, අයං ධාතු ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං පච්චව පඤ්ඤායති. යායං භික්ඛු, සඤ්ඤාවෙදසිතනීරොධධාතු, අයං ධාතු නිරොධං පච්චව පඤ්ඤායතීති.

යා චායං භනෙන, ආභාධාතු යා ච සුභධාතු, යා ච ආකාසානඤ්චායතතධාතු, යා ච විඤ්ඤාණඤ්චායතතධාතු, යා ච ආකිඤ්චඤ්ඤායතතධාතු, යා ච තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතතධාතු, යා ච සඤ්ඤාවෙදසිතනීරොධධාතු, ඉමා භු ඛො භනෙන, ධාතුයො කපං සමාපතති පභනබ්බාති?

යා චායං භික්ඛු, ආභාධාතු, යා ච සුභධාතු, යා ච ආකාසානඤ්චායතතධාතු, යා ච විඤ්ඤාණඤ්චායතතධාතු, යා ච ආකිඤ්චඤ්ඤායතතධාතු, ඉමා ධාතුයො සඤ්ඤාසමාපතති පභනබ්බා. යායං භික්ඛු, තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතතධාතු, අයං ධාතු සංඛාරචසෙසා සමාපතති පභනබ්බා. යායං භික්ඛු, සඤ්ඤාවෙදසිතනීරොධධාතු, අයං ධාතු නිරොධසමාපතති පභනබ්බාති.

1. සුභධාතු - බහුසු.

2. 2. 2.

සනීදනසුභානං

236. සාවච්ඡිං-

සනීදනං භික්ඛවෙ, උපපජ්ඣති කාමච්ඡිතකෙකා තො අනීදනං, සනීදනං උපපජ්ඣති ව්‍යාපාදච්ඡිතකෙකා තො අනීදනං, සනීදනං උපපජ්ඣති විහිංසාච්ඡිතකෙකා තො අනීදනං.

කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සනීදනං උපපජ්ඣති කාමච්ඡිතකෙකා තො අනීදනං, සනීදනං උපපජ්ඣති ව්‍යාපාදච්ඡිතකෙකා තො අනීදනං, සනීදනං උපපජ්ඣති විහිංසාච්ඡිතකෙකා තො අනීදනං?

කාමධාතුං භික්ඛවෙ, පටිච්ච උපපජ්ඣති කාමසඤ්ඤා, කාමසඤ්ඤාං පටිච්ච උපපජ්ඣති කාමසංකප්පො, කාමසංකප්පං පටිච්ච උපපජ්ඣති කාමච්ඡන්දො, කාමච්ඡන්දං පටිච්ච උපපජ්ඣති කාමපරිලාභො, කාමපරිලාභං පටිච්ච උපපජ්ඣති කාමපරියෙසතා, කාමපරියෙසතං භික්ඛවෙ පරියෙසමානො අස්සුතවා පුපුජ්ජනො තිහි ධාතෙහි ඉච්ඡා පටිපජ්ජති: කායෙන වාචාය මතසා.

ව්‍යාපාදධාතුං භික්ඛවෙ, පටිච්ච උපපජ්ඣති ව්‍යාපාදසඤ්ඤා, ව්‍යාපාදසඤ්ඤාං පටිච්ච උපපජ්ඣති ව්‍යාපාදසංකප්පො, ව්‍යාපාදසංකප්පං පටිච්ච උපපජ්ඣති ව්‍යාපාදච්ඡන්දො, ව්‍යාපාදච්ඡන්දං පටිච්ච උපපජ්ඣති ව්‍යාපාදපරිලාභො, ව්‍යාපාදපරිලාභං පටිච්ච උපපජ්ඣති ව්‍යාපාදපරියෙසතා, ව්‍යාපාදපරියෙසතං භික්ඛවෙ, පරියෙසමානො අස්සුතවා පුපුජ්ජනො තිහි ධාතෙහි ඉච්ඡා පටිපජ්ජති: කායෙන වාචාය මතසා.

විහිංසාධාතුං භික්ඛවෙ, පටිච්ච උපපජ්ඣති විහිංසාසඤ්ඤා -පෙ- විහිංසාසංකප්පො -පෙ- විහිංසාච්ඡන්දො -පෙ- විහිංසාපරිලාභො -පෙ- විහිංසාපරියෙසතා -පෙ- විහිංසාපරියෙසතං භික්ඛවෙ, පරියෙසමානො අස්සුතවා පුපුජ්ජනො තිහි ධාතෙහි ඉච්ඡා පටිපජ්ජති: කායෙන වාචාය මතසා.

තෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො ආදිතතං තිණ්ණකතං පුකෙඛ තිණ්දයෙ නිකඛිපෙය්‍ය,¹ තො වෙ භතේථි ව පාදෙහි ව බ්‍රහ්මෙව නිබ්බාපෙය්‍ය, එවං භි භික්ඛවෙ, යෙ තිණ්ණකථානිකසිතා පාණා, තෙ අතඤ්ඤාසතං ආපජ්ජෙය්‍යං.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යො හි කොචි සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා උපපන්නං විසමගතං අකුසල්‍යඤ්ඤා² ත බ්‍රහ්මෙව පජ්ඣති විතොදෙති බ්‍රහ්මච්ඡිකරෙති අතභාවං ගමෙති, සො දිට්ඨෙව වෙච³ ඛලෙව දුක්ඛං විහරති සම්භාවං සඋපායාසං තපරිලාභං. කායස්ස ව හෙද⁴ පරමරණා දුග්ගති පාටිකඛ්ඛා.

සනීදනං භික්ඛවෙ, උපපජ්ඣති තෙකම්මච්ඡිතකෙකා තො අනීදනං. සනීදනං උපපජ්ඣති අව්‍යාපාදච්ඡිතකෙකා තො අනීදනං. සනීදනං උපපජ්ඣති අවිහිංසාච්ඡිතකෙකා තො අනීදනං.

1. නිකෙඛපෙය්‍ය - සා. 2. විසමගතං ඤ්ඤා - මණ., PST.
3. දිට්ඨෙව බ්‍රහ්මෙව - සිඞ්ඛ, සා. 4. කායස්ස හෙද - සිඞ්ඛ, සා.

කපඤ්ච භික්ඛවෙ, සනිදුතං උපපජ්ජති තෙකඛමචචිතකෙකා තො අතීදුතං, සනිදුතං උපපජ්ජති අව්‍යාපාදචිතකෙකා තො අතීදුතං, සනිදුතං උපපජ්ජති අවිහිංසාචිතකෙකා තො අතීදුතං?

තෙකඛමචඛානුං භික්ඛවෙ, පට්ඨව උපපජ්ජති තෙකඛමචසඤ්ඤා, තෙකඛමචසඤ්ඤාං පට්ඨව උපපජ්ජති තෙකඛමචසංකප්පො. තෙකඛමච-සංකප්පං පට්ඨව උපපජ්ජති තෙකඛමචච්ඡද්දො. තෙකඛමචච්ඡද්දං පට්ඨව උපපජ්ජති තෙකඛමචපරිලාභො. තෙකඛමචපරිලාභං පට්ඨව උපපජ්ජති තෙකඛමචපරියෙසතා. තෙකඛමචපරියෙසතං භික්ඛවෙ, පරියෙසමානො සුතවා අරියසාවකො තිති ණාතෙහි සමමා පට්ඨපජ්ජති: කායෙන වාචාය මතසා.

අව්‍යාපාදඛානුං භික්ඛවෙ, පට්ඨව උපපජ්ජති අව්‍යාපාදසඤ්ඤා -පෙ- අව්‍යාපාදසංකප්පො -පෙ- අව්‍යාපාදච්ඡද්දො -පෙ- අව්‍යාපාදපරිලාභො - පෙ- අව්‍යාපාදපරියෙසතා -පෙ- අව්‍යාපාදපරියෙසතං භික්ඛවෙ, පරියෙසමානො සුතවා අරියසාවකො තිති ණාතෙහි සමමා පට්ඨපජ්ජති: කායෙන වාචාය මතසා.

අවිහිංසාඛානුං භික්ඛවෙ, පට්ඨව උපපජ්ජති අවිහිංසාසඤ්ඤා. අවිහිංසා-සඤ්ඤාං පට්ඨව උපපජ්ජති අවිහිංසාසංකප්පො. අවිහිංසාසංකප්පං පට්ඨව උපපජ්ජති අවිහිංසාච්ඡද්දො. අවිහිංසාච්ඡද්දං පට්ඨව උපපජ්ජති අවිහිංසා-පරිලාභො. අවිහිංසාපරිලාභං පට්ඨව උපපජ්ජති අවිහිංසාපරියෙසතා. අවිහිංසාපරියෙසතං භික්ඛවෙ, පරියෙසමානො සුතවා අරියසාවකො තිති ණාතෙහි සමමා පට්ඨපජ්ජති: කායෙන වාචාය මතසා.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො ආදිතතං තිණ්ණකං සුකෙඛ තිණ්දයෙ නිකඛිපෙය්‍ය, තමෙතං හන්ථෙහි ව පාදෙහි ව ඛිප්පමෙව නිබ්බාපෙය්‍ය, එවං හි භික්ඛවෙ, යෙ තිණ්කට්ඨනිසිතා පාණා, තෙ ත අතච්ඡෙය්‍යතං ආපජ්ජෙය්‍යං.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යො හි කොචි සමණො වාලුංහමණො වා උප්පන්නං විමග්ගතං අකුසලසඤ්ඤාං ඛිප්පමෙව පජ්හති විතොදෙහි බ්‍යන්තීකරොති අතභාවං ගමෙති, සො දිට්ඨි වෙව ධම්මෙ සුඛං විහරති අවිහාතං අනුපායාසං අපරිලාභං. කායස්ස ව හෙද පරමරණා සුභති පාවිකඛාති.

2. 2. 3.

භිඤ්ජකාවසථසුභතං

237. එතං සමයං හගවා ඤාතීතෙ¹ විහරති භිඤ්ජකාවසථෙ, තනු ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතභි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු හගවතො පට්ඨස්සොසුං, හගවා එතදවොච:

ඛානුං භික්ඛවෙ, පට්ඨව උපපජ්ජති සඤ්ඤා, උපපජ්ජති දිට්ඨි, උපපජ්ජති විතකෙකාති.

එවං වුජෙත, ආයස්මා කම්මානො² හගවන්තං එතදවොච: “යායං හනෙත, දිට්ඨි අසමමාසලිච්ඡෙඤ්ඤා සමමා සමච්ඡාධාති. අයං නු ඛො හනෙත දිට්ඨි කිං පට්ඨව පඤ්ඤායති”ති?'

1. ඤාතීතෙහි-PTS. 2. සද්දඛා සම්මායපතා - PTS. සෙකා සම්මායනො - සි 1, 2

මහති ඛො ඵසා කච්චාත ඛාතු යද්දං අවිජ්ජාඛාතු. භීතං කච්චාත, ඛාතුං පට්ඨව උපපජ්ජති භීතා සඤ්ඤා, භීතා දිට්ඨි, භීතො විතකෙකා, භීතා චෙතතා, භීතා පඤ්ඤා, භීතො පඤ්ඤි, භීතො පුග්ගලො, භීතා වාචා. භීතං ආචිකඛති, දෙසෙති, පඤ්ඤපෙති, පට්ඨපෙති, විවරති, විහජති, උත්තානීකරොති. භීතා තස්ස උපපතීති¹ වදමි.

මජ්ඣිමං කච්චාත, ඛාතුං පට්ඨව උපපජ්ජති මජ්ඣිමා සඤ්ඤා, මජ්ඣිමා දිට්ඨි, මජ්ඣිමො විතකෙකා, මජ්ඣිමා චෙතතා, මජ්ඣිමා පඤ්ඤා, මජ්ඣිමො පඤ්ඤි, මජ්ඣිමො පුග්ගලො, මජ්ඣිමා වාචා. මජ්ඣිමං ආචිකඛති, දෙසෙති, පඤ්ඤපෙති, පට්ඨපෙති, විවරති, විහජති, උත්තානීකරොති. මජ්ඣිමා තස්ස උපපතීති වදමි.

පඤ්ඤං කච්චාත, ඛාතුං පට්ඨව උපපජ්ජති පඤ්ඤා සඤ්ඤා, පඤ්ඤා දිට්ඨි, පඤ්ඤො විතකෙකා, පඤ්ඤා චෙතතා, පඤ්ඤා පඤ්ඤා, පඤ්ඤො පඤ්ඤි, පඤ්ඤො පුග්ගලො, පඤ්ඤා වාචා. පඤ්ඤං ආචිකඛති, දෙසෙති, පඤ්ඤපෙති, පට්ඨපෙති, විවරති, විහජති, උත්තානීකරොති පඤ්ඤා තස්ස උපපතීති වදමි²

2. 2. 4.

භීතාඛිච්චතනික සුභතං.

238. ඝාචජචීසං--

ඛාතුසොච³ භීතඛචෙ, සත්තා සංසද්දන්ති සමෙතති: භීතාඛිච්චතනිකා සත්තා භීතාඛිච්චතනිකෙහි සද්ධිං සංසද්දන්ති සමෙතති. කල්‍යාණාඛිච්චතනිකා කල්‍යාණාඛිච්චතනිකෙහි සද්ධිං සංසද්දන්ති සමෙතති.

අතීතච්චී⁴ භීතඛචෙ, අඛාතං ඛාතුසොච සත්තා සංසද්දිංසු සමිංසු. භීතාඛිච්චතනිකා භීතාඛිච්චතනිකෙහි සද්ධිං සංසද්දිංසු සමිංසු. කල්‍යාණාඛිච්චතනිකා කල්‍යාණාඛිච්චතනිකෙහි සද්ධිං සංසද්දිංසු සමිංසු.

අතාගතච්චී⁵ භීතඛචෙ, අඛාතං ඛාතුසොච සත්තා සංසද්දිංසුන්ති සමෙසන්ති, භීතාඛිච්චතනිකා භීතාඛිච්චතනිකෙහි සද්ධිං සංසද්දිංසුන්ති සමෙසන්ති. කල්‍යාණාඛිච්චතනිකා කල්‍යාණාඛිච්චතනිකෙහි සද්ධිං සංසද්දිංසුන්ති සමෙසන්ති.

ඵතරහී⁵ භීතඛචෙ, පච්චුපපන්නං අඛාතං ඛාතුසොච සත්තා සංසද්දන්ති සමෙතති: භීතාඛිච්චතනිකා භීතාඛිච්චතනිකෙහි සද්ධිං සංසද්දන්ති සමෙතති. කල්‍යාණාඛිච්චතනිකා කල්‍යාණාඛිච්චතනිකෙහි සද්ධිං සංසද්දන්ති සමෙතති.

1. උපපතීති - මජ්ඣිමං, ඝාතං. 2. ඛාතුසො - කච්චවි. 3. අතීතච්චී ඛො - මජ්ඣිමං. 4. අතාගතච්චී ඛො - මජ්ඣිමං. 5. ඵතරහී ඛො - මජ්ඣිමං.

2. 2. 5. යතු

වඛකමසුන්හා

239. එකං සමයං හතවා ර්ජග්ගහ විහරති ගීජකකුචෙ පබ්බතෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයසමා¹ සාරීපුත්තො සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං හගවතො අවිදුරෙ වඛකමති. ආයසමාපි ඛො මහාමොග්ගලොත්තො සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං හගවතො අවිදුරෙ වඛකමති. ආයසමාපි ඛො මහාකස්සපො සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං හගවතො අවිදුරෙ වඛකමති ආයසමාපි ඛො අනුරුද්ධො සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං හගවතො අවිදුරෙ වඛකමති. ආයසමාපි ඛො පුණ්ණො මහානාහිපුත්තො සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං හගවතො අවිදුරෙ වඛකමති. ආයසමාපි ඛො උපාලී සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං හගවතො අවිදුරෙ වඛකමති ආයසමාපි ඛො ආනන්දො සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං හගවතො අවිදුරෙ වඛකමති. දෙද්දත්තොපි ඛො සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං හගවතො අවිදුරෙ වඛකමති.

අඵ ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙහසී: පසුඵ තො තුලෙන භික්ඛවෙ, සාරීපුත්තං සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං වඛකමන්තනනි? 'එවං හනෙත' සබ්බෙ ඛො එතෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු මහාපඤ්ඤ

පසුඵ තො තුලෙන භික්ඛවෙ, මොග්ගලොත්තං² සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං වඛකමන්තනනි? 'එවං හනෙත' සබ්බෙ ඛො³ එතෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු මහීඤ්ඤිකා

පසුඵ තො තුලෙන භික්ඛවෙ, කසුපං⁴ සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං වඛකමන්තනනි? 'එවං හනෙත' සබ්බෙ ඛො එතෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඩුත්තවාදු

පසුඵ තො තුලෙන භික්ඛවෙ, අනුරුද්ධං සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං වඛකමන්තනනි? 'එවං හනෙත' සබ්බෙ ඛො එතෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු දිබ්බවකුක්කා.

පසුඵ තො භික්ඛවෙ, පුණ්ණං මහානාහිපුත්තං සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං වඛකමන්තනනි? 'එවං හනෙත' සබ්බෙ ඛො එතෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධම්මකපිකා.

පසුඵ තො තුලෙන භික්ඛවෙ, උපාලී සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං වඛකමන්තනනි? 'එවං හනෙත' සබ්බෙ ඛො එතෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු විතයධරා

පසුඵ තො තුලෙන භික්ඛවෙ, ආනන්දං සමබ්බලෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං වඛකමන්තනනි? 'එවං හනෙත' සබ්බෙ ඛො එතෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු බ්බුසුක්කා.

1 ආයසමාපි ඛො - PTS, සෘ, සී 2. 2. මහාමොග්ගලොත්තං. සීචු. 1. 3. සබ්බෙපි ඛො - සී. 1, 2, PTS. 4 මහාකසුපං. සීචු. 1

පස්සථ තො තුලෙන භික්ඛවෙ, දෙවදතනං සම්බුද්ධෙ භික්ඛුති සද්ධිං වඩකම්මකන්ති? 'එවං භනෙත' සබ්බෙ ඛො එතෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු පාපිච්ඡා.

ධාතුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංසද්දන්ති සමෙන්නි: භීතාධිමුත්තිකා භීතාධිමුත්තිකෙහි සද්ධිං සංසද්දන්ති සමෙන්නි. කල්‍යාණාධිමුත්තිකා කල්‍යාණාධිමුත්තිකෙහි සද්ධිං සංසද්දන්ති සමෙන්නි.

අතීතමපි භික්ඛවෙ, අධ්‍යානං ධාතුසොච සත්තා සංසද්දිංසු සමිංසු: භීතාධිමුත්තිකා භීතාධිමුත්තිකෙහි සද්ධිං සංසද්දිංසු සමිංසු. කල්‍යාණාධි- මුත්තිකා කල්‍යාණාධිමුත්තිකෙහි සද්ධිං සංසද්දිංසු සමිංසු.

අනාගතමපි භික්ඛවෙ, අධ්‍යානං ධාතුසොච සත්තා සංසද්දිංසුන්ති සමෙස්සන්ති: භීතාධිමුත්තිකා භීතාධිමුත්තිකෙහි සද්ධිං සංසද්දිංසුන්ති සමෙස්සන්ති. කල්‍යාණාධිමුත්තිකා කල්‍යාණාධිමුත්තිකෙහි සද්ධිං සංසද්දිංසුන්ති සමෙස්සන්ති.

එතරහිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනං අධ්‍යානං ධාතුසොච සත්තා සංසද්දන්ති සමෙන්නි: භීතාධිමුත්තිකා භීතාධිමුත්තිකෙහි සද්ධිං සංසද්දන්ති සමෙන්නි. කල්‍යාණාධිමුත්තිකා කල්‍යාණාධිමුත්තිකෙහි සද්ධිං සංසද්දන්ති සමෙන්නි.

2. 2. 6

සමාච්ඡන්තං

240. සාවච්ඡිං--

ධාතුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංසද්දන්ති සමෙන්නි: භීතාධිමුත්තිකා භීතාධිමුත්තිකෙහි සද්ධිං සංසද්දන්ති සමෙන්නි. අතීතමපි භික්ඛවෙ, අධ්‍යානං ධාතුසොච සත්තා සංසද්දිංසු සමිංසු: භීතාධිමුත්තිකා භීතාධි- මුත්තිකෙහි සද්ධිං සංසද්දිංසු සමිංසු. අනාගතමපි භික්ඛවෙ, අධ්‍යානං ධාතුසොච සත්තා සංසද්දිංසුන්ති සමෙස්සන්ති: භීතාධිමුත්තිකා භීතාධි- මුත්තිකෙහි සද්ධිං සංසද්දිංසුන්ති සමෙස්සන්ති. එතරහිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනං අධ්‍යානං ධාතුසොච සත්තා සංසද්දන්ති සමෙන්නි භීතාධි- මුත්තිකා භීතාධිමුත්තිකෙහි සද්ධිං සංසද්දන්ති සමෙන්නි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගුඨො ගුඨෙන සංසද්දති සමෙති. මුත්තං මුත්තෙන සංසද්දති සමෙති. බෙලො බෙලෙන සංසද්දති සමෙති. පුබ්බො පුබ්බෙන සංසද්දති සමෙති. ලොහිකං ලොහිතෙන සංසද්දති සමෙති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, ධාතුසොච සත්තා සංසද්දන්ති සමෙන්නි. -පෙ- අතීතමපි භික්ඛවෙ, අධ්‍යානං -පෙ- අනාගතමපි භික්ඛවෙ, අධ්‍යානං -පෙ- එතරහිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනං අධ්‍යානං ධාතුසොච සත්තා සංසද්දන්ති සමෙන්නි: භීතාධිමුත්තිකා භීතාධිමුත්තිකෙහි සද්ධිං සංසද්දන්ති සමෙන්නි.

බාහුසංව භික්ඛවෙ, සත්තා සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී: කල්‍යාණාධිමුතනීකා කල්‍යාණාධිමුතනීකෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී. අතීතමපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං බාහුසංව සත්තා සංඝඤ්ඤා සමංසු: කල්‍යාණාධිමුතනීකා කල්‍යාණාධිමුතනීකෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤා සමංසු. අනාගතමපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං -පෙ- එතරහිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනනං අද්ධානං බාහුසංව සත්තා සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී: කල්‍යාණාධිමුතනීකා කල්‍යාණාධිමුතනීකෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, බීරං බීරෙන සංඝඤ්ඤානී සමෙති. තෙලං තෙලෙන සංඝඤ්ඤානී සමෙති. සප්පි සප්පිතා සංඝඤ්ඤානී සමෙති. මධු මධුතා සංඝඤ්ඤානී සමෙති. ථාණීතං ථාණීතෙන සංඝඤ්ඤානී සමෙති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, බාහුසංව සත්තා සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී: කල්‍යාණාධිමුතනීකා කල්‍යාණාධි- මුතනීකෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී. අතීතමපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං -පෙ- අනාගතමපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං -පෙ- එතරහිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනනං අද්ධානං බාහුසංව සත්තා සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී: කල්‍යාණාධිමුතනීකා කල්‍යාණාධිමුතනීකෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී.

ඉදුවවොව භගවා, ඉදං වසා සුගතො අථාපරං එතදවොව සත්ථා:

සංඝග්ගා වතථො ජාතො අසංඝග්ගෙන ජීජ්ජති,
 පරිත්තං දුරුමාරුග්ග යථා සීදෙ මහණණ්ණවෙ.
 එවං කුසීතමාගමම සාධු ජීවිපි සීදති,
 තසමා තං පරිවජෙජ්ජය්‍ය කුසීතං තීතචීරියං,
 පවිච්චෙනෙති අරියෙති පභිතතෙනෙති කුසිති,
 තිච්චං අරද්ධවිච්චියෙති පණ්ණිතෙනෙති සභා වසෙ'ති.

2. 2. 7.

අසසද්ධිසුතනං¹

241. සාවජනීයං-

බාහුසංව භික්ඛවෙ, සත්තා සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී: අසසද්ධා අසසද්ධෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී. අභිරිකා අභිරිකෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී. අනොත්තාපිනො අනොත්තාපිති² සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී අපපසුතා අපපසුතෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී. කුසීතා කුසීතෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී. මුට්ඨස්සතිනො මුට්ඨස්සතිති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී. දුප්පඤ්ඤා දුප්පඤ්ඤාති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී.*

1 අසසද්ධි සංඝඤ්ඤානී සුතන - මජ්ඣ. 2. අනොත්තාපිනො අනොත්තාපිති - මජ්ඣ.

* "සද්ධා සද්ධෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී, සමෙතනී, තීරිතො තීරිතෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී, මහාපිනො මහාපිති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී, බහුස්සතා බහුස්සතෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී, අරද්ධවිච්චියා අරද්ධවිච්චියෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී, පච්චුප්පනනං පච්චුප්පනනෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී, පණ්ණිතො පණ්ණිතෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානී සමෙතනී". දීඝස්සතොපමිච්චියා පාඨො PTS පොථසෙක

අනීතවපි භික්ඛවෙ, අඛාතං ඛාතුසොච සත්තා සංසඤ්ඤ සමිංසු: අසාඛා, අසාඛොති සද්ධිං සංසඤ්ඤ සමිංසු අභිරිකා, අභිරිකෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤ සමිංසු අනොත්තාපිනො අනොත්තාපිති සද්ධිං සංසඤ්ඤ සමිංසු. අපඤ්ඤතා අපඤ්ඤතෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤ සමිංසු. කුසිතා, කුසිතෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤ සමිංසු. මුට්ඨසානිනො මුට්ඨසානිති සද්ධිං සංසඤ්ඤ සමිංසු. දුපඤ්ඤා දුපඤ්ඤාති සද්ධිං සංසඤ්ඤ සමිංසු.

අනාගතවපි භික්ඛවෙ අඛාතං ඛාතුසොච සත්තා සංසඤ්ඤානාහි සමෙසානාහි: අසාඛා, අසාඛොති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙසානාහි. අභිරිකා, අභිරිකෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙසානාහි අනොත්තාපිනො අනොත්තාපිති සද්ධිං -පෙ- අපඤ්ඤතා, අපඤ්ඤතෙති සද්ධිං -පෙ- කුසිතා, කුසිතෙති සද්ධිං -පෙ- මුට්ඨසානිනො මුට්ඨසානිති සද්ධිං -පෙ- දුපඤ්ඤා දුපඤ්ඤාති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙසානාහි.

එතරගිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනනං අඛාතං ඛාතුසොච සත්තා සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි: අසාඛා, අසාඛොති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි. අභිරිකා, අභිරිකෙති සද්ධිං -පෙ- අනොත්තාපිනො අනොත්තාපිති සද්ධිං -පෙ- අපඤ්ඤතා, අපඤ්ඤතෙති සද්ධිං -පෙ- කුසිතා, කුසිතෙති සද්ධිං -පෙ- මුට්ඨසානිනො මුට්ඨසානිති සද්ධිං -පෙ- දුපඤ්ඤා දුපඤ්ඤාති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි.

ඛාතුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි: සද්ධා, සද්ධොති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි. භිරිමතා, භිරිමතෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි. ඔත්තාපිනො, ඔත්තාපිති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි. ඛුසුසුතා, ඛුසුසුතෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි. අරභුච්චිසා, අරභුච්චිසෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි. උපට්ඨිතසනිනො, උපට්ඨිතසනිති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි. පඤ්ඤාචනොතා, පඤ්ඤාචනොතෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි.

අනීතවපි භික්ඛවෙ අඛාතං -පෙ- අනාගතවපි භික්ඛවෙ අඛාතං -පෙ- එතරගිපි භික්ඛවෙ පච්චුප්පනනං අඛාතං ඛාතුසොච සත්තා සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි: සද්ධා, සද්ධොති සද්ධිං -පෙ- පඤ්ඤාචනොතා, පඤ්ඤාචනොතෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි.

8. 2. 8.

අසාඛා මුලක භික්ඛපඤ්ඤා සුසුතතං.

242. සාවඤ්ඤං-

ඛාතුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි: අසාඛා, අසාඛොති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි. අභිරිකා, අභිරිකෙති සද්ධිං [සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි.] දුපඤ්ඤා දුපඤ්ඤාති සද්ධිං [සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි.] සද්ධා, සද්ධොති සද්ධිං [සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි.] භිරිමතා, භිරිමතෙති සද්ධිං [සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි.] පඤ්ඤාචනොතා, පඤ්ඤාචනොතෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානාහි සමෙතනාහි.

අතීතමපි භික්ඛවෙ, අඬානං ඛානුසොච සතතා සංසජ්ඣෙසු සමිඤ්ඤ -පෙ- අනාගතමපි භික්ඛවෙ, අඬානං ඛානුසොච සතතා සංසජ්ඣෙසුනති සමෙනති. -පෙ- එතරහිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනනං අඬානං ඛානුසොච සතතා සංසජ්ඣනති සමෙනති. අසාඬා අසාඬාහි සද්ධිං -පෙ- අහිරිතා අහිරිකෙහි සද්ධිං -පෙ- දුප්පඤ්ඤා දුප්පඤ්ඤෙහි සද්ධිං -පෙ- සඬා සඬොහි සද්ධිං -පෙ- හිරිමතා හිරිමතෙහි සද්ධිං -පෙ- පඤ්ඤවනො පඤ්ඤවනෙහි සද්ධිං සංසජ්ඣනති සමෙනති. (ඡස්මනනිකං.)

ඛානුසොච භික්ඛවෙ, සතතා සංසජ්ඣනති සමෙනති: අසාඬා අසාඬොහි -පෙ- අනොත්තාපිනො අනොත්තාපිහි -පෙ- දුප්පඤ්ඤා දුප්පඤ්ඤෙහි -පෙ- සඬා සඬොහි -පෙ- ඔත්තාපිනො ඔත්තාපිහි -පෙ- පඤ්ඤවනො පඤ්ඤවනෙහි සද්ධිං සංසජ්ඣනති සමෙනති. අතීතමපි භික්ඛවෙ අඬානං -පෙ- අනාගතමපි භික්ඛවෙ අඬානං -පෙ- එතරහිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනනං අඬානං [ඛානුසොච සතතා සංසජ්ඣනති] සමෙනති: [අසාඬා අසාඬොහි -පෙ- අනොත්තාපිනො අනොත්තාපිහි -පෙ- දුප්පඤ්ඤා දුප්පඤ්ඤෙහි -පෙ- සඬා සඬොහි -පෙ- ඔත්තාපිනො ඔත්තාපිහි -පෙ- පඤ්ඤවනො පඤ්ඤවනෙහි සද්ධිං සංසජ්ඣනති, සමෙනති.] (දුතීයනනිකං.)

[ඛානුසොච භික්ඛවෙ, සතතා සංසජ්ඣනති සමෙනති:] අසාඬා අසාඬොහි සද්ධිං සංසජ්ඣනති සමෙනති. අප්පසුතා අප්පසුතෙහි -පෙ- දුප්පඤ්ඤා දුප්පඤ්ඤෙහි -පෙ- සඬා සඬොහි -පෙ- බහුසුතා බහුසුතෙහි -පෙ- පඤ්ඤවනො පඤ්ඤවනෙහි සද්ධිං සංසජ්ඣනති සමෙනති. අතීතමපි භික්ඛවෙ අඬානං -පෙ- අනාගතමපි භික්ඛවෙ අඬානං -පෙ- එතරහිපි භික්ඛවෙ පච්චුප්පනනං අඬානං -පෙ- [අසාඬා අසාඬොහි -පෙ- අප්පසුතා අප්පසුතෙහි -පෙ- දුප්පඤ්ඤා දුප්පඤ්ඤෙහි -පෙ- සඬා සඬොහි -පෙ- බහුසුතා බහුසුතෙහි -පෙ- පඤ්ඤවනෙහි පඤ්ඤවනෙහි සද්ධිං සංසජ්ඣනති] සමෙනති. (භනීයනනිකං.)

[ඛානුසොච භික්ඛවෙ, සතතා සංසජ්ඣනති සමෙනති:] අසාඬා අසාඬොහි සද්ධිං සංසජ්ඣනති සමෙනති. කුසීතා කුසීතෙහි -පෙ- දුප්පඤ්ඤා දුප්පඤ්ඤෙහි -පෙ- සඬා සඬොහි -පෙ- ආරඬුචිරියා ආරඬුචිරිකෙහි -පෙ- පඤ්ඤවනො පඤ්ඤවනෙහි සද්ධිං සංසජ්ඣනති සමෙනති. අතීතමපි භික්ඛවෙ අඬානං -පෙ- අනාගතමපි භික්ඛවෙ අඬානං -පෙ- එතරහිපි භික්ඛවෙ පච්චුප්පනනං අඬානං -පෙ- [අසාඬා -පෙ- කුසීතා -පෙ- දුප්පඤ්ඤා -පෙ- සඬා -පෙ- ආරඬුචිරියා -පෙ- පඤ්ඤවනො පඤ්ඤවනෙහි සද්ධිං සංසජ්ඣනති සමෙනති.] (චතුස්මනනිකං.)

[ධාතුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි.] අසාධා අසාධෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි මුට්ඨස්සතිනො මුට්ඨස්සනීති -පෙ- දුපපඤ්ඤා දුපපඤ්ඤෙති -පෙ- සද්ධා සද්ධෙති -පෙ- උපපට්ඨිතසතිනො උපපට්ඨිතසනීති -පෙ- පඤ්ඤාවනො පඤ්ඤාවනෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි. අනීතමපි භික්ඛවෙ, අධානං -පෙ- අනාගතමපි භික්ඛවෙ අධානං -පෙ- එතරගිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනං අධානං -පෙ- [අසාධා -පෙ- මුට්ඨස්සතිනො -පෙ- දුපපඤ්ඤා -පෙ- සද්ධා -පෙ- උපපට්ඨිතසතිනො -පෙ- පඤ්ඤාවනො පඤ්ඤාවනෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි.] (පඤ්චමනනිකං.)

2. 2. 9.

අතිරිකමුලකනිකවතුකසුභනං

243. සාවජජීයං-

ධාතුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි: අතිරිකා අතිරිකෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි. අනොත්තාපිනො අනොත්තාපිති සද්ධිං -පෙ- දුපපඤ්ඤා දුපපඤ්ඤෙති සද්ධිං -පෙ- හිරිමනා හිරිමනෙති සද්ධිං -පෙ- මනනාපිනො මනනාපිති සද්ධිං -පෙ- පඤ්ඤාවනො පඤ්ඤාවනෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි. අනීතමපි [භික්ඛවෙ, අධානං] -පෙ- අනාගතමපි [භික්ඛවෙ, අධානං] -පෙ- එතරගිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනං අධානං -පෙ- අතිරිකා -පෙ- අනොත්තාපිනො -පෙ- දුපපඤ්ඤා -පෙ- පඤ්ඤාවනො පඤ්ඤාවනෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි (පඤ්චමනනිකං.)

[ධාතුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි:] අතිරිකා අතිරිකෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි. අප්පසුභා අප්පසුභෙති සද්ධිං -පෙ- දුපපඤ්ඤා දුපපඤ්ඤෙති සද්ධිං -පෙ- හිරිමනා හිරිමනෙති සද්ධිං -පෙ- බහුසුභා බහුසුභෙති සද්ධිං -පෙ- පඤ්ඤාවනො පඤ්ඤාවනෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි. අනීතමපි භික්ඛවෙ, අධානං -පෙ- අනාගතමපි භික්ඛවෙ, අධානං -පෙ- එතරගිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනං අධානං -පෙ- [අතිරිකා -පෙ- අප්පසුභා -පෙ- දුපපඤ්ඤා -පෙ- හිරිමනා -පෙ- බහුසුභා -පෙ- පඤ්ඤාවනො පඤ්ඤාවනෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි. (දුකීයගනනිකං.)

[ධාතුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි:] අතිරිකා අතිරිකෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි. කුසිතා කුසිතෙති සද්ධිං -පෙ- දුපපඤ්ඤා දුපපඤ්ඤෙති සද්ධිං -පෙ- හිරිමනා හිරිමනෙති සද්ධිං -පෙ- ආරඤ්චිරියා ආරඤ්චිරියෙති සද්ධිං -පෙ- පඤ්ඤාවනො පඤ්ඤාවනෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි. අනීතමපි භික්ඛවෙ, අධානං -පෙ- අනාගතමපි භික්ඛවෙ, අධානං -පෙ- එතරගිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනං අධානං -පෙ- [අතිරිකා -පෙ- කුසිතා -පෙ- දුපපඤ්ඤා -පෙ- හිරිමනා -පෙ- ආරඤ්චිරියා -පෙ- පඤ්ඤාවනො පඤ්ඤාවනෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙන්නි.] (ගනනිකං.)

[ඛාතුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංසදන්ති සමෙන්නි:] අතිරිකා අතිරිකෙති සද්ධිං සංසදන්ති සමෙන්නි. මුට්ඨස්සතිනො මුට්ඨස්සතිති සද්ධිං -පෙ- දුපපඤ්ඤා දුපපඤ්ඤෙති සද්ධිං -පෙ- භිරිමනා භිරිමනෙති සද්ධිං -පෙ- උපට්ඨිතසතිනො උපට්ඨිතසතිති සද්ධිං -පෙ- පඤ්ඤවනොනො පඤ්ඤවනොති සද්ධිං සංසදන්ති සමෙන්නි. අනීතමපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං -පෙ- අනාගතමපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං-පෙ-ඵතරගිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පන්නං අද්ධානං -පෙ- අතිරිකා -පෙ- මුට්ඨස්සතිනො -පෙ- දුපපඤ්ඤා -පෙ- භිරිමනා -පෙ- උපට්ඨිතසතිනො -පෙ- පඤ්ඤවනොනො පඤ්ඤවනොති සද්ධිං සංසදන්ති සමෙන්නි. (චතුසඵනනිකං.)

8. 2. 10

අනොත්තාපමුලකනිකනායසුතනං

244. සාවජ්ඣිකං-

ඛාතුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංසදන්ති සමෙන්නි, අනොත්තාපිනො අනොත්තාපිති සද්ධිං -පෙ- අප්පසස්සතා අප්පසස්සතෙති සද්ධිං -පෙ- දුපපඤ්ඤා දුපපඤ්ඤෙති සද්ධිං -පෙ- ඔත්තාපිනො ඔත්තාපිති සද්ධිං -පෙ- බ්හුස්සුතා බ්හුස්සුතෙති සද්ධිං -පෙ- පඤ්ඤවනොනො පඤ්ඤවනොති සද්ධිං සංසදන්ති සමෙන්නි. අනීතමපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං-පෙ- අනාගතමපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං -පෙ- ඵතරගිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පන්නං අද්ධානං [අනොත්තාපිනො -පෙ- අප්පසස්සතා -පෙ- දුපපඤ්ඤා -පෙ- ඔත්තාපිනො -පෙ- බ්හුස්සුතා -පෙ- පඤ්ඤවනොනො පඤ්ඤවනොති සද්ධිං සංසදන්ති සමෙන්නි (සඤ්ඤානිකං.)

[ඛාතුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංසදන්ති, සමෙන්නි:] අනොත්තාපිනො අනොත්තාපිති සද්ධිං සංසදන්ති සමෙන්නි. කුසීතා කුසීතෙති සද්ධිං -පෙ- දුපපඤ්ඤා දුපපඤ්ඤෙති සද්ධිං -පෙ- ඔත්තාපිනො ඔත්තාපිති සද්ධිං -පෙ- ආරද්ධිවීරියං ආරද්ධිවීරියෙති සද්ධිං -පෙ- පඤ්ඤවනොනො පඤ්ඤවනොති සද්ධිං සංසදන්ති සමෙන්නි. අනීතමපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං -පෙ- අනාගතමපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං -පෙ- ඵතරගිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පන්නං අද්ධානං -පෙ- අනොත්තාපිනො -පෙ- කුසීතා -පෙ- දුපපඤ්ඤා -පෙ- ඔත්තාපිනො -පෙ- ආරද්ධිවීරියං -පෙ- පඤ්ඤවනොනො පඤ්ඤවනොති සද්ධිං සංසදන්ති සමෙන්නි (දුකීයනනිකං.)

[ඛාතුසොච භික්ඛවෙ සත්තා සංසදන්ති සමෙන්නි:] අනොත්තාපිනො අනොත්තාපිති සද්ධිං සංසදන්ති සමෙන්නි. මුට්ඨස්සතිනො මුට්ඨස්සතිති සද්ධිං -පෙ- දුපපඤ්ඤා දුපපඤ්ඤෙති සද්ධිං -පෙ- ඔත්තාපිනො ඔත්තාපිති සද්ධිං -පෙ- උපට්ඨිතසතිනො උපට්ඨිතසතිති සද්ධිං -පෙ- පඤ්ඤවනොනො පඤ්ඤවනොති සද්ධිං සංසදන්ති සමෙන්නි. අනීතමපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං -පෙ- අනාගතමපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං -පෙ- ඵතරගිපි භික්ඛවෙ, පච්චුප්පන්නං අද්ධානං [අනොත්තාපිනො -පෙ- මුට්ඨස්සතිනො -පෙ- දුපපඤ්ඤා -පෙ- ඔත්තාපිනො -පෙ- උපට්ඨිතසතිනො -පෙ- පඤ්ඤවනොනො පඤ්ඤවනොති සද්ධිං සංසදන්ති සමෙන්නි. (භනිකනනිකං.)

3. 2 11.

අපසුතමුලකනිකදාසසුතනං

245. ආවජ්ඣයං-

මාතුසොව භික්ඛවෙ, සත්තාසංසන්දනනි සමෙනති: අපසුතනා අපසුතනං-
තෙති සද්ධිං සංසන්දනනි සමෙනති කුසිතා කුසිතෙති සද්ධිං-පෙ-දුපපඤ්ඤා
දුපපඤ්ඤාති සද්ධිං -පෙ- බහුසුතනා බහුසුතනෙති සද්ධිං -පෙ- ආරද්ධිවීරියා
ආරද්ධිවීරියෙති සද්ධිං -පෙ- පඤ්ඤාවනො පඤ්ඤාවනෙති සද්ධිං සංසන්දනනි
සමෙනති. අනිතලපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං-පෙ-අනාගතලපිභික්ඛවෙ, අද්ධානං
-පෙ- එතරහිපි භික්ඛවෙ, පච්චුපපනං අද්ධානං -පෙ- අපසුතනා -පෙ-
කුසිතා-පෙ-දුපපඤ්ඤා-පෙ-බහුසුතනා-පෙ-ආරද්ධිවීරියා -පෙ- පඤ්ඤාවනො
පඤ්ඤාවනෙති සද්ධිං සංසන්දනනි සමෙනති. (පඨමනනිකං.)

[මාතුසොව භික්ඛවෙ, සත්තා සංසන්දනනි සමෙනති:] අපසුතනා
අපසුතනෙති සද්ධිං සංසන්දනනි සමෙනති. මුට්ඨස්සතිනො මුට්ඨස්සතිති
සද්ධිං -පෙ- දුපපඤ්ඤා දුපපඤ්ඤාති සද්ධිං -පෙ- බහුසුතනා බහුසුතනෙති
සද්ධිං -පෙ- උපට්ඨිතසතිනො උපට්ඨිතසතිති සද්ධිං -පෙ- පඤ්ඤාවනො
පඤ්ඤාවනෙති සද්ධිං සංසන්දනනි සමෙනති. අනිතලපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං
-පෙ- අනාගතලපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං -පෙ- එතරහිපි භික්ඛවෙ, පච්චුපපනං
අද්ධානං -පෙ- අපසුතනා -පෙ- මුට්ඨස්සතිනො -පෙ- දුපපඤ්ඤා -පෙ-
බහුසුතනා -පෙ- උපට්ඨිතසතිනො -පෙ- පඤ්ඤාවනො පඤ්ඤාවනෙති
සද්ධිං සංසන්දනනි සමෙනති (දුතියනනිකං.)

3. 2. 12.

කුසිතමුලකනිකෙකසුතනං

246: ආවජ්ඣයං-

මාතුසොව භික්ඛවෙ, සත්තා සංසන්දනනි සමෙනති: කුසිතා කුසිතෙති
සද්ධිං සංසන්දනනි සමෙනති. මුට්ඨස්සතිනො මුට්ඨස්සතිති සද්ධිං -පෙ-
දුපපඤ්ඤා දුපපඤ්ඤාති සද්ධිං -පෙ- ආරද්ධිවීරියා ආරද්ධිවීරියෙති සද්ධිං
-පෙ- උපට්ඨිතසතිනො උපට්ඨිතසතිති සද්ධිං -පෙ- පඤ්ඤාවනො
පඤ්ඤාවනෙති සද්ධිං සංසන්දනනි සමෙනති. අනිතලපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං
-පෙ- අනාගතලපි භික්ඛවෙ, අද්ධානං -පෙ- එතරහිපි භික්ඛවෙ, පච්චුපපනං
අද්ධානං -පෙ- කුසිතා . . මුට්ඨස්සතිනො දුපපඤ්ඤා ආරද්ධිවීරියා ...
උපට්ඨිතසතිනො පඤ්ඤාවනො පඤ්ඤාවනෙති සද්ධිං සංසන්දනනි
සමෙනති.

සත්තමාතුමගො දුතියො.

තනුදදනං:

සත්තමාතු සතිදුතං ගිඤ්ඤාකාමසපෙත ව,
තිනාගිමුතති වඩකමං සගාඨාසාදා¹ සත්තමං.
අසාදාමුලකා පඤ්ඤා වතනාරි අභිරිකමුලකා,
අතොතනාපමුලකා තිණි දුවෙ අපසුතනෙත ව
කුසිතං එකකං චුතනං සුත්තනනා තිණි පඤ්ඤාකාති.

¹ සගාඨාසාදාති. සිමු.

3. කම්මපථවග්ගො

2. 3. 1.

අසමාහිතසුභතං

247. ඝාමිජචීයං-

ධාතුඝොව භික්ඛවෙ සත්තා සංසද්දන්ති සමෙන්නති: අසසද්ධා අසසද්ධෙති සද්ධං සංසද්දන්ති සමෙන්නති. අතිරික්කා අතිරික්කෙති සද්ධං සංසද්දන්ති. සමෙන්නති. අනොත්තාපිනො අනොත්තාපිති සද්ධං -පෙ- අසමාහිතා අසමාහිතෙති සද්ධං -පෙ- දුපපඤ්ඤා දුපපඤ්ඤෙති සද්ධං සංසද්දන්ති සමෙන්නති.

සද්ධා සද්ධෙති සද්ධං සංසද්දන්ති සමෙන්නති. හිරිමනා හිරිමනෙති සද්ධං -පෙ- ඉත්තාපිනො ඉත්තාපිති සද්ධං -පෙ- සමාහිතා සමාහිතෙති සද්ධං -පෙ- පඤ්ඤවනොතා පඤ්ඤවනොතෙති සද්ධං සංසද්දන්ති සමෙන්නති.

2. 3. 2.

දුසසීලසුභතං

248 ඝාමිජචීයං-

ධාතුඝොව භික්ඛවෙ සත්තා සංසද්දන්ති සමෙන්නති: අසසද්ධා අසසද්ධෙති සද්ධං සංසද්දන්ති සමෙන්නති. අතිරික්කා අතිරික්කෙති සද්ධං -පෙ- අනොත්තාපිනො අනොත්තාපිති සද්ධං -පෙ- දුසසීලා දුසසීලෙති සද්ධං -පෙ- දුපපඤ්ඤා දුපපඤ්ඤෙති සද්ධං සංසද්දන්ති සමෙන්නති.

සද්ධා සද්ධෙති සද්ධං සංසද්දන්ති සමෙන්නති. හිරිමනා හිරිමනෙති සද්ධං -පෙ- ඉත්තාපිනො ඉත්තාපිති සද්ධං -පෙ- සීලවනොතා සීලවනොතෙති සද්ධං -පෙ- පඤ්ඤවනොතා පඤ්ඤවනොතෙති සද්ධං සංසද්දන්ති සමෙන්නති.

2. 3. 3.

පඤ්ඤාසිකඛාපදසුභතං

249. ඝාමිජචීයං-

ධාතුඝොව භික්ඛවෙ, සත්තා සංසද්දන්ති සමෙන්නති: පාණ්ණාතිපානිනො පාණ්ණාතිපානිති සද්ධං සංසද්දන්ති සමෙන්නති. අදින්නාදුසිනො අදින්නාදුසිති සද්ධං -පෙ- කාමෙසු මච්ඡාචාරයො කාමෙසු මච්ඡාචාරීති සද්ධං -පෙ- මුසාචාදිනො මුසාචාදීති සද්ධං -පෙ- සුරුමෙරයමඡ්ඡපමාදට්ඨාසිනො සුරුමෙරයමඡ්ඡපමාදට්ඨාසිති සද්ධං සංසද්දන්ති සමෙන්නති.

පාණ්ණාතිපානා පටිච්චරතා පාණ්ණාතිපානා පටිච්චරතෙති සද්ධං සංසද්දන්ති, සමෙන්නති. අදින්නාදුනා පටිච්චරතා අදින්නාදුනා පටිච්චරතෙති සද්ධං -පෙ- කාමෙසු මච්ඡාචාරා පටිච්චරතා කාමෙසු මච්ඡාචාරා පටිච්චරතෙති සද්ධං -පෙ- මුසාචාද පටිච්චරතා මුසාචාද පටිච්චරතෙති සද්ධං -පෙ- සුරුමෙරයමඡ්ඡපමාදට්ඨානා පටිච්චරතා සුරුමෙරයමඡ්ඡපමාදට්ඨානා පටිච්චරතෙති සද්ධං සංසද්දන්ති, සමෙන්නති.

2. 3. 4.

4. ඝභාකමමපඨසුභාං

250. ඝාචජඪියං-

ධාතුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංඝඤ්ඤානි සමෙන්නි: පාණාතිපාතිනො පාණාතිපාතීති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානි සමෙන්නි. අදින්නාදුසිනො අදින්නාදුසිති සද්ධිං -පෙ- කාමෙසු මිච්ඡාචාරිනො කාමෙසු මිච්ඡාචාරීති සද්ධිං -පෙ- ඉසාචාදිනො ඉසාචාදීති සද්ධිං -පෙ- පිසුණවාචා පිසුණවාචෙති සද්ධිං -පෙ- ඵරුසවාචා ඵරුසවාචෙති සද්ධිං -පෙ- සමථපපලාපිනො සමථපපලාපිති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානි සමෙන්නි.

පාණාතිපාතා පටිච්චරතා -පෙ- අදින්නාදුතා පටිච්චරතා -පෙ- කාමෙසු මිච්ඡාචාර පටිච්චරතා -පෙ- ඉසාචාද පටිච්චරතා -පෙ- පිසුණාය වාචාය¹ පටිච්චරතා -පෙ- ඵරුසාය වාචාය² පටිච්චරතා -පෙ- සමථපපලාපා පටිච්චරතා සමථපපලාපා පටිච්චරතෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානි සමෙන්නිති.

2. 3. 5.

දසකමමපඨසුභාං

251. ඝාචජඪියං-

ධාතුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංඝඤ්ඤානි සමෙන්නි: පාණාතිපාතිනො පාණාතිපාතීති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානි සමෙන්නි. අදින්නාදුසිනො -පෙ- කාමෙසු මිච්ඡාචාරිනො -පෙ- ඉසාචාදිනො -පෙ- පිසුණවාචා -පෙ- ඵරුසවාචා -පෙ- සමථපපලාපිනො -පෙ- අභිජ්ඣාලුනො අභිජ්ඣාලුති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානි සමෙන්නි බ්‍යාපනනවිතතා බ්‍යාපනනවිතතෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානි සමෙන්නි. මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානි සමෙන්නි.

පාණාතිපාතා පටිච්චරතා පාණාතිපාතා පටිච්චරතෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානි සමෙන්නි. අදින්නාදුතා පටිච්චරතා -පෙ- කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා -පෙ- ඉසාචාද පටිච්චරතා -පෙ- පිසුණාය වාචාය පටිච්චරතා -පෙ- ඵරුසාය වාචාය පටිච්චරතා -පෙ- සමථපපලාපා පටිච්චරතා -පෙ- අභිජ්ඣාලුනො අභිජ්ඣාලුති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානි සමෙන්නි. අබ්‍යාපනනවිතතා අබ්‍යාපනනවිතතෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානි සමෙන්නි සමාදිට්ඨිකා සමාදිට්ඨිකෙති සද්ධිං සංඝඤ්ඤානි සමෙන්නිති

1. පිසුණවාචා - සිවු, සි 1, 2, පිසුණවාචාය - PTS.
2. ඵරුසවාචා - සිවු, සි 1, 2, ඵරුසවාචාය - PTS.

2. 3 6.

අට්ඨඛිතිකසුභතං

252. ඣාචන්දියං-

බාහුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංසඤ්ඤානි සමෙතනි: මච්ඡාදිට්ඨිකා මච්ඡාදිට්ඨිකෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙතනි. මච්ඡාසංකප්පා-පෙ-මච්ඡාචාචා -පෙ-මච්ඡාකම්මන්තා -පෙ- මච්ඡාආච්චා -පෙ- මච්ඡාචායාමා -පෙ- මච්ඡා- සතින්තො -පෙ- මච්ඡාසමාධිතො මච්ඡාසමාධිති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙතනි.

සමමාදිට්ඨිකා සමමාදිට්ඨිකෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙතනි. සමමා- සංකප්පා -පෙ- සමමාචාචා -පෙ- සමමාකම්මන්තා -පෙ- සමමාආච්චා -පෙ- සමමාචායාමා -පෙ- සමමාසතින්තො -පෙ- සමමාසමාධිතො සමමා- සමාධිති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙතනි.

2 3 7.

දසඛිතිකසුභතං

253. ඣාචන්දියං-

බාහුසොච භික්ඛවෙ, සත්තා සංසඤ්ඤානි සමෙතනි: මච්ඡාදිට්ඨිකා මච්ඡාදිට්ඨිකෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙතනි. මච්ඡාසංකප්පා-පෙ- මච්ඡා- චාචා -පෙ- මච්ඡාකම්මන්තා -පෙ- මච්ඡාආච්චා -පෙ- මච්ඡාචායාමා -පෙ- මච්ඡාසතින්තො -පෙ- මච්ඡාසමාධිතො -පෙ- මච්ඡාඤ්ඤානිතො මච්ඡාඤ්ඤානිති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙතනි. මච්ඡාච්චුතනිතො¹ මච්ඡාච්චුතනිති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙතනි.

සමමාදිට්ඨිකා සමමාදිට්ඨිකෙති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙතනි. සමමා- සංකප්පා -පෙ- සමමාචාචා -පෙ- සමමාකම්මන්තා -පෙ- සමමාආච්චා -පෙ- සමමාචායාමා -පෙ- සමමාසතින්තො -පෙ- සමමාසමාධිතො -පෙ- සමමාඤ්ඤානිතො සමමාඤ්ඤානිති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙතනි. සමමාච්චුතනිතො¹ සමමාච්චුතනිති සද්ධිං සංසඤ්ඤානි සමෙතනි.

(සබ්බජ්ඣ අනිත්තාගත පච්චුප්පන්නං කාතබ්බං.)

ඣත්තානිතං සුභතානං උද්දනි:

අසමානිතං දුස්සිලං පඤ්චසික්ඛාපදානි ව,
සත්තකම්මපථං චුත්තා දසකම්මපථෙන ව,
ජට්ඨං අට්ඨඛිතිකං චුත්තං දසඛිතිකෙත² සත්තමනනි.

කම්මපථවග්ගො භවිතො

1. ච්චුතනිතා - සීචු.
2. දසඛිතිති - සීචු 1, 2., දසති අඛිතිති ව - සා.

4. චතුර්ධාතුවගෙහා

2. 4. 1.

චතුර්ධාතුවගෙහා

254. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාමප්‍රජීයං විහරති ජෙතවනෙ ආනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරුනෙ -පෙ-

එතසො ඉමා භික්ඛවෙ ධාතුයො. කතමා එතසො? පඨවිධාතු ආපොධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ එතසො ධාතුයොති.

2. 4. 2.

පුබ්බසුභානං

255. ඝාමප්‍රජීයං-

පුබ්බෙව මෙ භික්ඛවෙ, සම්බොධා අනභිසම්බුද්ධස්ස ඛොධිසත්තස්සෙව සතො: එතදභොසි: කො භු ඛො පඨවිධාතුයා අස්සාදෙ කො ආදීතවො කිං නිස්සරණං? කො ආපොධාතුයා අස්සාදෙ කො ආදීතවො කිං නිස්සරණං? කො තෙජොධාතුයා අස්සාදෙ කො ආදීතවො කිං නිස්සරණං? කො වායොධාතුයා අස්සාදෙ කො ආදීතවො කිං නිස්සරණං?

තස්ස මස්සං භික්ඛවෙ, එතදභොසි: යං ඛො පඨවිධාතුං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමකස්සං, අයං පඨවිධාතුයා අස්සාදෙ, යං පඨවිධාතු¹ අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා, අයං පඨවිධාතුයා ආදීතවො. යො පඨවිධාතුයා ජන්දරුගච්ඡිකයො ජන්දරුගපපභාණං, ඉදං පඨවිධාතුයා නිස්සරණං. යං ආපොධාතුං පටිච්ච -පෙ- යං තෙජොධාතුං පටිච්ච -පෙ- යං වායොධාතුං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමකස්සං, අයං වායොධාතුයා අස්සාදෙ. යං වායොධාතු² අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා, අයං වායොධාතුයා ආදීතවො. යො වායොධාතුයා ජන්දරුගච්ඡිකයො ජන්දරුගපපභාණං, ඉදං වායොධාතුයා නිස්සරණං.

යාවකිවඤ්චාහං භික්ඛවෙ, ඉමාසං චතුර්ධාතුවං ධාතුතං එවං අස්සාදඤ්ච අස්සාදතො ආදීතවඤ්ච ආදීතවතො නිස්සරණඤ්ච නිස්සරණතො ඥානානං තාබ්බඤ්චාසිං, තෙව තාවාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභවකෙ, සස්සමණ්ඩාභවණීයා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුතතරං සම්මා-සම්බොධිං අභිසම්බුද්ධො පටිච්චඤ්චාසිං.³

1 යා පඨවිධාතු - සිමු, යා පඨවිධාතුයා - සි 1, 2. 2. යා වායොධාතු - සිමු, යා වායොධාතුයා - සි 1, 2. 3. අභිසම්බුද්ධොති පටිච්චඤ්චාසිං - මජ්ඣං.

යතො ව බොහං භික්ඛවෙ, ඉමාසං චතුන්තං ධාතුතං එවං අස්සාදස්සව අස්සාදතො ආදීතවස්සව ආදීතවතො නිස්සරණස්සව නිස්සරණතො යථාභුතා අබ්බසද්දාසිං, අථාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ. සමුහමකෙ, සසමණමුහමණීයා පජාය සදෙව මනුස්සාය අනුත්තරං සමමාසමෙධාසිං අභිසමුබ්බො පච්චස්සද්දාසිං. සද්දණස්සව පත මෙ දස්සතං උදපාදි: “අකුප්පා මෙ වෙතොවිමුත්ති! අගමන්තිමා ජාති. තච්චිද්දති පුත්තබ්බපො”ති.

2. 4. 3.

අස්සාදපරියෙසනසුභතං*

256 ඝාමපථීයං-

පඨවිධාතුයාහං භික්ඛවෙ, අස්සාදපරියෙසනං අචරිං. යො පඨවිධාතුයා අස්සාදො, තදඡබ්බගමිං. යාවතා පඨවිධාතුයා අස්සාදො, පඤ්ඤාය මෙ තො සුද්ධිං. පඨවිධාතුයාහං භික්ඛවෙ, ආදීතවපරියෙසනං අචරිං. යො පඨවිධාතුයා ආදීතවො, තදඡබ්බගමිං. යාවතා පඨවිධාතුයා ආදීතවො, පඤ්ඤාය මෙ තො සුද්ධිං. පඨවිධාතුයාහං භික්ඛවෙ, නිස්සරණපරියෙසනං අචරිං. යං පඨවිධාතුයා නිස්සරණො, තදඡබ්බගමිං. යාවතා පඨවිධාතුයා නිස්සරණො, පඤ්ඤාය මෙ තං සුද්ධිං.

ආපොධාතුයාහං භික්ඛවෙ -පෙ- මෙ තං සුද්ධිං. තෙජොධාතුයාහං භික්ඛවෙ පෙ- මෙ තං සුද්ධිං. වායොධාතුයාහං භික්ඛවෙ, අස්සාදපරියෙසනං අචරිං. යො වායොධාතුයා අස්සාදො, තදඡබ්බගමිං. යාවතා වායොධාතුයා අස්සාදො, පඤ්ඤාය මෙ තො සුද්ධිං. වායොධාතුයාහං භික්ඛවෙ, ආදීතව-පරියෙසනං අචරිං. යො වායොධාතුයා ආදීතවො, තදඡබ්බගමිං. යාවතා වායොධාතුයා ආදීතවො, පඤ්ඤාය මෙ තො සුද්ධිං. වායොධාතුයාහං භික්ඛවෙ, නිස්සරණපරියෙසනං අචරිං. යං වායොධාතුයා නිස්සරණො, තදඡබ්බගමිං. යාවතා වායොධාතුයා නිස්සරණො, පඤ්ඤාය මෙ තං සුද්ධිං.

යාවනීවස්සවාහං භික්ඛවෙ,ඉමාසං චතුන්තං ධාතුතං අස්සාදස්සව අස්සාදතො ආදීතවස්සව ආදීතවතො නිස්සරණස්සව නිස්සරණතො යථාභුතා තාබ්බසද්දාසිං, තෙව තාවාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුහමකෙ, සසමණමුහමණීයා පජාය සදෙව මනුස්සාය අනුත්තරං සමමාසමෙධාසිං. අභිසමුබ්බො පච්චස්සද්දාසිං.

1. අකුප්පා මෙ විමුත්ති - ඡෙතා, සා. සි. 2. * අචරි.සුභතං - ඡෙතා, PTS

යනො ව ඛොහං භික්ඛවෙ, ඉමං වතුනං ඛාතුතං අස්සාදස්සච අස්සාදනො ආදීතවස්සච ආදීතවතො නිස්සරණස්සච නිස්සරණනො යථාභූතං අඛහස්සස්සිං, අථාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභවකෙ, සස්සමණ්ණාභවණීයං පජාය සදෙවමිත්තස්සාය අනුතතරං සමමාසවෙඛාධිං අභිසම්බුද්ධො පච්චස්සස්සිං. සද්දණස්සච පත මෙ දස්සතං උදදාදි: “අකුප්පා මෙ වෙතොවිමුතති. අගභෙත්තිමා ජාති. තඤ්ඤති පුතඛහවො”ති.

2. 4. 4

නොවෙදංයුතතං

357. ඝාචජථිං--

නො වෙදං භික්ඛවෙ, පඨවීධාතුයා අස්සාදෙ අභවිස්ස, තසිදං සත්තා පඨවීධාතුයං සාරජේඡය්‍යං. යසමා ච ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤි පඨවීධාතුයා අස්සාදෙ, තසමා සත්තා පඨවීධාතුයා සාරජන්ති. නො වෙදං භික්ඛවෙ, පඨවීධාතුයා ආදීතවො අභවිස්ස, තසිදං සත්තා පඨවීධාතුයා නිඛිනිජෙදය්‍යං. යසමා ච ඛො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤි පඨවීධාතුයා ආදීතවො, තසමා සත්තා පඨවීධාතුයා නිඛිනිජන්ති. නො වෙදං භික්ඛවෙ, පඨවී ධාතුයා නිස්සරණං අභවිස්ස, තසිදං සත්තා පඨවීධාතුයා නිස්සරෙය්‍යං. යසමා ච ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤි පඨවීධාතුයා නිස්සරණං, තසමා සත්තා පඨවීධාතුයා නිස්සරන්ති

නො වෙදං භික්ඛවෙ, ආපොධාතුයා අස්සාදෙ අභවිස්ස -පෙ- නිස්ස-රන්ති. නො වෙදං භික්ඛවෙ, තෙජෝධාතුයා අස්සාදෙ අභවිස්ස -පෙ- නිස්සරන්ති. නො වෙදං භික්ඛවෙ වායොධාතුයා අස්සාදෙ අභවිස්ස, තසිදං සත්තා වායොධාතුයා සාරජේඡය්‍යං. යසමා ච ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤි වායො-ධාතුයා අස්සාදෙ, තසමා සත්තා වායොධාතුයා සාරජන්ති. නො වෙදං භික්ඛවෙ, වායොධාතුයා ආදීතවො අභවිස්ස, තසිදං සත්තා වායොධාතුයා නිඛිනිජෙදය්‍යං. යසමා ච ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤි වායොධාතුයා ආදීතවො, තසමා සත්තා වායොධාතුයා නිඛිනිජන්ති. නො වෙදං භික්ඛවෙ, වායොධාතුයා නිස්සරණං අභවිස්ස, තසිදං සත්තා වායොධාතුයා නිස්සරෙය්‍යං. යසමා ච ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤි වායොධාතුයා නිස්සරණං, තසමා සත්තා වායොධාතුයා නිස්සරන්ති.

යාවකීටඤ්ච භික්ඛවෙ, සත්තා ඉමාසං චතුත්තං බාහුතං අසාදඤ්ච
 අසාදතො ආදීනවඤ්ච ආදීතවතො නිසාරණඤ්ච නීසාරණතො
 යථාභූතං තාබ්භඤ්ඤාසුං¹, තෙව තාවීමෙ භික්ඛවෙ, සත්තා සදෙවකා ලොකා
 සමාරකා සමුභවකා, සසමණමුභවණී පජා සදෙවමනුසා² නිසාටා
 විසඤ්ඤාතතා විපපමුතතා විමරියදිකතෙන වෙතසා විහරිංසු.

යතො ච බො භික්ඛවෙ, සත්තා ඉමාසං චතුත්තං බාහුතං අසාදඤ්ච
 අසාදතො ආදීනවඤ්ච ආදීතවතො නිසාරණඤ්ච නිසාරණතො
 යථාභූතං අබ්භඤ්ඤාසුං, අථ භික්ඛවෙ සත්තා සදෙවකා ලොකා සමාරකා
 සමුභවකා, සසමණමුභවණී පජා සදෙවමනුසා² නිසාටා විසඤ්ඤාතතා
 විපපමුතතා විමරියදිකතෙන වෙතසා විහරන්තීති.

2 4 5.

දුක්ඛලබ්භණසුතතං.

258. සාවපථියං-

පඨවිධාතු ව³ හීදං භික්ඛවෙ, ඵකනනදුක්ඛා අභවිසා දුක්ඛානු-
 පථීතා දුක්ඛාවකකනතා අතවකකනතා සුඛෙන, තසීදං සත්තා පඨවිධාතුයා
 සාරජේඡය්‍යං. යසමා ච බො භික්ඛවෙ, පඨවිධාතු සුඛා සුඛානුපථීතා
 සුඛාවකකනතා අතවකකනතා දුක්ඛෙන, තසමා සත්තා පඨවිධාතුයා
 සාරජේඡන්ති. ආපොධාතු ව හීදං භික්ඛවෙ -පෙ- තෙජේධාතු ව හීදං
 භික්ඛවෙ -පෙ- වායොධාතු ව හීදං භික්ඛවෙ, ඵකනනදුක්ඛා අභවිසා
 දුක්ඛානුපථීතා දුක්ඛාවකකනතා අතවකකනතා සුඛෙන, තසීදං සත්තා
 වායොධාතුයා සාරජේඡය්‍යං. යසමා ච බො භික්ඛවෙ, වායොධාතු සුඛා
 සුඛානුපථීතා සුඛාවකකනතා අතවකකනතා දුක්ඛෙන, තසමා සත්තා
 වායොධාතුයා සාරජේඡන්ති

පඨවිධාතු ව හීදං භික්ඛවෙ, ඵකනනසුඛා අභවිසා සුඛානුපථීතා සුඛා-
 වකකනතා අතවකකනතා දුක්ඛෙන, තසීදං සත්තා පඨවිධාතුයා නිබ්බිඤ්ඤෙය්‍යං.
 යසමා ච බො භික්ඛවෙ පඨවිධාතු දුක්ඛා දුක්ඛානුපථීතා. දුක්ඛාවකකනතා
 අතවකකනතා සුඛෙන, තසමා සත්තා පඨවිධාතුයා නිබ්බිඤ්ඤන්ති. ආපොධාතු
 ව හීදං භික්ඛවෙ, -පෙ- තෙජේධාතු ව හීදං භික්ඛවෙ -පෙ- වායොධාතු
 ව හීදං භික්ඛවෙ, ඵකනනසුඛා අභවිසා සුඛානුපථීතා සුඛාවකකනතා
 අතවකකනතා දුක්ඛෙන, තසීදං සත්තා වායොධාතුයා නිබ්බිඤ්ඤෙය්‍යං.
 යසමා ච බො භික්ඛවෙ වායොධාතු දුක්ඛා දුක්ඛානුපථීතා දුක්ඛා-
 වකකනතා අතවකකනතා සුඛෙන, තසමා සත්තා වායොධාතුයා
 නිබ්බිඤ්ඤන්තීති.

1. තාබ්භඤ්ඤාසුං - සනා, මජ්ඣං, PTS. 2. සසමණමුභවණීයා පජාය සදෙව-
 මනුසාය. මජ්ඣං, PTS, ඔ 1, 2. 3. චේ - මජ්ඣං, PTS. බාහුඤ්ච - සනා.

2. 4 6.

අභිනංදනසුභනං

259. ඝාමපච්ඡිදං-

යො භික්ඛවෙ, පඨව්ඨාතුං අභිනංදති, දුක්ඛං සො අභිනංදති. යො දුක්ඛං අභිනංදති, අපරිච්ඡිතෙනා සො දුක්ඛසමාති වදාමි. යො ආපොධාතුං අභිනංදති -පෙ- යො තෙජෝධාතුං අභිනංදති -පෙ- යො වායොධාතුං අභිනංදති, දුක්ඛං සො අභිනංදති. යො දුක්ඛං අභිනංදති, අපරිච්ඡිතෙනා සො දුක්ඛසමාති වදාමි.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, පඨව්ඨාතුං තාභිනංදති, දුක්ඛං සො තාභිනංදති යො දුක්ඛං තාභිනංදති, පරිච්ඡිතෙනා සො දුක්ඛසමාති වදාමි යො ආපොධාතුං -පෙ- යො තෙජෝධාතුං -පෙ- යො වායොධාතුං තාභිනංදති, දුක්ඛං සො තාභිනංදති, යො දුක්ඛං තාභිනංදති, පරිච්ඡිතෙනා සො දුක්ඛසමාති වදාමිති.

2. 4 7.

උපපාදසුභනං

260. ඝාමපච්ඡිදං-

යො භික්ඛවෙ, පඨව්ඨාතුයා උපපාදෙ, ඕති අභිනිබ්බතති පාතුභාවො, දුක්ඛසෙසසො උපපාදෙ, රොගානං ඕති, ජරාමරණස්ස පාතුභාවො. යො ආපොධාතුයා -පෙ- යො තෙජෝධාතුයා -පෙ- යො වායොධාතුයා උපපාදෙ, ඕති අභිනිබ්බතති පාතුභාවො, දුක්ඛසෙසසො උපපාදෙ, රොගානං ඕති, ජරාමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, පඨව්ඨාතුයා නිරුධො, චූපසමො අභ්භිගමො¹ දුක්ඛසෙසසො නිරුධො, රොගානං චූපසමො, ජරාමරණස්ස අභ්භිගමො. යො ආපොධාතුයා -පෙ- යො තෙජෝධාතුයා -පෙ- යො වායොධාතුයා නිරුධො, චූපසමො අභ්භිගමො, දුක්ඛසෙසසො නිරුධො, රොගානං චූපසමො, ජරාමරණස්ස අභ්භිගමොති.

2. 4 8.

සමණමුහමණසුභනං

261 ඝාමපච්ඡිදං-

චතසො ඉමා භික්ඛවෙ, ධාතුයො කතමා චතසො? පඨව්ඨාතු ආපොධාතු තෙජෝධාතු වායොධාතු.

යෙ භි කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණො වා මුහමණො වා ඉමාසං චතුත්තං ධාතුතං අස්සාදස්සච ආදීතවස්සච නිස්සරණස්සච යථාභුතං තපපජාතනති, තමෙතෙ භික්ඛවෙ, සමණො වා මුහමණො වා සමණෙස්ස වා සමණසමමතා, මුහමණෙස්ස වා මුහමණසමමතා. ත ච පත තෙ ආයසමනෙනා සාමිඤ්ඤභ්ථං වා මුහමඤ්ඤභ්ථං වා දිට්ඨෙව ධම්මෙ සං අභිඤ්ඤා සචරිකචා උපසමපජ චිහරන්ති.

¹ අභ්භිගමො - සි 1, 2, PTS.

යෙ ච බො කෙචි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉමාසං චතුන්තං ධාතුතං අසාදඤ්ච ආදීතවඤ්ච නිසසරණඤ්ච යථාභුතං පජාතනති, තෙ ච බොමෙ භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණෙසු වෙව¹ සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණෙසු ච බ්‍රාහ්මණ සම්මතා. තෙ ච පතායසමනො සාමඤ්ඤත්ථඤ්ච බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථඤ්ච දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

2. 4. 9.

දුතියසමණබ්‍රාහ්මණසුතනං.

262. ආචන්දියං-

චතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, ධාතුයො කතමා චතස්සො? පඨවිධාතු ආපොධාතු තෙජෝධාතු වායොධාතු. යෙ හි කෙචි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉමාසං චතුන්තං ධාතුතං සමුදයඤ්ච අත්ඛතමඤ්ච අසාදඤ්ච ආදීතවඤ්ච නිසසරණඤ්ච යථාභුතං තපජාතනති -පෙ- යථාභුතං පජාතනති, තෙ -පෙ- සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

2. 4. 10.

තතියසමණබ්‍රාහ්මණසුතනං.

263. ආචන්දියං-

යෙ හි කෙචි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා පඨවිධාතුං තපජාතනති, පඨවිධාතුසමුදයං තපජාතනති, පඨවිධාතුනිරෝධං තපජාතනති, පඨවිධාතුනිරෝධගාමිනිං පටිපදං තපජාතනති -පෙ- ආපොධාතුං තපජාතනති -පෙ- තෙජෝධාතුං තපජාතනති -පෙ- වායොධාතුං තපජාතනති, වායොධාතුසමුදයං තපජාතනති, වායොධාතුනිරෝධං තපජාතනති, වායොධාතුනිරෝධගාමිනිං පටිපදං තපජාතනති, තමෙනෙ භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණෙසු වා සමණසම්මතා, බ්‍රාහ්මණෙසු වා බ්‍රාහ්මණසම්මතා. ත ච පත තෙ ආයසමනො සාමඤ්ඤත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථං වා දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

යෙ ච බො කෙචි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා පඨවිධාතුං පජාතනති, පඨවිධාතුසමුදයං පජාතනති පඨවිධාතුනිරෝධං පජාතනති, පඨවිධාතුනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජාතනති -පෙ- ආපොධාතුං -පෙ- තෙජෝධාතුං-පෙ- වායොධාතුං පජාතනති, වායොධාතුසමුදයං පජාතනති, වායොධාතුනිරෝධං පජාතනති, වායොධාතුනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජාතනති, තෙ ච බොමෙ භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණෙසු වෙව¹ සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණෙසු ච බ්‍රාහ්මණසම්මතා. තෙ ච පතායසමනො සාමඤ්ඤත්ථඤ්ච බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථඤ්ච දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

චතුර්ධාතුවග්ගො චතුස්සො.

තසසුඤ්ඤානං:

චතුර්ධාතුපුබ්බඅසාද² තො වෙදං ච දුකෙඛත ව,
අභිතඤ්ඤඤ්ච උපපාදං තයො සමණ බ්‍රාහ්මණාති.
ධාතුසංයුතනං සමතනං.

1. ච- සී ඉ 2. චතස්සො පුබ්බ අචරං - සබ්බජ්.

3. අතමතඥසංයුතතං

1. තිණකට්ඨවග්ගො

3. 1. 1.

තිණකට්ඨසුභතං

364. එවං මෙ සුතං: එකං සමීයං භගවා ඝාවප්ඵියං විහරති ජෙතවනෙ¹ අනාපට්ඨිණිකඤ්ඤා ආරුමේ. තඤ්ඤා භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි 'භික්ඛවෝ'ති. 'හදනෙත'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසොයාසුං. භගවා එතදවොච:

අතමතඥායං භික්ඛවෙ, සංසාරො, පුබ්බා කොචි න පඤ්ඤායති අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයොජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො යං ඉමෙසම් ජම්බුදීපෙ තිණකට්ඨසාඛාපලාසං, තං ඡේත්වා¹ එකජ්ඣං සංහරෙය්‍ය, එකජ්ඣං සංහරිත්වා² චතුරඛතුලං චතුරඛතුලං ඝට්ඨං කරිත්වා³ නික්ඛිපෙය්‍ය, අයං මෙ මාතා, තස්සා මෙ මාතු අයං මාතාති. අපරියාදින්නාව භික්ඛවෙ, තස්ස පුරිසස්ස මාතු මාතරො අස්ස. අථ ඉමෙසම් ජම්බුදීපෙ තිණකට්ඨසාඛාපලාසං පරික්ඛයං පරියාදනං ගච්චෙය්‍ය. තං කිස්ස හෙතු? අතමතඥායං භික්ඛවෙ සංසාරො, පුබ්බා කොචි න පඤ්ඤායති අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයොජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං.

එවං දීඝරතතං වො⁴ භික්ඛවෙ දුක්ඛං පච්චනුහුතං, භීඛං පච්චනුහුතං, ව්‍යසනං පච්චනුහුතං, කට්ඨි⁵ චඛ්ඪිතා. යාවඤ්ඤාදං භික්ඛවෙ, අලමෙච සබ්බසඬ්ඛාරෙසු නිබ්බිද්දිතුං, අලං විරජ්ජතුං, අලං විමුච්චිතුන්ති.

3. 1. 2

පඨවිසුභතං

365. ඝාවප්ඵියං--

අතමතඥායං භික්ඛවෙ, සංසාරො, පුබ්බා කොචි න පඤ්ඤායති අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයොජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො ඉමං මහාපඨවිං කොලට්ඨිකමත්තනං⁶ කොලට්ඨිකමත්තනං ගුලිකං⁷ කරිත්වා නික්ඛිපෙය්‍ය, අයං මෙ⁸ පිතා, තස්ස මෙ පිතු අයං පිතාති. අපරියාදින්නාව භික්ඛවෙ⁸ තස්ස පුරිසස්ස පිතු පිතරො අස්ස. අථායං මහාපඨවී පරික්ඛයං පරියාදින්නං ගච්චෙය්‍ය. තං කිස්ස හෙතු? අතමතඥායං භික්ඛවෙ, සංසාරො, පුබ්බා කොචි න පඤ්ඤායති අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයොජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං.

1. තංවජ්ජා - සිවු. PTS, ගහෙඤා - සී 1, 2. 2. කඤා - මජ්ඣ. 3. දීඝරතතං වො - ස්‍යා. 4. කට්ඨි - මජ්ඣ. 5. කොලට්ඨිමත්තනං - මජ්ඣ. 6. මහාපඨවිං ගුලිකං - මජ්ඣ, මහාපඨවිං ගුලිකං - ස්‍යා, PTS 7. අයං වො මෙ - PTS. 8. අපරියාදින්නා ච ඝඤ්ඤාවෙ - මජ්ඣ, අපරියාදින්නා ච ඝඤ්ඤාවෙ - ස්‍යා, අපරියාදින්නා ඝඤ්ඤාවෙ - PTS.

එවං දීඝරතතං වො භික්ඛවෙ, දුක්ඛං පච්චක්ඛුහුතං, භීඛං පච්චක්ඛුහුතං, වෘතතං පච්චක්ඛුහුතං, කච්ඡි වධ්ඪිතා. යාවඤ්චිදං භික්ඛවෙ, අලමෙව සබ්බකම්මාරෙසු නිබ්බිජ්ඣං, අලං විරජ්ඣං, අලං විමුච්චිතුන්ති

3. 1. 3.

අසසුසුභතං

266. සාමප්ඵියං-

අතමනග්ගොයං භික්ඛවෙ, සංඝාරො, පුබ්බාකොථි ත පඤ්ඤායති අවිජ්ජා- නීචරණාතං සත්තාතං තණ්හාසංයොජ්ඣාතං සක්ඛාවතං සංසරතං. “දීඝරතතං වො භික්ඛවෙ, දුක්ඛං පච්චක්ඛුහුතං”.¹ තං කීං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ කතමනත්තු ඛො ඛත්තරං යං වා ඛො ඉමිතා දීඝෙත අද්ධුතා සක්ඛාවතං සංසරතං අමනාපසම්පයොගා මනාපවිපයොගා කඤ්ඤාතාතං රුද්ධතාතං² අස්ස පස්සන්තං³ පග්ගරිතං, යං වා චතුසු මහාසමුදොසු උදකන්ති?

“ආචා ඛො මයං හනෙත, හභවතා ධම්මං දොසිතං ආජාතාම, එතදෙව හනෙත, ඛත්තරං යං තො ඉමිතා දීඝෙත අද්ධුතා සක්ඛාවතං සංසරතං අමනාපසම්පයොගා මනාපවිපයොගා කඤ්ඤාතාතං රුද්ධතාතං අස්ස පස්සන්තං³ පග්ගරිතං, ත තෙව චතුසු මහාසමුදොසු උදක’න්ති.

සාධු සාධු භික්ඛවෙ, සාධු ඛො මෙ තුලෙහ භික්ඛවෙ, එවං ධම්මං දොසිතං ආජාතාථ. එතදෙව භික්ඛවෙ, ඛත්තරං යං වො ඉමිතා දීඝෙත අද්ධුතා සක්ඛාවතං සංසරතං අමනාපසම්පයොගා මනාපවිපයොගා කඤ්ඤාතාතං රුද්ධතාතං අස්ස පස්සන්තං පග්ගරිතං, ත තෙව චතුසු මහා සමුදොසු උදකං. දීඝරතතං වො භික්ඛවෙ, මාභුමරණං පච්චක්ඛුහුතං. [එතදෙව භික්ඛවෙ ඛත්තරං යං] තෙසං වො මාභුමරණං පච්චක්ඛුහුතාතාතං අමනාපසම්පයොගා මනාපවිපයොගා කඤ්ඤාතාතං රුද්ධතාතං අස්ස පස්සන්තං, පග්ගරිතං. ත තෙව චතුසු මහාසමුදොසු උදකං. දීඝරතතං වො භික්ඛවෙ පි පිභුමරණං පච්චක්ඛුහුතං -පෙ- භාභුමරණං පච්චක්ඛුහුතං -පෙ- හගිකීමරණං පච්චක්ඛුහුතං -පෙ- පුත්තමරණං පච්චක්ඛුහුතං -පෙ- ඩිභුමරණං පච්චක්ඛුහුතං -පෙ- ඤ්ඤාච්චසතං පච්චක්ඛුහුතං -පෙ- හොගච්චසතං පච්චක්ඛුහුතං -පෙ- රොගච්චසතං පච්චක්ඛුහුතං -පෙ- තෙසං වො රොගච්චසතං පච්චක්ඛුහුතොතාතං අමනාපසම්පයොගා මනාපවිපයොගා කඤ්ඤාතාතං රුද්ධතාතං අස්ස පස්සන්තං පග්ගරිතං. ත තෙව චතුසු මහාසමුදොසු උදකං. තං කියන්තො ගෙතු? අතමනග්ගොයං භික්ඛවෙ, සංසාරෙ -පෙ-යාවඤ්චිදං භික්ඛවෙ, අලමෙව සබ්බකම්මාරෙසු නිබ්බිජ්ඣං, අලං විරජ්ඣං, අලං විමුච්චිතුන්ති.

1. “ත” දිස්සනෙයං අන්තරිකපාඨො, ඡේයං, ඝො, PTS. 2. රොද්ධතාතං-මජ්ඣං PTS. 3 පස්සන්තං = සිමු, පස්සන්තං සන්ධිතං, අධිකථා - සිමු. පසන්තං - ඝො.

3. 1. 4.

මාතූඵඤ්ඤාසනාං

267. සාවඤ්ඤියං-

අතමනග්ගොයං භික්ඛවෙ, සංසාරේ. පුබ්බා කොච්චි ත පඤ්ඤායති අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං. තං කීං මඤ්ඤාඵ භික්ඛවෙ, කතමනනු ඛො ඛහුතරං යං වා වො¹ ඉමිනා දීඝෙන අද්ඛුතා සක්ඛාවතං සංසරතං. මාතූඵඤ්ඤං පීතං, යං වා වතුසු මහා-සමුද්දෙසු උදකතති?'

“යථා ඛො මයං භනෙන, භගවතා ධම්මං දෙසීතං ආජාතාම, එතදෙව භනෙන, ඛහුතරං යං තො² ඉමිනා දීඝෙන අද්ඛුතා සක්ඛාවතං සංසරතං මාතූඵඤ්ඤං පීතං, තතේව වතුසු මහාසමුද්දෙසු උදක”නත්.

සාධු සාධු භික්ඛවෙ, සාධු ඛො මෙ තුමෙහ භික්ඛවෙ, එවං ධම්මං දෙසීතං ආජාතාථ. එතදෙව භික්ඛවෙ, ඛහුතරං යං වො ඉමිනා දීඝෙන අද්ඛුතා සක්ඛාවතං සංසරතං මාතූඵඤ්ඤං පීතං, තතේව වතුසු මහාසමුද්දෙසු උදකං. තං කීසං භෙතු? අතමනග්ගොයං භික්ඛවෙ, සංසාරේ -පෙ- අලං විමුවච්චිතුනති.

3. 1. 5.

පබ්බහසුභතාං

268. සාවඤ්ඤියං-

අථ ඛො අඤ්ඤාතරේ භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්ඤා -පෙ- එකමනතං නිසිනෙනා ඛො සො භික්ඛු භගවනතං එතදවොච: “කීවදීඝො² නු ඛො භනෙන, කප්පො”ති?

දීඝො ඛො භික්ඛු කප්පො. තො න සුකරො සඛිංඤාං එතතකානි වස්සානි ඉති වා, එතතකානි වස්සසතානි ඉති වා, එතතකානි වස්සසහස්සානි ඉති වා, එතතකානි වස්සසතසහස්සානි ඉති වානි. සකකා පත භනෙන, උපමං කාතුනති? සකකා භික්ඛුති භගවා අවොච. සෙසංථාපි භික්ඛු මහාසෙලො පබ්බතො යෝජනං ආයාමෙන, යෝජනං වින්ථාරෙන, යෝජනං උබ්බෙධෙන, අවජිඤ්ඤා අසුසිරේ එකසනො, තමෙනං පුරිසො වස්සසතස්ස වස්සසතස්ස අවචයෙන කාසිකෙන වතේත සකීං සකීං පරිමජ්ජෙය්‍ය, ඛප්පතරං ඛො සො භික්ඛු මහාසෙලො පබ්බතො ඉමිනා උපකකමෙන පරිකතියං පරියොදනං ගච්ඡෙය්‍ය, ත තේව කප්පො.

එවං දීඝො ඛො භික්ඛු, කප්පො. එවං දීඝතං ඛො භික්ඛු, කප්පානං තෙකො කප්පො සංසිතො තෙකං කප්පසතං සංසිතං, තෙකං කප්ප-සහස්සං සංසිතං, තෙකං කප්පසතසහස්සං සංසිතං. තං කීසං භෙතු? අතමනග්ගොයං භික්ඛු සංසාරේ -පෙ- අලං විමුවච්චිතුනති.

1. ඛො - සි 1, 2. 2. යං ඛො - සිමු, සි 2.
2. කීචො දීඝො - PTS.

3. 1. 6.

සාමපසුතතං

269. ඡායවජ්ජියං-

අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමි. -පෙ- එකමනතං නිසිතොතො ඛො සො භික්ඛු භගවනතං එතදවොච: “කීවදීඝො භු ඛො භනොත, කපොපා”තී?

දීඝො ඛො භික්ඛු කපොපා. සො න සුකරො සංඛාතුං එතතකානි වසොනීති වා -පෙ- එතතකානි වසොසතසභසොනීති වානි. සකකා පත භනොත, උපමං කාතුනතී? සකකා භික්ඛුති භගවා අවොච. සෙය්ඵාපි භික්ඛු අයසං නගරං යොජනං අයාමෙන යොජනං විජාරෙන යොජනං උබ්බධෙන පුණ්ණං සාසපාතං චූලිකාබඳ්ධං, තතො පුරිසො වසොසතසං වසොසතසං අච්චයෙන එකමෙකං සාසපං උඳ්ධරෙය්ඪ. ඛිප්පතරං ඛො සො භික්ඛු මහාසාසපරුසි ඉමිතා උපකකමෙන පරිකඛයං පරියාදනං ගචේජ්ඪය්ඪ, න තෙව කපොපා.

එවං දීඝො ඛො භික්ඛු, කපොපා එවං දීඝාතං ඛො භික්ඛු, කපොපා තෙකො කපොපා සංසිතො. තෙකං කපපසතං සංසිතං, තෙකං කපප - සභසං සංසිතං. තෙකං කපපසතසභසං සංසිතං. තං කිය්ඪ භෙතු? අතමතග්ගොයං භික්ඛු සංසාරො -පෙ- අලං විමුච්චිතුනතී.

3. 1. 7.

සාමසසුතතං

270. ඡායවජ්ජියං-

අථ ඛො සම්බහුලා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමිංසු. -පෙ- එකමනතං නිසිතොතො ඛො තෙ භික්ඛු භගවනතං එතදවොච: “කීවබහුකා භු ඛො භනොත, කපපා අබහනීතා අතීකකනතා”තී?

බහුකා ඛො භික්ඛවො, කපපා අබහනීතා අතීකකනතා. තෙ න සුකරො සඛිඛාතුං එතතකා කපපා ඉතී වා, එතතකානි කපපසතානි ඉතී වා එතතකානි කපපසභසොනී ඉතී වා, එතතකානි කපපසතසභසොනී ඉතී වානි. සකකා පත භනොත, උපමං කාතුනතී? සකකා භික්ඛවොති භගවා අවොච. ඉධසු භික්ඛවො, වතතාරො සාවකා වසොසතාසුකා වසොසතච්චිතො. තෙ දිවසෙ දිවසෙ කපපසතසභසං කපපසතසභසං අනුසරෙය්ඪං¹. අනනුසරිතාව² භික්ඛවො, තෙහි කපපා අසු. අථ ඛො තෙ වතතාරො සාවකා වසොසතාසුකා වසොසතච්චිතො වසොසතසං අච්චයෙන කාලං කරෙය්ඪං.

එවං බහුකා ඛො භික්ඛවො, කපපා අබහනීතා අතීකකනතා. තෙ න සුකරො සඛිඛාතුං එතතකා කපපා ඉතී වා, එතතකානි කපපසතානි ඉතී වා, එතතකානි කපපසභසොනී ඉතී වා, එතතකානි කපපසතසභසොනී ඉතී වානි. තං කිය්ඪ භෙතු? අතමතග්ගොයං භික්ඛවො, සංසාරෙ -පෙ- අලං විමුච්චිතුනතී.

1. කපපසතසභසං[අනුසරෙය්ඪං - සි 1, 2, PPS. 2. අනුසරිතාව - PTS.

8. 1. 8.

ගඛගාසුභතං

271. එකං සමයං භගවා ණජභගෙ විහරති චෙඵචනෙ කලඤ්ඤානිචාපෙ. අඵ ඛො අඤ්ඤානඤ්ඤො වුභවණො යෙන භගවා තෙ හුපසඛකම් -පෙ- එකමනතං නිසිනෙනා ඛො සො වුභවණො භගවනතං එතදචොව. කීවඛහුකා හු ඛො හො ගොතම, කප්පා අඛහනීතා අතීකකනතාති.

බහුකා ඛො වුභවණ, කප්පා අඛහනීතා අතීකකනතා. තෙ හ හුකරු සඛිඛාචුං එතතකා කප්පා ඉති වා, එතතකාති කප්පසතාති ඉති වා, එතතකාති කප්පසභසාති ඉති වා, එතතකාති කප්පසතසභසාති ඉති වා. සකකා පත හො ගොතම උපමං කාචුනති? සකකා වුභවණාති භගවා අචොව. සෙය්ඵාපි වුභවණ ඥානො වායං ගඛගානදී පහොති¹, යඪ්ඵ ව මහාසමුද්දං අපෙපති, යා ව තසමී² අනතරෙ වාලිකා, එසා ත හුකරා සඛිඛාචුං එතතකා වාලිකා ඉති වා, එතතකාති වාලිකාසතාති ඉති වා, එතතකාති වාලිකා-සභසාති ඉති වා, එතතකාති වාලිකා සතසභසාති ඉති වා.

තතො බහුතරං ඛො වුභවණ, කප්පා අඛහනීතා අතීකකනතා. තෙ හ හුකරා සඛිඛාචුං එතතකා කප්පා ඉති වා, එතතකාති කප්පසතාති ඉති වා, එතතකාති කප්පසභසාති ඉති වා, එතතකාති කප්පසතසභසාති ඉති වා. තං කිසස භෙචු? අනම්මකසංයුතතං වුභවණ, සංසාරො -පෙ- අලං විමුච්චි-චුනති.

එවං වුතෙන සො වුභවණො භගවනතං එතදචොව: “අතීකකනතං හො ගොතම, අතීකකනතං හො ගොතම -පෙ- උපාසකං මං භවං ගොතමො ඛාරෙචු අජ්ජතයෙහ පාණ්දපෙන සරණං ගත”නති.

8. 1. 9.

දණ්ඩසුභතං

272. ඝාටජඵයං-

අනම්මකසංයුතතං භික්ඛවෙ, සංසාරො, පුබ්බාකොචී න පඤ්ඤායති අචිජ්ජා-නීවරණානං සතතානං තණ්හාසංයොජනානං සකිච්චතං සංසරතං. සෙය්ඵාපි භික්ඛවෙ, දණ්ඩො උපරි වෙතාසං බිඤ්ඤා සකිච්චි මුලෙක නිපතති, සකිච්චි මජ්ඣෙක නිපතති. සකිච්චි අකෙතන³ නිපතති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අචිජ්ජානීවරණා සතතා තණ්හාසංයොජනා සකිච්චතා සංසරනතා සකිච්චි අසවා ලොකා පරං ලොකං ගච්චන්ති. සකිච්චි පරසවා ලොකා ඉමං ලොකං අගච්චන්ති. තං කිසස භෙචු? අනම්මකසංයුතතං භික්ඛවෙ, සංසාරො -පෙ- අලං විමුච්චිචුනති.

1. පතවති - මජ්ඣ. 2 යා ව තසමී - PTS. 3 අනෙක - මජ්ඣ.

8. 1. 10.

එකපුග්‍රහපාතං

273. එකං සමයං ගඟවා රාජගණෙන විහරති ගීජකුඤ්ඤාපෙ පබ්බතෙන. තත්‍ර ඛො -පෙ- එතදවොච:

අනමනග්‍රහසංයුතතං භික්‍ෂුවො, සංසාරො -පෙ- එකපුග්‍රහපාතං භික්‍ෂුවො, කප්පං සකුච්චනො සංසාරතො සියා එවං මහාඅට්ඨකඛලො අට්ඨපුඤ්ඤා අට්ඨාරාසි යථායං වෙපුලො පබ්බතො, සචෙ සංකාරකො අස්ස, සමනකඤ්ඤා න විතස්සෙය්‍ය. තං කියස්ස නෙඤ්ඤා? අනමනග්‍රහසංයුතතං භික්‍ෂුවො, සංසාරො. -පෙ- අලං විමුච්චිතුනති.

ඉදමවොච ගඟවා. ඉදං වනා පුග්‍රහකො අථාපරං එතදවොච සන්ථා:

එකස්සෙකෙන කප්පෙන පුග්‍රහපාතං භික්‍ෂුවො,
සියා පබ්බතසමො රුසි ඉති පුතතං මහෙසිනා:

සො ඛො පනායං අකඛාතො වෙපුලො පබ්බතො මහා,
උතතරො ගීජකුඤ්ඤා මගධානං ගිරිබ්බජෙ.

ගතො ව¹ අරියසච්චාති සමපසඤ්ඤාය පස්සති:
දුක්ඛං දුක්ඛසමුප්පාදං දුක්ඛස්ස ව අතීතකමං,
අරියඤ්ඤාට්ඨකං මග්ගං දුක්ඛපසමගාමිතං.

ස සතතකඛතඤ්ඤා පරමං සකුච්චනාන පුග්‍රහලො,
දුක්ඛස්සන්තකරො හොති සබ්බසඤ්ඤාජනකඛයාති.

නිශ්කට්ඨවණො පඨමො.

නග්‍රහද්‍රව්‍යං:

නිශ්කට්ඨඤ්ඤා පඨවි අස්ස ඛිරඤ්ඤා පබ්බතං,
සාසපො සාවකො ගඛිතා දණ්ඨො ව පුග්‍රහලෙන වාති.

1. ගතො - සිඞ්ඤ, PTS.

2. දුග්ගභවගො

3. 2. 1.

දුග්ගභසුභතං

274. එකං සමයං භගවා ඝාඛජ්ඣීයං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩි-
කස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො -පෙ- එතදවොච:

අනමනග්ගොයං භික්ඛවෙ, සංසාරො. පුබ්බා කොචි ත පඤ්ඤායති
අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජ්ජානං සක්ඛාවතං සංසරතං. යං
භික්ඛවෙ, පසෙසය්‍යාඨ දුග්ගතං දුරුපෙතා,¹ නිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං:
'අමෙහභිපි එවරුපං පච්චන්තෙ ඉමිතා දීඝෙන අද්ඛුතාති'. තං කිස්ස හෙතු?
අනමනග්ගොයං භික්ඛවෙ, සංසාරො -පෙ- අලං විමුච්චිතුන්ති.

3. 2. 2.

සුඛිතසුභතං

275. ඝාඛජ්ඣීයං-

අනමනග්ගොයං භික්ඛවෙ, සංසාරො -පෙ- යං භික්ඛවෙ, පසෙසය්‍යාඨ
සුඛිතං සජ්ජිතං, නිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං. "අමෙහභිපි එවරුපං පච්චන්තෙ
ඉමිතා දීඝෙන අද්ඛුතා"ති. තං කිස්ස හෙතු? අනමනග්ගොයං භික්ඛවෙ,
සංසාරො -පෙ- අලං විමුච්චිතුන්ති

3. 2. 3.

තිංසමනසුභතං

276. රාජගහෙ-

අථ ඛො තිංසමනතා පාවෙය්‍යකා² භික්ඛු, සබ්බෙ ආරඤ්ඤකා සබ්බෙ
පිණ්ඩිපාතිකා සබ්බෙ පංසුකුලීකා සබ්බෙ තෙවීචරිකා³ සබ්බෙ සසංයෝජ්ජා⁴
යෙත භගවා තෙනුපසංකම්භු. උපසංකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙතා
එකමනතං නිසීදිංසු.

අථ ඛො භගවතො එතදභොසි: "ඉමෙ ඛො තිංසමනතා පාවෙය්‍යකා
භික්ඛු සබ්බෙ ආරඤ්ඤකා, සබ්බෙ පිණ්ඩිපාතිකා, සබ්බෙ පංසුකුලීකා,
සබ්බෙ තෙවීචරිකා, සබ්බෙ සසංයෝජ්ජා,⁴ යනනුතාහං ඉමෙසං තථා ධම්මං
දෙසෙය්‍යං යථා තෙසං⁵ ඉමිසම්මං යෙව ආසතෙ අනුපාදාය ආසවෙති
විතතාති විමුච්චෙය්‍යු"න්ති.⁶

අථ ඛො භගවා භික්ඛුආමනෙතසි 'භික්ඛවො'ති, 'භද්දෙන'ති තෙ
භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච: අනමනග්ගොයං භික්ඛවෙ,
සංසාරො. පුබ්බා කොචි ත පඤ්ඤායති අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං
තණ්හාසංයෝජ්ජානං සක්ඛාවතං සංසරතං. තං කිං මඤ්ඤාඨ භික්ඛවෙ,
කතමනත්‍ර ඛො බහුතරං, යං වා වො ඉමිතා දීඝෙන අද්ඛුතා සක්ඛාවතං
සංසරතං සීසව්ඡ්ඡන්තානං ලොභිතං පසන්නං පග්ගරිතං, යං වා චතුසු
මහාසමුද්දෙසු උදකන්ති?

1. දුරුපෙතං - මජ්ඣ, PTS, සී 1.
2. පාවෙය්‍යකා - සී.2 3. තීචරිකා, සී 1, 2. 4. සසංයෝජ්ජා - සා.
5. ඉමෙසං - සිමු, සී 1,2 6. විතතං විමුච්චියාති - සී 1, 2, විතතාති විමුච්චෙය්‍යාති - PTS.

“යථා ඛො මයං භනෙත භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජාතාම: එතදෙව භනෙත, ඛහුතරං යං තො ඉමිතා දීඝෙන අද්ධුතා සකාචතං සංසරතං සීසව්ඡින්නාතං ලොභිතං පසස්සනං පග්ගරිතං, ත තෙව චතුසු මහාසමුද්දෙසු උදක”නති.

සාධු සාධු භික්ඛවෙ, සාධු ඛො මෙ තුළඟ භික්ඛවෙ, එවං ධම්මං දෙසිතං ආජාතාථ: එතදෙව භික්ඛවෙ, ඛහුතරං යං වො ඉමිතා දීඝෙන අද්ධුතා සකාචතං සංසරතං සීසව්ඡින්නාතං ලොභිතං පසස්සනං පග්ගරිතං, ත තෙව චතුසු මහාසමුද්දෙසු උදකං. දීඝරතතං වො භික්ඛවෙ, ගුණතං සතං ගොභුතාතං සීසව්ඡින්නාතං ලොභිතං පසස්සනං පග්ගරිතං, -පෙ- ත තෙව චතුසු මහාසමුද්දෙසු උදකං. දීඝරතතං වො භික්ඛවෙ, මහිසාතං¹ සතං මහිසභුතාතං සීසව්ඡින්නාතං -පෙ- අජාතං සතං අජභුතාතං -පෙ- උරබ්භාතං සතං උරබ්භභුතාතං -පෙ- මිගාතං සතං මිගභුතාතං -පෙ- සුකරාතං සතං සුකරභුතාතං -පෙ- කුකකුටාතං සතං කුකකුටභුතාතං -පෙ- දීඝරතතං වො භික්ඛවෙ, වොරා ගාමසාතකාතී² ගහෙතීා සීසව්ඡින්නාතං ලොභිතං පසස්සනං පග්ගරිතං -පෙ- දීඝරතතං වො භික්ඛවෙ, වොරා පරිපජ්ඣකාතී³ ගහෙතීා -පෙ- වොරා පාරදුරිකාතී ගහෙතීා සීසව්ඡින්නාතං ලොභිතං පසස්සනං පග්ගරිතං -පෙ- ත තෙව චතුසු මහාසමුද්දෙසු උදකං. තං කිස්ස හෙතු? අනමතග්ගොයං භික්ඛවෙ, සංසාරො -පෙ- [යාවඤ්චිදං භික්ඛවෙ -පෙ-] අලං විමුච්චිතුනති.

ඉදමවොච භගවා. අනමතා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභි- තඤ්ඤති. ඉමස්මිං ච පන වෙය්‍යාකරණස්මිං භඤ්ඤමානෙ තිංසමතතාතං පාවෙය්‍යකාතං භික්ඛුතං අනුපාදාය ආසවෙහි විතතාති විමුච්චිසුති.

3 2. 4.

මාතුසුභතං.

277 සාවජඡීයං-

අනමතග්ගොයං භික්ඛවෙ, සංසාරො -පෙ- ත සො භික්ඛවෙ, සතොතා සුලභරුපො යො ත මාතාභුතපුබ්බො ඉමිතා දීඝෙන අද්ධුතා. තං කිස්ස හෙතු? අනමතග්ගොයං භික්ඛවෙ, සංසාරො. -පෙ- [එවං දීඝරතතං වො භික්ඛවෙ, දුකං පච්චනුභුතං-පෙ- යාවඤ්චිදං භික්ඛවෙ, අලමෙව සබ්බසංඝිනා- රෙසු තිබ්බඤ්චුං, අලං විරජ්ඣං.] අලං විමුච්චිතුනති.

3 2. 5.

පිතුසුභතං.

278. සාවජඡීයං-

අනමතග්ගොයං භික්ඛවෙ, සංසාරො -පෙ- ත සො භික්ඛවෙ, සතොතා සුලභරුපො යො ත පිතාභුතපුබ්බො [ඉමිතා දීඝෙන අද්ධුතා. තං කිස්ස හෙතු? අනමතග්ගොයං භික්ඛවෙ සංසාරො, -පෙ- යාවඤ්චිදං භික්ඛවෙ] -පෙ- අලං විමුච්චිතුනති.

1. මහිසාතං - මජ්ඣ. 2. ගාමසාතකාතී - මජ්ඣ., PTS.
3. පාරිපජ්ඣකාතී, මජ්ඣ.

3. 2. 6.

භාතුසුභතං

279 ඝාචජථීයං-

අනමතග්ගෙයං භික්ඛවෙ, සංසාරො න සො භික්ඛවෙ, සතොතා සුලභරූපො යො න භාතාභුතපුබ්බො [ඉමිතා දීඝෙන අද්වුතා.] -පෙ- [යාවඤ්චිදං භික්ඛවෙ -පෙ-] අලං විමුච්චිතුනති.

3. 2. 7.

භගීනීසුභතං

280 ඝාචජථීයං-

අනමතග්ගෙයං භික්ඛවෙ, සංසාරො න සො භික්ඛවෙ, සතොතා සුලභරූපො යො න භගීනීභුතපුබ්බො [ඉමිතා දීඝෙන අද්වුතා.] -පෙ- [යාවඤ්චිදං භික්ඛවෙ -පෙ-] අලං විමුච්චිතුනති.

3. 2. 8

සුභතසුභතං

281 ඝාචජථීයං-

අනමතග්ගෙයං භික්ඛවෙ, සංසාරො න සො භික්ඛවෙ, සතොතා සුලභරූපො යො න පුත්තභුතපුබ්බො¹ [ඉමිතා දීඝෙන අද්වුතා.] -පෙ- [යාවඤ්චිදං භික්ඛවෙ -පෙ-] අලං විමුච්චිතුනති.

3. 2. 9.

ධීතුසුභතං

282. ඝාචජථීයං-

අනමතග්ගෙයං භික්ඛවෙ, සංසාරො පුබ්බාකොචි න පඤ්ඤායති අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයොජ්ජානානං සක්ඛාවතං සංසරතං. න සො භික්ඛවෙ, සතොතා සුලභරූපො යො න ධීතාභුතපුබ්බො ඉමිතා දීඝෙන අද්වුතා. තං කිංස භෙතු? අනමතග්ගෙයං භික්ඛවෙ, සංසාරො පුබ්බාකොචි න පඤ්ඤායති අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයොජ්ජානානං සක්ඛාවතං සංසරතං. එවං දීඝරතතං වො භික්ඛවෙ, දුක්ඛං පච්චනුභුතං, තිබ්බං පච්චනුභුතං, ව්‍යසනං පච්චනුභුතං, කච්චි වඤ්චිතා. යාවඤ්චිදං භික්ඛවෙ, අලමෙව සබ්බසංඛාරෙසු නිබ්බිජ්ඣිතුං, අලං විරජ්ජිතුං, අලං විමුච්චිතුනති.

3. 2 10.

වෙසුලපබ්බතසුභතං

283 එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ගීජ්ඣකුචෙ පබ්බතෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසී -පෙ- භගවා එතදවොච: අනමතග්ගෙයං භික්ඛවෙ, සංසාරො, පුබ්බාකොචි න පඤ්ඤායති අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයොජ්ජානානං සක්ඛාවතං සංසරතං.

1. පුත්තො භුතපුබ්බො - සීමු, ඝා, සී. 1, 2,

භූතපුබ්බං භීතකිවෙ, ඉමස්ස වෙජුලලස්ස පබ්බතස්ස පාවිනිවංසොනෙව සමඤ්ඤ උදපාදි. තෙන ඛො පන භීතකිවෙ, සමයෙන මනුස්සානං තීවරි තෙව සමඤ්ඤ උදපාදි. තීවරිතං භීතකිවෙ, මනුස්සානං චන්තාජීඝ වස්සසහස්සාති ආයුප්පමාණං අහොසි. තීවරි භීතකිවෙ, මනුස්සා පාවිනි-වංසං පබ්බතං වතුහෙන¹ ආරොහන්ති, වතුහෙන ඔරොහන්ති.

තෙන ඛො පන සමයෙන භාකුසඤ්ඤා² භගවා අරහං සම්මාසලීඛේයා ලොකෙ උප්පන්නො භොති. කකුසඤ්ඤා භීතකිවෙ භගවතො අරහතො සම්මාසලීඛිස්ස විධුර-සඤ්චිවං තාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. පස්සථ භීතකිවෙ, සා වෙවිමස්ස පබ්බතස්ස සමඤ්ඤ අන්තර්භිතා. තෙ ව මනුස්සා කාලකතා. සො ව භගවා පරිනිබ්බුතො. එවං අනිච්චා භීතකිවෙ සඛිංරා, එවං අද්දව්වා භීතකිවෙ සඛිංරා, එවං අතස්සාසිකා භීතකිවෙ සඛිංරා. යාවඤ්චිදං භීතකිවෙ, අලමෙව සබ්බසඛිංරෙසු නිබ්බිඤ්චුං, අලං විරජ්චිචුං, අලං විමුච්චිචුං.

භූතපුබ්බං භීතකිවෙ, ඉමස්ස වෙජුලලස්ස පබ්බතස්ස වඛකඤ්ඤා³ තෙව සමඤ්ඤ උදපාදි. තෙන ඛො පන භීතකිවෙ, සමයෙන මනුස්සානං රොහිතස්සා තෙව සමඤ්ඤ උදපාදි. රොහිතස්සානං භීතකිවෙ, මනුස්සානං තිංසවස්සසහස්සාති ආයුප්පමාණං අහොසි. රොහිතස්සා භීතකිවෙ, මනුස්සා වඛකං පබ්බතං තීහෙන ආරොහන්ති, තීහෙන ඔරොහන්ති.

තෙන ඛො පන භීතකිවෙ, සමයෙන කොන්තානමනො⁴ භගවා අරහං සම්මාසලීඛේයා ලොකෙ උප්පන්නො භොති. කොන්තානමනස්ස භීතකිවෙ, භගවතො අරහතො සම්මාසලීඛිස්ස හිංශයා සුභන්රං තාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. පස්සථ භීතකිවෙ, සා වෙවිමස්ස පබ්බතස්ස සමඤ්ඤ අන්තර්භිතා. තෙ ව මනුස්සා කාලකතා? සො ව භගවා පරිනිබ්බුතො. එවං අනිච්චා භීතකිවෙ, සඛිංරා -පෙ- අලං විමුච්චිචුං.

භූතපුබ්බං භීතකිවෙ, ඉමස්ස වෙජුලලස්ස පබ්බතස්ස සුථස්සො තෙව⁵ සමඤ්ඤ උදපාදි. තෙන ඛො පන භීතකිවෙ, සමයෙන මනුස්සානං සුප්පිය.⁶ තෙව සමඤ්ඤ උදපාදි. සුප්පියානං භීතකිවෙ, මනුස්සානං ඵෙතිවස්සසහස්සාති ආයුප්පමාණං අහොසි. සුප්පියා භීතකිවෙ, මනුස්සා සුථස්සං පබ්බතං දථීහෙන ආරොහන්ති දථීහෙන ඔරොහන්ති.

තෙන ඛො පන භීතකිවෙ, සමයෙන කස්සපො භගවා අරහං සම්මාසලීඛේයා ලොකෙ උප්පන්නො භොති. කස්සපස්ස භීතකිවෙ, භගවතො අරහතො සම්මාසලීඛිස්ස තීස්ස-භාරදවාජා නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. පස්සථ භීතකිවෙ, සා වෙවිමස්ස පබ්බතස්ස සමඤ්ඤ අන්තර්භිතා තෙ ව මනුස්සා කාලකතා. සො ව භගවා පරිනිබ්බුතො. එවං අනිච්චා භීතකිවෙ, සඛිංරා -පෙ- අලං විමුච්චිචුං.

1. වතුහෙන - මජ්ඣ.
2. කකුච්ඡඤ්ඤා කොම සංඝඝාත.
3. වඛකතො - සෘ,
4. කොන්තානමනො, අට්ඨකථා සීමු, කොකාසමුභි - කපාසමුභි, කොම සංඝඝාත.
5. සුප්පියො - මජ්ඣ, සෘ, PTS.
6. අප්පියා - සීමු,

එතරහි ඛො පන භික්ඛවෙ, ඉමස්ස වෙජුලලස්ස පබ්බතස්ස වෙජුපල්ලා
 තේව සමෙඤ්ඤ උදපාදි. එතරහි ඛො පන භික්ඛවෙ, ඉමෙසං මනුස්සානං
 මාගධිකා තේව සමෙඤ්ඤ උදපාදි. මාගධිකානං භික්ඛවෙ, මනුස්සානං අපපකං
 අයුපපමාණං පරිතතං ලුහුකං.¹ යො වීරං ජීවති, සො වස්සසතං, අපපං
 වා භීයො මාගධිකා භික්ඛවෙ, මනුස්සා වෙජුලලං පබ්බතං මුහුයොතත
 අරොහනති, මුහුතොතන ඔරොහනති

එතරහි ඛො පනාහං භික්ඛවෙ, අරහං සම්මාසම්මුද්ධො ලොකෙ
 උපපනො. මස්සා ඛො පන භික්ඛවෙ, භාටීජුතගමොගඤ්ඤානං තාම
 සාවකසුභං අස්සං හඤ්ඤං. හවිස්සති භික්ඛවෙ, සො සමයො, සා
 අයඤ්ඤවිමස්ස පබ්බතස්ස සමෙඤ්ඤ අනතරධාසීස්සති. ඉමෙ වෙ මනුස්සා
 කාලං කරිස්සනති. අහඤ්ඤ පරිනිබ්බාසිස්සාමි. එවා අනිච්චා භික්ඛවෙ සඤ්ඤාරා,
 එවං අද්ධුච්චා භික්ඛවෙ සඤ්ඤාරා, එවං අතස්සාසිකා භික්ඛවෙ සඤ්ඤාරා.
 යාවඤ්ඤිදං භික්ඛවෙ, අලමෙව සබ්බසඤ්ඤාරෙසු නිබ්බිජ්ඣිතුං, අලං වීරජ්ඣිතුං,
 අලං විමුච්චිතුනති.

ඉදමවොච හගවා. ඉදං වචා සුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා:

පාවිතවංසො තිවරානං රොහිතස්සාන වඬකකො,
 සුපජිස්සානං සුඵස්සාති මාගධානඤ්ඤ වෙජුලලො.

අනිච්චා වත සඤ්ඤාරා උපපාදවෘධම්මිනො,
 උපපජ්ඣිචා නිරුජ්ඣිනති තෙසං චුපසමො සුඛොති,

දුගහතචග්ගො දුභීයො.

තසසුඤ්ඤානං:

දුගහනං සුඛිතඤ්ඤව නිංස මාතාපිතෙත ව
 භාතා හගිති පුතො ව ඩිතා වෙජුලලපබ්බතං.²

අනම්ඤගසංයුතාං සමභාගං.

1. ලභ්භං. සිමු, සී 1, 2. 2 වෙජුලලපබ්බතනී - සිමු.

4. කසසපසංයුතනං

1. කසසපවගොනා

4. 1. 1.

සනතුට්ඨිසුතනං

284. ඝාචනථීයං-

සනතුට්ඨායං භික්ඛවෙ, කසසපො ඉතරීතරෙන විචරෙන, ඉතරීතර-
විචරසනතුට්ඨිය, ච වණණවාදී, න ච විචරහෙතු අනෙසනං අපභිචාරුපං
ආපජ්ජති, අලඬා ච විචරං න පරිතසසති. ලඬා ච විචරං අගධිතො,¹
අමුච්ඡිතො අතජ්ඣාපනො ආදීනවදසාථී නිසාරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජති.

සනතුට්ඨායං භික්ඛවෙ, කසසපො ඉතරීතරෙන පිණ්ඩපානෙන,
ඉතරීතරපිණ්ඩපානසනතුට්ඨිය ච වණණවාදී, න ච පිණ්ඩපානහෙතු
අනෙසනං අපභිචාරුපං ආපජ්ජති, අලඬා ච පිණ්ඩපානං න පරිතසසති. ලඬා
ච පිණ්ඩපානං අගධිතො,¹ අමුච්ඡිතො අතජ්ඣාපනො ආදීනවදසාථී
නිසාරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජති.

සනතුට්ඨායං භික්ඛවෙ, කසසපො ඉතරීතරෙන සෙතාසනෙන, ඉතරී-
තරසෙතාසනසනතුට්ඨිය, ච වණණවාදී, න ච සෙතාසන හෙතු අනෙසනං
අපභිචාරුපං ආපජ්ජති අලඬා ච සෙතාසනං න පරිතසසති ලඬා ච
සෙතාසනං අගධිතො,¹ අමුච්ඡිතො අතජ්ඣාපනො ආදීනවදසාථී
නිසාරණ පඤ්ඤා පරිභුඤ්ජති

සනතුට්ඨායං භික්ඛවෙ, කසසපො ඉතරීතරෙන ගිලානපච්චය
හෙසජ්ජපරිකාරෙන, ඉතරීතරගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාරසනතුට්ඨිය ච
වණණවාදී, න ච ගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාරහෙතු අනෙසනං අපභි-
චාරුපං ආපජ්ජති අලඬා ච ගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාරං න පරිතසසති.
ලඬා ච ගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාරං අගධිතො, අමුච්ඡිතො අතජ්ඣා-
පනො ආදීනවදසාථී නිසාරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජති

තසමාතිහ භික්ඛවෙ ඵලං සිත්ඛිතබ්බං, සනතුට්ඨා ගවිසාම ඉතරීතරෙන
විචරෙන, ඉතරීතරවිචරසනතුට්ඨිය, වණණවාදීතො, න ච විචරහෙතු
අනෙසනං අපභිචාරුපං ආපජ්ජසාම. අලඬා ච විචරං න පරිතසසසාමං,²
ලඬා ච විචරං අගධිතො අමුච්ඡිතො අතජ්ඣාපනො ආදීනවදසාථීතො
නිසාරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ජසාම. (ඵලං සබ්බං කතතබ්බං)* සනතුට්ඨා
ගවිසාම ඉතරීතරෙන පිණ්ඩපානෙන -පෙ- සනතුට්ඨා ගවිසාම
ඉතරීතරෙන සෙතාසනෙන -පෙ- සනතුට්ඨා ගවිසාම ඉතරීතරෙන
ගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාරෙන, ඉතරීතරගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාර-
සනතුට්ඨිය, ච වණණවාදීතො, න ච ගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාරහෙතු
අනෙසනං අපභිචාරුපං ආපජ්ජසාම. අලඬා ච ගිලානපච්චයහෙසජ්ජ-
පරිකාරං න පරිතසසසාම. ලඬා ච ගිලානපච්චයහෙසජ්ජපරිකාරං
අගධිතො අමුච්ඡිතො අතජ්ඣාපනො ආදීනවදසාථීතො නිසාරණපඤ්ඤා
පරිභුඤ්ජසාමාති. ඵලං හි බො භික්ඛවෙ සිත්ඛිතබ්බං.

කසසපෙන වා හි වො භික්ඛවෙ, ඔවදිසාමි, යො වා පනසා³ කසස ප
සදිසො ඔවදිතෙහි ච පත වො තථතතාය පටිපජ්ජතබ්බන්ති.

1. අගධිතො - සිමු, සි1, 2. 2 න ච පරිතසසසාම - මජ්ඣං
* දිසානෙතං අතරීතරපථො සබ්බන්. තථාපි තු පුජ්ජති මය මායෙති 3. යො මි,
ආත - සිමු

4 1 2.

අනොත්තාපිසුතං

285. එවං මෙ සුතං, එකං සමයං ආයස්මා ච මහාකස්සපො ආයස්මා ච භාටිපුණ්ණා ඛාණ්ණසියං විහරන්ති ඉසිපතනෙ මිගදුගෙ. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුතො සායණසමයං පටිසල්ලාතා ට්‍රිට්ඨිතො යෙනායස්මා මහාකස්සපො තෙනුපතංකම්. උපසඛකම්චා ආයස්මතා මහාකස්සපෙ ත සද්ධිං සලොමාදි. සලොමාදනීයං කථං සාරුණීයං චීතිසාරෙචා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනො ඛො ආයස්මා සාරිපුතො ආයස්මන්තං මහාකස්සපං එතදුචොච:

“ට්‍රිචචති භීදං ආට්‍රිසො කසසප, අනාත්තාපි අනොත්තාපි;¹ අභබ්බො සලොමාධාය, අභබ්බො නිබ්බාතාය, අභබ්බො අනුත්තරස්ස යොගකෙඛමස්ස අභිගමාය, ආත්තාපි ච ඔත්තාපි ච භබ්බො සලොමාධාය, භබ්බො නිබ්බාතාය, භබ්බො අනුත්තරස්ස යොගකෙඛමස්ස අභිගමායා”ති.

“කීත්තාවතා නු ඛො ආට්‍රිසො, අනාත්තාපි හොති අනොත්තාපි¹ අභබ්බො සලොමාධාය, අභබ්බො නිබ්බාතාය, අභබ්බො අනුත්තරස්ස යොගකෙඛමස්ස අභිගමාය” කීත්තාවතා ච පතාට්‍රිසො, ආත්තාපි හොති ඔත්තාපි භබ්බො සලොමාධාය, භබ්බො නිබ්බාතාය, භබ්බො අනුත්තරස්ස යොගකෙඛමස්ස අභිගමායා”ති?

ඉධාට්‍රිසො, භීකක්ඛු අනුප්පන්නා මෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජමාතා අතථාය සංවතෙතය්‍යුන්ති ත ආතප්පං කරෙති. උප්පන්නා මෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා අප්පභීයමාතා අතථාය සංවතෙතය්‍යුන්ති ත ආතප්පං කරෙති. අනුප්පන්නා මෙ කුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජමාතා² අතථාය සංවතෙතය්‍යුන්ති ත ආතප්පං කරෙති. උප්පන්නා මෙ කුසලා ධම්මා නීරුජ්ඣමාතා අතථාය සංවතෙතය්‍යුන්ති ත ආතප්පං කරෙති. එවං ඛො ආට්‍රිසො, අනාත්තාපි හොති.

කථංඤ්චාට්‍රිසො, අනොත්තාපි¹ හොති?

ඉධාට්‍රිසො, භීකක්ඛු අනුප්පන්නා මෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජමාතා අතථාය සංවතෙතය්‍යුන්ති ත ඔත්තපති.³ උප්පන්නා මෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා අප්පභීයමාතා අතථාය සංවතෙතය්‍යුන්ති ත ඔත්තපති.³ අනුප්පන්නා මෙ කුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජමාතා² අතථාය සංවතෙතය්‍යුන්ති ත ඔත්තපති.³ උප්පන්නා මෙ කුසලා ධම්මා නීරුජ්ඣමාතා අතථාය සංවතෙතය්‍යුන්ති ත ඔත්තපති.³ එවං ඛො ආට්‍රිසො අනොත්තාපි¹ හොති.

එවං ඛො ආට්‍රිසො, අනාත්තාපි අනොත්තාපි¹ අභබ්බො සලොමාධාය, අභබ්බො නිබ්බාතාය, අභබ්බො අනුත්තරස්ස යොගකෙඛමස්ස අභිගමාය.

1. අනොත්තාපි-මජ්ඣ. 2. අනුප්පජ්ජමාතා-සා, සි 2. 3. ඔත්තපති. මජ්ඣ. PTS.

කපඤ්චාට්‍රිසො, ආතාපි හොති?

ඉධාට්‍රිසො භික්ඛු අනුපපන්නා මෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා උපපජ්ජමානා අතජ්ඣය සංවතෙතය්‍යනති ආතපං කරොති. උපපන්නා මෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා අපජ්ජිමානා අතජ්ඣය සංවතෙතය්‍යනති ආතපං කරොති අනුපපන්නා මෙ කුසලා ධම්මා නුපපජ්ජමානා අතජ්ඣය සංවතෙතය්‍යනති ආතපං කරොති. උපපන්නා මෙ කුසලා ධම්මා නිරුජ්ඣමානා අතජ්ඣය සංවතෙතය්‍යනති ආතපං කරොති. එවං ඛො ආට්‍රිසො, ආතාපි හොති.

කපඤ්චාට්‍රිසො, ඔත්තාපි¹ හොති?

ඉධාට්‍රිසො, භික්ඛු අනුපපන්නා මෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා උපපජ්ජමානා අතජ්ඣය සංවතෙතය්‍යනති ඔත්තපති උපපන්නා මෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා අපජ්ජිමානා අතජ්ඣය සංවතෙතය්‍යනති ඔත්තපති. අනුපපන්නා මෙ කුසලා ධම්මා නුපපජ්ජමානා අතජ්ඣය සංවතෙතය්‍යනති ඔත්තපති. උපපන්නා මෙ කුසලා ධම්මා නිරුජ්ඣමානා අතජ්ඣය සංවතෙතය්‍යනති ඔත්තපති. එවං ඛො ආට්‍රිසො, ඔත්තාපි¹ හොති.

එවං ඛො ආට්‍රිසො, ආතාපි ඔත්තාපි¹ භබ්බො සම්මොධාය, භබ්බො තීබ්බානාය, භබ්බො අනුත්තරස්ස යොගතෙබ්බස්ස අභිගමායාති

4. 1. 3.

වඤ්ජපමසුභතං

286. සාවජචීයං -

වඤ්ජපමා භික්ඛවෙ, කුලාති උපසම්ඤ්ජමඵ අපකය්‍යොච කායං, අපකය්‍යා² විතං, නිච්චතචකා කුලෙසු³ අපගබ්භා සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො ජරුදපානං වා ඔලොකෙත්‍ය පබ්බතචීයමං වා නදීච්ඤ්ඤං වා අපකය්‍යොච කායං, අපකය්‍යා විතං, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, වඤ්ජපමා කුලාති උපසම්ඤ්ජමඵ අපකය්‍යොච කායං අපකය්‍යා² විතං, නිච්චතචකා කුලෙසු අපගබ්භා. කය්‍යපො භික්ඛවෙ, වඤ්ජපමො කුලාති උපසම්ඤ්ජමඵ අපකය්‍යොච කායං අපකය්‍යා² විතං, නිච්චතචකො කුලෙසු අපගබ්භා

තං කිම්මඤ්ඤඵ භික්ඛවෙ, කථංරුපො භික්ඛු අරාගති කුලාති උපසම්ඤ්ජමඵ?

“භගවමච්චුලකා තො භනෙත ධම්මා, භගවනන්තනිකා, භගවමපච්චි-සරණා. ඤාට්‍රි වත භනෙත, භගවනන ඤෙඤච පචිභාචු එඛය්‍ය භාසිතය්‍ය අජජා. භගවතො සුචා භික්ඛු ධාරෙය්‍යනති” යි.

1 ඔත්තාපි - මජ්ඣ, 2 අපකය්‍යොච - සීචු, 3 නිච්චං නළභා කුලෙසු - සී 2.

අඵ බො භගමී ආකාසෙ පාණීං වාලෙසී සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අයං ආකාසෙ පාණී න සජ්ජති, න ගය්‍යති, න ඛජ්ඣති, එවමෙව බො භික්ඛවෙ ඥාණ කසාපී භික්ඛුතො කුලානී උපසඛිකමතො කුලෙසු විතනං න සජ්ජති, න ගය්‍යති න ඛජ්ඣති “ලභනතු ලාභකාමා, පුඤ්ඤකාමා කරොනතු පන පුඤ්ඤතී”ති. යථා සකෙත ලාභෙන අත්තමතො හොති සුමනො, එවං පරෙසං ලාභෙන අත්තමතො හොති සුමනො. එවරුපො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරහති කුලානී උපසඛිකමිතුං. කසපසං භික්ඛවෙ කුලානී උපසඛිකමතො කුලෙසු විතනං න සජ්ජති, න ගය්‍යති, න ඛජ්ඣති “ලභනතු ලාභකාමා, පුඤ්ඤකාමා කරොනතු පන පුඤ්ඤතී”ති. යථා සකෙත ලාභෙන අත්තමතො හොති සුමනො, එවං පරෙසං ලාභෙන අත්තමතො හොති සුමනො. එවරුපො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරහති කුලානී උපසඛිකමිතුං.

තං කීං මඤ්ඤඵ භික්ඛවෙ, කථංරුපසං භික්ඛුතො අපරිසුඤ්ඤා ධම්මදෙසනා හොති, කථංරුපසං භික්ඛුතො පරිසුඤ්ඤා ධම්මදෙසනා හොතීති? “භගවම්බුලකා නො භනෙත ධම්මා, භගවනොනනිකා භගවම්පටිසරණා. සාධු වත භනෙත, භගවතඤ්ඤෙඤච පටිභාතු එතස්ස භාසිතස්ස අඤ්ඤා භගවතො සුඤ්ඤා භික්ඛු ධාරෙස්සනතී”ති.

තෙන හි භික්ඛවෙ සුඤ්ඤාඵ, සාධුකං මනසිකාරාඵ භාසිස්සාමිති. එවං භනෙතති බො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

යො හි කොචී භික්ඛවෙ, භික්ඛු එවඤ්ඤිතො පරෙසං ධම්මං දෙසෙති: “අහො වත මෙ ධම්මං සුඤ්ඤොසුං, සුඤ්ඤා ව පන ධම්මං පටිදෙය්‍යොසුං, පසන්තා ව පන මෙ පසන්තාකාරං කරෙය්‍ය” නති. එවරුපසං බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුතො අපරිසුඤ්ඤා ධම්මදෙසනා හොති.

යො ව බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු එවඤ්ඤිතො පරෙසං ධම්මං දෙසෙති: “ස්වාකඛාතො භගවතා ධම්මො සජ්ඣිකො අකාලිකො එහිපසසිකො ඔපතසිකො පච්චතනං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤාසීති. අහො වත මෙ ධම්මං සුඤ්ඤොසුං, සුඤ්ඤා ව පන ධම්මං අඤ්ඤොසුං, අඤ්ඤා ව පන තථතතාය පටිපජ්ජෙය්‍ය”නති. ඉති ධම්මසුධම්මතං පටිච්ච පරෙසං ධම්මං දෙසෙති. කාරුඤ්ඤො පටිච්ච පරෙසං ධම්මං දෙසෙති අනුද්දායං පටිච්ච පරෙසං ධම්මං දෙසෙති අනුකම්පං උපාදාය පරෙසං ධම්මං දෙසෙති. එවරුපසං බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුතො පරිසුඤ්ඤා ධම්මදෙසනා හොති.

කසපො භික්ඛවෙ, එවංවිනො පරෙසං ධම්මං දෙසෙති: “ස්වාකඛාතො භගවතා ධම්මො සජ්ඣිකො අකාලිකො එහිපසසිකො ඔපතසිකො පච්චතනං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤාසීති. අහො වත මෙ ධම්මං සුඤ්ඤොසුං, සුඤ්ඤා ව පන ධම්මං අඤ්ඤොසුං, අඤ්ඤා ව පන තථතතාය පටිපජ්ජෙය්‍ය”නති. ඉති ධම්මසුධම්මතං පටිච්ච පරෙසං ධම්මං දෙසෙති. කාරුඤ්ඤො පටිච්ච පරෙසං ධම්මං දෙසෙති. අනුද්දායං පටිච්ච පරෙසං ධම්මං දෙසෙති. අනුකම්පං උපාදාය පරෙසං ධම්මං දෙසෙති.¹

කසපෙන වා හි වො භික්ඛවෙ, ඔවදිස්සාමි, යො වා පනස්ස කසපසංසදිසො. ඔවදිතෙහි ව පන වො තථතතාය පටිපජ්ජිතබ්බනති.

1. කාරුඤ්ඤො පටිච්ච අනුද්දායං පටිච්ච අනුකම්පං උපාදාය පරෙසං ධම්මං දෙසෙති - මජ්ඣ.

4. 1. 4.

කුලුපගසුනනං

287. සාවනථිංසං-

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, කථංඤ්ඤො භික්ඛු ආරහති කුලුපගො භොවුං, කථංඤ්ඤො භික්ඛු ආරහති ත කුලුපගො¹ භොවුනති? “භගවච්චුලකා භො භනෙඤ, ධම්මා -පෙ- භගවභො සුඤ්ඤා භික්ඛු ධාරෙස්සන්ති”ති -පෙ- භගවා එතදවොච:

යො හි කොචි භික්ඛවෙ, භික්ඛු එවංචිනෙතා කුලානි උපසඤ්ඤාමති: “දෙනතුයෙව මෙ, මා තාදංසු² බහුඤ්ඤොව³ මෙ දෙනතු මා ථොකං. පඤ්ඤා-ඤ්ඤොව මෙ දෙනතු මා ලුඛං. සීඝඤ්ඤොව මෙ දෙනතු මා දඤ්ඤං. සකකච්ච-ඤ්ඤොව මෙ දෙනතු මා අසකකච්ච”නති. තස්ස වෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො එවං-චිතතස්ස කුලානි උපසඤ්ඤාමතො ත දෙනති, තෙන භික්ඛු සන්ධිංසති. සො තතොනිදනං දුක්ඛං දෙමතස්සං පටිසංවෙදයති. ථොකං දෙනති තො-ච්චුකං, තෙන භික්ඛු සන්ධිංසති. සො තතොනිදනං දුක්ඛං දෙමතස්සං පටිසංවෙදයති. ලුඛං දෙනති තො පඤ්ඤං, තෙන භික්ඛු සන්ධිංසති සො තතො-නිදනං දුක්ඛං දෙමතස්සං පටිසංවෙදයති. දඤ්ඤං දෙනති තො සීඝං, තෙන භික්ඛු සන්ධිංසති. සො තතොනිදනං දුක්ඛං දෙමතස්සං පටිසංවෙදයති. අසකකච්චං දෙනති තො සකකච්චං. තෙන භික්ඛු සන්ධිංසති. සො තතො-නිදනං දුක්ඛං දෙමතස්සං පටිසංවෙදයති. එවරුපො ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ත ආරහති කුලුපගො භොවුං.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු එවංචිනෙතා කුලානි උපසඤ්ඤාමති “තා කුතෙඤ්ඤා ලඛනා පරකුලෙසු-දෙනතු යෙව මෙ, මා තාදංසු බහුඤ්ඤොව මෙ දෙනතු මා ථොකං. පඤ්ඤාඤ්ඤොව මෙ දෙනතු මා ලුඛං. සීඝඤ්ඤොව මෙ දෙනතු මා දඤ්ඤං. සකකච්චඤ්ඤොව මෙ දෙනතු මා අසකකච්ච”නති. තස්ස මෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො එවංචිතතස්ස කුලානි උපසඤ්ඤාමතො ත දෙනති, තෙන භික්ඛු ත සන්ධිංසති සො ත තතොනිදනං දුක්ඛං දෙමතස්සං පටිසංවෙදයති. ථොකං දෙනති තො බහුකං, තෙන භික්ඛු ත සන්ධිංසති. සො ත තතොනිදනං දුක්ඛං දෙමතස්සං පටිසංවෙදයති. ලුඛං දෙනති තො පඤ්ඤං, තෙන භික්ඛු ත සන්ධිංසති. සො ත තතොනිදනං දුක්ඛං දෙමතස්සං පටිසංවෙදයති. දඤ්ඤං දෙනති තො සීඝං, තෙන භික්ඛු ත සන්ධිංසති. සො ත තතොනිදනං දුක්ඛං දෙමතස්සං පටිසංවෙදයති. අසකකච්චං දෙනති තො සකකච්චං, තෙන භික්ඛු ත සන්ධිංසති. සො ත තතොනිදනං දුක්ඛං දෙමතස්සං පටිසංවෙදයති. එවරුපො ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ආරහති කුලුපගො භොවුං.

තස්සපො භික්ඛවෙ, එවංචිනෙතා කුලානි උපසඤ්ඤාමති: “තං කුතෙඤ්ඤා ලඛනා පරකු ලෙසු - දෙනතු යෙව මෙ, මා තාදංසු, බහුඤ්ඤොව මෙ දෙනතු මා ථොකං, පඤ්ඤාඤ්ඤොව මෙ දෙනතු, මා ලුඛං, සීඝඤ්ඤොව මෙ දෙනතු මා දඤ්ඤං, සකකච්චඤ්ඤොව මෙ දෙනතු,” මා අසකකච්චනති.

1 කුලුපගො - ච්ඡං, සො 2 මා අදංසු - සීලු, සී 1, 2
3 බහුඤ්ඤොව - සී 1, 2 බහුකඤ්ඤොව - මඡං, සො, PTS

තසු වෙ භික්ඛවෙ, කසුපසු ඵලංචිතතසු කුලාති උපසඬකමකො න දෙනති, තෙන කසුපො න සජ්ඣෙති. සො න තතොනිදුතං දුක්ඛං දෙමතසුං පටිසංවෙදෙති. ඵොකං දෙනති නො ඛුසුකං, තෙන කසුපො න සජ්ඣෙති. සො න තතොනිදුතං දුක්ඛං දෙමතසුං පටිසංවෙදෙති. චුටං දෙනති නො පණ්ණිං, තෙන කසුපො න සජ්ඣෙති. සො න තතොනිදුතං දුක්ඛං දෙමතසුං පටිසංවෙදෙති. දකුං දෙනති නො සීසං, තෙඤා කසුපො න සජ්ඣෙති. සො න තතොනිදුතං දුක්ඛං දෙමතසුං පටිසංවෙදෙති. අභකකච්චං දෙනති නො සකකච්චං, තෙන කසුපො න සජ්ඣෙති. සො න තතොනිදුතං දුක්ඛං දෙමතසුං පටිසංවෙදෙති.

කසුපෙන වා හී වො තෙ භික්ඛවෙ, ඔවදිසාංඝී, යො වා පතසු කසුපසදිසො. ඔවදිතෙහි ව පත තෙ තථතතාය පටිපජ්ජිතබ්බන්ති.

4 1 5.

ජණණසුතනං.

288. ඵලං මෙ සුතං: ඵකං සමයං භගවා ග්ජඣතෙ විහරති වෙඵචන කලඤ්ඤාහි වාසෙ.

අඵ බො අයසමා මහාකසුපො යෙන භගවා තෙනුපසඬකමී උපසඬකමීනා භගවතනං අඵවාදෙතා ඵකමතනං නිසීදි. ඵකමතනං නිසීතනං බො අයසමතනං මහාකසුපං භගවා ඵතදවොච: ජණණසිදුති නිං කසුප. ගරුකානි බො තෙ¹ ඉමානි සාණානි පංසුකුලානි නිබ්බසනාති. තසමාතිඤ නිං කසුප, ගහපතිකානි වෙච විචරති ඛාරෙහි, නිමනනණෙසු² ච භුඤ්ජාහි, මමඤච සනතිකෙ විහරතිති.

අභං බො භනෙන, දීඝරතනං අරඤ්ඤකො වෙච අරඤ්ඤකතතසු ව වණණවාදී, පිණ්ඩපාතිකො වෙච පිණ්ඩපාතිකතතසු ව වණණවාදී, පංසුකුලීකො වෙච පංසුකුලීකතතසු ව වණණවාදී, තෙච්චරිකො වෙච තෙච්චරිකතතසු ව වණණවාදී, අප්පිචෙජා වෙච අප්පිචෙජතාය ව වණණවාදී, සනතුටෙඤා වෙච සනතුටෙඤා ව වණණවාදී, පච්චිතො වෙච පච්චිතසු ව වණණවාදී, අසංසටෙඤා වෙච අසංසටතතසු ව වණණවාදී, අරභුච්චරියො ඉචච විරියාරමතසු ව වණණවාදී.

නිමපත නිං කසුප, අජඵසං සමපසුමානො දීඝරතනං අරඤ්ඤකො වෙච අරඤ්ඤකතතසු ව වණණවාදී, (ඵලං පෙය්‍යාලො.) පිණ්ඩපාතිකො වෙච -පෙ- පංසුකුලීකො වෙච -පෙ- තෙච්චරිකො වෙච -පෙ- අප්පිචෙජා වෙච -පෙ- සනතුටෙඤා වෙච -පෙ- පච්චිතො වෙච -පෙ- අසංසටෙඤා වෙච -පෙ- අරභුච්චරියො වෙච විරියාරමතසු ව වණණවාදීති?

1. ගරුකානි ව නෙ - මජ්ඣ., සෘ, PTS,
 2. නිමනනානි - මජ්ඣ., සෘ, PTS.

“දො ඛොහං හනො, අථචසෙ සමපසාමානො දීඝරතං ආරඤ්ඤකො වෙව ආරඤ්ඤකතතසා ව චණණවාදී -පෙ- පිණ්ඩපාතිකො වෙව -පෙ- පංසුකුලිකො වෙව -පෙ- තෙව්වරිකො වෙව -පෙ- අපට්චේත, වෙව -පෙ- සනතුට්ඨො වෙව -පෙ- පච්චිනො, වෙව -පෙ- අසංසට්ඨො වෙව -පෙ- ආරභිච්චියො වෙව චිරියාරමසා ව චණණවාදී; අතතා ව දිට්ඨධම්මසුඛචිතාරං සමපසාමානො - පට්ඨමඤ්චජතනං අනුකමපමානො ‘අපෙචතාම පට්ඨමා ජතතා දිට්ඨානුගතිං ආපජේයස.1 යෙ තීර තෙ අහෙසුං බුද්ධානුබුද්ධිසාවකා, තෙ දීඝරතං ආරඤ්ඤකො වෙව අහෙසුං ආරඤ්ඤකතතසා ව චණණවාදීනො පිණ්ඩපාතිකා වෙව අහෙසුං -පෙ- පංසුකුලිකා වෙව අහෙසුං -පෙ- තෙව්වරිකා වෙව අහෙසුං -පෙ- අපට්චේත, වෙව අහෙසුං -පෙ- සනතුට්ඨො වෙව අහෙසුං -පෙ- පච්චිනො, වෙව අහෙසුං -පෙ- අසංසට්ඨො වෙව අහෙසුං -පෙ- ආරභිච්චියො වෙව අහෙසුං චිරියාරමසා ව චණණවාදීනොති. තෙ තථතතාය පට්ඨජජිසානති. තෙසං තං හවිසාති දීඝරතං භිතාය සුඛාය.”

ඉමෙ ඛොහං හනො, දො අථචසෙ සමපසාමානො දීඝරතං ආරඤ්ඤකො වෙව ආරඤ්ඤකතතසා ව චණණවාදී, පිණ්ඩපාතිකො වෙව -පෙ- පංසුකුලිකො වෙව -පෙ- තෙව්වරිකො වෙව -පෙ- අපට්චේත, වෙව -පෙ- සනතුට්ඨො වෙව -පෙ- පච්චිනො වෙව -පෙ- අසංසට්ඨො වෙව -පෙ- ආරභිච්චියො වෙව චිරියාරමසා ව චණණවාදීති.

සාධු, සාධු, කසප, බහුජතභිතාය තීර නිං කසප, පට්ඨනො බහුජතසුඛාය ලොකානුකමපාය අථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානං. තසමාභිත නිං කසප, සාණාති වෙව පංසුකුලාති ඛාරෙති නිබ්බසනාති, පිණ්ඩාය ව චරාති, අරඤ්ඤ ව චිතරාතිති.

4 1 6

බ්වදසුභානං

289. භජගහෙ-

අථ ඛො ආයසමා මහාභාසායො යෙන හගවා තෙනුපසඛකම් -පෙ- එකමනතං නිසිතනං ඛො ආයසමනතං මහා කසපං හගවා එතදවොච: ඔවද කසප භිකුඤු. කරොති කසප භිකුඤුනං ධම්මං කථං. අභා වා කසප, භිකුඤු ඔවදෙයසං නිං වා, අභා වා භිකුඤුනං ධම්මං කථං කරෙයසං නිං වාති.

දුඛිඛවා ඛො හනො හගවා, එතරභි භිකුඤු දෙවචසාකරණෙහි ධම්මෙහි සමනතාගතා, අකම්මා, අපදකම්ණභාහිතො අනුසාසනී. ඉධාහං හනො, අදදනං හණ්ඩුඤ්ච තාම භිකුඤුං ආනිඤ්ඤසා සද්ධිච්චාරිං, ආභිඤ්ඤකඤ්ච තාම භිකුඤුං අනුරුද්ධසා සද්ධිච්චාරිං, අඤ්ඤමඤ්ඤං සුතෙන අච්චාවදනො “එහි භිකුඤු, කො බහුතරං හාසියාති, කො සුඤ්ඤතරං හාසියාති, කො චිරතරං හාසියාති”ති

1 ආපජේයසා - මජ්ඣ.

අඵ බො භගවා අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආමනොති: “එහි තිං භික්ඛුං මම වචනෙන භණ්ණිඤ්ඤා භික්ඛුං ආනන්දස්ස සඤ්චිභාරී, ආභිඤ්ඤා කඤ්ඤා භික්ඛුං අනුරුඤ්ඤා සඤ්චිභාරීං ආමනොති සජ්ඣා ආයස්මනො ආමනොති”ති. එවං භනොති බො සො භික්ඛු භගවතො පටිසසුතා යෙන තෙ භික්ඛු තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිතා තෙ භික්ඛු එතදවොච: “සජ්ඣා ආයස්මනො ආමනොති”ති. ‘එවමාචුසො’ති බො තෙ භික්ඛු තස්ස භික්ඛුතො පටිසසුතා යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමිසු. උපසඛිකමිතා භගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසිනො බො පන තෙ භික්ඛු භගවා එතදවොච: සච්චං කීර තුලෙන භික්ඛවෙ, අඤ්ඤමඤ්ඤං සුතෙන අච්චාවදඵ, “එහි භික්ඛු කො ඛහුතරං භාසිස්සති, කො සුන්දරතරං භාසිස්සති, කො විරතරං භාසිස්සති”ති එවං භනොති.

කීන්තු මෙ තුලෙන භික්ඛවෙ, එවං ධම්මං දෙසිතං ආජානාථ? “එඵ තුලෙන භික්ඛවෙ, අඤ්ඤමඤ්ඤං සුතෙන අච්චාවදඵ: ‘එහි භික්ඛු, කො ඛහුතරං භාසිස්සති, කො සුන්දරතරං භාසිස්සති, කො විරතරං භාසිස්සති’”ති. ‘තො භෙතං භනොත, තො වෙ කීර තුලෙන භික්ඛවෙ, එවං ධම්මං දෙසිතං අජානාථ, අඵ කිඤ්චරති තුලෙන මොඝපුරිසා, කිං ජානන්තා කිං පස්සන්තා එවං ස්වාකඛාතෙ ධම්මචිතයෙ පබ්බජිතා සමානා අඤ්ඤමඤ්ඤං සුතෙන අච්චාවදඵ: “එහි භික්ඛු කො ඛහුතරං භාසිස්සති, කො සුන්දරතරං භාසිස්සති, කො විරතරං භාසිස්සති”ති.

අඵ බො තෙ භික්ඛු භගවතො පාදෙසු සිරසා නිපතිතා භගවන්තං එතදවොචු: අච්චයො තො භනොත, අච්චගමා යථා බාලෙ, යථා මුලුක්ඛ, යථා අකුහලෙ යෙ මයං එවං ස්වාකඛාතෙ ධම්මචිතයෙ පබ්බජිතා සමානා අඤ්ඤමඤ්ඤං සුතෙන අච්චාවදිමා: “එහි භික්ඛු කො ඛහුතරං භාසිස්සති, කො සුන්දරතරං භාසිස්සති, කො විරතරං භාසිස්සති”ති. තෙසං තො භනොත, භගවා අච්චයං අච්චයතො පභිගණ්ණාතු ආයතීං සංවර්ගතී.

තඛිස තුලෙන භික්ඛවෙ, අච්චයො අච්චගමා, යථා බාලෙ යථා මුලුක්ඛ යථා අකුහලෙ, යෙ¹ තුලෙන එවං ස්වාකඛාතෙ ධම්මචිතයෙ පබ්බජිතා සමානා අඤ්ඤමඤ්ඤං සුතෙන අච්චාවදිත්ථ: “එහි භික්ඛු, කො ඛහුතරං භාසිස්සති, කො සුන්දරතරං භාසිස්සති, කො විරතරං භාසිස්සති”ති. යතො ච බො තුලෙන භික්ඛවෙ, අච්චයං අච්චයතො දිස්වා යථාධම්මං පටිකරොථ, තං වො මයං අච්චයං පටිගණ්ණාම.² චුඤ්චි හෙසා භික්ඛවෙ, අරියස්ස චිතයෙ යො අච්චයං අච්චයතො දිස්වා යථාධම්මං පටිකරොති, ආයතීඤ්ඤා සංවරං ආපඤ්ඤතිති.

1 යං - සී | 2 පටිගණ්ණාම මජ්ඣං.

4. 1. 7.

දුතියඛවාදසුභතං

290. ඝාච්ඡ්ඵියං-1

අථ ඛො ආයස්වා මහාකසුපො යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම් -පෙ- එකමනනං නිසිනනං ඛො ආයස්මනනං මහාකසුපං භගවා එතදවොච: ඔවද කසුප භික්ඛු, කරොති කසුප භික්ඛුතං ධම්මං කථං. අහං වා කසුප භික්ඛු ඔවදයොං, ජිං වා. අහං වා භික්ඛුතං ධම්මං කථං කරොයොං, ජිං වාහි.

දුඛඛවා ඛො භනෙති, භගවා එතරහි භික්ඛු දෙවචස්සකරණෙහි ධම්මෙහි සමනනාගතා, අකඛමා අපදකඛිණ්ණාහිතො අනුසාසතිං. යස්ස කසුපි භනෙත,² සඤ්ඤා නච්ඡි කුසලෙසු ධම්මෙසු, හිරි³ නච්ඡි කුසලෙසු ධම්මෙසු, මඛනපපං නච්ඡි කුසලෙසු ධම්මෙසු, චිරියං නච්ඡි කුසලෙසු ධම්මෙසු, පඤ්ඤා නච්ඡි කුසලෙසු ධම්මෙසු, තස්ස යා රතති වා දිවසො වා ආගච්ඡති⁴, භානියෙව පාටිකඛිඤා කුසලෙසු ධම්මෙසු, තො චුද්ධි.

සෙය්‍යථාපි භනෙත කාලපකෙඛි ව්‍යදස්ස යා රතති වා දිවසො වා ආගච්ඡති, භායතෙව වණ්ණෙත, භායති මණ්ඩලෙත, භායති ආභාය, භායති ආරොහපරිණාහෙත. එවමෙව ඛො භනෙත, යස්ස කසුපි සඤ්ඤා නච්ඡි කුසලෙසු ධම්මෙසු, හිරි නච්ඡි -පෙ- මඛනපපං නච්ඡි -පෙ- චිරියං නච්ඡි -පෙ- පඤ්ඤා නච්ඡි කුසලෙසු ධම්මෙසු, තස්ස යා රතති වා දිවසො වා ආගච්ඡති, භානියෙව පාටිකඛිඤා කුසලෙසු ධම්මෙසු, තො චුද්ධි

අස්සඤ්ඤා පුරිසපුඤ්ඤාලොභි භනෙත, පරිහානමෙතං. අභිරිතො පුරිස- පුඤ්ඤාලොභි භනෙත, පරිහානමෙතං අනොවතාපි පුරිසපුඤ්ඤාලොභි භනෙත, පරිහානමෙතං. කුච්ඡිතො පුරිසපුඤ්ඤාලොභි භනෙත, පරිහානමෙතං. දුපපඤ්ඤා පුරිසපුඤ්ඤාලොභි භනෙත පරිහානමෙතං. කොධිතො පුරිස- පුඤ්ඤාලොභි භනෙත, පරිහානමෙතං. උපතාහි පුරිසපුඤ්ඤාලොභි භනෙත, පරිහානමෙතං ත සන්ති භික්ඛු ඔවාදකාති භනෙත, පරිහානමෙතං.

යස්ස කසුපි භනෙත, සඤ්ඤා අච්ඡි කුසලෙසු ධම්මෙසු, හිරි අච්ඡි කුසලෙසු ධම්මෙසු, මඛනපපං අච්ඡි කුසලෙසු ධම්මෙසු, චිරියං අච්ඡි කුසලෙසු ධම්මෙසු, පඤ්ඤා අච්ඡි කුසලෙසු ධම්මෙසු, තස්ස යා රතති වා දිවසො වා ආගච්ඡති, චුද්ධියෙව පාටිකඛිඤා කුසලෙසු ධම්මෙසු, තො පරිහානි.

සෙය්‍යථාපි භනෙත, ජුණ්හං ජකඛි ව්‍යදස්ස යා රතති වා දිවසො වා ආගච්ඡති, වඩ්ඪතෙව වණ්ණෙත, වඩ්ඪති මණ්ඩලෙත, වඩ්ඪති ආභාය, වඩ්ඪති ආරොහපරිණාහෙත. එවමෙව ඛො භනෙත යස්ස කසුපි සඤ්ඤා අච්ඡි කුසලෙසු ධම්මෙසු, හිරි අච්ඡි -පෙ- මඛනපපං අච්ඡි -පෙ- චිරියං අච්ඡි -පෙ- පඤ්ඤා අච්ඡි කුසලෙසු ධම්මෙසු, තස්ස යා රතති වා දිවසො වා ආගච්ඡති, චුද්ධියෙව පාටිකඛිඤා කුසලෙසු ධම්මෙසු, තො පරිහානි.

1 රාජගහෙ 2. භනෙත භික්ඛුතො සි 1, 3] හිරි - ඡෙස. 4. ආගච්ඡති - සිඉ. විභරහි වෙච්චනො, මඡසං - සඤා.

සද්ධො පුරිසපුග්ගලොති භනෙන, අපරිභානමෙතං. හිරිමා පුරිස-
පුග්ගලොති භනෙන, අපරිභානමෙතං. ඔත්තාපි පුරිසපුග්ගලොති භනෙන,
අපරිභානමෙතං. ආරඬ්ඵිවිරියො පුරිසපුග්ගලොති භනෙන, අපරිභානමෙතං.
පඤ්ඤවා පුරිසපුග්ගලොති භනෙන, අපරිභානමෙතං. අකෙකාධනො පුරිස-
පුග්ගලොති භනෙන, අපරිභානමෙතං. අනුපතාහි පුරිසපුග්ගලොති භනෙන,
අපරිභානමෙතං. සන්ති භික්ඛු ඔවාදකාති භනෙන, අපරිභානමෙතන්ති.

සාධු සාධු කසප, යසං කසසච්චි කසප, සද්ධා තන්ති කුසලෙසු ධම්මෙසු,
හිරි තන්ති -පෙ- ඔත්තපපං තන්ති -පෙ- විරියං තන්ති -පෙ- පඤ්ඤ තන්ති
කුසලෙසු ධම්මෙසු, තසං යා රත්ති වා දිවසො වා ආගච්ඡති, භාතියෙව
පාටිකඛිං කුසලෙසු ධම්මෙසු, නො චුද්ධි.

සෙය්‍යථාපි කසප, කාලපතෙඛි ව්‍යදස්ස යා රත්ති වා දිවසො වා
ආගච්ඡති, භායතෙව වණෙණන, භායති මණ්ඩලෙන, භායති ආභාය,
භායති ආරොහපරිණාහෙන, ඵවමෙව ඛො කසප, යසං කසසච්චි සද්ධා
තන්ති කුසලෙසු ධම්මෙසු, හිරි තන්ති -පෙ- ඔත්තපපං තන්ති -පෙ- විරියං
තන්ති -පෙ- පඤ්ඤ තන්ති කුසලෙසු ධම්මෙසු, තසං යා රත්ති වා දිවසො වා
ආගච්ඡති, භාතියෙව පාටිකඛිං කුසලෙසු ධම්මෙසු, නො චුද්ධි

අසංඝො පුරිසපුග්ගලොති කසප, පරිභානමෙතං. අහිරිකො - පෙ-
අන්තොත්තාපි -පෙ- කුසිතො -පෙ- දුපපඤ්ඤ -පෙ- කොධනො -පෙ-
උපතාහි පුරිසපුග්ගලොති කසප, පරිභානමෙතං. න සන්ති භික්ඛු
ඔවාදකාති කසප, පරිභානමෙතං.

යසං කසසච්චි කසප, සද්ධා අන්ති කුසලෙසු ධම්මෙසු. හිරි -පෙ-
ඔත්තපපං -පෙ- විරියං -පෙ- පඤ්ඤ, අන්ති කුසලෙසු ධම්මෙසු, තසං යා
රත්ති වා දිවසො වා ආගච්ඡති, චුද්ධියෙව පාටිකඛිං කුසලෙසු ධම්මෙසු,
නො පරිභානි

සෙය්‍යථාපි කසප, ජුණ්හපතෙඛි ව්‍යදස්ස යා රත්ති වා දිවසො වා
ආගච්ඡති, වසිතෙව වණෙණන, වසිති මණ්ඩලෙන, වසිති ආභාය,
වසිති ආරොහපරිණාහෙන. ඵවමෙව ඛො කසප, යසං කසසච්චි සද්ධා
අන්ති කුසලෙසු ධම්මෙසු, හිරි අන්ති -පෙ- ඔත්තපපං අන්ති -පෙ- විරියං අන්ති
-පෙ- පඤ්ඤ අන්ති කුසලෙසු ධම්මෙසු, තසං යා රත්ති වා දිවසො වා
ආගච්ඡති, චුද්ධියෙව පාටිකඛිං කුසලෙසු ධම්මෙසු, නො පරිභානි

සද්ධො පුරිසපුග්ගලොති කසප, අපරිභානමෙතං. හිරිමා - පෙ-
ඔත්තාපි -පෙ- ආරඬ්ඵිවිරියො -පෙ- පඤ්ඤවා -පෙ- අකෙකාධනො -පෙ-
අනුපතාහි පුරිසපුග්ගලොති කසප, අපරිභානමෙතං. සන්ති භික්ඛු ඔවාද-
කාති කසප, අපරිභානමෙතන්ති.

4. 1. 8

නනිය ඛවාදසුතනං

291 ඝාවජචීයං¹-

අථ බො ආයසමා මහාකසයපො යෙන භගවා තෙනුපසඛනමි -පෙ-
ඵකමනනං නිසිනනං බො ආයසමනනං මහාකසයපං භගවා ඵතදවොච:
“මවද කසයප, භික්ඛු, කරොති කසයප, භික්ඛුතං ධමමිං කථං. අහං වා කසයප,
භික්ඛු² මවදෙය්‍ය තිං වා. අහං වා භික්ඛුතං ධමමිං කථං කරෙය්‍යං, තිං
වාහි.

දුබ්බවා බො භනෙන,³ ඵතරහි භික්ඛු, දොවසයකරණෙති ධමෙමහි
සමනනාගතා, අකඛවා, අපපදඛඛිණ්ණාහිනො අනුසාසතිනති.

තථා හි පන කසයප දුබ්බ ඵෙරා භික්ඛු ආරඤ්ඤකා වෙච අහෙසුං
ආරඤ්ඤකතතසය ව වණණවාදිනො. පිණ්ඩපාතිකා වෙච අහෙසුං පිණ්ඩපාති
කතතසය ව වණණවාදිනො. පංසුකුලිකා වෙච අහෙසුං පංසුකුලිකතතසය ව
වණණවාදිනො. තෙවීචරිකා වෙච අහෙසුං තෙවීචරිකතතසය ව වණණ-
වාදිනො. අපපිච්ඡා වෙච අහෙසුං අපපිච්ඡතාය ව⁴ වණණවාදිනො සනතුධො
වෙච අහෙසුං සනතුධො⁵ ව වණණවාදිනො පවිචිතනා වෙච අහෙසුං
පවිචෙකසය ව වණණවාදිනො. අසංසධො වෙච අහෙසුං අසංසග්ගසය ව
වණණවාදිනො. ආරඤ්චීරියො වෙච අහෙසුං චීරියාරභසය ව වණණවාදිනො.

තත්‍ර යො හොති භික්ඛු ආරඤ්ඤකො වෙච ආරඤ්ඤකතතසය ව වණණ-
වාදී, පිණ්ඩපාතිකො වෙච පිණ්ඩපාතිකතතසය ව වණණවාදී, පංසුකුලිකො
වෙච පංසුකුලිකතතසය ව වණණවාදී, තෙවීචරිකො වෙච තෙවීචරිකතතසය
ව වණණවාදී, අපපිච්ඡා වෙච අපපිච්ඡතාය ව වණණවාදී, සනතුධො
වෙච සනතුධො⁵ ව වණණවාදී, පවිචිතනා වෙච පවිචෙකසය ව වණණවාදී,
අසංසධො වෙච අසංසග්ගසය ව වණණවාදී, ආරඤ්චීරියො වෙච
චීරියාරභසය ව වණණවාදී, තං ඵෙරා භික්ඛු ආසනෙන නිමනෙනනති “ඵහි
භික්ඛු, කො නාමායං⁶ භික්ඛු, හද්දකො වතායං භික්ඛු, සිකඛාකාමො වතායං
භික්ඛු, ඵහි භික්ඛු, ඉදං ආසනං නිසීද්දති”ති.

තත්‍ර කසයප, තවාතං භික්ඛුතං ඵචං හොති. ‘යො භීර සො හොති
භික්ඛු ආරඤ්ඤකො වෙච ආරඤ්ඤකතතසය ව වණණවාදී, පිණ්ඩපාතිකො
වෙච -පෙ- පංසුකුලිකො වෙච - තෙවීචරිකොච වෙච -පෙ- අපපිච්ඡා
වෙච -පෙ- සනතුධො වෙච -පෙ- පවිචිතනා වෙච -පෙ- අසංසධො
වෙච -පෙ- ආරඤ්චීරියො වෙච චීරියාරභසය ව වණණවාදී, තං ඵෙරා
භික්ඛු ආසනෙන නිමනෙනනති “ඵහි භික්ඛු කො නාමායං, හද්දකො වතායං
භික්ඛු සිකඛාකාමොචතායං භික්ඛු “ඵහි භික්ඛු, ඉදං ආසනං නිසීද්දති. තෙ
තථතතාය පටිපප්පනති. තෙසං තං හොති දීඝරතනං හිතාය සුඛාය.

1 රාජගහෙ කලඤ්ඤ නිවාපෙ - ඡේසං, ඝා. 2. සිකඛුතං - ඡේසං. 3. භනෙන
භගවා - සිමු. 4 අපපිච්ඡාය ව සිමු, සි 2. 5 පනතුධොතාය ව - සි 2.
6. කොනාමො අං - සිමු සි 1, 2.

එතරහි පත කසසප, ථෙරු හිකුනු න වෙව ආරඤ්ඤකා න ව ආරඤ්ඤකතනස්ස ව වණණවාදිනො. න වෙව පිණ්ඩපාභිකා න ව පිණ්ඩපාභිකතනස්ස ව වණණවාදිනො. න වෙව පංසුකුලිකා න ව පංසුකුලිකතනස්ස ව වණණවාදිනො. න වෙව තෙව්වරිකා න ව තෙව්වරිකතනස්ස ව වණණවාදිනො. න වෙව අපට්ඨත්, න ව අපට්ඨත්තාය ව වණණවාදිනො. න වෙව සනතුට්ඨා න ව සනතුට්ඨාය ව වණණවාදිනො. න වෙව පවිච්ඡිකා න ව පවිච්ඡෙකස්ස ව වණණවාදිනො. න වෙව අසංසට්ඨා න ව අසංසග්ගස්ස ව වණණවාදිනො. න වෙව ආරභිවරියා න ව විරියාරමභාස්ස ව වණණවාදිනො.

තනු යො හොති හිකුනු ඤානො යසසී ලාභී විවරපිණ්ඩපාතසෙතාසතනිලාතපච්චයභෙසජ්ජපරිකාරානං, තං ථෙරු හිකුනු ආසනෙන නිමනෙතනති “එහි හිකුනු, කො තාමායං හිකුනු, හඳුකො වතායං හිකුනු, සමුභවමාරිකාමො වතායං හිකුනු, එහි හිකුනු, ඉදං ආසනං, නිසීද්දහි”ති.

තනු කසසප නවානං හිකුනුනං එවං හොති: “යො කීර සො හොති හිකුනු ඤානො යසසී ලාභී විවරපිණ්ඩපාතසෙතාසතනිලාතපච්චයභෙසජ්ජපරිකාරානං, තං ථෙරු හිකුනු ආසනෙන නිමනෙතනති “එහි හිකුනු කොතාමායං හිකුනු, හඳුකො වතායං හිකුනු: සමුභවමාරිකාමො වතායං හිකුනු, එහි හිකුනු, ඉදං ආසනං, නිසීද්දහි තෙ තථතතාය පටිපජ්ජනති කෙසං තං හොති දීඝරතනං අභිතාය දුකඛාය.

යං හි තං කසසප, සමමාවදමානො වදෙය්‍ය උපද්දතා මුභමමාරී මුභමමාරුපද්දවෙත, අභිභවතා¹ මුභමමාරී මුභමමාරුභවතෙතාති² එවංහිතං කසසප සමමාවදනො වදෙය්‍ය² උපද්දතා මුභමමාරී මුභමමාරුපද්දවෙත අභිභවතා මුභමමාරී මුභමමාරුභවතෙතාති.

4. 1. 9.

කුතාහිඤ්ඤානං

292. සාවජ්ඣං-

අහං හිකුනුවෙ, යාවදෙ ආකඛාමි විවිච්චව ව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සචිතකතං සච්චාරං විවෙකජං පිතිත්‍රධං පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරමි. කසසපසාපි හිකුනුවෙ, යාවදෙ³ ආකඛාමි විවිච්චව ව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සචිතකතං සච්චාරං විවෙකජං පිතිත්‍රධං පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති.

1. අභිපඤ්ඤා - මජ්ඣ. 2 මුභමමාරී අභිපඤ්ඤානාහි - මජ්ඣ.
 3. කීකාහිඤ්ඤා - මජ්ඣ. 4. යාවදෙ - මජ්ඣ.

අහං භික්ඛවෙ, යාවදෙ¹ ආකඛියාමි විතකකච්චාරානං චූපසමී අජකිත්තං සමපසාදනං වෙනසො ඵකොද්දිභාවං අවිතකකං අච්චාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ක්ඛානං උපසමපජ්ජ විහරමි. කසයපොපි භික්ඛවෙ, යාවදෙ¹ ආකඛියාමි විතකකච්චාරානං චූපසමී. -පෙ- දුතියං ක්ඛානං උපසමපජ්ජ විහරති.

අහං භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛියාමි පිතියා ව විරුගා උපෙකකකො ව විහරමි' සතො ව සමපජානො. සුඛං ව කායෙන පටිසංවෙදෙමි. යං තං අරියා ආවිකකන්ති 'උපෙකකකො සතීමා සුඛවිහාරී'ති තතීයං ක්ඛානං උපසමපජ්ජ විහරාමි. කසයපොපි භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛියාමි -පෙ- තතීයං ක්ඛානං උපසමපජ්ජ විහරති.

අහං භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛියාමි සුඛස්ස ව පභාණා දුකඛස්ස ව පභාණා පුබ්බෙව සොමතස්ස දෙමතස්සානං අභ්ගමා අදුකඛමිසුඛං උපෙකකානං උපරිසුද්ධිං වතුභං ක්ඛානං උපසමපජ්ජ විහරමි. කසයපොපි භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛියාමි සුඛස්ස ව පභාණා දුකඛස්ස ව පභාණා -පෙ- වතුභං ක්ඛානං උපසමපජ්ජ විහරති.

අහං භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛියාමි සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිඝසඤ්ඤානං අභ්ගමා තාතත්තසඤ්ඤානං අමතසිකාරා 'අතනතො ආකාසො'ති ආකාසානඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ විහරාමි. කසයපොපි භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛියාමි සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා -පෙ- ආකාසානඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ විහරති.

අහං භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛියාමි සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතිකකමම 'අතනතං විඤ්ඤාණ'න්ති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ විහරමි. කසයපොපි භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛියාමි සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතිකකමම 'අතනතං විඤ්ඤාණ'න්ති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ විහරති.

අහං භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛියාමි සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම 'තථී කිඤ්ඤි'ති ආකීඤ්ඤවඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ විහරමි. කසයපොපි භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛියාමි -පෙ- ආකීඤ්ඤවඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ විහරති.

අහං භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛියාමි සබ්බසො ආකීඤ්ඤවඤ්ඤායතනං සමතිකකමම තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ විහරාමි. කසයපොපි භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛියාමි -පෙ- තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසමපජ්ජ විහරති.

1. යාවදෙව - සිඉ.

අහං භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛිංමි අනෙකවිහිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනු-
 හොමි: එකොපි හුනා ඛනුධා හොමි ඛනුධාපි හුනා එකො හොමි. ආවිභාවං
 තිරොභාවං තිරොකුඛිධං තිරොපාකාරං තිරොපබ්බතං අසජ්ජමානො
 ගච්ඡාමි. සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ. පඨවියාපි උච්චුජ්ජනීච්චුජ්ජං කරොමි
 සෙය්‍යථාපි උදකෙ. උදකෙපි අභෙජ්ජමානෙ ගච්ඡාමි සෙය්‍යථාපි පඨවියං.
 ආකාසෙපි පලලඛෙකත වඛකමාමි¹ සෙය්‍යථාපි පකඛි සකුණො. ඉමෙපි
 වජ්ඣමසුරියෙ එවචචඛිද්ධිකෙ එවචචභානුභාවෙ පාණිතා පරාමසාමි
 පරිමජ්ජාමි. යාව බ්‍රහ්මලොකාපි කායෙත වසං වතෙතමි. කසපොපි භක්ඛවෙ,
 යාවදෙ ආකඛිති අනෙකවිහිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුහොති -පෙ- යාව බ්‍රහ්ම
 ලොකාපි කායෙත වසං වතෙතති.

අහං භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛිංමි දිබ්බාය සොතධාතුයා විසුද්ධාය
 අතිකතනාමානුසිකාය උභො සද්දෙ සුණාමි දිබ්බෙ ව මානුසෙ ව යෙ දුරෙ
 සනතිකෙ ව. කසපොපි භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛිති දිබ්බාය සොතධාතුයා
 උභොසද්දෙ සුණාමි -පෙ- යෙ දුරෙ සනතිකෙ ව.

අහං භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛිංමි, පරසතතානං පරපුග්ගලානං
 චෙතසා චෙතො පරිච්ච පජානාමි: සරාගං වා විතතං සරාගං විතතනති
 පජානාමි. විතරාගං වා විතතං විතරාගං විතතනති පජානාමි. සදෙසං වා
 විතතං -පෙ- විතදෙසං වා විතතං -පෙ- සමොභං වා විතතං -පෙ- විත-
 මොභං වා විතතං -පෙ- සඛිඛිතතං වා විතතං -පෙ- විකඛිතතං වා
 විතතං -පෙ- මහග්ගතං වා විතතං -පෙ- අමහග්ගතං වා විතතං -පෙ-
 සඋතතරං වා විතතං -පෙ- අනුතතරං වා විතතං -පෙ- සමාහිතං වා
 විතතං -පෙ- අසමාහිතං වා විතතං -පෙ- විච්චතතං වා විතතං -පෙ- අවිච්චතතං
 වා විතතං අවිච්චතතං විතතනති පජානාමි. කසපොපි භික්ඛවෙ, යාවදෙ
 ආකඛිති පරසතතානං පරපුග්ගලානං චෙතසා චෙතො පරිච්ච පජානාමි:
 සරාගං වා විතතං සරාගං විතතනති පජානාමි -පෙ- අවිච්චතතං වා විතතං
 අවිච්චතතං විතතනති පජානාමි.

අහං භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛිංමි අනෙකවිහිතං පුබ්බෙතිවාසං
 අනුසාරාමි - සෙසප්පිදං: “එකමපි ජාතීං දොපි ජාතියො තිසොපි ජාතියො
 වතසොපි ජාතියො පඤ්චපි ජාතියො දසපි ජාතියො වීසමපි ජාතියො
 තිංසමපි ජාතියො චන්තාමිසමපි ජාතියො පඤ්ඤසමපි ජාතියො ජාතිසතමපි
 ජාතිසග්ගසමපි ජාතිසතසභසමපි, අනෙකෙපි සංවට්ඨකපෙ අනෙකෙපි
 විචට්ඨකපෙ අනෙකෙපි සංවට්ඨවිචට්ඨකපෙ “අච්චුත්‍රාසිං එවං නාමො එවං
 ගොතෙනා එවං වණේණා එවමාභාරො එවං සුබද්දකච්චිසංවෙදී එවමාසු-
 පරියනෙනා සො තතො චුතො අච්චුත්‍ර උදපාදිං. තත්‍රාපාසිං එවන්තාමො
 එවංගොතෙනා. එවංවණේණා එවමාභාරෙ එවං සුබද්දකච්චිසංවෙදී
 එවමාසුපරියනෙනා. සො තතො චුතො ඉච්චපපනො”ති. ඉති සාකාරං
 සඋදෙදසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරාමි, කසපොපි භික්ඛවෙ,
 යාවදෙ ආකඛිති අනෙකවිහිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරාමි - සෙසප්පිදං:
 “එකමපි ජාතීං -පෙ- ඉච්චපපනො”ති ඉති සාකාරං සඋදෙදසං අනෙකවිහිතං
 පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරාමි.

1. කමාමි - මජ්ඣ.

අහං භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛිංමි දිබ්බෙන චක්ඛුතා විසුඤ්චන අතීක්ඛනනමානුසකෙන සතෙන පසාංඝී: වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පඤ්ඤෙ සුවඤ්ඤෙ දුබ්බඤ්ඤෙ සුගතෙ දුගතෙ යථාකල්පිතෙ සතෙන පජාතාමි. ‘ඉමෙ චත භොනො: සත්තා: කායදුච්චරිතෙන සමන්තා: ගතා වච්චුච්චරිතෙන සමන්තා:ගතා මනොදුච්චරිතෙන සමන්තා:ගතා අරියානං උපවාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකමමසමාදතා. තෙ කායසා භෙද පරමමරුණා අපායං දුගතීං චිතිපාතං නිරයං උපපන්නා. ඉමෙ චා පත භොනො: සත්තා: කායසුච්චරිතෙන සමන්තා:ගතා වච්චුච්චරිතෙන සමන්තා: ගතා මනොසුච්චරිතෙන සමන්තා:ගතා අරියානං අනුපවාදකා සමමාදිට්ඨිකා සමමාදිට්ඨිකමමසමාදතා. තෙ කායසාභෙද පරමමරුණා සුගතීං සග්ගං ලොකං උපපන්නා’ති ඉති දිබ්බෙන චක්ඛුතා විසුඤ්චන අතීක්ඛනනමානුසකෙන සතෙන පසාංඝී: වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පඤ්ඤෙ සුවඤ්ඤෙ දුබ්බඤ්ඤෙ සුගතෙ දුගතෙ යථාකල්පිතෙ සතෙන පජාතාමි කසපොපි භික්ඛවෙ, යාවදෙ ආකඛිංමි දිබ්බෙන චක්ඛුතා විසුඤ්චන අතීක්ඛනනමානුසකෙන සතෙන පසාංඝී -පෙ- වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පඤ්ඤෙ සුවඤ්ඤෙ දුබ්බඤ්ඤෙ සුගතෙ දුගතෙ යථාකල්පිතෙ සතෙන පජාතාමි.

අහං භික්ඛවෙ, ආසවානං බයා අතාසවං වෙතොවිමුතතීං පඤ්ඤා-විමුතතීං දිට්ඨව ඛමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතී: උපසම්පජ්ජ විහරතී. කසපොපි භික්ඛවෙ, ආසවානං බයා අතාසවං වෙතොවිමුතතීං පඤ්ඤා-විමුතතීං දිට්ඨව ඛමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකතී: උපසම්පජ්ජ විහරතීති.

4. 1. 10.

භික්ඛුනුපසාංගසුතනං

293 එකං සමයං ආයසමා මහාකසාපො ආචර්ජ්ජයං විහරති ජෙත-වනෙ අනාඨපිණ්ඩිකසා ආරාමෙ අථ බො ආයසමා ආනන්දො පුබ්බඤ්ඤාසමයං නිවාසෙති, පතනච්චරමාදය යෙනායමා මහාකසාපො තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්ති, ආයසමනං මහාකසාපං එතදවොච: “ආයාම භනෙත, කසප, යෙනඤ්ඤතරො භික්ඛුනුපසාංගො තෙනුපසඛිකම්සාමා”ති.

ගච්ඡ නිං ආට්ඨසො ආනන්ද, බහුකීච්චො නිං බහුකරණීයොති

දුතියමපි බො ආයසමා ආනන්දො ආයසමනං මහාකසාපං එතදවොච: “ආයාම භනෙත කසප, යෙනඤ්ඤතරො භික්ඛුනුපසාංගො තෙනුපසඛිකම්සාමා”ති

ගච්ඡ නිං ආට්ඨසො ආනන්ද, බහුකීච්චො නිං බහුකරණීයොති.

තතියමපි බො ආයසමා ආනන්දො, ආයසමනං මහාකසාපං එතදවොච: “ආයාම භනෙත කසප, යෙනඤ්ඤතරො භික්ඛුනුපසාංගො තෙනුපසඛිකම්සාමා”ති.

අථ ඛො අයස්මා මහාකසුපො පුබ්බතභසමයං නිවාසෙති; පතන-
විචරමාදය අයස්මතා; අතඤ්ඤ පච්ඡාසමණෙන යෙනඤ්ඤතරො; භික්ඛුනු-
පස්සයො තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිති; පඤ්ඤතො අසතෙ නිසීදී.

අථඛො සම්බහුලා භික්ඛුනීයො යෙනායස්මා මහාකසුපො තෙනු-
සඛකමිංසු. උපසඛකමිති; අයස්මතනං මහාකසුපං අභිවාදෙති; එකමතනං
නිසීදිංසු. එකමතනං නිසීතනා ඛො නා භික්ඛුනීයො අයස්මා මහාකසුපො
ධම්මියා කථාය සඤ්ඤෙසි සමාදපෙසි සමුතොතෙරෙසි සමපහංසෙසි.
අථ ඛො අයස්මා මහාකසුපො; නා භික්ඛුනීයො ධම්මියා කථාය සඤ්ඤෙසි; නා
සමාදපෙති; සමුතොතෙරෙති; සමපහංසීතනා; උච්චායාසතා; පකකමි

අථ ඛො පුලලනීයා භික්ඛුනී අතතනමතා; අතතනමතවාචං නිච්ඡා-
රෙසි: “කිං පතයො;¹ මහාකසුපො අයසං අතඤ්ඤ වෙදෙහමුනිතො
සමුච්චා ධම්මං භාසිතබ්බං මඤ්ඤති? සෙයාථාපි තාම සුච්චාණීරකො සුචි-
කාරසං සනතිකෙ සුචි. විකෙකතබ්බං මඤ්ඤෙය්, එවමෙවං අයො
මහාකසුපො අයසං අතඤ්ඤ වෙදෙහමුනිතො සමුච්චා ධම්මං භාසිතබ්බං
මඤ්ඤති”ති.

අසොසි ඛො අයස්මා මහාකසුපො පුලලනීයා භික්ඛුනීයා ඉමං
වාචං භාසමානාය. අථ ඛො අයස්මා මහාකසුපො අයස්මතනං අතඤ්ඤ
එතදවොච: කිනනු ඛො අාටුසො අතඤ්ඤ, අහං සුච්චාණීරකො, නිං
සුචිකාරො? උදුහු අහං සුචිකාරො, නිං සුච්චාණීරකො”ති? බමථ² භනො
කසුප, බාලො මාභූගාමොති

අතමෙති නිං අාටුසො අතඤ්ඤ, මා තෙ සංසො උතතරිං³ උපපරිකම්.

තං කිං මඤ්ඤෙසි අාටුසො අතඤ්ඤ? අපි නු නිං භගවතො සමුච්චා
භික්ඛුසංසෙ උපනීතො: “අහං භික්ඛවෙ, යාවදෙ අකඛිනිමි, විච්චෙවච
කාමෙති විච්චව අකුසලෙති ධම්මෙති සවිතකකං සච්චාරං විචෙකජං
පිනිසුඛං පඨමං කුතං උපසමපජ්ඡ විහරාමි. අතඤ්ඤෙපි භික්ඛවෙ, යාවදෙ
අකඛිනිමි විච්චෙවච කාමෙති විච්චව අකුසලෙති ධම්මෙති සවිතකකං
සච්චාරං විචෙකජං පිනිසුඛං පඨමං කුතං උපසමපජ්ඡ විහරති”ති?

‘තො භෙතං භනො.’

අහං ඛො අාටුසො භගවතො සමුච්චා භික්ඛුසංසෙ උපනීතො:
“අහං භික්ඛවෙ, යාවදෙ අකඛිනිමි විච්චෙවච කාමෙති විච්චව
අකුසලෙති ධම්මෙති සවිතකකං සච්චාරං විචෙකජං පිනිසුඛං පඨමං කුතං
උපසමපජ්ඡ විහරාමි. කසුපොපි භික්ඛවෙ, යාවදෙ අකඛිනිමි විච්චෙවච
කාමෙති විච්චව අකුසලෙති ධම්මෙති - පෙ - පඨමං කුතං උපසමපජ්ඡ -
විහරති”ති

(තවතනං අනුපුබ්බවිහාරසමාපතනීතං පඤ්ඤනාඤ්ඤ අභිඤ්ඤාණං
පෙය්‍යාලො ⁴)

1. පත අයො-මජ්ඣ, සා, PTS. 2. බම-මජ්ඣ. 3. උතතරි - මජ්ඣ.
4. අභිඤ්ඤාණං විහාරො වෙදිතවෙධා - මජ්ඣ,

තං කීං මඤ්ඤසි ආට්ටසො ආනන්ද, අපි නු භං භගවතො සමමුඛා භික්ඛුසඛෙස උපනීතො “අභං භික්ඛවෙ, ආසවානං ඛයං අනාසවං වෙතො- විමුත්තිං පඤ්ඤවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ඛමෙම සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරාමි. ආනන්දෙපි භික්ඛවෙ, අසවානං ඛයං අනාසවං වෙතො විමුත්තිං පඤ්ඤවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ඛමෙම සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති”ති?

‘තො භෙනං භනෙත.’

අභං ඛො ආට්ටසො භගවතො සමමුඛා භික්ඛුසඛෙස උපනීතො “අභං භික්ඛවෙ, ආසවානං ඛයං අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ඛමෙම සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකත්වා විහරාමි. කසාපොපි භික්ඛවෙ ආසවානං ඛයං අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ඛමෙම සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති”ති.

සත්තරත්තං වා සො ආට්ටසො තාභං අධිස්ඨාරත්තං වා නාඋපතනිකාය ඡාදෙතඛං මඤ්ඤෙය්‍ය, යො මෙ ඡ අභිඤ්ඤ ඡාදෙතඛං මඤ්ඤෙය්‍යථාති.

විවිච්ච ව පත පුලකිංසා භික්ඛුති බුභවට්ඨියමාති.

4. 1. 11.

විවරසුභතං

294. එකං සමයං ආයස්මා මහාකස්සපො රුජගණ විහරති වෙඵ්ඵමන කලඤ්ඤතිවාපො. තෙන ඛො පත සමයෙන ආයස්මා ආනිෂ්ඤ දක්ඛිණා- ශිවිසම්භි¹ වාරිකං වරති මහතා භික්ඛුසඛෙසත සද්ධිං. තෙන ඛො පත සමයෙන ආයස්මතො ආනන්දස්ස තිංසමනතා සද්ධිවිහාරිතො භික්ඛු සික්ඛං පච්චකඛාය භීතායාවතතා භවනති යෙභුයෙසත කුමාරභුතා. අඵ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ දක්ඛිණාභිරිසම්භි² වාරිකං වරිත්වා යෙන රුජගණ වෙඵ්ඵමනං කලඤ්ඤතිවාපො, යෙනායස්මා මහාකස්සපො තෙහුපසඛිකම්භි. උපසඛිකම්භිතා ආයස්මනතං මහාකස්සපං අභිවාදෙත්වා එකමනතං නිසීදි. එකමනතං නිසීනතං ඛො ආයස්මනතං ආනන්දං ආයස්මා මහාකස්සපො එතදවොච:

“කති නු ඛො ආට්ටසො ආනන්ද අත්ථසෙ පටිච්ච භගවතා කුලෙසු තිකභොජනං පඤ්ඤන්තනති?”

තයො ඛො භනෙත කස්සප, අත්ථසෙ පටිච්ච භගවතා කුලෙසු තිකභොජනං පඤ්ඤන්තනං: දුම්භිකුතං පුග්ගලානං නිගගහාය, පෙසලානං භික්ඛුතං ඵාසුච්චාරාය, මා පාපිච්ඡ, පකං නිසාය සංඝං භිඤ්ඤෙය්‍ය, කුලානුද්දයතාය ව.³ ඉමෙ ඛො භනෙත කස්සප, තයො අත්ථසෙ පටිච්ච භගවතා කුලෙසු තිකභොජනං පඤ්ඤන්තනති.

1. දක්ඛිණාභිරිසම්භිං - මජ්ඣ. 2. යඵාභරතං - සීවු, සී 1, 2
3. කුලානුදකතාය ව - සෘ.

අඵ කිඤ්චරභි තිං ආට්ඨසො ආනන්ද ඉමෙහි තවෙහි භික්ඛුහි ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තආරෙහි ගොජනෙ අමන්තඤ්ඤාති ජාගරියං අනනුසුතෙතති සද්ධිං වාරිකං වරහි? සසාකාතං ඤ්ඤෙඤ්ඤ වරහි. කුලුපකාතං මඤ්ඤෙඤ්ඤ වරහි ඔලුජ්ජති¹ ඛො තෙ ආට්ඨසො, ආනන්ද පරිසා පලුජ්ජන්ති ඛො තෙ ආට්ඨසො තවප්පායා ත වායං කුමාරකො මත්තමඤ්ඤාතිති.

“අපි මෙ භනන්ත, කසුප, සිරසමීං පලිතාති ජාතාති. අඵ ච පත මයං අජ්ජාපි ආයසමනො මහාකසුපසසා කුමාරකවාදා න මුච්චාමා.”ති.

තථා හි පත තිං ආට්ඨසො ආනන්ද, ඉමෙහි තවෙහි භික්ඛුහි ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තආරෙහි ගොජනෙ අමන්තඤ්ඤාති ජාගරියං අනනුසුතෙතති සද්ධිං වාරිකං වරහි සසාකාතං මඤ්ඤෙඤ්ඤ වරහි, කුලුපකාතං මඤ්ඤෙඤ්ඤ වරහි. ඔලුජ්ජති ඛො තෙ ආට්ඨසො ආනන්ද පරිසා පලුජ්ජන්ති ඛො තෙ ආට්ඨසො තවප්පායා. ත වායං කුමාරකො මත්තමඤ්ඤාතිති

අසොසාහි ඛො ජුලලනන්ද, භික්ඛුහි “අයොග කිර මහාකසුපෙත අයොසා ආනන්දෙඤ්ඤ වෙදෙභමුති කුමාරකවාදෙන අපසාදිතො”ති අඵ ඛො ජුලලනන්ද භික්ඛුහි අනත්තමතා අනත්තමතවාචං නිව්ජාරෙසි. “කිං පත අයොසා මහාකසුපො අඤ්ඤාතිජ්ඣියපුබ්බො සමානො අයාං ආනන්දං වෙදෙභමුති. කුමාරකවාදෙන අපසාදෙනබ්බං ඤ්ඤෙඤ්ඤාති”ති

අසොසාහි ඛො ආයසමා මහාකසුපො ජුලලනන්දෙහි භික්ඛුහි යා ඉමං වාචං භාසමානාය. අඵ ඛො ආයසමා මහාකසුපො ආයසමන්තං ආනන්දං එතදවොච: තහසාට්ඨසො ආනන්ද, ජුලලනන්දෙහි භික්ඛුහි සහසා අපච්චි-සඛ්ඛා වාචා භාසිතා. යතොහං² ආට්ඨසො කෙසමස්සුං ඔභාරෙත්වා කාසායාති වත්ථාති අච්ජාදෙත්වා අගාරස්වා අනගාරියං පබ්බජේතො, නාභිජානාමි අඤ්ඤං සත්ථාරං උද්දිසිතුං අඤ්ඤෙත්‍ර තෙත භගවතා අරහතා සමමාසමුද්දොත.

පුබ්බෙ මෙ ආට්ඨසො අගාරියභුතස්ස සතො එතදභොසි. “නච්චාඛො ඝරාචාසො රජාපථො³, අබෙභාකාසො පබ්බජ්ජා. තසිදං සුකරං අගාරං අජ්ඣාචසතො එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිසුඤ්ඤං සඛ්ඛලිඛිතං මුත්චවරියං වරිතුං, යනනුතාහං කෙසමස්සුං ඔභාරෙත්වා කාසායාති වත්ථාති අච්ජා-දෙත්වා අගාරස්වා අනගාරියං පබ්බජේතො”න්ති සො ඛො අහං⁴ ආට්ඨසො අපරෙත සමස්සෙත පච්චිලොකිකාතං තඛසාචිං කරිත්වා⁵ යෙ ලොකෙ අරභන්තො තෙ උද්දිස්ස කෙසමස්සුං ඔභාරෙත්වා කාසායාති වත්ථාති අච්ජාදෙත්වා අගාරස්වා අනගාරියං පබ්බජිං.

1. උලුජ්ජති - සිමු, සිමු අච්චසතා. 2. යථාහං - මජ්ඣ. යතො චඛාහං - සි 1, 2. 3. රජොපථො - සිමු. 4. සො ඔචාහං - මජ්ඣ, සා: P T S. 5. කාරෙත්වා - මජ්ඣ.

සො එවං පබ්බජිතො සමානො අඛාතමග්ගපච්චනො අද්දසං
 භගවතං අනතරං ච රුජගභං අනතරං ච තාලද්දං බහුසුභොග වෙතියො
 නිසිතං. දිස්වාන මෙ එතදභොසි: සන්තරංඤ්ච වතාභා පසෙසයං භගවතං-
 මෙව පසෙසයං, සුගතඤ්ච වතාභං පසෙසයං භගවතං මෙව පසෙසයං,
 සමානමුඛඤ්ච වතාභං පසෙසයං භගවතං මෙව පසෙසයන්ති. සො
 ඛොභං ආට්ඨසො තන්තෙව භගවතො පාදෙසු සිරසා නිපතීනා භගවතං
 එතදවොච: “සන්තං මෙ භනො භගවා. සාවකොගමස්මි. සන්තං මෙ
 භනො භගවා. සාවකොගමස්මි”ති.

එවං චුතො මං ආට්ඨසො, භගවා එතදවොච: “යො ඛො කසප එවං
 සබ්බවෙතසා සමන්තාගතං සාවකං අජාතඤ්ඤච වදෙය්‍ය ජානාමීති,
 අපසාඤ්ඤච වදෙය්‍ය පසාමීති, මුඛාපි තස්ස විපතෙය්‍ය. අභං ඛො පත
 කසප ජාතඤ්ඤච වදමි ජානාමීති, පසාඤ්ඤච වදමි පසාමී”ති.

තසමාතිභ තෙ කසප එවං සිකඛිතබ්බං: “තිබ්බං මෙ තිරොතතප්පං
 පච්චුපච්චිතං භවිස්සති ථෙරෙසු තවෙසු¹ මජ්ඣිමෙසු”ති. එවං හි තෙ කසප
 සිකඛිතබ්බං.

තසමාතිභ තෙ කසප, එවං සිකඛිතබ්බං: “යං කිඤ්චි ධම්මං
 සුඤ්ඤාමි.² කුසලුපසංහිතං, සබ්බං තං අට්ඨිකත්වා මතසිකත්වා සබ්බවෙතසා
 සමන්තාභරිත්වා ඔභිතසොතො ධම්මං සුඤ්ඤාමි”ති. එවං හි තෙ කසප
 සිකඛිතබ්බං.

තසමාතිභ තෙ කසප, එවං සිකඛිතබ්බං: “සාතසභගතාව මෙ
 කායගතා සතී න විජ්ඣස්සති”ති. එවං හි තෙ කසප සිකඛිතබ්බන්ති.

අථ ඛො මං ආට්ඨසො, භගවා ඉමිතා ඔවාදෙත ඔවාදිත්වා උට්ඨායාසතා
 පතනාමි.

සත්තාභලෙව ඛො අභං ආට්ඨසො සාණො,³ රට්ඨපිණං භුඤ්ජිං. අථ
 අට්ඨමීයා අඤ්ඤා උදපාදි.

අථ ඛො ආට්ඨසො, භගවා මග්ගා ඔකකම්ම යෙනඤ්ඤතරං රුභබ්බුලං
 තෙනුපසඬිකමි. අථ ඛොභං ආට්ඨසො පට්ටිලොනීතං සංඝාටී වතුග්ගුණං
 පඤ්ඤාපෙත්වා භගවතං එතදවොච: “ඉධ භනො, භගවා නිසීදතු,
 යං මමස්ස¹ දීඝරතං හිතාය සුඛායා”ති. නිසීදි ඛො ආට්ඨසො භගවා
 පඤ්ඤාතෙත ආසනෙ. නිසජ්ඣ ඛො මං ආට්ඨසො භගවා එතදවොච:
 “මුද්දකා ඛො ත්‍යායං කසප, පට්ටිලොනීතං සංඝාටී”ති. පතිගණනාතු
 මෙ භනො භගවා පට්ටිලොනීතං සංඝාටී, අනුකම්පං උපාදයාති.

1. නවකෙසු - සිමු 2. සුඤ්ඤාමි - සිමු, P.T.S. සි 1, 2 3. සරතො - ජෙසං
 4. මම අස්ස - සිමු, පි 1.

ධාරෙණාසී පන මෙ නිං කසුප සාණානි පංසුකුලානි නිබ්බසනානීති? ධාරෙණාමහං භනෙන භගවතො සාණානි පංසුකුලානි නිබ්බසනානීති.

සො ඛො අහං ආවුසො පට්ටිලොනීතං සංඝාවිං භගවතො පාදුසිං අහං පන භගවතො සාණානි පංසුකුලානි නිබ්බසනානි පට්ටිපජ්ජිං යං හි තං ආවුසො සමමා වදමානො වදෙය්‍ය “භගවතො පුඤ්ඤො ඉවතො ජාතො ධම්මජේ ධම්මනිම්මිතො ධම්මදයාදෙ පට්ටිගහෙනා.¹ සාණානි පංසුකුලානි නිබ්බසනානී”ති, මමං තං සමමා වදමානො වදෙය්‍ය “භගවතො පුඤ්ඤො ඉවතො ජාතො ධම්මජේ ධම්මනිම්මිතො ධම්මදයාදෙ පට්ටිගහෙනා සාණානි පංසුකුලානි නිබ්බසනානී”ති.

අහං ඛො ආවුසො යාවදෙ ආකඛිමි විවිච්චව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සචිතකකං නව්වාරං විචෙකජං පිනිසුඛං පඨමං කුසානං උපසම්පජ්ජ විහාරාමි.

අහං ඛො ආවුසො යාවදෙව ආකඛිමි --පෙ- (නවනනං අනුසුඛම් විහාරසමාපනනීතං පඤ්චනනඤ්ච අභිඤ්ඤානං එවං විජාරො වෙදිභබ්බො.²)

අහං ඛො ආවුසො ආනවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤා-විමුත්තිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්චිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහාරාමි.

සත්තරතනං වා සො ආවුසො³ තාගං අධිධාරතනං වා තාලපතතිකාය ජාදෙතඛබ්බං මඤ්ඤාය්‍ය, යො මෙ අභිඤ්ඤා ජාදෙතඛබ්බං මඤ්ඤාය්‍යානි.

වචිඪ ව පන පුලලනඤ්ච භික්ඛුනී බුභවචරියසමාති

4. 1. 12.

තථාගහ පරමමරණානං

295. එකං සමයං ආයසමා ව මහාකසුපො ආයසමා ව සාවිජුනො ඛාරාණසීයං විහරන්ති ඉසිපතනො මිගදයෙ. අථ ඛො ආයසමා සාරිපුඤ්ඤො සායනසමයං පතිසලාතා වුට්ඨිතො යෙනායසමා මහාකසුපො තෙකුප-නඛකම් -පෙ- එකමනනං තිසිනො ඛො ආයසමා සාරිපුඤ්ඤො ආයසමනනං මහාකසුපං එතදවොච:

“කීනඤ්ච ඛො ආවුසො, කසුප හොති තථාගතො පරමමරණානී?”

අඛාසකතං ඛො එතං ආවුසො, භගවතා “හොති තථාගතො පරමමරණා”ති.

1. පට්ටිගහිතානි - මජ්ඣ, සං, PTS. පට්ටිගහිතො - සි 1, 2,
2. අභිඤ්ඤාණං එවං විජාරෙතඛබ්බං - සිමු.
3. සත්තරතනං වා ආවුසො - මජ්ඣ, PTS.

කිං පනාට්ඨසො, න හොති තථාගතො පරමමරණාති?

එතච්ච¹ ඛො ආට්ඨසො, අබ්‍යාකතං භගවතා, “න හොති තථාගතො පරමමරණා”ති.

කිනන්තූ ඛො ආට්ඨසො, හොති ච න හොති ච තථාගතො පරමමරණාති?

අබ්‍යාකතං ඛො එතං ආට්ඨසො භගවතා, “හොති ච න හොති ච තථාගතො පරමමරණා”ති.

කිං පනාට්ඨසො, තෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති?

එතච්ච ඛො ආට්ඨසො, අබ්‍යාකතං භගවතා, “තෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණා”ති.

කස්මා චෙතං ආට්ඨසො, අබ්‍යාකතං භගවතාති?

න කෙනං ආට්ඨසො අත්ථසංභිතං ආදිබ්‍රහ්මචරියකං, න නිබ්බිද්දය න විරුග්ගය න නිරුධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤය න සමොධාය න නිබ්බාතාය සංවතතති. තස්මා තං අබ්‍යාකතං භගවතාති.

අථ කිඤ්චරහාට්ඨසො,² බ්‍යාකතං භගවතාති?

ඉදං දුක්ඛනාති ඛො ආට්ඨසො, බ්‍යාකතං භගවතා. අයං දුක්ඛසමුදයොති බ්‍යාකතං භගවතා. අයං දුක්ඛනිරොධොති බ්‍යාකතං භගවතා. අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපද්දති බ්‍යාකතං භගවතාති.

කස්මා චෙතං ආට්ඨසො බ්‍යාකතං භගවතාති?

එතං හි ආට්ඨසො, අත්ථසංභිතං, එතං ආදිබ්‍රහ්මචරියකං, එතං නිබ්බිද්දය විරුග්ගය නිරුධාය උපසමාය අභිඤ්ඤය සමොධාය නිබ්බාතාය සංවතතති. තස්මා තං භගවතා බ්‍යාකතනාති

4 1. 13.

සද්ධිමමපනිරුපකස්සුතං

296. එකං සමයං භගවා සාවච්ඡයං විහරති -පෙ-

අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම් -පෙ- එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො භගවන්තං එතද්වොච:

1 එවච්ච ඛො - මජ්ඣ, PTS.
කිඤ්චරහි ආට්ඨසො - සී 1, 2.

කො ණු බො භනොත, හෙතු කො පච්චයො යෙන පුත්ඛි අපපතරුති වෙච සික්ඛාපදනී අහෙත්තං, බහුතරු ව භික්ඛු අඤ්ඤාය සණ්ඨිතීංසු? කො පත භනොත. හෙතු කො පච්චයො යෙනෙතරුති බහුතරුති වෙච සික්ඛාපදනී අපපතරාව භික්ඛු අඤ්ඤාය සණ්ඨහනති?

එවං හෙතං කසයප, හොති. සතෙනසු භායමානෙසු, සඤ්චමම අනතර-
ධායමානෙ, බහුතරුති වෙච සික්ඛාපදනී ගොනති. අපපතරු ව භික්ඛු
අඤ්ඤාය සණ්ඨහනති.

ත තාව කසයප, සඤ්චමමසු අනතරධාතං ගොති, යාව ත සඤ්චමම-
පතීරූපකං ලොකෙ උපපජ්ජති. යතො ව බො කසයප සඤ්චමමපතීරූපකං
ලොකෙ උපපජ්ජති, අථ සඤ්චමමසු අනතරධාතං ගොති. සෙය්‍යථාපි
කසයප, ත තාව ජාතරූපසු අනතරධාතං ගොති යාව ත ජාතරූප-
පතීරූපකං ලොකෙ උපපජ්ජති. යතො ව බො කසයප ජාතරූපපතීරූපකං
ලොකෙ උපපජ්ජති, අථ ජාතරූපසු අනතරධාතං ගොති. එවමෙච
බො කසයප, ත තාව සඤ්චමමසු අනතරධාතං ගොති, යාව ත සඤ්චමම-
පතීරූපකං ලොකෙ උපපජ්ජති. යතො ව බො කසයප සඤ්චමමපති-
රූපකං ලොකෙ උපපජ්ජති, අථ සඤ්චමමසු අනතරධාතං ගොති.

ත බො කසයප, පඨවීධාතු සඤ්චමමං අනතරධාපෙති ත ආපොධාතු
සඤ්චමමං අනතරධාපෙති ත තෙජොධාතු සඤ්චමමං අනතරධාපෙති.
ත වායොධාතු සඤ්චමමං අනතරධාපෙති. අථ බො ඉධෙච තෙ උපපජ්ජනති
මොඝපුරීසා යෙ ඉමං සඤ්චමමං අනතරධාපෙති

සෙය්‍යථාපි කසයප, නාවා ආදිකෙනෙච ඔපිලචති, ත බො කසයප, එවං
සඤ්චමමසු අනතරධාතං ගොති.

පඤ්ච බො මෙ කසයප, ඔකකමණීයා ධම්මා සඤ්චමමසු සමමොසාය
අනතරධාතාය සංචතතනති. තතමෙ පඤ්ච?

ඉධ කසයප, භික්ඛු භික්ඛුතීයො උපාසකා උපාසිකායො සත්ථරී
අගාරවා විහරනති අපපතිසා, ධම්මෙ අගාරවා විහරනති අපපතිසා,
සඤ්ඤාඅගාරවා විහරනති අපපතිසා, සික්ඛාය අගාරවා විහරනති අපපතිසා,
සමාඛිසමී අගාරවා විහරනති අපපතිසා. ඉමෙ බො කසයප, පඤ්ච
ඔකකමණීයා ධම්මා සඤ්චමමසු සමමොසාය අනතරධාතාය සංචතතනති.

පඤ්ච ඛෙ මෙ කසප, ධම්මා සඤ්චමසා ජීතියා අසලොමාසාය අනන්තරධාතාය සංවතතනති. කතමෙ පඤ්ච? ඉධ කසප, භික්ඛු භික්ඛුනීයො උපාසකා උපාසිකායො සත්ථි සගාරවා විහරනති සප්පතියා, ධම්ම සගාරවා විහරනති සප්පතියා, සංඝෙ සගාරවා විහරනති සප්පතියා, සිකඛාය සගාරවා විහරනති සප්පතියා, සමාධිසම්මි සගාරවා විහරනති සප්පතියා ඉමෙ ඛෙ කසප, පඤ්ච ධම්මා සඤ්චමසා ජීතියා අසලොමාසාය අනන්තරධාතාය සංවතතනතිති

කසපවග්ගො පඨමො.

භසසුඤ්ඤානං:

සනතුට්ඨඤ්ච අනොතතාපි ච්ඡෙදාපමං කුලුපගං,
ජ්ණණං තයො ච මවාදා ක්ඛාතාභිඤ්ඤා උපසායං,
විචරං පරමමරණං සඤ්චමපභීරුපකනති.

කසපසංයුක්තං ඝමනං.

5. ලාභසකකාරසංයුතනං

1. දුරුණෙවගො

5. 1. 1.

දුරුණසුතනං

297. එවං මෙ සුතං එකං සමයං භගවා ආවජ්ජිමං විහරති ජේතවනෙන අනාඨිඤ්ඤාසා ආරාමෙ. තනු ඛො භගවා භික්ඛු ආමනොති භික්ඛවොති. හදනොති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසීලොකො කට්ඨකො ඵරුසො අනන්දරුසීකො අනුතතරස්ස යොගකෙබ්බස්ස අභිගමාය. තසමාතින භික්ඛවෙ, එවං සිකඛිතබ්බං “උප්පන්නං ලාභසකකාරසීලොකං පජ්ඣස්සාම. ත ව තො¹ උප්පන්නො ලාභසකකාරසීලොකො විතතං පරියොදය ඵස්සති”ති. එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බන්ති.

5. 1. 2

බලීයසුතනං

298 ආවජ්ජිමං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසීලොකො කට්ඨකො ඵරුසො අනන්දරුසීකො අනුතතරස්ස යොගකෙබ්බස්ස අභිගමාය. තෙයථාපි භික්ඛවෙ බාලීසීකො ආමිසගතං බලීසං ගම්භීරෙ උදකරතදෙ පකඛිප්පය්. තමෙන අඤ්ඤතරො ආමිසවකඤු ච්චේජා හීලෙය්, එවා හී සො භික්ඛවෙ, ච්චේජා හීලබලීසො² බාලීසීකස්ස අතයං ආපනො, ව්‍යසනං ආපනො, යථාකාමකරණීයො බාලීසීකස්ස. බාලීසීකොති ඛො භික්ඛවෙ මාරස්සෙතං පාටිමතො අභිච්චනං. බලීසන්ති ඛො භික්ඛවෙ ලාභසකකාරසීලොකස්සෙතං අභිච්චනං.

යො හි කොචි භික්ඛවෙ, භික්ඛු උප්පන්නං ලාභසකකාරසීලොකං අස්සාදෙති නිකාමෙති, අයං චුච්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු හීලබලීසො² මාරස්ස අතයං ආපනො, ව්‍යසනං ආපනො, යථාකාමකරණීයො පාටිමතො, එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසීලොකො කට්ඨකො ඵරුසො අනන්දරුසීකො යොගකෙබ්බස්ස අභිගමාය. තසමාතින භික්ඛවෙ, එවං සිකඛිතබ්බං: “උප්පන්නං ලාභසකකාරසීලොකං පජ්ඣස්සාම. “ත ව තො උප්පන්නො ලාභසකකාරසීලොකො විතතං පරියොදය ඵස්සති”ති. එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බන්ති.

1. ත ව තො - සී 1, 2.
2. හීලබලීසො - සීඉ. PTS

5. 1. 3.

කුමමසුනා.

299 ඝාච්ඡජීයං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො - පෙ -

භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතරසමිං උදකරහදෙ මහාකුමමකුලං. චිරතිචාසී අහොසි. අථ ඛො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතරෙ කුමමො අඤ්ඤතරං කුමමං එතදවොචි: "මො ඛො නිං තාත කුමම, එතං පදෙසං අගමාසී"ති අගමාසී ඛො භික්ඛවෙ, සො කුමමො තං පදෙසං. තමෙතං පුද්දො පපතාය විජ්ඣති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, සො කුමමො යෙන සො කුමමො තෙනුපසඛිකමි. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ සො කුමමො තං කුමමං දුරතොව අගච්ඡන්තං. දිඤ්ඤා තං කුමමං එතදවොචි: කචචි නිං තාත කුමම, ත තං පදෙසං අගමාසීති? අගමාසිං ඛො අහං තාත කුමම, තං පදෙසන්ති. කචචි පතාසී තාත කුමම, අකතො අනුපහතොති? අකතො ඛොමති තාත කුමම, අනුපහතො. අනි පත මෙ¹ ඉදං සුතතකං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො, අනුබ්බන්ති.²

තඤ්ඤසී³ තාත කුමම, ඛතො උපහතො. එතෙන භි තෙ තාත කුමම, සුතතකෙන පිතරො ව පිතාමහා ව අතයං ආපන්නා ව්‍යසනං ආපන්නා. ගච්ඡදති නිං තාත කුමම, ත දුතී නිං අමහාකන්ති

පුද්දොති⁴ ඛො භික්ඛවෙ, මාරස්සෙතං පාපිමතො අගිවචනං. පපතාති ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකස්සෙතං අගිවචනං. සුතතකන්ති ඛො භික්ඛවෙ තාදීරාගස්සෙතං අගිවචනං. යො භි කොචි භික්ඛවෙ භික්ඛුඋපපතාං ලාභසකකාරසිලොකං අස්සාදෙති, තිකාමෙති, අයං චුච්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු භිඤ්ඤා පපතාය අතයං ආපන්නා, ව්‍යසනං ආපන්නා, යථාකාමං - කරණීයො පාපිමතො. එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාර සිලොකො - පෙ - [තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං: උපන්නං ලාභ - සකකාරසිලොකං පච්ඡිස්සාම - පෙ -] එවං භි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති

6 1. 4.

දීඝඤ්ඤමිඵලකසුනා.

300. ඝාච්ඡජීයං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො - පෙ -

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ දීඝඤ්ඤමිකා ඵලකා කණ්ඩකාග්‍යණං පවිසෙය්‍ය, සා තත්‍ර තත්‍ර සජ්ජෙය්‍ය, තත්‍ර තත්‍ර ගස්සෙය්‍ය,⁵ තත්‍ර තත්‍ර බජ්ජෙය්‍ය, තත්‍ර තත්‍ර අතගම්‍යසනං ආපජ්ජෙය්‍ය. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, ඉධෙකච්චො භික්ඛු ලාභසකකාරසිලොකෙන අභිභූතො පරියාදින්නාචින්නො.⁶ පුබ්බණ්ඩ - සමයං නිවාසෙත්වා පතනච්චරමාදාය ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය පවිසති, සො තත්‍ර තත්‍ර සජ්ජති, තත්‍ර තත්‍ර ගස්සෙය්‍ය.⁷ තත්‍ර තත්‍ර බජ්ජෙය්‍ය, තත්‍ර තත්‍ර අතගම්‍යසනං ආපජ්ජති. එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාර - සිලොකො - පෙ - [උපන්නං ලාභසකකාරසිලොකං පච්ඡිස්සාම = පෙ -] එවං භි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

1. අනි ව මෙ - මජ්ඣ., P T S. 2 අනුබ්බන්ති - මජ්ඣ.: ඝා., P T S.
3. තඤ්ඤසී - ඝා. 4. පුද්දොකො - සීමු, සී 1, 2, P T S.
5. ගච්ඡන්තං - සීමු. ගච්ඡන්තං, P T S, ඝා. 6. පරියාදින්නා චින්නා - සීමු, මජ්ඣ.
7. ගච්ඡති - සීමු.

5. 1. 6.

මිලහකසුතතං

301. ඝාචජඵයං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ-

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මිලහකා¹ ගුථාදී, ගුථපුරා, පුණණා ගුථස්ස, පුරතො වස්ස මහාගුථපුඤ්ජා. සා තෙන අඤ්ඤා මිලහකා අතිමඤ්ඤාය්‍යා: අහං හි ගුථාදී, ගුථපුරා, පුණණා ගුථස්ස, පුරතො ව ම්‍යායං මහාගුථපුඤ්ජාති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, ඉධෙකච්චො හික්ඛු ලාභසකකාරසිලොකෙන අභිභුතො පරියාදිනනවිතො: පුබ්බණ්ණසමයං තිවාසෙඤ්චා පහතචීවරමාදාය ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය පවිසති. සො තථ භුතතාචී ව භොති යාචදන්තො, නිමනතිතො ව සවාතතාය, පිණ්ඩපාතො වස්ස පුරො. සො ආරාමං ගන්තවා හික්ඛුගණස්ස මජ්ඣේ චිකන්ති:² භුතතාචී වමති යාචදන්තො, නිමනතිතොවමති සවාතතාය, පිණ්ඩපාතො ව ම්‍යායං පුරො, ලාභී වමති චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනහිලානපච්චයභෙසජ්ජපරිකාරාතං. ඉමෙ පතඤ්ඤා භික්ඛු අපපුඤ්ඤා අපෙසසකනා ත ලාභීතො චීවරපිණ්ඩපාත සෙනාසන-හිලානපච්චයභෙසජ්ජපරිකාරාතං. සො තෙන ලාභසකකාරසිලොකෙනාභි-භුතො පරියාදිනනවිතො: අඤ්ඤාපෙසලෙ භික්ඛු අතිමඤ්ඤාති. තං හි තස්ස භික්ඛවෙ, මොසපුරිසස්ස භොති දීඝරතතං අභිතාය දුකතාය. එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ- [උප්පන්නං ලාභ සකකාරසිලොකං පජ්ඣස්සාම -පෙ-] එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බන්ති

5. 1. 6

අසනිවිචකකසුතතං

302. ඝාචජඵයං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ-

කං භික්ඛවෙ, අසනී විචකකං ආගච්ඡතු¹ සෙබං අප්පත්තමාතසං ලාභසකකාරසිලොකො අනුපාපුණාතු.³ “අසනී විචකකන්ති” ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකස්සෙතං අභිවචතං. එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො, -පෙ- [උප්පන්නං ලාභසකකාරසිලොකං පජ්ඣස්සාම -පෙ-] එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බන්ති.

5. 1. 7.

දිඳබ්බසලලසුතතං.

303. ඝාචජඵයං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ-

කං භික්ඛවෙ, දිඳබ්බතෙන විසලලෙන¹ සලලෙන ඛිජ්ඣතු² සෙබං අප්පත්තමාතසං ලාභසකකාරසිලොකො අනුපාපුණාතු. ‘විසලල’න්ති ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකස්සෙතං අභිවචතං. එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ- [උප්පන්නං ලාභසකකාරසිලොකං පජ්ඣස්සාම -පෙ-] එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බන්ති,

1. එලකා - පිලකා - PTS. කංසලකා - ස්‍යා. 2. විකපෙති - ස්‍ය. විකපෙති-සිමු.
3. අනුපාපුණාති - PTS. 4. දිඳබ්බතෙන සලලෙන විජ්ඣතු-ස්‍යා, දිඳබ්බතෙන විසලලෙන - සිමු.

5. 1 8.

සිංහලසුභතං.¹

304 සාවජජීයං--

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ-

අස්සුඤ්ඤා² නො භූමෙහ භික්ඛවෙ, රහතියා පච්චුසස්මයං ජරසිගාලස්ස වස්සමානස්සාති? එවං හනෙන, එසො ඛො භික්ඛවෙ, ජරසිගාලො උක්කණ්ඨං-කෙතං³ තාම රොගජාතෙන ඵුට්ඨො තෙව බිලගතො රමති. ත රුක්ඛමුලගතො රමති. ත අජේඛාකාසගතො රමති. යෙන යෙන ගච්ඡති, යඤ්ඤා යඤ්ඤා තිට්ඨති, යඤ්ඤා තිට්ඨති, යඤ්ඤා තිපජ්ජති, තඤ්ඤා තඤ්ඤා අනගමසතං ආපජ්ජති.

එව මෙව ඛො භික්ඛවෙ, ඉධෙකවෙචා භික්ඛු ලාභසකකාරසිලොකෙත අභිභූතො පරියාදින්නවිතො තෙව සුඤ්ඤාගාරගතො රමති. ත රුක්ඛ-මුලගතො රමති, ත අජේඛාකාසගතො රමති. යෙන යෙන ගච්ඡති, යඤ්ඤා යඤ්ඤා තිට්ඨති, යඤ්ඤා තිට්ඨති, යඤ්ඤා තිපජ්ජති, තඤ්ඤා තඤ්ඤා අනගමසතං ආපජ්ජති එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාර-සිලොකො -පෙ- [උප්පන්නං ලාභසකකාරසිලොකං පජ්ඣස්සාම -පෙ-] එවං හි වො භික්ඛවෙ, සික්ඛිතබ්බනති.

5. 1. 9

වෙරමබසුභතං

305. සාවජජීයං -

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ-

උපරි භික්ඛවෙ, ආකාසෙ වෙරමබා⁴ තාම වාතා වායනති. තඤ්ඤා යො පක්ඛි ගච්ඡති, තමෙතං වෙරමබා වාතා බිපනති. තස්ස වෙරමබාතබ්බතතස්ස⁵ අඤ්ඤාතෙව පාද ගච්ඡනති, අඤ්ඤාත පක්ඛා ගච්ඡනති, අඤ්ඤාත සීසං ගච්ඡති, අඤ්ඤාත කායො ගච්ඡති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, ඉධෙකවෙචා භික්ඛු ලාභසකකාරසිලොකෙත අභිභූතො පරියාදින්නවිතො සුබ්බණ්ඩසමයං නිවාසෙත්ථා පනතවිචරමාදාය ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩය පච්ඡති, අරක්ඛිතෙතෙව කාසෙත අරක්ඛිතාය වාචාය අරක්ඛිතෙත විතෙතන අනුපට්ඨිතාය සතියා අසංවුතෙතිඉජ්ජියෙති. සො තඤ්ඤා පස්සති මාභූගාමං දුන්නවිචරං වා දුපපාරුතං වා තස්ස මාභූගාමං දිස්වා දුන්නවිචරං වා දුපපාරුතං වා රුගො විතතං අනුදායෙති. සො රාගානුදායිකෙත විතෙතන සික්ඛං පච්චක්ඛාය භීතායාවතනති තස්ස අඤ්ඤා විචරං හරනති. අඤ්ඤා පතතං හරනති. අඤ්ඤා කීසිදනං හරනති. අඤ්ඤා සුචිසරං හරනති. වෙරමබවාතබ්බතසෙසව සඤ්ඤාස්ස. එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ- [උප්පන්නං ලාභ සකකාරසිලොකං පජ්ඣස්සාම -පෙ-] එවං හි වො භික්ඛවෙ, සික්ඛිතබ්බනති.

1. සිංහල සුභතං - මජ්ඣ. 2. අස්සුඤ්ඤා - සා. 3. උක්කණ්ඨකෙතං - සීචු උක්කණ්ඨකෙතං-සා. PTS. 4. වෙරමා-මජ්ඣ. 5. වෙරමබවාතබ්බතතස්ස - සීචු, සී 1, 2 වෙරමබවාභූගාමිතතස්ස -සා.

5. 1. 10.

සංඝාඨසුභාතං

306. සාමන්තියං —

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසක්කාරසිලොකො -පෙ-

ඉධාභං භික්ඛවෙ, එකච්චං පුග්ගලං පසාංඝී ලාභසක්කාරෙත අභිභුතං පරියාදිත්තචිත්තං කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතීං විනිපාතං තීරයං උපපන්නං.

ඉධ පනාභං භික්ඛවෙ, එකච්චං පුග්ගලං පසාංඝී අසක්කාරෙත අභිභුතං පරියාදිත්තචිත්තං කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතීං විනිපාතං තීරයං උපපන්නං.

ඉධ පනාභං භික්ඛවෙ, එකච්චං පුග්ගලං පසාංඝී සක්කාරෙත ච අසක්කාරෙත ච ආයෙත අභිභුතං පරියාදිත්තචිත්තං කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතීං විනිපාතං තීරයං උපපන්නං.

එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසක්කාරසිලොකො කට්ඨකො ඵරුණො අත්තරුසිකො අනුත්තරස්ස යොගකෙඛමිස්ස අධිගමාය. තස්සොභිභ භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බො: 'උපපන්නං ලාභසක්කාරසිලොකං පඡභිස්සාම. න ච තො උපපන්නො ලාභසක්කාරසිලොකො චිත්තං පරියාදය ධස්සන්තී'ති. එවං භි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බන්ත්.

ඉදවොච හගවා. ඉදං වත්ථා හුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා:

යස්ස සක්කාරියමානස්ස අසක්කාරෙත චුභයං,
සමාධි න විකම්පති අපමාණවිහාරිනො.¹

තං ක්ඛාහිතං සාතභිකං හුඬුමදිවසීථපස්සකං,
උපාදුතකඛයාරාමං ආහු සපුරිසො ඉතීති.

දුරුණමගෙහො පඨමො.

න සුද්දනං:

දුරුණො ඛජ්ජිසං කුලෙමා දීඝලොමිං මීලහකං,²
අසනී දිඳුං සිභාලඤ්ච වෙරලේඛන සංඝාඨකන්ත්.

1. අපමාද විහාරිනො - PTS 2. පුත්තලකං - සිඬු.

2. පාඨිව්වග්ගා.

5. 2. 1.

සුවණණපාඨිසුතතං.

307. ඝාච්ඡදීයං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසක්කාරසිලොකො -පෙ-

ඉධාහං භික්ඛවේ, එකච්චං පුග්ගලං එවං වේතසා වේතො පරිච්ච පජානාමි. “ත වායමායසමා සුවණණපාඨියාපි රුපියචුණණපරිපුරාය හෙතු සමපජාන ඉතා භාසෙය්‍යා”ති. තමෙතං පසාමි අපරෙන සමයෙන ලාභසක්කාරසිලොකෙන අභිභුතං පරියාදිනාවිතතං සමපජානමුසා භාසන්තං.

එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසක්කාරසිලොකො -පෙ- [උපනතං ලාභසක්කාරසිලොකං පජභිසාම -පෙ-] එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බන්ති

5. 2. 2.

රුපියපාඨිසුතතං.

308. ඝාච්ඡදීයං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසක්කාරසිලොකො -පෙ-

ඉධාහං භික්ඛවේ, එකච්චං පුග්ගලං එවං වේතසා වේතො පරිච්ච පජානාමි “ත වායමායසමා රුපියපාඨියාපි සුවණණචුණණපරිපුරාය හෙතු සමපජානමුසා භාසෙය්‍යා”ති. තමෙතං පසාමි අපරෙන සමයෙන ලාභසක්කාරසිලොකෙන අභිභුතං පරියාදිනාවිතතං සමපජානමුසා භාසන්තං.

එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසක්කාරසිලොකො -පෙ- [උපනතං ලාභසක්කාරසිලොකං පජභිසාම -පෙ-] එවං හි වො භික්ඛවෙ සිකඛිතබ්බන්ති.

5. 2. 3-10.

සුවණණනීකකපුභනාදිඅට්ඨකං.

309- 316. සාවනීයං-

[දුරුණො භීකකිවෙ ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ-]

ඉධාහං භීකකිවෙ, එකච්චං පුඤ්ඤං එවං වෙනසා වෙනො පරිච්චි පජානාමි: ක වායමායසමා -

- සුවණණනීකකසාපි හෙතු -පෙ- (තතීයං)
- සුවණණනීකකසතසාපි හෙතු -පෙ- (චතුසං)
- සිඛනීනීකකසපි හෙතු -පෙ- (පඤ්චමං)
- සිඛනීනීකකසතසාපි හෙතු -පෙ- (ජට්ඨං)
- පඨවියාපි ජාතරූපපරිපුරුය හෙතු -පෙ- (සත්තමං)
- ආමිසකිඤ්චිකකිහෙතුපි -පෙ- (අට්ඨමං)
- ජීවිතහෙතුපි -පෙ- (තවමං)

ජතපදකලාසාණියාපි හෙතු සමපජානමුසා භාසෙය්‍යාති. තමෙතං පසසාමි අපරෙත සමයෙන ලාභසකකාරසිලොකෙන අභිභුතං පරියාදින්නවිත්තං සමපජානමුසා භාසිත්තං.

එවං දුරුණො ඛො භීකකිවෙ ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ- [උප්පන්නං ලාභසකකාරසිලොකං පජ්භියාම -පෙ-] එවං හි වො භීකකිවෙ සිකඛිතබ්බනති. (දසමං)

සානිවග්ගො දුතියො.

නසසුද්දනං:-

ඤ්ඤො පාති ඤ්ඤො සුවණණණං සිඛනීනී අපරෙ දුවෙ,
පඨවී කිඤ්චිකකි ජීවිතං ජතපදකලාසාණියා දසාති.

3. මානුගාමච්ඡගගා

5. 8. 1.

මානුගාමසුභගං

317. ඝාමභජීයං-

දුරුණො භීතඛවෙ, ලාභසක්කාරසිලොකො -පෙ-

න තස්ස භීතඛවෙ, මානුගාමො ඵකො ඵකස්ස චිත්තං පරියාදය ධරිතී, යස්ස ලාභසක්කාර සිලොකො චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති .

ඵවං දුරුණො ඛො භීතඛවෙ, ලාභසක්කාරසිලොකො -පෙ- [උප්පන්නං ලාභසක්කාරසිලොකං පජ්ඣස්සාම -පෙ-] ඵවං හී වො භීතඛවෙ, සිකඛි-තඛඛන්ති.

5. 8. 2.

ජනපදකල්‍යාණීසුභගං

318 ඝාමභජීයං-

දුරුණො භීතඛවෙ, ලාභසක්කාරසිලොකො -පෙ-

න තස්ස භීතඛවෙ, ජනපදකල්‍යාණී ඵසා ඵකස්ස චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති, යස්ස ලාභසක්කාරසිලොකො චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති

ඵවං දුරුණො ඛො භීතඛවෙ, ලාභසක්කාරසිලොකො -පෙ- [උප්පන්නං ලාභසක්කාරසිලොකං පජ්ඣස්සාම -පෙ-] ඵවං හී වො භීතඛවෙ, සිකඛිතඛඛන්ති

5. 8. 3.

ඵනිපුභගසුභගං

319. ඝාමභජීයං-

දුරුණො භීතඛවෙ, ලාභසක්කාරසිලොකො -පෙ-

සඤ්ඤා භීතඛවෙ, උපාසිකා ඵකං පුත්තං පියං මනාපං ඵවං සමමා ඥායාමථිනා ඥායාමෙය්‍ය “තාදිසො තාත භවාහී, යාදිසො විභෙතා ව භහපති භසථකො ව ආලවකො.

ඵසා භීතඛවෙ තුලා, ඵතං පමාණං, මමි සාවකාතං උපාසකාතං යදිදං විභෙතා ව ගහපති, හන්ධකො ව ආලවකො.

“සවෙ ඛො තුං තාත, අගාරස්මා අතගාරියං පඛච්ඡසී, “තාදිසො තාත භවාහී යාදිසා ඝාමිපුභග-මොග්ගලානා”ති

ඵසා භීතඛවෙ තුලා, ඵතං පමාණං, සාවකාතං භීතඛුතං යදිදං සාරිපුත්තමොග්ගලානා.

“මා ච බො නිං තාත සෙඛං අප්පත්තමානසං ලාභසකකාරසිලොකො අනුපාපුණාතු”ති.

තඤ්ඤ භික්ඛවෙ, භික්ඛුං සෙඛං අප්පත්තමානසං ලාභසකකාර-සිලොකො අනුපාපුණාති, සො¹ තස්ස හොති අනත්තරායාය.

එවං දුරුණො බො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ- [උප්පන්නං ලාභසකකාරසිලොකං පච්ඡිස්සාම -පෙ-] එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිතඛි-තබ්බන්ති.

5. 3. 4.

එකධිකුසුන්තං

320. ඝාචජ්ඣියං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාර සිලොකො -පෙ-

සඤ්ඤා භික්ඛවෙ, උපාසිකා එකං ධීතීකං² පියං මනාපං එවං සමමා ආයාමිමානා ආයාවේයා: “තාදිසා අයෙස, හවාහි, යාදිසා ඔුච්ඡ්භතගරා උපාසිකා වෙඵකණටකීයා³ ච නිඤ්ඤමානා”ති.

එසා භික්ඛවෙ තුලා, එතං පමාණං, මම සාවිකාතං උපාසිකාතං යදිදං ඔුච්ඡ්භතගරා ච උපාසිකා, වෙඵකණටකීයා ච නිඤ්ඤමානා.

“සවෙ බො නිං අයෙස අගාරසවා අතගාරියං පබ්බජ්ඣ, තාදිසා අයෙස හවාහි, යාදිසා ඛෙමා ච භික්ඛුතී, උප්පලවණණාමා”ති.

එසා භික්ඛවෙ, තුලා, එතං පමාණං, මම සාවිකාතං භික්ඛුතීතං යදිදං ඛෙමා ච භික්ඛුතී උප්පලවණණා ච.

“මා ච බො නිං අයෙස සෙඛං අප්පත්තමානසං ලාභසකකාරසිලොකො අනුපාපුණාතු”ති.

තඤ්ඤ භික්ඛවෙ, භික්ඛුතීං සෙඛං අප්පත්තමානසං ලාභසකකාර-සිලොකො අනුපාපුණාති, සො තස්සා හොති අනත්තරායාය.

එවං දුරුණො බො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ- [උප්පන්නං ලාභසකකාරසිලොකං පච්ඡිස්සාම -පෙ-] එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිතඛි-තබ්බන්ති.

5. 3. 5.

ඝමණමුහමණසුන්තං

321 ඝාචජ්ඣියං-

යෙ හි කෙච්චි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ලාභසකකාරසිලොකස්ස අස්සාදඤ්ඤ ආදීනවඤ්ඤ නිස්සරණඤ්ඤ යථාභුතං තප්පජාතන්ති, ත මෙනෙ භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණේසු වා සමණසමමතා, බ්‍රාහ්මණේසු වා බ්‍රාහ්මණසමමතා. ත ච පත තෙආයස්මතෙතා සාමඤ්ඤද්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤද්ථං වා දිට්ඨච ධම්මෙව සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්ති උප්පමපච්ඡ විහරන්ති,

1. යො. සී. 1. 2. 2. හිතරං - මජ්ඣ. 3. වෙඵකණටකී ච - සීඛු

යෙ ච බො කෙවී භික්ඛවෙ සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ලාභසකකාර-
සිලොකසා අසාදකං ආදීතවකං නිසාරණකං යථාභුතං පජානනති,
තෙ ච බොතෙ භික්ඛවෙ සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා සමණෙසු වෙච සමණතමනා,
බ්‍රාහ්මණෙසු ච බ්‍රාහ්මණතමනා. තෙ ච පතායසමනෙතා සාමකුකුඤ්ඤා
බ්‍රහ්මකුකුඤ්ඤා දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිකුකුඤ්ඤා සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ-
විහරන්ති.

5. 3. 6.

දුතියසමණබ්‍රාහ්මණසුභතං

322. සාවකීයං-

යෙ හී කෙවී භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ලාභසකකාරසිලො-
කසා සමුදාකං අත්භමකං අසාදකං ආදීතවකං නිසාරණකං යථා-
භුතං තපජානනති -පෙ- ත ච පත තෙ ආයසමනෙතා සාමකුකුඤ්ඤා
බ්‍රහ්මකුකුඤ්ඤා දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිකුකුඤ්ඤා සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ
විහරන්ති.

යෙ හී කෙවී භික්ඛවෙ සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ලාභසකකාරසිලොකසා
සමුදාකං අත්භමකං අසාදකං ආදීතවකං නිසාරණකං යථාභුතං
පජානනති -පෙ- තෙ ච පතායසමනෙතා සාමකුකුඤ්ඤා බ්‍රහ්මකුකුඤ්ඤා
දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිකුකුඤ්ඤා සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

5. 3. 7.

තනියසමණබ්‍රාහ්මණසුභතං

323. සාවකීයං-

යෙ හී කෙවී භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ලාභසකකාරසිලොකං
තපජානනති, ලාභසකකාරසිලොකසමුදායං තපජානනති, ලාභසකකාර-
සිලොක නිරොධං තපජානනති, ලාභසකකාරසිලොකනිරොධගාමිනී
පටිපදාං තපජානනති -පෙ- යෙධි කෙවී සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා -පෙ-
පජානනති -පෙ- තෙ ච පතායසමනෙතා සාමකුකුඤ්ඤා බ්‍රහ්මකුකුඤ්ඤා
දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිකුකුඤ්ඤා සච්ඡිකතා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

5. 3. 8

ජවීසුභතං

324. සාවකීයං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො. ලාභසකකාරසිලොකො
භික්ඛවෙ ජවිං ජීන්දති, ජවිං ජේත්වා මංසං ජීන්දති, මංසං ජේත්වා චම්මං ජීන්දති,
චම්මං ජේත්වා තභාජං ජීන්දති, තභාජං ජේත්වා අට්ඨිං ජීන්දති, අට්ඨිං ජේත්වා
අට්ඨිමිකුඤ්ඤාං ආභවෙව තිට්ඨති

එවං දුරුණො බො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ- උපනතං
ලාභසකකාරසිලොකං පජ්ඣසාම -පෙ- එවං හී බො භික්ඛවෙ, සිකඛි-
කඛනති.

5. 3. 9.

ව්‍යාජරජ්ජසුභතං

325. ඝාමපථියං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො. ලාභසකකාරසිලොකො භික්ඛවෙ, ඡවිං ඡීඤ්ඤි, ඡවිං ඡෙඤ්ඤි වචමං ඡීඤ්ඤි, වචමං ඡෙඤ්ඤි මංඝං ඡීඤ්ඤි, මංඝං ඡෙඤ්ඤි තභාරාං ඡීඤ්ඤි, තභාරාං ඡෙඤ්ඤි අට්ඨිං ඡීඤ්ඤි, අට්ඨිං ඡෙඤ්ඤි අට්ඨිමිඤ්ඤං අභවච තිට්ඨති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, බලවා පුරිභො දළ්භාය ව්‍යාජරජ්ජයා¹ ජඛ්ඝං වෙඤ්ඤො සංඝෙය්‍ය, සා ඡවිං ඡීඤ්ඤය, ඡවිං ඡෙඤ්ඤි වචමං ඡීඤ්ඤය, වචමං ඡෙඤ්ඤි මංඝං ඡීඤ්ඤය, මංඝං ඡෙඤ්ඤි තභාරාං ඡීඤ්ඤය, තභාරාං ඡෙඤ්ඤි අට්ඨිං ඡීඤ්ඤය, අට්ඨිං ඡෙඤ්ඤි අට්ඨිමිඤ්ඤං අභවච තිට්ඨෙය්‍ය. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො ඡවිං ඡීඤ්ඤි, ඡවිං ඡෙඤ්ඤි වචමං ඡීඤ්ඤි, වචමං ඡෙඤ්ඤි මංඝං ඡීඤ්ඤි, මංඝං ඡෙඤ්ඤි තභාරාං ඡීඤ්ඤි, තභාරාං ඡෙඤ්ඤි අට්ඨිං ඡීඤ්ඤි, අට්ඨිං ඡෙඤ්ඤි අට්ඨිමිඤ්ඤං අභවච තිට්ඨති.

එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ- [උප්පන්නං ලාභසකකාර සිලොකං පච්ඡිකාමං -පෙ-] එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බනතී.

5. 3. 10.

බිණ්ණසවභික්ඛුසුභතං

326. ඝාමපථියං-

යො පි සො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරභං බිණ්ණසවො, තස්ස පාඨං² ලාභ-සකකාරසිලොකං අනතරායාය වදමීති.

එවං වුඤ්ඤෙ අයස්සා ආනාඤ්ඤ, භගවන්තං එතදවොච කිස්ස පන භනන්ත, බිණ්ණසවස්ස භික්ඛුතො ලාභසකකාරසිලොකො අනතරායායාති?

යා හිස්ස සා අනඤ්ඤ, අකුප්පා වෙභො විමුක්ඛතී, නාභං තස්සා ලාභසකකාර සිලොකං අනතරායාය වදමී. යෙ ව බවස්ස අනඤ්ඤ අප්පමන්තස්ස අනාපිතො පභිතත්තස්ස විහරන්තො දිට්ඨිඛම්මසුබ්බිභාරා අභිගතා, තෙසාභමස්ස ලාභ-සකකාරසිලොකං අනතරායාය වදමී.

එවං දුරුණො ඛො අනඤ්ඤ, ලාභසකකාරසිලොකො කවුඤ්ඤො ඵරුඝො, අනතරාසිකො අනුත්තරස්ස යො ගඤ්ඤමස්ස අභිගමාය. තස්මාතිභ අනඤ්ඤ, එවං සිකඛිතබ්බං. උප්පන්නං ලාභසකකාරසිලොකං පච්ඡිකාමං, න ව තො උප්පන්නො ලාභසකකාරසිලොකො විත්තං පරියාදාය ඝස්සතීති. එවං හි වො අනඤ්ඤ, සිකඛිතබ්බනතී

මාතුඝාමවග්ගො ධර්මයො.

තඤ්ඤද්දනං:

මාතුභාමො ව කල්‍යාණී එකපුඤ්ඤක ඤිතු ව³
සමණ්ණාභවණො තීණී ඡවි රජ්ජ ව භික්ඛු වෙති.

1. ව්‍යාජරජ්ජයා - මඡඝ. 2. පභං - සා, සි 1, 2. 3. සීතියා - සි 2. සි 1.

4. සබ්බභෙදවගෙගා

5. 4. 1

ඝඛසභෙදසුතනං*

427. ඝාච්ඡඪීයං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකාරසිලොකො -පෙ-

ලාභසකාරසිලොකෙන අභිභූතො පරියාදිනනවිනෙතො භික්ඛවෙ, දෙවදත්තො සබ්බං භිඤ්ඤි. එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකාරසිලොකො -පෙ- [උප්පන්නං ලාභසකාරසිලොකං පච්ඡිසාම -පෙ-] එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බන්ති.

5. 4. 2.

කුසලමුලසමුච්ඡේදසුතනං*

328. ඝාච්ඡඪීයං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකාරසිලොකො -පෙ-

ලාභසකාරසිලොකෙන අභිභූතස්ස පරියාදිනනවිනෙතස්ස භික්ඛවෙ, දෙවදත්තස්ස කුසලමුලං සමුච්ඡේදමගමා. එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකාරසිලොකො -පෙ- [උප්පන්නං ලාභසකාරසිලොකං පච්ඡිසාම -පෙ-] එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බන්ති.

5. 4. 3.

කුසලධම්මසමුච්ඡේදසුතනං*

329. ඝාච්ඡඪීයං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකාරසිලොකො -පෙ-

ලාභසකාරසිලොකෙන අභිභූතස්ස පරියාදිනනවිනෙතස්ස භික්ඛවෙ දෙවදත්තස්ස කුසලො ධම්මො සමුච්ඡේදමගමා. එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකාරසිලොකො -පෙ- [උප්පන්නං ලාභසකාරසිලොකං පච්ඡිසාම -පෙ-] එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බන්ති.

5. 4. 4.

සුඤ්ඤාධම්මසමුච්ඡේදසුතනං*

330. ඝාච්ඡඪීයං-

දුරුණො භික්ඛවෙ, ලාභසකාරසිලොකො -පෙ-

ලාභසකාරසිලොකෙන අභිභූතස්ස පරියාදිනනවිනෙතස්ස භික්ඛවෙ, දෙවදත්තස්ස සුඤ්ඤා ධම්මො සමුච්ඡේදමගමා. එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකාරසිලොකො -පෙ- [උප්පන්නං ලාභසකාරසිලොකං පච්ඡිසාම -පෙ-] එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බන්ති.

5. 4. 5.

අනභවධසුතනං*

331. එකං සමයං භගවා, ගුණගුණ විහරති ගිජ්ඣකුමෙ පබ්බතෙ අචිරපකකනෙත දෙවදනෙත. තත්ථ ඛො භගවා දෙවදත්තං ආරබ්භ භික්ඛු ආමනෙතසි: අනභවධාය භික්ඛවෙ, දෙවදත්තස්ස ලාභසකාරසිලොකො උද්පාදි. පරුහවාය දෙවදත්තස්ස ලාභසකාරසිලොකො උද්පාදි.

*අභිනිතසුතනාය පඤ්චකං 'භිඤ්ඤි-ධම්ම-සුඤ්ඤා-පඤ්චකං'-නාමවසෙක උද්දසංඝ ආගතං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, කදලී අත්තවධාය ඵලං දෙතී, පරාභවාය ඵලං දෙතී, ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ, අත්තවධාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාර-සිලොකො උදපාදි. පරාභවාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාරසිලොකො උදපාදි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, වෙඵ අත්තවධාය ඵලං දෙතී, පරාභවාය ඵලං දෙතී, ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ, අත්තවධාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාර-සිලොකො උදපාදි. පරාභවාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාරසිලොකො උදපාදි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, නලො අත්තවධාය ඵලං දෙතී, පරාභවාය ඵලං දෙතී, ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ, අත්තවධාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාර-සිලොකො උදපාදි. පරාභවාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාර සිලොකො උදපාදි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අස්සතරී අත්තවධාය ගබ්භං ගණ්හාතී, පරාභවාය ගබ්භං ගණ්හාතී, ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ අත්තවධාය දෙවදත්තස්ස ලාභ-සක්කාරසිලොකො උදපාදි. පරාභවාය දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාරසිලොකො උදපාදි.

එවං දුරුණො බො භික්ඛවෙ, ලාභසක්කාරසිලොකො -පෙ- උපපන්නං ලාභසක්කාරසිලොකං පජ්ඣස්සාම -පෙ- ඵවං හි වො භික්ඛවෙ, සික්ඛි-තබ්බන්ති. ඉදමච්චොච භගවා, ඉදං වන්ධා සුභතො අථාපරං ඵතදච්චොච සන්ධා:

ඵලං වෙ කදලීං භන්ත ඵලං වෙඵං ඵලං නලං,
සකකාරො කාසුරීසං භන්ති ගබ්භො අස්සතරීං යථාතී.

5. 4. 6.

පඤ්චරථසනසුභතං*

333. එකං සමයං භගවා ගුජගුහෙ විහරති වෙඨඨවනො කලඤ්ඤකනිවාප. තෙන බො පන සමයෙන දෙවදත්තස්ස අජාතසතකු ඤාමාරො පඤ්චති රථසතෙහි සායංපාතං උපට්ඨාතං ගච්ඡති. පඤ්ච ව ථාලීපාකසතානී භන්තාභි-භාරො අභිභරීයති. අථ බො සම්බහුලා භික්ඛු යෙත භගවා තෙහුපසඛිකම්භු. උපසඛිකම්භු භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා බො තෙ භික්ඛු භගවන්තං ඵතදච්චොදු: “දෙවදත්තස්ස භනෙන, අජාතසතකුඤාමාරො පඤ්චති රථසතෙහි සායංපාතං උපට්ඨාතං ගච්ඡති. පඤ්ච ව ථාලීපාකසතානී භන්තාභිභාරො අභිභරීයති”ති.

මා භික්ඛවෙ, දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාරසිලොකං පිභසීන්ථ යාවඤ්චඤ්ච භික්ඛවෙ, දෙවදත්තස්ස අජාතසතකුඤාමාරො පඤ්චති රථසතෙහි සායං-පාතං උපට්ඨාතං ගම්ඤ්ඤති, පඤ්ච ව ථාලීපාකසතානී භන්තාභිභාරො අභිභරීයස්සති, භානී යෙව භික්ඛවෙ, දෙවදත්තස්ස පාචිකඛිකා කුසලෙසු ධම්මෙහු, නො වුද්ධි.

රථසුභතං - උදදහ.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, වණ්ඛිය්‍ය කුකකුරස්‍ය ත්‍යාසාය පිත්තං භිඤ්ජෙය්‍යං, එවං භී භෝ භික්ඛවෙ, කුකකුරෝ භීඤ්ජාසොමන්තාය වණ්ඛිතරෝ අස්‍ය. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යාවනීවඤ්ච දෙවදත්තස්‍ය අජාතස්‍යකුකුමාරෝ පඤ්චති රථසතෙහි සායංපාතං උපට්ඨාතං ගමිස්‍යති, පඤ්ච ව ථාලිපාක සතාති භත්තාභිභාරෝ අභිභරිස්‍යාති, භාති යෙව භික්ඛවෙ, දෙවදත්තස්‍ය පාටිකඛිං කුසලෙසු ඛමෙමසු, තො වුද්ධි.

එවං දුරුණෝ ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො -පෙ- උපපන්නා ලාභසකකාරසිලොකං පජ්ඣස්‍යාම -පෙ- එවං භී වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතඛිනන්ති.

5. 4 7.

මාතුසුභතං.

333. ඝාට්ඨිකං-

දුරුණෝ භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො කට්ඨකො, එරුසො, අන්තරාසිකො අනුත්තරස්‍ය යොග්‍යකෙමස්‍ය අබිගමාය. ඉධාහං භික්ඛවෙ, එකච්චං ජුග්ගලං එවං වෙනසා වෙනො පරිච්ච පජාන්‍යාමි: “න වායමායස්‍මා මාතුපි හෙතු සමපජානමුතා භාසෙය්‍යාති”. තමෙතං පස්‍යාමි අපරෙත සමයෙන ලාභසකකාරසිලොකෙන අභිභුතං පරියාදිත්තවිත්තං සමපජානමුතා භාසන්තං.

එවං දුරුණෝ ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො කට්ඨකො එරුසො අන්තරාසිකො අනුත්තරස්‍ය යොග්‍යකෙමස්‍ය අබිගමාය.

තස්‍මානීභ භික්ඛවෙ, එවං සිකඛිතඛි: “උපපන්නං ලාභසකකාරසිලොකං පජ්ඣස්‍යාම, න ව තො උපපන්නො ලාභසකකාරසිලොකො විත්තං පරියාදය ධස්‍යාති”ති. එවං භී වො භික්ඛවෙ; සිකඛිතඛිනන්ති.

5. 4 8.-13.

පිතුසුභතාදිජන්තං

334-339 ඝාට්ඨිකං-

දුරුණෝ භික්ඛවෙ, ලාභසකකාරසිලොකො කට්ඨකො එරුසො අන්තරාසිකො අනුත්තරස්‍ය යොග්‍යකෙමස්‍ය අබිගමාය. ඉධාහං භික්ඛවෙ, එකච්චං ජුග්ගලං එවං වෙනසා වෙනො පරිච්ච පජාන්‍යාමි: “න වායමායස්‍මා

- පිතුපි හෙතු -පෙ- (අට්ඨමං)
- භාතුපි හෙතු -පෙ- (තච්චමං)
- භහිතියාපි හෙතු -පෙ- (දසමං)
- ජුත්තස්‍යපි හෙතු -පෙ- (එකාදසමං)
- ධිතුයාපි හෙතු -පෙ- (ච්චාදසමං)

පජාපතියාපි කෙනු සම්පජානමුසා භාසෙය්‍යාති. තමෙතං පඤ්ඤාමි අපරෙත සම්මෙත ලාභසක්කාරසිලොකෙත අභිභූතං පරියාදිතනවිතනං සම්පජානමුසා භාසනතං.

එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ, ලාභසක්කාරසිලොකො කට්ඨකො, එරුසො, අනතරුසිකො අනුතතරංගං යොගකෙඛමිසං අධිගමාය.

තස්මාතිහ භික්ඛමේ, එවං සිකතිතබ්බං: උපපනං ලාභසක්කාරසිලොකං පජ්ඣසාම, ත ච තො උපපනො ලාභසක්කාරසිලොකො වීතනං පරියාදය සංඝනිති. එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකතිතබ්බනති. (තෙරසමං.)

සඤ්ඤාදවගො චතුසො.

තසසුද්දනං:

භිද්දි මුලං සුකෙතා ධම්මො පක්කනතං රථමාතරො,
පිතා ච භාතා භගිනී පුතො ධිතා පජාපතීති.

ලාභසක්කාරසංඝ්‍රහනං සමතං.

6. රාහුලසංඝ්‍රහනං

1. පඨමො චගෙගා

6. 1. 1.

වකඛුආදිසුභතං

340. එවං මෙ සුතං, එකං සමයං භගවා ඝාමිජඝීයං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ.

අඵ බො ආයස්මා රාහුලො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්ඤ්ඤා භගවනතං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනතං නිසීදි. එකමනතං නිසීනො, බො ආයස්මා රාහුලො භගවනතං එතදවොච: සාධු මෙ භනොත, භගවා සංකඛිනොතන ධම්මං දෙසෙතු යමහං භගවනො ධම්මං සුඤ්ඤා එකො චුපකඨෙසී, අපමනො ආතාපි පභිතනො විහරෙය්‍යන්ති.

තං කිම්මඤ්ඤාසී රාහුල, වකඛුං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනොත. යමපතානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනොත. යමපතානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්පනනු තං සමනුපසසිතුං. “එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අතතා”ති? තො හෙතං භනොත.

සොතං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනොත, -පෙ- ඝාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනොත -පෙ- ජිඤා නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනොත, -පෙ-කායො නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනොත -පෙ- මනො නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනොත. යමපතානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති. දුක්ඛං භනොත, යමපතානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාම ධම්මං, කල්පනනු තං සමනුපසසිතුං “එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අතතා”ති? තො හෙතං භනොත.

එවං පස්සං රාහුල, සුතවා අරියසාවකො වකඛුසම්මපි නිබ්බිදුති, තොතසම්මපි නිබ්බිදුති, ඝාණසම්මපි නිබ්බිදුති, ජවහායපි නිබ්බිදුති, කායසම්මපි නිබ්බිදුති, මහසම්මපි නිබ්බිදුති. නිබ්බිදං විරජ්ජති. විරාගා විමුච්චති. විමුච්චතසම්මං විමුච්චතමති ඤ්ඤාං හොති. ‘ඛිණං ජාති, චුසිතං චුභව-වරියං, කතං කරණීයං, තාපරං ඉඤ්ඤාතායාති පජාතානි’ති.

[එතෙත පෙය්‍යාලොක දස සුභතානො: කාඨකඛො].

6. 1. 2.

රූපාදි සුභතං

341. ආවජ්ජියං-

තං කිමමඤ්ඤසී රාහුල, රූපා නිව්වා වා අනිව්වා වාති? අනිව්වා භනෙත, සද්දා -පෙ- ගතියා -පෙ- රසා -පෙ- ථොට්ඨබ්බා -පෙ- ධම්මා නිව්වා වා අනිව්වා වාති? අනිව්වා භනෙත -පෙ-

එවං පසුං රාහුල, සුභවා අරියසාවකො රූපෙසුපි නිබ්බිද්දති, සද්දෙසුපි නිබ්බිද්දති, ගතෙසුපි නිබ්බිද්දති, රසෙසුපි නිබ්බිද්දති, ථොට්ඨබ්බෙසුපි නිබ්බිද්දති, ධම්මෙසුපි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං විරජ්ජති -පෙ- නාපරං ඉඤ්ඤාතායාති පජානාතීති.

6. 1. 3.

විඤ්ඤාණසුභතං

442. ආවජ්ජියං-

තං කිමමඤ්ඤසී රාහුල, වකුච්චවිඤ්ඤාණං නිව්වා වා අනිව්වා වාති? අනිව්වා භනෙත, -පෙ- සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- සාණවිඤ්ඤාණං -පෙ- ජ්වහා-විඤ්ඤාණං -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනෝවිඤ්ඤාණං නිව්වා වා අනිව්වා වාති? අනිව්වා භනෙත -පෙ-

එවං පසුං රාහුල, සුභවා අරියසාවකො වකුච්චවිඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිද්දති -පෙ- සොතවිඤ්ඤාණසම්මපි -පෙ- සාණවිඤ්ඤාණසම්මපි -පෙ- ජ්වහා-විඤ්ඤාණසම්මපි -පෙ- කායවිඤ්ඤාණසම්මපි -පෙ- මනෝවිඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං විරජ්ජති -පෙ- නාපරං ඉඤ්ඤාතායාති පජානාතීති.

6. 1. 4.

සම්මසුභතං

443. ආවජ්ජියං-

තං කිමමඤ්ඤසී රාහුල, වකුච්චසම්මසුභා නිව්වා වා අනිව්වා වාති? අනිව්වා භනෙත -පෙ- සොතසම්මසුභා -පෙ- සාණසම්මසුභා -පෙ- ජ්වහාසම්මසුභා -පෙ- කායසම්මසුභා -පෙ- මනෝසම්මසුභා නිව්වා වා අනිව්වා වාති? අනිව්වා භනෙත -පෙ-

එවං පසුං රාහුල, සුභවා අරියසාවකො වකුච්චසම්මසුභසම්මපි නිබ්බිද්දති, සොතසම්මසුභසම්මපි නිබ්බිද්දති, සාණසම්මසුභසම්මපි නිබ්බිද්දති, ජ්වහා-සම්මසුභසම්මපි නිබ්බිද්දති, කායසම්මසුභසම්මපි නිබ්බිද්දති, මනෝසම්මසුභසම්මපි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං විරජ්ජති -පෙ- නාපරං ඉඤ්ඤාතායාති පජානාතීති.

1. සද්දෙසුපි -පෙ- ගතෙසුපි -පෙ-, රසෙසුපි -පෙ-, ථොට්ඨබ්බෙසුපි -පෙ- - සීඉ, සී 1, 2.

6. 1. 5.

වෙදනාසුභතං.

344. ඝාමිපථීයං-

තං කිමමඤ්ඤපි රාහුල, වකඛුසමථස්සජා, වෙදනා නිච්චා වා අනිච්චා වාති? අනිච්චා භනෙත -පෙ- සොතසමථස්සජා, වෙදනා-පෙ- ඝාණසමථස්සජා, වෙදනා -පෙ- ජිව්හාසමථස්සජා, වෙදනා -පෙ- කායසමථස්සජා, වෙදනා -පෙ- මනොසමථස්සජා, වෙදනා නිච්චා වා අනිච්චා වාති? අනිච්චා භනෙත -පෙ-

එවං පස්සං රාහුල, සුතවා අරියසාවකො වකඛුසමථස්සජාය වෙදනායපි නිබ්බිජදති. සොතසමථස්සජාය -පෙ- ඝාණසමථස්සජාය පෙ- ජිව්හා-සමථස්සජාය -පෙ- කායසමථස්සජාය -පෙ- මනොසමථස්සජාය වෙදනායපි නිබ්බිජදති -පෙ- නාපරං ඉන්ධනායාති ජානාතීති.

6. 1. 6.

සඤ්ඤාසුභතං.

345. ඝාමිපථීයං-

තං කිමමඤ්ඤපි රාහුල, රූපසඤ්ඤා නිච්චා වා අනිච්චා වාති? අනිච්චා භනෙත -පෙ- සද්දසඤ්ඤා පෙ- ගන්ධසඤ්ඤා -පෙ- රසසඤ්ඤා -පෙ- ජ්ථාට්ඨබ්බසඤ්ඤා -පෙ- ඛම්මසඤ්ඤා නිච්චා වා අනිච්චා වාති? අනිච්චා භනෙත -පෙ-

එවං පස්සං රාහුල, සුතවා අරියසාවකො රූපසඤ්ඤායපි නිබ්බිජදති. සද්දසඤ්ඤායපි නිබ්බිජදති ගන්ධසඤ්ඤායපි නිබ්බිජදති. රසසඤ්ඤායපි නිබ්බිජදති. ජ්ථාට්ඨබ්බ සඤ්ඤායපි නිබ්බිජදති. ඛම්මසඤ්ඤායපි නිබ්බිජදති -පෙ- නාපරං ඉන්ධනායාති පජානාතීති.

6. 1. 7.

සඤ්ඤෙභිනාසුභතං.

346. ඝාමිපථීයං-

තං කිමමඤ්ඤපි රාහුල, රූපසඤ්ඤෙභිනා නිච්චා වා අනිච්චා වාති? අනිච්චා භනෙත -පෙ- සද්දසඤ්ඤෙභිනා -පෙ- ගන්ධසඤ්ඤෙභිනා -පෙ- රසසඤ්ඤෙභිනා -පෙ- ජ්ථාට්ඨබ්බසඤ්ඤෙභිනා -පෙ- ඛම්මසඤ්ඤෙභිනා නිච්චා වා අනිච්චා වාති? අනිච්චා භනෙත -පෙ-

එවං පස්සං රාහුල, සුතවා අරියසාවකො රූපසඤ්ඤෙභිනායපි නිබ්බිජදති. සද්දසඤ්ඤෙභිනායපි නිබ්බිජදති. ගන්ධසඤ්ඤෙභිනායපි නිබ්බිජදති. රස-සඤ්ඤෙභිනායපි නිබ්බිජදති. ජ්ථාට්ඨබ්බ සඤ්ඤෙභිනායපි නිබ්බිජදති. ඛම්ම සඤ්ඤෙභිනායපි නිබ්බිජදති -පෙ- නාපරං ඉන්ධනායාති පජානාතීති.

6. 1 8.

තණභාසුතතං

347. සාවච්ඡීයං-

තං කිමමඤ්ඤපි රාහුල, රූපතණහා නිව්වා වා අනිව්වා වාති? 'අනිව්වා හනෙත' -පෙ- සද්දතණහා -පෙ- ගඤ්ඤතණහා -පෙ- රසතණහා -පෙ- පොඨඛබ්බතණහා -පෙ- ධම්මතණහා නිව්වා වා අනිව්වා වාති? 'අනිව්වා හනෙත' -පෙ-

එවං පසං රාහුල, සුතවා අරියසාවකො රූපතණහායපි නිබ්බිදෙති, සද්දතණහායපි නිබ්බිදෙති, ගඤ්ඤතණහායපි නිබ්බිදෙති, රසතණහායපි නිබ්බිදෙති, පොඨඛබ්බතණහායපි නිබ්බිදෙති, ධම්මතණහායපි නිබ්බිදෙති, නිබ්බිදං විරජ්ජති -පෙ- තාපරං ඉන්ධනායාති පජාතාතිති.

6. 1 9.

ධාතුසුතතං

348. සාවච්ඡීයං-

තං කිමමඤ්ඤපි රාහුල, පඨවිධාතු නිව්වා වා අනිව්වා වාති? 'අනිව්වා හනෙත' -පෙ- ආපොධාතු -පෙ- තෙජෝධාතු -පෙ- වායොධාතු -පෙ- ආකාසධාතු -පෙ- විඤ්ඤාණධාතු නිව්වා වා අනිව්වා වාති? 'අනිව්වා හනෙත' -පෙ-

එවං පසං රාහුල, සුතවා අරියසාවකො පඨවිධාතුයාපි නිබ්බිදෙති, ආපොධාතුයාපි නිබ්බිදෙති, තෙජෝධාතුයාපි නිබ්බිදෙති, වායොධාතුයාපි නිබ්බිදෙති, ආකාසධාතුයාපි නිබ්බිදෙති, විඤ්ඤාණධාතුයාපි නිබ්බිදෙති, නිබ්බිදං විරජ්ජති -පෙ- තාපරං ඉන්ධනායාති පජාතාතිති.

6. 1 10.

බන්ධුසුතතං

349. සාවච්ඡීයං-

තං කිමමඤ්ඤපි රාහුල, රූපං නිව්වා වා අනිව්වා වාති? 'අනිව්වා හනෙත' -පෙ- වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්වා වා අනිව්වා වාති? 'අනිව්වා හනෙත' -පෙ-

එවං පසං රාහුල, සුතවා අරියසාවකො රූපයම්මපි නිබ්බිදෙති, වෙදනායපි නිබ්බිදෙති, සඤ්ඤායපි නිබ්බිදෙති, සංඛාරෙසුපි නිබ්බිදෙති, විඤ්ඤාණයම්මපි නිබ්බිදෙති. නිබ්බිදං විරජ්ජති. විරාගා විමුච්චති. විමුච්චතයම්ම විමුච්චතමිති ඤ්ඤාණං ගොති. 'බිණ්ණ ජාති. චුඤ්ඤිතං මුහුච්චරියං. කතං කරණීයං. තාපරං ඉන්ධනායාති පජාතාති'ති.

වග්ගො පඨමො.

තසසුද්දානිං:

වනඤ්ඤා රූපඤ්ඤා විඤ්ඤාණං සමථයො වෙදනාය ව, සඤ්ඤා සද්දෙචතනා තණහා ධාතු බන්ධන තෙ දසාති.

දුතියො වගෙහො

6. 2. 1.

වකඛ්ඤාදිසුභතං

350. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤිං විහරති ජෙතවනෙ ආනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ බො ආයස්මා රාහුලො යෙන භගවා තෙනුපසඬකම් -පෙ- එකමන්තං නිසින්නං බො ආයස්මන්තං රාහුලං භගවා එතදවොච:

තං කිම්මඤ්ඤෙයි රාහුල, වකඛුං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? 'අනිච්චං භනෙත'. යං පතානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? 'දුක්ඛං භනෙත'. යං පතානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කලුනානු තං සම්නුපසස්සි තුං "එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා"ති 'නො භෙතං භනෙත'.

සොතං -පෙ- සාණං -පෙ- ජ්ච්ඤා -පෙ- කායො -පෙ- මනො නිච්චො වා, අනිච්චො වාති? 'අනිච්චො භනෙත'. යං පතානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? 'දුක්ඛං භනෙත'. යං පතානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කලුනානු තං සම්නුපසස්සිතුං: "එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා"ති. 'නො භෙතං භනෙත'.

එවං පස්සං රුහුල, සුභවා අරියසාවකො වකඛුස්මිම්පි නිබ්බිද්දති, සොතස්මිම්පි නිබ්බිද්දති, සාණස්මිම්පි නිබ්බිද්දති, ජ්ච්ඤාස්මිම්පි නිබ්බිද්දති, කායස්මිම්පි නිබ්බිද්දති, මනස්මිම්පි නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං විරජ්ජති. විරාසා විඤ්චවති. විඤ්චතස්මිං විඤ්චතස්මිති ඤ්ඤාණං භොති. 'බිණ්ණ ජාති, වුසිතං මුඛමචරිසං, කතං කරණිසං, තාපරං ඉප්පත්තායාති පජාතානී'ති.

(එතෙත පෙය්‍යාලෙත දස සුභතන්තා කාතබ්බො.)

6. 2. 2.

රූපාදිසුභතං

351 සාවඤ්ඤිං-

තං කිම්මඤ්ඤෙයි රාහුල, රූපා නිච්චා වා අනිච්චා වා ති? 'අනිච්චා භනෙත' -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- භක්ඛා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බො -පෙ- ධම්මා [නිච්චා වා අනිච්චා වාති? 'අනිච්චා භනෙත'.] -පෙ- එවං පස්සං රුහුල -පෙ- තාපරං ඉප්පත්තායාති පජාතානීති.

6. 2. 3.

විඤ්ඤාණසුභතං

352. තං කිම්මඤ්ඤෙයි රුහුල, වකඛුච්ඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? 'අනිච්චං භනෙත' -පෙ- සොතච්ඤ්ඤාණං -පෙ- සාණ ච්ඤ්ඤාණං -පෙ- ජ්ච්ඤාච්ඤ්ඤාණං -පෙ- කායච්ඤ්ඤාණං -පෙ- මනො ච්ඤ්ඤාණං [නිච්චං වා අනිච්චං වාති? 'අනිච්චං භනෙත'.] -පෙ- එවං පස්සං රුහුල -පෙ- තාපරං ඉප්පත්තායාති පජාතානීති.

6. 2. 4.

සමඵයසුභතං

353. තං කිමමඤ්ඤසී රුහුල, වකඛුසලඵයො නිවෙචා වා අනිවෙචා වාති? අනිවෙචා භනෙත -පෙ- සොතසලඵයො -පෙ- ඝාණසලඵයො -පෙ- ජ්වහාසලඵයො -පෙ- කායසලඵයො -පෙ- මනොසලඵයො [නිවෙචා වා අනිවෙචා වාති?] ‘අනිවෙචා භනෙත.’ -පෙ- එවං පස්සං රාහුල -පෙ- තාපරං ඉඤ්ඤායාති පජාතාතීති.

6. 2. 5.

වෙදනාසුභතං

354. තං කිමමඤ්ඤසී රුහුල, වකඛුසලඵයාජ, වෙදනා නිවචා වා අනිවචා වාති? ‘අනිවචා භනෙත’ -පෙ- සොතසලඵයාජ, වෙදනා -පෙ- ඝාණසලඵයාජ, වෙදනා -පෙ- ජ්වහාසලඵයාජ, වෙදනා -පෙ- කායසලඵයාජ, වෙදනා -පෙ- මනොසලඵයාජ, වෙදනා [නිවචා වා අනිවචා වාති? ‘අනිවචා භනෙත.’]-පෙ-එවං පස්සං, රාහුල-පෙ-තාපරං ඉඤ්ඤායාති පජාතාතීති.

6. 2. 6.

සඤ්ඤාසුභතං

355. තං කිමමඤ්ඤසී රුහුල, රූපසඤ්ඤ නිවචා වා අනිවචා වාති? ‘අනිවචා භනෙත’ -පෙ- සද්දසඤ්ඤ -පෙ- ගඤ්ඤාසඤ්ඤ -පෙ- රසසඤ්ඤ -පෙ- ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤ -පෙ- ධම්මසඤ්ඤ [නිවචා වා අනිවචා වාති? ‘අනිවචා භනෙත’]-පෙ- එවං පස්සං රාහුල -පෙ- තාපරං ඉඤ්ඤායාති පජාතාතීති.

6. 2. 7.

සඤ්ඤෙචනාසුභතං

356. තං කිමමඤ්ඤසී රුහුල, රූපසඤ්ඤෙචනා නිවචා වා අනිවචා වාති? ‘අනිවචා භනෙත’ -පෙ- සද්දසඤ්ඤෙචනා -පෙ- ගඤ්ඤෙචනා -පෙ- රසසඤ්ඤෙචනා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤෙචනා -පෙ- ධම්මසඤ්ඤෙචනා [නිවචා වා අනිවචා වාති? ‘අනිවචා භනෙත’]-පෙ- එවං පස්සං, රාහුල -පෙ- තාපරං ඉඤ්ඤායාති පජාතාතීති.

6. 2. 8.

භණ්ණාසුභතං

357. තං කිමමඤ්ඤසී රුහුල, රූපභණ්ණා නිවචා වා අනිවචා වාති? ‘අනිවචා භනෙත’ -පෙ- සද්දභණ්ණා -පෙ- ගඤ්ඤාණ්ණා -පෙ- රසභණ්ණා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බභණ්ණා -පෙ- ධම්මභණ්ණා [නිවචා වා අනිවචා වාති? ‘අනිවචා භනෙත’]-පෙ- එවං පස්සං රාහුල -පෙ- තාපරං ඉඤ්ඤායාති පජාතාතීති.

6. 2. 9.

ධාතුසුභතං

358. තං කිමමඤ්ඤසී රුහුල, පඨවිධාතු නිවචා වා අනිවචා වාති? අනිවචා භනෙත-පෙ- ආපොධාතු-පෙ- තෙජෝධාතු-පෙ- වායොධාතු-පෙ- ආකාසධාතු -පෙ- විඤ්ඤාණධාතු [නිවචා වා අනිවචා වාති? ‘අනිවචා භනෙත’]-පෙ- එවං පස්සං රාහුල -පෙ- තාපරං ඉඤ්ඤායාති පජාතාතීති.

6. 2. 10

බසිසුතං

359 නං කිමඤ්ඤසී රුහුල, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාහි? ‘අනිව්චං භනෙත’ -පෙ- වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා-පෙ- සඛිංඤා-පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාහි? ‘අනිව්චං භනෙත’ -පෙ- එවං පසසං රාහුල සුතවා අරිය-සාවකො -පෙ- තාපරං ඉත්තනායාහි පජානාතීහි.

6. 2. 11.

මානානුසයසුතං

360. සාවජඡීයං-

අඵ බො ආයසමා ඤ්හුලො යෙන භගවා තෙනුපසසිකම්. උපසසිකම්භවා -පෙ- එකමන්තං නිසිනො බො ආයසමා රුහුලො භගවන්තං එතදවොච:

“කඵනානු බො භනෙත, ජාතතො, කඵං පසසතො ඉමස්මිඤ්ඤ සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බසිඤ්ඤා ව සබ්බනිමිතෙහසු අභිංකාරමමිංකාර-මානානුසයා¹ ත භොනතී? හි.”

යං කිඤ්ඤී රුහුල, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පනං අර්ඤ්ඤතං වා බසිඤ්ඤා වා ඉලාරිකං වා සුඛමං වා හීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනතීකෙ වා - සබ්බං රූපං “තෙතං මම, තෙසොහමස්මි, ත මෙසො අතතා”හි එවමෙතං යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය පසසති.

යා කාවි වෙදනා -පෙ- යා කාවි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙවි සඛිංඤා -පෙ- යං කිඤ්ඤී විඤ්ඤාණං අතීතානාගත පච්චුප්පනං අර්ඤ්ඤතං වා බසිඤ්ඤා වා ඉලාරිකං වා සුඛමං වා හීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනතීකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං “තෙතං මම, තෙසොහමස්මි, ත මෙසො අතතා”හි එවමෙතං යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය පසසති.

එවං බො රුහුල, ජාතතො එවං පසසතො ඉමස්මිඤ්ඤ සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බසිඤ්ඤා ව සබ්බනිමිතෙහසු අභිංකාරමමිංකාරමානානුසයා ත භොනතී.

6 2. 12.

මානාපභවසුතං

361. සාවජඡීයං-

අඵ බො ආයසමා ඤ්හුලො යෙන භගවා තෙනුපසසිකම් -පෙ-එකමන්තං නිසිනො බො ආයසමා රුහුලො භගවන්තං එතදවොච: “කඵනානු බො භනෙත, ජාතතො කඵං පසසතො ඉමස්මිඤ්ඤ සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බසිඤ්ඤා ව සබ්බනිමිතෙහසු අභිංකාරමමිංකාරමානාපභවං මාතසං භොතී, විධාසමිතිසකන්තං සන්තං සුච්චන්ත”න්තී?.

1. අභංකාර මමංකාරමානානුසයා . මඡසං, සනා, PTS , සී 1, 2.

යං කිඤ්චී රුහුල, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පනං අජ්ඣතනං වා බහිද්ධා වා ඔලාරිකං වා සුචුමං වා භීතං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං “තෙතං මම, තෙතොහමිසමී, ත මෙසසා අත්තා” තී ඵවමෙතං යථාභුතං සමමපසඤ්ඤය දිස්වා අනුපාදවිමුත්තො හොති. (පඤ්චනනං ඛන්ධානං ඵවං කතතබ්බං.) යා කාවි වෙදනා -පෙ- යා කාවි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙවි සබ්බාරා -පෙ- යං කිඤ්චී විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පනං අජ්ඣතනං වා බහිද්ධා වා ඔලාරිකං වා සුචුමං වා භීතං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සන්තිකෙ වා - සබ්බං විඤ්ඤාණං “තෙතං මම, තෙතොහමිසමී, ත මෙසසා අත්තා” තී. ඵවමෙතං යථාභුතං සමමපසඤ්ඤය දිස්වා අනුපාදවිමුත්තො හොති.

ඵවං බො රුහුල, ජාතතො ඵවං පසස්සො ඉමසමීඤ්ච සවිඤ්ඤාණකො කායෙ, බහිද්ධා ව සබ්බතීමිහොතසු අභිච්ඤාරමමිච්ඤාරමානාපගතං මාතස්ස හොති විධාසමතිකකනනං සනනං සුචිමුත්තන්ති

වග්ගො දුතියො.

භික්ඛු දදන්තො:

චන්චුං රූපඤ්ච විඤ්ඤාණං සමඵයෙසා වෙදනාය ව, සඤ්ඤා සඤ්ඤානතා තණ්හා ධාතු ඛන්ධිත තෙ දස්ස අනුසයං අපගතඤ්ඤොච වග්ගො තෙත පට්ඨවතීති

රුහුලසංඝ්‍රහනං සමනතං.

7. ලක්ඛණසංයුත්තං

1. පඨමො වග්ගො

7. 1. 1

අට්ඨසංඛිලිකසුත්තං

362. එවමෙසුත්තං: එකං සමයං භගවා රාජගෘහ විහරති වෙඨවනන කලඤ්ඤතිවාපෙ. තෙන ඛො පත සමයෙන ආයස්මා ව ලක්ඛණො අයස්මා ව මහාමොග්ගලානො ගීජ්ඣකුෂම පබ්බත විහරන්ති. අථ ඛො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො පුබ්බත්තායං නිවාසෙත්වා පටන්චීවරමාදාය යෙනා - යස්මා ලක්ඛණො තෙහුපසංඛිතම්. උපසංඛිතම්ත්වා ආයස්මන්තං ලක්ඛණං එතදවොච: ආයාමාටුසො ලක්ඛණ, රුජගහං පිණ්ඩාය පච්ඡිසාමාති. එවමාටුසොහි ඛො ආයස්මා ලක්ඛණො ආයස්මන්තො මහාමොග්ගලානස්ස පච්චයොසි.

අථ ඛො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො ගීජ්ඣකුටා පබ්බතා ඔරොහනෙනො අඤ්ඤතරස්මීං පදෙසෙ සිතං පාත්වාකාසි. අථ ඛො ආයස්මා ලක්ඛණො ආයස්මන්තං මහාමොග්ගලානං එතදවොච: කො හු ඛො ආටුසො මොග්ගලාන, හෙභු කො පච්චයො සිතස්ස පාතුකමමායාති? අකාලො ඛො ආටුසො ලක්ඛණ, එතස්ස පඤ්ඤස්ස භගවතො මං සන්තීකෙ එතං පඤ්ඤං පුච්ඡාහි.

අථ ඛො ආයස්මා ව ලක්ඛණො අයස්මා ව මහාමොග්ගලානො පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටිකකන්තො යෙන භගවා තෙහුපසංඛිතම්සු උපසංඛිතම්ත්වා භගවන්තං අභීවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීනෙනා ඛො ආයස්මා ලක්ඛණො ආයස්මන්තං මහාමොග්ගලානං එතද - වොච: ඉධායස්මා මහාමොග්ගලානො ගීජ්ඣකුටා පබ්බතා ඔරොහනෙනො අඤ්ඤතරස්මීං පදෙසෙ සිතං පාත්වාකාසි. කො හු ඛො ආටුසො මොග්ගලාන, හෙභු කො පච්චයො සිතස්ස පාතුකමමායාති?

ඉධාහං ආටුසො, ගීජ්ඣකුටා පබ්බතා ඔරොහනෙනො අඤ්ඤං අට්ඨසංඛිලිකා වෙයාසං ගච්ඡන්ති. තමෙතං ගීජ්ඣාපි කාකාපි කුලලාපි අනුපභිත්වා අනුපභිත්වා එංසුලනතරිකාහි විභුදන්ති.¹ සාසුදං² අට්ටස්සරං කරොති. තස්ස මය්හං අටුසො, එතදහොසි: අච්ඡරියං වත හො, අබ්බතං වත හො, එවරුපොපි තාම සත්තො භවිස්සති, එවරුපොපි තාම යධෙතො භවිස්සති, එවරුපොපි තාම අත්තභාවපටිලාභො භවිස්සන්ති

1 විතුදෙතති-සිමු, සි. 1, 2, විතුදෙතති විතවෙත්ති විරාජෙත්ති-මජ්ඣ, ඝා, විතවෙත්ති, විභාජෙත්ති-PTS 2. සාසුදං-සිමු. සි1, 2.

අඵ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසී: වන්ඛුභුතා වත භික්ඛවෙ, සාවකා විහරන්ති, සදුණභුතා වත භික්ඛවෙ, සාවකා විහරන්ති, යත්ථ හී තාම සාවකො ඵවරුපං සදුසස්සති වා දුක්ඛතී වා සකඛිං වා කරියස්සති. පුබ්බෙව මෙ සො භික්ඛවෙ, සතෙතා දිට්ඨො අහොසී. අපි වාභං ත ව්‍යාකාසීං. අභමෙවෙතං¹ බ්‍යාකරෙය්‍යං, පරෙ මෙ² න සද්දුභය්‍යං. යෙ මෙ තසද්දුභය්‍යං, තෙසං තං අසු දීඝරතනං අභිතාය දුක්ඛාය. ඵසො භික්ඛවෙ, සතෙතා ඉමස්මීං යෙව රාජගහෙ ගොඝාතකො අහොසී සො තස්ස කම්මස්ස විපාකොත බ්‍හුනි වස්සානි බ්‍හුනි වස්සසතානි බ්‍හුනි වස්සසහස්සානි බ්‍හුනි වස්සසතසහස්සානි තීරයෙ පච්චිකා³ තස්සෙව කම්මස්ස විපාකාවසෙසෙන⁴ ඵවරුපං අත්තභාවපට්ටිලාභං පට්ඨංවෙදයතිති.

(සබ්බෙතං සුත්තානං ඵසෙව හී පෙය්‍යාලො.)

7. 1. 2.

මංසපෙසිසුතනං.

363 ඉධාභං ආටුසො, ගීජකුඛා පබ්බතා මරොහනෙතා අද්දසං මංස-පෙසිං වෙහාසං ගච්ඡන්තං. තමෙතං ගීජකුඛාපි කාකාපි කුලලාපි අනුපතීනා අනුපතීනා විතචෙජන්ති, විරාජේන්ති. සො සුදං අට්ටස්සරං කරොති -පෙ- [අඵ ඛො භගවා -පෙ-] ඵසො භික්ඛවෙ, සතෙතා ඉමස්මීං යෙව රාජගහෙ ගොඝාතකො අහොසී -පෙ- [ඵවරුපං අත්තභාවපට්ටිලාභං] පට්ඨංවෙදයතිති.

7. 1. 3

මංසපිණ්ඩසුතනං.

364. ඉධාභං ආටුසො, ගීජකුඛා පබ්බතා මරොහනෙතා අද්දසං මංස-පිණ්ඩං වෙහාසං ගච්ඡන්තං. තමෙතං ගීජකුඛාපි කාකාපි කුල ලාපි අනුපතීනා අනුපතීනා විතචෙජන්ති, විරාජේන්ති. සො සුදං අට්ටස්සරං කරොති -පෙ- [අඵ ඛො භගවා පෙ-] ඵසො භික්ඛවෙ, සතෙතා ඉමස්මීං යෙව රාජගහෙ සාකුණිකො අහොසී -පෙ- [ඵවරුපං අත්තභාවපට්ටිලාභං] පට්ඨංවෙදයතිති.

7. 1. 4

ගිච්ඡපිසුතනං.

365. ඉධාභං ආටුසො, ගීජකුඛා පබ්බතා මරොහනෙතා අද්දසං තිච්ඡපිං පුට්ඨං වෙහාසං ගච්ඡන්තං. තමෙතං ගීජකුඛාපි කාකාපි කුලලාපි අනුපතීනා අනුපතීනා විතචෙජන්ති, විරාජේන්ති. සො සුදං අට්ටස්සරං කරොති -පෙ- [අඵ ඛො භගවා-පෙ-] ඵසො භික්ඛවෙ, සතෙතා ඉමස්මීං යෙව රාජගහෙ මර්ඛනිකො අහොසී -පෙ- [ඵවරුපං අත්තභාවපට්ටිලාභං] පට්ඨංවෙදයතිති.

1 අභඤ්චතං - මජ්ඣං, ඝා,PTS. 2 පරෙව මෙ - මජ්ඣං. PTS. පරෙපි මෙ. ඝා; 3 පච්චා - සී 1, 2, 4 විපාකාවසෙස - සීඉ 1, 2.

7. 1. 5.

අසිලොමසුභතං.

366. ඉධංභං ආචුසො, ගීජකුඤ්චා පබ්බතා ඔරොහනෙතා අද්දසං අසිලොමං පුරිසං වෙහාසං ගච්ඡන්තං. තස්ස තෙ අසී උප්පතීති උප්පතීති තස්සෙව කායෙ නිපතන්ති සො සුදං අට්ටස්සරං කරොති -පෙ- [අථ ඛො භගවා -පෙ-] එසො භික්ඛවෙ, සතෙතා ඉමස්මිං යෙව රාජගහෙ සුකරිකො අනොසී. -පෙ- [එවරූපං අත්තභාවපට්ටියාහං] පටිසංවෙදෙයතීති

7. 1. 6.

සතතිලොමසුභතං.

367. ඉධංභං ආචුසො, ගීජකුඤ්චා පබ්බතා ඔරොහනෙතා අද්දසං සතතිලොමං පුරිසං වෙහාසං ගච්ඡන්තං. තස්ස තා සතතියො උප්පතීති උප්පතීති තස්සෙව කායෙ නිපතන්ති. සො සුදං අට්ටස්සරං කරොති -පෙ- [අථ ඛො භගවා -පෙ-] එසො භික්ඛවෙ, සතෙතා ඉමස්මිං යෙව රාජගහෙ මාගචිකො අනොසී. -පෙ- [එවරූපං අත්තභාවපට්ටියාහං] පටිසංවෙදෙයතීති.

7. 1. 7.

උසුලොමසුභතං.

368 ඉධංභං ආචුසො, ගීජකුඤ්චා පබ්බතා ඔරොහනෙතා අද්දසං උසුලොමං පුරිසං වෙහාසං ගච්ඡන්තං. තස්ස තෙ උසු උප්පතීති උප්පතීති තස්සෙව කායෙ නිපතන්ති. සො සුදං අට්ටස්සරං කරොති -පෙ- [අථ ඛො භගවා -පෙ-] එසො භික්ඛවෙ, සතෙතා ඉමස්මිං යෙව රාජගහෙ කාරණිකො අනොසී -පෙ- [එවරූපං අත්තභාවපට්ටියාහං] පටිසංවෙදෙයතීති.

7 1. 8

සුචිලොමසුභතං.

369. ඉධංභං ආචුසො, ගීජකුඤ්චා පබ්බතා ඔරොහනෙතා අද්දසං සුචිලොමං පුරිසං වෙහාසං ගච්ඡන්තං. තස්ස තා සුචියො උප්පතීති උප්පතීති තස්සෙව කායෙ නිපතන්ති සො සුදං අට්ටස්සරං කරොති. -පෙ- [අථ ඛො භගවා -පෙ-] එසො භික්ඛවෙ, සතෙතා ඉමස්මිං යෙව රාජගහෙ සුකො අනොසී -පෙ- [එවරූපං අත්තභාවපට්ටියාහං] පටිසංවෙදෙයතීති.

7. 1. 9.

දුතියසුච්ඡොමසුත්තං

370. ඉධංභං ආවුසො, ගිජ්ඣකුචං පබ්බතා ඔරොහනොතා අද්දාසං සුච්චොමං පුරිසං වෙහාසං ගච්ඡන්තං. තස්ස තා සුච්චො සීසෙ පච්ඡිකාමා ඉච්චොතො නිකමනති. ඉච්චො පච්ඡිකාමා උරහො නිකමනති, උරෙ පච්ඡිකාමා උදරහො නිකමනති, උදරෙ පච්ඡිකාමා උරුහි නිකමනති, උරුසු පච්ඡිකාමා ජඛාහි නිකමනති, ජඛාසු පච්ඡිකාමා පාදෙහි නිකමනති. සො සුදං අට්ඨස්සරං කරොති -පෙ- [අථ ඛො භගවා -පෙ-] එසො භික්ඛවෙ, සතොතා ඉමස්මිං යෙව රාජගහෙ සුචකො අහොසි -පෙ- [එවරුපං අත්තභාව පච්චොමං] පටිසංවෙදගතීති.

7. 1. 10.

කුමභණ්ඩසුත්තං

371 ඉධංභං ආවුසො, ගිජ්ඣකුචං පබ්බතා ඔරොහනොතා අද්දාසං කුමභණ්ඩං පුරිසං වෙහාසං ගච්ඡන්තං. සො ගච්ඡන්තොපි තෙව අණ්ඨො ඛකො ආරොපෙත්වා ගච්ඡති. නිසීදනොපි තෙසොව අණ්ඨොසු නිසීදති. තමෙතං ගිජ්ඣපි කාකාපි කුලලාපි අනුපතීත්වා අනුපතීත්වා විතචෙන්නති, විරුජෙන්නති. සො සුදං අට්ඨස්සරං කරොති -පෙ- [අථ ඛො භගවා -පෙ-] එසො භික්ඛවෙ, සතොතා ඉමස්මිං යෙව රාජගහෙ ගාමකුටො අහොසි -පෙ- [එවරුපං අත්තභාව පච්චොමං] පටිසංවෙදගතීති.

පඨමො චග්ගො.

සංසුදදනිං:

අට්ඨි පෙසි උහො හි ගොසාතකා
 පිණ්ඩසාකුණ්ඨො නිච්චවොරඛති,
 අසි සුකාරිකො සතති මාගචී
 උසුකාරණිකො සුචි සාරපි,
 යො ච සිඛිතතී සුචකො හි තො
 අණ්ඨොපි අනු ගාමකුටකොති.

2. දුතියො චගෙගා

7. 2. 1

ගුඵකුපසුතං.

372. ගිජඝණ-

ඉධාහං ආට්ඨසො, ගිජඝණකුඵා පබ්බතා ඔරොහනෙතා අද්දසං පුරිසං ගුඵකුපෙ සසිතසං¹ තිඞ්ඞිං -පෙ- [අඵ ඛො හගවා -පෙ-] එසො භික්ඛවෙ, සතොතා ඉමසම්. යෙව රාජගහෙ පාරදුරිකො අභොසි. -පෙ- එවරුපං අත්තභාවපට්ටලාහං පට්ඨසංවෙදයතීති

7. 2. 2.

ගුඵමාදිසුතං.

373 ඉධාහං ආට්ඨසො, ගිජඝණකුඵා පබ්බතා ඔරොහනෙතා අද්දසං පුරිසං ගුඵකුපෙ තිඞ්ඞිං, උභොති හජෙඨී ගුඵං බාදනං -පෙ- [අඵ ඛො හගවා -පෙ-] එසො භික්ඛවෙ, සතොතා ඉමසම්. යෙව රාජගහෙ දුට්ඨමුඛමණො අභොසි. සො ඤාණපණ්ණ සම්මාසම්බුද්ධාසා පාවචනෙ භික්ඛුසඛසං හතොත නිමනොතො දෙණීයො ගුඵසා පුරාපෙතො කාලං ආරොවාපෙතො එතදවොච: අතා හොනොතා, යාවදථං භුඤ්ජන්තු වෙච හරන්තු වාතී -පෙ- එවරුපං අත්තභාවපට්ටලාහං පට්ඨසංවෙදයතීති

7. 2. 3

ගිච්චපිප්ඵසුතං.

374. ඉධාහං ආට්ඨසො, ගිජඝණකුඵා පබ්බතා ඔරොහනෙතා අද්දසං නිච්චපී. ඉතීං වෙහාසං භච්චන්තීං. තමෙතං ගිජඝාපි කාකාපි කුලලාපි අනුපතීතා, අනුපතීතා විතචෙඡන්තී, විරාජෙඡන්තී. සා සුදං අට්ටසාරං කරොති -පෙ- [අඵ ඛො හගවා -පෙ-] එසා භික්ඛවෙ, ඉතී ඉමසම්. යෙව රාජගහෙ අතිවාරීති අභොසි -පෙ- එවරුපං අත්තභාවපට්ටලාහං පට්ඨසංවෙදයතීති.

7. 2. 4

මඛගුලිප්ඵසුතං.

375 ඉධාහං ආට්ඨසො, ගිජඝණකුඵා පබ්බතා ඔරොහනෙතා අද්දසං ඉතීං දුග්ගකං මඛගුලීං² වෙහාසං භච්චන්තීං. තමෙතං ගිජඝාපි කාකාපි කුලලාපි අනුපතීතා, අනුපතීතා විතචෙඡන්තී, විරාජෙඡන්තී. සා සුදං අට්ටසාරං කරොති -පෙ- [අඵ ඛො හගවා -පෙ-] එසා භික්ඛවෙ, ඉතී ඉමසම්. යෙව රාජගහෙ ඉභබ්ඤීතා, අභොසි -පෙ- එවරුපං අත්තභාව පට්ටලාහං පට්ඨසංවෙදයතීති.

1. සිසකං. සිමු. සතා. 2. මඛගුලීං - අට්ඨකථා

7. 2. 5.

බකිලීඝ්ණනං

376. ඉධාහං ආවුසො, ගිජකකුමා පබ්බතා ඔරොහනෙතා අද්දසං ඉප්ඵං උපපකකං ඕකිලීනිං බකිරීණීං වෙහාසං ගච්ඡන්තිං. සා සුදං අට්ටසාරං කරොති -පෙ- [අඵ ඛො හගවා -පෙ-] එසා භික්ඛවෙ, ඉප්ඵි ඝාලිඛහස්ස¹ රඤ්ඤො අහමහෙසි අහොසි. සා ඉසාපකතා සපතතිං අඛ්ඨාරකචාගෙන ඕකිරී -පෙ- එවරුපං අත්තභාවපට්ටලාහං පටිසංවෙදෙය්ති.

7. 2. 6.

අසීසකඝ්ණනං

377. ඉධාහං ආවුසො, ගිජකකුමා පබ්බතා ඔරොහනෙතා අද්දසං අසීසකං කඛකිං² වෙහාසං ගච්ඡන්තං. තස්ස උරෙ අකඛිනී වෙච භොනති මුඛඤ්ච. තමෙන ගිජකාපි කාකාපි කුලලාපි අනුපභිචා අනුපභිචා විතච්ඡන්ති, විරාජෙන්නති. සො සුදං අට්ටසාරං කරොති -පෙ- [අඵ ඛො හගවා -පෙ-] එසො භික්ඛවෙ, සතො ඉමසම් ගෙච ග්ජඝණ භාරීණො තාම වොරසාතකො අහොසි -පෙ- එවරුපං අත්තභාවපට්ටලාහං පටිසංවෙදෙය්ති.

7. 2. 7.

හිකඝ්ණනං

378. ඉධාහං ආවුසො ගිජකකුමා පබ්බතා ඔරොහනෙතා අද්දසං හිකඝ්ණං වෙහාසං ගච්ඡන්තං. තස්ස සඛසාපිපි ආදිතතා සමපජ්ජලිතා සජොතිභුතා, පතොපි ආදිතො සමපජ්ජලිතො සජොතිභුතො, කාය-බකිතමපි ආදිතං සමපජ්ජලිතං සජොතිභුතං, කායොපි ආදිතො සමපජ්ජලිතො සජොතිභුතො, සො සුදං අට්ටසාරං කරොති -පෙ- [අඵ ඛො හගවා -පෙ-] එසො භික්ඛවෙ, හිකඝ්ණ ඝණ්ණපණ්ණ සමමාසමුද්ධස්ස පාවචනෙ පාපහිකඝ්ණ අහොසි -පෙ- එවරුපං අත්තභාවපට්ටලාහං පටිසංවෙදෙය්ති.

7. 2. 8.

හිකඝ්ණීඝ්ණනං

379. ඉධාහං ආවුසො, ගිජකකුමා පබ්බතා ඔරොහනෙතා අද්දසං හිකඝ්ණීනිං වෙහාසං ගච්ඡන්තිං. තස්සා සඛසාපිපි ආදිතතා -පෙ- [අඵ ඛො හගවා -පෙ-] එසා භික්ඛවෙ හිකඝ්ණී ඝණ්ණපණ්ණ සමමාසමුද්ධස්ස පාවචනෙ පාපහිකඝ්ණී අහොසි -පෙ- එවරුපං අත්තභාවපට්ටලාහං පටිසංවෙදෙය්ති

1 කලිඛහස්ස - මජ්ඣ, සං, PTS. 2. කච්ඤා - සීමු, PTS. සී 1, 2.

7 2. 9.

සිකඛමානාසුත්තං.

380. ඉධාහං ආවුසො, ගීජකුකුමා පබ්බතා ඔරොහනොතා අද්දසං සිකඛමානං වෙහාසං ගච්ඡන්තී. තස්සා සංඝාරීපී ආදිත්තා -පෙ- [අඵ බො හගවා-පෙ-] එසා භීකඛවෙ සිකඛමානා කස්සපස්ස සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාවචනෙ පාපසිකඛමානා අහොසී -පෙ- එවරුපං අත්තභාවපටිලාහං පටිසංවෙදෙත්තී

7. 2. 10

සාමණේරසුත්තං.

381. ඉධාහං ආවුසො, ගීජකුකුමා පබ්බතා ඔරොහනොතා අද්දසං සාමණේරං වෙහාසං ගච්ඡන්තං. තස්ස සම්ඝාරීපී ආදිත්තා -පෙ- [අඵ බො හගවා -පෙ-] එතො භීකඛවෙ සාමණේරො කස්සපස්ස සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාවචනෙ පාපසාමණේරෙ අහොසී -පෙ- එවරුපං අත්තභාවපටිලාහං පටිසංවෙදෙත්තී

7. 2. 11.

සාමණේරීසුත්තං.

382. ඉධාහං ආවුසො, ගීජකුකුමා පබ්බතා ඔරොහනොතා අද්දසං සාමණේරීං වෙහාසං ගච්ඡන්තී. තස්සා සම්ඝාරීපී ආදිත්තා සම්පජ්ජලිතා සජෝතිභුතා. පඤ්ඤාපී ආදිත්තො සම්පජ්ජලිතො සජෝතිභුතො. කාශ- බකිනම්පී ආදිත්තං සම්පජ්ජලිතං සජෝතිභුතං. කාශොපී ආදිත්තො සම්පජ්ජලිතො ඤජෝතිභුතො. සා සුදං අට්ටස්සරං කරොති තස්ස මඤ්ඤං ආවුසො, එතදහොසී. අච්ඡරියං චත භො, අබ්භුතං චත භො, එවරුපොපී තාම සනෙතා හවීස්සති. එවරුපොපී තාම සකොඛා හවීස්සති එවරුපොපී තාම අත්තභාවපටිලාහො හවීස්සති. [-පෙ-]

අඵ බො හගවා භීකඛු ආමනොසී: වහ්නුභුතා චත භීකඛවෙ, සාවකා විහරන්තී. ඤ්ඤාභුතා චත භීකඛවෙ, සාවකා විහරන්තී යත්ත භී තාම සාවකො එවරුපං ඤස්සති වා දකති වා සකඛිං වා කරිස්සති. පුබ්බච්ච මෙ සා භීකඛවෙ, සාමණේරී දිට්ඨා අහොසී අපි වාහං ත බ්‍යාකාසීං. අහමෙවෙතං බ්‍යාකරෙය්‍යං, පරෙ මෙ ත සද්දභෙය්‍යං. යෙ මෙ ත සද්දභෙය්‍යං. තෙසං තං අස්ස දීඝරන්තං අභිනාය දුක්ඛාය.

එසා භික්ඛවෙ, සාමණේරී ඝාසාසය්‍ය සමමාසමුද්ධියා පාවචනෙ පාපසාමණේරී අහොසී, සා තස්ස කමමස්ස විපාකෙත ඛුනති වස්සානි ඛුනති වස්සසතානි ඛුනති වස්සසහස්සානි ඛුනති වස්සසහස්සානි නිරයෙ පච්චිනා, තස්සෙව කමමස්ස විපාකාවසෙසෙන ඵවරුපං අතතභාවපටිලාභා පටිසංවෙදගතීති

වග්ගො දුතියො

භාෂ්‍යාද්‍යනි:

කුපෙ නිමුග්ගො හි සො පාරදුරිකො
ගුඵබාදී අහු දුඨසමණමුභවණො,
නිච්ච්චිච්චි අභිචාරිනී අහු
මඛගුලිච්චි අහු ඉකඛණ්ණිච්චිකා,
ඔකිලිනී සපතතඛගාරකොකිරි
සිසච්ච්චෙනො අහු චොරසාතකො,
භික්ඛු භික්ඛුනී සිකඛමානා සාමණේරෙ අඵ
සාමණේරිකා ඝාසාසය්‍ය විතරසමිං පබ්බජ්ජ,
පාපකමමං අකරිංසු තාවදෙති

උක්කණ්ණසංයුතතං සමන්තං.

8. ඔපමමසංයුක්තං

1. උඨමො චගෙහා

8 1 1.

කුචසුභතං

383. එවං මෙ සුභතං එකං සමයං හගවා ඝාමිකීයං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ තනු බො හගවා -පෙ- එතදවොච:

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, කුචාගාරස්ස යා කාචි ගොපානසීයො, සබ්බො තා කුචඛගමා කුචසමොසරණා, කුචසමුග්ගාතා සබ්බො තා සමුග්ගාතං ඉච්ඡන්ති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ඡි අකුසලමුලා¹ සබ්බෙ තෙ අච්ඡර්ඛගමා² අච්ඡරාසමොසරණා. අච්ඡරාසමුග්ගාතා සබ්බෙ තෙ සමුග්ගාතං ඉච්ඡන්ති.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, එවං සිකඛිතබ්බං: “අපමනතා විහරිස්සාමා”ති. එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බන්ති

8 1 2.

නවසිඛාසුභතං

384. ඝාමිකීයං-

අථ බො හගවා පරිත්තං නවසිඛායං පංසු ආරොපෙඤ්ඤා භික්ඛු ආමනෙහසී: තං කිමමඤ්ඤදථ භික්ඛවෙ, කතමනුඤ්ඤා බහුතරං යො වායං³ මයා පරිත්තො නවසිඛායං පංසු ආරොපිතො, අයං වා⁴ මහාපඨවීති?

එතදෙව හනෙත බහුතරං යද්දං මහාපඨවී. අපමනකොයං හගවතා පරිත්තො නවසිඛායං පංසු ආරොපිතො. සබ්බමපි ත උපෙති, උපනිගිමපි න උපෙති, කලහාගමපි ත උපෙති මහාපඨවීං උපනිගාය හගවතා පරිත්තො නවසිඛායං පංසු ආරොපිතොති.

එව මෙව බො භික්ඛවෙ, අපසකා තෙ සත්තා යෙ මනුසෙසු පච්චාජායන්ති. අථ බො එතෙව බහුතරා සත්තා යෙ අඤ්ඤා මනුසෙසු පච්චාජායන්ති.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, එවං සිකඛිතබ්බං: “අපමනතා විහරිස්සාමා”ති. එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බන්ති.

1. අකුසලා බම්මා - මජ්ඣං, PTS, ඝා 2. අච්ඡරා-මුලකා මජ්ඣං PTS, ඝා
3. යො වායං - මජ්ඣං. 4. යො වායං - මජ්ඣං.

8. 1. 3.

කුලසුභතං

385. සාමප්ඵියං--

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යානි කානිචි කුලානි බහුජ්ඣිකානි අපපුරිසානි, තානි සුප්පට්ඨියානි හොනති වොරෙහි කුමානෙඨකකෙහි. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි භික්ඛුතො මෙතතා වෙතොවිමුත්ති අහාචිතා අබහුලීකතා, සො සුප්පට්ඨියො හොති අමනුස්සෙහි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යානි කානිචි කුලානි අප්පිජ්ඣිකානි¹ බහුපුරිසානි, තානි දුප්පට්ඨියානි හොනති වොරෙහි කුමානෙඨකකෙහි. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි භික්ඛුතො මෙතතා වෙතොවිමුත්ති භාචිතා බහුලීකතා, සො දුප්පට්ඨියො හොති අමනුස්සෙහි

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, එවං සිකඛිතබ්බං මෙතතා තො වෙතොවිමුත්ති භාචිතා භවිස්සති බහුලීකතා යානිකතා වජ්ඣුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බන්ති.

8. 1. 4.

ඔකඛාසනසුභතං

386. සාමප්ඵියං--

යො භික්ඛවෙ, පුබ්බණ්හසමයං ඔකඛාසනං² දුතං දදෙය්‍ය, යො මජ්ඣන්තරිකං සමයං ඔකඛාසනං දුතං දදෙය්‍ය, යො සායණ්හසමයං ඔකඛාසනං දුතං දදෙය්‍ය, යො චා පුබ්බණ්හසමයං අන්තමස්සො ගඤ්ඤන මත්තමපි මෙතතං චිත්තං භාවෙය්‍ය, යො චා මජ්ඣන්තරිකං සමයං අන්තමස්සො ගඤ්ඤන මත්තමපි මෙතතං චිත්තං භාවෙය්‍ය, යො චා සායණ්හසමයං අන්තමස්සො ගඤ්ඤන මත්තමපි මෙතතං චිත්තං භාවෙය්‍ය, ඉදං තතො මහපඨලතරං.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, එවං සිකඛිතබ්බං මෙතතා තො වෙතොවිමුත්ති භාචිතා භවිස්සති බහුලීකතා යානිකතා වජ්ඣුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ සිකඛිතබ්බන්ති.

1. අප්පිජ්ඣිකානි, - සීමු, සී 1, 2, සෘ.
2. උකඛාසනං - සී 1, 2.

8. 1. 5.

සභනිසුභතං.

387. සාවඤ්චියං--

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සතති තිණ්හඵලා, අථ පුරිසො ආගචේය්‍ය “අහං ඉමං සතතිං තිණ්හඵලං පාණිතා වා මුට්ඨිතා වා පතිලෙණියාමි පති- කොට්ටසාමි¹ පතිවට්ටසාමි”ති.² තං කිමමඤ්ඤපි භික්ඛවෙ, හඤ්චා භු ඛො සො පුරිසො අමුං සතතිං තිණ්හඵලං පාණිතා වා මුට්ඨිතා වා පතිලෙණෙභුං පතිකොට්ටෙභුං පතිවට්ටෙභුනති? නො හෙතං භනෙත. තං කියස්ස හෙතු? අසු හි භනෙත සතති තිණ්හඵලා න සුකරු පාණිතා වා මුට්ඨිතා වා පතිලෙණෙභුං පතිකොට්ටෙභුං පතිවට්ටෙභුං. යාවදෙව ච පත සො පුරිසො කිලමථස්ස විසාතස්ස භාගී අස්සාති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සපි භික්ඛුනො මෙතතා වෙතොවිමුතති භාවිතා ඛනුලීකතා යාතීකතා චජුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤා, තස්ස වෙ අමනුසො චිතතං බිපිතබ්බං මඤ්ඤෙය්‍ය, අථ ඛො සෙවච අමනුසොකිලමථස්ස විසාතස්ස භාගී අස්ස.

තසමාතිහ භික්ඛවෙ, එවං සිකඛිතබ්බං. මෙතතා නො වෙතොවිමුතති භාවිතා භවිස්සති ඛනුලීකතා යාතීකතා චජුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බනති.

8. 1. 6

ඛනුගගහසුභතං.

388. සාවඤ්චියං--

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, චතතාරෙ දළහබ්බමා ඛනුගගහා සිකඛිතා කභහථා කතුපාසතා චතුද්දිසා සිතා අස්ස, අථ පුරිසො ආගචේය්‍ය “අහං ඉමෙසං චතුතනං දළහබ්බමාතං ඛනුගගහාතං සිකඛිතාතං කභහථාතං කතුපාසතාතං චතුද්දිසා කණ්ඨි බිතෙත අපභිට්ඨිතෙ පඨවියං³ ගහෙඤා ආභරියාමි”ති. තං කිමමඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, ජවනො පුරිසො පරමෙත ජවෙන සමන්තාගතොති අලං චචතායාති?

එකස්ස වෙපි භනෙත, දළහබ්බමස්ස ඛනුගගහස්ස සිකඛිතස්ස³ කභහථස්ස කතුපාසතස්ස කණ්ඨි බිතතං අපභිට්ඨිතං පඨවියං⁴ ගහෙඤා ආහරෙය්‍ය, ජවනො පුරිසො පරමෙත ජවෙන සමන්තාගතොති අලං චචතාය. කොපතවාදෙ චතුතනං දළහබ්බමාතං ඛනුගගහාතං සිකඛිතාතං කභහථාතං කතුපාසතාතාති.

1. පතිකොට්ටසාමි - සී 1, 2. 2. පතිවට්ටසාමි - සී 1, 2.
3. සුසිකඛිතස්ස - මජ්ඣ. 4. පුට්ඨියං - සී 1, 2, ථට්ඨියං - මජ්ඣ.

යථා ච භික්ඛවෙ, තස්ස පුරිතස්ස ජවො යථා ච චන්දිමසුරියානං ජවො තතො සීඝතරො. යථා ච භික්ඛවෙ, තස්ස පුරිතස්ස ජවො, යථා ච චන්දිමසුරියානං ජවො, යථා ච යා දෙවතා චන්දිමසුරියානං පුරතො ධාවනතී, තාසං දෙවතානං ජවො තතො සීඝතරො.¹ යථා ච භික්ඛවෙ, තස්ස පුරිතස්ස ජවො, යථා ච චන්දිමසුරියානං ජවො, යථා ච යා දෙවතා චන්දිමසුරියානං පුරතො ධාවනතී තාසං දෙවතානං ජවො, තතො සීඝතරං ආයුසංඛාරා බීයනතී.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සිත්තිතබ්බං: අපමතතා විහරියාමාති. එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිත්තිතබ්බනතී.

8 1. 7.

ආණ්ඩුපානං

389 සාවජ්ජිතං-

භුතපුබ්බං භික්ඛවෙ, දසාරභානං² ආණ්ඤා නාම මුද්දිබ්බො අහොසි තස්ස දසාරභා ආණ්ඤා ඵලිතෙ³ අඤ්ඤං ආණ්ඤං මදහිංසු. අහු බො සො භික්ඛවෙ සමයො යං ආණ්ඤාසු මුද්දිබ්බස්ස පොරාණං පොකඛර ඵලකං⁴ අනතරධාසී, ආණ්ඤාසු ඵලසිසිසී.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ, හවිසුනතී භික්ඛු අතාගතමඤ්ඤානං, යෙ තෙ සුතනනතා තථාගතභාසිතා ගමහීරා ගමහීරත්ථා ලොකුතතරා සුඤ්ඤතපටිසංයුතතා,⁵ තෙසු හඤ්ඤාමානෙසු න සුසුසිසිසුනතී,⁶ න සොතං මදහිසුනතී, න අඤ්ඤවිතනං උපට්ඨාපෙසුනතී. න ච තෙ ධමමෙ උග්ගහෙතබ්බං පරියාපුණ්ණිතබ්බං මඤ්ඤියුනතී. යෙ පන තෙ සුතනනතා කච්ඡතා කාවෙය්‍යා විතතකඛරා විතතබ්‍යඤ්ඤා බාහිරතා සාවකභාසිතා, තෙසු හඤ්ඤාමානෙසු සුසුසිසිසුනතී, සොතං මදහිසුනතී, අඤ්ඤවිතනං උපට්ඨාපෙසුනතී තෙ ච ධමමෙ උග්ගහෙතබ්බං පරියාපුණ්ණිතබ්බං මඤ්ඤියුනතී. එවමෙවෙසං භික්ඛවෙ, සුතනනතානං තථාගතභාසිතානං ගමහීරානං ගමහීරත්ථානං ලොකුතතරානං සුඤ්ඤතපටිසංයුතතානං අනතරධානං හවිසුනති

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, එවං සිත්තිතබ්බං: "යෙ තෙ සුතනනතා තථාගතභාසිතා ගමහීරා ගමහීරත්ථා ලොකුතතරා සුඤ්ඤතපටිසංයුතතා, තෙසු හඤ්ඤාමානෙසු සුසුසිසිසුනතී, සොතං මදහිසුනතී, අඤ්ඤවිතනං උපට්ඨාපෙසුනතී තෙ ච ධමමෙ උග්ගහෙතබ්බං පරියාපුණ්ණිතබ්බං මඤ්ඤියුනතී මාති එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිත්තිතබ්බනතී.

1. සීඝතරං - මජ්ඣ. 2. දසභාතිකානං - සීචු. 3. ඝට්ඨිතෙ - මජ්ඣ, PTS
 4. පොකඛරං ඵලකං - සීචු, සං. 5. සුඤ්ඤතපටිසංයුතතා - මජ්ඣ.
 6. සුසුසිසිසුනතී - සීචු, සී 1, 2

8. 1. 8

කලිඛරූපධානසුභතං.

390. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා: වෙසාලියං විහරති මහාවිනෙ කුටාභාරසාලායං. තඤ්ඤං -පෙ- භගවා: එතදවොච:

කලිඛරූපධානා භික්ඛවෙ, එතරහි ලිච්ඡී විහරන්ති අපමන්තා ආතාපිනො උපාසකස්මිං. තෙසං රුජා මාගධො අජාතසන්තු වෙදෙහි-පුතොතා න ලහතී ඔතාරං, න ලහතී ආරම්මණං. භවිස්සන්ති භික්ඛවෙ, අතාගතමඤ්ඤානං ලිච්ඡී සුබ්බමාලා මුදුතඵණභජ්ජපාදා. තෙ මුදුකාසු සෙය්‍යාසු තුලබ්බොහතාදිසු යාව සුරියුග්ගමනා සෙය්‍යං කපොසස්සන්ති. තෙසං රුජා මාගධො අජාතසන්තු වෙදෙහිපුතොතා ලච්ඡතී ඔතාරං, ලච්ඡතී ආරම්මණං.

කලිඛරූපධානා භික්ඛවෙ, එතරහි භික්ඛු විහරන්ති අපමන්තා ආතාපිනො පධානස්මිං. තෙසං මාරෙ පාපිමා න ලහතී ඔතාරං, න ලහතී ආරම්මණං. භවිස්සන්ති භික්ඛවෙ, අතාගතමඤ්ඤානං භික්ඛු සුබ්බමාලා මුදුතඵණභජ්ජපාදා. තෙ මුදුකාසු සෙය්‍යාසු තුලබ්බොහතාදිසු යාව සුරියුග්ගමනා සෙය්‍යං කපොසස්සන්ති තෙසං මාරෙ පාපිමා ලච්ඡතී ඔතාරං, ලච්ඡතී ආරම්මණං.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, එවං සිකඛිභබ්බං: “කලිඛරූපධානා විහරිස්සාම අපමන්තා ආතාපිනො පධානස්මි”න්ති.¹ එවං හි වො භික්ඛවෙ, සිකඛිභබ්බන්ති.

8. 1. 9.

නාගසුභතං.

391. භාවජජියං-

තෙන ඛො පත සමයෙත අඤ්ඤතරෙ තවො භික්ඛු අභිවෙලං කුලාති උපසඛකමති. තමෙතං භික්ඛු එවමාහංසු: “මා ආයස්වා අභිවෙලං කුලාති උපසඛකම”ති. සො භික්ඛුහි වුච්චමානො එවමාහ: “ඉමෙහි තාම පෙරු භික්ඛු කුලාති උපසඛකමිතබ්බං මඤ්ඤියස්සන්ති, කිමඛගපතාහ”න්ති.

අඵ ඛො සම්බහුලා භික්ඛු යෙන භගවා: තෙනුපසඛකමිංසු. -පෙ- එකමන්තං නිසීන්තා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචුං: ඉධ භන්තො අඤ්ඤතරෙ තවො භික්ඛු අභිවෙලං කුලාති උපසඛකමති. තමෙතං භික්ඛු එවමාහංසු: “මා ආයස්වා එවං අභිවෙලං කුලාති උපසඛකම”ති. සො භික්ඛු භික්ඛුහි වුච්චමානො එවමාහ: “ඉමෙහි තාම පෙරු භික්ඛු කුලාති උපසඛකමිතබ්බං මඤ්ඤියස්සන්ති, කිමඛගපතාහ”න්ති.

1. පධානස්මිං - සීචු.

භූතථුබ්බං භීතනිවෙ, අරඤ්ඤායනනෙ මහාසරසී තං තාගා උපනිසායාය විහරන්ති තෙ තං සරසීං ඔගාහෙත්වා සොණ්ඩාය භිසමුලාලං අබ්භුග්ගහෙත්වා¹ සුචිකතාලීතං විකතාලෙත්වා අකද්දමං සඤ්ඤාදීත්වා² අජේඤ්ඤාහරන්ති තෙසං තං චණ්ණාය වෙච්ච හොති ඛලාය ච න ච තතොතිද්දතං මරණං චා නිගච්ඡන්ති, මරණමතතං චා දුක්ඛං.

තෙසඤ්ඤෙඤ්ඤව ඛො පත භීතනිවෙ, මහාතාගාතං අනුසිකම්මානා තරුණා භිංකච්ඡා, තෙ තං සරසීං ඔගාහෙත්වා සොණ්ඩාය භිසමුලාලං අබ්භුග්ගහෙත්වා¹ න සුචිකලීතං විකතාලෙත්වා සකද්දමං අසඤ්ඤාදීත්වා අජේඤ්ඤාහරන්ති. තෙසං තං තෙච්ච චණ්ණාය හොති ත ඛලාය. තතොතිද්දතං මරණං චා නිගච්ඡන්ති, මරණමතතං චා දුක්ඛං.

එවමෙච ඛො භීතනිවෙ, ඉධ ථෙරු භීතඤ්ඤ පුබ්බණ්ණසමයං නිවාසෙත්වා පතතච්චරමාදය ගාමං චා නිගමං චා පිණ්ඩාය පච්ඡන්ති. තෙ තජ්ඣ ධම්මං භාසන්ති තෙසං ගිඡී පසන්තාකාර කරෙන්නති. තෙ තං ලාභං අගචිතා අමුච්ඡිතා අතජේඤ්ඤාපන්තා,³ ආදීතචදසාචිනො නිසාරණපඤ්ඤා පරි භුඤ්ඤන්ති. තෙසං තං චණ්ණාය වෙච්ච හොති ඛලාය ච න ච තතොතිද්දතං මරණංචා නිගච්ඡන්ති, මරණමතතං චා දුක්ඛං.

තෙසඤ්ඤෙඤ්ඤව ඛො පත භීතනිවෙ, ථෙරුතං භීතඤ්ඤං අනුසිකම්මානා තචා භීතඤ්ඤ පුබ්බණ්ණසමයං නිවාසෙත්වා පතතච්චරමාදය ගාමං චා නිගමං චා පිණ්ඩාය පච්ඡන්ති. තෙ තජ්ඣ ධම්මං භාසන්ති. තෙසං ගිඡී පසන්තාකාරං කරෙන්නති. තෙ තං ලාභං ගචිතා මුච්ඡිතා අතජේඤ්ඤාපන්තා අතාදීතචදසාචිනො අනිසාරණපඤ්ඤා පරිභුඤ්ඤන්ති. තෙසං තං තෙච්ච චණ්ණාය හොති න ඛලාය. තෙ තතොතිද්දතං මරණං චා නිගච්ඡන්ති, මරණමතතං චා දුක්ඛං.

තසචාභිභ භීතනිවෙ, එවං සිකඛිතබ්බං: “අගචිතා අමුච්ඡිතා අතජේඤ්ඤාපන්තා ආදීතචදසාචිනො නිසාරණපඤ්ඤා ලාභං පරිභුඤ්ඤාසාමා”ති එවං හී වො භීතනිවෙ, සිකඛිතබ්බන්ති.

8. 1. 10.
භිලාලසුභතං

392. සාමපථීයං-

තෙත ඛො පත සමයෙත අඤ්ඤතරො භීතඤ්ඤ අතිවෙලං භූලෙසු වාරිතතං ආපජ්ජති. තමෙතං භීතඤ්ඤ එවමාභංසු: “මා ආයසා අතිවෙලං භූලෙසු වාරිතතං ආපජ්ජ”ති සො භීතඤ්ඤ භීතඤ්ඤී ධුච්චමාතො ත රමති⁴

1 අසඤ්ඤාහෙත්වා - සීමු, සී 1, 2; අබ්භුග්ගහෙත්වා - අඤ්ඤාභා, අබ්බාග්ගහෙත්වා - ඡේසං.
2 සංඛරිතා. PTS 3. අකද්දමාපන්තා - සීමු, සෘ3.
4 චීරමභි - ඡේසං, PTS

අථ ඛො සම්බුද්දා භික්ඛු -පෙ- භගවන්තං එතදවොචුං: “ඉධ භනෙන අඤ්ඤතරො භික්ඛු අතිවෙලං කුලෙසු වාරිතනං ආපජ්ජති. තමෙතං භික්ඛු එවමාභංසු “මො ආයස්මා අතිවෙලං කුලෙසු වාරිතනං ආපජ්ජ”ති. සො භික්ඛු භික්ඛුහි ථුවචමානො ත රමත්”ති.

භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ, බිලාලො¹ සන්ධිමලසඛකටීරෙ² ඩීනො අහොසි මුදුමුසිං මගයමානො,³ “යදයං මුදුමුසි ගොවරාය පකකම්සසති, තනෙච තං ගහෙණො බාදිස්සාමි”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, මුදුමුසි ගොවරාය පකකම්. තමෙතං බිලාලො ගනෙණො සහසා අසඛිබාදිණා⁴ අජෙකාහරි. තස්ස මුදුමුසි අනතමපි බාදි, අනතගුණමපි බාදි. සො තතො නිදනං මරණමපි නිගච්ඡි, මරණමතතමපි දුක්ඛං.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, ඉධෙකවෙචා භික්ඛු පුබ්බණ්ණසමයං නිවාසෙණා, පතතච්චරමාදය ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය පවිසති, අරකඛිතෙතෙව කායෙත අරකඛිතාය වාචාය අරකඛිතෙත චිත්තෙත අනුපට්ඨිතාය සතීයා අසංචිතෙහි ඉඤ්ඤෙහි.

සො තත් පස්සති මාතුගාමං දුන්තිවත්ථං වා දුපාරුතං වා, තස්ස මාතුගාමං දිස්වා දුන්තිවත්ථං වා දුපාරුතං වා රාගො විතනං අනුභංසෙති. සො රුගානුභංසෙන චිත්තෙත මරණං වා නිගච්ඡති, මරණමතතං වා දුක්ඛං. මරණං හෙතං භික්ඛවෙ, අරියස්ස විනයෙ යො සික්ඛං පච්චිකායා හිතායාවතති. මරණමතතං හෙතං භික්ඛවෙ, දුක්ඛං යදිදං අඤ්ඤතරං සඛතිලීට්ඨං ආපතතිං ආපජ්ජති, යථාරුපාය ආපතතීයා ථුවාතං පඤ්ඤායති.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, එවං සික්ඛිතබ්බං: “රකඛිතෙතෙව කායෙත රකඛිතාය වාචාය රකඛිතෙත චිත්තෙත උපට්ඨිතාය සතීයා සංචිතෙහි ඉඤ්ඤෙහි ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය පවිසස්සාමා”ති. එවං හි වො භික්ඛවෙ, සික්ඛිතබ්බන්ති.

8. 1. 11.

සිගාලසුතතං.

393. ඝාවජ්ජිමං-

අසසුත්ථ තො තුමෙන භික්ඛවෙ, රතතියා පච්චුතසමයං සිගාලස්ස වස්සමාතස්සාති?⁵ එවං භනෙත. එසො ඛො භික්ඛවෙ, ජරසිගාලො උකකණ්ටකෙත⁶ නාම රොගජාතෙත ථුවෙඨා. සො යෙත යෙන ඉච්ඡති, තෙන තෙන ගච්ඡති. යත් යත් ඉච්ඡති, තත් තත් තිට්ඨති. යත් යත් ඉච්ඡති, තත් තත් නිසීදති. යත් යත් ඉච්ඡති, තත් තත් නිපජ්ජති. සීතකොපි තං වාතො උපවායති. සාග්ගි බවස්ස භික්ඛවෙ, යං ඉදෙධකවෙචා සකාපුත්තීයපට්ඨෙඤ්ඤ ඵචරුපමපි අනතභාවපට්ටිභං පටිසංවෙදෙසථ.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, එවං සික්ඛිතබ්බං: “අපමන්තා විහරිය්සාමා”ති. එවං හි වො භික්ඛවෙ, සික්ඛිතබ්බන්ති.

1. බිලාලො - ඝා. 2 සඛකටීර - ඝා. 3 ආගමයමානො - ඝා මග්ගමානො - සීමු, මග්ගමානො-මජ්ඣං, PTS 4 සංඛාදිණා - සීමු, මජ්ඣං, මංසංඛාදිණා - ඝා. සංඛාරිණා-PTS 5 වස්සමාතස්සාති - සීමු, ඝා. 6 උකකණ්ටකෙත - මජ්ඣං, උකකණ්ටකෙත - සීමු, සී 1, 2 PTS

8. 1. 12.

දුතියසිංගාලසුභතං.

394. සාවජචීයං--

අසුසුභ් නො: භුමො භික්ඛවෙ, රතනියා පච්චුසසමයං සිංගාලසා
චසාමානසානි? එවං භනො. සියා බො භික්ඛවෙ, තසමිං ජරසිංගාලෙ යා
කාචි කතඤ්ඤාතා කතවෙදිතා. ත තොච ඉධෙකචෙච සකාසුභනියපච්ඤ්ඤා
සියා කාචි කතඤ්ඤාතා කතවෙදිතා.

තසමාතභ භික්ඛවෙ, එවං සිකඛිතබ්බං: “කතඤ්ඤාතො භවිසාම
කතවෙදිතො. අලෙහසු අපකමපි කතං මා නසසියනි”ති¹. එවං හි වො
භික්ඛවෙ, සිකඛිතබ්බනති.

විගෙයා පඨමො

තසුද්දනං:

කුටං තබසිබං කුලං ඔකඛා සතති ධනුඤ්ඤා,
ආණි කලිච්චරො: තාගො ඛිට්ඨාලො ඤො සිංගාලකානි.

ඔපම්මසංයුතනං සමත්තං.

1 ත ව නො: අලෙහසු අපකමපි නතං නසසියනි - මජ්ඣං

9. භික්ඛුසංයුත්තං

1. පඨමො වග්ගො

9. 1. 1.

මොග්ගලානසුත්තං¹

395 එවං මෙ සුත්තං: එකං තමයං ගඟවා ඝාජජීයං විහරති. ජෙතටනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරුමෙ. තත්‍ර ඛො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො භික්ඛු ආමනෙතසි: ආටුසො භික්ඛවොති. ආටුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො මහාමොග්ගලානස්ස පඨවස්සොසුං. ආයස්මා මහාමොග්ගලානො: එතදවොච:

ඉධ මයං ආටුසො රහොගතස්ස පතිසලුචිතස්ස එවං වෙතසො පරිචතකෙකො උදපාදි: “අරියො තුණ්හිභාවො අරියො තුණ්හිභාවොති වුච්චති, කතමො හු ඛො අරියො තුණ්හිභාවො”ති?

තස්ස මයං ආටුසො: එතදහොසි: “ඉධ භික්ඛු විතකකච්චාරතං වුපසමා අජ්ඣතනං සමපසාදනං වෙතසො එකොදිභාවං අචිතකකං අච්චාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුඛතං උපසමපජ්ජ විහරති. අයං වුච්චති අරියො තුණ්හිභාවො”ති

සො ඛවාහං² ආටුසො, විතකකච්චාරතං වුපසමා අජ්ඣතනං සමපසාදනං වෙතසො එකොදිභාවං අචිතකකං අච්චාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුඛතං උපසමපජ්ජ විහරමි.³ තස්ස මයං ආටුසො ඉමිතා විහාරෙන විහරතො විතකකසභගතා සඤ්ඤමුතසිකාරු සමුදවරනති. අඵ ඛො මං ආටුසො, ගඟවා ඉදධියා උපසඛිකමිත්ථා: එතදවොච: “මොග්ගලාන, මොග්ගලාන, මා මු:හමණ අරියං තුණ්හිභාවං පමාදෙ. අරියෙ තුණ්හිභාවෙ විතතං සණ්ඨාපෙහි අරියෙ තුණ්හිභාවෙ විතතං එකොදිං⁴ කරොහි. අරියෙ තුණ්හිභාවෙ විතතං සමාදහා”ති

සො ඛවාහං ආටුසො, අපරෙන සමයෙන විතකකච්චාරතං වුපසමා අජ්ඣතනං සමපසාදනං වෙතසො එකොදිභාවං අචිතකකං අච්චාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුඛතං උපසමපජ්ජ විහාසිං.⁵ යං හි තං ආටුසො, සමමා වදමානො වදෙය්‍ය, “සත්ථාරා අනුගහතිතො සාවකො මහාභිඤ්ඤතං පනෙතා”ති, මමං තං සමමා වදමානො වදෙය්‍ය “සත්ථාරු අනුගහතිතො සාවකො මහාභිඤ්ඤතං පනෙතා”ති.

1 කොලිහසුත්තං - මජ්ඣ., සං. කොලිහ-උද්දන - සී 1, 2. 2. ඛොහං - සීච්, සී 1, 2
3. විහරිං - මජ්ඣ. 4. එකොදිභාවං - මජ්ඣ.
5. විහරාමි - මජ්ඣ., සං.

9 1 3.

සාමිපුණ්‍යානං¹

396. සාවච්ඡීයං-

තනු ඛො ආයස්මා සාමිපුණ්‍යො භික්ඛු ආමනොසි: ආට්‍රියො භික්ඛවොති. ආට්‍රියොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස පච්චස්සොත්ථං. ආයස්මා සාරිපුත්තො එතදවොච:

ඉධ මය්‍යං ආට්‍රියො, රහොගතස්ස පතිසලාභිකස්ස එවං වෙතසො පරිචිතකෙකා උදපාදී: “අච්චි නු ඛො තං කිඤ්චී ලොකස්මිං යස්ස මෙ විපරිතාමඤ්ඤථාභාවා උපපජේයස්සං සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා”ති.

තස්ස මය්‍යං ආට්‍රියො, එතදහොසි: “තච්චි ඛො තං කිඤ්චී ලොකස්මිං යස්ස මෙ විපරිතාමඤ්ඤථාභාවා උපපජේයස්සං සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා”ති

එවං වුත්තෙ ආයස්මා ආනාඤ්ඤ, ආයස්මනං සාරිපුත්තං එතදවොච: “සඤ්චි ඛො තෙ ආට්‍රියො, සාරිපුත්ත විපරිතාමඤ්ඤථාභාවා නුපපජේයස්සං සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා”ති.

සඤ්චි ඛො මෙ ආට්‍රියො, විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා නුපපජේයස්සං සොක පරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා. අපි ච මෙ එච්චමස්ස: මහෙසකො චත භො සතො: අනතරභිතො මහිඤ්ඤා මහානුභාවො, සචෙ ති භගවා චිරං දීඝමඤ්ඤානං තිට්ඨෙය්‍ය, තදස්ස ඛන්තර්තනිතාය ඛන්තර්තසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය තිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානනනි.

තථා හි පතායස්මතො සාරිපුත්තස්ස දීඝරතනං අභිඛාරමමිංකාරමානානුසයං සුසම්මතා: තස්මා ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස සඤ්චි විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා නුපපජේයස්සං සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසාති.

10 1 3

මහානාගස්සානං²

397. සාවච්ඡීයං-

තෙත ඛො පත සමයෙත ආයස්මා ච සාමිපුණ්‍යො ආයස්මා ච මහාමොග්ගලානො රුජගහෙ විහරනනී චෙඵචනො කලඤ්ඤතිවාපෙ එකච්ඡාරෙ. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො සායණහසමයං පතිසලාභා ට්‍රිච්චිතො යෙනායස්මා මහාමොග්ගලානො තෙනුපසඛකම් උපසඛකම්භා ආයස්මතා මහාමොග්ගලානෙත සද්ධිං සමොදදි-පෙ- එතමනං නිසිනො, ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මනං මහාමොග්ගලානං එතදවොච: විපසන්නානී ඛො තෙ ආට්‍රියො මොග්ගලාන, ඉද්දියානී පරිසුද්ධො චුඛචණ්ණො පරියොදතො, සනොත නුතායස්මා මහාමොග්ගලානො අජ්ජ විහාරෙත විහාසීති.

1. උපතිස්සස්සානං - මජ්ඣ., සං. 2. සවසුභං - මජ්ඣ., සඨ. උදදන

මලාරිකෙන ඛො අහං ආවුසො; අජ්ජ විහාරෙන විහාසිං. අපි ච මෙ අහොසි ධම්මි කථාති. “කෙන සද්ධිං පනායසච්චො මහාමොග්ගලානසං අහොසි ධම්මි කථාති?” හගචතා ඛො මෙ ආවුසො, සද්ධිං අහොසි ධම්මි කථාති. “දුරෙ ඛො ආවුසො, හගචා එතරභි සාවභපියං විහරති ජේතචනෙ අතාපච්චිකසං ආරුමෙ. කීනඤ ඛො ආයසමා මහාමොග්ගලානො හගචනතං ඉද්ධියා උපසඛකම්, උදුඤ්ඤ හගචා ආයසමනතං මහාමොග්ගලානං ඉද්ධියා උපසඛකම්”ති?

තඛවාහං ආවුසො, හගචනතං ඉද්ධියා උපසඛකම්. තපි මං හගචා ඉද්ධියා උපසඛකම්. අපි ච මෙ යාවතා හගචා එතතාවතා දිබ්බං චක්ඛුං විසුජ්ඣ දිබ්බා ච සොතධාතු. හගචතොපි යාවතාහං එතතාවතා දිබ්බං චක්ඛුං විසුජ්ඣ, දිබ්බා ච සොතධාතුති.

යථා කථං පනායසච්චො මහාමොග්ගලානසං හගචතා සද්ධිං අහොසි ධම්මි කථාති?

ඉධාහං ආවුසො, හගචනතං එතදවොචං: “ආරඤ්චිරියො ආරඤ්චිරියො”ති හනෙන චුච්චති. කීනතාවතා ඤ ඛො හනෙන, ආරඤ්චිරියො භොතීති? එවං චුතෙන මං ආවුසො, හගචා එතදවොචං: ඉධ මොග්ගලාන භික්ඛු ආරඤ්චිරියො විහරති, “කාමං තවො ච නභාරු ච අට්ඨී ච අචසිසංඤ්ඤා සරිරෙ, උපසුසංඤ්ඤා මංසලොභිතං. යං තං පුරිසථාමෙත පුරිසචිරියෙත පුරිසපරකකමෙත පනතඛ්ඛං, ත තං අපාපුණීඤ්ඤා විරියසං සණ්ඨාතං භවිසුති”ති. එවං ඛො මොග්ගලාන, ආරඤ්චිරියො භොතීති. එවං ඛො මෙ ආවුසො, හගචතා සද්ධිං අහොසි ධම්මි කථාති.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො, භිමච්චො පඛඛතරුජසං පරිනතා පාසාණ්-සකඛරු යාවදෙව උපනිකෙඛපතමනතාය. එවමෙව ඛො මයං ආයසමනො මහාමොග්ගලානසං යාවදෙව උපනිකෙඛපතමනතාය, ආයසමා භි මහා-මොග්ගලානො මභිද්ධිකො මහාඤ්ඤාචො, ආකඛ්ඛමානො කපපං තිට්ඨෙය්‍යාති.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො, මහභියා ලොණ්ඤාය පරිනතා ලොණ්ඤකඛරු යාවදෙව උපනිකෙඛපතමනතාය. එවමෙව මයං ආයසමනො සාරිපුත්තසං යාවදෙව උපනිකෙඛපතමනතාය. ආයසමා භි සාරිපුත්තො හගචතා අතෙකපරියායෙන ථොමිතො චණ්ණිතො පසඤ්ඤා:

“සාරිපුත්තොච පඤ්ඤාය සිලෙන උපසමෙත ච,
 යොපි පාරඛගතො භික්ඛු එතාව¹ පරමො සියා”ති.

ඉති භෙනෙ උභො මහාතාගා අඤ්ඤාමඤ්ඤාසං සුභාසිතං සුලභිතං සමනුමොදිංසුති.

1. එසොච-සො.

නවතික්‍ෂුප්පනං. 1

398. ඝාච්ඡඵියං-

තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤතරේ තවො භික්‍ෂු පච්ඡාභනනං පිණ්ඩපාතපටිකකනොතො විහාරං පවිසිත්වා අපොපාය්‍යකොකා තුණ්භීභුතො සඛකසායති, ත භික්‍ෂුනං වෙය්‍යාවච්චං කරෙති විවරකාරසමයෙ. අථ ඛො සම්බහුලා භික්‍ෂු යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිත්වා භගවනනං අභිවාදෙත්වා එකමනනං නිසීදිංසු. එකමනනං නිසින්නා ඛො තෙ භික්‍ෂු භගවනනං එතදවොචුං: “ඉධ භනෙන, අඤ්ඤතරේ තවො භික්‍ෂු පච්ඡාභනනං පිණ්ඩපාතපටිකකනොතො විහාරං පවිසිත්වා අපොපාය්‍යකොකා තුණ්භීභුතො සඛකසායති ත භික්‍ෂුනං වෙය්‍යාවච්චං කරෙති විවරකාරසමයෙ”ති.

අථ ඛො භගවා අඤ්ඤතරං භික්‍ෂුං ආමනොතයි “එහි ත්වං භික්‍ෂු මම චචනෙන තං භික්‍ෂුං ආමනොතහි, සන්ථා තං ආට්‍රිසො ආමනොතී”ති. එවං භනොතති ඛො සො භික්‍ෂු භගවනො පටියස්සත්වා යෙන සො භික්‍ෂු තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා තං භික්‍ෂුං එතදවොච: “සන්ථා තං ආට්‍රිසො, ආමනොතී”ති. එවමාට්‍රිසොති ඛො සො භික්‍ෂු තය්‍ය භික්‍ෂුතො පටියස්සත්වා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා - පෙ - එකමනනං නිසින්නං ඛො තං භික්‍ෂුං භගවා එතදවොච: “සච්චං කිර ත්වං භික්‍ෂු, පච්ඡාභනනං පිණ්ඩපාතපටිකකනොතො විහාරං පවිසිත්වා අපොපාය්‍යකොකා තුණ්භීභුතො සංකසායසී, ත භික්‍ෂුනං වෙය්‍යාවච්චං කරෙති විවරකාර සමයෙ”ති; අභච්චි ඛො භනෙන, සකා කිච්චං කරෙමීති.

අථ ඛො භගවා තස්ස භික්‍ෂුනො වෙනසා වෙතොපරිච්චතකකමඤ්ඤය භික්‍ෂු ආමනොතයි: මා ඛො භුමෙහ භික්‍ෂුවෙ, එතස්ස භික්‍ෂුතො උජ්ඣාසිත්ථ එසො ඛො භික්‍ෂුවෙ, භික්‍ෂු චතුන්නං කොතානං ආභිවෙතසිකානං² දිට්ඨි - ධම්මසුඛවිහාරානං නිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී. යස්ස චන්ඨය කුලපුත්තා සමමදෙව අගාරස්මා අතගාරියං පබ්බජන්තී, තදනුතතරං මුඛමච්චරියපරියොතානං දිට්ඨෙච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤ සච්ඡිකත්වා උපසමපජ්ඣ විහරතීති. ඉදමවොච භගවා, ඉදං චත්වා සුගතො අථාපරං එතදවොච සන්ථා:

නාසිදං සිට්ඨමාරඛන නාසිදං අපොත ටාමසා,
නිබ්බානං අධිගනනබ්බං සබ්බතඤ්ඤපමොචනං.³

අයඤ්ඤ දතරේ භික්‍ෂු අයමුත්තමපොරිසො,
ධාරෙති අනත්තමං දෙතං ජෙත්වා මාරං සවාහිනිත්තති

1. කච්ඡුකනං - මජ්ඣං, භව - උදදක.
2. අභිවෙතසිකානං - සීමු, ඝෟ. 3. සබ්බදුක්ඛපමොචනං - මජ්ඣං, PTS.

9. 1. 5.

සුජාතිසුභතං

399 ආවුච්ඡීයං-

අථ ඛො ආයසමා සුජාතො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමී. අද්දසා ඛො භගවා අයසමනතං සුජතං දුරතොව ආගච්ඡන්තං. දීඨවාන භික්ඛු ආමනොකසී:

උභයෙනෙවායං භික්ඛවෙ, කුලපුතො සොහති: යඤ්චි අභිරුපො දංසනීයො පාසාදිකො පරමාය වණ්ණපොකනිරතාය සමන්තාගතො, යසා වජ්ජාය කුලපුතො සමමදෙව අගාරස්මා අතගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුතතරං මුඛමචරියපරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපපමපජ්ච විහරන්ති. ඉදමවොච: භගවා -පෙ- එතදවොච සත්ථා:

සොහති වතායං භික්ඛු උජ්ඣතෙන වෙතසා,
විපපමුතො! විසඤ්ඤානතා අනුපාදාය නිබ්බුතො,
ධාරෙති අනත්තං දෙහං ජෙනා මාරං සවාහිතීන්ති.

9. 1. 6.

ලකුණට්ඨකභද්දියසුභතං

490. ආවුච්ඡීයං-

අථ ඛො ආයසමා ලකුණට්ඨකභද්දියො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමී. අද්දසා ඛො භගවා ආයසමනතං ලකුණට්ඨකභද්දියං දුරතොව ආගච්ඡන්තං. දීඨවාන භික්ඛු ආමනොකසී:

පසාපං තො තුමෙහ භික්ඛවෙ, එතං භික්ඛුං ආගච්ඡන්තං දුබ්බණ්ණං දුද්දසීකං ඔකොට්ඨකං භික්ඛුතං පරිභුතරුපන්ති? එවං භනොත. එසො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු මහිඤ්ඤා මහානුභාවො, ත ව සා සමාපත්ති සුලභරුපා යා තෙන භික්ඛුනා අසමාපනාපුබ්බා. යසා වජ්ජාය කුලපුතො සමමදෙව අගාරස්මා අතගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුතතරං මුඛමචරියපරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපපමපජ්ච විහරන්ති. ඉදමවොච භගවා -පෙ- එතදවොච සත්ථා:

හංසා කොඤ්චා මයුරං ව භන්දියො පසද මහා,
සබ්බෙ සීහස්ස භායන්ති තප්චි කායසමී. තුලාසා.
එවමෙව මනුස්සෙසු දහරෙ වෙපි පඤ්ඤවා,
සො හී තත්ථ මහා කොති තෙව බාලො සරීරවාහී.

1 විපපමුතො - මජ්ඣං, යො, PTS.

9. 1. 7.

විසාඛපඤ්චාලිපුතාසුතනං¹

401. එකං සමයං භගවා වෛසාලියං විහරති මහාවනෙ කුමාභාර-
සාලායං. තෙන ඛො පත සමයෙන ආයස්මා විසාඛො පඤ්චාලිපුතො
උපට්ඨාතසාලායං භික්ඛු ධම්මියා කථාය සඤ්ඤෙති සමාදපෙති
සමුතෙනජෙති සමපංභසෙති, පොරියා වාචාය විස්සට්ඨාය අනෙලගලාය¹
අන්ධස්ස විඤ්ඤපතියා පරියාපනතාය අනිස්සිතාය.

අඵ ඛො භගවා සායනභසමයං පතිසල්ලානා ටුට්ඨිනො යෙනුපට්ඨාත-
සාලා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්ඤා පඤ්ඤතො ආසනෙ තිසීදි. තිසජ්ජ
ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි: කොඤ්ඤ ඛො භික්ඛවෙ, උපට්ඨාතසාලායං
භික්ඛු ධම්මියා කථාය සඤ්ඤෙති සමාදපෙති සමුතෙනජෙති සමපංභසෙති
පොරියා වාචාය විස්සට්ඨාය අනෙලගලාය² අන්ධස්ස විඤ්ඤපතියා
පරියාපනතාය අනිස්සිතායාති? ආයස්මා භනො, විසාඛො පඤ්චාලිපුතො
උපට්ඨාතසාලායං භික්ඛු ධම්මියා කථාය සඤ්ඤෙති සමාදපෙති සමුතෙනජෙති
සමපංභසෙති, පොරියා වාචාය විස්සට්ඨාය අනෙලගලාය අන්ධස්ස විඤ්ඤපතියා
පරියාපනතාය අනිස්සිතායාති.

අඵ ඛො භගවා ආයස්මනතං විසාඛං පඤ්චාලිපුතං ආමනෙතසි:
සාඤ්ඤ, සාඤ්ඤ, විසාඛ, සාඤ්ඤ ඛො ඤං විසාඛ, භික්ඛු ධම්මියා කථාය සඤ්ඤෙති
සමාදපෙති සමුතෙනජෙති සමපංභසෙති, පොරියා වාචාය විස්සට්ඨාය අනෙල-
ගලාය² අන්ධස්ස විඤ්ඤපතියා පරියාපනතාය අනිස්සිතායාති. ඉදමචොච
භගවා. ඉදං චඤා සුභතො අථාපරං එතදචොච සන්ඨා:

ත භාසමානං ජාතන්ති මිස්සං බාලෙහි පණ්ඨිතං,
භාසමානඤ්ච ජාතන්ති දෙසෙනතං අමතං පදං.

භාසයෙ ජොතයෙ ධම්මං පග්ගණ්ණ ඉසිතං ධජං,
සුභාසිතධජං ඉසයො ධම්මො හි ඉසිතං ධජෙති.

9. 1. 8.

නාදසුතනං

402. ඝාචන්දියා-

අඵ ඛො ආයස්මා නාදෙඤ භගවතො මාතුච්ඡපුතො ආකොචිත-
පච්චාකොචිතාති විචරති පාරාප්පිඤා අකඤ්ඤි අඤ්ඤා අච්ඡං පතනං
ගහෙඤා යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්ඤා භගවතං අභිවාදෙඤා
එකමනතං නිසීදි. එකමනතං නිසින්නං ඛො ආයස්මනතං තඤ්ඤං භගවා
එතදචොච:

1. විසාඛසුතනං. ඡෙසා, විසාඛ - උදදහා 2. අනෙලමුභාය - සිමු.

ත ඛො තෙ තං තන්ද, පඤ්චාසං කුලපුත්තස්ස සඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතස්ස යං නිං ආකොට්ඨපච්චාකොට්ඨනාති වීචරානි පාරාපෙය්‍යාසී, අකඛිනී ව අඤ්ඤාය්‍යාසී, අච්ඡන්දව පනතං ධාරෙය්‍යාසී. එතං¹ ඛො තෙ තන්ද පඤ්චාසං කුලපුත්තස්ස සඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතස්ස යං නිං ආරඤ්ඤාකො ව අස්සසී පිණ්ඩපාතිකො ව පංගුකුලීකො ව කාමෙසු ව අනපෙකො වීභරෙය්‍යාසීති. ඉදමචොච භගවා -පෙ- එතදචොච සන්ධා:

කදුභං තන්දං පසෙය්‍යං ආරඤ්ඤං පංගුකුලීකං,
අඤ්ඤාකුඤ්ඤන්තං² යාපෙනතං කාමෙසු අනපෙකඛිතන්තං.

අථ ඛො ආයස්මා තන්දෙ අපරෙත සමයෙත ආරඤ්ඤාකො වාසී පිණ්ඩ-
පාතිකො ව පංගුකුලීකො ව කාමෙසු ව අනපෙකො වීභාසීති.

9. 1. 9.

නියසසුභතං.

403. ඝාචජළීයං-

අථ ඛො ආයස්මා නීසෙය්‍යා භගවතො පිතුච්ඡාපුත්තො යෙත භගවා තෙ නුපසඛකම්. උපසඛකම්චා භගවන්තං අභිච්චාදෙචා එකමන්තං නිසීදී, දුක්ඛී දුමමතො අස්සුති පචත්තායමානො. අථ ඛො භගවා ආයස්මන්තං නියසං එතදචොච: කිං නිං නියසං, එකමන්තං නිසීනො දුක්ඛී දුමමතො අස්සුති පචත්තායමානොති?

තථා හි පන මං භනෙත, භික්ෂු සමන්තො වාචාසන්තීනොදකෙත³ සඤ්ඤානිරං අකංගුභි. තථා හි පන නිං නියසං, වන්තො තො ව චචනකනිමො, ත ඛො තෙ තං නියසං පඤ්චාසං කුලපුත්තස්ස සඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතස්ස, යං නිං වන්තො තො ව චචනකනිමො. එතං ඛො තෙ නියසං පඤ්චාසං කුලපුත්තස්ස සඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතස්ස යං නිං වන්තො ව අස්සසී⁴ චචනකනිමො වාති. ඉදමචොච භගවා -පෙ- එතදචොච සන්ධා:

නිනනු කුඤ්ඤසී මා කුඤ්ඤි අකෙකාඛො නියසං තෙ වරං,
කොධමානමකනිවිතයන්ධං හි නියසං බ්‍රහ්මචරියං වුස්සනීති.

9. 1. 10.

ථෙරන්‍යාමකසුභතං.

404. එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙඨවනො කුලඤ්ඤා-
නීචාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙත අඤ්ඤාතරො භික්ෂු ථෙරන්‍යාමකො එකවිහාරී වෙච භොති එකවිහාරස්ස ව වණ්ණචාදී. සො එකො ගාමං පිණ්ඩාය පවිසති. එකො පචිකකමති. එකො රහො නිසීදති. එකො වඛකමං අභිධානී.

1. එච් - සී 1, 2. 2. අඤ්ඤාකුඤ්ඤන්තං - ඝා. 3. වාචාය සන්තීනොදකෙත - මජ්ඣ., ඝා., PTS. සී 1, 2. 4. අස්ස - මජ්ඣ., ආසී - ඝා.

අඵ බො සචබ්භුලා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛක-
මිඤ්ඤා භගවනතං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනතං නිසීදිංසු. එකමනතං නිසීනතා
බො තෙ භික්ඛු භගවනතං එතදවොචුං: ඉඛ භනෙත අඤ්ඤතරො භික්ඛු
ථෙරතාමකො එකච්ඡාරො එකච්ඡාරස්ස ව වණණවාදීති.

අඵ බො භගවා අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආමනෙතසි: එහි ඤා භික්ඛු මම
වචනෙත ථෙරං භික්ඛුං ආමනෙතසි “සඤ්ඤා තං ආචුසො, ථෙර ආච්ඤෙතනී”ති.
‘එවං භනෙත’ති බො සො භික්ඛු භගවතො පටිසුඤ්ඤා යෙන:යසමා ථෙරො
භික්ඛු තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිඤ්ඤා ආයසවනතං ථෙරං එතදවොච:
“සඤ්ඤා තං ආචුසො, ථෙර ආච්ඤෙතනී”ති. ‘එවමාචුසො’ති බො ආයසමා
ථෙරො තස්ස භික්ඛුතො පටිසුඤ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛක-
මිඤ්ඤා භගවනතං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනතං නිසීදි. එකමනතං නිසීනතං
බො ආයසවනතං ථෙරං භගවා එතදවොච: සචං කිර තිං ථෙර එකච්ඡාරො,
එකච්ඡාරස්ස ව වණණවාදීති? එවං භනෙත.

යථා කථං පන තිං ථෙර, එකච්ඡාරො එකච්ඡාරස්ස ව වණණවාදීති?
ඉධාහං භනෙත, එකො ගාමං පිණ්ඩාය පච්ඡාමි. එකො පච්ඡාකමාමි. එකො
රකො නිසීදමි. එකො වඛකමං අභිට්ඨාමි. එවං බවාහං භනෙත එකච්ඡාරො,
එකච්ඡාරස්ස ව වණණවාදීති.

අනෙඤ්ඤා ථෙර එකච්ඡාරො, න සො නඤ්ඤි වදමි. අපි ව ථෙර, යථා
එකච්ඡාරො විඤ්ඤාපෙඤ්ඤා පටිසුඤ්ඤා සොති, තං සුඤ්ඤාති, සාධුකං මහසී
කරොති, භාසිසාමිති. එවං භනෙතති බො ථෙරො භික්ඛු භගවතො
පච්චසෙසාසි. භගවා එතදවොච:

කථං ව ථෙර එකච්ඡාරො විඤ්ඤාපෙඤ්ඤා පටිසුඤ්ඤා සොති? ඉධ ථෙර
යං අනිතං තං පනිතං, යං අනාගතං තං පටිනිසුට්ඨං. පච්චුප්පනෙතසු ව
අතතභාවපටිලාභෙසු ජ්ඤාපෙඤ්ඤා සුප්පටිවිනිතො. එවං බො ථෙර එකච්ඡාරො
විඤ්ඤාපෙඤ්ඤා පටිසුඤ්ඤා කොතීති. ඉදමවොච භගවා. ඉදං වඤ්ඤා සුභතො
අථාපරං එතදවොච සඤ්ඤා:

සබ්බාභිභුං සබ්බවිදුං සුමෙධං
සබ්බෙසු ඛමෙසු අනුපච්ඡිතං,
සබ්බං ජහං තණ්හාකඛයෙ විමුඤ්ඤං
තමහං තරං එකච්ඡාරොති බුමිති.

9 1. 11

මහාසංඝපටිඝායනා

405. ආවජ්ජියං-

අථ ඛො ආයස්ස මහාසංඝපටිඝො යෙත භගවා තෙනුපසඛකම්. අද්දසා ඛො භගවා ආයස්සන්තං මහාසංඝපටිතං දුරතොව ආගච්ඡන්තං. දිස්වාන භික්ෂු ආමනෙතසි: පස්සථ තො භුච්ඡො භික්ඛවෙ, එතං භික්ෂු ආගච්ඡන්තං මද්දතං¹ තනුකං. භුඛිගතාසිකන්ති? එවං භනෙත.

එසො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ෂු මහිද්ධිකො මහානුභාවො. න ච සා සමාපතති සුලභරූපා, යා තෙන භික්ෂුනා අසමාපන්තපුබ්බා. යස්ස වජ්ජාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අභාරස්මා අතභාරියං පබ්බජන්ති. තදනුතතරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්තො උපසම්පජ්ජ විහරන්ති. ඉදමචොව භගවා. ඉදං වජ්ජා සුගතො අථාපරං එතදචොව සන්තා:

ධතතියො සෙට්ඨා ජනෙතස්මීං යෙ ගොතනපටිසාරිනො,
විජ්ජාචරණසම්පන්නො සො සෙට්ඨා දෙවමානුසෙ.

දිවා තපති ආදිට්ඨො රතති ආභාති චන්දිමං
සන්තඤ්ඤො ධතතියො තපති ක්කාසී තපති මුභමණො,
අථ සබ්බමභොරතතං² බුඤ්ඤො තපති තෙජසාති.

9 1. 12.

සහායසංඝපටිඝායනා

406. ආවජ්ජියං-

අථ ඛො ඤේ භික්ෂු සහායකා ආයස්සන්තො මහාසංඝපටිඝස්ස සද්ධි-
විහාරිනො යෙත භගවා තෙනුපසඛකම්ංසු. අද්දසා ඛො භගවා තෙ භික්ෂු
දුරතොව ආගච්ඡන්තො දිස්වාන භික්ෂු ආමනෙතසි: පස්සථ තො භුච්ඡො
භික්ඛවෙ, එතෙ ඤේ භික්ෂු? සහායකෙ ආගච්ඡන්තො මහාසංඝපටිඝස්ස
සද්ධිවිහාරිනොති? එවං භනෙත.

එතෙ ඛො භික්ඛවෙ, භික්ෂු මහිද්ධිකා මහානුභාවා, න ච සා සමාපතති
සුලභරූපා තෙහි භික්ෂුහි අසමාපන්තපුබ්බා. යස්ස වජ්ජාය කුලපුත්තා
සම්මදෙව අභාරස්මා අතභාරියං පබ්බජන්ති, තදනුතතරං බ්‍රහ්මචරිය
පරියොසානං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්තො උපසම්පජ්ජ
විහරන්ති. ඉදමචොව භගවා. ඉදං වජ්ජා සුගතො අථාපරං එතදචොව
සන්තා:

1. මද්දතං - මජ්ඣ., PTS 2. අභොරතතී - සී 1, 2. මජ්ඣ., PTS
3. එතෙ භික්ෂු - මජ්ඣ.

සභායා වතීමෙ භික්ඛු විරරතනං සමෙතිකා,¹
සමෙති තෙසං සඤ්චමෙමා ධමෙම චුඤ්චපවෙදිතෙ.

සුවිනීතා කපපිතෙත ධමෙම අරියපවෙදිතෙ,
ධාරෙනති අනතිමං දෙභං ජේතා මාරං සවාතිනීතති.

වග්ගො පඨමො.

භාෂ්‍යද්‍රව්‍යානං:

කොලීතො සාරිපුතො² සථො වාපි පට්ඨවති,
තථො සුජාතො හඤ්චි ව විසාඛො තඤ්ඤෙ තිස්සො ව,
ථෙරතාමො ව කපපිතො සභායා වාපි ආදසාති.*

භික්ඛුසංඝ්‍රහනං සමන්තං.

භිද්‍රව්‍යවග්ගො සංඝ්‍රහනාද්‍රව්‍යානං:

අභිසමයො ධාතු ව අතමතග්ගෙන කස්සපො,
ලාභසකකාරරුහුල ලකඛණොපමමභික්ඛුති,
තිද්‍රව්‍යවග්ගො දුතියො පුරිතොති පට්ඨවතිති.*

භිද්‍රව්‍යවග්ගො භිට්ඨිතො.³

1. සමෙතිකා - සභා. සමාතිතා - සී.

2. උපතිස්සො ව - මජ්ඣ, සභා.

* උද්දුකභාජායො පත සාමමරමම සීභල ජොජ්ඣකසු විසදිසාව දිස්සන්ති.

3. දිස්සතෙසං අතිරෙක භාජා - සී 1, 2 -

“දුසමල භෙලපපභවො නිබ්බාණමභාසනුඤ්ඤ පරියන්තා,
අට්ඨබ්බතච්ඡනසලිලා ජීවාවචනකදී විරං වහතු”ති

ගාථාදීපාද්‍යනුක්කමණිකා

	පිටුවකිනා		පිටුවකිනා
අතිවටා වන සඛ්‍යාණ	296	පවිච්චෙනෙහි අරියෙහි	246
අයඤ්ච දහරො හිකඤ්ච	428	පාචිතවංසො තිවරතං	296
එකසෙසකෙන කපොත	286	ඵලං වෙ කදලිං හනති	368
එවමෙව මනුසෙසු	430	භාසයෙ ජොතයෙ ධම්මං	432
එවං කුසිතමාගමව	246	යතො ව අරියසච්චානි	286
කදහං තඤ්ඤං පසෙසයං	434	යස සකකරියමානසා	352
කිනානු කුජ්ඣසි මා කුජ්ඣ	438	යෙ ව සඛ්‍යාතධම්මාසෙ	74, 76, 78
කුපෙ නිච්චගොහි හි සො		සංසග්ගා වතථො ජාතො	246
පාරදරිකො	404	සබ්බාහිභුං සබ්බවිදුං සුමෙධං	436
බහතිසො සෙවෙයා ජතෙනසම්මං	438	සභායා වතීමෙ හිකඤ්ච	440
තං ක්‍රියාසිතං සාතතිකං	352	සාරිපුතො ව පඤ්ඤාය	426
දිවා තපති ආදිවේවා	438	සුචිතීතා කපපිතෙන	440
ත භාසමානං ජනනති	432	සො ඛො පතායං අකඛාතො	286
තසිදං සිච්චලමාරබ්‍හ	428	සොහති වතායං හිකඤ්ච	430
පච්චයෙකාදස චුතතා	200	හංසා තොඤ්චා මයුරං ව	430
පරිච්ඡිංසනුපාදතං	146		

සකස්කොටාමානුකමණිකා

	පිටිබඩකා		පිටිබඩකා
අවිරවනී	214	ගොතම	30, 32, 284, 358
අවෙලකසසප	30, 34	කොසිතාරම	180
අජාතසත්තු	368, 414	විත්ත	358
අනාචපිණ්ඩික	2, 106, 126, 148	ජලබුද්දිප	276
	200, 212, 264, 276, 288, 326	ජාණුසොංඝී	118
	344, 374, 382, 406, 422	ජෙතවන	2, 126, 148, 200, 212
අනුරුඳ්ධි	242		264, 276, 288, 326, 344, 374
අංණක	412		382, 406, 422
අනන්ද	54, 60, 144, 168, 180, 188	ඤ්ඤික	114, 238
	242, 310, 326, 330, 332, 364	තිබ්බරුක පරිබ්බජක	36
අභිඤ්ජික	310	තිවර	294
ඉපිපතත	176, 300, 336	තියු	294, 434
උපවාණ	64, 72	ථුල්ලතියා	328, 330
උපාලී	242	ථුල්ලතන්ද	332, 336
උපපලවණ්ණො	360	ථෙර	434
කකුසඤ්ඤි	16, 18, 294	දකඛිණාගිරි	330
කම්බාන	28, 238	දසාරක	412
කමොස්සදම්ම	142, 166	දෙවදත්ත	242, 366, 368
කලන්දකනිවාප	30, 54, 284, 308	තන්ද	432
	330, 368, 424, 434	තාරද	180, 184
කසුප	16, 18, 32, 294, 298, 308	පාචිතවංස	294
	320, 322, 324, 398, 402, 404	පුණ්ණ මනතානිපුත්ත	242
කලාරබ්බතිය	78, 86	බහුපුත්තවෙතිය	334
කාලීඛක	400	බාරාණසී	176, 300, 336
කුරු	144, 160, 166	භණ්ඩු	310
කුටාභාරසාලා	414, 432	භාරචාර	294
කොතාගමන	16, 18, 294	භීය්‍ය	294
කොසමි	18	භූමිජ	58
බුජ්ජුත්තරා	360	මගධ	286
බෙමො	360	මහාකම්බායත	28
ගඛිගා නදී	184	මහාකප්පිත	438
ගිජ්ඣකුට	242, 284, 286, 292, 366	මහාකසුප	242, 300, 308, 310
	390, 396, 398, 402		314, 318, 326, 336
ගිඤ්ජකාමසථ	114, 238		

පිටිකමණා		පිටිකමණා	
මහාකොට්ඨික	176	වෙඵඵන	30, 54, 284, 308, 330
මහාමොහනලාන	242, 390, 422		368, 390, 424, 434
මහාවන	414	සරභු	214
මාගධ	414	සවිට්ඨ	180, 184
මුසිල	180	සාරිපුනන	52, 58, 72, 78, 80, 86
මොහනලාන	424		88, 176, 242, 296, 300, 336
මොළියඵගුණ	22, 78		358, 424
රාජගහ	30, 52, 242, 284, 286	සාවළී	2, 4, 8, 20, 22, 24, 28, 36
	288, 308, 310, 330, 366, 368		44, 46, 58, 64, 68, 70, 98, 100
	390, 392, 394, 396, 398, 400		102, 104, 112, 114, 116, 118
	424, 434		120, 122, 126, 134, 138, 140
රාහුල	290, 292, 382, 386, 394		142, 148, 152, 162, 200, 202
රොහිතසා	294		212, 216, 222, 226, 228, 234
ලකඛණ	390		244, 246, 248, 254, 258, 260
ලකුණටකහද්දිය	430		262, 264, 266, 268, 270, 272
ලොකායතීක මු:ගමණ	118		274, 276, 278, 280, 282, 284
වග්ගක	294		288, 314, 318, 338, 344, 346
විඬුර	294		348, 352, 354, 360, 364, 374
විපසයි	8, 12, 14, 18		380, 382, 386, 406, 408, 410
විසාඛපඤ්චාලීපුනන	432	සිඛි	412, 414, 416, 420, 422, 424
වෙදෙහමුතී	328, 332		428, 430, 432, 436
වෙදෙහිපුනන	414	සිඛි	14, 18
වෙපුලුපබබන	286, 294	සුජාන	430
වෙරමඩ	350	සුනතර	294
වෙසාලී	414, 432	සුපජිය	294
වෙසාහු	14, 18	සුඵසා	294
		සුසිම	188, 194
		සාරිත	400
		හිමවනභු	426

පද, නුකකමණිකා

අ	පිට්ඨකයා
අකද්දමං	416
අකමමාසෙහි	108
අකසිරලාභී	428
අකායුපගො	40
අකාලිකො	108, 304
අකීව්ඡලාභී	428
අකුප්පා වෙතොවිච්ඡන්	266, 364
අකුසලමුලා	406
අකුසලසංඤ්ඤං	236
අකෙකාධිකො පුරිසපුඤ්ඤො	316
අකනමාං	314
අකකාතො	286
අකකීනී අඤ්ඤීචා	432
අබණ්ණෙහි	108
අගපිතා	416
අගගිතො	298
අගරාකතා	188
අගාරං අඡ්ඤාචසකා	332
අගාරවා විහරනී අපපතියා	340
අගාරස්මා අනගාරියං	332
අගාරියභුතස්ස	332
අග්ගං හදදුග්ගං	294
අගගමිහෙසී	400
අගගස්ස පනතී	46
අගගීතා ඛහෙය්‍ය	138, 146
අඛගාරකවාහෙත	400
අඛගාරකාසු	156
අචරී බ්‍රහ්මචරියං	38
අචිරපකකතො දෙවදතො	366
අචිරචතී	214
අචිරුපසම්පනො	34
අච්චයතො පතීගණ්ණාකු	198
අච්චයෙත	34
අච්චයො මං හතොත අච්චගමා	198
අච්චාචදනො	310
අච්ඡං පතතං	432
අච්ඡරියං චත ගො	390
අච්ඡාදෙචා	332
අච්ඡිද්දෙහි	108
අච්ඡිද්දො	280
අඡාතං සතං අඡභුතාතං	290

අ	පිට්ඨකයා
අඡාතඤ්ඤෙව වදෙය්‍ය	
ඡාතාමිනී	334
අඡාතතා	204
අඡ්ඡතගො	284
අඡ්ඤගමං	266
අඡ්ඤතතං	42, 194, 322, 422
අඡ්ඤතතං කථංකපී ගවිස්සතී	42
අඡ්ඤතතං වා බහිඤ්ඤා වා	386, 388
අඡ්ඤතතවිමොකතා	84
අඡ්ඤාචසකා	352
අඡ්ඤාචුත්ථං	164
අඡ්ඤාකාසගතො	350
අඡ්ඤාසිතං	148
අඡ්ඤාහරී	418
අඤ්ඤ ලිකරණීයො	108
අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරං	
ඉති වා	94, 98
අඤ්ඤතරො බ්‍රාහ්මණො	284
අඤ්ඤතරො හිතබ්‍රු	282
අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා	180
අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකතා	180
අඤ්ඤත්‍ර කල්‍යාණා	186
අඤ්ඤතීචියපුබ්බා	34
අඤ්ඤතීචියසමිණ්ණබ්‍රාහ්මණ	
පරිබ්බාඡකාතං	220
අඤ්ඤතීචියා පරිබ්බාඡකා	52, 188
අඤ්ඤතීචියපුබ්බා	332
අඤ්ඤත්‍ර කුසලා	186
අඤ්ඤත්‍ර දිව්චිතීඡ්ඤාතකනිත්තං	180
අඤ්ඤත්‍ර ඵසා	
පවිසංවෙදියානතී	54, 64
අඤ්ඤත්‍ර රුවිචා	180
අඤ්ඤත්‍ර සඤ්ඤා	180
අඤ්ඤමඤ්ඤං	180, 310
අඤ්ඤමඤ්ඤෙහි	84, 86, 88
අඤ්ඤා	334
අඤ්ඤා විතතං	412
අඤ්ඤාණා	144
අඤ්ඤා බ්‍යාකතා	18, 80, 84, 190
අඤ්ඤා වෙදතා අඤ්ඤා වෙදියතී	36
අඤ්ඤාය සණ්ඨාතීංසු	340

අ	පිටපිඛනා
අඤ්ඤා සඛාරා අඤ්ඤාසා ව	
පනිමෙ සඛාරා ඉති වා	98
අඤ්ඤා කරෙති අඤ්ඤා	
පටිසංවෙදයති	34, 116
අඤ්ඤා භවො අඤ්ඤාසා ව	
පනායං භවො ඉති වා	98
අට්ටසාරං	16, 402
අට්ඨපුරිසපුග්ගලා	108
අට්ඨි	46
අට්ඨිං ඡිඤ්ඤි	362
අට්ඨිකත්වා	334
අට්ඨිසඛිලිකං	390
අට්ඨිපුඤ්ඤා	286
අට්ඨිමඤ්ඤා ආභවිව තිට්ඨති	362
අට්ඨිරුසි	286
අට්ඨිසඤ්චයො	286
අධිසට්ඨරතනං	330, 336
අභෙධි ඛඤ්ඤා ආරෙපෙචා	396
අභෙධිසු තිසිදති	396
අතිකකන්තමානුසකාය	
190, 196, 322, 326	
අතිකකන්තමානුසකෙත	192
අතිකකන්තා	282, 284
අතිකකමමරූපෙ ආරූප්පා	198
අතිවාරණී	398
අතිප්පභො ඛො තාව	52
අතිමඤ්ඤති	348
අතිවෙලං	414, 416, 418
අතීතමඤ්ඤානං	42, 170
අතීතමපි අඤ්ඤානං	244
අතීතානාගත පච්චුප්පන්තං	
194, 386, 388	
අත්තතො අඤ්ඤානුං	170
අත්තතො උපගවෙඡ්ඤා	148
අත්තන්තං	46
අත්තභාවපටිලාභං	
396, 400, 404, 418	
අත්තමතා	4
අත්තමතො හොති සුමතො	304
අත්තවධාය	366
අත්තවාද්‍රපාදානං	6
අත්භමං	362
අත්භාමා	322

අ	පිටපිඛනා
අත්භිතමො	272
අත්භවසෙ සමපය්‍යමානො	310
අත්භසංභිභො	116
අත්භසා විඤ්ඤාපනියා	432
අත්භි ඛො කය්‍යප දුක්ඛං	30
අත්භිතඤ්චව නත්භිතඤ්ච	28
අත්භි තණ්හා	158
අත්භි තඤ්ඤි	158
අත්භිතා	28
අදරං	162
අදින්නාදානා පටිච්චරතා	258, 260
අදින්නාදාසිතො අදින්නාදාසිති	
සඤ්ඤිං	258, 260
අදුක්ඛමසුඛං	130, 322
අදුක්ඛමසුඛවෙදනීයං	152
අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා	82
අඤ්ඤාතමග්ගපටිපන්නො	334
අධිකරණං තං ත භොති	62
අධිගතො ඛො මනායං මග්ගො	
බොධාය	164
අධිගමාය	300
අධිච්චසමුප්පන්තං දුක්ඛන්ති	
32, 36, 52, 176	
අධිමුච්චච	132
අධොගමානී	138, 144
අනගාරියං	34, 332
අනඤ්ඤාපන්නො	298, 416
අනඤ්ඤාසිතාති පජානාති	130
අනඤ්ඤාප්තා	40
අනන්ධාය සංචතොය්‍යං	300
අනන්තමතවාචං	328
අනධිගතය්‍ය අධිගමාය	46
අනන්තරධානාය	342
අනනුසුද්ධෙසු ධමමෙසු	12, 14
අනපච්චතා	188
අනපෙඛො	434
අනභාවකතානී	96, 98
අනභාවකතො	138, 146
අනභාවං ගමෙති	236
අනභීජ්ඣාලුතො	260
අනභීභඤ්ඤානාති	130
අනභීසඛිලෙතො	130
අනභීසමුඤ්ඤාය 8, 14, 16, 26, 162	

අ	පිටපි බිඟා	අ	පිටපි බිඟා
අනන්තසෛවනයනො:	130	අනුපාදිතං ත පරිතසානි	130
අතමතගො:	276, 278, 280, 282 284, 286, 288	අනුපාපුණානි	360
අතමතගොයං සංසාරෙ	290	අනුපායාසං	162, 238
අතයබ්‍යසනං	350	අනුපානනා:	302
අතයං ආපනනා:	346	අනුපාදබ්‍රමා:	96
අතයව්‍යසනං	336	අනුපාදබ්‍රමානි	98
අනවකකනතා: උකෙබත	270	අනුපාද වා තථාගතාතං	40
අනවකකනනා: සුබෙත	270	අනුපුබ්‍රවිභාරසමාපතනිතං	336
අනාගතමධ්‍යානං	170, 412, 414	අනුමොදි	86
අනාගතමපි අධ්‍යානං	244	අනුයාතං	164
අනාතාපි අනොතතාපි	300	අනුයාතො:	166
අනාසවං	326, 330	අනුසයං	388
අනාහාරො:	136	අනුසාසනිං	310
අනිච්චං භනෙන	42, 374	අනුසිකම්මානා:	416
අනිච්චා:	4, 82, 264	අනුසෙති	102
අනිච්චානි පජානානි	130	අනුසාරනි	324
අනිච්චො:	42	අනෙකපරියායෙන	34, 426
අනිතතිණ්ණො:	154	අනෙකවිනිතං ඉඤ්චිවිධං	
අනිදුතං	236	පච්චනුභොථ	19, 192, 196
අනිසයිතාය	432	අනෙකෙපි සංවට්ටකපෙඨ	192
අනුකම්පං ඊපාදය	304	අනෙලගලාය	432
අනුග්‍රහාය	20, 22, 152	අනෙසනං	298
අනුග්‍රහනිතො:	422	අනොතතාපි පුරිසපුග්‍රහලොකි	
අනුට්ඨිතා:	408, 410		300, 314
අනුතතරං	264	අනොතතාපිනො අනොතතාපිභි	
අනුතතරසා:	100, 344		246, 258
අනුතතරො පුරිසදම්මසාරථි	108	අනතගුණමපි	418
අනුතතරං පුඤ්ඤකෙකිතනං		අනතමපි	418
ලොකසස	108	අනතමසො:	136, 146, 408
අනුද්දයං පච්චව	304	අනතරසරං	32
අනුද්ධංසෙති	350	අනතරධානං	4, 66, 68, 340
අනුධම්මවාරි	126, 128	අනතරධායමානෙ	340
අනුපගමම	34	අනතරධාසිසානි	296
අනුපට්ඨිතාය සනිසා:	350	අනතරභිතො:	294, 424
අනුපතිනා: අනුපතිනා:	392, 398, 400	අනතරුයාය	364
අනුපතානි පුරිසපුග්‍රහලොකි	316	අනතරාසිකො:	344, 364
අනුපතිසං	46	අනතරාසම්මසනං සම්මසථ	166
අනුපචාදකා:	326	අනතරෙ වාලිකා:	284
අනුපාහතො:	346	අකුකාරං	234
අනුපචාරා:	136	අකුසෙය ඤාණං	90, 92
අනුපාදය ආසවෙති	288, 290	අපකසා විතනං	302
අනුපාද විමුක්තො හොති	30, 76	අපකසොව කායං	302
	180, 388	අපචයොපි	148
		අපචිතො:	188

අ	පිටුබිඳ
අපයන්තියෝ	186
අපයනෝ	186
අපයාපෙනති	186
අපරන්තං වෘ උපධාවිසානි	42
අපරංකාරං	32, 36, 52, 176
අපරඤ්ච අපකඨෙකයා	180
අපරපච්චයා	28, 120, 122
අපරාපපතෙයා	180
අපරාමට්ඨෙහි	108
අපරිකඛිණා	38
අපරිතසාං	130
අපරිමුතෝ දුක්ඛසමා	272
අපරියාදිනතා	276
අපරිසුඤා ධම්මදෙසනා	304
අපරිහානමෙතං	316
අපරිලාභං	238
අපසාදෙනබ්බං	330
අපසාදෙඤ්ච වදෙයා පසාමිති	334
අපසානා	204
අපාපුණිනි	46
අපායං	144, 192
අපුඤ්ඤං	130
අපුඤ්ඤභිසංඛාරං	130
අපුඤ්ඤපභං	130
අපුජිතෝ	188
අපපං වෘ භියෝ	296
අපපකා	406
අපපභහා	306
අපපච්චේධා	144
අපපතිසාං	340
අපපදකඛිණගාහිනෝ	310
අපපටිසංඛා වෘචා	332
අපපටිසංචිදිතං	86
අපපච්චානී	208
අපපතිට්ඨිතං විඤ්ඤණං	
අචිරුලුභං	162
අපචිරුපං	298
අපතනමානසං	348, 360
අපතනසා පතනියා	46
අපතරුනී	340
අපපුඤ්ඤා	348
අපමතකමෝ	212
අපමනතා	406, 414
අපමනතිකා	220

අ	පිටුබිඳ
අපමනෝ	34
අපමාදේ	200
අපසුක්ඛා අපසුක්ඛෙහි	246
අපානිතා	36
අපානියමානා	300
අපච්චිකාය	308
අපච්චේජා	308
අපච්චිකානී	408
අපෙසකකා	348
අපොසුක්ඛෙකා	428
අඛ්ඤ්ඤිකා	408
අඛ්ඤාකතං බො ඵතං	336
අඛ්ඤාපනනච්චතා	260
අඛ්ඤ්ඤංසු	90
අඛ්ඤ්ඤසී	116
අඛ්ඤානීතා	282, 284
අඛ්ඤාගහනෝ	416
අඛ්ඤාතං වත හෝ	390, 402
අඛ්ඤාකාසෝ පඛ්ඤ්ඤා	332
අඛ්ඤා අනුක්ඛරසා	
අඛ්ඤාතං වත හෝ අඛ්ඤාතං	300
අඛ්ඤාතං නිබ්බානාය	300
අඛ්ඤාතං සමෝධාය	270
අඛ්ඤාතං	270
අඛ්ඤාතං	408
අඛ්ඤාතං	34
අඛ්ඤාතං	90
අඛ්ඤාතං	260
අඛ්ඤාතං	70
අඛ්ඤාතං	338
අඛ්ඤාතං සච්චිකා	24, 26, 200, 272
අඛ්ඤාතං	4, 272
අඛ්ඤාතං	158
අඛ්ඤාතං	346
අඛ්ඤාතං	320
අඛ්ඤාතං	430
අඛ්ඤාතං	100
අඛ්ඤාතං	62, 130
අඛ්ඤාතං	100
අඛ්ඤාතං	212
අඛ්ඤාතං	40
අඛ්ඤාතං	40
අඛ්ඤාතං	264
අඛ්ඤාතං	368
අඛ්ඤාතං	52, 64

අ	පිටිබලකා
අභේජ්‍යමානෙ උදකෙ	196
අමතආරං 66, 70, 90, 92, 122, 124	
අමතසිකාරු	322
අමතාපසම්පයොගා	278
අමනුසොහි	408
අමතගතං	190
අමතගතං වා විතතං	324
අමාතිතා	188
අමුච්ඡිතො	298
අමුත්‍රාසිං	192
අයඤ්චව කායො	38
අයං දුක්ඛනිරොධොති	338
අයං දුක්ඛසමුදයොති	338
අයං දුක්ඛනිරොධොමිති	
පටිපද්දති	338
අයං දුතියො අනොතා	28
අයං නුඛො සතොතා	42
අයං පිකුපිතා	276
අයමනතිමා ජාති	266
අයං මෙ පිතා	276
අයමෙකො අනොතා	28
අරකඛිතාය වාචාය	350
අරකඛිතෙන විතොතන	350
අරකඛිතෙනෙව කායෙන	350
අරඤ්ඤායතනෙ	416
අරඤ්ඤා පවතෙ	148, 164
අරතං	108
අරතතං	34
අරියං තුණ්හිභාවං	422
අරියකතොති සිලෙහි	108
අරියසාවකස්ස	106, 212, 220
අරියස්ස විතයෙ	198
අරියාතං උපවාදකා	192
අරියාතං අනුපවාදකා	192
අරියො අට්ඨබ්බිකො මයොතා	90, 166
අරියො ඤායො	106, 108
අරියො තුණ්හිභාවො	422
අරියො නිබ්බෙධිකපඤ්ඤා	
ඉතිපි	124
අරුපභවො	4
අලජ්ච	34
අලඤ්ඤා ව හිලාතපච්චය	
හෙසජ්ජපරිකාරං	298
අලඤ්ඤා ව විවරං	298

අ	පිටිබලකා
අලඤ්ඤා ව පිණ්ඩපාතං	298
අලඤ්ඤා ව සෙතාසතං	298
අලමෙව නිබ්බිඤ්ඤා	276, 278
අලං වචතාය	30, 180, 410
අලං විමුච්චිතං	
276, 278, 282, 284, 286, 288	
	290, 296
අලං විරජ්ජිතං	276, 278, 290, 296
අවකකන්ත	102, 142, 158
අවඤ්ඤා හවිස්සති	46
අවදන්තං	22, 24
අවසිට්ඨා	212, 216
අවසිස්සතු	46, 426
අවිසාතං	238
අවිවාරං	322, 422
අවිතකතං	322, 422
අවිතථතා	40
අවිජ්ජඛමා	406
අවිජ්ජා	6, 130, 186
අවිජ්ජා උපයන්ති	186
අවිජ්ජාගතො	130
අවිජ්ජාජාතිකා	22, 128
අවිජ්ජාතිස්ස වචනීයං	50
අවිජ්ජාධාතු	240
අවිජ්ජාතිදුතා	22, 128
අවිජ්ජාතිරොධං	18, 66, 68, 90
අවිජ්ජාතිරොධං සඛ්ඛාර	
නිරොධොති	14
අවිජ්ජාතිවරණතං	276, 278, 284
	288, 292
අවිජ්ජාපච්චයා	2, 4, 8, 22, 40, 62,
	66, 94, 96, 98
අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරු	12, 16, 28
	34, 182
අවිජ්ජාපභවා	22, 128
අවිජ්ජාය	4, 6, 8, 18, 94, 96
අවිජ්ජාය අසති සඛ්ඛාරු ත	
හොන්ති	14, 122
අවිජ්ජාය සති සඛ්ඛාරු හොන්ති	
	10, 16, 120
අවිජ්ජා විරුගා	130
අවිජ්ජා සමුග්ගාතා	406

අ	පිටිය බැසා
අවිජ්ජාසමුදයා	22, 66, 68, 96, 128
අවිජ්ජාසමොසරණෝ	406
අවිජ්ජුපනිසා	50
අවිනිපාතධමෙවො	106, 110
අවිමුත්තං	190
අවිමුත්තං වා විත්තං	324
අවිරුළුනා	102
අවිහිංසාව්ඡ්ඤ	238
අවිහිංසාධාතුං	238
අවිහිංසාපරියෙසනා	238
අවිහිංසාපරිලාභො	238
අවිහිංසාවිතකෙනා	236
අවිහිංසාසමිකපෙපා	238
අවිහිංසාසඤ්ඤ	238
අවෙච්චපසාදෙන	108
අව්‍යාපාදව්ඡ්ඤ	238
අව්‍යාපාදධාතුං	238
අව්‍යාපාදපරියෙසනා	238
අව්‍යාපාදපරිලාභො	238
අව්‍යාපාදවිතකෙනා	236
අව්‍යාපාදසමිකපෙපා	238
අව්‍යාපාදසඤ්ඤ	238
අසංසංගෙනන	246
අසංවුතෙහි ඉන්ද්‍රියෙහි	350
අසංසට්ඨො	308
අසකකච්චං දෙනනි	306
අසකකතා	190
අසකකාරෙන	352
අසඛ්‍යාදිත්වා	418
අසව්ඡ්කතස්ස සව්ඡ්කිරියාය	46
අසජ්ජ මානා ගච්ඡ්ථ	190
අසනීවිචකතං	348
අසබ්ලෙහි	108
අසමාපත්ති	192
අසමාපත්තපුබ්බො	430
අසමාහිතං	190, 260
අසමාහිතා අසමාහිතෙහි	258
අසමාහිතං වා විත්තං	324
අසමපජානො	62
අසමමාසමුද්ධෙසු	
සමමාසමුද්ධාති	238
අසමමොසාය	342
අසසංකාරං	32, 36, 52, 176
අසිලොමං පුරිසං	394
අසීසකං	400

අ	පිටිය බැසා
අසුසිරො	280
අසෙසවිරිගනිරොධා	4, 6, 8, 34
	58, 62, 96, 98, 112
අසමා ලොකා	284
අසුසතරී	368
අසුසධා අසුසඤ්ඤ	246, 258
අසුසධො පුරිසපුග්ගලො	314
අසුසාදඤ්ඤ අසුසාදකො	266, 360
අසුසාදං	272, 274, 360
අසුසාදපරියෙසනං	266
අසුසාදනුපසසිනො	134, 144
අසුසාදෙති	344
අසුසුතවා	142
අසුසුති පවත්තයමානො	434
අහං නු ඛොස්මි	42
අහං වා	310
අභිකාරමමිංකාර	
මානානුසංයා	386, 388, 424
අභිතාය	174
අභිරිකා අභිරිකෙහි	246, 258
අභිරිකො පුරිසපුග්ගලොති	314
අනු පඤ්ඤාය අභිසමයො	8, 13, 14
	16, 18, 162, 164
අහොසිං නු ඛො අහං	
අභිතමඤ්ඤානං	40
ආ	
ආකඛති	34
ආකඛාමි	320, 322
ආකඛමානො	34, 106, 426
ආකාසධාතු	380
ආකාසානඤ්ඤායතනං	322
ආකාසානඤ්ඤායතනධාතු	234
ආකාසෙ පාණී වාලෙසි	304
ආකාසෙපි පලලඛෙනත කමථ	190
ආකීඤ්ඤඤ්ඤායතනං	322
ආකීඤ්ඤඤ්ඤායතනධාතු	234
ආකීඤ්ඤමනුස්සං	166
ආකොටිතපච්චාකොටිතාති	432
ආගතිගති	104
ආගතො ඉමං සඤ්ඤමමං ඉතිපි	124
ආගුචාරිං	156
ආචයොපි	148
ආචිකති	240
ආණිං ඔද්දංසු	412
ආණිසංඝාටො	412

ආ	පිටිබඩකා
ආතපාං	208, 300
ආතාපිකෝ	34, 414
ආතාපි	302, 374
ආතාපි ච ඔක්කාපි ච	300
ආදානමපි	148
ආදිකෙනෙව	340
ආදිනනං	236
ආදිනෙතා	402
ආදිකෝ සතෝ	36
ආදිකෙනෙව ඔපිලවති	340
ආදිනතා	400
ආදිබ්‍රහ්මවරියකෝ	116
ආදීතවදසාභී	298
ආදීතවං	266, 274, 360
ආදීතවදසාභීනෝ	416
ආදීතවපරියෙසනං	266
ආදීතවෝ	264
ආදීතවානුපසසිනෝ	144
ආතෙඤ්ජං	130
ආතෙඤ්ජාභිසංඛාරං	130
ආතෙඤ්ජපභං	130
ආපඤ්ජය්‍යං	236
ආපනෝ	8
ආපාතීයකංසෝ	170
ආපොධානු	264, 272, 340, 380
ආපොධානුයා උපපාදෝ	272
ආපොධානුං අභිනන්දති	272
අපොධානුං පටිච්ච	264
අපොධානුයා අසාදෝ	264, 268
අභාධානු	234
අභිචේතසිකානං	428
අමසකිඤ්චිකවගෙතුපි	356
අමසගනං	344
අමසවකඛු	344
අයතනං තං න භොති	62
අයතනානං	66
අයතනානං පටිලාභෝ	4
අයතීං අනුප්‍රාදධමේමා	146
අයතීං ජාතිජරාමරණං	162
අයතීං පුනබ්‍රහ්මචාරිනිචාරිනි	162
අයතීං සංවරාය	198
අයසං තගරං	282
අයාවමානා අයාවේයා	258
අයාමේත යෝජනං	212, 280, 288
ආයුපපමාණං	294

ආ	පිටිබඩකා
ආයුසඛිඛාරා	412
ආරකා චේතනා	156
ආරකා පණ්ඩි	156
ආරකා පඤ්ඤා	156
ආරඤ්ඤකතතයස	308
ආරඤ්ඤකෝ	434
ආරභවිතතා	34
ආරභවිතියා ආරභවිතියෙහි	248
ආරභවිතියෙ	308, 426
ආරභවිතියෝ පුරිසපුග්ගලෝති	316
ආරමමණං	414
ආරාමසම්පන්නං	164
ආරෙහ්‍යතෝ අඤ්ඤා	170
ආරෙපෙඤ්ඤා	212
ආරෙහපරිණාමෙන	314
ආලෝකෝ උදපාදී	12, 14, 16, 18
	164
ආචීතාවං	196
ආසනං යානං	44
ආසවා	84
ආසවානං ඛයා	46, 330
ආහච්ච	124
ආහාරං ආහාරෙසුං	154
ආහාරසම්භවයසා	74, 76
ආහාරෙහි	22
ආහාරේ	22
ආනුකෙයෙහා	108
ඉ	
ඉකඛණිකා	398
ඉතරිතරගිලානපච්චය භෙසජ්ජ- පරිකාරසනනුට්ඨියා	298
ඉතරිතරෙත ගිලානපච්චය භෙසජ්ජපරිකාරෙත	298
ඉතරිතරෙත ච්චරෙත	298
ඉතරිතරච්චර සනනුට්ඨියා ච	298
ඉතරිතරෙත පිණ්ඩපාතෙන	298
ඉතරිතර පිණ්ඩපාත- සනනුට්ඨියා ච	298
ඉතරිතරෙත සේනාසනෙන	298
ඉතරිතරසේනාසන- සනනුට්ඨියා ච	298
ඉති රූපං	44
ඉති රූපයා අඤ්ඤා	44
ඉති රූපයා සමුදයො	44

ඉ	පිටපිවකා
ඉති විඤ්ඤාණං	44
ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථංගමො	44
ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො	44
ඉති වෙදනා	44
ඉති වෙදනාය අත්ථංගමො	44
ඉති වෙදනාය සමුදයො	44
ඉති සංඛාරා	44
ඉති සංඛාරානං අත්ථංගමො	44
ඉති සංඛාරානං සමුදයො	44
ඉති සඤ්ඤා	44
ඉති සඤ්ඤාය අත්ථංගමො	44
ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො	44
ඉතිනිදං අව්ච්ඡාතරුධා	
සංඛාරනිරුධො	14
ඉති රූපං වා	158
ඉදං දුක්ඛන්තං	338
ඉදසුච්චයතා	40
ඉධුපපනොනා	192
ඉභිසෙඤ්ච ජීවනඤ්ච	166
ඉද්ධිවිධං	190, 196, 324
ඉද්ධියානං	4, 66, 68, 82
ඉද්ධියෙසු අගුත්තඤ්චාරෙහි	332
ඉමං ලොකං	284
ඉමස්ස නිරුධා ඉදං නිරුජ්ඣකං	
	44, 100, 122
ඉමසමිං අසති ඉදං න හොති	
	44, 100, 122
ඉමසමිං ධම්මවිතයෙ	188
ඉමසමිං යෙව අයනෙ	228
ඉමසමිං සති ඉදං හොති	44, 100, 120
ඉමස්සුපපාද ඉදං උපපජ්ඣති	44, 120
ඉස්සාපකතා	400
උ	
උක්කණ්ටකෙත	350, 418
උග්ගහෙතඛං	412
උච්ඡින්නාමුලො	138, 146
උච්ඡින්නාමුලාති	96, 98
උච්ඡේදං	34
උජ්ඣුපච්චනොනා	108
උත්තාරෙ	286
උත්තාරානුච්චතානකො විභ	
බාසති	144
උත්තාරානුච්චතානකො	40, 240
උත්තාරානො	44

උ	පිටපිවකා
උදකං දදෙය්‍ය	140
උදකනිසිතිකා	154
උදකච්ඡිතිකාති	214
උදකරහදෙ	344
උදකචාරකො	186
උදකෙපි අහෙජ්ජමානෙ	190
උදපානො	186
උදරෙ පවිසිත්වා උදරනො	
තිකකමන්ති	396
උද්දාමං	164
උභං ඔජං අභිභරන්ති	138, 144
උභාරිත්වා	130
උපකඤ්ඤායුගං	156
උපකකමෙත	280, 282
උපචේතදෙ	66
උපචාරානං	368
උපචාරානසාලායං	432
උපචාරාපෙස්සන්ති	412
උපචාරිතසති නො උපචාරිතසතිති	248
උපඤ්චා	320
උපභිං	170
උපභිතිධානං	168
උපභිතිරොධං	168
උපභිතිරොධසාරුපභාමිති	
පච්චද	168
උපභිසමුදයං	168
උපනාති පුරිසපුග්ගලොති	314
උපනිකම්භතා	218
උපනිකම්භපනමත්තාය	426
උපනිකම්භපෙය්‍ය	216
උපනිධාය	212
උපනිසා	46, 72
උපනිස්සාය	416
උපමං කාභුං	280
උපමායපිටෙකචෙච්ච	178
උපමන්තියො	16
උපමනොනා	186
උපයාපෙති	186
උපයාපෙත්ති ජයා	186
උපචාරිකා	326
උපචාරිති	418
උපචාරිචෙතාසං ඛිනොතා	284
උපසමාය	338
උපසමපජ්ජ	272, 320
උපසමපදං	34

උ	පිටියිඛකා
උපසම්පාදෙති	34
උපසංසුතියං	116
උපසංසුතියු	46, 426
උපහතො	346
උපාදානං	2, 4, 6, 8, 12, 16, 18, 24, 26, 58, 66, 68, 70, 72, 82, 90, 120, 122, 92, 178, 200
උපාදානජාතිකො	58, 80
උපාදානනිදානො	58, 80, 128
උපාදානනිරොධො	130
උපාදානනිරොධොභවතීරොධොති	12
උපාදානනිරොධො	4, 58, 112
උපාදානනනියං වචනීයං	48, 96
උපාදානපච්චයං	2, 4, 8, 24, 40, 92, 96, 176, 182
උපාදානපහභවො	58, 80, 128
උපාදානසමුදයො	128
උපාදානීයෙසු	134, 144
උපාදානුපනීසො	50
උපාදානෙ ඛො අසනී භවො	න හොති 12
උපාදානෙ ඛො සනී භවො	8
උපාදාරූපං	6
උපාදීයතී	24, 130
උපායාසෙහි	38, 170, 174
උපායුපාදානං	28
උපායුපාදානාහිනීවෙසවිනිබ්ඛො	28
උපාසකං	284
උපාසනසමිං	414
උපෙකඛකො	322
උපෙකඛාසනිපාරිසුද්ධිං	322
උපෙති	212
උප්පකකං	400
උප්පජ්ජති දිට්ඨි	238
උප්පජ්ජති විතකෙකා	238
උප්පජ්ජති සඤ්ඤා	238
උප්පජ්ජමානා	168, 300
උප්පජ්ජමානෙ	192
උප්පාදා වා තථාගතානං	40
උබ්බෙධෙන	212
උබ්බෙධෙන යොජනං	280
උභතං	212
උභයත්ථං	46
උභයමෙතං එකත්ථං	98
උභො අනෙත අනුපගමම	28, 34

උ	පිටියිඛකා
උභො මහානාගා	426
උමුච්ඡන්තිමුච්ඡන්	196
උරබ්භානං සතං උරබ්භානානං	290
උරෙ පවිසිසා උදරතො	නිකකමති 396
උසීරතාලමනනමපි	138, 146
උසුලොමං පුරිසං	394
උසොලති	208
උසමා ජායති	152
උඡාරුසු පවිසිසා ඡඛසාති	නිකකමනති 396
ඵ	
ඵකං අපකඛෙසියස	180
ඵකභතො	280
ඵකජ්ඣං සංභරෙයස	276
ඵකනනදුකඛා	273
ඵකනනපරිපුණ්ණො	332
ඵකනනපරිසුද්ධිං	332
ඵකපුග්ගලසො	286
ඵකපුතතකො	154
ඵකමෙතං	282
ඵකමපි වසං කිට්ඨමානො	148
ඵකවිහාරසො	434
ඵකවිහාරී	434
ඵකා පපතෙයස	180
ඵකෙත කපෙත	286
ඵකො අනෙතා	116
ඵකො ඵකසො	358
ඵකො ගාමං පිණ්ඩාය පවිසාමි	436
ඵකා වඛකමං අබ්ධියාමි	436
ඵකොදිං කරොති	422
ඵකොදිභාවං	322, 422
ඵකො පටිකකමාමි	436
ඵකොපි හුසා බ්බුසා හොඵ	190
ඵකො රහො නිසීදුමි	436
ඵකො හොසි	196
ඵතං මම	374
ඵතතකා කප්පා	284
ඵතතකාති කප්පසතාති	284
ඵතතකාති කප්පසභසාසාති	284
ඵතතකාති කප්පසභසභසාසාති	284
ඵතතකාති වසාසාති	280

එ	පිටුබිඳ	බ	පිටුබිඳ
එතතකානි වසසකානි	280	ඔතතපති	300
එතතකානි වසසතසහසානි	280	ඔතතාපී	302
එතතකා වාලිකා	284	ඔතතාපී පුරිසපුගලොති	316
එතතකානි වාලිකාසතානි	284	ඔතතාපීනො ඔතතාපීති සද්ධිං	248, 258
එතතකානි වාලිකාසතසහසානි	284	ඔදගිසසනති	412
එවං අද්ධුවා	294, 296	ඔදතං	438
එවං අතසාසිකා	294, 296	ඔපතසිකො	108, 304
එවං අනිච්චා	294, 296	ඔපිලවති	340
එවං ගොතොතා	192	ඔරබතිකො	392
එවං ජාතනතා	190	ඔරසො	336
එවං පසං	386	ඔරොඤ්ඤො	400, 402
එවංවණොණො	192	ඔලාරිකං වා සුබ්බං වා	386, 388
එවංවදී	186	ඔලාරිකෙන විහාරෙන	428
එවං සිකතිතබ්බං	406	ඔලාරිකො	20, 22
එවං සුබද්දකච්චසංවෙදී	192	ඔලුජ්ජති	332
එවඤ්චිතො	304	ඔලොකෙය්‍ය	302
එවනනාමො	192	ඔවද කසප භික්ඛු	310
එවමාසුපරිඤ්ඤො	192	ඔභිතසොතො	334
එවමාභාරො	192		
එවමමභානුභාවෙ	190, 196	ක	
එවමමභිඤ්චිකෙ	190, 196	කඤ්චිදෙව දෙසං	30
එවරූපං	288	කට්ඨි වඩ්ඪිතා	276, 292
එවරූපං ඤාසාති වා	392	කට්ඨකපිපාකතර්	198
එවරූපොපි තාම යකොඛා	390	කට්ඨකො	364
එවරූපොපි තාම සතොතා	390	කට්ඨවාහන	134
එසෙවනොතා දුකඛසස	132	කට්ඨානං	152
එසො මෙ අතතා	148, 374	කණ්ටකාගහණං	346
එසොහමසම්	374	කණ්ඨං	410
එහිපසසිකො	108, 304	කතං කරණීයං	34, 78, 130, 188, 374
එහිභික්ඛු	318	කතඤ්ඤාතා	420
		කථං නු ඛො අභොසිං	
		අතීතමඤ්චානං	42
		කථං නු ඛොසම්	42
		කථං නු ඛො භවිසාසම්	
		අතාගතමඤ්චානං	42
		කථං නු ඛො භනොත ජාතනො	386
		කතමනනුඛො	212
		කතමෙ සඛිඛාරා කසස් ව	
		පනීමෙ සඛිඛාරා ඉති වා	98
		කතමො භවො කසස් ව	
		පතායං භවො ඉති වා	98
		කතවෙදීතා	420
		කතහර්ථා	410
මකාසං	32		
මකාසං කරොති	30		
මකිරිණිං	400		
මකිලිනිං	400		
මකොච්චිකං	430		
මකකමණිඤ්ඤා ධම්මො	340		
මකකනති	4		
මකකාසතං	408		
මතාරං	414		
මතතපපං අඤ්චි	314		
මතතපපං නඤ්චි	314		

කි	පිටිවිකා
කතුපාසනා	410
කථං පසසනෝ	386
කථං රුපෝ	302
කථංසලාපෝ	54, 194
කදලී	368
කනකාරගතානං	154
කනකාරමග්ගං	154
කඤ්ඤතානං	278
කපලානී අවසිසෙසය්‍යං	130
කපොසා	280, 282
කපපං තිට්ඨේය්‍ය	426
කපපං සන්ධිවතෝ	286
කපපසතසග්ගං	282
කඛකිං	400
කඛලීඛකාරෝ	20, 22
කඛකාලීරෝ ආභාරෝ	152
කමසී	196
කමමවාදා	52
කමමග්ග විපාකාවසෙසෙන	392, 404
කලං	212, 220
කලභාගමපි න උපෙතී	406
කලීඛගරුපධානා	414
කලෙබරසා	4, 66, 88
කලලං	22, 24
කලයාණාධිමුත්තිනා	240
කලලනනු තං සමනුපසසිතුං	374, 382
කවිකතා	412
කසාපසදීසෝ	298
කසාපසා සමමාසලුඤ්ඤා	400
කහං ඵකපුත්තක	154
කි:	
කාකපෙය්‍යා	212
කාමං	46
කාමච්ඡදෙසු	236
කාමධාතුං	236
කාමපරිලාභෝ	236
කාමගවෝ	4
කාමච්ඡතකෙකා,	236
කාමසමිකපෙපා,	236
කාමුපාදානං	6
කාමෙසු මිච්ඡාචාරපච්චයා	106

කා	පිටිවිකා
කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චතා	258, 266
කාමෙසු මිච්ඡාචාරයෝ	
කාමෙසු මිච්ඡාචාරීහි	258
කාමෙසු මිච්ඡාචාරී	106
කායගතාසතී	334
කායදුච්චරිතෙන	326
කායධාතු	222
කායඛකිනං	400, 402
කායපරියන්තිකං	130
කායසඛිකාරො	6, 66, 68, 90
කායසංකේචනතාකෙතු	62
කායසමච්ඡාදා	6, 378
කායසමච්ඡෝ	6, 222, 376
කායවිඤ්ඤාණං	6, 376
කායවිඤ්ඤාණධාතු	222
කායසුචරිතං	192, 326
කායසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤා	374
කායසා භෙදා	130, 192
කායායතනං	6
කායුඋගෝ	38
කායෙ	386
කායෙන චුඛිත්තා	186
කායෙන චසං වයොනථ	190
කායෝ	170, 400, 402
කායෝ නිච්චෝ, වා අනිච්චෝ, වා	374
කාරණිකෝ	394
කාරා	46
කාරුඤ්ඤං පටිච්ච	304
කාලකතා	294
කාලකීරියා	4, 66
කාලපකෙඛ	314
කාවෙය්‍යා	412
කාසායානී චන්දානී අච්ඡාදෙත්තා	332
කි	
කිං තාතාකරණං	38
කිං නු ඛොසමි	42
කිං නුඛො අහොසිං අනිත	
මඤ්ඤානං	42
කිං නුඛා කිං අහොසිං නු ඛො	
අහං අනිතමඤ්ඤානං	42
කිං පටිච්ච පඤ්ඤාසතී	238
කිංවාදී කිමිකතාසී	52, 64
කිං සමුදයං	20, 22, 56, 80, 82
	126, 168

කි	පිටුවලකා
කිවන් වතාය	8, 16, 162
කිඤ්ජාතික	20, 22, 56, 126, 168
කිඤ්ජාතිකා	20, 80
කිකතාවතා	28, 126, 300
කිකතිදත	20, 22, 56, 80, 126, 168
කිකතිදතා	80
කිකතිදනො	20
කිමකබාසී	52
කිමඛග පත	414
කිමපවය	8, 22, 24
කිමපවය උපදාන	8
කිමපවය ජරාමරණ	8, 16, 168
කිමපවය තණහා	10
කිමපවය තාමරූප	10, 162
කිමපවය එසො	10
කිමපවය විඤ්ඤණ	10, 162
කිමපවය වෙදතා	10
කිමපවය සඛිාර	10
කිමපවය සලායතන	10
කිමපහව	20, 22, 56, 82, 126, 168
කිමපහව	20, 80
කිමපහවො	20
කිමන් හු බො අසති උපදාන	
ත හොති	12
කිමන් හු බො අසති ජරාමරණ	
ත හොති	12, 164
කිමන් හු බො අසති ජාති	
ත හොති	12
කිමන් හු බො අසති තණහා	
ත හොති	12
කිමන් හු බො අසති තාමරූප	
ත හොති	14
කිමන් හු බො අසති එසො	
ත හොති	12
කිමන් හු බො අසති භවො	
ත හොති	12
කිමන් හු බො අසති විඤ්ඤණ	
ත හොති?	14, 164
කිමන් හු බො අසති වෙදතා	
ත හොති	12
කිමන් හු බො අසති සඛිාර	
ත හොනති	14

කි	පිටුවලකා
කිමන් හු බො අසති සලායතන	
ත හොති	14
කිමන් හු බො අසති උපදාන	
හොති	8
කිමන් හු බො අසති ජරාමරණ	
හොති?	16, 162
කිමන් හු බො අසති ජාති	
හොති?	16, 162
කිමන් හු බො අසති තණහා	
හොති	16
කිමන් හු බො අසති තාමරූප	
හොති?	16, 162
කිමන් හු බො අසති එසො	
හොති	10
කිමන් හු බො අසති විඤ්ඤණ	
හොති?	16, 162
කිමන් හු බො අසති වෙදතා	
හොනති	10
කිමන් හු බො අසති සඛිාර	
හොනති	10
කිමන් හු බො අසති සලායතන	
හොති	10
කිඋනොතා	170, 186
කිසමි අසති කිං ත හොති	122
කිසමි අසති උපදාන	
ත හොති	122
කිසමි අසති ජරාමරණ	
ත හොති	122, 168
කිසමි අසති ජාති ත හොති	122
කිසමි අසති තණහා ත හොති	122
කිසමි අසති තාමරූප	
ත හොති	122
කිසමි අසති එසො ත හොති	122
කිසමි අසති භවො ත හොති	122
කිසමි අසති විඤ්ඤණ	
ත හොති	122
කිසමි අසති වෙදතා ත හොති	122
කිසමි අසති සඛිාර	
ත හොනති	122
කිසමි අසති සලායතන	
ත හොති	122
කිසමි අසති උපදාන හොති	120
කිසමි අසති කිං හොති	120
කිසමි අසති ජරාමරණ	
හොති	120, 168

කි	පිටපිඛකා
කිසමිං සති ජාති ගොනි	120
කිසමිං සති තණනා ගොනි	120
කිසමිං සති තාමරුපං ගොනි	120
කිසමිං සති එයො ගොනි	120
කිසමිං සති හවො ගොනි	120
කිසමිං සති විඤ්ඤාණං ගොනි	120
කිසමිං සති වෙදනා ගොනි	120
කිසමිං සති සඝ්ඛාරා ගොනි	120
කිසමිං සති සලායතනං ගොනි	120
කියස නිරොධා උපාදන	
නිරොධොති	12
කියස නිරොධා කිං කිරුජ්ඣිති	122
කියස නිරොධා ජරාමරණ	
නිරොධොති	12, 164
කියස නිරොධා ජාති	
නිරොධොති	12
කියස නිරොධා තණනා	
නිරොධොති	12
කියස නිරොධා තාමරුප	
නිරොධොති	14, 164
කියස නිරොධා එයො	
නිරොධොති	12
කියස නිරොධා හවනිරොධොති	12
කියස නිරොධා විඤ්ඤාණ	
නිරොධොති	14, 164
කියස නිරොධා වෙදනා	
නිරොධොති	12
කියස නිරොධා සඝ්ඛාර	
නිරොධොති	14
කියස නිරොධා සලායතන	
නිරොධොති	14
කියසුප්පාදාද කිං උපපජ්ජති	120
කීච දීඤො හු ඛො භනෙත	
කප්පො	280, 282
කීච බහුකා හු ඛො භනෙත	
කප්පො	282
කු	
කුකකුටාතං සතං කුකකුට	
භුතාතං	290
කුකකුරො	370
කුඝ්ඛනිසසිතා	154
කුතො ආභතො	42
කුදස්සු තාමි	8, 16, 162
කුඤ්ඤපිටකං	138, 146

කු	පිටපිඛකා
කුකනදියො	186
කුමනකාරපාකා	130
කුමනණං පුරිසං	396
කුමනරොහකෙති	408
කුමාරකවාද	332
කුමෙමො	346
කුලාති	408, 414
කුලපුත්තා	428
කුලානුඤ්ජනාස	330
කුලීපසාතං මඤ්ඤෙ වරසි	332
කුලීපගො ගොභුං	306
කුසගෙහත	212
කුසලමුලං	366
කුසලීපසංභිතං	334
කුසලො ධමෙමො	366
කුසීතා කුසීතෙති	246
කුසීතො පුරිසපුග්ගලොති	314
කුසොධ්ඨා	50, 186
කුහිංගාමී භවියසති	40
කු	
කුටභිගමො	406
කුටසමුග්ගසාතා	406
කුටසමොසරණා	406
කුටාභාරං වා	160
කුටාභාරසාලා වා	160
කෙ	
කෙවලසස 2, 6, 8, 12, 14, 16, 18	
22, 24, 28, 34, 58, 98	
කෙසමසුං ඔනාරෙච්චා	332
කො	
කො අධිපායො	38
කොධතො පුරිසපුග්ගලොති	314
කො තාමායං භික්ඛු	318
කො පත වාදෙ	410
කො විසෙසො	38
කොලට්ඨිකමතනං	276
බ	
බණ්ඩාබණ්ඩිකං ඡ්ඤෙය්‍ය 138, 146	
බණ්ඩිච්චං 4, 66, 68, 88	
බතො	346
බකුතං	68, 88
බකුතං පාකුභාවො	4
බකුතං හෙදෙ	4
බකෙහත	388

බ	පිටිබිකා	ඊ	පිටිබිකා
බයබලමං	42, 92, 94	භිලබලිසො	344
බයසමිං බයෙ සද්දණං	48	භිලාතපච්චයභෙසජ්ජ	
බයා	326	පරිකඛාරභෙතු	298
බරසාරෙන	198	භිභී	416
බී		භූ	
බිත්තං	410	භූත්තං සතං ගොභුතානං	290
බිපපතරං	280	භූලාභූණීකජාතා	144
බිපපමෙව	236	භූලීකා	216
බී		භූලීකං කරිත්ථා	276
බිණතිරච්ජාතයොතීයො	106, 110	භූ	
බිණතිරයොමභි	106, 110	භූඵකුපෙ	398
බිණපෙතභිච්ඡයො	106, 110	භූඵජුරු	348
බිණා ජාති 34, 76, 84, 130, 188, 374		භූඵසාසු පුරෙත්ථා	398
බිණාපාඤ්ඤාභිච්ඡිපානො	106, 110	භූඵදී	348
බිණාසවො භීකච්ඡු	132	භූඵො භූඵෙන	244
බීරං	286	භූඵං බාදනතං	398
බීරං බීරෙන	246	භො	
බු		භොසාතකො	392
බුරච්ඡුණකිකං	198	භොචරුය	418
බෙ		භොපානසීයො	406
බෙත්තං තං ත භොති	62	ඝ	
බෙමතො අග්ගකච්ඡං	170	ඝමමපරෙතො	170
බෙලො බෙලෙන	244	ඝමමාභීතතෙනා	170
භ		ඝරුවාසො	332
භභිතා	214, 286	ඝාණං	170
භඤ්ඤතමත්තං	408	ඝාණධාතු	222
භකිතණ්ණා	6, 380	ඝාණච්ඡිඤ්ඤාණධාතු	222
භකිධාතු	222	ඝාණසමඵසො	6, 222, 376, 384
භකිසඤ්ඤවත්තා	378	ඝාණසමඵසාජා වෙදනා	6, 378
භකිසඤ්ඤ	378	ඝාණසමිමපි තිබ්බිඤ්ඤි	374
භකිසමපනො	170	ඝාණායත්තං	6
භකි	376	ච	
භබ්බං භණ්ණාති	368	චකඛායත්තං	6
භමභීරජථ	42	චකච්ඡං	388
භමභීරුවනාසො	54, 144	චකච්ඡං උදපාදී	12, 14, 16, 18, 164
භමභීරු	412	චකච්ඡං තිච්චං වා අතිච්චං වාති	374
භමභීරෙ	56, 144, 344	චකච්ඡුධාතු	222
භරුකතො	188	චකච්ඡුභුතා	402
භරුකාතී	308	චකච්ඡුභුතා චත භීකඛවෙ සාචකා	392
භහපතිකාති චිවරාති	308	චකච්ඡුමනො	34
භා		චකච්ඡුච්ඡිඤ්ඤාණං	6, 112, 376
භාමං වා නිභමං වා	416	චකච්ඡුච්ඡිඤ්ඤාණධාතු	222
භාමකුටො	396	චකච්ඡුසමඵසාජා වෙදනා	6, 224, 378, 384
භාචී නිච්චමමං	154		
භාලකබකිකං	198		

ව	පිටිවිඛකා
වකුසුලුමඵසො	6, 222, 376, 384
වකුසුලුමඵ නිබ්බිඤ්ඤි	374
වකුසුමති	242
වකුසුතරො	370
වකුසුසා කුසුකුරසා	370
වකුසුසා ධාතුසො	264, 272, 274
වකුසුසා කුසුතො	322
වකුසුසා සීතා	410
වකුසුසා චතුරං චතුරං චතුරං	276
වකුසුසා චතුරං	208
වකුසු මහාසමුද්දෙසු උදකං	288
වකුසුතො ආරොහනති	294
වකුසුතො ඔරොහනති	294
වකුසුතො පුරිසසුතාති	108
වකුසුතො වසානි කිට්ඨමාතො	148
වකුසුතො වසානි කිට්ඨමාතො	148
වකුසුතො ආභාරං	152
වකුසුතො ආරොහනති	294
වකුසුතො චතුරං	190
වකුසුතො චතුරං	412
වකුසුතො	302
වකුසුතො ජිඤ්ඤි	362
වකුසුතො	164
වකුසුතො	4, 68, 88
වකුසුතො	192, 326
ව	
වකුසු මමනාභුතිකසමිං	148
වකුසුතො	416
ව	
වකුසුතො	190
වකුසුතො ඉතිපි	148
වකුසුතො පරියාදය කිට්ඨති	358
වකුසුතො	158
වකුසුතො	412
වකුසුතො	412
වකුසුතො	6, 66, 68 90
වකුසුතො	288
වකුසුතො	310
වකුසුතො	346
ව	
වකුසුතො	428
වකුසුතො	298
වකුසුතො	46
වකුසුතො	188, 320, 348

වු	පිටිවිඛකා
වුති	4, 66, 68, 88
වුතුපපාතො	104
වුත්ථිකාචඤ්ඤං	282
වෙ	
වෙතො	4
වෙතො වෙතො පරිච්ච	190
වෙතො වෙතො	106
වෙතො ආරොහනති	28
වෙතො චතුරං	422
වෙතො	102
වෙතො	190
වෙතො	326, 330, 336
වෙ	
වෙතො	400
වෙතො	290
වෙතො	290
වෙතො	408
ව	
වකුසුතො	330
වකුසුතො	226, 232
වකුසුතො	264
වකුසුතො	264
වකුසුතො	436
වකුසුතො	208
වකුසුතො	362
වකුසුතො	170
වකුසුතො	46
ව	
වකුසුතො	356
වකුසුතො	154
වකුසුතො	418
වකුසුතො	2, 4, 66, 68, 88
වකුසුතො	4, 8, 16, 18, 24, 26, 58
වකුසුතො	66, 68, 70, 72, 88, 90, 92, 94, 96
වකුසුතො	168, 186, 200
වකුසුතො	162
වකුසුතො	24, 66, 70, 72
වකුසුතො	90, 200
වකුසුතො	126, 168
වකුසුතො	88
වකුසුතො	12, 68, 16, 164

ප	පිටියබකා
ජරාමරණං	12, 16, 120, 162 164, 168
ජරාමරණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං	24, 26, 70, 72, 90, 126, 200
ජරාමරණස්ස අන්ධගමො	272
ජරාමරණස්ස පානුභාවො	272
ජරාමරණසමුදයං	66, 70, 72, 76 88, 90, 126, 200
ජරාමරණසමුදයෙ	66, 88
ජරාදපාතං වා	302
ජලෙය්‍ය	134
ජවතො පුරිසො	410
ජා	
ජාගරිං අනුසුතෙතති	332
ජාතරූපපතිරූපකං	340
ජාතරූපරජතාය	356
ජාති	2, 4, 16, 18, 24, 26, 58 68, 72, 80, 92, 94, 120, 122 128, 186, 200
ජාතිජාතිකං	56
ජාතිනිදනං	56
ජාතිනිරෝධං	128
ජාතිනිරෝධසාරූපගාමිනී	පටිපද 128
ජාතිනිරෝධා	12, 18, 38, 92, 174
ජාතිනිරෝධා ජරාමරණනිරෝධොති	12, 162
ජාතිනිරෝධාය	128
ජාතිනිරෝධො	4, 58, 66, 112
ජාතිපච්චයා	2, 4, 40, 92, 94
ජාතිපච්චයා ජරාමරණං	8, 16, 162, 176, 180
ජාතිපභවං	56
ජාතියා	18, 38, 92, 174
ජාතියා අසති ජරාමරණං ත හොති	12, 122, 162
ජාතියා සති ජරාමරණං හොති	8, 16, 120, 162
ජාතිසමුදයං	128
ජාතිසමුදයා	66, 90
ජාතිසතමපි	192
ජාතිසතසහසමපි	192
ජාතිසහසමපි	192
ජාති හොති	8

ජා	පිටියබකා
ජාතිනියා වචනීයං	48
ජාතූපතිකං	50
ජාතඤ්ඤාව වදුමි ජාතාමිති	334
ජාතතා	80
ජාතාමි බවාහං කස්සප දුක්ඛං	32
ඡ	
ඡණේණාසිද්ධති	308
ඡවතා	170
ඡවතාධාතු	222
ඡවතා නිව්වා වා අනිව්වා වාපි	374
ඡවතායතතං	6
ඡවතායපි තිබ්බිඤ්ඤති	374
ඡවතාවිඤ්ඤාණං	6, 376
ඡවතාවිඤ්ඤාණධාතු	222
ඡවතාසමච්ඡයා	6
ඡවතාසමච්ඡයා චෙදතා	378
ඡවතාසමච්ඡයො	6, 222, 376, 384
ඡී	
ඡීරණතා	4, 66, 68, 88
ඡීවිතපරියාදනා	130
ඡීවිතපරියන්තිකං	130
ඡීවිතහෙතුපි	356
ඡීවිතිඤ්ඤා උපචේතදෙ	4
ඡීවිතුකාමො	156
ඡීණතපකෙඛි	316
ඤ	
ඤස්සති වා දකඛති වා	
සකඛිං වා කාරියති	402
ඤ්ඤං	88, 94
ඤ්ඤං උදපාදී	12, 14, 18, 18, 164
ඤ්ඤාඤ්ඤා පත මෙ දස්සනං	266
ඤ්ඤාභූතා	392, 402
ඤ්ඤාවඤ්ඤී	92
ඤ්ඤාවඤ්ඤීති	88
ඤ්ඤො	320
ඤ්ඤොපටිපනොතා	108
ඨ	
ඨිති	272
ඨිතාව සා ධාතු	40
ඨිතියා	20, 22

න	පිටිබිකා
තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ	288
තඛිතිමමඤ්ඤපි	194, 386
තං කුතෙත්ථ ලබ්භා	306
තං ජ්චං තං සරීරං ඉති වා	94, 96, 98
තවො ව	46, 426
තඤ්ඤවෙත්ථ පටිභාභු	54
තණ්භං 2, 4, 6, 16, 18, 20, 24, 26, 58, 66, 68, 70, 72, 90, 178, 186, 200, 388	
තණ්භාකායා	6
තණ්භාජාතිකං	82
තණ්භාජාතිකා	20
තණ්භාජාතිකො	168
තණ්භානිස්ස වචනීයං	48
තණ්භාතිදනං	82
තණ්භාතිදනා	20
තණ්භාතිදනො	168
තණ්භා නිරුජ්ඣති	136
තණ්භාතිරොධා	132
තණ්භාතිරොධා උපාදන	
තිරොධොති	12
තණ්භාතිරොධො	4, 58
තණ්භාපච්චයා 2; 4, 24, 40, 92, 96	
තණ්භාපච්චයා උපාදනං	10, 182
තණ්භාපභවං	82
තණ්භාපභවා	20
තණ්භාපභවො	168
තණ්භා පච්චසිති	134
තණ්භාය අසති උපධි ත හොති	168
තණ්භාය අසති උපාදනං ත හොති	12
තණ්භාය සති උපාදනං හොති	10
තණ්භාය සති උපධි හොති	168
තණ්භාසංයෝජනානං	276, 278 284, 292
තණ්භාසමුදයං	82
තණ්භාසමුදයා	20
තණ්භාසමුදයො	168
තණ්භිතනීති	24
තණ්භුපතිසං	50
තතීයං ක්කාතං	322
තනො ටුනො	192
තථොතිදනං	170, 174, 198, 416

න	පිටිබිකා
තනු තනු අතභව්‍යසනං	
ආපජේඡය්‍ය	346
තනු තනු ගය්‍යෙය්‍ය	346
තනු තනු බජේඣය්‍ය	346
තනු තනු සජේඡය්‍ය	346
තථතා	40
තථතතාය	298
තථතතාය පටිපජේඡය්‍යං	304
තථාගතභාසිතා	412
තථාගතො	28
තදපි එස්සපච්චයා	52
තදපපතිට්ඨිතෙ	102
තදභීඤ්ඤ ආවිකක්ඛිං	166
තදභාරතිරොධා	74, 76
තදභාරසමභවනති	74
තදභාරො	134
තදුපාදනො	134
තනුකං	438
තනතාකුලකජාතා	144
තනනිසසිතා	154
තරුණා	416
තරුණො රුකෙඛා	140
තසිතො	170, 186
තා	
තාලපතතිකාය	336
තාලාවදුඤ්ඤකතාති	96, 98
තාලාවදුඤ්ඤකතො	138, 146
ති	
තිංසමපි වස්සාති තිට්ඨමානො	148
තිංසවස්සසභස්සාති	294
තිකභොජනං	330
තිණකට්ඨං	286
තිණකට්ඨනිසසිතා පාණා	236
තිණකට්ඨසාඛාපලාසං	276
තිණදසෙ	236
තිණ්ණකකං	236
තිණ්ණං සඛාති එස්සො	112
තිණ්ණඵලා සතති	410
තිබ්බං පච්චනුභුතං	276, 292
තිරීයංගමාති	138, 144
තිරොකුඛිං	190, 196
තිරොපබ්බතං	190, 196
තිරොපාකාරං	190, 196
තිරොභාවං	190 196
තිවරතං මනුස්සානං	294

නි	පිට්ඨකය
නිණ්ඨි වසානි තිට්ඨමානො	148
නිහෙන ආරොහනති	294
නිහෙන ඔරොහනති	294

තු	පිට්ඨකය
තුණනීභුතො	428
තුලා	338
තුලබ්බොහතාදිසු	414

තෙ	පිට්ඨකය
තෙච්චරිකසා	308
තෙජොධාතු	264, 340, 380
තෙජොධාතුං අභිනන්දති	270
තෙජොධාතුං පටිච්ච	264
තෙජොධාතුයා අසාදො	264, 268
තෙත කසාපො ත සන්ධියති	308
තෙත භික්ඛු ත සන්ධියති	306
තෙත භික්ඛු සන්ධියති	306
චොලං ආසිඤ්චය්‍ය	136
චොලං තෙලොත	246
තෙලොඤ්ච පටිච්ච	136
තෙලපපදීපො	136

ථ	පිට්ඨකය
ථුලලථුපිතකෙ	50
ථොරා භික්ඛු	414, 416
ථොකං දෙනති	308
ථොමිතො	426

ද	පිට්ඨකය
දකඛති වා	392
දකඛණාය වා	160
දකඛණෙය්‍යො	180
දණධං පණෙති	156
දණෙධා	284, 286
දධිමණ්ඩකෙත වා	174
දකුං දෙනති	306
දකුංසිතතතං	84, 86
දවාය වා	154
දසකමමපථෙත	262
දසඞ්ඛිකොපා	262
දසපි වසානි තිට්ඨමානො	148
දසබලසමනනාගතො	44
දසබලා	72
දසානසමපනො	66, 70, 90, 92, 214
දසානිතො	430

ද	පිට්ඨකය
දලකධමො	410
දලකාය	364
දලකාය රජ්ජයා	198

ද	පිට්ඨකය
දරාණො	344, 354

දි	පිට්ඨකය
දිට්ඨධමම නිබ්බාණපභවනො	
තික්ඛුති	30, 180
දිට්ඨධමමසුඛචිකාරා	364, 428
දිට්ඨධමමිකමපි	106
දිට්ඨිකා	94, 96
දිට්ඨිසමපනො	66, 70, 90, 92, 122, 124
දිට්ඨි වෙච ධමමෙ	236
දිට්ඨි ව ධමමෙ	26, 28, 272
දිඤ්ඤතෙත	348
දිබ්බං චක්ඛුං විසුජ්ඣති	426
දිබ්බචක්ඛුකා	242
දිබ්බාය සොතධාතුයා	190, 324
දිබ්බච චක්ඛුතා	192, 326

දී	පිට්ඨකය
දීඝමඤ්චානං	134, 278, 424
දීඝරතනං	174, 176, 292
දීඝරතනං අභිතාය දුක්ඛාය	402
දීඝලොමිකා	346
දීඝෙත අද්ධුතා	288, 290

දු	පිට්ඨකය
දුක්ඛං	286, 416
දුක්ඛං අභිනන්දති	272
දුක්ඛං පච්චනුභුතං	276, 278, 292
දුක්ඛං තාභිනන්දති	272
දුක්ඛං නිරුජ්ඣමානං නිරුජ්ඣති	28
දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති	374
දුක්ඛකඛකසා	2, 6, 8, 12, 14, 16, 18, 22, 24, 28, 34, 58, 66, 94, 98
දුක්ඛකඛකසා නිරොධො	6
දුක්ඛනතිසා වචනීයං	48
දුක්ඛනිරොධගාමිනීයා පටිපදාය	
අඤ්ඤාණං	6
දුක්ඛනිරොධෙ අඤ්ඤාණං	6
දුක්ඛමෙච උපපජ්ජමානං	
උපපජ්ජති	28
දුක්ඛපටිකාලො	156

ද	පිටිසිඛකා
දුකඩවිපාකතරා	198
දුකඩවෙදනා	82
දුකඩවෙදනියං	152
දුකඩසමුදයෙ අඤ්ඤාණං	6
දුකඩසමුපපාදං	286
දුකඩසස	112, 322
දුකඩසස උපපාදෙ	272
දුකඩසස ව අතිකකමං	286
දුකඩසස නිරොධො	272
දුකඩසස නිසාරණං	10, 8, 16
දුකඩසස නතකරො	286
දුකඩා	264
දුකඩාචකකනතා	270
දුකඩානුපතීතා	270
දුකඩී	434
දුකඩුපනීසා	50
දුකඩුපසමභාමිතං	286
දුකෙඛ අඤ්ඤාණං	6
දුගතනං දුරාපෙතං	288
දුගතති	144, 236
දුගතකිං	398
දුට්ඨමුභමණො	398
දුතීයං ක්ඛාතං	322, 422
දුතීයො අනෙතා	116
දුග්ගසිකං	420
දුනතිවත්ථං	350
දුපපඤ්ඤා දුපපඤ්ඤාති	246, 258
දුපපඤ්ඤා පුරිසපුග්ගලොති	314
දුපපධංසිතාති	408
දුපපාරාතං	350
දුබඛවා	310
දුබඛණණං	192, 430
දුමමනො	434
දුරාපෙතං	288
දුසාපටෙ වා	158
දුසසීලාං	262
දුරෙ සනතීකෙ වා	386
ඥ	
දෙනතුයෙව මෙ	306
දෙවතානං ජවෙව	412
දෙවමනුසානං	310

ඥ	පිටිසිඛකා
දෙවෙ	50
දෙසනා	18
දෙසිනං	278
ඥ	
දෙණියො	398
දෙමතසෙසති	38, 170, 174
දෙවචසකරණෙති ඩමෙමති	310
ඳව	
ඳ්ඛං ඳ්ඛං පටිච්ච ඵසෙසා	38
ඳ්ඛං නිසයිතො ඛොයං	
කච්චාත ලොකො	28
දභීභෙන ආරොගනති	294
ඳ්ඛෙපි වසාති තිට්ඨමානො	148
ධ	
ධනුග්ගහා	410
ධමමං	28, 278
ධමමං පරියාපුණිකා	188
ධමමකපීකා	242
ධමමකපීකො ධමමකපීකොති	28
ධමමකපීකො භික්ඛුති	
අලංචචතාය	30, 180
ධමමචකඩුපටීලානො	212
ධමමච්ඡන්දො	226, 232
ධමමට්ඨිතතා	40
ධමමට්ඨිතිඤ්ඤාණං	92, 94, 194
ධමමජො	336
ධමමකණතා	6, 380
ධමමජෛතකො	198
ධමමාදයාදෙ	336
ධමමබාතු	86, 222, 232
ධමමනීයාමතා	40
ධමමනිමිතො	336
ධමමපරියායො	116
ධමමපරියෙසනතා	226
ධමමපරියෙසනා	232
ධමමපරිලාභො	226, 232
ධමමලාභො	232
ධමමචිතයෙ	34, 78, 198
ධමමසමකපෙසා	226, 232
ධමමසඤ්ඤාතතා	378
ධමමසඤ්ඤා	232, 378
ධමමසමච්ඡාපා වෙදනා	232
ධමමසුධමමතං	304

බ	පිටියබකා
බලමසොතං	66, 70, 90, 92
බලමසොතං සමාපනොතා ඉතිපි	124
බලමසා වානුධමමං	
බසාකරෙය්‍යාම	52, 64
බලමානුධමමපටිපනොතා	
භික්ඛුභි	30, 180
බලමාභිතමයො	212
බලමී කථා	426
බලමො ඤාණං	90, 92
බාතු	388, 234
බාතුතාතතතං	222, 232
බාතුසොච	240, 258, 260, 262
බිතුයාපි තොතු	370
බුතවාද	242
න	
න උපාදිගති තාබිට්ඨාති	
අතතා මෙති	28
නබසිබායං	406
නභි	104
නභිතා	28
නභිදුනි පුතබ්බවො	266
නදියා වා සීඝසොතාය	
පවාහෙය්‍ය	138, 146
නදීවිදුග්ගං වා	302
න ධිතාභුතපුබ්බො	292
න නිබ්බිජෙදුරුදු	268
න නිසාකරෙය්‍යං	268
න නු බො අනොසිං	
අනිතමඤ්ඤාතං	42
න නු බො භවිසාමි	
අතාගතමඤ්ඤාතං	42
නඤ්ඤි	82
න පඤ්ඤායත්	276
න පටිතිසාපේඡය්‍ය	174
න පටිතසායති	298
න පිතාභුතපුබ්බො	290
න පුතභුතපුබ්බො	292
න ඛජ්ඣති	304
න භගිනීභුතපුබ්බො	292
න භාසාභුතපුබ්බො	280
න මාතාභුතපුබ්බො	290
න මෙයො අතතා	194, 386, 388
නවනතං අනුපුබ්බවිභාර	
සමාපනානිතං	328

න	පිටියබකා
න විවිච්චජ්ඣති	28
නවො භික්ඛු	414, 428
න සජ්ජති	304
න සන්ති භික්ඛු ඔවාදකා	314
න සාරජේඡය්‍යං	268
න සුකරො සඤ්ඤාතුං	280
නභාරං ඡ්ඤති	362
න නොති තථාගතො	
පරමමරණාති	338
නලකලාපියො	180
නලො	368
නා	
නාගා	416
නාතිවනනති	144
නාබිට්ඨාති	28
නානතතසඤ්ඤාතං	322
නාපරං ඉත්තතායාති	34, 80, 130
	190, 374, 386
නාතපසකාරකං	126
නාතාබාභාසු	156
නාතාභාවා විනිකෙබපා	152
නාමරූපං	2, 4, 6, 16, 18, 20, 24
	26, 66, 68, 70, 72, 164
	178, 186, 202
නාමරූපජාතිකං	20
නාමරූපනිදුතං	20
නාමරූපනිරොධා විඤ්ඤාණං	
නිරොධොති	164, 180
නාමරූපනිරොධා සලායතන	
නිරොධොති	14, 104, 180
නාමරූපනිරොධො	4
නාමරූපනතිසා වචනීයං	50
නාමරූපපච්චයා	2, 40, 92, 96
නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණං	122, 180
නාමරූපපච්චයා සලායතනනනති	
	10, 162, 180, 182
නාමරූපපභවං	20
නාමරූපසමුදයං	20
නාමරූපසා අවනකනනති	162
නාමරූපෙ අසති සලායතනං	
න නොති	14, 122
නාමරූපෙ අසති විඤ්ඤාණං	
න නොති	164
නාමරූපෙ සති සලායතනං	
නොති	10

නා	පිට්ඨකය
නාමරූපෙ සභි විඤ්ඤාණංහොති	162
නාමරූපුපනිසං	50
නාසාය	370
භි	
නිකාමෙති	344
නිකකඛ්ඛා ඵත්ථ භොඵ	132
නිකකුජ්ජනං	34
නිකඛිපෙය්‍ය	236
නිකෙඛපතච්චි	148
නිකෙඛපො	68, 88
නිවං වා අනිවං වාති	376, 386
නිවංතො අඤ්ඤානුං	170
නිවංතවකා	302
නිව්ච්චිං ඉසීං	398
නිව්ච්චිං පුරිසං	392
නිරුජ්ඣමානං නිරුජ්ඣති	28, 300
නිරිඨං භනතබ්බං	288
නිත්ථරෙය්‍යාමි	154
නිබ්බසනානි	308
නිබ්බාණෙ ඤාණං	194
නිබ්බාණාය	338
නිබ්බාපෙය්‍ය	236
නිබ්බිච්චිකිච්චා	132
නිබ්බිද	76
නිබ්බිදකීය්‍ය වචනීයං	46
නිබ්බිදය	30, 836
නිබ්බිදුපනිසො	20
නිබ්බිදාං විරජ්ජති	150, 374, 380
නිබ්බිදෙය්‍යපි	148
නිබ්බෙඛිකපඤ්ඤා	66, 70, 90, 92
නිමනතනෙසු	308
නිමනතිනො	348
නිමුඤ්ඤං	398
නිගනො	106, 110
නිරයං	192
නිරොධබ්බමං	42, 74, 92, 94
නිරොධබ්බමා	42
නිරොධසමාපත්ති පත්තබ්බං	234
නිරොධා	76
නිරොධාය	30, 74, 338
නිරොධො නිරොධොති	14, 18
නිවිසමානා	168
නිවුතය්‍ය	38
නිසීදනං	350

භි	පිට්ඨකය
නිස්සා	27
නිස්සරණං	8, 264, 272, 274
නිස්සරණපඤ්ඤා	298, 416
නිස්සරණපරියෙසනං	206
නිලීයා වා	158
නුපපජ්ජමානා	300
භන	
තෙකඛමච්චජ්ඤෙ	238
තෙකඛමච්චාතුං	238
තෙකඛමච්චපරියෙසනා	238
තෙකඛමච්චපරිලාභො	238
තෙකඛමච්චවිතකොතා	236
තෙකඛමච්චසංඛකපො	238
තෙකඛමච්චසඤ්ඤා	238
තෙතං අඤ්ඤාථා සඤ්ඤථ	132
තෙතං මම	386
තෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතන	
ධාතු	234
තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං	322
තෙව භොති ත ත භොති	
තථාගතො පරමමරණාති	338
තෙසොභමසී	194, 386, 388
භො	
තො නු ඛොසී	42
තො ඛුඤ්ඤං	306
තො පණීතං	306
තො වුද්ධි	368
තො සකකච්චං	306
තො සීසං	306
භ	
පංඤ්ඤා දදෙය්‍ය	140
පංඤ්ඤාලිකතතය්‍ය	308
පංඤ්ඤාලිකො	308, 434
පකපොති	102
පකාසීතො	46
පකඛී සකුණො	196
පකාරිතං	278
පච්චතනං යෙව පරිනිබ්බායති	130
පච්චතනං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤාති -	
	108, 304
පච්චතනමෙව ඤාණං	180
පච්චනුගුතං	288

ප	පිටියබනා
පව්වනුහොයි	196
පව්වය	66
පව්වයනිරොධං	66
පව්වයනිරොධගාමිතිං	66
පව්වයසමුදයං	66
පව්වුදවත්තනි බො ඉදං-- විඤ්ඤණං	162
පව්වුපට්ඨිතං	334
පව්වුප්පන්නං අඛාතං	244
පව්වුසසමයං	350, 418
පච්ඡාබාහං	198
පච්ඡාගත්තං	54, 390, 428
පච්ඡිකාම	366
පච්ඡා	270
පච්ඡාපච්ඡාපි කෙතු	372
පඤ්චකාමගුණිකො රුගො	154
පඤ්ච ව ඵාලිපාකසතානි	368
පඤ්චනනඤ්ච අභිඤ්ඤණං	328, 336
පඤ්චපි වසානි නිට්ඨමානො	148
පඤ්චසිකඛාපදනි	262
පඤ්චති රථසකෙහි	368
පඤ්ඤපෙති	40, 240
පඤ්ඤවනො, පඤ්ඤවනොති-	248, 258
පඤ්ඤවා පුරිසපුඤ්ඤාති	316
පඤ්ඤ අභි	314
පඤ්ඤ උදපාදි	14, 16, 18, 164
පඤ්ඤ න භි	314
පඤ්ඤවිමුඛො	192
පඤ්ඤවිමුඛනිං	326, 336
පඤ්ඤසම්පි වසානි නිට්ඨමානො	148
පඤ්ඤසයොජ්ඣානි	212
පඤ්ඤසා කාලො	32
පඤ්ඤසා වෙය්‍යාකරණාය	30, 32
පඤ්ඤො	22
පට්ඨිලොකිකාතං	332
පට්ඨිගහො	332
පට්ඨිසසඤ්ඤනං	322
පට්ඨිවච	236
පට්ඨිවචසමුප්පන්නං	42
පට්ඨිවචසමුප්පාදා	2, 4, 40
පට්ඨිකිසුරෙජ්ජය්‍ය	170
පට්ඨිපජ්ජනබ්බං	298
පට්ඨිපද	66, 88
පට්ඨිපනො	30
පට්ඨිසංවෙදයෙථ	156, 418
පට්ඨිසලාතා වුට්ඨිකො	58, 300

ප	පිටියබනා
පට්ඨිසලලිකො	114
පට්ඨිසඛාත ජිවෙය්‍ය	174
පට්ඨිපෙති	40, 240
පඡමං කාතං	320, 328, 336
පඡච්ඡාපි උමුචුජ්ජනිමුචුජ්ජං-- කරෙථ	190
පඡච්ඡි	286
පඡච්ඡිවාචු 264, 272, 276, 340, 380, 384	
පඡච්ඡිවාචුං අභිනඤ්චි	270
පඡච්ඡිවාචුං නප්පජ්ජනනි	274
පඡච්ඡිවාචුං තාභිනඤ්චි	272
පඡච්ඡිවාචුං පට්ඨිවච	264
පඡච්ඡිවාචුනිරොධං	274
පඡච්ඡිවාචුනිරොධගාමිතිං-- පට්ඨිපදං	274
පඡච්ඡිවාචුසමුදයං	274
පඡච්ඡිවාචුයා අසාදෙ	164, 268
පඡච්ඡිවාචුයා ආදිකචො	268
පඡච්ඡිවාචුයා උප්පාදෙ	272
පඡච්ඡිවාචුයා නිරොධො	272
පඡච්ඡිවාචුයා නිසාරණං	268
පඡච්ඡිවෙත	198
පඡච්ඡිතං ආවකභි	240
පඡච්ඡිතඤ්ඤච මෙ දෙනතු	306
පඡච්ඡිතා වෙතතා	240
පඡච්ඡිතා තසා උප්පනනි	240
පඡච්ඡිතා දිට්ඨි	240
පඡච්ඡිතා පඡච්ඡිතා	240
පඡච්ඡිතා වාචා	240
පඡච්ඡිතා සඤ්ඤා	240
පඡච්ඡිතො පඡච්ඡිති	240
පඡච්ඡිතො පුඤ්ඤාලො	240
පඡච්ඡිතො විතකො	240
පඡච්ඡිතො ටොට්ඨාමි	410
පඡච්ඡිතො සෙය්‍යං	154
පඡච්ඡිතං	434
පඡච්ඡිලොකිසාමි	410
පඡච්ඡිටොට්ඨාමි	410
පඡච්ඡිසෙය්‍ය	130
පඡච්ඡිලොකා වුට්ඨිකො	176, 336
පඡච්ඡිලලිතසා	422
පනොපි	400, 402
පධානසම්මං	414
පපකාස	346
පපකිසාමි	156
පබ්බජ්ජා	332

ප	පිටියිඛකා
පබ්බජ්ඣා සමානෝ	334
පබ්බතං	286
පබ්බතකාන්තපදරසාඛා	50
පබ්බතවිසමං වා	302
පබ්බතසමෝ	286
පබ්බාජේනති	34
පරංකතං දුකඛන්ති	32, 34
පරං කතං	52
පරං ලොකං	284
පරන්තං	46
පරපුඤ්ජානං	190, 196
පරමාය වණ්ණපොකඛරතාය	430
පරමේත ජවේත	410
පරමමරණා	192, 236
පරසතතානං	190, 196
පරසමා ලොකා	284
පරාභව්‍යාය	366
පරාමසති	196
පරුමට්ඨං	148
පරිකඛයං	214, 276, 280, 282
පරිකම්මණං	212
පරිච්ඡිතා	410
පරිච්ච	190, 196
පරිඤ්ඤානෙ	154
පරිණේනි	198
පරිත්තං	212, 296
පරිදේවෙති	38, 174
පරිණිබ්බුතො	294
පරිපාකො	4, 88
පරිපුණ්ණා	436
පරිපුරා	50
පරිපුරේනති	50
පරිභුඤ්ජාම	46
පරිභුතරූපං	430
පරිමජ්ජයි	196
පරිමුඛෙනා දුකඛසමා	272
පරියාදිත්තං	212
පරියාදිත්තාවිතෙනා	346, 366
පරියාදුතං	214, 276, 280, 282
පරියාපත්තාය	432
පරියාපුණ්ණාති	116
පරියාපුණ්ණිතබ්බං	412
පරියායෙති	84, 86, 88
පරියෙසිතබ්බො	204
පරියෙසමානෝ	236
පරියෙසනානාතත්තං	226, 232

ප	පිටියිඛකා
පරියොගාලෝකන	90
පරියොදුතො	424
පරිවජේජ්ජයා	246
පරිවසති	34
පරිවිමංසමානෝ	126
පරිවුත්ථපරිව්‍යාසං	34
පරිසුඤා ධම්මදෙසනා	304
පරිසුඤා	424
පරිභාතමේතං	314
පරිලාභනාතත්තං	226, 232
පරෙ	34, 62
පරෙ මේ ත සඤ්ඤෙය්‍යං	392, 402
පරෙසං ලාභෙන	304
පලිබ්ඤ්ඤා	138
පලිබ්ඤ්ඤාය	136
පලලභිකත	196
පවත්තයමානෝ	434
පවනෙ	164
පච්චිකම්මාති	32
පච්චිකේතති	246
පච්චිකේතා	46, 308
පච්චේකස්ස	308
පසඤ්ඤා	426
පසත්තාකාරං	416
පස්සත්තං	278, 288
පස්සත්තං පගඤ්ජිතං	290
පස්සඤ්ඤාව වදුම් පස්සාමිති	3 4
පස්සති ඉමං සඤ්ඤාමං ඉතිපි	124
පස්සදුච්ඡිකස්ස වචනීයං	46
පස්සදුච්ඡිපනීසං	50
පභාණා	322
පභිතතෙනා	34, 374
පා	
පාවිතාය වා	160
පාවිකඛා	236, 314
පාණාතිපාතපච්චයා	106
පාණාතිපාතා පච්චිරතා	258, 260
පාණාතිපාතීනෝ	260
පාණාතිපාතීනෝ පාණාතිපාතීති	258
පාණාතිපාතී	106
පාණීතා	410
පාණීතා පරාමසථ පරිමජ්ජථ	190
පාණුපෙතං	116, 284
පාචුභාවෝ	272
පාදෙපි	236

පා	පිටුවකිනා
පානීයෙන වා	174
පාපසාමනේරී	404
පාපසිකකමානා	400
පාපිච්ඡා	244, 330
පාපිමා	414
පාපිමතො මාරසා	344
පාමුල්ල භනිසා වචනීයං	48
පාමුල්ල පනිසා	50
පාරදුරිකො	398
පාලිවචං	4, 66, 68, 88
පාවචනෙ	398, 400, 402, 404
පාවෙයසකා භික්ඛු	288
පාසාණසකකරා	218, 424
පාසාදිකො	430
පානුනෙයොසා	108

පි

පිණ්ඩ පාතපටිකක නොතා	54, 390, 428
පිණ්ඩ පාතකෙතු	298
පිණ්ඩ පාතීකතතසා	308
පිණ්ඩ පාතීකො	308, 434
පිතාමහා	346
පිතුච්ඡාපුනොතා	434
පිතුපිතරෙ	276
පිතුපිකෙතු	370
පිතුමරණං	278
පිතතං භික්ඛෙයුසං	370
පිපාපිතො	170, 186
පිඤ්ජාපං	168
පිසුණාචාචා	260
පිසුණාය වාචාය පටිච්චරකො	260
පිහසිප්ඵ	368

පි

පිතියා	322
පිතිසුඛං	320, 322, 328, 336, 422
පිතිතියා වචනීයං	46
පිතුපනිසා	50

පු

පුග්ගලවෙමනතතා	34
පුග්ගලා	286
පුඤ්ඤං	130
පුඤ්ඤභිසංඛාරං	130
පුඤ්ඤපගං	130
පුට්ඨො සමානො	36
පුණණා අඛතාරතං	156

පු	පිටුවකිනා
----	-----------

පුත්තමංසාති බාදනතා	154
පුත්තමරණං	278
පුත්තසාපි කෙතු	370
පුපුල්ලතො	148, 236
පුපුභුතං	166
පුතබ්බවාහිනිබ්බතනීයා	22, 102, 158
පුබ්බකෙහි මනුසොසි	164
පුබ්බතනං වා පරිධාපියසාහි	42
පුබ්බතතසමයං	52, 156, 390, 408, 416
පුබ්බාකොට්ඨි	276, 278, 284, 288, 292
පුබ්බෙ අනානුසුතෙසු ධම්මෙසු	16, 18, 164
පුබ්බෙතිවාසං	192, 324
පුබ්බෙව සමොධා	8, 14, 16, 264
පුරුණං තභරං	164
පුරුණං මයං	164
පුරුණං රුජධාතීං	164
පුරුණඤ්ජසං	166
පුරුණමයො	166
පුරිසජ්ඣාමෙත	46, 426
පුරිසපරකාමෙත	46, 426
පුරිසපුග්ගලො	314
පුරිසරූපං වා	158
පුරිසචිරියෙත	46, 426
පුරිසසා ජවො	412
පුරිසො	276, 410
පුල්ලතො	188

පෙ

පෙයොලෙත	374
පෙසලෙ	348

පො

පොකකරං	412
පොකකරණීසමපනනං	164
පොකකරණී	212
පොරුණං	412
පොරියා වාචාය	432

ඵ

ඵරුසාචාචා	260
ඵරුසාය වාචාය පටිච්චරතා	260
ඵරුසො	364
ඵලං දෙති	368
ඵලකං	412
ඵලකෙ	158

එ	පිටිමකා
එලිනෙ	412
එසාං	24, 26, 68, 70, 186, 202
එසාප්පාකිකා	20, 82
එසානානනනං	222, 232
එසානිදකා	20, 82
එසානිරොධා	132
එසානිරොධා වෙදනා නිරොධො	12
එසානිරොධො	58
එසාපච්චයා	4, 10, 22, 40, 92 66, 112
එසාපච්චයා වෙදනා	182
එසාපභව්‍යා	20, 82
එසාසමුදයා	20, 82
එසාසංඝනනං	88
එසාසංඝාරො	152
එසාපභව්‍යා	50
එසො ඛො අසනි වෙදනා	
	න හොති 12
එසො ඛො සනි වෙදනා හොති	10
එසොසා	2, 4, 6, 16, 18, 20, 22, 58 66, 90, 178
එසොසාතිසා වචනීයං	48
එච්ච	
එච්චනං එච්චනෙන	246
එච්චෙසා	146
එච්චලනතරිකාති විතුදනති	390
එච්චා	
එච්චාච්චකණ්ණා	6, 390
එච්චාච්චකණ්ණා	222
එච්චාච්චකණ්ණෙවනනා	378
එච්චාච්චකණ්ණෙසු	378
ඛ	
ඛලාය	416
ඛනිඛා ව නාමරූපං	38
ඛනිඛා ව සබ්බනිමිතෙතසු	386, 388
ඛනිඛා	194
ඛනුප්පකුඛාය	310, 424
ඛනුප්පනිකාය	310
ඛනුසොසුච මෙ දෙනතු	306
ඛනුසාරුති	340

ඛ	පිටිමකා
ඛනුප්පකාති	408
ඛනුදෙව පුච්චකාමා	32
ඛනුධාපි නුචා එකො ගොඵ	190
ඛනුපුරිසාති කුලාති	408
ඛනුලිකතා	408, 410
ඛනුසුචා	242
ඛනුසුචා ඛනුසුචෙනි	248
ඛනුති වසාති	404
ඛලිසං	344
ඛා	
ඛාලසා	38
ඛාභිරකා	412
ඛානුප්පකා	160, 166
ඛාලිසකො	344
ඛි	
ඛිලගතො	350
ඛිලාලො	418
ඛො	
ඛොධිසතකසා	8, 144
ඛොධිසතකසොච	16, 264
ඛා	
ඛාසුප්පකමෙච නානං	98
ඛානතිකරොති	236
ඛාකතං භගවතා	388
ඛාකරොමානා	52
ඛාකරොසං	84
ඛාපනනච්චතා	260
ඛු	
ඛුභවකකං	44
ඛුභවච්චිං	166
ඛුභවච්චිං චරිතුං	332
ඛුභවච්චිං චරිතොසානං	34, 428
ඛුභවච්චිංචාසො	94, 96, 98
ඛුභවච්චිංචවනෙන	320
ඛුභවච්චිං	320
ඛුභවච්චිංචපදාලෙච	320
ඛුභවච්චිංචා වා 24, 26, 28, 70,-	200, 272, 360
ඛුභවලොකා	196
ඛුචා	
ඛුභවච්චිංචා වා 24, 26, 200, 360	
ඛුභවච්චිංචා වා	26, 170
ඛුභවච්චිංචා වා ඛුභවච්චිංචා වා	26, 28, 272

හ	පිටියිඛකා
හගවනනං එව පටිහානු	38, 126
හගවනෙනතතිකා	38, 126, 302
හගවනනමෙව පසෙසයං	334
හගවමපටිසරණං	38, 126, 302
හගවමමුලකා	38, 126, 302
හගවතො සාවකසඛෙසා	108
හගිනියපි හෙතු	370
හගිනීමරණං	278
හඤ්ඤමාතෙසු	412
හතතාභිහාරො	368
හද්දකො වතායං භික්ඛු	318
හබ්බො	410
හබ්බො අනුභවරසං-	
යොගකෙට්ඨකං අභිගමාය	300
හබ්බො තිබ්බාණංය	300
හබ්බො සල්ලොධාය	300
හයාති	106
හවං	24, 26, 68, 72, 186, 200
හවජාතිකා	58, 80, 128
හවතිදතා	58, 80, 128
හවතීරෙධං	128
හවතීරෙධගාමිනියා	88
හවතීරෙධ සාරුප්පගාමිනීපටිපද	128
හවතීරෙධා ජාතීතීරෙධො	12, 66, 132
හවතීරෙධාය	128
හවතීරොධෙ	88
හවතීරෙධො	4, 58, 112
හවපච්චයා	2, 4, 40, 92, 94
හවපච්චයා ජාති	8, 182
හවපභවං	58, 80, 128
හවසමුදයා	66, 80, 128
හවිසාමි නුඛො අහං-	
අතාගතමිඤ්ඤාතං	42
හවුපතිසා	50
හවෙ	88
හවෙ ඛො අසති ජාති ත හොති	12
හවෙ ඛො සති ජාති හොති	8
හවා	2, 4, 16, 18, 58, 90, 92, 96
හවොතිසා වචනීයං	48
හා	
හාතුපි හෙතු	370
හාතුමරණං	278

හා	පිටියිඛකා
හාතුයාපි හෙතු	273
හාචිතා	408, 410
හාසිතසා	192
හි	
හිංකච්ඡාපා	416
හික්ඛුං වෙහාසං ගච්ඡනං	400
හික්ඛුනුපයායො	326
හික්ඛුනියො	328
හික්ඛුභාවාය	34
හික්ඛුසඛෙසාපි	188
හිතනීයා වා	158
හිසමුලාලං	416
හි	
හීයොසොමතතාය	370
හීයොපි තිට්ඨමාතො	148
හු	
හුජ්ඣෙසිති	108
හුතතාචී	348
හු	
හුතං	74
හුතපුබ්බං	294, 346, 412, 416, 418
හුතාතං	20, 22
හුතාතං වා සතතාතං	152
හො	
හොගව්‍යඝතං	278
හොජතෙ අමතකඤ්ඤ	332
ම	
මංසං ඡන්දති	362
මංසපෙසිං	392
මංසලොභිතං	46, 426
මගධාතං හිරිබ්බජෙ	286
මගගමාතො	418
මග්ගා මකකමම	334
මඛුලිං ඉප්පිං	398
මච්චුමරණං	4, 66, 68
මජ්ඣන්තිකං සමයං	156, 408
මජ්ඣමං ආචිතවතී	240
මජ්ඣමා වෙතතා	240
මජ්ඣමා තසා උප්පතති	240
මජ්ඣමා දිට්ඨි	240
මජ්ඣමා පඤ්ඤා	240
මජ්ඣමා වාචා	240

ම	පිටපි බිකා
මණ්ඩමා සඤ්ඤා	240
මණ්ඩමො පණ්ඩි	240
මණ්ඩමො පුග්ගලො	240
මණ්ඩමො විතකොකා	240
මණ්ඩමන ධම්මං දෙසෙති	28
මණ්ඩ්ථාය වා	158
මණ්ඩපෙය්‍යං	46
මදය වා	154
මධු මධුකා සංසඤ්ඤා	246
මනසිකාරො	6
මනසමච්චි නිබ්බිඤ්ඤා	374
මතායතනං	6
මනො ඉතිපි	148
මනොදුට්ඨරිතෙත	192, 326
මනොධාතු	222
මනො නිවේවා වා අනිවේවා වාති	374
මනොවිඤ්ඤාණං	6, 112, 376
මනොවිඤ්ඤාණධාතු	222
මනොසඛ්ඛාරං	62
මනොසඤ්ඤාතතා	20, 22, 152, 156
මනොසඤ්ඤාතතාහෙතු	62
මනොසමථිසාරා වෙදනා	6, 224, 378
මනොසමථිසො	6, 222, 376, 384
මනොසුචරිතං	326
මනිලොභීකාය වා විතෙතුං	174
මමඤ්ච සනතිකෙ විහරාහි	308
මමාසිතං	148
මරණං වා නිගලේන්ය්‍ය	4, 66, 170, 416
මරණමතනං	156, 416
මරණමතනච්චි දුක්ඛං	418
මසිං කරෙය්‍ය	138, 146
මහණණ්ඩවෙ	246
මහතීයං පරිබ්බාජකපරිසාය	188
මහත්ථියො	212
මහපථලතරං	408
මහපථලා	46
මහග්ගතං	190
මහග්ගතං වා විතනං	324
මහාඅග්නිකඛකො	134
මහාඅට්ඨිකඛිලො	286
මහාකුමමකුලං	346

ම	පිටපි බිකා
මහාගුථපුඤ්ඤා	348
මහාධිගමො	220
මහාතදියො	50, 186, 214
මහාතාගා	426
මහානිසංසා	46
මහානුභාවො	424
මහාපඤ්ඤා	242
මහාපසවිං උපනිධාය	406
මහාපසවි	212, 406
මහාභිඤ්ඤාතං	422
මහාභිඤ්ඤා	220
මහාභුතා	6
මහායසො	18
මහාරුකෙඛා	138, 144
මහාවාතෙ වා ඔපුතෙය්‍ය	138
මහාසමුද්දං	50
මහාසමුද්දං අපෙභ්චි	284
මහාසරසි	416
මහාසාසපරුසි	282
මහාසෙලො පඛිඛතො	280
මහාසොබ්බං	20
මහිද්ධිකා	242
මහිද්ධිකො	324
මනිසාතං සතං මනිසභුතාතං	290
මසී	214
මහෙසකෙඛා	424
මහෙසිතො	286
මා	
මාගධිකා	286
මාගධිකාතං මනුස්සාතං	296
මාගවිකො	394
මාතා	276
මාතුගාමො	358
මාතුච්චා පුතෙතා	432
මාතුච්චඤ්ඤා	280
මාතුපි හෙතු	370
මාතුමරණං පච්චනුභුතං	278
මාතුමාතරෙ	276
මාතුමාතා	276
මානසං	386, 386
මා නාදංසු	204
මාතිතො	188

මා	පිටිබඩකා	මෙ	පිටිබඩකා
මාඳෙ පාපිමා	414	මෙතනං විතනං	408, 410
මාභෙවං අවච	32, 36	මෙතනා වෙතොවිචුතති	408, 410
මාභෙවං ආතන්ද	144	මොසඤ්චිතා	312, 340
මාභෙවං කසාප (අවච)	32, 34	ඝ	
ඔ		යං අතීතං තං පභිතං	436
මිභාතං සතං මිභගුතාතං	290	යං අතාගතං තං පටිනිසාධං	436
මිච්ඡා ආච්චා	262	යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං	386
මිච්ඡාකමමනතා	262	යත්‍ර හි තාම සාවකො	392, 402
මිච්ඡාඤ්ඤාණිකො	262	යථා අකුසලං	198, 312
මිච්ඡාද්විසිකමමසමාදාතා	192, 326	යථාකම්මුපගෙ	192, 326
මිච්ඡාද්විසිකා	192, 260, 262, 326	යථාකාමකරණීයො	344
මිච්ඡාපටිපච්චති	236	යථාධමමං	312
මිච්ඡාපටිපදා	8	යථාධමමං පටිකරොසි	198
මිච්ඡාචායාමා	262	යථා නිත්තං	50
මිච්ඡාචාචා	263	යථා ඛාලං	198
මිච්ඡාවිචුතතිකො	262	යථාභුතං 28, 122, 194, 272, 386, 388	
මිච්ඡාසබ්බපා	262	යථාභුතඤ්ඤාණාය	204
මිච්ඡාසතිකො	262	යථාභුතඤ්ඤාණදසානුපනිසා	50
මිච්ඡාසමාධිකො	262	යථාභුතඤ්ඤාණදසානනනිසා	
මිලොකො	348	වචනීයං	48
ඔ		යථාමුලාං	198
මුඛකො ජානො	336	යනනුතාභං	52
මුඛකො නිකඛමනති	396	යමුතා	214
මුඛවණේණො	424	යමපච්චයා	62
මුඛෙ පවිසිනා	396	යසසසි	320
මුඤ්ඤවඛඛජාභුතා	144	ඝා	
මුට්ඨසාතිකො මුට්ඨසාතිහි	246	යා කාවි දෙදතා	386
මුට්ඨිතා	410	යාකාවි සඤ්ඤා	386
මුත්තං මුත්තෙන	244	යානීකතා	410
මුද්ධිකො	412	යාවතකො	54, 194
මුද්දකා	334	යාවදන්ථං භුඤ්ඤානතු වෙච	
මුද්දකාසු සෙසයාසු	414	භරනතු ච	398
මුද්දතථණහන්ථපාදා	441	යාවදන්ථො	348
මුද්දමුසිං	418	යාවදෙව මනුසොසි	
මුඤ්ඤාපි තසා විපතෙසා	334	සුපපකාසිතං	166
මුසාවාදපච්චයා	106	යාවමුභවලොකා	190
මුසාවාදපට්චිරතා	258	යාවසුරිසුයාමතා	414
මුසාවාදිකො මුසාවාදිහි	358	ඝෙ	
මුසාවාදි	106	ඝෙ කෙවි සබ්බාරා	386
මුත්තෙනෙන ආරොහනති	296, 410	ඝෙභුගොන	28
මුත්තෙනෙන මිරොහනති	226	ඝො	
මු		යොගකෙබ්මසා	344
මුලානි උඤ්ඤොසා	138, 146	යොගො	208
මුලානි පට්ඨකන්ථොසා	140	යොජතං	280
මුලෙ ජ්ඤෙයා	138, 146	යොනීසො මනසිකාරා	8, 12, 14
මුලෙ ජේනා	138		16, 18, 162, 164

ර	පිටකඛකා	ල	පිටකඛකා
රජකෝ	158	ලව්ජති	414
රජාපථො	332	ලඛා ව හිලාතපච්චයගෙසජ්ජ -	
රට්ඨපිණ්ඩං	334	පරිකඛාරං	298
රජියා රජියං	198	ලඛා ව චීවරං	298
රසතණ්භා	6, 380	ලඛා ව පිණ්ඩපාතං	298
රසධානු	222	ලඛා ව සෙනාසනං	298
රසසංඝෝචනනා	378	ලහුකං	296
රසසඤ්ඤා	378		
රසසම්පනේනා	170	ලා	
රසණ්	160	ලාඛාය වා	158
රසොගතො	114	ලාභං	416
		ලාභකාමා	304
රා		ලාභනාහතනං	232
රාගානුඤ්ඤාසිතෙන	350	ලාභසකකාරසිලොකො	344, 354
රාසි	286	ලාභසකකාරසිලොකනිරෝධං	362
		ලාභසකකාරසිලොකනිරෝධගාමිනී	
රා		පටිපදං	362
රාකඛනිසසිතා	154	ලාභසකකාරසිලොකනමුදයං	362
රාකඛමුලගතො	350	ලාභී	188, 320
රාදනතාතං	278		
		ලී	
රා		ලීච්ජති	414
රාපං	6, 386, 388		
රාපං නිච්චං වා අනිච්චං වා	366	ලී	
රාපච්ජඤ්ඤා	226, 230	ලීඛං දෙනනි	306
රාපතණ්භා	6, 380, 384		
රාපධානු	222	ලො	
රාපපරියෙසනා	226, 230	ලොකං	192
රාපපරිලාභො	226, 230	ලොකනිරෝධං	28
රාපභවො	4	ලොකච්ඡිද්ධ	108
රාපසම්භවපො	226, 230	ලොකසමුදයං	28
රාපසංඝෝචනනා	378 384	ලොකා	270
රාපසඤ්ඤා	226, 230, 378, 384	ලොකානුකම්පාය	310, 424
රාපසම්භවසාදා වෙදනා	230	ලොකානුකම්පා	412
රාපසම්භවසො	230	ලොකො	168, 264
රාපසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤා	150, 280	ලොකානුකම්පාය	426
		ලොකානුකම්පාරා	426
රොගජාතෙන	350, 418	ලොකානුකම්පාචරකෙන වා	174
රොගව්‍යසනං	278	ලොකිතං	288
රොගාතං සීති	272	ලොකිතං ලොකිතෙන	244
රොගාතං මුපසමො	272		
රොගිතසාතං මනුසාතං	294	ච	
		චචනකඛමො	434
		චච්ඡිච්චරිතෙන	192, 326
		චච්චකාරො	6, 66, 68, 90
		චච්චසංඝෝචනනා ගෙභු	62

ව	පිටිබඩකා
වච්ඡුචරිතං	326
වච්චිං උපසංහරෙය්‍ය	136
වච්චිං ව පච්චව	136
වසිසති ආභාය	316
වසිසති ආරොහපරිණාමෙන	316
වසිසති මණ්ඩලෙන	316
වසිසතෙව වණේණෙන	316
වණේණපොකඛරතාය	430
වණේණවාදී	298, 308, 434
වණේණසම්පන්නො	170
වණේණාය	416
වණේකො	426
වතතා	434
වන්දුකතා	408, 410
වදෙය්‍යං	22
වතපො	246
වතසම්පන්නං	104
විශධම්මං	42, 92, 94
වලිතතවතා	4, 66, 68, 88
වලුට්ඨරක්ඛ	154
වසං වනෙහි	196
වසාමානසා	350, 418
වසාසතං	296
වසාසතජ්චිනො	282
වසාසතමපි තිට්ඨමානො	148
වසාසතානී	392, 404
වසාසතාප්‍රකා	282
වසාසතසා වසාසතසා	
අච්චයෙන	280, 282
වසාසතසභසානී	404
වසාසතසානී	392, 402
වා	
වාචාසනාතිකොදකෙන	434
වාතපාතා	160
වාතානපෙ විසොසෙය්‍ය	138, 146
වායොධාතු	264, 272, 340, 380
වායොධාතුං අභිනන්දති	272
වායොධාතුං තප්පජාතාති	274
වායොධාතුං පච්චව	264
වායොධාතුනිරොධං	274
වායොධාතුනිරොධගාමිනී	
පච්චදං	274
වායොධාතුසමුදයං	274
වායොධාතුයා අසාදෙ	264, 268

වා	පිටිබඩකා
වායොධාතුයා ආදීනවො	268
වායොධාතුයා තිරොධො	272
වායොධාතුයා තිසරණං	268
වාලරජ්ජයා	364
වි	
විකන්ථති	348
විකම්පනං	190
විකම්පනං වා විතතං	324
විගතමුමානං	156
විවිකිච්ඡාමි	78, 84
විජ්ජා	12, 14, 16, 18, 130, 164
විජ්ජාවරණසම්පන්නො	108
විජ්ජපාද	130
විඤ්ඤාණං	2, 4, 6, 8, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 66, 68, 94, 178, 186, 202, 388
විඤ්ඤාණං ඉතිපි	148
විඤ්ඤාණජාතිකං	20
විඤ්ඤාණඤ්චායතනං	322
විඤ්ඤාණඤ්චායතනධාතු	234
විඤ්ඤාණධාතු	380
විඤ්ඤාණනීදනං	20
විඤ්ඤාණනිරොධා	132
විඤ්ඤාණනිරොධා තාමරුපති-	
රොධො	14, 164, 180
විඤ්ඤාණනිරොධො	4, 6, 8, 18, 28, 34
විඤ්ඤාණනාතියා වචනියං	50
විඤ්ඤාණපච්චයා	2, 4, 40, 92
විඤ්ඤාණපච්චයා තාමරුපං	10, 162, 180, 182
විඤ්ඤාණපභවං	20
විඤ්ඤාණසමුදයං	20
විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බින්දති	150, 380
විඤ්ඤාණාඤාතො	22, 156
විඤ්ඤාණුපතිතං	50
විඤ්ඤාණේ අසති	122
විඤ්ඤාණේ ඛො අසති තාමරුපං	
ත හොති	14, 164
විඤ්ඤාණේ ඛො සති තාමරුපං	
හොති	10, 162
විඤ්ඤාණේ සති තාමරුපං හොති	120
විඤ්ඤාණපසන්ථෙති	108
විතනනවිවාරාතං	322, 422

වි	පිටුවකිනා
විතකකසහගතා	422
විතවේනනි විරාජෙනනි	392, 396
	398, 400
විජාරිකං	166
විජාරෙන	192, 212
විජාරෙන යෝජනං	280, 282
විධායමනිකකතා	386, 388
විතයධරු	242
විනීපාතං	144, 192
විනොදෙති	236
විපරිනාමඤ්ඤාථාභාවා	424
විපරිනාමධම්මං	194, 374
විපමුතතා	270
විපසකතානි	424
විපථ ඡදිකානි	98, 100
විභජති	40, 240
විභවනපට්ටද	18
විගුහකාය වා	154
විමරියාදිකතෙන වෙතසා	270
විමුච්චෙයපි	148
විමුතතං	190
විමුතතං වා විතතං	324
විමුතතසම්මි විමුතතමිනිඤ්ඤං	374
විමුතනිනිසා වචනීයං	48
විමුතනුපනිසං	50
විමොක්ඛා	84, 198
විරජෙජ්ජයපි	148
විරාගධම්මං	42, 92, 94
විරහාය	30, 74, 338
විරාගා විමුච්චති	76, 322, 374, 380
විරාගා විරජති	150
විරාගුපනිසා	50
විරාගොතිසා වචනීයං	48
විරියං	210
විරියං අපච්චි	314
විරියං ආරභථ	46
විරියං තපච්චි	314
විරියසා සණ්ඨාතං	46, 426
විරියාරභසා	308
විරුද්ධං	158
විරුද්ධිං	140
විචචො	46
විචචකපො	192, 324
විචරති	40, 240

වි	පිටුවකිනා
විච්චව අකුසලෙහි ධම්මෙහි	320
	328, 336
විච්චවච කාමෙහි	320, 328, 336
විචෙකජං	320, 328, 336
විසඤ්ඤාතතා	270
විසඤ්ඤාතෙතා	130
විසමගතං	236
විසලලන සලලන	348
විසුද්ධික	192
විසුකාසිකානි	98, 100
විසෙත සංසට්ඨො	170
විසෙවිකානි	98, 100
විසසට්ඨාය	432
විහිංසාජනෙද	236
විහිංසාධානුං	236
විහිංසාපරියෙසතා	236
විහිංසාපරිලාභො	236
විහිංසාවිතකෙකා	236
විහිංසාසමිකපෙපා	236
විහිංසාසඤ්ඤා	236

වි

විකච්චිකාතං	156
විතදෙසං	190
විතදෙසං වා විතතං	324
විතමොහං	190
විතමොහං වා විතතං	322
විතරුගං	190
විතරුගං වා විතතං	324
විනිසාරෙතා	30, 116, 300
විතතිපි වසානි තිට්ඨමානො	148
විතතිවසානසහසානි	294

වු

වුතනවාදිහො	52, 64
වුද්ධිං	140, 166
වුද්ධියෙව පාචිකඛා	314
වුසිතං බුහව්වරියං	34, 78, 80, 130
	188, 374

වූ

වූපකට්ඨො	34, 374
වූපසතානි	106
වූපසමා	422
වූපසමෙය්‍ය	133
වූපසමො	272

වෙ	පිටපිවකා
වෙදනා 2, 4, 6, 16, 18, 20, 22, 24, 56, 58, 66, 68, 70, 90, 96, 178, 186, 202, 386, 388	
වෙදනාජාතිකා	20, 82
වෙදනාතිසස වචනීයං	48
වෙදනාතාතතතං	224, 232
වෙදනාතිදනා	20, 82
වෙදනාතිරොධා	132
වෙදනාතිරොධා නණනාතිරොධොති	12
වෙදනා තිරොධො	4, 58
වෙදනා පච්චයා	2, 4, 24, 40, 92 94, 112
වෙදනාපච්චයා නණනා	10, 182
වෙදනාපහවා	20, 82
වෙදනාභිතුනාසස	34, 36
වෙදනාය බො අසති නණනා	
ත හොති	12
වෙදනාය බො සති නණනා හොති	10
වෙදනායපි තිබ්බිඤ්ඤි	150, 380
වෙදනාසමුදයා	20, 82
වෙදනුපතිසා	50
වෙදසීතං	84, 100, 152
වෙශෙඤ්ඤා	364
වෙපුලං	140
වෙපුලුපපතනං	166
වෙපුලො	296
වෙය්‍යාකරණං	22, 192
වෙය්‍යාකරණසමිං හඤ්ඤාමානෙ	290
වෙය්‍යාකරණාය	84
වෙය්‍යාවච්චං	428
වෙරමබවාතබ්බතසස	350
වෙරාති	104
වෙසාරජ්ජාති	49
වෙහාසං ගච්ඡන්තිං	398, 400, 402
වෙඵ	368
වෝ	
වෝතිණෙණ	46
ව්‍ය	
ව්‍යසතං ආපනනං	346
ව්‍යසතං පච්චනුභුතං	276, 292
ව්‍යා	
ව්‍යාපාදච්ඡන්ද්‍ර	236

ව්‍යා	පිටපිවකා
ව්‍යාපාදධාතුං	236
ව්‍යාපාදපරියෙසතා	236
ව්‍යාපාදපරිලාභො	236
ව්‍යාපාදවිතකෙකා	236
ව්‍යාපාදසමකපො	236
ව්‍යාපාදසඤ්ඤ	236
ස	
සමකපපතාතතං	226, 232
සමකමිසාමි	326
සමකසායති	428
සමිතං	42
සමිච්චි ත උපෙති	406
සමිලිබ්බිතං	332
සමිතාතච්චෙච්චා	76
සමිතාදිච්චා	416
සංසච්චසමොධාතා	152
සංචච්චකපො	192
සංචච්චවිච්චකපො	192, 324
සංසග්ගා	246
සංසඤ්ඤාති සමෙතති	214, 240, 258
සංසඤ්ඤා සමිංසු	244
සංසඤ්ඤාති සමෙසසාති	244
සංසරතං	276, 278, 284, 288,
සංසාරො	276, 280, 284, 286, 288
සංසීතං	280, 282
සංසීතො	280, 282
සංභාති	4
සංභාරකො	286
සඋතතරං	190
සඋතතරං වා විතතං	324
සඋඤ්ඤං	192, 324
සඋද්‍රයා	46
සඋපතිසං	48
සඋපායාසං	158, 236
සකං කිච්චං	428
සකලිකං සකලිකං කාරෙය්‍ය	138, 146
සකාය පරිසාය පච්චසුචා	188
සකිච්චි අග්ගෙත නිපතති	284
සකිච්චි මුලෙත නිපතති	284
සකිං සකිං පරිමජ්ජෙය්‍ය	280
සකෙත ලාභෙත	304
සකකච්චඤ්ඤාච මෙ දෙනතු	306
සකකතො භොති	188
සකබ්බිං වා කාරිසාති	392

ස	පිටුවකිනා
සත්‍යපුත්‍රනිපටිකේදය	418
සභාරවා විභරනී සපපතිකා	342
සඟ්ග	192
සඛ්‍යාරනීරොධගාමිනි	24, 26, 68, 70, 72
සඛ්‍යාරනීරොධගාමිනී පටිපද	68, 90, 166, 202
සඛ්‍යාරනීරොධං	24, 26, 68, 70, 72, 90, 128, 202
සඛ්‍යාරනීරොධසාරූපගාමිනී පටිපද	128
සඛ්‍යාරනීරොධා	34, 66, 132
සඛ්‍යාරනීරොධා විඤ්ඤණ නිරොධො	14
සඛ්‍යාරනීරොධො	4, 6, 8, 18, 28, 34, 68, 90
සඛ්‍යාරපච්චයා	2, 4, 8, 22, 40, 66, 92, 94, 98
සඛ්‍යාරපච්චයා විඤ්ඤණං	16, 28, 34, 182
සඛ්‍යාර සමුදයං	24, 26, 66, 68, 70, 72, 90, 128, 202
සඛ්‍යාරා	2, 4, 6, 8, 16, 18, 22, 66, 68, 90, 94, 96, 386, 388
සඛ්‍යාරාතිකා වචනීයං	50
සඛ්‍යාරූපතිසං	50
සඛ්‍යාරෙ උපයාපෙති	186
සඛ්‍යාරෙසු අසති විඤ්ඤණං ත නොති	14, 122
සඛ්‍යාරෙසුපි නිබ්බිඤ්ඤති	150, 380
සඛ්‍යාරෙසු සති විඤ්ඤණං නොති	120
සඛ්‍යාරිතනං වා විතනං	324
සඛ්‍යාරිතෙන	374
සඛ්‍යාරං භිඤ්ඤි	366
සඛ්‍යාරං භිඤ්ඤෙය්‍යං	330
සඛ්‍යාරං කරිතා	332
සඛ්‍යාරංවිපි ආදිතනා සමපජ්ජලිතා	400, 402
සච්ඡකතා	70
සජොතිභුතා	400, 402
සජ්ජතං	288
සඤ්ඤවතනා	388
සඤ්ඤමහරිං	434
සඤ්ඤානී	4, 66
සඤ්ඤා	6, 386, 388

ස	පිටුවකිනා
සඤ්ඤානාතනං	226, 232
සඤ්ඤාමනසිකාරා	422
සඤ්ඤාපි නිබ්බිඤ්ඤති	150, 380
සඤ්ඤාවෙදසිතනීරොධං	322
සඤ්ඤාවෙදසිතනීරොධානු	234
සඤ්ඤාජනං	154
සඤ්ඤාජනීයෙසු	134
සඤ්ඤානං	426
සත්‍යසංසිමං	212, 220
සති	210
සතිමා	322
සතො	8, 14, 16, 84, 332
සත්‍යකමමපථං	262
සත්‍යකොලට්ඨිමනීයො	216
සත්‍යකඛතනුං පරමං	286
සත්‍යකඛතනුං පරමතා	212
සත්‍යනීකායො	4, 66, 68, 88
සත්‍යමුග්ගමනීයො	220
සත්‍යරතනං	330, 336
සත්‍යරිඤ්ඤණවඤ්ඤිති	92
සත්‍යසත්‍යරිඤ්ඤණවඤ්ඤිති	94
සත්‍යසංසමනීයො	218
සත්‍යා	4, 22, 240, 258, 260, 262, 268, 270, 278, 284, 288, 406
සත්ති	410
සත්තිසතෙන	156
සතෙනසු භාග්‍යොතෙසු	340
සත්ථා	286
සත්ථා දෙවමනුසානං	108
සත්ථා මෙ භනෙන භගවා	334
සත්ථාරඤ්ඤි වතාභං පසොය්‍යං	334
සත්ථා සමමුඛිභුතො	46
සදත්ථං	46
සදරං	158
සදෙවකා	270
සදෙවකෙ	264
සදෙවමනුසානා	270
සදෙවමනුසානං	264
සදෙසං	190
සදෙසං වා විතනං	324
සදුතණා	6, 380
සදුධානු	222
සදුසඤ්ඤවතනා	378
සදුසඤ්ඤා	378

ක	පිටිවිකා
සද්ද	376
සඬුමම	66, 70, 90
සඬුමම පඪි රූපක	340
සඬුමම සහ සීතිය	342
සඬු: අපී	314
සඬු: නියම වචනිය	48
සඬු: නපී	314
සඬු: පබ්බජනෙත	46
සඬු: සඬු: සඬු: සඬු:	248, 258
සඬු: විහාරි:	310
සඬු: පඪිස:	50
සඬු: පුරිසපුග්ගලොකී	316
සඪිදන:	236
සහන:	386 388
සහන: විමොක්ඛ:	196
සහනිකෙ ව:	194
සහනි හිකු ඕවාදක:	316
සහනුච්ඡ:	308
සනෙතන විහාරෙන	424
සනෙතෙසී	432
සනිද්ධිකො:	108, 304
සනිචන:	276, 278, 284, 288
සනිචන: සංසරන:	290
සනිචනත:	284
සනිචනිත	286
සනිසමුලසඬුකවිජෙ	418
සපතනි:	400
සපරිලාභ:	236
සපතකා:	342
සපපි සපපිත:	246
සඵල:	46
සබ්බ: නපීති	28, 118
සබ්බ: පුටුගහනනි	120
සබ්බ: රූප:	386, 388
සබ්බභවපච්චරිත:	158
සබ්බවෙනස: සමනතාගත:	334
සබ්බමපීති	28, 118
සබ්බමෙකතනනි	120
සබ්බවෙදසීනානි	130
සබ්බසඬු: රෙසු	276, 278
සබ්බසඬු: රෙසු නීබ්බිභු:	292, 296
සබ්බසඬු: ආරඬු: ආරඬු:	286
සබ්බ ආරඬු: ආරඬු:	288
සබ්බ වෙච්චරික:	288
සබ්බ පංසුකුලික:	288

ක	පිටිවිකා
සබ්බ පිණිසානික:	288
සබ්බ සංයෝජන:	288
සබ්බ: අනෙ: වුතො: හවිසානි	56
සබ්බපාදනකකය:	84
සබ්බපෙක	264
සබ්බඬු:	294
සබ්බප්‍රාග්ඛ:	52
සබ්බසමමත:	24, 26, 200, 360
සබ්බ: ව:	26, 236, 272
සබ්බ: ව: ප්‍රාග්ඛ: ව:	274
සබ්බඬු: ව: සබ්බසමමත:	26, 28, 372
සබ්බනික:	212
සබ්බප්‍රමොද්ධ:	426
සබ්බනතාගත:	192, 310
සබ්බදපෙති	432
සබ්බදපෙති:	328
සබ්බධි:	322, 422
සබ්බධිසංවතනනිකෙහි	108
සබ්බධිසම:	340
සබ්බධිනියම වචනිය:	48
සබ්බධුපනිස:	50
සබ්බපනි	430
සබ්බපනි පනතබ්බ:	234
සබ්බරක:	276
සබ්බරකෙ	264
සබ්බනිත:	190
සබ්බනිත: ව: විතත:	324
සබ්බනිත: සබ්බනිතෙහි සඬු:	238
සබ්බනිත:	406
සබ්බවෙදමහම:	366
සබ්බවෙනපෙති	432
සබ්බවෙනපෙති:	328
සබ්බදය:	66, 112, 274
සබ්බදයති	120
සබ්බදයො: 2, 6, 12, 16, 28, 34, 94, 98	
සබ්බදයො: සබ්බදයොති	12, 16
සබ්බදගතො:	38
සබ්බදවරති	422
සබ්බොහ:	199
සබ්බොහ: ව: විතත:	324
සබ්බපඬු: ආරඬු:	210
සබ්බපඬු: නමුස:	354
සබ්බපඬු: නො:	62, 322
සබ්බපඬු: ලිත:	400

ස	පිටුවකිනා
සමපරාගිකමපි	106
සමපසාදනං	322, 422
සමපහංසෙති	432
සමපහංසෙත්වා	328
සමපසාමානෙන	46
සමපාදෙත්තුං	46
සමඵපාලාපා පටිච්චතා	260
සමඵපාලාපිනො	260
සමඵසොසා	388
සමබලං	154
සමබලමතතා	154
සමබහුලා	414
සමබහුලා භික්ඛු	282
සමබ්බො සරාමාසො	332
සමෙබ්බාධාය	338
සමෙබ්බාධිප රායණො	106, 110
සමහතං	286
සමහවෙසිතං වා	152
සමහෙඤ් උදකං	214
සමමපාඤ්ඤය	74, 76, 194, 286, 386, 388
සමමපාඤ්ඤය පසසනො	28
සමමපාඤ්ඤය සුද්ධෙසා	42
සමමසමානො සමමසති	168
සමමාආථවො	66, 262
සමමාකමතතා	262
සමමාඤ්ඤණිනො	262
සමමාද්ධිසී	28, 66, 68, 90, 166
සමමාද්ධිසීකමමසමාදානා	192, 326
සමමාද්ධිසීකා	192, 260, 262, 326
සමමාද්ධිසී සමමාද්ධිසීති	28
සමමා දුක්ඛකකියාය	38
සමමාපටිපඤ්ඤති	238
සමමාපටිපදං	8
සමමාවදමානො	320
සමමව්වා	66, 262
සමමාවායාමා	262
සමමාවායාමො	66
සමමාවිමුක්ඛිනො	262
සමමාසබ්බකපා	262
සමමාසබ්බකපො	66
සමමාසති	66
සමමාසතිනො	262
සමමාසමාධි	66, 68, 90, 166
සමමාසමාධිනො	262

ස	පිටුවකිනා
සමමාසමුක්ඛිඤ්ඤ වතාහං	
පසෙසය්‍යං	334
සමමාසමුක්ඛිසා	8, 14, 16, 402
සමමාසමොධිං	264
සමොදනීයං	30, 116, 176, 188, 300
සමොද්දි	30, 176
සමොසාය	340
සයං කතං	52
සයං කතං දුක්ඛං	32, 34
සයං කතඤ්ඤ පරංකතඤ්ඤ	
දුක්ඛනති	32
සයං කතො හවො	176
සයං කතො ව පරංකතො ව හවො	176
සරසිං මහාහෙත්වා	416
සරුගං	190, 196
සරාගං වා විතතං	324
සරීරාතී අවසිසානති	130
සවිසාත	236
සවිඤ්ඤණකෙ කායෙ	386, 388
සවිචාරං	320, 328, 336
සවිතකකං	320, 328, 336
සසීසකං	398
සසොකං	158
සසාමණ්ඩ්‍රාහමණී	270
සසාමණ්ඩ්‍රාහමණීයා පජාය	264
සහධම්මිකො වාදනුපානො ගාරුගං	
ඨානං ආගචෙත්ඤ්‍ය	52, 64
සහසා අපට්ඨසභිකා	170
සහසම්මං	212, 220
සලායතනං	2, 4, 6, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 66, 68, 70, 72, 90, 96, 164, 186, 202
සලායතනජාතීකො	20, 58
සලායතනනිදුනො	20, 52
සලායතනනිරොධා	132
සලායතනනිරොධා ඵසානිරොධො	12, 164, 180
සලායතනනිරොධො	4
සලායතනනතිසා වචනීයං	50
සලායතනපච්චයා	2, 4, 22, 40, 92, 96
සලායතන පච්චයා ඵසොසා	
10, 162, 180, 181	
සලායතනපහවො	20, 58
සලායතනසමුද්දෙයා	20, 58
සලායතනනුපතීකො	50

ස	පිටිවිකියා
සලායතනෙ බො අසති එසෙයා	
න හොති 12	
සලායතනෙ බො සති එසෙයා	
හොති 10	
සලොචායතනානි	38
සා	
සාකාරං	192, 324
සාකුණිකො	392
සාණානි	336
සාණානි පංසුකුලානි	
නිබ්බසනානි	336
සාණො	334
සාතචං	210
සාතරූපං	168
සාතසහගතා	334
සාධිකපොරිසා	156
සාචුජ්චිපි	246
සාමං	62
සාමඤ්ඤන්ථං 24, 26, 28, 70,	200
	272, 360
සාමඤ්ඤරං	402
සාමඤ්ඤරිං	402
සාමිච්චිපට්ඨනො	108
සායං පාතං	368
සායනසමීයං	58, 176, 408
සායනිකං කථං	30, 116, 300
සාචිකභාසිතා	412
සාචිකසුගං	294
සාවකො	266
සාවකොභජ්ජමි	334
සා චේදනා සො වෙදිගනි	36
සාසපාතං පුණ්ණං	282
සාසපා:	286
සි	
සිකං පච්චකතාය	300
සිකතා	208
සිකතාකාමො වතායං භික්ඛු	318
සිකතාපදනි	340
සිකතිතබ්බං	298
සිකතිතා	410
සිඛනිතිකසතසායාපි	356
සිඛනිතිකසායාපි	356
සිඛසාචකෙන සිඛසාචකං	198

සි	පිටිවිකියා
සිතං පාතාකාසි	390
සිතසස පාතූකමාය	390
සිතොරූපබ්බතරාජා	220
සී	
සීසතරං	412
සීසඤ්ඤාව මෙ දෙනතු	306
සීනීභවිසානනි	130
සීදනි	246
සීලබ්බතුපාදනං	6
සීසච්ඡන්තානං	288, 290
සීහනාදො	86
සු	
සුකරං	410
සුකෙකා ධම්මො	366
සුකෙබ්බ	236
සුචං	264
සුචකාමො	156
සුචන්තා අඤ්ඤානු	170
සුචුද්දකං	36, 62
සුචුද්දකපටිසංවෙදී	224
සුචන්තියා වචනීයං	48
සුචචිතාජි	322
සුචචේදනීයං	152
සුචා	270
සුචානුපතිතා	270
සුචාචිකකන්තා	270
සුචාවේදකා	82
සුචිතං සජ්ජනං	288
සුචුමං වා	194
සුචුමාලා	414
සුචුමො	20, 22
සුචුපතිසො	50
සුගතඤ්ඤා වතාහං පසෙසයා	334
සුගතී	238
සුගතෙ	192
සුගතො	108, 226
සුඤ්ඤතපටිසංසුචතා	412
සුඤ්ඤගාරගතො	350
සුඤ්චා අරියසාවකො	386
සුතෙන අච්චාවදනෙන	310
සුතකං	346
සුතකන්තා	412
සුදිට්ඨා	106, 108, 260
සුඤ්ඤරචරං භාසිසානි	310

සු	පිටිවඩකා
සුපටිපනේනා	108
සුපාවිච්චිතනා	86
සුපාවිච්චේඛො	106, 108
සුපාවිච්චීනේනා	436
සුපව ජියානී	408
සුපටියානං මනුසානං	294
සුභවානු	234
සුභාසිතං	426
සුලෙට්ඨ වා	158
සුරා පිපාසිතා	174
සුරාමේරයමජ්ජපමාදට්ඨානං	
පට්ටියා	108
සුරාමේරයමජ්ජපමාදට්ඨානා	108
සුරාමේරයමජ්ජපමාදට්ඨානා	
පට්ටිරතා	258
සුරාමේරයමජ්ජපමාදට්ඨාසී	108
සුරාමේරයමජ්ජපමාදට්ඨාසීනො	258
සුරාමේරයමජ්ජපමාදට්ඨාසීහි	258
සුඋ පිතං	426
සුලභරුපො	290
සුචණ්ණෙච්චණ්ණපට්ටුරාය	354
සුචණ්ණනිකබ්බතසාපි	356
සුචණ්ණනිකබ්බසාපි	356
සුචණ්ණපානියාපි	354
සුචණ්ණෙ	192
සුචිකාලිතං චිකාලෙභා	116
සුච්චුතනං	388
සුසමාරභා	408, 410
සුසමුඛතා	424
සුසසුඛසානන්	412
සු	
සුකරාතං සතං සුකරභුතාතං	290
සුචකො	396
සුචිකරං	350
සුචිකො සිසෙ පට්ටිකා	396
සුචිලොමං පුට්ඨං	394, 396
සෙ	
සෙබං	560
සෙබාය	70
සෙබාය විජ්ජාය	90, 92
සෙබාය විජ්ජාය නමනනාගතො	
ඉතිපි	124

සෙ	පිටිවඩකා
සෙබෙන	66, 90
සෙබෙන සුභේත	92
සෙබෙන සුභේත නමනනාගතො	
ඉතිපි	124
සෙබො	74
සෙතාසතහෙතු	298
සෙය්‍යං කපොසානති	414
සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ	190
සෙය්‍යථාපි උදකෙ	190
සෙය්‍යථාපි පකඛි සතුභේනා	190
සෙය්‍යථාපි පඨවීයං	190
සෙය්‍යථිදා	214
සෙය්‍යාසු	414
සො	
සොකපට්ටෙදෙවද්දකබ්බෙදෙමනසු-	
පායාසා	2, 58, 102, 424
සො කරොති	34
සො කරොති සො පට්ටිසංවෙදෙති	116
සොකෙති	38, 174
සොණභාය	416
සොණබ්බසුඛෙ	154
සොතං	170, 412
සොතධානු	196, 222, 324, 426
සොතවිකුඤ්ඤාණං	6, 376
සොතවිකුඤ්ඤාණධානු	222
සොතසල්චසාප්තං	6
සොතසල්චසාප්තං වෙදනා	378
සොතසල්චපි තිබ්බිඤ්ඤා	374
සොතසල්චසො	6, 222, 376, 384
සොතාපතනීය බ්බෙති	106
සොතාපනොනා	106, 110
සොතායතනං	6
සො පට්ටිසංවෙදීයති	34
සොඤ්ඤා	264
සොමනසාදෙමනසානං	322
සො සුදං අට්ටසාරං කරොති	396
සොකබ්බානො	46
සොකබ්බානො භගවතා ධම්මො	
	108, 304

ක	පිටිවිකා	කී	පිටිවිකා
හනෙඵති	236	හිතවිරියං	246
හමුද්දියා වා	158	හිතා වෙනතා	240
හා		හිතා තසා උපපතති	240
හානියෙව පාවිකඛ්ඛා	314	හිනා ද්වසී	240
හායති ආභාය	314	හිතා පඤ්ඤා	240
හායති ආරොහපරිණාහෙන	314	හිතාධිමුතතිකතා	240
හායති මණ්ඩලෙන	314	හිතායාවතතති	350
හායතෙව වණණන	314	හිතායාවතතා	330
හී		හිතා වාචා	240
හිතාය	314	හිතා සඤ්ඤා	240
හිරි අඤ්ඤා	314	හිතා පණීඛි	240
හිරි නඤ්ඤා	314	හිතො පුඤ්ඤාලො	240
හිරිමනා හිරිමනෙති	248, 258	හිතො විතකෙකා	240
හිරිමා පුරිසපුඤ්ඤාලොකි	316		
හිරොත්තපං	334	හො	
හී		හොති ව ත හොති ව තථාගතො	
හිතං ආචිකඛති	240	පරමමරණාති	338
හිතං වා පණීතං වා	194, 386, 388	හොති තථාගතො පරමමරණාති	336

ගුදබ්‍රහ්මය
ERRATA

පිටුව	පෙල	අගුණ	ගුණ
7	11	සිරුරෙහි ගැටීමෙන් වන වෙදනා ය	දිවෙහි ගැටීමෙන් වන වෙදනා- ය, සිරුරෙහි ගැටීමෙන් වන වෙදනා ය,
8	16	විපසසුත්තං	විපසසුත්තං
27	26	සඛ්ඛරනිරොධගාමිනීප්‍රතිපදව	සඛ්ඛරනිරොධගාමිනී ප්‍රතිපදව
27	40	ජරාමරණ දනිද්ද.	ජරාමරණ දනින්
32	5	වෛශ්‍යකරණායානී	වෛශ්‍යකරණායානී
32	15, 25	පරංකතං	පරංකතං (අධොලිපිය “1. පරංකතං” යනු “1. පරකතං - කන්චි.” හි විය යුතු.)
32	17, 26	අපරංකාරං	අපරංකාරං (අධොලිපිය “2. අපරංකාරං” යනු “2. අපරකාරං-කන්චි.” හි විය යුතු.)
34	4	වෙදනාභිභූත්තං	වෙදනාභිභූත්තං.
35	31	පිරිවෙසෙත්තෙමි	පිරිවෙසෙත්තෙමි
39	34	ප්‍රතිණ	ප්‍රතිණ
42	23	හවිසානිනී	හවිසානිනී
51	24	යථභූතඥතදයීතය	යථභූතඥතදයීතය
59	14	කොට	කොට
67	18	සමමාසමාධි	සමමාසමාධිය
69	23	ජරාමරණනිරොධගාමිනී ප්‍රති- පදව යි.	ජරාමරණනිරොධගාමිනී ප්‍රති- පදව යි.
72	11	මුහුර්ණා ව	මුහුර්ණා වා
75	32	නිරොධසයන් යමක්	නිරොධසයන් යමක්
76	22	නිරොධබ්බසා	නිරොධබ්බසා
77	36	සඛ්ඛානානධමි	සඛ්ඛානානධමි
77	42	උපදනා	උපදන
80	28	නා,	නාං
83	8	භේ	ඵභේ
83	9, 10	වෙදනාව කාරණ කොට ඇත. වෙදනාව ජානී කොට ඇත. වෙදනාව ප්‍රභව කොට ඇතැයි	තණහාව කාරණ කොට ඇත, තණහාව ජානී කොට ඇත, තණහාව ප්‍රභව කොට ඇතැයි
83	18	විචාරණත්තාහු	විචාරත්තාහු
83	31	සපයීයෙත් කාරණ	සපයීය කාරණ කොට
84	3	වෛශ්‍යකරණාය	වෛශ්‍යකරණාය
86	30	අඤ්ඤමඤ්ඤති	අඤ්ඤමඤ්ඤති
86	33	පරියායෙහි	පරියායෙහි
88	3	ඵකමන්ඵ	ඵකමන්ඵ
89	11, 12	සිටු රුදවලකුදකුද	සිටු රුදවලකුද
91	18	අනුචයෙහි	අනුචයෙහි
92	20	සුණංඵ	සුණංඵ

පිටුව	පෙල	අශුඬා	ශුඬා
93	12	දෙණුවන	දෙනුවන
100	29	විඤ්ඤාණං	විඤ්ඤාණං
104	10	ආරම්භණමෙතං	ආරම්භණමෙතං
104	11	ආරම්භණේ	ආරම්භණේ
104	27	ජාතිජරාණමරණං	ජාතිජරාමරණං
105	22, 23	කල ගතිය	කල) ගතිය
107	6	භාග්‍යවතුන්	භාග්‍යවතුන්
108	27	ඉමස්සුප්පාද	ඉමස්සුප්පාද
109	25	පුණ්‍යකෛෂ්‍යත්‍රය	පුණ්‍යකෛෂ්‍යත්‍රය
110	28	අවේච්චපසාදෙන	අවේච්චපසාදෙන
111	35	ආයඝිකාතනශීලයෙන්	ආයඝිකාතනශීලයෙන්
113	21	සප්‍රභව්‍යන්	සප්‍රභව්‍යන්
125	17	නිජේධිකප්‍රඥ	නිජේධිකප්‍රඥ
127	12	ආත්තාහ. වහන්ස,	ආත්තාහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිහිට කොට ආත්තාහ. වහන්ස,
127	20, 21, 22, 35, 36, 37	කීමෙක්	කුමක්
128	27	අච්ඡානිදතා	අච්ඡානිදතා
129	12, 13, 14, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32	කීමෙක්	කුමක්
130	8	අපුඤ්ඤාභිභිකාරං	අපුඤ්ඤාභිභිකාරං
137	26	උද්පාත	උද්පාත
140	19	තරුණේ	තරුණෝ
151	32	පරාමිතිය	පරාමිතිය
124	6	කන්‍යාරාමෙකො	කන්‍යාරාමෙකො
155	26	දන්තේ	දන්තේ
160	30	ආපසම්	ආපසම්
166	25	කම්මාසදම්මං	කම්මාසදම්මං
169	5	භාග්‍යවතුන්	භාග්‍යවතුන්
110	16, 17	තෙ ත පරිච්චවිසානති	යෙ පුකංචං වචෙභිසානති, තෙ ත පරිච්චවිසානති
171	27	පියඤ්ඤාභි	පියඤ්ඤාභි
184	11	අහමෙත	අහමෙතං
185	24	ආකාරපරිච්චිකකීයෙන්	ආකාරපරිච්චිකකීයෙන්
186	11	සම්මපරෙතො	සම්මපරෙතො
190	22	විතතනති	විතතනති
191	11	අඤ්ඤා	අඤ්ඤා
195	16	පෙරලෙතසුඤ්ඤ	පෙරලෙතසුඤ්ඤ
195	17	අත්මය	ආත්මය
196	28	ජනනො	ජනනො
198	12	සවාකිංකො	සවාකිංකො
200	7	මුභමණා	මුභමණා
200	10	මුභමණෙසු	මුභමණෙසු
201	26	දනීද	දනීන් ද
203	31	විශිෂ්ටඤ්ඤානෙන්	විශිෂ්ටඤ්ඤානෙන්

පිටුව	පෙළ	ශුද්ධ	අශුද්ධ
214	20	උදකථුසිතානි	උදකථුසිතානි
214	29	උදකථුසිකානි	උදකථුසිතානි
216	33	අපපමතතානි	අපපමතතකානි
222-256	1	අභිසමයසංයුතතං	බාතුසංයුතතං
223-255	1	අභිසමයසංයුතතය	බාතුසංයුතතය
224	21	විසසතානතතං	ඵසසතානතතං
224	32	මනොසමඵඡා	මනොසමඵසසඡා
226	18	සඛිකපපතානතතං	සඛිකපපතානතතං
228	10	ඡන්දතානතතං	ඡන්දතානතතං
230	14	සඤ්ඤතානතතං	සඤ්ඤතානතතං
230	35	පරිභෙතානතතතං	පරිභෙසතානතතතං
231	9	පරියෙඝීඡණතානානිඨය	පරියෙඝීඡණානානානිඨය
232	18	බමමසමඵසඡං	බමමසමඵසසඡං
233	11	පොච්ඡබබබාතුච	පොච්ඡබබබාතුච
235	20	විඤ්ඤණඤ්ඤායතතබාතුචක්	විඤ්ඤණඤ්ඤායතතබාතුචක්
236	36	උපපඡඡති	උපපඡඡති
238	26	මුඛමණො	මුඛමණො
239	13	අව්‍යාදපායෙඝීඡණාච	අව්‍යාපාදපයෙඝීඡණාච
244	37	පච්චුපනතං	පච්චුපනතං
248	13	සිද්ධිං	සද්ධිං
248	35	දුපපඤ්ඤති	දුපපඤ්ඤති
250	5	අඤ්ඤති	අසසඤ්ඤති
250	14	අසඤ්ඤා	අසසඤ්ඤා
250	23	අසසඤ්ඤා	අසසඤ්ඤා
250	25	පඤ්ඤවනොතො	පඤ්ඤවනොතො
		පඤ්ඤවනොතනි	පඤ්ඤවනොතනි
250	34	සංසන්දනති	සංසන්දනති
253	41	පරිපුත්	පිරිපුත්
254	18	අඤ්ඤානං	අඤ්ඤානං
255	24	වසිත් ම	වසිත් ම
256	32	ඤ්ඤවනොතො	පඤ්ඤවනොතො
262	6	මච්ඡාචාචා	මච්ඡාචාචා
272	6	දුක්ඛසමා	දුක්ඛසමාභි
273	24	ව්‍යපශමයෙක්	ව්‍යපශමයෙක්
273	26	අපොඛාතුචෙභි	අපොඛාතුචෙභි
275	15	මහණෝ	මහණෝ
279	9	අපරිච්ඡිනන චූ	අපරිච්ඡිනන චූ
279	27	බොහෝ ම ය.	බොහෝ ම ය,
279	38	නිස	නිසි
280	15	සංසරතං	සංසරතං
280	22, 24	භික්ඛු	භික්ඛු

පිටුව	පෙළ	අද්ධි	අද්ධි
282	24	එතදවොංචු	එතදවොචුං
284	34	සංසංරො	සංසංරො
287	10	මගත්	මගත්
288	31	අමනෙතසි	අමනෙතසි
294	2	පාවීතවංසොතෙව	පාවීතවංසොතෙව
294	24	කාලකත?	කාලකතා
294	27	සුපපිය	සුපපියා
297	21	ඉපඤ්ච,	ඉපඤ්ච
299	35	අසුකතාතෙමණ්ණයට	අසුකතාතෙමණ්ණයට
300	7	මහාකස්සනෙත	මහාකස්සපෙන
300	25	අතපං	අතපං
300	31	සංවතෙතය්‍යනති	සංවතෙතය්‍යනති
301	14, 17, 20, 29, 38	කෙලෙස්	කෙලෙස්
301	25	පණ්ණිය	පිණ්ණිය
302	14	නුපප්ප් මානා	නුපප්ප් මානා
302	31	භගවතතතතිකා	භගවතෙතතතතිකා
302	32	භගවතමඤ්ඤච	භගවතඤ්ඤච
302	83	භික්ඛු	භික්ඛු
303	24	සච්චාදියෙත්)	සච්චාදියෙත්)
304	21	සුඤ්ඤං	සුඤ්ඤං
306	7	ධරෙණ්ණනතිති	ධරෙණ්ණනතිති
309	24	භාගවත්භු	භාගවත්භු
309	32	ගුණ නියනුයේ	ගුණ නියනුයේ
310	10	චණ්ණොචාදිනො	චණ්ණොචාදිනො
310	36	භික්ඛුහං	භික්ඛුහං
312	3	සද්ධිං චිතාපිං	සද්ධිචිතාපිං
312	17	අජාතාථ	අජාතාථ
313	33	යාවඤ්ඤ	යාවඤ්ඤ
314	6	නිසිනනං චො	නිසිනනං චො
315	9	කාසප	කසප
316	16	රතති	රතති
317	22	කුසිත	කුසිත
318	8	මචදෙයං	මචදෙයං
318	29	භොති	භොති
318	30	ආරඤ්ඤකතකසා	ආරඤ්ඤකතකසා
319	34	ප්‍රච්චිකතත්	ප්‍රච්චිකතත්
320	18	ආසතං	ආසතං
320	28	සච්චාරං	සච්චාරං
321	8	අසංසඨියෙහි	අසංසඨියෙහි
322	19	චිතාරාමි	චිතරාමි
323	24	ආකාසතඤ්ඤායතනස	ආකාසාතඤ්ඤායතනස
324	4	තිරොපබ්බං	තිරොපබ්බං

පිටුව	පෙළ	අශ්‍රී ලංකා	ශ්‍රී ලංකා
326	23	භික්ෂුන්‍රූපසංස්ථාපනය	භික්ෂුන්‍රූපසංස්ථාපනය
329	25	භික්ෂුන්‍රූපසංස්ථාපනය	භික්ෂුන්‍රූපසංස්ථාපනය
329	34	සුභිභාග	ප්‍රතිභාග
330	33	එංග්‍රවිහාරය	එංග්‍රවිහාරය
332	31	උද්දිය	උද්දිය
332	31	වජ්‍රිනි	වජ්‍රිනි
332	32	අභරයමා	අභරයමා
333	12	සුභේය	සුභේය
334	33	සංඝාටි,	සංඝාටි,
335	28	තො මා	තො මා
336	13	විහාරාමි	විහාරාමි
340	11	අනන්තරධානං	අනන්තරධානං
340	28	සංඝ	සංඝ
343	4	ශාසනාන්	ශාසනාන්
344	1	ලාභසංකාරයංසංසුතනං	ලාභසංකාරයංසංසුතනං
344	22	යථාකාමකරණියො	යථාකාමකරණියො
346	22	උපනතං	උපනතං
349	9	වර්ජිතයන්	වර්ජිතයන්
349	10	මිලනකාවන්	මිලනකාවන්
349	39	සිරියෙකින්	හුලෙකින්
349	40	“සිරිය”	“හුල”
350	16	අනන්තරධානං	අනන්තරධානං
350	30	ඉද්දියෙහි	ඉද්දියෙහි
353	1	253	353
358	10	පජාතිසංඝාම	පජාතිසංඝාම
360	35	අයසමනො	අයසමනො
362	18	පනායසමනො	පනායසමනො
362	34	වමමං	වමමං
364	26	වෙනොවිච්ඡිකති	වෙනොවිච්ඡිකති
369	10	දරුණිය	දරුණිය
370	22	ලාභසංකාරසිලොකං	ලාභසංකාරසිලොකං
370	27	434-439	334-339
374	15	සමපනාතිවටං	සමපනාතිවටං
376	14	442	342
376	25	443	343
376	3	රුපාදි අරමමණසුතනං	රුපාදිසුතනං
378	4	444	344
378	2	වකුච්චපසංඝජාය	වකුච්චපසංඝජාය
379	36	ධම්මසංඝොච්ඡාචෙතින්	ධම්මසංඝොච්ඡාචෙතින්
384	13	සංඝසමච්ඡා	සංඝසමච්ඡා
390	19	පණං	පණං

පිටුව	පෙල	අශුද්ධ	ශුද්ධ
393	40	කෙබඳු	මෙබඳු
396	5	සුවිලෝමං	සුවිලෝමං
396	27	සිබ්බියති	සිබ්බියති
401	6	තෙමෝ	තොමෝ
401	15	ගිජ්ජිතිණියෝ	ගිජ්ජිතිණියෝ
493	8	විපාකාවශෙෂන්	විපාකාවශෙෂයෙන්
403	26	භාගවතුන්හෙන්සේ	භාගවතුන් වහන්සේ
410	16	අමනුසො	අමනුසො
410	24	ආගවේෂයෙස	ආගවේෂය
410	25	කතතර්ථං	කතතර්ථං
411	29	දුක්	දුක්ඛ
414	25	අයසමා	අයසමා
416	14	පසනතාකාරං	පසනතාකාරං
419	39	ශාකපුත්‍රියෙමිසි	ශාකපුත්‍රියෙමි සි
421	7	ශාකපුත්‍ර	ශාකපුත්‍රිය

